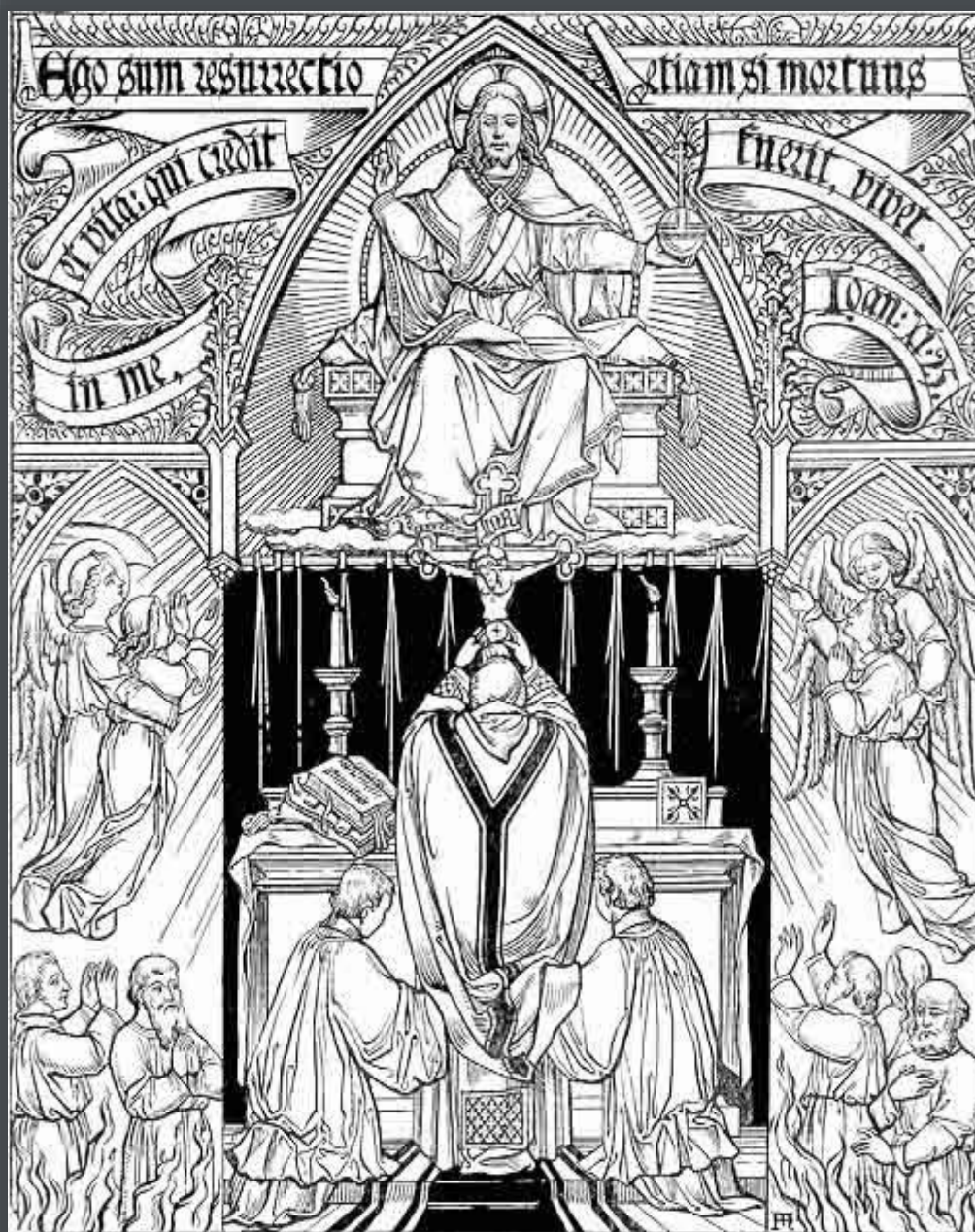

VÝSVĚTLENIE NAJDRAHŠEJ OBETE SVĀTEJ OMŠE

Od ctihodného kňaza
Martina z Kochemu

VYSVETLENIE NAJDRAHŠEJ OBETE SVÄTEJ OMŠE

Od ctihodného kňaza Martina z Kochemu

Preklad pôvodného českého vydania:

VÝKLAD NEJDRAŽŠÍ OBĚTI MŠE SVATÉ. Ctih. kněze Martina z Kochemu.

Vyšlo v roku 1933 u Ladislava Kuncíře v Prahe.

Nihil obstat Dr. Otto Stanovský, censor,

Imprimatur Prel. Dr. Theoph. Opatrný, vicarius generalis,

Nro 6258, Pragae, die 15. Maii 1923

Pre vnútornú potrebu.

www.tridentskaomsa.weebly.com

OBSAH

I. HLAVA. O PODSTATE OBETY SVÄTEJ OMŠE	5
1. Čo znamenajú slová „obeta“ a „sacrificium“?	5
2. Aký pôvod má sacrificium?	6
3. O obete Ježiša Krista	8
4. Ako bola obeta Nového Zákona predpovedaná a ustanovená?	10
5. O veku kresťanskej obety a o jej názvoch	14
6. Ako heretici bojujú proti svätej omši	15
II. HLAVA. O VZNEŠENOSTI OBETE SVÄTEJ OMŠE	18
1. O spôsobe akým bývajú svätené chrámy	19
2. O posvätení kňazstva	23
3. O oltári, kňazských rúchach a obetnom náčiní	26
4. O obradoch svätej omše	30
5. O najdôležitejšom kňazovi pri svätej omši	33
6. Aký vzácny dar sa vo svätej omši obetuje	38
III. HLAVA. O PREDOBRAZOCH A TAJOMSTVÁCH OBETY SVÄTEJ OMŠE	42
1. O predobrazoch obete svätej omše	44
2. O tajomstvách obety svätej omše	47
3. O sedemdesiatich siedmych milostiach a ovocí, ktoré vyplýva z nábožnej účasti na svätej omši	50
IV. HLAVA. KRISTUS PÁN VO SVÄTEJ OMŠI OBNOVUJE SVOJE VTELENIE	55
V. HLAVA. KRISTUS PÁN VO SVÄTEJ OMŠI OBNOVUJE SVOJE NARODENIE	61
1. Aké radosti čerpá nebo z toho, že Ježiš Kristus vo svätej omši obnovuje svoje narodenie	65
2. Aké úžitky čerpá svet z toho, že Ježiš Kristus vo svätej omši obnovuje svoje narodenie	67
VI. HLAVA. KRISTUS PÁN OBNOVUJE SVOJ ŽIVOT VO SVÄTEJ OMŠI	70
VII. HLAVA. KRISTUS PÁN VO SVÄTEJ OMŠI OBNOVUJE SVOJU MODLITBU	76
VIII. HLAVA. KRISTUS PÁN VO SVÄTEJ OMŠI OBNOVUJE SVOJE UTRPENIE	82
1. Akým spôsobom obnovuje Pán Ježiš svoje utrpenie pri svätej omši ...	83

2. Prečo Pán Ježiš obnovuje vo svätej omši svoje utrpenie	87
IX. HLAVA. KRISTUS PÁN PRI SVÄTEJ OMŠI OBNOVUJE SVOJU SMRŤ	92
X. HLAVA. KRISTUS PÁN VO SVÄTEJ OMŠI ZNOVA PRELIEVA SVOJU KRV	98
1. Ako sa vo svätej omši pokropuje presväťou Krvou Pána	100
2. Ako vo svätej omši volá za nás do neba presvätá Krv Pána	104
XI. SVÄTÁ OMŠA JE NAJDÔLEŽITEJŠOU ZÁPALNOU OBETOU	110
XII. SVÄTÁ OMŠA JE NAJVYŠŠOU OBETOU CHVÁLY	114
XIII. SVÄTÁ OMŠA JE NAJLEPŠOU ĎAKOVNOU OBETOU	121
XIV. SVÄTÁ OMŠA JE NAJMOCNEJŠOU PROSEBNOU OBETOU	126
XV. SVÄTÁ OMŠA JE NAJMOCNEJŠOU ZMIERNOU OBETOU	133
1. Ako svätá omša spôsobuje odpustenie ťažkých hriechov a obracia zatvrdilých hriešnikov	138
2. Ako svätá omša spôsobuje uzmierenie všedných hriechov	143
XVI. SVÄTÁ OMŠA JE NAJDÔSTOJNEJŠOU OBETOU ZADOSTŮČINENIA	148
XVII. SVÄTÁ OMŠA JE NAJZNAMENITEJŠÍM DIELOM DUCHA SVÄTÉHO	157
XVIII. SVÄTÁ OMŠA JE NAJSLADŠOU RADOSŤOU BOHORODIČKY A SVÄTÝCH NEBEŠŤANOV	161
XIX. SVÄTÁ OMŠA JE NAJVÄČŠÍM ÚŽITKOM PRE VERIACICH	168
XX. SVÄTÁ OMŠA ROZMNOŽUJE BOŽIE MILOSTI AJ NEBESKÚ BLAŽENOSŤ	171
1. Svätá omša obzvlášť rozmnožuje milosť Božiu	175
2. Svätá omša obzvlášť rozmnožuje nebeskú slávu	178
3. O duchovnom svätom prijímaní	181
XXI. SVÄTÁ OMŠA JE BEZPEČNOU KOTVOU NÁDEJE PRE ZOMIERAJÚCICH	182
XXII. SVÄTÁ OMŠA JE NAJISTEJŠÍM VYKÚPENÍM ZOMRELÝCH	189
XXIII. AKO SA KŇAZ AJ ANJELI MODLIA VO SVÄTEJ OMŠI ZA PRÍTOMNÝCH	197
1. Ako sa kňaz modlí vo svätej omši za prítomných	197
2. Ako anjeli orodujú vo svätej omši za prítomných	199
XXIV. SVÄTÁ OMŠA PRÁCI NEVADÍ, ALE JE JEJ NA OSOH	201
XXV. PREČO MÁME SVÄTÚ OMŠU SPOLUOBETOVAŤ?	207
I. Ako máme svätú omšu Bohu obetovať	209

2. Akú veľkú cenu má obetovanie svätej omše Bohu.....	212
XXVI. ÚPRIMNÉ NAPOMENUTIE, ABY SME SA KAŽDODENNE ZÚČASTŇOVALI NA SVÄTEJ OMŠI.....	215
I. Prečo máme každodenne chodiť na svätú omšu?	218
2. Svätí nás povzbudzujú svojim príkladom, aby sme sa každodenne zúčastňovali na svätej omši.....	220
XXVII. NAPOMENUTIE, ABY SME SA NA SVÄTEJ OMŠI NÁBOŽNE ZÚČASTŇOVALI.....	224
XXVIII. AKÉ POBOŽNOSTI MÁME KONAŤ PRI POZDVIHOVANÍ SVÄTÝCH SPÔSOBOV?	230
XXIX. S AKOU ÚCTIVOSŤOU SME POVINNÍ BYŤ PRÍTOMNÍ NA SVÄTEJ OMŠI?	236
XXX. VYSVETLENIE OBRADOV SVÄTEJ OMŠE	239
1. Vysvetlenie úvodu svätej omše čiže omše katechumenov	240
2. Vysvetlenie prvej hlavnej časti svätej omše, čiže Obetovanie	244
3. Vysvetlenie druhej hlavnej časti svätej omše, čiže Premenenie	246
4. Vysvetlenie tretej hlavnej časti svätej omše, čiže Prijímanie	248
5. Vysvetlenie obradov svätej omše za zosnulých	250
CTIHODNÝ MARTIN Z KOCHEMU	252

I. HLAVA. O PODSTATE OBETY SVÄTEJ OMŠE

1. Čo znamenajú slová „obeta“ a „sacrificium“?

Svätá omša sa latinsky nazýva *sacrificium*. Toto slovo nemožno do slovenčiny úplne presne preložiť. Keď ho prekladáme slovom „obeta“, tak ten preklad nie je presný, pretože slovo „obeta“ vyjadruje oveľa menej ako latinské „*sacrificium*“. Ak niekto položí na oltár peniaz, tomu daru sa už hovorí obeta. Ale obeta nie je ešte to, čo *sacrificium*; lebo *sacrificium* znamená slávne a významné odovzdanie nejakého daru Bohu.

Sacrificium vo svojom vlastnom plnom zmysle znamená: vonkajší, viditeľný dar, ktorý sa prináša jedine a výhradne Bohu, a to rukami riadne vysväteného kňaza, ktorý ten dar tajomným spôsobom posväť pre tento účel, aby tým bol Boh uznaný a uctený, ako zvrchovaný Pán. *Sacrificium* sa teda deje len vtedy, keď kňaz na jemu podaných veciach niečo koná; teda napríklad, keď v Starom Zákone kňaz zabil a spálil darované zviera; alebo keď v Novom Zákone kňaz posvätnými slovami premieňa jemu prinesený chlieb na Telo Pána, láme ho a požíva.

K tomuto úkonu kňaza sa pri dare vzťahuje aj doslovný preklad slova *sacrificium*. Toto slovo je totiž zložené z dvoch slov: *sacrum* - sväté, a *facere* - konať; teda spolu: svätým čiže posväteným robiť, pretože práve človek pri *sacrificiu* nejakú vec, dar, vyníma z bežného používania a prostredníctvom kňaza ju zasväcuje Bohu. Keby sa potom s darom odovzdaným Bohu nič nestalo, ten dar by nebol *sacrificium*, ale iba odovzdaním alebo podaním daru. Tak môže človek ku cti Božej položiť na oltár peniaz; ale tento peniaz nie je žiadne *sacrificium*.

Pri *sacrificiu* sa však tiež deje odovzdanie daru; ale pri *sacrificiu* nie je hlavnou vecou dar, ktorý je odovzdávaný, ale *odovzdávanie* samotné. Alebo *sacrificium* je *dej*, ktorý prebieha, a nie vec, ktorá ďalej trvá. Preto sa môže pri *sacrificiu* stať, že sa Bohu síce páči odovzdaná vec, ale že sa mu nepáči odovzdávanie tej veci, keď totiž ten, ktorý dar prináša, sa Bohu nepáči. Tak sa dočítame už o synoch prvých rodičov, že obaja priniesli Bohu dary, a predsa je napísané: „*Hospodin pohliadol na Ábela a na jeho dary. Avšak na Kaina a na jeho dary nepohliadol.*“¹ A prečo sa Bohu nepáčilo Kainovo obetovanie? Pretože sa mu nepáčilo zmýšľanie, s akým Kain svoju obeť priniesol.

Z toho možno poznať, že *sacrificium* je niečo oveľa vznešenejšie ako obyčajná obeta. A preto v ďalšom texte o omši svätej toto slovo buď zachovám, alebo ho preložím slovom „obeta“, ale k tomuto slovu pridám „svätá“ alebo „božská“ obeta: aby si z toho ľahko spoznal, že svätá omša je bohoslužbou tak

¹ I. Mojž. 4, 4. 5

vznešenou a úžasnou, aká patrí jedine a výhradne nekonečnému Bohu a nie žiadnemu tvorovi.

Že takáto svätá obeta čiže sacrificium prislúcha iba Bohu samotnému, o tom svedčí sv. Augustín podľa zhodného názoru i obetovania u všetkých národov, keď píše: „*Kto si kedy myslel, že by sa malo obetovať niekomu inému ako pravému Bohu alebo tomu, koho niekto, hoci nie pravdivo, považoval za Boha?*“² A na inom mieste: „*Diabol by od svojich ctiteľov nežiadal sacrificie, keby nevedel, že sacrificium prislúcha jedine pravému Bohu. Lebo nepravý boh žiada od tých, ktorých klame, práve také pocty, aké Boh vyžaduje od tých, ktorých ochraňuje. Aj keď ľudia, nadutí pýchou, vyžadovali pre seba služby, ktoré bývajú preukazované len Bohu, ale len málokto z nich si trúfali prikázať, aby im boli prinášané božské obety, hoci by to mnohí z nich svojou kráľovskou mocou žiadať mohli. Tí však, ktorí mali toľko odvahy, že vyžadovali božské obety pre seba, chceli byť považovaní aj za bohov*“³

Z týchto slov sv. Augustína je zrejmé, že obetovanie sacrificia je taká služba, ktorá prináleží iba Bohu, ale žiadnemu tvorovi; teda ani nie človeku na zemi, ani nie svätcom alebo anjelom v nebi.

2. Aký pôvod má sacrificium?

Svätý Tomáš Akvinský nás uist'uje, že „*je prirodzeným zákonom, prinášať Bohu sväté obety; t. j. že samotná prirodzenosť človeka ho k tomu pobáda aj bez výslovného nariadenia a bez osobitného napomínania*“⁴. Preto už od počiatku sveta ľudia prinášali Bohu sväté obety, ako napr. Kain a Ábel, Noe a Abrahám a ostatní patriarchovia čiže praotcovia. Ale Bohu neprinášali obety iba títo, svetlom svätej viery osvietení; ale aj pohania, ktorí boli vedení len svetlom svojho rozumu. Pohania prinášali obete svojim domnelým bohom čiže modlám, pretože ich za bohov považovali.

V neskorších dobách Boh Izraelitom nariadil osobitnými zákonmi, aby mu každodenne, ale zvlášť vo všetkých sviatočných dňoch, prinášali určité obety. Ale neprikázal im, aby mu baránky, ovce, teľatá, býky iba prinášali, ale tiež, aby tieto zvieratá skrze vysvätených kňazov za istých modlitieb a obradov obetovali, to jest: aby ich zabili, stiahli z kože, rozliali ich krv okolo oltára, ich mäso spálili na oltári a pritom aby trúbili na trúby a spievali žalmy. To boli sväté obety, čiže sacrificia, ktorými mali židia Bohu, ako najvyššiemu Pánovi, preukazovať náležitú poctu a tak svedčiť, že On je pravým a najvyšším Pánom všetkých vecí.

Keď teda túžba po obete je v ľudskej prirodzenosti tak hlboko zakorenená, že všetky národy mali popri modlitbách, spevoch, almužnách, kajúcnych

² De Civit. Dei lib. 10, cap. 4

³ Lib. 1. cap. 18. contra advers. leg.;

⁴ Summa 2. 2. qu. 85. a. 1

skutkoch a ostatných bohoslužbách aj svoje obety, ktorými by Najvyššiemu Bohu, alebo aj svojim vymysleným bohom preukazovali primeranú česť, zdalo sa tiež prirodzeným aj potrebným, aby aj Kristus Pán svojej Cirkvi, čiže svojim pravým veriacim, ustanovil obeť, ktorou by viditeľným spôsobom preukazovali Bohu primeranú úctu a zjavne dosvedčili svoju poslušnosť.

Nikto so zdravým rozumom sa totiž nemôže domnievať, že by Kristus Pán svoju Cirkev alebo spoločenstvo, ktoré on sám vo všetkom ostatnom čo najdokonalejšie zariadil, by práve v tejto najdôležitejšej veci nedostatočne vybavil a ponechal ju bez tej vznešenej bohoslužby, ku ktorej človeka vedie prirodzenosť a samotné svetlo jeho rozumu. Ved' tak by Cirkev Pána bola v tomto ohľade postavená za židovstvo, ktoré malo tak vznešené posvätné obety, že aj urodzení pohania prichádzali z ďaleka, aby uvideli židovské bohoslužby; a dokonca aj niektorí pohanskí králi sami hradili útraty na židovské bohoslužby, ako o tom hovorí Písmo sväté.⁵

Aby sme však prišli k prvopočiatku obety Nového Zákona, musíme dobre uvážiť, že Boh, vidiac, ako na začiatku sveta, pre opovážlivosť a pýchu prvých rodičov, bolo by muselo celé ich potomstvo upadnúť do večného zahynutia, dal sa vo svojom nekonečnom milosrdenstve pohnúť k tomu, aby tak hroznú, z hriechu pochádzajúcu biedu, opäť odstránil. A táto náprava sa mala stať takým spôsobom, aby poklesnutému ľudstvu nebola iba na prospech, ale aby slúžila aj Bohu samotnému ku cti.

Aby zvrchovaný Boh, tvormi urážaný, bol opäť dôstojne uzmiernený, bolo treba takú obeť, ktorá by mala *nekonečnú* cenu a mohla vyhovieť Božej spravodlivosti. Pretože však medzi ľuďmi nebolo nikoho, kto by bol mohol takú obeť priniesť, nakoľko všetci ľudia, boli kvôli hriechu prvých rodičov, vinní urážkou Božskej velebnosti, tak nebeská láska poskytla ten vznešený spôsob vykúpenia, ktorý naplnil úžasom a obdivom aj samotných serafínov.

Najsvätejšou Trojicou bolo totiž ustanovené, aby sa jednorodený Syn Boží stal človekom a tým, že mal účasť na našej ľudskej prirodzenosti, ako náš brat prevzal na seba naše previnenie. Ďalej aby ako kňaz priniesol za celé ľudstvo obeť, ktorou by urobil zadosť aj za nás, aj získal by nám zásluhy pre nebo.

Pretože takto obetujúci kňaz nebol iba človek, ale bol aj *Boh*, mohla tiež jeho obeť, ako dielo nekonečného Boha, mať nekonečnú cenu, takže bola spôsobilá zahladiť previnenie ľudstva a urobiť zadosť Božej spravodlivosti.

Našiel sa teda Kňaz najvznešenejšej dôstojnosti; avšak tiež mal byť nájdený aj obetný dar rovnakej ceny ako on. Ale medzi tvormi taký dar nebol a teda nemohol byť ani nájdený, pretože akýkoľvek tvor na tomto svete sa svojou dôstojnosťou nachádza hlboko pod dôstojnosťou onoho najvznešenejšieho Kňaza. A teda nemohol byť nájdený žiadny iný obetný dar, ale iba človečenstvo, ktoré na seba vzal Syn Boží. Lebo tým, že sa ľudská prirodzenosť spojila

⁵ II. Mach. 3, 2

s Božím Synom, tým sa nekonečným spôsobom výšila hodnota všetkých tvorov. A pretože Pánova ľudská prirodzenosť bola prístupná aj utrpeniu i smrti, stala sa tiež spôsobilou k tomu, aby mohla byť obetným darom.

Keď sa teda Božia Trojica takto rozhodla, Syn Boží sa stal Kňazom. Prijal na seba bremeno nášho vykúpenia a sľúbil, že sám seba prinesie ako obeť Božej spravodlivosti. A odvtedy prinášal svojmu večnému Otcovi obeť poslušnosti na vykúpenie ľudstva. A táto obeť sa stala Otcovej Božej velebnosti natoľko milou i príjemnou, že Boh Otec pre ňu odložil akýkoľvek hnev voči ľuďom. Kvôli tejto obete svojho božského Syna, ktorú už vopred prijímal, poskytoval nešťastným ľuďom svoje milosti.

Hoci Boh všetky dobrodenia, ktoré udeľoval ľuďom po ich páde, preukazoval pre tú Obetu, ktorá mala neskôr prísť, predsa tiež chcel, aby aj ľudia za milosť, ktorej sa im skrze vykúpenie malo dostať, dávali *záruky* na potvrdenie, že sa uzmiernením zo strany ľudstva stane vtelený Syn Boží. Týmito zárukami potom boli krvavé obety Starého Zákona.

Tieto obety boli predobrazmi Božskej obety a akoby uznaním toho, že sa starozákonní ľudia stávajú účastnými Božích milostí preto, že ono vznešené sacrificium, čiže ona presvätá obeť Božieho Syna sa má neskôr stať skutočnosťou. Starozákonné obety nemohli byť samy o sebe Bohu milými, ale boli milými iba ako predobrazy onej krvavej obety, ktorú jeho jednorodený Syn mal raz priniesť na kríži. Hoci v Starom Zákone bolo napísané, že ony obety „boli Bohu ľúbeznu vôňou“, predsa len samy o sebe nemali takú vlastnosť. Starozákonné obety mohli byť pred Hospodinom nazývané vôňou ľúbeznu len potiaľ, pokiaľ sa vzťahovali k jedinej a pravej obete jeho Syna, o ktorej píše svätý apoštol Pavol: „*Kristus nás miloval a vydal seba samého Bohu za nás ako dar a obeť ľúbeznej vône.*“⁶

3. O obete Ježiša Krista

Keď sa naplnil čas a Pán Ježiš prišiel na tento svet, povedal nebeskému Otcovi: „*Nechcel si obeť ani dar, ale dal si mi telo. Nepáčili sa ti zápalné obety ani obety za hriech. Vtedy som povedal: Hľa, prichádzam - vo zvitku knihy je napísané o mne -, aby som plnil tvoju vôľu, Bože.*“⁷ V týchto slovách je zahrnuté celé poslanie a celá úloha Bohočloveka, pretože sa v nich vysvetľuje obeť ako taká, pri ktorej mal byť sám obetným Baránkom a zároveň aj Kňazom, ktorý mal obeť vykonať.

A Kristus Pán priniesol túto svoju obeť poslušnosťou, ktorú svojmu nebeskému Otcovi prejavoval po celý pozemský život a v ktorej aj skončil krvavou smrťou na kríži. Touto jeho obetou bola vina ľudstva uzmiernená; a preto

⁶ Efez. 5, 2

⁷ Žid.10, 5-7;

boli aj predobrazené obety Starého Zákona zároveň navždy zrušené. To vyjadruje aj svätý Pavol na inom mieste spomínanej epištoly, keď píše: „*No tento priniesol jedinú obetu za hriechy a navždy zasadol po pravici Boha. Lebo jedinou obetou navždy zdokonalil tých, čo sa posväcujú*“⁸ čiže očisťujú, takže na ďalšie očisťovanie už žiadne obety nepotrebujú.

Aby však vykúpené ľudstvo až do konca časov nezostalo bez obety a aby jeho Cirkev mala obetu zo všetkých možných najvzácnejšiu; a tiež aby mal príležitosť, výkupné, ktoré raz a navždy na kríži vydobyl, jednotlivcom privlastňovať, Kristus Pán zvečnil svoju krvavú obetu tým spôsobom, že v predvečer svojho umučenia ustanovil nekrvavú obetu svätej omše. O tom nás poučuje svätá katolícka Cirkev, ktorá na slávnom všeobecnom Tridentskom koncile vyhlásila: „Pretože v Starom Zákone podľa svedectva svätého Pavla (Žid. 7.) bolo starozákonné kňazstvo nedostatočné na to, aby ľudstvo mohlo urobiť dokonalým, musel z vôle Boha, Otca milosrdenstva, vystúpiť iný Kňaz, podľa rádu Melchizedechovho, Ježiš Kristus, ktorý by všetkých, ktorí mali byť posvätení, skutočne mohol priviesť k dokonalosti. A hoci tento náš Pán a Boh sa raz svojou prebolestnou smrťou ráčil obetovať nebeskému Otcovi na oltári kríža, aby tak pre nás dosiahol večné vykúpenie, jeho kňazstvo však nemalo jeho smrťou zaniknúť. Preto pri poslednej večeri, v noci, v ktorej bol vydaný, zanechal svojej milovanej neveste, katolíckej Cirkvi, viditeľnú obetu, akú si ľudská prirodzenosť vyžaduje: aby nám tak stále staval pred oči onú krvavú obetu, ktorá raz musela byť vykonaná na kríži; aby sme tak až do konca časov pamätali na jeho lásku a tiež si privlastňovali spásonosnú moc tejto obety na odpustenie hriechov, ktorými sa denne previňujeme. Kristus Pán sa takto vyhlásil za Kňaza podľa rádu Melchisedechovho ustanoveného na veky. Ako Kňaz obetoval svojmu Otcovi Telo a svoju Krv pod spôsobmi chleba a vína a obe odovzdal pod tými istými spôsobmi svojim apoštolom, ktorých vtedy ustanovil za kňazov Nového Zákona, aby ich požívali. Im a tiež ich pravým nástupcom v kňazskom úrade dal príkaz, aby aj oni podľa jeho spôsobu obetovali, keď povedal: „*To robte na moju pamiatku!*“ ako tým slovám katolícka Cirkev vždy rozumela.“⁹

Cirkev svätá nám teda prikazuje veriť, že Kristus Pán pri poslednej večeri nielen premenil chlieb a víno na svoje pravé Telo a svoju pravú Krv, ale že obe obetoval svojmu nebeskému Otcovi, a tak ustanovil obetu Nového Zákona a aj ju osobne vykonal. To urobil, aby ukázal, že je kňazom podľa rádu Melchisedechovho, o ktorom rozpráva Písmo sväté takto: „*A salemský kráľ Melchizedech priniesol chlieb a víno; bol totiž kňazom najvyššieho Boha. Požehnal ho a povedal: „Bud' požehnaný, Abrahám.*“¹⁰ V tých slovách nie je síce výslovne povedané, že Melchizedech „obetoval“ najvyššiemu Bohu, avšak

⁸ Žid. 10, 12-14

⁹ Sess. 22, cap. 1;

¹⁰ I. Mojž. 14, 18

zo súvislosti s ostatným rozprávaním sa to dá ľahko usúdiť. Takto týmto slovám od začiatku rozumela katolícka Cirkev a cirkevní Učítelia ich tak vždy vykladali. Dokonca už aj kráľ Dávid týmto slovám ako o obete rozumel, a preto aj spieval: „Pán prisahal a nebude to ľutovať: „Ty si kňaz naveky podľa rádu Melchizedechovho.“¹¹

Že Melchizedech aj Kristus Pán skutočne obetovali, to jasne vysvitá z epištoly svätého Pavla k Židom, v ktorej píše: „Lebo každý veľkňaz je ustanovený na to, aby prinášal obety.“¹² A na inom mieste hovorí: „Lebo každý veľkňaz, vybratý spomedzi ľudí, je ustanovený pre ľudí, aby ich zastupoval pred Bohom, aby prinášal dary a obety za hriechy ... Ale túto hodnosť si nik nemôže prisvojiť sám, len ten, koho povoláva Boh tak ako Árona. Tak ani Kristus sa neoslávil sám, keď sa stal veľkňazom, ale ten, ktorý mu povedal: „Ty si môj syn, ja som ťa dnes splodil;“ ... „Ty si kňaz naveky podľa rádu Melchizedechovho.“ ... O tom (kňazstve) by sme mali veľa čo hovoriť, ale je to ťažké vysvetliť, pretože ste zleniveli počúvať.“¹³ Týmto slovami chcel svätý apoštol národov vyjadriť, že Židia neboli v stave pochopiť tajomstvo obety Ježiša Krista.

Z uvedených slov svätého apoštola Pavla k Židom je zrejmé, že Ježiš Kristus i Melchizedech boli najvyššími kňazmi, a že obaja priniesli obetné dary najvyššiemu Bohu.

Ako nám Písmo sväté hovorí, Melchizedech neobetoval žiadne zviera, ako to robili Abrahám a jeho súčasníci; ale z vnuknutia Ducha Svätého navzdory vtedy panujúcemu zvyku priniesol chlieb a víno; počas niektorých obradov i modlitbách oboje zasvätil, pozdvihol hore a Bohu ako príjemnú obetu venoval. Takto sa stal predobrazom Ježiša Krista a jeho obeta sa stala predobrazom novozákonnej obety svätej omše. A pretože Ježiš Kristus bol Bohom Otcom vyvolený za Kňaza, nie podľa rádu a spôsobu Árona, ktorý obetoval zvieratá, ale podľa rádu Melchizedecha, ktorý priniesol ako obetu chlieb a víno, tak z toho vyplýva, že Pán Ježiš za svojho pozemského života musel svoj kňazský úrad tiež konať podľa rádu Melchizedechovho, a teda Bohu Otcovi priniesť ako obetu aj chlieb a víno.

4. Ako bola obeta Nového Zákona predpovedaná a ustanovená?

Túto obetu Ježiša Krista, pozostávajúcu z chleba a vína, predpovedal tiež prorok Malachiáš slovami: „Nemám vo vás zaľúbenie - hovorí Pán zástupov, a neprijmem obetu z vašich rúk. Lebo od východu slnka až po západ je veľké moje meno medzi národmi a na každom mieste prinášajú mi tymian a obetujú obetu

¹¹ Žalm 109, 4;

¹² Žid. 8, 3

¹³ Žid. 5, 1-11

čistú; lebo veľké je meno moje medzi národmi, hovorí Pán zástupov.“¹⁴ Tieto slová obsahujú podľa vysvetlení všetkých svätých Otcov, ktorí sa nimi zaoberali, predpoveď obety Nového Zákona.

Táto predpoveď sa nevyplnila v Starom Zákone, hoci Malachiáš hovorí ako v prítomnom čase. Malachiáš používa totiž prítomný čas, ako to bolo zvykom aj u iných prorokov, aby naznačili to, čo sa ešte malo stať, ako prítomné, čiže viditeľné a isté. Že Malachiáš naozaj nehovoril o prítomnom čase, vysvitá z toho, že za jeho doby aj po dobu celého Starého Zákona pohanovia neboli obrátení na pravú vieru a teda ani nemali ešte pravú obetu. Obrátenie pohanov a pravá obeta sa pre nich stali skutočnosťou až v Novom Zákone, kedy sa naplnilo, čo povedal Boh Otec svojmu Synovi: „Žiadaj si odo mňa a dám ti do dedičstva národy a do vlastníctva celú zem.“¹⁵ A tak sa aj skutočne stalo, keď svätí apoštoli, najmä svätý Pavol, obrátili pohanov na Kristovu vieru.

Malachiášovo proroctvo, že „*Hospodinovmu menu bude obetované na všetkých miestach*“, a to „*obeta čistá*“, sa tiež nevzťahuje k obete Pána Ježiša na kríži, pretože tá bola obetovaná len raz a na jednom mieste, na vrchu Kalvárii.

To proroctvo sa však nevzťahuje ani k židovským obetám, pretože týmto, na rozdiel od sľubovanej onej obety čistej, Malachiáš predpovedá Hospodinovo opovrhnutie. A keď aj starozákonné obety boli pred Hospodinom nepravosťou, o čo väčšou ohavnosťou boli potom ešte len obety pohanské, ktoré boli znesvätené vraždami, smilstvom a lúpením a neboli prinášané ani Bohu, ale diablu, ako tvrdí svätý učiteľ národov!¹⁶

Malachiášovo proroctvo o čistej obete sa tiež nijako nevzťahuje k Božej chvále a k našim dobrým skutkom, ako to bludári veľmi nevhodne tvrdia, pretože ani modlitby ani naše dobré skutky nie sú vlastnými obetami, o ktorých predsa prorok výslovne hovorí. Aj samotní bludári o našich dobrých skutkoch tvrdia, že sú nečisté a snažia sa to dokázať zo slov proroka Izaiáša, ktorý hovorí: „*Všetci sme boli ako poškrvení, sťa rúcho nečisté ... bola všetka naša spravodlivosť.*“¹⁷ A nakoniec predsa tieto duchovné obety modlitieb a dobrých skutkov nemôžu byť nazývané obetou chleba a vína!

Malachiášovo proroctvo o obete čistej sa teda môže vzťahovať jedine a výhradne k obete Nového Zákona. Lebo jedine svätá omša je čistou obetou, ktorá sa Bohu prináša na všetkých miestach a po všetky časy. Táto jediná obeta je tou obetou, ktorá ani nehodnosťou ani zlomyseľnosťou obetujúcich nemôže byť poškrvená. Lebo v obete Nového Zákona prináša Ježiš Kristus obetný dar sám: kňazi sú iba jeho sluhovia, ktorí mu pri konaní tejto obety prepožičiavajú svoje ústa a svoje ruky. Keďže Kristus Pán, teraz sediaci po pravici svojho

¹⁴ Malach. 1, 10. 11. Pozn. v novom preklade (Spol. sv. Vojtecha, 1995) je: „...a na každom mieste budú obetovať, budú prinášať môjmu menu čistú obetu...“

¹⁵ Žalm 2, 8;

¹⁶ I. Kor. 10, 12

¹⁷ Izai. 64, 6;

nebeského Otca, je neviditeľný a na konanie svojej obety používa službu kňazov; obeta teda, aby ju ľudia mohli vidieť a rozumieť, musí byť viditeľnou.

Obeta Nového Zákona bude tiež trvať tak dlho, ako potrvá Cirkev Ježiša Krista: totiž až do konca časov.

Teraz je otázka, kedy Kristus Pán túto obetu chleba a vína ustanovil a aj sám obetoval?

Na to odpovedám, že tak urobil, ako to naša svätá Cirkev učí, pri poslednej večeri; lebo na žiadnom inom mieste v Písme svätom o takejto obete nie je zmienka. Pri poslednej večeri sa však stalo všetko, čo sa pri obete vyžaduje. Tu premenil Ježiš Kristus, ako najvyšší Kňaz, chlieb a víno na svoje presväté obetné Telo a na svoju presvätú obetnú Krv a obe venoval svojmu nebeskému Otcovi, aby ho ako najvyššieho Pána všetkých vecí uctil a aby sa mu klaňal. Svätý evanjelista Lukáš zaiste preto píše: „Potom vzal chlieb a vzdával vd'aky, lámal ho a dával im, hovoriac: „Toto je moje telo, ktoré sa dáva za vás. Toto robte na moju pamiatku.“ Podobne po večeri vzal kalich a hovoril: „Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi, ktorá sa vylieva za vás.“¹⁸

Všimnime si najprv tú skutočnosť, že Pán Ježiš svoju novú večeru ustanovil až potom, keď so svojimi učeníkmi požil veľkonočného baránka. Židia skôr ako jedli veľkonočného baránka, ho predtým zabili a obetovali, na čo poukazuje svätý Pavol, keď píše: „Ved' bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus.“¹⁹ Židia teda jedli veľkonočného baránka ako skutočnú obetnú večeru. A teda už tým, že Ježiš Kristus ustanovil večeru Nového Zákona bezprostredne po požití židovského veľkonočného baránka, ktorý bol obetnou večerou Starého Zákona, dal najavo, že aj jeho večera mala byť obetnou večerou Nového Zákona.

Uvažujme ďalej aj nad tým, čo Ježiš Kristus pri poslednej večeri konal. Premenal totiž chlieb na svoje presväté Telo, ktoré podľa svojho určenia bolo obetným Telom, ako to sám povedal: „Nechcel si obetu ani dar, ale dal si mi telo.“²⁰ Jeho Telo malo teda byť odvtedy nebeskému Otcovi ľúbeznu obetou aj krvavou, aj nekrvavou, čiže pokrmom. A potom premenil víno na svoju presvätú Krv, ktorá vo svojom odlúčení od Tela, bola podstatne obetnou Krvou. Preto ju tiež Pán Ježiš nazýva „Krvou Zákona, a to Nového i večného“, lebo bez krvi sa žiadna Zmluva nekonala. Tým, že sa Kristus Pán pri poslednej večeri predstavil prítomným v rozdielnych spôsoboch chleba a vína, sa nám predstavil v podobe nevoľníka, ktorý sa z lásky k nám všetkého dokonale zbavil, seba dobrovoľne ponížil, ba ukrutnej smrti na kríži sa zasvätil.

Aj slová, ktoré Spasiteľ pri poslednej večeri, pri svojom posvätnom diele použil, vyjadrujú, že týmto svojim úkonom obetoval. Hovoril: „Toto je moje

¹⁸ Luk. 22, 19, 20;

¹⁹ I. Kor. 5, 7;

²⁰ Žid. 10, 5;

telo, ktoré sa dáva za vás;“ alebo ako hovorí svätý Pavol: *„ktoré bude za vás vydané.“*²¹

Týmto „vydaním“ svojho tela neoznamoval Pán Ježiš vydanie tela na požitie učeníkom, lebo podávajúc im už povedal: *„Vezmite a jedzte.“* Ale vydaním Tela oznamoval jeho vydanie *na obetu*, ako to sám výslovne vyhlásil keď dodal: *„Chlieb, ktorý ja dám, je moje telo za život sveta.“*²² A pri podávaní kalicha taktiež: *„Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi, ktorá sa vylieva za vás.“* Tiež *„vyliatím krvi“* Pán neoznamuje pitie z kalicha, pretože už predtým výslovne vyhlásil: *„Vezmite a pite!“* Ale vyliatím Krvi oznamuje jej vyliatie za svojich učeníkov a za mnohých; a toto vyliatie sa stalo na počesť Boha Otca v tom okamihu, keď Ježiš Kristus predniesol tieto slová. Lebo hoci slová „vydanie tela“ a „vyliatie krvi“ by sa mohli vzťahovať k obeti na kríži, Spasiteľ predsa zároveň hovorí o vydaní tela a vyliatí krvi, ktorá sa deje tu pri poslednej večeri; a teda o obete, ktorá sa tu koná. A tiež to „lámanie“ tela Pána, prítomného v podobe čiže pod spôsobom chleba, o ktorom svätý evanjelista Lukáš rozpráva, poukazuje na skutočné obetovanie pri samotnej poslednej večeri.

Ak však Kristus Pán hovorí: *„Moje Telo sa vydáva za vás“* musíme tiež vedieť, komu sa vydáva. Komu inému, než tomu istému, komu bolo vydané aj na kríži; to jest, nebeskému Otcovi.

A tak spoznávame, že pri poslednej večeri sa stalo ku cti Božej *vydanie Tela Pána, ktoré bolo predstavené ako umierajúce*; a že sa teda skutočne konala obeta. V tom zmysle aj naša matka, svätá Cirkev, vždy chápala²³ úkony aj slová Pána pri poslednej večeri. A ak teda ona svedčí o tom, že sa pri poslednej večeri Kristus Pán skutočne obetoval, toto svedectvo platí viac ako akékoľvek výklady ostatných ľudí. Lebo Cirkev živého Boha je podľa apoštolského učenia *„stĺpom a oporou pravdy.“*²⁴

Pri poslednej večeri teda Kristus Pán konal svoj kňazský úrad podľa rádu Melchizedechovho. Lebo ak by vtedy neobetoval chlieb a víno, neurobil by tak vôbec nikdy po celý svoj život; potom by však nebol žiadnym kňazom podľa rádu Melchizedechovho. A predsa nám svätý Pavol tak vznešene opisuje kňazský úrad Ježiša Krista, keď hovorí: *„A pretože tamí sa totiž stali kňazmi bez prísahy, tento však s prísahou toho, ktorý mu povedal: „Pán prisahal a nebude ľutovať: Ty si kňaz naveky,“ ... tento, pretože zostáva naveky, má kňazstvo večné.“*²⁵

A teda je pravda, čo katolícka Cirkev vždy učila, že Pán Ježiš pri poslednej večeri ustanovil najsvätejšiu obetu svätej omše. Tá je podľa učenia Tridentského koncilu onou čistou obetou, ktorá ani nehodnosťou ani zlomyseľnosťou

²¹ I. Kor. 11, 24

²² Ján 6, 51

²³ Concil. Trid. sess. 22, cap. 1; can 1, 2;

²⁴ I. Tim. 3, 15

²⁵ Žid. 7, 20-24

obetujúcich nemôže byť poškvrnená; a o ktorej Hospodin prorokovi Malachášovi predpovedal, že bude prinášaná jeho menu, ktoré sa má stať veľkým medzi národmi, na všetkých miestach, ako čistá nekrvavá obeta.

5. O veku kresťanskej obety a o jej názvoch

To že aj svätí apoštoli konali túto obetu Nového Zákona, to dokážem najprv zo slov Písma svätého. Svätý Pavol píše takto: „*Máme oltár, z ktorého nemajú moc jesť tí, ktorí slúžia stánku*“²⁶, totiž Židia. Oltár je určený na obetovanie. Ak teda kresťania za čias svätého Pavla mali oltár na obetovanie, museli tiež mať obetu, ktorú by na tom oltári prinášali. A ak svätý apoštol hovorí o tom, že Židia nemajú moc „*jesť*“ z oltára tak z toho musíme usúdiť, že na tomto mieste nehovorí o tom, akoby sme pristupovali k obeti na kríži, ale že hovorí o obete, ktorá môže byť požívaná; teda o obete nekrvavej, akú ustanovil Kristus Pán pri poslednej večeri.

Ďalej sa v životopise svätého Matúša evanjelistu Pána dočítame, že ten istý bol prebodnutý v svätej obete pri oltári. Svätý apoštol Ondrej sa podľa výpovedi svojho životopisca vyjadril k svojmu sudcovi Aegeovi takto: „*Denne na oltári obetujem Bohu všemohúcemu a pravému, nie mäso býkov a krv capov, ale nepoškvrneného Baránka Božieho.*“ Svätému Jakubovi a svätému Markovi pripisujú zvláštne obrady i spôsoby, s akými Bohu prinášali svätú obetu a ktoré sa podľa gréckeho jazyka nazývajú „*ich liturgiou*“.

O kánone čiže o časti svätej omše, ktorá sa začína so *Sanktus* a končí pri svätom prijímaní, Cirkev svätá výslovne učí, že je zostavený zo slov Pána, z podania svätých apoštolov a z ustanovení svätých pápežov.²⁷ Cirkevní historici sčasti pripisujú zloženie kánonu samotnému svätému Petrovi.

Z toho všetkého je ľahko možné spoznať, že obeta Nového Zákona bola v Cirkvi od začiatku.

Čo sa potom týka nazvania tejto presvätej obety Nového Zákona, nekatolíci nám vyčítajú, že slovo „*Omša*“ sa vo Svätom Písme nenachádza. To je pravda; avšak slová „*Najsvätejšia Trojica*“ sa v Písme svätom tiež nenachádzajú; a predsa sme povinní veriť v toto vznešené tajomstvo! Že máme svätiť nedeľu namiesto židovskej soboty a aj krstiť nemluvňatá, o tom sa tiež v Písme svätom nehovorí; a predsa sme to povinní robiť! Ak sa teda aj slovo „*Omša*“ vo Svätom písme nenachádza, je tam predsa, ako som ukázal, reč úkone, ktorý svätú omšu označuje; je tam totiž reč obetovania Tela i Krvi Ježiša Krista pod spôsobmi chleba a vína pri poslednej večeri a skrze apoštolov.

Svätí Otcovia gréckej i rímskej Cirkvi dávali od najstarších čias obete Nového Zákona rozličné mená. Nazývali ju *Eucharistia*, t. j. ďakovanie; *liturgia*,

²⁶ Žid. 13, 10

²⁷ Concil. Trid. sess. 22. o Mši sväté cap. 4

alebo *agenda*, t. j. konanie; *synaxis* alebo *kolekta*, t. j. zhromaždenie; tiež ju nazývali *stôl Pána*, *oltár Pána*, *večera Pána*, *obetovanie*, *obeta*.

Okrem týchto názvov mala obeta Nového Zákona v našej svätej rímskej Cirkvi katolíckej už od najstarších dôb tiež názov „*Omša*“. Toto slovo používal podľa tradície už pápež Pius v r. 147 po Kristovi. Svätý Ambróz slovo „*Omša*“ výslovne používa, keď píše: „*Zostal som vo svojom úrade, začal som slúžiť svätú omšu, a obetujúc ju Bohu, som prosil, aby nám ráčil prispieť na pomoc.*“²⁸ Svätý Augustín hovorí: „*V modlitbách, ktoré musíme čítať počas sv. omši, sa dočítame ...*“²⁹ Hľa, obaja títo svätí učители, ktorí žili tristo rokov po Kristovi Pánovi, používali už slovo *Omša*; z toho vyplýva, že toto slovo sa používalo už vtedy. Ba používané bolo ešte pred tou dobou, ako dokazuje kardinál Bona vo svojom učennom spise „*O liturgických veciach*“.

6. Ako heretici bojujú proti svätej omši

Z prudkých útokov, ktorým bola najsvätejšia obeta svätej omše v rozličných dobách vystavená, možno usúdiť akou svätou a akou diablu odpornou musí byť! Lebo keby svätá omša tak mimoriadne neškodila zlému duchu, zaiste by medzi heretikmi nevzbudil toľko odporcov voči nej.

V prvých desiatich storočiach katolíckej Cirkvi sa síce pozdvihli mnohí heretici; avšak nikto z nich sa neopovážal odporovať svätej omši, tým menej ju odstrániť. Dá sa to vysvetliť aj tým, že ľudia, Židia aj pohania, ako som už predtým poznamenal, boli už prirodzeným citom pobádaní k tomu, aby Pánu Bohu prinášali obety. Keby sa v tých dobách, kedy ešte ľudia živo pociťovali potrebu obety, heretici odvážili útočiť proti obeti svätej omše, boli by urazili náboženský cit ľudí v tej najcitlivejšej veci, a tí by sa boli od nich zaiste s odporom odvrátili. Až keď zlí ľudia začali popierať aj najdôležitejšie náuky nášho svätého náboženstva, konečne sa diabol odvážil k tomu, aby vystúpil aj proti najsvätejšej obete v jej podstate.

Berengar z Túru, ktorý žil v 11. storočí, bol prvý, ktorý sa opovážil učiť aj písať proti najsvätejšej Sviatosti Oltárnej. Avšak ihneď sa mu postavili na odpor najučenejší muži. Vyčítali mu, že všetkých veriacich pohoršuje, že sa od jednoty našej matky, Cirkvi svätej, odlučuje; a že jednotu kresťanského štátu uvádza do zmätku. Keď potom boli Berengarove bludy na cirkevných konciloch zavrhnuté, pred svojou smrťou si kajúcne vstúpil do seba, zmieril sa s Cirkvou, svoje bludy odvolal a zomrel pri vyznaní pravej viery v r. 1088.

Avšak Berengarove bludy boli onedlho potom opäť hlásané heretikmi Albigenčanmi. Títo bezbožní odštiepenci, ktorí povstali na začiatku 12. storočia v južnom Francúzsku a okrem iných hanebných učení vyhlasovali za nedovolený

²⁸ Epist. ad Marcellinam n. 4

²⁹ Sermo 21. de temp.

aj manželský stav, avšak smilstvo považovali za dovolené, sa tiež stali nepriateľmi najsvätejšej obety svätej omše. Síce pripúšťali, aby sa slávna svätá omša konala počas nedeľ a sviatočných dní, alebo aj inokedy za prítomnosti mnohých ľudí, avšak v žiadnom prípade nechceli trpieť tiché sväté omše, pri ktorých sú prítomní len nemnohí; a zakazovali ich pod ťažkými peňažnými aj telesnými trestami. A dopúšťali sa veľkých ohavností na kňazoch, ktorí nedbali na ich zákazy a naďalej neprestávali slúžiť svätú omšu ako najdokonalejšiu obeť Otcovi nebeskému.

Cesarius z Heisterbachu, ktorý vtedy žil, nám o tom rozpráva nasledujúcu skutočnosť³⁰: „Keď istý kňaz napriek zákazu Albigenkých predsa slúžil svätú omšu, oni sa na neho rozhorčili do takej miery, že mu vyrezali jazyk z hrdla. Zbožný kňaz vytrpel túto krutú muku a potupu s veľkou trpezlivosťou. Potom však odišiel s krváčajúcimi ústami do kostola, kde slúžil svätú omšu, pokorne pokľakol pred oltárom, na ktorom obetoval svoje veľké utrpenie, v duchu sa žaloval Matke Božej, a pretože nemohol hovoriť jazykom, s o to väčším úsilím ju vo svojom srdci vzýval, aby mu opäť dopomohla k jazyku. A preľúbezná Matka Božia sa mu zjavila, vložila mu vyrezaný jazyk opäť do krvavých úst a povedala: „Pre poctu, ktorú si preukázal Pánu Bohu aj mne skrze svätú omšu, vraciam ti tvoj jazyk a napomínam ťa, aby si neprestal obetovať svätú omšu tak zbožne a horlivo ako doteraz.“ Keď sa zbožný kňaz z celého srdca poďakoval najsvätejšej Matke Božej, vrátil sa k zhromaždenému ľudu, ukázal svoj opäť prirastený jazyk a zahanbil zlomyseľných heretikov.

Tento prípad dopĺňa učený poľský dominikán Abraham Bzovský správou, že istý Ján, scholastik v Ksantene, ktorý o tomto zázraku počul, sám odcestoval do kláštora v Clugny, aby videl onoho zázračne uzdraveného kňaza, ktorý tam vstúpil do kláštora benediktínov. A tento Ján rozprával, že onen znova prirastený jazyk kňaza videl na vlastné oči; že bol belší ako okolité ústa; keďže na mieste rezu bolo ešte poznať jazvu; a že celý veľký kláštor je svedkom tohto zázraku.

Od čias Albigenčanov nikto proti svätej omši toľko nevražil, ako takzvaní reformátori 16. storočia. S rúhavou opovážlivosťou povstal proti tomuto Božiemu tajomstvu Martin Luther, ktorý ho popieral a urážal. Ale takto ešte nevystupoval hneď zo začiatku svojho odpadnutia od Cirkvi, a tiež nekonal sám od seba, ale ako sám vo svojom hanopise: „*O pokútnej omši a svätení kňazúrov*“ priznáva, konal na radu diabla! V tom spise totiž výslovne hovorí, že odmietol omšu ako modlárstvo na radu diabla, hoci dobre vedel, že diabol nenávidí všetko dobré a žiadneho človeka neprivádza k ničomu dobrému! Či nemal Luther skôr uvažovať takto: keby bola svätá omša modlárstvom, diabol by iste proti nej nebrojil, tým menej by žiadal jej odmietnutie! Naopak, podporoval a vychvaľoval by ju, aby práve skrze slúženie omši sa dialo tým viac modlárstva a Bohu Najvyššiemu sa dostávalo tým väčšej potupy!

³⁰ Dialogus miraculorum ed. Strange Col. 1851

Takto teda diabol ulúpil nie iba Lutherovým prívržencom, ale aj kalvínom a iným im podobným bludárom, túto takú spasiteľnú obeť svätej omše a pripravil im tak nesmiernu škodu. Ba diabol ich naplnil takým odporom k tomuto presvätemu tajomstvu, že svätú omšu nazývajú „*zapieraním krvavej obety Ježiša Krista*“, ba „*prekliatym modlárstvom*“, ako sa o tom je možné dočítať v Heidelbergskom katechizme, ktorý používajú kalvíni.

Ó aké to ohavné rúhanie, pri ktorom sa zbožné srdcia musia zachvieť!

Toto rúhanie chcem vyvrátiť iba jedným dôkazom: Keby toto heretické učenie bolo pravé, vyplývalo by z neho, že od čias Ježiša Krista ani jediný človek a tiež žiaden apoštol a žiaden mučeník nevošiel do neba! Lebo svätú omšu slúžili svätí apoštoli aj všetci kňazi a obetovali ju Bohu Najvyššiemu. Všetci svätí mučeníci aj vyznávači s nábožnosťou konali svätú omšu a považovali ju za najvyššiu bohoslužbu. Keby teda bola svätá omša rúhaním a zapieraním jedinej obety Ježiša Krista, boli by sa svätí apoštoli a všetci veriaci samotní dopúšťali rúhaní. Pána Boha by teda ťažko urážali, a preto by si zaslúžili aj večné zavrhnutie! Keďže však žiadny rozumný človek niečo také tvrdiť nemôže, nemôže tomu tiež nikto veriť, že by kalvínske čiže helvetské učenie o svätej omši bolo pravé!

Preto budeme oveľa radšej veriť svätému Fulgentiovi, ktorý výslovne hovorí: „Bez najmenších pochybností sa pridržaj toho, že jednorodený Syn Boží sa pre nás vtelil a priniesol sa na obeť Bohu Najvyššiemu, ktorému teraz katolícka Cirkev na celom svete vo viere i láske bezprestania prináša obeť pod spôsobom chleba a vína.“³¹ Alebo povedz sám, milý čitateľu, komu je možné skôr uveriť a s dôverou sa odovzdávať: osvietenému cirkevnému Učiteľovi, svätému Fulgentiovi, alebo odpadlíkom od Cirkvi, Kalvínovi a Lutherovi?

Pre týchto oboch odpadlíkoch platia aj slová, ktoré napísal učený Peter z Clugny³² a ktorého jeho súčasníci nazývali aj „ctihodným“, proti Petrobrusianom, ktorí taktiež zavrhovali svätú omšu. Napísal: „Keby mal teraz dbať svet na vaše nové učenie, činil by niečo, čo doposiaľ nikdy nečinil. Určite by sa stal podobným zajatému národu, ktorý je bez zákona, bez kráľa, bez obety. A keby svet prestal Bohu obetovať, prestal by tiež Bohu patriť. A či by sa v tejto dobe nášho kresťanského života, ktorý je dobou milostí, dialo niečo, čo sa nikdy nestalo v čase hnevu, za pohanstva. Keby totiž kresťania mali od svätej omše upustiť, bola by každá bohoslužba, ktorá sa kedykoľvek na svete konala, z neho úplne vylúčená! Preto vám, ó vy nepriatelia Boží, Cirkev Kristova hovorí, že nikdy nemôže byť bez božskej obety, že vo svojej svätej obete sa neprináša nič iné ako Telo a Krv Spasiteľa a že čo On raz urobil pri svojej smrti, ona toľkokrát opakuje, koľkokrát svoju obeť koná!“

³¹ De Fide ad Petr. 0. 19;

³² Contra Heinric. et Petrobras. haereses lib. 1. epist. z;

Preto sa majme usilovne na pozore, aby sa nám neprihodilo, čo sa stalo úbohým bludárom! Na ich najväčšiu škodu, ich sám nešťastný diabol ulúpil o presvätú obeť svätej omše. Keďže nás katolíkov nemohol olúpiť o presvätú obeť, tak nás aspoň zaslepil tak, že presvätej obete často nerozumieme a jej vznešenú dôstojnosť a veľkú moc nechápeme. Bez akejkoľvek pochybnosti sa to stalo úskokom diabla, že po tak dlhú dobu sa tak málo o tomto najvyššom tajomstve kázalo, písalo aj učilo. Lebo len tak sa mohlo stať, že ľudia z lenivosti svätú omšu zanedbávajú, alebo sú na nej prítomní bez nábožnosti!

Na nápravu tohto zla, Cirkev svätá na Tridentском koncile nariadila, aby duchovní správcovia často kázali o svätej omši. Toto nariadenie znie: „*Svätý cirkevný koncil nariaďuje farárom a všetkým tým, ktorí majú na starosti duchovnú správu, aby častejšie počas konania svätej omše bud' sami, alebo skrze vhodného zástupcu, najmä v nedeľu a vo sviatočné dni, niečo z tých vecí, ktoré bývajú čítané počas svätej omše, vysvetľovali, a najmä aby o niektorom tajomstve tejto presvätej obety poučovali.*“³³

Hľa, to sú vlastné slová tohto cirkevného zákona, ktorý majú všetci duchovní správcovia poslúchať. Lebo ak kresťanský ľud nič nevie o veľkom účinku najsvätejšej obety svätej omše, niet divu, keď svätú omšu nemiluje, neváži si ju, počas všedných dní na ňu vôbec neprichádza a v nedeľné a vo sviatočné dni len nedbalo, nepobožne a povrchne sa na nej zúčastňuje; ba z úplne malicherných príčin a bez najmenších výčitiek svedomia ju celkom zanedbáva! Ak je však kresťanský ľud náležite poučený o svätej omši, nie je možné, aby si tento vzácny klenot nevážil, srdečne ho nemiloval a na tejto božskej obete sa s náležitou nábožnosťou nezúčastňoval. Lebo v celej katolíckej Cirkvi neexistuje dôležitejšie, vznešenejšie a užitočnejšie tajomstvo ako hlboké tajomstvo omše svätej! A keby teda mal ľud o nej dokonalé poznanie, zaiste by zanedbával svätú omšu ani vo všedné dni.

II. HLAVA. O VZNEŠENOSTI OBETE SVÄTEJ OMŠE

Hoci obeť omše svätej je tak vznešená, že ani akýkoľvek anjel z najvyššieho chóru nebeských duchov to nemôže celkom pochopiť, chcem predsa povedať aspoň niečo o jej vznešenosti. Svätý František Saleský o vznešenosti svätej omše hovorí vo svojom spise „Filothea“ čiže v „Návode k zbožnému životu“ takto: „*Svätá omša je slnkom duchovných cvičení, srdcom pobožností, dušou zbožnosti, plameňom božskej lásky, hlboučinou Božej dobrotivosti a prevzácnym prostriedkom, ktorým nám Boh svojej milosti skutočne privlastňuje.*“³⁴ Sv. František chce tými slovami povedať: Ak sa chce niekto stať

³³ Sess. 22, cap. 8.

³⁴ II. diel 14. kap.

veľmi zbožným, veľmi Bohu milým a zapáleným láskou Božou, ten nech sa len usilovne zúčastňuje na svätej omši; lebo tak užíva najlepší prostriedok k tomu, aby získal Božie milosti!

Učený kňaz Osorius stavia svätú omšu nadovšetko tajomstvo nášho svätého náboženstva, a hovorí: „*Zo všetkých vecí, ktoré sú v Cirkvi svätej, je svätá omša najvyššia a najdrahocenejšia, pretože sa v nej najsvätejšia Sviatosť oltárna posväcuje a Bohu Najvyššiemu sa ako svätá obeta prináša.*“³⁵

S ním súhlasí bývalý svätiaci bavorský biskup Fornerus, ktorý píše: „*Sviatosť sú síce veľebné, ale svätá omša je veľebnejšia. Sviatosť sú nádobami milosrdenstva pre živých; svätá omša je však nesmiernym morom Božej štedrosti pre živých i pre mŕtvych.*“³⁶

Budeme teda uvažovať, prečo je svätá omša tak vznešená a podľa čoho jej túto vzácnosť spoznáme.

Vznešenosť svätej omše predovšetkým spoznáme z obradov a modlitieb, ktoré sa konajú pri žehnaní a svätení kostolov a oltárov. Keď niekto videl vysvätenie kostola a keď porozumel modlitbám a obradom, ktoré biskup pri svätení konal, zaiste sa im veľmi podivil a nimi sa aj vzdal; lebo každý kostol a každý obetný oltár bývajú zasvätené Božej službe spôsobom nanajvyš vznešeným i slávnym.

Aby teda tí, ktorí vysvätenie kostola nikdy nevideli, jeho vznešenosť napriek tomu spoznali, tak im to teraz v krátkosti opíšem.

1. O spôsobe akým bývajú svätené chrámy

Akým svätým a vznešeným skutkom je vysvätenie chrámu je možné spoznať z toho, že aj biskup, ktorý má chrám svätiť aj obec, v ktorej má byť chrám vysvätený, sa na to musí deň pred svätením pripraviť pôstom.

Zatiaľ čo si biskup ráno, kedy sa má chrám vysvätiť a na mieste kam deň predtým boli prinesené relikvie svätých, oblieka biskupské rúcha, modlí sa so svojim duchovenstvom sedem kajúcnych žalmov a litánie ku všetkým svätým. Potom sprevádzaný duchovenstvom prichádza k uzavretým dverám chrámu, tam posväť vodu, pokropí ňou seba i okolostojaci ľud, ide so sprievodom okolo kostola a jeho múry na vyšších miestach svätí vždy znamením kríža a so slovami: „*V mene Otca i Syna a Ducha Svätého.*“ Duchovní zatiaľ spievajú odpovede. Keď biskup prišiel k chrámovým dverám, pomodlí sa, udrie svojou barlou na dvere so slovami: „*Attolite portas,*“ to jest: „*Vyzdvihnite brány*“ atď. Potom ide druhýkrát okolo chrámu, kropí dolnú časť múrov a modlí sa ako po prvýkrát. Pri kostolných dverách sa potom pomodlí inú modlitbu a opäť udrie barlou do nich. Potom ide po tretíkrát okolo chrámu a kropí prostrednú časť múrov. Keď sa zase

³⁵ Conc. de missa;

³⁶ Concilio 69

vrátil k chrámovým dverám, udrie svojou barlou trikrát do nich a volá: „*Otvorte, otvorte, otvorte!*“ A dvere otvoria. Biskup urobí barlou kríž na prahu a hovorí: „*Hľa, znamenie kríža! Nech odtiaľ zmiznú všetci zlí duchovia!*“ Keď potom biskup vkročil dovnútra kostola, jeho prvé slová sú: „*Pokoj tomuto domu*“ načo prítomní odpovedajú: „*A príchodu Vášmu.*“

Keď biskup prišiel doprostred kostola, pokľakne a zaspieva hymnus „*Veni Creator Spiritus*“, t. j. „*Príď, Duchu Tvorca!*“ Po tomto speve nasledujú litánie ku všetkým svätým a Zachariášov chválospev: „*Benedictus Dominus Deus Israel.*“³⁷ Medzi tým za spevu biskup píše na kostolnú dlažbu, ktorá je posypaná popolom, najprv grécku abecedu a potom latinskú, a to všetko v podobe kríža. Potom predpísanými modlitbami svätí soľ, vodu aj víno, všetko zmieša dohromady a začína svätením hlavného oltára a následne ostatných oltárov. Podobne ako na začiatku svätej omše začína s veršom „*Introibo ad altare Dei*“ a so žalmom: „*Judica me Deus*“, to jest: „*Vôjdem k oltáru Božiemu*“, a „*Súd ma, Bože!*“³⁸ Zatiaľ, čo sa biskup modlí tento žalm, namočí si palec do práve posvätenej vody a urobí kríže uprostred oltárneho kameňa, ako aj v jeho štyroch rohoch, hovoriac pritom: „*Oltár tento buď posvätený ku cti ě Božej, najsvätejšej Panny Márie i všetkých svätých, ako aj v mene a na pamiatku svätého N. V mene Otca ě, i Syna ě, i Ducha ě Svätého*“. Tieto slová opakuje päťkrát. Potom biskup sedemkrát obchádza oltár, ako to urobili Izraeliti, keď dobýjali Jericho a kropí ho svätenou vodou, modliac sa pritom 50. žalm: „*Miserere*“ t. j. „*Zmiluj sa nado mnou, Bože!*“

Keď biskup takto sedemkrát obišiel oltár, ide trikrát okolo chrámových múrov a kropí ich hore, uprostred aj dole, medzitým sa zhromaždení modlia tri žalmy s prípadnými predspevmi. Zatiaľ čo ostatní konajú predpísané modlitby, biskup kropí na štyroch miestach kostolnú dlažbu a značí ju mnohými krížmi, potom sa vracia k oltáru, aby so svätenou vodou upravil maltu, potrebnú na zamurovanie oltárneho kameňa. Potom sa so sprievodom odoberie k stánku, kde boli za minulej noci v olovenej schránke uložené sväté relikvie, ktoré majú byť vložené do oltára. Okiadza ich a potom v sprievode horiacich sviec a za odymovania ich nesie okolo kostola. Pri vchode do kostola robí svätou krizmou tri kríže na bránu, hovoriac: „*V mene Otca ě, i Syna ě, i Ducha ě Svätého buď bránou požehnanou, zasvätenou a posvätenou!*“

Potom biskup aj sprievod odchádzajú so svätými relikviami k hlavnému oltáru. Tam so svätou krizmou urobí päť krížov nad priehlbínou oltára, ktorá sa nazýva aj „*hrob*“, a vloží do nej schránku s ostatkami svätých. To sa deje na pamiatku toho, že za starých kresťanských čias bolo zvykom obetovať svätú omšu nad hrobmi mučeníkov a v našej dobe musia byť do každého oltára, na ktorom má byť obetovaná svätá omša, vložené ostatky svätých.

³⁷ Luk. 1, 68;

³⁸ Žalm 42

Keď biskup skončil s odymovaním ostatkov svätých, uzavrie hrob oltára posväteným kameňom a posvätenou maltou. Zasadenný oltárny kameň následne pomaže svätým olejom a okiadza celý oltár. Potom niektorý kňaz obchádza s kadidlom okolo oltára a okiadza ho, až pokiaľ sa svätenie neskončí. Neskôr obíde oltár s kadidlom sám biskup a okiadza ho. Nakoniec rozleje svätý olej aj krizmu po celom oltári a potom ich aj sám rukou rozotrie.

Keď biskup takto dokončil svätenie oltára, zostúpi do chrámovej lode a pomaže svätou krizmou dvanásť krížov, ktoré boli predtým namaľované na rôznych miestach chrámu a pritom hovorí: „*Zasvätený ť i posvätený ť bud' tento chrám v mene Otca ť, i Syna ť, i Ducha ť Svätého, ku cti Bohu i preblahoslavenej Panne Márii i všetkým svätým, i v mene a na pamiatku svätého N (patróna). Pokoj bud' s tebou!*“ Potom každý kríž okiadza trikrát.

Keď sa biskup vrátil k oltáru, posväti vonné kadidlo, ktoré má byť na oltári zapálené. Deje sa to takto: zrnká kadidla sa položia v podobe kríža na päť krížov oltárneho kameňa a na ne sa položí päť jemných voskových sviečok, ktoré potom všetky zapália a spália. Zatiaľ čo piaty ohníček plápolá na oltári, biskup pokr'akne na jeho stupňoch a modlí sa: „*Alleluja! Príd', Svätý Duchu, naplň srdcia svojich verných a oheň svojej lásky v nich roznieť!*“ K tomu ešte pripojí iné podobné výroky a svätenie zakončí modlitbou, spievajúc ju na spôsob prefácie svätej omše. Potom prosí Boha slovami: „*Potvrď to, čo si v nás spôsobil v tomto svojom svätom chráme, ktorý je v Jeruzaleme. Aleluja.*“ Spevácky zbor potom spieva 67. žalm, ktorý obsahuje poďakovanie za dosiahnuté dobrodenia.

Následne oltár prikryjú predpísanými rúchami a slušne ho ozdobia; potom sa začne slávnostná svätá omša, ktorú slúži sám biskup.

Všetci, ktorí sa kedy takéhoto svätenia chrámu zúčastnili, sú v údive z rozmanitých obradov, mazaní svätým olejom, žehnaní i modlitieb, ktoré sa dejú pri svätení chrámu.

Prečo sa však toto všetko deje? Prečo sa vynakladá toľko námahy, toľko času a nákladov na vysvätenie kostola?

Deje sa tak jedine z toho dôvodu: aby sa chrám stal dôstojným miestom, v ktorom by sa najsvätejšia obeta omše svätej smela prinášať Bohu Najvyššiemu; a aby bol zasvätený a posvätený ten oltár, na ktorom má byť duchovným spôsobom obetovaný najčistejší a najsvätejší Baránok Boží!

Z toho môže každý kresťan spoznať, aké sväté sú naše kostoly a oltáre, a preto tiež v akej veľkej vážnosti majú byť. Šalamúnov chrám bol iba tieňom a predobrazom našich chrámov, a predsa mal u Židov aj u pohanov toľko vážnosti! V o čo väčšej úcte musíme mať my svoje kostoly, keď sa posvätením stali takými mimoriadne svätými!

O vysvätení onoho Šalamúnovho chrámu hovorí tretia Kniha kráľov: Šalamún obetoval 22.000 volov a 120.000 baranov, ktorých kňazi všetkých zabili, dokonale očistili a po kusoch pokladali na obetný oltár. Keď sa potom

Šalamún nahlas modlil, hľa, tu spadol oheň z neba a spálil tam pripravenú obeť. Celý chrám sa pritom naplnil hmlou a dymom a ukázala sa v ňom Božia velebnosť. Všetok ľud videl oheň aj Božiu velebnosť. Všetci padli zdesení na tváre a z celého srdca sa klaňali Bohu. Kráľ Šalamún sa potom na vyvýšenom mieste hodil na kolená a zvolal veľkým hlasom: „Či sa teda máme v pravde domnievať, že Boh býva na zemi? Lebo ak nebo a nebesia nebies Ťa nemôžu dosiahnuť: o čo menej tento dom, ktorý som vystaval.“³⁹

Kto by sa nepodivil tomuto sväteniu židovského chrámu a kto môže dostatočne pochopiť jeho dôstojnosť? A predsa tento chrám bol iba predobrazom, ba iba odtieňom našich katolíckych chrámov! Lebo chrám v Jeruzaleme bol postavený iba na uschovanie archy zmluvy, v ktorej boli len dve kamenné dosky s Desatorom Božích prikázaní, ktoré dostal Mojžiš od Hospodina; potom ešte nádoba s mannou a Aaronova palica, ktorá v chráme rozkvitla. Židovské obete neboli ničím iným, iba zabitými a spálenými zvieratami, ku ktorým boli pripojené obetné chleby, víno, koláče a tomu podobné veci. Naše chrámy však biskupi svätia nad akúkoľvek mieru svätejším spôsobom; pomazávajú ich svätým olejom a križmou, ktoré sa používajú pri udeľovaní svätého birmovania; kropia ich svätenou vodou; okiadzajú požehnaným kadidlom; zasväcujú mnohými krížmi a posväcujú slúžením najsvätejšej obety svätej omše. Namiesto archy zmluvy my máme vo svojich chrámoch monštrancie, v ktorých sa prechováva pravý nebeský Chlieb, najsvätejšia Sviatosť oltárna, pravé Telo a pravá Krv Ježiša Krista. Ak už bol Šalamúnov chrám v takej veľkej úcte, o čo viac sa patrí, aby sme mali v najvyššej úcte naše vysvätené chrámy, v ktorých prebýva osobne sám Boh!

Naším chrámom sa tiež hovorí „dom Boží“, a plným právom, lebo každý katolícky chrám je v pravde domom Božím, keď v ňom osobne prebýva Boh a po všetky časy ho v ňom môžeme nájsť. Chóry jeho anjelov ho tu obsluhujú, klaňajú sa mu tu, vedia ho, uctievať ho a prednášajú mu naše modlitby.

Táto ich služba bola predobrazená zjavením, ktoré mal praotec Jakub. Keď si totiž tento praotec vyvoleného Božieho národa v noci na poli ľahol, videl v spánku rebrík, ktorý siahal od zeme až k nebu, na ňom Božích anjelov vystupujúcich i zostupujúcich; a na konci rebríka na vrchu stál sám Hospodin. Jakub sa zľakol a prebudiac sa, povedal: „*Aké hrozné je toto miesto! Lebo tu je dom Boží a brána nebeská.*“⁴⁰ A olejom pomazal kameň, na ktorom spočívala jeho hlava, aby bol oltárom; a keď sa vrátil zo svojej cesty, Najvyššiemu na ňom obetoval.

Toto všetko bolo predobrazom kresťanského chrámu, v ktorom býva oltárny kameň pomazaný svätým olejom i križmou a o ktorom je možné popravde povedať: Hrozné je toto miesto, lebo tu je dom Boží a brána nebies,

³⁹ III. Král. 6, 27

⁴⁰ I. Mojž. 28, 17

kde anjeli zostupujú aj vystupujú, aby nám prinášali požehnanie z nebies a naše modlitby vynášali hore k nebeskému trónu!

Náš chrám je tiež tým miestom, o ktorom Boh hovorí ústami proroka Izaiáša: „*Privediem ich (ktorí Bohu slúžia) na svoju svätú horu a obveselím ich v dome ich modlitby. Ich zápaly a ich obety sa mi budú páčiť na mojom oltári; lebo dom môj, sa bude nazývať domom modlitby u všetkých národov.*“⁴¹

Z toho všetkého môžeme spoznať, aké sväté sú naše chrámy a ako veľmi si ich máme vážiť! Lebo tým že sú domami Božími a že Ježiš Kristus je v nich osobne prítomný v najsvätejšej Sviatosti, obkľúčený anjelskými chórmami, tak ani nedokážeme mať v dostatočnej úctivosti svojej chrámy, ani dosť nábožne sa v nich modliť! Keby sme mali veľmi živú vieru, tak by sme iba s bážňou a trasením vstupovali do vysvätených chrámov, s najväčšou úctivosťou sa tam Pánovi Ježišovi v najsvätejšej Sviatosti klaňali a anjelov, ktorí ho tam obstupujú, zbožne uctievali!

Tak to robil kráľ Dávid, keď vstupoval do svätého stánku; lebo hovorieval: „*Oslavovať Ťa budem, Hospodine, celým srdcom svojim... Pred tvárou anjelov budem Tebe žalmy spievať. Klaňať sa budem Tvojmu svätému chrámu, a oslavovať budem meno Tvoje.*“⁴² Kto teda v kostole počas bohoslužby tára, smeje sa, alebo inak Boha uráža a hnevá, dopúšťa sa veľkého zneuctenia Božej velebnosti a jeho svätého domu.

Ak vstupuješ do kostola, naozaj si zaumieň, že tam neprehovoriš ani jedno zbytočné slovo a že sa tiež nebudeš všetečne obzerat', ale že sa tam budeš pobožne modliť, Boha svojho uctievať, svoje hriechy ľutovať a milosrdenstvo Božie na seba z nebies zvolávať.

2. O posvätení kňazstva

Po druhej vznešenosti svätej omše spoznáme z presvätých žehnaní, ktorými kňazi a duchovní služobníci bývajú uvádzaní do svätyne Pána.

Každý duchovný, skôr ako bude spôsobilý, konať obetu svätej omše, musí prijať sedem svätení. Štyri nižšie čiže menšie svätenia sú ustanovená hlavne preto, aby nimi obdarení klerici smeli byť pripustení ku kostolnej službe a na pomoc kňazovi, obetujúcemu svätú omšu. Žiadnemu z nich však nie je dovolené sa ani dotknúť, kalicha, patény, korporálu alebo purifikatória. Lebo toto právo nadobúda iba subdiakon, ktorý má päť svätení. Aj v Mojžišovom zákone bolo už zakázané, aby sa niekto, okrem levitov, dotýkal posvätných nádob a čistil ich. A taktiež iba subdiakonom, diakonom a kňazom prislúcha dotýkať sa a čistiť posvätné nádoby, ktoré sa pri svätej omši používajú.

⁴¹ Izai. 56, 7

⁴² Žalm 137, 1, 2

O týchto veciach vydala Cirkev osobitné predpisy pre subdiakonov, diakonov a kňazov, ktoré im ukladajú ako svätú povinnosť, aby ich v čistote udržiavali. Keby kňazi a vysvätení chrámoví sluhovia na tieto predpisy nedbali, uvažovali by na seba ťažkú zodpovednosť. Podobnej zodpovednosti sa však vystavujú aj farské obce, ktoré sú ľahostajné k tomu, keď ich kňazi konajú sväte tajomstvá v opravovaných alebo celkom roztrhaných albách; v ošúchaných omšových rúchach a s biednymi kalichmi; a keď nechcú neposkytnúť prostriedky, ktoré majú k dispozícii, keď ich kňaz žiada o pomoc, aby boli zabezpečené nové a dôstojné rúcha a príslušné náčinie a aby svätý oltár, na ktorom sa Baránok Boží denne za nich obetuje, bol náležite vyzdobený.

Ó, ako často sa mnohým zámožným ľuďom zdá byť príliš moc, ak majú priniesť malé obete na dôstojnú službu Pánovi, ktorý býva v chráme uprostred nás a pritom sa im nezdá byť priveľkou žiadna obeť, aby sa sami mohli každý sviatok pýšiť v nejakom novom módnom odeve!

Ako sa previňujú aj kňazi i obec, keď ľudia majú skrine nabité plátnom, kým ich oltár Boha má sotva najnutnejšie prikrývky! Ak sa v ich domoch stoly skvejú strieborným náradím, ale kalich, monštrancie i cibórium, ktoré Pána nebeských zástupov v najsvätejšej Sviatosti uzatvárajú, sú z bezcenného kovu, cínu a medi!

Aký smutný je to obraz, keď takí kňazi a obce nechápu vznešenosť obety svätej omše! A ako môžu na taký nedostatku, ba chudobu svojho Božieho domu, posvätných rúch a náčiní hľadiť a ich strpieť! Akú veľkú chválu si teda zaslúžia tí páni i panny, ktoré každoročne nejakú časť svojho plátna obetujú Božiemu domu, alebo ktorí svoje voľné chvíle využívajú na to, aby posvätené rúcha a oltárne plátna v primeranom stave udržiavali! Akú veľkú chválu si zaslúžia aj všetci tí, ktorí radi a s ochotou poskytujú na tento účel prostriedky, aby mohli byť zhotovené nové a krásne rúcha a drahocenné chrámové náčinie! Tak dávajú skutočne najavo, že je to naozaj zo srdca, keď sa pri svätej omši s kňazom modlia: „*Hospodine, miloval som okrasu domu Tvojho a miesto prebývania slávy Tvojej*;“⁴³ a že vedia oceniť vysokú dôstojnosť obety svätej omše!

Ako som už napísal, vznešenosť obety svätej omše sa poznáva tiež z *posvätenia kňazstva*. Toto sa deje týmto spôsobom:

Diakon, ktorý má byť vysvätený na kňaza, musí mať na sebe humerál čiže náramenné rúcho, albu, čiže biele rúcho, ktoré mu splýva od krku až k nohám; cingulum čiže pás okolo bedier a štólu čiže širokú stuhu, ktorá mu splýva od ľavého ramena dole a pod pravým ramenom je zviazaná. Takto ustrojený pokľakne pred biskupom, ktorý dokončiac úvodnú časť svätej omše, sa na najvyššom stupni oltára usadil na kresle.

Biskup predstavuje diakonovi, aký ťažký úrad chce vziať na seba a potom sa pýta ľudu, či tohto diakona považujú za dobrého, aby bol vysvätený na kňaza.

⁴³ Žalm 25, 8

Ak nikto nemá námietky, biskup pokľakne a modlí sa litánie ku všetkým svätým. Diakon, položený tvárou na zemi, sa ich modlí s ním. Potom mu biskup položí ruku na hlavu a koná nad ním modlitbu s dlhou prefáciou, následne mu položí štólu okolo krku a omšové rúcho cez hlavu. Potom kľáčiac koná nad ním dlhú modlitbu a spieva hymnus „*Veni Creator Spiritus*“, to jest: „*Príd', Duchu Stvoriteľu!*“ Potom sa biskup zase posadí a diakon, ktorý má byť vysvätený, si pred neho kľakne a zloží ruky do jeho lona. Biskup mu ich zvnútra na dlaniach pomáže svätým olejom, potom prsty a obe ruky jednotlivo a modlí sa: „*Ó, Pane, ráč tieto ruky sebe zasvätiť i posvätiť skrze toto pomazanie a požehnanie naše.*“ Pričom robiac znak svätého kríža na rukách sväteného, hovorí: „*Čo budú tieto ruky žehnať, budú požehnané; a čo budú posväcovať, budú posvätené a Bohu zasvätené, v mene Pána nášho Ježiša Krista. Amen.*“ Potom sa svätencovi zviažu obe ruky ľanovou šatkou, biskup mu podá kalich s vínom a vodou, paténu s hostiou a hovorí: „*Prijmi moc prinášať božskú obeť, slúžiť svätú omšu ako za živých, tak aj za mŕtvych; v mene Pána. Amen.*“ Potom tú ľanovú šatku rozviaže a svätenec si umyje ruky; biskup potom pokračuje vo svojej svätej omši.

Keď biskup prináša obeť, novo vysvätený kňaz ide k obete s horiacou sviecou, ktorú biskupovi vloží do ruky, potom ako ju predtým pobozkal. Potom si s omšovou knihou v rukách kľakne za biskupa, ktorý pokračuje vo svätej omši a zároveň s ním číta slovo za slovom ostatné časti svätej omše a pri svätom prijímaní z jeho rúk prijme najsvätejšiu Hostiu.

Keď potom novokňaz povie vyznanie viery, biskup mu položí obe ruky na hlavu, a hovorí: „*Prijmi Ducha Svätého. Komu hriechy odpustiš, sú odpustené; komu ich zadržiš, sú zadržané.*“ Neskôr novokňaz svojmu zákonitému, od Boha ustanovenému biskupovi, sľúbi poslušnosť a od svätiteľa prijíma požehnanie v jeho nasledujúcich slovách: „*Požehnanie Boha Otca, Syna i Ducha Svätého nech zostúpi na teba: aby si bol sám požehnaný vo svojom kňazskom vysvätení; a aby si Bohu všemohúcemu prinášal zmiernu obeť za hriechy ľudu.*“

To je spôsob, podľa ktorého musia byť vysvätení všetci kňazi katolíckej Cirkvi.

Ale prečo sa to tak deje? Prečo musí byť kňaz toľkokrát posväcovaný a s takými podrobnosťami a s toľkými modlitbami a obradmi?

Hlavne preto, aby bol dostatočne očistený, posvätený a uspôsobený, aby mohol nevýslovnej Božej velebnosti prinášať najčistejšiu, najdôstojnejšiu božskú obeť omše svätej!

3. O oltári, kňazských rúchach a obetnom náčiní

Vznešenosť obety svätej omše je možné ďalej spoznať z premnohých vecí, ktoré sú pre ňu potrebné.

Okrem riadne vysväteného kňaza, ktorý pri nej zastupuje osobu Ježiša Krista, sú potrebné najmä tieto veci: Predovšetkým posvätený *oltár*.

Oltár musí byť trochu vyvýšený, pretože má pripomínať horu Kalváriu, na ktorej bol Kristus, nevinný Baránok, krvavo obetovaný a na kríži vyvýšený. Oltárom sa chápe oltárny stôl, alebo murivo, ktoré v podobe podlhovastého štvorhranu vystupuje štyri až päť stôp nad zemou. Tá viac alebo menej umelecká stavba, ktorá sa na zadnej strane oltárneho stola často zdvíha až ku kostolnému stropu a obyčajne býva vyzdobená obrazmi, sochami a rôznymi rezbami, slúži len na ozdobu; nie je teda žiadnou podstatnou časťou oltára, a tým menej oltárom samotným.

Ako už bolo uvedené oltárny stôl býva zasvätený a posvätený biskupom počas povznášajúcich obradov. Podľa cirkevných predpisov, obsiahnutých v omšovej knihe, má byť oltárny stôl celý z kameňa, alebo aspoň na svojej vrchnej časti, čiže v stolnej doske, kde sa nachádza „*sepulcrum*“ čiže „*hrob*“ s relikviami svätých. A to preto, že Kristus Pán, ktorý sa pri svätej omši na oltári obetuje, je kameňom uholným, ktorého staviteľa (nie veriaci) zavrhl⁴⁴, a ktorý preto tvorí nezničiteľný základ duchovnej stavby svojej Cirkvi.

Oltár musí byť prikrytý troma plátnami, z ktorých jedno po oboch stranách hlboko splýva až dole.

Na oltári musí stáť kríž, ktorý má byť pre kňaza aj pre ľud pripomienkou, že obeta svätej omše je totožná s obetou Pána Ježiša na kríži.

Po stranách krucifixu musia stáť najmenej dva svietniky s horiacimi sviecami, ktoré nám majú pripomínať Ježiša Krista, ktorý prišiel na svet ako svetlo⁴⁵, aby osvecoval temnoty⁴⁶. Ďalej ako svetlo sviece vždy nezadržateľne vystupuje hore k nebu, tak majú byť horiace sviece pre kňaza i ľud stálym pripomenutím toho, aby aj oni pri najsvätejšej obete obracali svoje srdcia vo svätej nábožnosti a v úprimnom klaňaní stále k Bohu.

Ďalšími potrebami ku svätej omši ešte sú: omšová kniha a vankúš alebo podstavec pod ňou.

Ďalej tri kánonové tabuľky, ktoré sú postavené uprostred a po oboch stranách oltára.

Tie obsahujú stále modlitby omše, ktoré kňaz nečíta z omšovej knihy, ale hovorí ich z pamäti.

⁴⁴ Žalm 117. 22; a Mat. 21, 42-44

⁴⁵ Luk. 2, 32

⁴⁶ Ján, 1, 5

Ďalej je potrebná šatka, ktorou si kňaz utiera ruky po umytí a omšový zvonček, ktorým miništrant, ktorý pri oltári zastupuje ľud a kňazovi v jeho mene odpovedá, upozorňuje veriaci ľud na hlavné časti svätej omše.

Na slúženie svätej omše sú potrebné: kňazské *rúcha*.

Úcta k Bohu a jeho svätej službe si najmä pri bohoslužbe vyžaduje najvznešenejší odev. Pre konanie svätej omše sa preto používa zvláštny odev, líšiaci sa od každodenného odevu. Ak sa pohanovia a Židia neodvážili vykonávať bohoslužby v bežnom oblečení, tým menej to môžu robiť kresťania, lebo naša bohoslužba je nekonečne svätejšia a úctyhodnejšia ako u pohanov a Židov!

Ako nám hovorí Písmo sväté, už židovským kňazom boli pre konanie bohoslužby predpísané zvláštne rúcha, čo sa týka látky, tvaru i farby. Pán hovorí k Mojžišovi takto: „*Takéto rúcha potom urobia: Náprsník a náramenník, úzku ľanovú sukňu, čapicu a pás. Urobia sväté rúcha tvojmu bratovi Aaronovi a jeho synom, aby mi kňazský úrad konali. A vezmú zlato a hyacint a šarlát a červec dvakrát farbený a kment.*“⁴⁷

O tom, že v našej svätej Cirkvi boli vždy používané vlastné rúcha na slúženie svätej omše, to dosvedčuje svätý Hieronym († 420), ktorý píše takto: „*Cirkev používa iné rúcha k oltárnej službe a iné v každodennom živote; tým nás upozorňuje, že ku svätyni máme pristupovať len s čistým srdcom.*“ Keďže už od najstarších čias kresťanstva boli pri bohoslužbách používané osobitné rúcha, Tridentský koncil plným právom prehlásil, že „*používanie osobitných kňazských rúch za zakladá na nariadení samotných svätých apoštolov.*“⁴⁸

A teraz chcem predstaviť rúcha, ktoré si kňaz oblieka na sv. omšu, a vysvetliť ich význam:

Humeral čiže *amiktus*: slovensky náramenník, si kňaz oblieka cez hlavu a kladie si ho okolo krku. Toto rúcho pripomína ono ľanové rúcho, ktorým Židia v Kaifášovom dome zakryli tvár Pánovi Ježišovi a posmievajúc sa, naňho volali: „*Prorokuj nám, Kriste, kto ťa udrel.*“

Alba je väčšie ľanové rúcho aj s rukávmi a siaha od krku až k nohám. Pripomína biele rúcho, ktorým Herodes vo svojom dome prikázal na potupu zahaliť Krista Pána.

Cingulum je ľanový pás, ktorým si kňaz prepáše albu. Pripomína povraz, ktorým Židia v getsemanskej záhrade zviazali Pána Ježiša a zviazaného ho odviedli.

Manipul je látka visiaca na ľavom náručí, podobajúca sa malej stóle, ktorej oba spodné konce sú k sebe prišité. Manipul pripomína povrazy, ktorými bol Kristus Pán na spútaný na rukách.

⁴⁷ II. Mojž. 28, 4, 5

⁴⁸ Sess. 22, 22, 5;

Štola je dlhý, asi 20 cm široký pás alebo stuha, ktorú si kňaz zavesí na krk a vpredu na prsiach si ju prekladá do kríža. Pripomína reťaz, ktorú Pánovi Ježišovi po jeho odsúdení položili okolo krku.

Kasula čiže *omšové rúcho* pozostávala v najstarších dobách z dlhého a širokého plášt'a, ktorý bol po stranách uzavretý a opatrený len otvorom pre hlavu. Kňaza teda uzatváral od hlavy až po päty ako v nejakom domčeku. Preto tomuto rúchu tiež hovorili *kasula*, po slovensky „domček“. Neskôr pre lepšie pohodlie kňaza kasulu po oboch stranách nastrihli, až sa dostala podobu, v akej sa objavuje teraz. Omšové rúcho nám pripomína purpurový plášť, ktorým bezbožní vojaci potupne zaodeli Krista Pána, keď ho trním korunovali.

Kríž na zadnej strane omšového rúcha nám pripomína ten kríž, na ktorý bol Kristus Pán pribitý. Stĺp na prednej strane omšového rúcha nám pripomína ten stĺp, ku ktorému bol Kristus Pán priviazaný, keď bol bičovaný.

Biret je pokrývka hlavy, v podobe nízkeho klobúka, obyčajne čiernej farby, z hodvábu, sametu alebo aj z vlnenej látky. Biretom si kňaz pokrýva hlavu, keď kráča k oltáru alebo od neho, na znamenie dôstojnosti a svojej úlohy v Cirkvi. Zároveň mu biret pripomína aj pokoru a tiež aj trňovú korunu Krista Pána.

Rôzne farby omšových rúch majú tiež hlboký význam.

1. *Biela* farba, farba svetla, je znamením radosti aj nevinnosti. Preto kňaz nosí biele omšové rúcho počas sviatkov Pána, ktorý je prameňom svetla a príčinou všetkej radosti. Teda cez Vianoce, na Zjavenie Pána, na Veľkú noc, na Božie Telo, na sviatok posvätenia chrámu Pána. Kňaz nosí biele omšové rúcho aj počas všetkých sviatkov Matky Božej, ktorá nám Ježiša Krista, Svetlo sveta, porodila a ktorá vo svojej nepoškvrnenej nevinnosti a svätosti je Kráľovnou panien; ďalej na sviatky svätých anjelov, ktorí prebývajú vo večnom svetle; na sviatky svätých, ktorí neboli mučeníkmi; a nakoniec na sviatok Všetkých svätých.

2. *Červená* farba, farba ohňa a krvi, je obrazom Božej lásky k nám, ako aj lásky nás ľudí k Bohu. Preto sa červená farba používa pri svätých omšiach počas svätodušných sviatkov, aj pri všetkých ostatných sviatkoch, ktoré sa vzťahujú k Duchu Svätému, ktorý rozpaľuje oheň božskej lásky v našich srdciach. Červené omšové rúcho kňaz ďalej používa počas všetkých sviatkov mučeníkov, ktorí z lásky k Bohu preliali svoju krv; a počas tých pamätných dní, v ktorých si pripomínáme utrpenie, kríž alebo iné nástroje umučenia Pána.

3. *Zelená* farba je obrazom nádeje a našej túžby po lepšom a šťastnejšom živote vo večnosti. Keďže cirkevný rok má našu nádej neustále oživovať a posilňovať a má nás aj privádzať k večnému životu nasledovaním Ježiša Krista, je zelenená farba vlastnou farbou cirkevného roka, okrem tých období, ktoré sú venované pokániu; teda okrem adventného a pôstneho času.

4. *Fialová* farba je farbou Cirkvi v období kajúcnosti; teda v adventnom a pôstnom čase, Deviatnikom začínajúc; ďalej cez vigílie a kántrové dni. Fialová

farba sa tiež používa pri udeľovaní sviatosti pokánia, pri kajúcnych procesiách a pri sprievodoch na krížové či prosebné dni. V adventnom a pôstnom čase sa často mení farba omšového rúcha počas sviatkov, ktoré pripadajú na tieto obdobia a vyžadujú si svoje vlastné farby. Avšak v nedele, pripadajúce na tieto kajúcne obdobia, ako aj v posvätnom týždni pred Veľkou nocou býva fialová farba vždy.

5. Čierna farba je farbou smútku. Čierne omšové rúcho kňaz používa v pamätný deň všetkých dušičiek, pri pohreboch, pri všetkých zádušných omšiach svätých, ako aj na Veľký piatok, teda na úmrtný deň Pána, z bóľu a zármutku pre naše hriechy, ktoré Božieho Syna pribili na kríž.

To je tých päť rozličných cirkevných farieb. Podľa toho, akú farbu na kňazovi pri svätej omši uvidíš, by si si mal vzbudzovať prípadné pohnútky vo svojej duši a takto zahĺbený do seba, by si mal svätú omšu nábožne vnímať.

Po tretie je na konanie svätej omše treba tiež obetné náčinie. Tým sú:

Kalich posvätený biskupom. Ten znamená hrob Pána a pripomína tiež prehorký kalich utrpenia, ktorý musel Spasiteľ za nás vypiť.

Palla je biela, ľanová šatka, ktorá je natiahnutá na štvorhrannú tabuľku, a ktorou kňaz prikrýva kalich. Palla pripomína štvorhranný kameň, ktorým bol hrob Pána prikrytý.

Paténa je zlatá alebo aspoň pozlátená miska. Tá pripomína misku, na ktorej boli masti, ktorými bolo pomazané mŕtve Telo Pána.

Korporál je štvorhranné plátno, na ktorom stáva kalich a na ktoré sa pokladá svätá Hostia. Pripomína rúcho, do ktorého bolo telo Pána zabalené, predtým ako bolo uložené do hrobu.

Purifikátor je šatka, ktorou kňaz vysušuje kalich. Pripomína tie rúcha, ktorými bolo mŕtve Telo Pána osušené.

Velum je hodvábná pokrývka, ktorou býva zakrytý kalich. Pripomína oponu v jeruzaleskom chráme, ktorá sa pri smrti Pána roztrhla od vrchu až dole.

Dve konvičky pripomínajú tie dve nádoby, ktoré pri umučení Pána boli naplnené octom a žľcou.

Na konanie svätej omše treba konečne aj obetné dary: *hostiu*, čiže biely pšeničný nekvasený chlieb, *víno* z hrozna a *vodu*.

Všetky tieto uvedené veci je pri svätej omši potrebné používať, inak by sa kňaz prehrešil, ak by svätú omšu slúžil bez niektorej z nich; okrem prípadu veľkej núdze. K tomu si vypočuj tento prípad:

Keď africkí Maurovia z väčšej časti dobyli Španielsko, stalo sa, že istý kráľ v Caravace zajal mnoho kresťanov. Zmiloval sa nad nimi, prepustil ich zo žalára a dal si ich predstaviť. Každého z nich sa opýtal, akému remeslu alebo umeniu rozumie a dovolil im, aby ich predviedli. Medzi zajatými kresťanmi bol tiež jeden kňaz, ktorý keď bol opýtaný na jeho umenie, so svätou vážnosťou odpovedal: „*Viem povolať z neba na zem všemohúceho Boha.*“ Keď to kráľ

počul, rozkázal mu, aby ukázal svoje umenie. A kňaz mu odpovedal: „*Nemôžem to urobiť, iba ak by som od kresťanov dostal všetky potrebné veci ku svätej omši!*“ A kráľ rozkázal kňazovi, aby všetky potrebné veci spísal a aby mohli byť prinesené z niektorého kresťanského miesta. Kňaz teda spísal všetky veci, ale zabudol na kríž. Keď potom chcel začať svätú omšu, tu spozoroval, že nemá na oltári žiaden krucifix. Hlboko a na dlhší čas sa zamyslel, nevediac, či má svätú omšu začať alebo nie. Kráľ sa domnieval, že snád' svojmu umeniu celkom nerozumie, a preto sa ho opýtal, prečo tak zmätene stojí. Kňaz odpovedal: „*Zabudol som na kríž, a teraz som úplne zmätený, nemôžem sa rozhodnúť, či mám svätú omšu začať, alebo od nej upustiť.*“ Pretože však prosil Boha o pomoc, hľa! rozstúpila sa klenba izbičky, v ktorej kňaz stál pred oltárom a dvaja anjeli, skvejúci sa ako slnko, zostúpili tým otvorom, nesúc v rukách drevený, lesklý kríž, na piad' dlhý. Kríž postavili na oltár a kňazovi prikázali, aby svätú omšu začal. Kráľ so svojimi Maurami sa domnieval, že títo dvaja anjeli sú bohmi. I padli hrôzou na tváre a zostali tak dlho ležať na zemi, až anjeli zase zmizli. Kráľ uveril kňazovi, že má moc zavolať všemohúceho Boha z neba a že kresťanstvo je pravé náboženstvo. To je pôvod svätého španielskeho kríža, ktorý sa až doteraz s najväčšou úctivosťou prechováva v Caravace. Každý rok v ten deň, keď bol kríž zoslaný z neba, býva ľudu ukazovaný ponorený do vody, ktorú mnohí chorí pijú, aby vyzdraveli.

Tento skutok som tu uviedol preto, aby som ti, milý čitateľ, znázornil, že žiadna z tých mnohých vecí, ktoré ku každej svätej omši prináležia, nesmie chýbať, ak má kňaz vykonať túto najsvätejšiu obeť predpísaným spôsobom.

4. O obradoch svätej omše

Vznešenosť najsvätejšej obete svätej omše možno poznať aj z obradov, ktoré pri nej bývajú zachovávané.

O týchto obradoch naša svätá katolícka Cirkev učí toto: „*Pretože ľudská prirodzenosť je taká, že sa bez vonkajších úkonov ťažko môže povzniesť k rozjímaniu o božských veciach, zaviedla matka Cirkev niektoré obyčaje, podľa ktorých majú byť pri svätej omši niektoré časti modlitieb vyslovené potichu, iné nahlas. Taktiež ustanovila obrady, ako: tajuplné žehnania, osvetľovanie, okiadzanie, užívanie bohoslužobných rúch a mnohé iné veci toho druhu, a to podľa učenia i apoštolského podania. Týmto ustanoveniami sa má v prvom rade stať zreteľnejšia velebnosť tejto tak vznešenej obety; v druhom rade majú byť aj skrze tieto viditeľné znamenia mysle veriacich povzbudené k rozjímaniu o tých najvznešenejších tajomstvách, ktoré sú skryté v tejto božskej obete.*“⁴⁹

⁴⁹ Concil. Trid. sess. 22, cap. 5

Vysvetlenie týchto obradov, ktoré sú obvyklé pri svätej omši, sa nachádza v poslednej hlave tejto knihy. Aby si si však, milý čitateľu, mohol už teraz predstaviť bohatú krásu týchto obradov, povšimni si nasledujúce veci: Kňaz sa pri svätej omši 16-krát značí svätým krížom. Šesťkrát sa obracia k ľudu. Osemkrát bozkáva oltár. 11 krát obracia svoje oči k nebu. 10 krát sa bije do prs. 10 krát pokľakne. 24 krát si k sebe skladá ruky. 21 krát skláňa hlavu. 7 krát skláňa ramená. 8 krát sa hlboko ukláňa. 31 krát žehná obetu znamením kríža. 29 krát skladá obe ruky na oltár. 14 krát sa modlí s rozpätými rukami. 56 krát sa modlí so zloženými rukami. 7 krát skladá zopnuté ruky na oltár. 9 krát pokladá ľavú ruku samotnú na oltár. 11 krát pokladá ľavú ruku na prsia. 8 krát pozdvihuje obe ruky k nebu. 11 krát sa ticho modlí. 13 krát sa modlí hlasito. 10 krát odkrýva a zase prikrýva kalich. 20 krát prechádza pri oltári sem aj tam.

Okrem týchto 350 často opakovaných úkonov, musí kňaz pri svätej omši zachovať ešte 150 iných obradov, čo robí dohromady 500 obradov. Okrem toho musí každý kňaz pri svätej omši brať ohľad na 400 predpisov čiže pravidiel. Keby boli tieto tiež pripočítané k obradom, mal by kňaz, ktorý slúži svätú omšu podľa rímskeho obradu, vykonať 900 úkonov, z ktorých bez hriechu nesmie opomenúť ani jeden. Lebo všetky tieto úkony majú duchovný význam a slúžia na to, aby presvätá a najdôstojnejšia obeta svätej omše bola náležite a nábožne konaná.

Taktiež nie je možné vymyslieť spôsobnejšie pohyby rúk, primeranejšie držanie tela a zbožnejšie správanie kňaza pri obetovaní svätej omše, než ako ich práve Cirkev Pána prikazuje. To všetko potom Cirkev prikázala, aby nielen presväté tajomstvo svätej omše bolo na výsosť uctievané i velebené, ale tiež aby bola aj nábožnosť veriacich podporovaná a ich vzdelanie rozmnožené a upevnené.

Tu by si mi mohol položiť otázku: Neslúžilo by k väčšiemu vzdelaniu i poučeniu veriacich, keby sväté omše boli slúžené v našom materinskom jazyku, namiesto jazyka cudzieho, latinského, v ktorom Cirkev obetu svätej omše prikazuje konať?

Na tú námietku odpovedám: Svätá omša nie je kázaním, ale vznešenou obetnou službou! Keď kňaz slúži svätú omšu, nerobí to preto, aby veriaci ľud poučoval, ale aby zaň obetu Nového Zákona obetoval! Prirodzene, že keď má kňaz konať najsvätejšiu obetu svätej omše, musí používať slová; avšak týmito slovami sa neobracia k zhromaždeným veriacim, ale hlavne k Bohu. Preto tiež väčšinu slov vyslovuje iba potichu, takže im sotva môžu rozumieť tí, ktorí stoja najbližšie k oltáru. A taktiež pre to, aby mohol mať ktokoľvek podiel na ovoci obety svätej omše, sa nijako nevyžaduje, aby slovám obetujúceho kňaza rozumel. K tomu je iba potrebné, aby sa každý s celým srdcom a úprimným slovom odporučil do obety kňaza a Bohu predložil svoje potreby. To potom

skutočne môže urobiť každý vo svojom jazyku, pretože Bohu na slovách nezáleží.

Napokon tiež môžeš vo svojej materčine čítať modlitby, ktoré kňaz koná pri oltári a ktoré sa vydávajú v prekladoch. Konečne Cirkev nariadila všetkým duchovným správcom, aby „*často, najmä v dni nepracovné a sviatočné, niečo z tých vecí, ktoré sú pri svätej omši čítané, vykladali, najmä aby často objasňovali niektoré tajomstvo tejto presvätej obety.*“

Keby mala byť svätá omša slúžená v národnom jazyku, zaiste že by tiež neodvratne nastala veľká ťažkosť. Ako sa totiž medzi ľuďmi všetko mení, tak sa mení aj ich reč. Mnohé výrazy časom zastarajú, iné zmenia svoj význam a ďalšie z hovorového jazyka úplne zmiznú.

Keby teda bola svätá omša slúžená v národnej reči, musela by Cirkev omšové modlitby v ich zastaranom jazyku občas meniť a podávať v novšej reči. To by však bolo veľkým zlom, pretože potom by sa Cirkev viac nemohla odvolávať na svoje omšové modlitby, ako to robí teraz, aby svojim nepriateľom dokázala, že vo svojom učení sa nikdy nezmenila. Lebo jej odporcovia by potom mohli proti nej tvrdiť, že s rečou zamenila aj starý zmysel omšových modlitieb. Ak ale kňazi slúžia svätú omšu v tom istom latinskom jazyku po stáročia a ak konajú aj všetky dôležité obrady bez zmeny v tom istom jazyku, ktorý už žiadnym zmenám nepodlieha, nemôžu jej odporcovia činiť výčitky, že by vo svojom učení niečo po stáročia zamenila.

Tiež by som mohol na tomto mieste ešte dodať, že skoro všetky národy, aby predišli novotám v učení aj bohoslužbe, zostali pri istom, tak zvanom „*svätom jazyku*“, ktorý užívali a užívajú pri svojej bohoslužbe, hoci mu ľud viac nerozumie. A preto tým viac pristane katolíckej Cirkvi, ktorá nám hlása iba večné, nezmeniteľné a Bohom zjavené pravdy, aby ako obraz svojej nezmeniteľnosti mala tiež svoju nezmeniteľnú reč.

Touto nezmeniteľnou rečou pri našej najvznešenejšej bohoslužbe, pri svätej omši, je reč latinská, ktorou sa hovorilo v Ríme, odkiaľ nám bolo vštípené aj potvrdené kresťanstvo. Ako je len jeden Boh, jeden Kristus, jedna viera, jeden krst, jedna svätá rímsko-katolícka Cirkev a v tejto Cirkvi len jedna obeta, totiž obeta svätej omše, tak je pre slávenie tejto jednej svätej obety tiež len jedna reč, a tou je práve reč latinská. Táto jednota v reči, v ktorej sa obeta svätej omše koná, je zároveň aj obrazom jednoty Cirkvi. Katolícky kresťan sa všade, kdekoľvek na svete zavíta do katolíckeho chrámu, cíti vždy ako doma, lebo jeho svätá matka, kdekoľvek zhromažďuje svoje dieťky k svojej jedinej obete, totiž ku svätej omši, všade k nim hovorí len jednou a tou istou rečou.

Aj kňazovi prichádza jednota bohoslužby veľmi vhod, pretože tak môže konať najsvätejšiu obetu svätej omše vo všetkých krajinách celého sveta, od východu slnka až po jeho západ. Keby bola reč Cirkvi rozdielna podľa rozličných krajín, kňazi by nemohli konať obety svätej omše, ak by prišli do

krajín, ktorých reč by nepoznali. Z toho teda je možné ľahko spoznať, prečo mohla Cirkev plným právom prehlásiť: „*Kto by tvrdil, že svätá omša musí byť obetovaná iba v reči ľudu, nech je z Cirkvi vyobcovaný*“⁵⁰

5. O najdôležitejšom kňazovi pri svätej omši

Hoci vznešenosť obety svätej omše je neporovnateľne veľká, ako je to možné spoznať už z tých vecí, ktoré som doteraz vysvetlil, predsa len z ničoho iného nemôže byť lepšie spoznaná ako z osobnosti toho, ktorý túto božskú obetu Bohu prináša.

Lebo skutočným obetujúcim pri svätej omši nie je nikto iný ako kňaz všetkých kňazov, biskup všetkých biskupov, sám jednorodný Syn nebeského Otca, sám Ježiš Kristus! Tento Bohom Otcom pomazaný najvyšší Kňaz, dodáva najsvätejšej obeti svätej omše takú vysokú, nad akékoľvek pomyslenie prevyšujúcu vznešenosť a túto obetu robí tak presväťou božskou obetou!

O tom svedčí svätý Ján Zlatoústý slovami: „*Aj teraz je prítomný ten istý Kristus, ktorý pripravil tento stôl, aby ho aj vyzdobil. Lebo človek nespôsobuje to, aby sa prinesené obetné dary, chlieb a víno, premenili na Telo a Krv Pána; ale to spôsobuje sám Kristus Pán, ktorý bol za nás ukrižovaný.*“⁵¹ Týmito slovami svätý Ján Zlatoústý jasne vysvetľuje, že Ježiš Kristus vykonáva sám osobne najdôležitejšie časti svätej omše. On totiž zostupuje z neba; on premieňa chlieb a víno na svoje Telo a svoju Krv; on obetuje seba samého Bohu Otcovi za spásu sveta; on prosí ako verný Prostredník za blaho ľudu. Kňazi pri oltári sú iba Kristovými sluhami, ktorí mu viditeľne prepožičiavajú svoje ústa, svoj hlas a svoje ruky, aby Kristus Pán skrze ich službu túto najsvätejšiu obetu vykonal.

Keby snád' niekto slovám svätého Jána Zlatoústeho nechcel veriť, dám mu dôkaz, ktorému, ak chce zostať katolíckym kresťanom, nebude môcť odporovať. Ten dôkaz odvíjam zo svedectva našej neomylnnej svätej katolíckej Cirkvi, ktorá sa na všeobecnom cirkevnom koncile v Tridente vyjadrila takto: „*Obeta Ježiša Krista na kríži je s obetou svätej omše úplne totožná, ktorú za prisluhovania kňazov pri svätej omši obetuje ten istý Obetujúci, ktorý sa obetoval na hore Kalvárii na kríži; iba spôsob obetovania je rozdielny.*“⁵²

Ó, akej nevýslovnej cti a milosti sa nám dostáva! Akým dobrodením je pre nás to, že náš Spasiteľ sa znižuje iba k nám, že sa stáva naším Kňazom, Prostredníkom aj Orodovníkom, a seba samého osobne Bohu Otcovi za nás na obetu prináša!

To isté učí aj svätý Pavol, ktorý vo svojej epištole k Židom píše: „*Ved' bolo aj vhodné, aby sme mali takého veľkňaza: svätého, nevinného, nepoškvrneného,*

⁵⁰ Concil. Trid. sess. 22, cap. 9

⁵¹ Chrysost. de proditiōne Judae hom. 1;

⁵² Porovn. sess. 22, cap. 2;

oddeleného od hriešnikov, povýšeného nad nebesia, ktorý nepotrebuje ako veľkňazi deň čo deň prinášať obety najprv za svoje hriechy a potom za hriechy ľudu. On to urobil raz navždy, keď obetoval seba samého. Zákon totiž ustanovuje za veľkňazov ľudí podrobených slabosti, ale slovo prísahy, ktoré odznelo po zákone, ustanovuje Syna, dokonalého naveky.⁵³ Svätý Pavol nám stavia pred oči vznešenú dôstojnosť, ku ktorej nás Boh povolal, pretože nám za Kňaza a Prostredníka pri svojom tróne neustanovil nejakého krehkého a hriešneho človeka, ale svojho vlastného jednorodeného Syna, Pána Ježiša, plného svätosti a dokonalosti, obsahujúceho v sebe všetky cnosti.

Teraz uvažme, prečo Kristus Pán nechcel svoju obetu zveriť žiadnemu kňazovi pochádzajúcemu z ľudí?

Najdôležitejšou príčinou bola tá, že táto Jeho obeta mala byť úplne čistá a nepoškvrnená, ako predpovedal prorok Malachiáš slovami: „*Od východu slnka až na západ veľké je moje meno medzi národmi a na každom mieste býva môjmu menu obetovaná obeta čistá.*“⁵⁴ Cirkev svätá vysvetľuje tieto slová takto: „*Touto čistou obetou je svätá omša, ktorá nemôže byť poškvrnená žiadnou nehodnosťou ani zlomyseľnosťou obetujúcich.*“⁵⁵ Keby bol vlastným obetujúcim kňaz z ľudí, mohlo by sa stať, že by presvätá obeta svätej omše bola niekedy poškvrnená i znečistená, a že by sme mohli pochybovať o tom, či najsvätejšiemu Bohu bola prinesená obeta príjemná.

Preto Boh Otec chcel, aby si jeho najsvätejší Syn podržal pre seba meno aj úrad obetujúceho Kňaza, ako mu výslovne hovorí: „*Ty si kňazom podľa rádu Melchizedechovho.*“

Hoci teda svätú omšu slúžia kňazi pochádzajúci z ľudí, oni napriek tomu nie sú vlastnými obetníkmi, ale iba služobníkmi Ježiša Krista, ktorý je sám najdôležitejším Obetníkom. A tak ako obyčajný sluha, ak by dostal od svojho pána dukát, aby ho obetoval v pútnickom chráme, nepoškvrnil by obetu svojho pána, aj keby bol sám v smrteľnom hriechu, tým, že by ju obetoval podľa vôle svojho pána, tak podobne ani kňazi nemôžu najsvätejšiu obetu svätej omše poškvrniť a znečistiť, keď nebeskému Otcovi prinášajú obetu v mene svojho Pána, Ježiša Krista.

Prečo nechcel Kristus Pán obetu svätej omše zveriť ani žiadnemu anjelovi, ani žiadnemu svätému, ba ani svojej najčistejšej Matke, ktorá predsa je dokonale svätá, ba „*milosti plná*“, ako ju pozdravil archanjel Gabriel, veď zaiste by nikto z nich jeho najčistejšiu obetu nepoškvrnil, ale obetoval čo najdokonalejšie?

Ó, môj Bože! Ako by musela byť svätá omša poučná, keby ju slúžil svätý Peter, alebo svätý Pavol, alebo niekto z nebeských serafínov? Akou úprimnou radosťou i zbožnosťou by boli naplnení tí prítomní, ktorí by na vlastné oči videli s akou úctivosťou a pozornosťou slúži svätú omšu vznešené nebeské knieža!

⁵³ Žid. 7, 26-28

⁵⁴ Malach. 1, 11

⁵⁵ Conc. Trid. sess. 22, cap. 1 ;

Zaiste, by sa ich srdcia naplnili najvrúcnejšou zbožnosťou a roznieťili by sa božskou láskou!

A čo potom, keby sama Matka Božia svojho premilého a najsvätejšieho Syna obetovala na oltári nebeskému Otcovi? Ona sama svätej Mechtilde o sebe zjavila: „*Svojho Syna som v deň môjho očisťovania obetovala v jeruzalemskom chráme Bohu Otcovi s takou nábožnosťou, že by s ňou nebolo možné porovnať ani nábožnosť všetkých svätých, keby bola vliata do jediného ľudského srdca.*“⁵⁶ Ak preblahoslavená Bohorodička už za svojho pozemského života mohla Bohu slúžiť s takou nesmiernou nábožnosťou, ako by mu slúžila teraz pri najsvätejšej obete svätej omše, keď je teraz v nebi a je zahrnutá všetkými Božími milosťami! Aká mocná, aká nad akékoľvek pomyslenie svätá by bola obeta svätej omše, ktorú by prinášala Najvyššiemu Bohu preslávná Matka Božia!

Ale hoci svätá omša, ktorú by slúžili veľkí svätci alebo vznešení serafíni alebo aj najblahoslávnejšia Panna Mária, bola nepochopiteľne svätá, predsa by nebola nekonečne svätému Bohu dosť svätou, lebo Jemu patrí taká obeta, ktorá je Jeho neskonalej božskej velebnosti primeraná. Preto Kristus Pán nechcel, ba ani nemohol najsvätejšiu obeť svätej omše zveriť ani anjelovi, ani svätcovi, a tým menej hriešnemu človeku, ale chcel, ba musel túto obeť ponechať sebe, aby pre spásu svojich milých veriacich sám každodenne svojmu nebeskému Otcovi konal primeranú obeť a tak nekonečne vznešeným a neuveriteľne mocným spôsobom obetoval, ako sa to jedine najsvätejšej Trojici Božej môže páčiť.

Z toho všetkého vyplýva, že každá svätá omša je nevyjadriteľne dôstojná, a že každú sám Kristus Pán s takou nábožnosťou, úctivosťou a láskou slávi a obetuje, že to všetko prevyšuje chápanie anjelov i ľudí. Toto Kristus Pán sám zjavil svätej Mechtilde nasledujúcimi slovami: „*Ja sám jediný dokonale viem a chápem, ako sa denne na oltári za spásu veriacich obetujem; čo ani cherubíni, ani serafíni, ani všetky mocnosti nebeské dokonale pochopiť nemôžu.*“⁵⁷

Ó, môj Bože! Aké úžasné a nevyjadriteľné musí byť toto obetovanie sa Ježiša Krista pri svätej omši na oltári, keď ani najmúdrejšie nebeské mocnosti ho nemôžu pochopiť! Ó, najmilší Ježišu! Aké nepreskúmateľné musí byť Tvoje obetovanie, keď Ty sám dosvedčuješ, že jedine Ty sám svojim božským rozumom a svojou božskou múdrosťou ho môžeš dokonale poznať! Ó, ako nad mieru šťastný musí byť človek, ktorý sa na svätej omši nábožne zúčastňuje, a tak si zasluhuje, aby si ty toto nevyjadriteľné a spasiteľné obetovanie za neho konal!

Uvažuj predsa, milý čitateľu, o týchto slovách vo svojom srdci a pozoruj, aký veľký prospech ti musí prinášať nábožná účasť na svätej omši, keď sa pri nej Ježiš Kristus sám za teba obetuje, keď ako Prostredník medzi božskou Spravodlivosťou a tvojou ľudskou nespravodlivosťou vystupuje a spravodlivý

⁵⁶ Revel. lib. 1. cap. 19;

⁵⁷ Revel. lib. 2, c. 31;

trest, ktorý si pre svoje každodenné pochybenia zaslúžiš, od teba buď celkom odvracia alebo aspoň zadržiava!

Ó, keby si to všetko správne spoznal, ako veľmi by si si svätú omšu zamiloval, s akou nábožnosťou by si sa na nej zúčastňoval a ako nerád by si sa od nej dal zadržat'! Ba radšej by si strpel stratu na svojich časných statkoch, než aby si zanedbaním svätej, tak spasiteľnej omše, svoju dušu poškodzoval! O vznešenosti a úžasnosti svätej omše radi uvažovali horliví kresťania prvých storočí; a preto si tiež svätú omšu tak vrúčne zamilovali, že radšej život stratili, než aby svätú omšu zameškali! Významný historik Baronius o tom rozpráva túto podivuhodnú udalosť, ktorá sa stala v roku 303.⁵⁸ V africkom meste Alute, v ktorom boli na príkaz pohanského cisára Diokleciana zbúrané všetky kresťanské svätyne, sa napriek cisárskemu zákazu v istom dome zhromaždili mnohí kresťania, muži aj ženy, aby sa tam zúčastnili na svätej omši. Boli však pohanmi vysliedení, zajatí a odvedení na verejné námestie k cisárovmu sudcovi. Na tom námestí bola tiež omšová kniha a iné pamätné knihy, ktoré pohania kresťanom zobrali a s veľkou potupou hádzali do ohňa; avšak Boh náhle zoslal veľký lejak, ktorý oheň uhasil, takže knihy boli uchránené pred spálením. Sudca sa tým natoľko vydesil, že zajatých kresťanov, tridsaťštyri mužov a sedemnášť žien, poslal všetkých s vojenským sprievodom do mesta Kartága k samotnému cisárovi. S plesaním sa zajatci vydali na cestu a neustále spievali Bohu chválospevy. Keď boli predvedení k cisárovi, predstavil mu ich vojenský dôstojník slovami: „*Týchto zlomyseľných kresťanov sme, ó cisár, pristihli v meste Alute, keď napriek tvojmu zákazu konali svoje nepravé bohoslužby.*“ Cisár prikázal, aby jedného zajatca obnažili, natiahli na škripec a trhali ostrými hákmi. Pritom však jeden z kresťanov, menom Telika, zvolal zvučným hlasom: „*Prečo trýzniš, tyran, jedine tohto? My všetci sme kresťania a všetci sme sa zároveň s ním zúčastnili na svätej omši.*“ Na to cisár prikázal, aby aj Teliku obnažili, vedľa prvého natiahli na škripec a trhali. Potom sa pýtal: „*Kto je pôvodcom vášho zhromaždenia?*“ Ten odpovedal: „*Kňaz Saturnín, a my všetci spolu. Ty však, ó zlosynu! konáš proti všetkej spravodlivosti, že nás preto trýzniš. Nie sme ani vrahmi, ani lúpežníkmi, alebo že by sme sa niečím previnili.*“ Na to povedal cisár: „*Ty si mal náš príkaz dodržiavať a svoje nepravé bohoslužby zanechať.*“ Telika mu však odpovedal: „*Nedbám na iný príkaz, ale iba na príkaz môjho Boha, za ktorého rád zomriem.*“ Po tých slovách cisár nariadil, aby Teliku odviazali zo škripca a bez pokrmu a nápoja ho odviedli do žalára.

Potom predstúpil pohanský brat svätej Viktórie a žaloval na radného Dativa, že jeho sestru odviedol na omšu. Ale svätica povedala: „*Nie na radu nejakého človeka, ale celkom dobrovoľne som vošla do onoho domu, a zúčastnila sa tam na svätej omši; lebo som kresťanka, a preto aj povinná počúvať Kristov zákon.*“ Brat jej na to povedal: „*Si bez zmyslov a hovoríš ako*

⁵⁸ Annal. ad ann. 303 Nr. 35;

bláznivá.“ Ale ona povedala: „*Nie som bláznivá, ale kresťanka!*“ Tu povedal cisár: „*Chceš odísť so svojim bratom opäť domov?*“ A ona povedala: „*To neurobím, pretože tohto človeka ako svojho brata neuznávam. Som kresťanka a za svojich bratov a sestry mám tých, ktorí trpia pre Ježiša Krista.*“ Na to jej cisár povedal: „*Ušetrí sa predsa a vypočuj radu svojho brata!*“ Ona však odpovedala: „*Neodídem od svojich bratov a sestier; lebo sa ti tu priznávam, že som s nimi bola na svätej omši a prijala najvelebnejšiu Sviatosť.*“ Keď to cisár počul, prikázal, aby jeho ľudia použili všetky prostriedky na to, aby sväticu od jej viery odvrátili; avšak nestalo sa mu po vôli! Viktória bola veľmi pekná a pochádzala z najdôležitejšieho rodu v celom meste. Keď ju rodičia proti jej vôli chceli vydať, zoskočila z vysokého okna, dala si od kňaza Saturnína ostrihať vlasy a do počtu Bohu zasvätených panien sa nechala prijať.

Potom sa cisár obrátil ku kňazovi Saturnínovi a povedal: „*Ty si napriek nášmu príkazu týchto všetkých zhromaždil?*“ Saturnín odpovedal: „*Na príkaz Pána som ich zhromaždil, a spolu sme konali jeho božskú službu.*“ Cisár sa pýtal: „*Prečo si tak učinil?*“ Kňaz odpovedal: „*Pretože nesmieme zanedbávať omšu svätú.*“ Cisár sa ďalej pýtal: „*Si ty pôvodcom tohto zhromaždenia a ty si ich všetkých k nemu prehovoril?*“ Kňaz odpovedal: „*Áno, ja som pôvodcom a ja sám som svätú omšu slúžil.*“ Po tejto odpovedi ho cisár prikázal obnažiť a železnými hákmi tak dlho trhať, až mal obnažené vnútornosti. Následne ho prikázal odvieť k ostatným do žalára.

Potom cisár prikázal, aby mu bol predvedený svätý Emerik; a tomu povedal: „*Kto si?*“ Emerik odpovedal: „*Som pôvodcom tohto zhromaždenia; lebo v mojom dome sa slúžila svätá omša.*“ Cisár sa pýtal ďalej: „*Prečo si napriek nášmu zákazu vpustil týchto ľudí do svojho domu?*“ Ten odpovedal: „*Pretože sú mojimi bratmi, nemohol som im zabrániť; lebo nemôžeme byť bez svätej omše.*“ Potom bol aj on hákmi trhaný a odvedený do žalára.

Cisár ako sudca povedal ostatným: „*Dúfam, že si z týchto dvoch vezmete príklad a svoj život tak ľahkomyselne nezničíte.*“ Svätí mučeníci však jednomyselne vyhlásili: „*Sme kresťania, a preto budeme plniť zákon Ježiša Krista, aj keby sme preto museli preliať svoju krv.*“ Na to povedal sudca jednému z nich, ktorý sa nazýval Felix: „*Nepýtam sa, či si kresťanom, ale či si bol v zhromaždení a na omši?*“ Svätý Felix odpovedal: „*Ako sa hlúpo pýtaš? Či môže byť kresťan bez svätej omše a svätá omša bez prítomnosti kresťanov? Zúrivy diabol! Hovorím ti, že sme boli vo všetkej nábožnosti zhromaždení a že sme sa na svätej omši čo najpozornejšie modlili.*“ Keď to ukrutník počul, pochytil ho taký hnev, že prikázal toho svätého muža povaliť na zem a utĺcť polenami.

Takto trýzniac mučeníkov, strávil zúrivy sudca celý deň; a keď nastávala noc, prikázal všetkých zatvoriť do veľkého žalára a strážcom pohroziť trestom smrti, keby sa opovážili im podať nejaký pokrm alebo nápoj. Ale k žaláru prišli

rodičia, ženy, deti alebo priatelia zajatých a potajmo pod šatami im niesli nejaké občerstvenie. Ale strážcovia ich pozorne prehľadávali, všetko im odobrali; ba tých zbožných a súcitných ľudí celkom hanebne zbili. Ale napriek tomu predsa títo verní priatelia zostávali dňom i nocou pred žalárom plačúci a bedákajúci, v nádeji, že takto pohnú ukrutníka k zľutovaniu. Ten sa však natoľko zatvrdil vo svojej zlosti, že verných služobníkov a služobnice Ježiša Krista nechal chradnúť hladom a smädом, až všetci zomreli prebolestnou smrťou.

Tento príbeh, ktorý Baronius do slova vypísal zo starých súdnych spisov, jasne dokazuje, ako bola svätá omša v najrannejších dobách po Kristovi Pánovi slúžená a ako sa na nej kresťania s takou ochotou a nábožnosťou zúčastňovali, že radšej podstúpili bolestnú smrť, než aby boli svätú omšu zameškali. Z čoho to pochádza, že pre svätú omšu tak horlili? Zaiste z toho, že spoznali preveľkú vznešenosť svätej omše a že radi chceli byť účastnými jej ovocia. To sa máme učiť aj my a ich príkladom máme byť povzbudení k láske k tejto tak spásonosnej a mimoriadne plodnej svätej obeti.

6. Aký vzácny dar sa vo svätej omši obetuje

Svätý Pavol píše Židom: „*Lebo každý veľkňaz je ustanovený na to, aby prinášal dary a obety. Preto aj on musel mať niečo, čo by obetoval.*“⁵⁹

Svätý Pavol nedodáva, čo Kristus Pán má, aby obetoval, ponechávajúc, aby sme o tom sami uvažovali. A musíme sa teda pýtať: Akú obetu prináša Kristus Pán svojmu nebeskému Otcovi vo svojom úrade ako najvyšší Kňaz?

Dar Ježiša Krista nemôže byť nepatrný a obyčajný, ale musí byť obetou nekonečnej ceny, aby bol hodným nesmierneho Boha. Lebo čím väčší a znamenitejší je pán, tým vzácnejší a vznešenejší musí byť aj dar, ktorý mu má byť venovaný. Keby niekto chcel kráľa alebo cisára poctiť hrst'ou bôbov, dočkal by sa zlého poďakovania, ba stal by sa veľmi smiešnym! Všemohúci Pán Boh je však tak nesmierne velebný a nad akúkoľvek mieru vznešený, tak že nebo aj zem dohromady majú voči nemu menšiu cenu, ako hrst' bôbov voči cisárovi. Počuj, čo o ňom hovorí mudrc vo Svätom Písme: „*Lebo celý svet pred tebou je s'á prášok na váhe a s'á kvapka rosy, ktorá pred svitaním na zem dopadá.*“⁶⁰ Ak podľa svedectva Svätého Písma je celá zem cenená len ako kvapka rosy oproti Bohu, kde v širom svete by bolo možné nájsť niečo, čo by bolo hodné, aby mu mohlo byť dôstojne obetované? Ba, čo by Kristus Pán mohol nájsť aj v celom nebi, okrem Boha, čím by mohol najsvätejšiu Trojicu Božiu uctievať ako hodnou a príjemnou obetou?

Počuj a žasni! V celom širom nebi a na celom veľkom svete našiel len jednu vec, ktorá by bola hodná, aby bola obetovaná nesmiernemu Bohu: Je to

⁵⁹ Žid. 8, 3

⁶⁰ Múdr. 11, 23

jeho vlastné, najsvätejšie, nepoškvrnené, požehnané človečenstvo. V tomto duchu vhodne hovorí svätý Ján Zlatoústý: „*Kristus Pán bol aj Obetou aj Kňazom; Obetou podľa tela; Kňazom podľa Ducha; on sám obetoval aj bol obetovaný*“⁶¹ A podobne sa vyjadruje aj svätý Augustín, hovoriac: „*Kristus Pán jediný bol takým Kňazom, ktorý bol zároveň aj Obetou; lebo Bohu Otcovi neobetoval nič iné, iba seba samého,*“ práve preto, že medzi pokladmi nebies i zeme nemohol nájsť nič iné, čo by mohlo byť najsvätejšej Trojici dôstojnou obetou.

Toto človečenstvo Ježiša Krista je tým najvzácnejším i najcennejším, čo všemohúca Božia ruka stvorila. Tak to zjavila sama Matka Božia svätej Brigitte, keď povedala: „*Človečenstvo Ježiša Krista je tým najdrahocenejším, čo kedy bolo a stále je.*“⁶² Lebo štedrá Božia ruka obdarila človečenstvo Ježiša Krista toľkými a takými pokladmi milostí a takou dokonalosťou, že mu ani nemohla udeliť viac a väčšie prednosti.

To však nesmieme chápať tak, akoby Boh svojmu tvorovi už väčšie prednosti nemohol udeliť; ale tým slovám treba rozumieť v tom zmysle, že ľudská prirodzenosť Ježiša Krista viac a väčších predností už prijať nemohla. Hoci Matka Božia je nevýslovne krásna, svätá i vznešená, jej porovnanie s človečenstvom Ježiša Krista nie je iné ako porovnanie horiacej pochodne so svetlom slnka.

Pre túto najvyššiu dokonalosť bolo človečenstvo Ježiša Krista uctievané už na zemi, a to nielen zbožnými ľuďmi, ale aj milými anjelmi. A teraz, keď tróni po pravici nebeského Otca, je uctievané o to viac a nedeje sa to z inej príčiny, ale len preto, že v ľudskej prirodzenosti Ježiša Krista, ako Hlave celého ľudského pokolenia, je sústredených toľko dokonalostí ako ich Boh v žiadnom inom rozumnom tvorovi nesústredil.

Boh vo svojej nevýslovnej štedrosti obdaril anjelov pri ich stvorení neoceniteľnou svätosťou a aj inými vzácnymi vlastnosťami. Tiež zo svojej obyčajnej dobroty udelil mnohým zbožným ľuďom a veľkým svätcom pri ich stvorení mnohé vznešené milosti a cnosti a aj veľkú svätosť. Viac ako všetkých iných však zahrnul mnohými, nepochopiteľnými milosťami, prednosťami i dokonalosťami najblahoslavenejšiu Pannu Máriu, a to nie len pri jej stvorení, ale aj neskôr v jej presvätom živote. Ale všetky tieto milosti i prednosti, ktoré Boh daroval anjelom, svätým, aj najblahoslavenejšej Panne Márii zjednotil Duch Svätý v ľudskej prirodzenosti Ježiša Krista. Okrem toho jej pridal ešte mnoho iných milostí, dokonalostí i nebeských pokladov. A teraz teda posúď sám, aké nevysvetliteľne ušľachtilé, príjemné, múdre, vznešené i slávne je človečenstvo Ježiša Krista; áno, aké nevysvetliteľné more všetkých dokonalostí v sebe zahrňuje!

⁶¹ Hom. I. de cruce;

⁶² Revelat. 3 sv. 13. kap.

A toto človečenstvo Ježiša Krista je jedinou vzácnou obetou, ktorú najvyšší Kňaz, Ježiš Kristus, najsvätejšej Trojici Božej denne vo všetkých svätých omšiach prináša aj obetuje! Áno, On obetuje nielen toto svoje človečenstvo, ale zároveň s ním aj všetko to, čo táto jeho najsvätejšia ľudská prirodzenosť na väčšiu česť a chválu najsvätejšej Trojice Božej na zemi po tridsať tri rokov v najvrúcnejšej láske vykonala a čo v najtrpkých bolestiach vytrpela. Obetuje teda všetky kajúcne skutky a všetky umŕtvenia, všetky kázania i učenia, všetky vytrpené prenasledovania a pokorovania, všetky posmechy a potupy, všetky bolesti, rany pri bičovaní, bodanie trňov pri korunovaní, rany pri pribíjaní na kríž, muky a trýzne, všetky svoje slzy, všetky kropaje potu, všetku vodu aj červenú krv, ktoré vytekli z jeho boku. Toto všetko predstavuje Kristus Pán vo všetkých svätých omšiach najsvätejšej Trojici Božej pred oči a obetuje jej to spôsobom práve tak mocným a pokorným, akým jej to isté premocne obetoval v živote aj vo smrti na zemi.

Čo je si však v najvyššej miere je potrebné cenit', je to, že Ježiš Kristus neobetuje toto svoje človečenstvo samotné, ale že ho prednáša najsvätejšej Trojici zároveň spojené so svojím božstvom. Lebo hoci sa v obeti svätej omši neobetuje najsvätejšej Trojici božstvo, ale človečenstvo Ježiša Krista, predsa sa toto jeho človečenstvo obetuje v takej dokonalosti, v akej sa mu dostalo skrze spojenie s božstvom. Skrze toto spojenie sa človečenstvo Ježiša Krista stalo samo božským, áno bolo obohatené neskutočnými pokladmi a malo účasť na neskonalej cene a neskonalej dôstojnosti. Z toho všetkého teraz môžeš odvodiť, akú nad mieru vzácnu obetu vo všetkých svätých omšiach ponúka Najvyššiemu Bohu náš Spasiteľ, keď mu tak nevysvetliteľným spôsobom obetuje svoje človečenstvo!

Nakoniec treba tiež uvážiť, že Kristus Pán neobetuje svoje človečenstvo v tej podobe, akú má v nebesiach, ale v tej podobe, ktorá sa nachádza na oltári. Lebo v nebi je toto človečenstvo Ježiša Krista natoľko oslávené a velebné, že aj svätí anjeli žasnú a chvejú sa, keď hľadajú na jeho vznešenosť. Na oltári však je iba pokorné a ponížené, že sa tomu svätí anjeli na výsosť divia. Na oltároch je toto božské človečenstvo v podobách čiže pod spôsobmi chleba a vína skryté a ako v malom väzení uzavreté. Tieto spôsoby chleba a vína obklopujú totiž človečenstvo Ježiša Krista a uzatvárajú ho tak, že žiadnou mocou nemôže byť od nich odtrhnuté a je v nich potiaľ prítomné, pokiaľ podoby čiže spôsoby chleba a vína trvajú. V týchto teda tak malých, pokorných a ponížených spôsoboch chleba a vína sa Ježiš Kristus predstavuje najsvätejšej Trojici a obetuje sa Jej spôsobom tak dojímavým, že nad tým žasne celé nebeské osadenstvo.

Čo na to asi hovorí najsvätejšia Božia Trojica, keď pozerá na oslavy najvhodnejšiu ľudskú prirodzenosť Ježiša Krista, v podobe tak pokornej, nachádzajúcej sa takmer pri svojich nohách? Ó, aká oslava sa deje nebeskému Otcovi, keď sa jeho milovaný Syn, pre väčšiu poctu jeho Otca, pokoruje až k

takému najkrajnejšiemu poníženiu! Ó, akú nesmiernu moc a vznešenosť nadobúda obeta svätej omše, v ktorej sa práve toto pokorné obetovanie sa Ježiša Krista deje tajuplným spôsobom! Aké bohaté požehnanie a aký veľký úžitok teda ľudia nadobúdajú skrze najsvätejšiu obeť svätej omše, keď sa za nich obetuje! Koľko útechy a občerstvenia sa dostáva dušičkám v očistci zo svätej omše!

V knihe „O slávnych mužoch z radu cisterciánov“ sa dočítame o tom nasledujúcu, podivuhodnú udalosť: Za čias svätého Bernarda zomrel v Clairveaux rehoľný brat, ktorý bol Bohom odsúdený na muky v očistci. Zjavil sa jednému zo starých kláštorných kňazov a povedal mu, že je v očistci a dôrazne ho prosil, aby kňazi kláštora, v ktorom zomrel, neprestávali obetovať za neho sväté omše. Po istom čase sa zosnulý tomu kňazovi opäť zjavil a síce premenený oslavou a povedal: *„Ďakujem Pánovi Bohu nášmu, pretože teraz som už v nebeskej blaženosti.“* Kňaz sa ho opýtal: *„Ako si bol vyslobodený?“* Zomrelý odpovedal: *„Pod' a pozri!“* Po týchto slovách ho uviedol do kláštorného kostola, ukázal mu, ako tam pri všetkých oltároch stáli kňazi a s najväčšou nábožnosťou slúžili sväté omše a povedal: *„Pozri, touto zbrojou milosti som bol vyslobodený z očistca. Sväté omše sú víťaznou mocou milosrdenstva Božieho. Svätá omša je onou jedinou, ale prevzácnou žertvou čiže zmiernou obetou, ktorá sníma hriechy sveta. Hovorím ti po pravde, že týmto zbraniam Božej milosti, tejto moci Božieho milosrdenstva, tejto zmiernej obeť božského Spasiteľa nemôže odporovať vôbec nič, iba nekajúcne srdce.“* Keď ten starý kňaz opäť prišiel k sebe a rozprával o tomto zjavení kláštorným bratom, všetci sa naplnili novou horlivosťou, aby s o to väčšou nábožnosťou i úctivosťou konali najsvätejšiu obeť svätej omše.

Pre väčšiu oslavu najsvätejšej obeť svätej omše teraz ešte vedzme, ako Kristus Pán sám slúžil svätú omšu s veľkou slávou pri svätení kaplnky v Einsiedelne.

V životopise sv. Meinharda sa hovorí, ako v osemdesiatom roku po jeho smrti sa zbožný kostnický biskup, svätý Konrád, vydal do Einsiedelu, aby vysvätil kaplnku svätého Meinharda. Keď sa v noci pred vysvätením uberal do tej kaplnky, aby sa tam modlil, počul spev anjelov, ktorí spievali predspevy aj odpovede, ktoré sa používajú pri svätení chrámov. Keď potom vstúpil do samotnej kaplnky, zbadal ju naplnenú anjelmi a samotného Krista Pána, priodeného biskupským rúchom, ako ju vysväcuje. Bol tak úžasne dojatý, že nepohnuto stál vo svätom ustrnutí. Videl a počul celkom zreteľne, ako Kristus Pán, obklopený apoštolmi, anjelmi a mnohými inými svätými, konal tie isté modlitby i obrady, ktoré používajú biskupi pri svätení chrámov. Matka Božia, na počesť ktorej boli urobené oltár aj s kaplnkou, stála na oltári v najvyššej sláve, nad slnko jasnejšia, nad blesk skvelejšia. Po vysvätení kaplnky sám Kristus Pán s najväčšou slávnosťou slúžil svätú omšu. Po omši svätej zmizol celý nebeský zástup a zanechal svätého Konráda v prebláženej radosti a sladkosti. Potom v

posvätenej svätyni zbadal šľapaje Ježiša Krista, vtlačené do nasypaného popola a steny pomazané svätou krizmou. Ráno prišli páni a žiadali, aby svätý Konrád kaplnku vysvätil. On odpovedal: „*Nesmiem ju vysvätiť, pretože je už vysvätená tajomným spôsobom.*“ Keď však oni neprestávali naňho doliehať, aby začal so svätením, všetci počuli hlas z neba, ktorý sa takto po trikrát ozval: „*Ustaň, brat! Kaplnka je už vysvätená.*“ Na to svätý Konrád od svätenia upustil a oznámil túto podivuhodnú udalosť svätému Otcovi do Ríma.⁶³

Keď si túto podivuhodnú udalosť prečítal, snád si povieš: „*Kiež by som bol vtedy býval pri svätom Konrádovi a tiež uzrel to, čo videl on! Ako by som sa bol čudoval, ako by som sa radoval, aký nábožný by som bol.*“ A hľa, tým istým počudovaním budeš uchvátený, tým istým pocitom svätej radosti a vrúcnej nábožnosti budeš preniknutý kedykoľvek, keď sa zbožne zúčastníš na svätej omši a pri nej budeš rozjímať o jej vznešenosti. Lebo pri každej svätej omši je Kristus Pán sám obetujúcim kňazom, ktorý obetuje seba samého za tvoju spásu nebeskému Otcovi. A kedykoľvek zostupuje z neba na naše oltáre, obklopujú ho zástupy anjelov, aj keď ich my telesnými očami nevidíme. Ako nábožne sa budeš pri svätej omši modliť a za akého šťastného sa budeš pokladať, keď budeš uvažovať nad tým, že kľáčiš uprostred anjelov, kedykoľvek sa zúčastníš na svätej omši!

III. HLAVA. O PREDOBRAZOCH A TAJOMSTVÁCH OBETY SVÄTEJ OMŠE

Ak mám o takých vznešených a početných tajomstvách svätej omše hovoriť, musím so svätým prorokom pozvať celý svet k údivu, vyzývajúc, ako on: „*Pod'ťe a pozrite na skutky Hospodinove, aké divy urobil na zemi!*“⁶⁴ Kristus Pán síce urobil mnoho divov i zázrakov na tejto zemi; mne sa však zdá, že žiaden z nich nie je vznešenejší a podivuhodnejší ako ten, ktorý urobil pri poslednej večeri, keď ustanovil najdôstojnejšiu obeť svätej omše. Lebo omša svätá obsahuje súhrn všetkých Božích divov a je sama divom toľkých tajomstiev, že sa o nej svätý Bonaventura mohol vyjadriť takto: „*Svätá omša obsahuje v sebe toľko tajomstiev, ako more kvapiiek, vzduch práškov, obloha hviezd a nebo anjelov!*“⁶⁵

Aké sú to podivuhodné slová, ba skoro neuveriteľné! Je snád pravda, že najdôstojnejšia obeť svätej omše obsahuje toľko tajomstiev, že by nemohli byť ani spočítané? Učený kňaz Sanchez súhlasí so svätým Bonaventurom, keď píše

⁶³ Stalo sa to v sept. roku 948. Dr. Hefele, Beitrage zur Kirchengeschichte. Tübingen. 1864. I. Bd. s. 273.

⁶⁴ Žalm 45, 9

⁶⁵ De virtut. theolog. lib. 6. cap. 19;

takto: „*Vo svätej omši dostávame také podivuhodné skutočné poklady, tak vzácne nebeské dary, tolko statkov pre terajší život, tolko istej nádeje pre večný život, že potrebujeme dar nadprirodzenej viery, aby sme to mohli pochopiť.*“⁶⁶

Preto aj uvedený kňaz Sanchez dodáva: „*Tak ako môžeš z mora alebo z rieky stále brať dosť vody bez toho, aby z nej ubúdalo, tak to môžeš robiť aj so svätou omšou. Lebo obsahuje tak nesmierny počet pokladov, že ich nie je možné nielen nikdy vyčerpať, ale ani dosť umenšiť!*“

V životopise svätého Jána z Fakunda, ktorý bol zbožným mníchom rádu svätého Augustína, sa dočítame, že nikdy nevynechal obetovať svätú omšu. Slúžil ju veľmi skoro každé ráno, pretože po nej tak túžil a horlil za to, aby mohol Krista Pána obetovať a prijať, že nemohol čakať na neskoršiu dobu. Svätú omšu však slúžil veľmi pomaly, tak že mu niekedy omšový prisluhovatelia utiekli od oltára a postupne mu už ani jeden nechcel prisluhovať. Keď teda žiadal svojho predstaveného, aby bratom prikázal, aby mu pri svätej omši prisluhovali, ten mu s nevôľou odpovedal: „*Prečo slúžite svätú omšu tak pomaly, že sa na vás bratia hnevajú? Preto vám prikazujem, aby ste odo dneška svätú omšu slúžili práve tak ako ostatní kňazi.*“ Tento príkaz prišiel nábožnému kňazovi zaťažko: ale predsa sa ním po niekoľko dní riadil. Potom však padol predstavenému k nohám a prosil ho, aby príkaz odvolal. Ten povedal: „*Nemôžem, pretože svojimi dlhými omšami bratov veľmi sužujete.*“ Svätec však odvetil: „*Z istých príčin nemôžem sväté omše rýchlejšie slúžiť.*“ Predstavený chcel tieto príčiny poznať; ale svätý Ján mu ich nechcel oznámiť inak, ako len vo svätej spovedi. Keď sa tak stalo, nariadil predstavený bratom, aby Jánovi pri svätej omši poslúžovali, hoci by ju slúžil ešte oveľa dlhšie. Potom však chcel Jánovo tajomstvo oznámiť aj inými a prosil ho o súhlas k tomu. A keď Ján dovolil, predstavený povedal istému kňazovi, ktorému dôveroval: „*Ver mi, že náš kňaz Ján preto tak dlho slúži svätú omšu, lebo mu Boh pri nej zjavuje tie veľké tajomstvá, ktoré sa počas svätej omši dejú a ktoré sú tak vznešené, že žiadny ľudský rozum ich nie je schopný pochopiť. O týchto tajomstvách mi zdôveril také vznešené veci, že som bol dojatý posvätnou hrôzou a som takmer bez seba. Ver mi, že Kristus Pán sa tomu kňazovi viditeľne zjavuje, láskavo s ním rozpráva, svojich päť rán mu ukazuje a z nich tolko lesku na toho svätého muža vylieva a na tele i na duši ho tak občerstvuje, že by mohol žiť aj bez pokrmu a nápoja. Kňaz Ján vidí tiež Telo Pána ako skvejúce sa slnko a poznáva jeho neskonalú oslavu i krásu. Ba, tiež vidí také vznešené nebeské veci, ktoré žiaden človek nemôže pochopiť ani vyjadriť. Keď som na základe zjavení, učiných kňazovi Jánovi uvážil, aké veľké, ba takmer neskonalé dobrodenia sa nám ľuďom skrze slúženie svätej omše, alebo aj cez nábožnú účasť na nej dostáva, pevne som si zaumienil, že na to dobrovoľne nikdy nezabudnem, denne budem slúžiť svätú omšu alebo sa na nej aspoň zúčastním, keď ju budú slúžiť iní a budem aj iných k tomuto presvätemu skutku nabádať.*“

⁶⁶ Thesaur. Missae c. 1;

1. O predobrazoch obete svätej omše

Skôr ako začnem vysvetľovať tajomstvá obsiahnuté vo svätej omši, chcem ukázať, ako sa vo svätej omši vyplnili predobrazy obety Starého Zákona.

Prvým predobrazom obety svätej omše bola obeta zbožného a spravodlivého Ábela. Ten z pravej zbožnosti priniesol Bohu Najvyššiemu zápalnú obetu z prvorodencov svojho stáda, na uznanie jeho neskonalej velebnosti. Že sa táto obeta milému Pánu Bohu páčila, o tom svedčí Písmo Sväté slovami: „*Hospodin vzhladol na Ábela a na jeho dary.*“⁶⁷ Táto obeta spravodlivého Ábela sa Bohu páčila preto, že mu ju priniesol vo viere v budúceho Vykupiteľa a so srdcom odovzdaným i pokorným, ako o tom svedčí svätý Pavol slovami: „*Vierou priniesol Ábel Bohu lepšiu obetu ako Kain a ňou si získal svedectvo, že je spravodlivý, lebo Boh vydal svedectvo o jeho daroch.*“⁶⁸ Toto svedectvo, ktoré Boh dal Ábelovej obete, spočívalo podľa prastarej tradície v tom, že ju dal stráviť ohňom z neba, podobne ako sa to neskôr za čias Starého Zákona dialo s rozličnými zápalnými obetami⁶⁹. Ábelova obeta sa veľmi páčila všemohúcemu Bohu; ale obeta kresťanstva sa mu páči nad akúkoľvek mieru. Keď kňaz pri svätej omši svoju obetu pozdvihuje, nebeský Otec opakuje slová, ktoré predniesol pri krste Pána v rieke Jordán: „*Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie.*“⁷⁰

Druhým predobrazom obety svätej omše je obeta praotca Abraháma, o ktorej sa dočítame na viacerých miestach Svätého Písma takto: „*Abrahám urobil Hospodinovi oltár a vzýval pri ňom jeho Meno.*“⁷¹ To isté sa dočítame aj o Izákovi a Jakubovi, ktorí boli pravými služobníkmi Božími a že podľa príkladu všetkých Božích služobníkov viackrát priniesli Pánovi všetkých pánov zápalné i krvavé obety. Keď však Cirkev svätá v kánone svätej omše robí zmienku o Abrahámovej obeti, nemá na zreteli iné Abrahámove obety, iba tú veľkú a podivuhodnú obetu, ktorú priniesol vtedy, keď svojho jediného syna Izáka zviazal, položil na drevo oltára a vytiahol meč, aby ho zabil. Urobil tak z poslušnosti k Bohu, nehľadiac na prisľúbenie, ktoré mu práve skrze tohto jeho syna bolo dané Bohom. Táto obeta Izáka nie je len predobrazom krvavej obety Ježiša Krista na kríži, ale aj živým a významným obrazom najsvätejšej obety svätej omše. Ako totiž bol Izák obetovaný skrze poslušnosť svojho otca Abraháma bez toho, aby preliat svoju krv a stratil svoj život, tak Ježiš Kristus vykonal obetu na kríži z poslušnosti k svojmu nebeskému Otcovi, kde síce zomrel, ale tak, že tretieho dňa zase povstal k novému životu, aby bol živou, vždy trvajúcou obetou vo svätej omši. V tejto sa potom obetuje nekrvavým

⁶⁷ I. Mojž. 4, 4

⁶⁸ Žid. 11, 4

⁶⁹ Porovn. III. Mojž. 9, 23; III. Král. 18, 38; II. Paralip. 7, 1

⁷⁰ Mt 3, 17

⁷¹ Porovn. I. Mojž. 12, 7; 13, 18

spôsobom bez toho, aby znova trpel a zomrel. Tak bola nekrvavá Izákova obeta predobrazom nekrvavej obety Ježiša Krista vo svätej omši. Abrahám osvietený Duchom Svätým asi pri obeti svojho syna v duchu videl obetu Krista Vykupiteľa, a radoval sa a veselil, že uvidí deň Pána, ako to spomenul sám Spasiteľ Židom, keď ho urážali.⁷²

Tretím a najvýrečnejším predobrazom obety svätej omše je obeta kráľa i najvyššieho kňaza Melchizedecha. Ten všemohúcemu Bohu vykonal novú obetu, keď mu za modlitieb a obradov predniesol chlieb a víno.⁷³ Urobil tak z vd'ačnosti, že Boh doprial praotcovi Abrahámovi víťazstvo v boji s jeho nepriateľmi.

Písmo sväté samo nazýva Melchizedecha predobrazom Kristovým, ako som už v prvej hlave tohoto spisu vysvetlil. Na tomto mieste chcem ďalej podľa slov svätého Pavla vysvetliť podobnosť Ježiša Krista s Melchizedechom⁷⁴, aby sa tým lepšie a zreteľnejšie spoznalo, ako boli Melchizedech a jeho obeta predobrazmi Ježiša Krista a jeho nekrvavej obety pri svätej omši.

Meno Melchizedech znamená „*kráľ spravodlivosti*.“ Ako krásne už toto meno poukazuje na Ježiša Krista, ktorý sa v prvom rade nazýva „*Spravodlivým*“ a „*Pôvodcom spravodlivosti*.“ Melchizedech bol kráľom v Saleme, teda „*kráľom pokoja*“; a z toho dôvodu je predobrazom Ježiša Krista, ktorého proroci vykresľujú ako „*Kráľa pokoja*“. Salem, čiže Jeruzalem je „*svätý pokoj*“ a bol mestom Melchizedechovým; ale zároveň aj predobrazom ríše Ježiša Krista na zemi čiže jeho Cirkvi, aj nadzemského Božieho mesta, nebeského Jeruzalema. Melchizedech bol kráľom a zároveň aj najvyšším kňazom jediného pravého Boha. Ale či nie je aj Ježiš Kristus Kráľom a zároveň aj najvyšším Kňazom? Či nie je Kráľom spravodlivosti a kniežaťom pokoja, Pánom nového Jeruzalema a nebeského mesta Božieho, kde je zároveň naveky najvyšším Kňazom u Boha Otca? O Melchizedechovi sa nevie, kto bol jeho otcom, kto matkou a z akého rodu povstal; tiež nie je nič známe, kedy sa narodil a kedy sa so svetom rozlúčil. A hľa, aj tým je podobný Ježišovi Kristovi, o ktorom Písmo Sväté hovorí: „*Rod Jeho kto vypovie?*“⁷⁵ Alebo nepochopiteľné a nevýslovné je jeho večné rodenie z lona jeho Otca! Melchizedech sa vo Svätom Písme objavuje náhle a nevie sa, odkiaľ prichádza; taktiež náhle mizne a nevie sa, kam odišiel; a stojí tu ako posvätné zjavenie. Tak aj Kristus Pán prichádza z lona nevystihnuteľnej večnosti a vracia sa zase do nej; a tiež je podivuhodným zjavom z vyššieho sveta. Melchizedech mal zdanlivo len jeden účel pri svojom vystúpení, a to ten, že obetoval. A tak podobne mal aj Kristus Pán len jeden účel, a to ten, že sa priniesol ako obeta na kríži za spásu sveta; a všetko ostatné, čo ešte vykonal, sa spája len s týmto jeho najdôležitejším činom. Melchizedech

⁷² Porovn. Ján 8, 56

⁷³ I. Mojž. 14, 18-20

⁷⁴ Žid. 7, 1. a nasl.

⁷⁵ Izai. 53, 8

obetoval chlieb a víno; Kristus Pán pri poslednej večeri taktiež obetoval chlieb a víno; avšak neurobil to iba vtedy, ale podobne to robí doposiaľ po všetky dni, až do skonania sveta. Keď sa za nás každodenne pri svätej omši obetuje pod spôsobom chleba a vína, tak nám predstavuje svoju krvavú smrť na kríži. Melchizedechova obeta chleba a vína bola obetou ďakovnou za víťazstvo, ktoré Abrahám s pomocou Božou vydobyl nad nepriateľmi. A tak podobne aj obeta, ktorú Pán Ježiš pri poslednej večeri sám vykonal, a ktorú vtedy svojim apoštolom a ich pravým nástupcom prikázal opakovať, je obetou vďaky i chvály, že vo svojom smrteľnom boji premohol pekelné mocnosti a tak nás vyslobodil z potupného otroctva diabla. Táto obeta však má byť zároveň aj trvalým ohlasovaním tohto jeho najslávnejšieho víťazstva dovtedy, „*dokiaľ nepríde*“ súdiť.⁷⁶ Melchizedechovi priniesol Abrahám, praotec vyvoleného národa, dary a poklonil sa mu ako svojmu pánovi. Ale Kristovi nášmu Pánovi sa neklaňali iba mudrci a králi od východu, ale na ňom sa deň čo deň v každej svätej omši vyplňa proroctvo jeho korunovaného predka, žalmistu Dávida: „*Králi Taršišu a ostrovov mu budú obetovať dary, králi Arabov aj zo Sáby mu vzdajú pocty. Budú sa mu klaňať všetci králi, slúžiť mu budú všetky národy.*“⁷⁷ A tak je Kristus Pán skutočne tým, o ktorom prorokoval Dávid: „*Ty si Kňazom naveky podľa rádu Melchizedechovho.*“⁷⁸

O týchto prastarých obetách Ábela, Abraháma a najvyššieho kňaza Melchizedecha je výslovná zmienka pri svätej omši. Kňaz sa totiž po pozdvihovaní modlí takto: „*prinášame tvojej prevznešenej velebnosti z tvojich vlastných údelov a darov obetu čistú, obetu svätú, obetu nepoškvrnenú, svätý Chlieb večného života a Kalich trvalej spásy. Ráč na ne vzhliadnuť milostivým a jasným pohľadom a prijať ich ako si ráčil prijať dary spravodlivého služobníka Ábela a obetu nášho praotca Abraháma i tú svätú žertvu a nepoškvrnenú obetu, ktorú tebe priniesol tvoj veľkňaz Melchizedech.*“ Týmito slovami Cirkev svätá zaiste dostatočne ukazuje, že uvedené obety boli predobrazmi najsvätejšej obety svätej omše, a preto boli Bohu Najvyššiemu celkom príjemné a milé.

Mnohí zbožní katolíci sa nad touto modlitbou pozastavujú, kým nekatolíci sa na nej pohoršujú. Lebo sa domnievajú, že kňaz vzýva Boha, aby si jeho omšovú obetu práve tak zaľúbil, ako si zaľúbil obetu Ábelovu, Abrahámovu a Melchizedechovu, keďže je predsa jasné, že svätá omša, pri ktorej sa najsvätejšie Telo a predrahá Krv Ježiša Krista obetujú Bohu Najvyššiemu, je tomu istému Bohu nekonečne milšia ako boli zvieratá aj chlieb a víno, ktoré mu obetovali Ábel, Abrahám a Melchizedech. Je si však treba povšimnúť, že kňaz pri svätej omši neprosí Boha, aby ráčil milostivo prijať jeho vlastné obety, pretože to, čo sa Bohu obetuje, je Kristus Pán, sám jednorodený a milovaný Syn Boží, ktorý je Bohu Otcovi nekonečne milší ako všetky tvory na nebi aj na zemi. Kňaz,

⁷⁶ Porovn. I. Kor. 11, 24-26

⁷⁷ Žalm 71, 10, 11

⁷⁸ Žalm 109, 4

obetujúci svätú omšu, iba prosí, aby jeho vlastným pričinením sa pri tejto obete Ježiša Krista, čiže jeho osobnou zbožnosťou pri tejto najsvätejšej obete, pri ktorej je nástrojom Syna Božieho, ju Boh Otec práve tak ráčil v milosti prijať, ako v milosti prijal zbožnosť, s akou Ábel, Abrahám aj Melchizedech priniesli svoje obety.

2. O tajomstvách obety svätej omše

Svätá omša nie je len vyplnením predobrazov obetí Starého Zákona, ale v sebe zahŕňa a predstavuje nám tiež najdôležitejšie tajomstvá celého života a utrpenia Ježiša Krista.

O tom spieva už kráľ Dávid slovami: „*Pamiatku postavil svojim divom, láskavý a milosrdný je Pán.*“⁷⁹ A aby sme poznali, že týmito slovami chcel poukázať na presvätú obetu svätej omše, ktorá býva Bohu zasvätená na oltári, Dávid v inom svojom speve hovorí: „*Obchádzam oltár tvoj, Pane, aby som hlas chvály počul a o všetkých твоjich divoch rozprával.*“⁸⁰ Niečo podobné naznačoval aj sám Kristus Pán, keď pri ustanovení presvätej obety svätej omše prikázal apoštolom: „*Toto robte na moju pamiatku.*“ Tým chcel povedať: „*Keďže sa chcem od vás odlúčiť a po dokonanom vykúpení ľudstva sa vrátiť k svojmu nebeskému Otcovi, týmto ustanovujem svätú omšu ako jedinú obetu Nového Zákona a odovzdávam vám plnú moc, aby ste ju konali tak dlho, až sa zase vrátim na súd sveta. Aby ste na mňa pri nej nikdy nezabúdali, ale ma vždy v živej pamäti uchovávali, vložil som do tejto obety všetky tajomstvá celého svojho života i utrpenia, aby ste ich všetkým veriacim mohli vždy klásť pred oči.*“

Že obeta svätej omše v sebe obsahuje všetky tajomstvá života i utrpenia Pána, chcem teraz v krátkom prehľade dokázať a vysvetliť:

Vo svätej omši sa najskôr nielen predstavuje najdôstojnejšie tajomstvo milostiplného vtelenia, ale sa skutočne obnovuje. Lebo ako preblahoslavená Panna Mária ponúkla a obetovala svoje telo i svoju dušu Pánovi, aby sa vtelenie Syna Božieho stalo skutkom; a ako zatienením Ducha Svätého Slovo Božie je skutočne telom učené, tak podobne aj kňaz ponúka nebeskému Otcovi chlieb a víno, obe obetuje a Duch Svätý ich mocou slov premenenia premieňa na pravé Telo a pravú Krv nášho Pána Ježiša Krista. Týmto spôsobom sa Božské tajomstvo vtelenia Ježiša Krista obnovuje a kňaz pri svätej omši práve tak drží Syna Božieho vo svojich rukách, ako ho Matka Božia nosila vo svojom panenskom živote.

Ďalej sa vo svätej omši obnovuje aj tajomstvo narodenia Pána a kladie sa nám pred oči. Lebo podobne ako sa Kristus Pán narodil z preblahoslavenej Panny, sa takmer tiež rodí ústami kňaza, keď ten vyslovuje zázračné slová

⁷⁹ Žalm 110, 4

⁸⁰ Žalm 25, 6. 7

premenenia. A keď kňaz pri pozdvihovaní predniesol posledné slovo, drží božské Jezuliatko práve tak vo svojich kňazských rukách, ako ho mala vo svojom náručí Matka Božia v Betleheme. Na dosvedčenie tejto pravdy si kňaz ihneď po premenení kľaká na kolená, klania sa svojmu Bohu i Stvoriteľovi, ktorého s pokorou drží v rukách, nábožne ho vyzdvihuje nad hlavu a s radosťou ukazuje celému zhromaždenému ľudu. A podobne ako milá Matka Božia svoje novonarodené Dieťa zavinula do plienok a ukázala zbožným pastierom, aby sa mu klaňali, tak aj kňaz ukazuje zhromaždenému ľudu to isté božské Dieťa v podobe chleba, akoby do plienok zahalené, aby ho všetci spoznali a jemu ako svojmu Pánovi i Bohu sa klaňali. Ak tak niekto v pravde robí, koná vyššiu cnosť, ako konali betlehemskí pastieri; lebo tí videli Ježiša Krista aspoň podľa jeho tela a uverili v jeho božstvo; kým my nevidíme ani ľudské telo, ale len vonkajšie podoby chleba a vína, a predsa pevne veríme a vyznávame, že v týchto podobách sa naozaj skrýva božstvo aj človečenstvo Ježiša Krista.

Vo svätej omši je v pravde prítomný i Ten, ktorému sa klaňali traja svätí králi; ktorého Simeon vzal do svojho náručia a ktorého Matka Božia v chráme obetovala nebeskému Otcovi. Svätých troch kráľov môžeme vo svätej omši nasledovať, keď sa budeme počas nej s úprimnou nábožnosťou Ježišovi Kristovi klaňať. Tak mu preukážeme nielen niečo veľmi milé, ale získame si aj zásluhu pre večnosť. Podobne môžeme z úst kňaza počuť, ako skrze neho Kristus Pán hlása svoje sväté evanjelium; a keď mu budeme venovať náležitú pozornosť, budeme sa môcť priučiť mnohému prospešnému a k večnému životu napomáhajúcemu. Pri svätej omši ďalej vidíme Ježiša Krista robiť zázrak; lebo pri nej premení víno na svoju presvätú Krv, čo je zázrakom nepomerne väčším, ako keď na svadbe v Káne galilejskej premenil vodu na víno. Pri svätej omši tiež vidíme, ako Kristus Pán opätovne koná poslednú večeru, keď opäť premieňa chlieb a víno na pravé Telo a na svoju pravú Krv. Pri svätej omši nakoniec vidíme, ako je Kristus Pán pri pozdvihovaní opäť povýšený ako na kríži; a vo svojom duchu takmer počujeme, ako sa za nás hriešnikov modlí: „*Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia.*“ Všetko to však nevidíme svojimi telesnými očami, ale predsa tomu z celého srdca veríme. Aj pre túto svoju pevnú vieru si zasluhujeme väčšiu odplatu, než akú si zaslúžili tí ľudia, ktorí videli umučenie Pána na vlastné oči; lebo Kristus Pán sám svedčí takto: „*Blahoslavení, ktorí nevideli a uverili!*“⁸¹ Čím vyššie a nepochopiteľnejšie sú tieto tajomstvá, tým mocnejšia a záslužnejšia je tiež naša viera a tým hojnejšia bude tiež naša odplata za ňu v nebesiach. Preto tiež učený kňaz Sanchez píše: „*Keby kresťan dokázal tieto veci náležite použiť, mohol by sa jedinou najsvätejšou obetou sv. omše viac obohatiť ako skrze všetky ostatné, Bohom stvorené veci.*“⁸²

⁸¹ Ján 20, 29;

⁸² Thesaur. Missae c. 2

Vo svätej omši Kristus Pán tiež naplňa svoju utešenú a vernú predpoveď, ktorú pred svojim odchodom z tohto sveta dal svojim miláčikom, keď povedal: „*Hľa, ja som s vami po všetky dni, až do skončenia sveta.*“⁸³ Táto predpoveď sa nevzťahuje iba k božstvu Ježiša Krista, s ktorým je prítomný na každom mieste, ale aj k jeho človečenstvu, s ktorým neustále medzi nami prebýva pri svätej omši a v najsvätejšej Sviatosti oltárnej. V tejto najsvätejšej Sviatosti prebýva stále, cez deň aj v noci, osobne medzi nami, vždy je ochotný nám dopriať vypočutia, prijímať naše prosby a vo všetkých našich potrebách sa ponáhľať nám na pomoc. Pri svätej omši je však Pán Ježiš nielen osobne prítomný, ale zároveň je aj našou Obetou, naším Príhovorcom u Boha Otca a Uzmierovateľom našich hriechov. Lebo keďže Kristus Pán pri svätej omši koná svoj kňazský úrad, prislúcha mu tiež mocou tohto úradu, ako vysvetľuje svätý Pavol⁸⁴, aby „*Prinášal dary a obety za hriechy*“ (ľudu); aby totiž pri svätej omši nekrvavo sám seba obetoval Otcovi nebeskému tak, ako sa krvavo obetoval na kríži. Z toho je zrejmé, že je veľký rozdiel medzi svätou Hostiou v monštrancii a svätou Hostiou pri svätej omši, hoci Ježiš Kristus v je tej aj onej rovnako prítomný. Lebo v monštrancii, ako aj v cibóriu je Kristus Pán prítomný za tým účelom, aby sme sa mu v tej podivuhodnej Sviatosti klaňali a Jeho ako duchovný pokrm prijímali; zatiaľ čo pri svätej omši je ešte zvlášť prítomný ako naša Obeta, ako Prostredník našej spásy.

Prečo premilý Spasiteľ chce byť pri nás až do skončenia sveta, to má rozličné a dôležité príčiny.

Predovšetkým preto, že je Hlavou Cirkvi a veriaci sú jeho tajomným telom. Preto sa zaiste patrí, aby bola Hlava pri svojom tele na zemi, keď telo ešte nemôže byť so svojou hlavou v nebesiach.

Po druhé preto, že Kristus Pán je Ženíchom Cirkvi a Cirkev je jeho nevestou, s ktorou sa on vrúcnejšie spojil, než ako sa pozemský ženich môže spojiť so svojou nevestou. Preto ho jeho láska nabáda, aby neustále prebýval pri svojej neveste. Počujme, ako krásne objasňuje svätý Pavol lásku Ježiša Krista k jeho neveste, Cirkvi svätej, keď Efezanom píše takto: „*Muži, milujte svoje manželky, ako aj Kristus miloval Cirkev a vydal seba samého za ňu, aby ju posvätil, očistiť ju obmytím vody skrze slovo života, aby sebe pripravil Cirkev slávnou, nemajúcu poškvrny, ani vrásky, alebo čokoľvek také, ale aby bola svätá a nepoškvrnená.*“⁸⁵ Skrze krst svätý sa ľudia stávajú údmi Cirkvi a cez túto sviatosť bývajú tak krásne vyzdobení, ako milí nebeskí anjeli. Preto Kristus Pán miluje čistú dušu viac, ako môže pozemský ženich milovať najkrajšiu nevestu. A preto mu tiež nie je možné, aby sa odlúčil od tejto svojej milovanej nevesty, Cirkvi svätej na zemi, ktorá vo svojom lone chová tak mnoho skvostne vyzdobených duší, ale chce pri nej prebývať po všetky dni až do skončenia sveta.

⁸³ Mat. 28, 20

⁸⁴ Žid. 5, 1

⁸⁵ Efez. 5, 25-27

Že Kristus Pán chcel pri svojej milovanej neveste, Cirkvi svätej, byť prítomný len spôsobom neviditeľným, vyplýva z toho, že jeho zasnúbenie s ňou sa nedeje telesným spôsobom, ale duchovným spôsobom skrze svätú vieru, ako on sám o tom vydáva svedectvo ústami proroka Ozeáša, keď povedal: „*A zasnúbim ťa sebe naveky a zasnúbim ťa sebe v spravodlivosti a v súde a v milosrdenstve a v zľutovaniach. A zasnúbim ťa sebe vo viere (tak pevne, že mi už navždy vernou zostaneš) a budeš vedieť, že ja som Hospodin.*“⁸⁶ Keďže Kristus Pán sa zasnubuje so svojou Cirkvou vo viere, tiež pristane, aby zostával skrytý, aby jeho nevesta alebo veriaci duša mala príležitosť sa cvičiť vo viere a denne si zhromažďovať väčšie zásluhy pre nebo.

Po tretie Kristus Pán chce pri nás na zemi vždy prebývať, lebo sa to tak patrí, aby ako Ženích o svoju nevestu, Cirkev svätú, mal starostlivosť, a teda ju zaopatruoval potrebnou výživou a verne sa pričíňoval o jej blaho aj spásu jej veriacich. Toto všetko, áno ešte o mnoho viac Kristus Pán koná pri svätej omši a pri skutočnom alebo aj pri duchovnom prijímaní najsvätejšej Sviatosti oltárnej. A tak skutkom dokazuje, že verne miluje svoju milovanú nevestu, pretože ju premilostivo zahrňa všetkým, čo k časnému i večnému blahu potrebuje.

Ó, duša kresťanská! Ak žiješ v smrteľnom hriechu, prepadla si moci diabla a nešťastný satan vládne nad tebou! Ak však žiješ bez smrteľného hriechu a v stave milosti Božej, si nevestou Ježiša Krista, ktorý ťa vrúcne miluje a starostlivo ťa zaopatruje všetkým, čo k tvojmu skutočnému blahu smeruje. Čo myslíš, aké milosti a dobrodenia ti asi daruje pri svätej omši tvoj božský Ženích, ktorý ťa tak vrúcne miluje? Koľko prostriedkov ti asi poskytne, aby si sa v cnosti vycvičila a raz vo večnej blaženosti nadobudla hojnejšie odmeny? Počúvaj a čuduj sa! Predovšetkým ti hovorím, že pri každej svätej omši, na ktorej sa v stave posväcujúcej milosti Božej s pravou nábožnosťou zúčastníš a s uzobranosťou mysle sa budeš modliť omšové modlitby, ti Boh z obyčajnej lásky udelí sedemdesiat sedem rozličných milostí. Pre tvoju potechu ti ich chcem teraz jednu po druhej uviesť, vysvetliť a v tejto knihe dôkladne dokázať.

3. O sedemdesiatich siedmich milostiach a ovocí, ktoré vyplýva z nábožnej účasti na svätej omši

1. Boh Otec každý deň pre tvoju spásu zosiela pri svätej omši svojho milého Syna z neba na oltár.
2. Z poslušnosti k svojmu nebeskému Otcovi a pre teba sa Boží Syn tak ponízuje, že sa skrýva v podobe svätej hostie.
3. Je to Duch Svätý, ktorý pre tvoju spásu sprostredkuje premenenie chleba a vína na pravé Telo a pravú Krv Krista Pána.

⁸⁶ Ozeáš, 2, 19. 20

4. Kristus Pán sa pri svätej omši tak veľmi ponizuje, že je prítomný i v najmenej čiasťke svätej hostie.
5. Pre tvoje blaho obnovuje pri svätej omši milostiplné tajomstvo svojho vtelenia.
6. Pre tvoje blaho býva pri každej svätej omši duchovným spôsobom znovuzrodený.
7. Na oltári ti znovu dáva všetky dôkazy svojej lásky, ktoré ľuďom preukázal počas pozemského života.
8. Pre tvoje blaho obnovuje svoje prehorké umučenie, aby ťa učinil účastným na zásluhách z neho plynúcich.
9. Pre tvoje blaho pri svätej omši duchovným spôsobom zomiera a obetuje za teba svoj najšľachetnejší život.
10. Pre tvoje blaho duchovným spôsobom vylieva svoju presvätú krv a obetuje ju za teba svojmu nebeskému Otcovi.
11. Touto presväťou krvou kropí tvoju dušu a očisťuje ju od jej škodlivých škvŕn.
12. Za teba Kristus Pán obetuje seba ako pravú zápalnú obeť a preukazuje Božstvu tak veľkú česť, akú prijímať mu prináleží.
13. Keď ty tieto prejavy úcty Pána Ježiša obetuješ Bohu, preukazuješ mu tú česť, ktorú si mu preukazovať zanedbal.
14. Za teba pri svätej omši Kristus Pán obetuje seba na obeť chvály a za teba nahrádza to, čo si ty v chvále Božej zanedbal.
15. Keď ty túto chválu Ježiša Krista obetuješ Bohu, vzdávaš mu vznešenejšiu chválu, než akú sú mu schopní vzdávať anjeli.
16. Za teba Kristus Pán obetuje seba ako najdokonalejšiu obeť vďaka a nahrádza to, čo si ty v ďakovaní Bohu zanedbal.
17. Keď túto vďaku Ježiša Krista Bohu obetuješ, odplácaš sa mu za všetky dobrodenia, ktoré ti preukázal.
18. Za teba Kristus Pán obetuje seba ako najmocnejšiu zmiernu obeť a z rozhnevaného Boha tak zase činí tvojho najúprimnejšieho, najvernejšieho a najláskavejšieho priateľa.
19. Odpúšťa ti aj všetky tvoje všedné hriechy, keď máš pevný úmysel v budúcnosti sa ich vyvarovať.
20. Pri svätej omši Kristus Pán nahrádza to mnohé tvoje dobro, ktoré si učiť mal, ale si neurobil.
21. Napráva mnohé tvoje nedbanlivosti, ktorými si sa pri konaní dobrého previnil.
22. Odpúšťa ti aj tvoje nevedomé a zabudnuté hriechy, z ktorých si sa nikdy nevyspovedal.
23. Kristus Pán pri svätej omši obetuje seba ako obeť zadosťučinenia, a tak vždy spláca časť tvojho previnenia a tvojich trestov, ktoré si si zaň zaslúžil.

24. Skrze každú svätú omšu si môžeš odpykať viac trestov, než ako by si mohol odčiniť skrze akýkoľvek veľký kajúcny skutok a to preto, lebo:
25. Ježiš Kristus ti daruje časť svojich zásluh, ktoré môžeš Bohu Otcu obetovať za svoje hriechy.
26. Kristus Pán pri svätej omši obetuje seba za teba ako najmocnejšiu prosebnú obeť a za teba pri nej prosí tak vrúcne, ako sa zomierajúc na kríži modlil za svojich nepriateľov.
27. Jeho presvätá krv volá za teba do neba toľkými slovami, koľko jej kvapiek z jeho tela vyteklo.
28. Jeho sväté rany volajú za teba do neba toľkými hlasmi, koľko ich bolo na jeho tele.
29. Pre túto premocnú prosebnú obeť Pána budú tvoje prosby skôr vypočuté pri svätej omši než kedykoľvek mimo nej.
30. Modlitba, ktorú pri svätej omši konáš, je oveľa lepšia a dôstojnejšia ako tá, ktorú sa modlíš mimo svätej omše a to preto, že:
31. Kristus Pán ju spája so svojimi modlitbami a obetuje ju svojmu nebeskému Otcovi.
32. On mu tiež verne prednáša všetky tvoje potreby a nebezpečenstvá a osobitne sa tak stará o tvoju spásu.
33. Aj všetci anjeli, prítomní pri svätej omši, prosia za teba a Bohu najvyššiemu spolu obetujú tvoje modlitby plné nedokonalosti.
34. Pri každej svätej omši kňaz pamätá najmä a výslovne na všetkých prítomných, a teda aj na teba a skrze moc z nej vychádzajúcu, od teba odháňa pekelného nepriateľa,
35. a tým činí svätú omšu zlým duchom obzvlášť hroznou.
36. Keď si pri svätej omši, stávaš sa v duchovnom zmysle kňazom, ktorému Kristus Pán udeľuje moc, aby mohol s obetujúcim kňazom spoluobetovať svätú omšu tak za seba ako i za iných.
37. Keď spoluobetuješ svätú omšu, uctievaš spolu s kňazom najsvätejšiu Trojicu najpríjemnejším darom.
38. Áno, obetuješ jej taký vzácny dar, že ani nebesia ani zem nemajú drahocennejší dar.
39. Obetuješ jej taký skvostný dar, ktorý má práve takú veľkú cenu, ako Boh sám.
40. Týmto obetovaním preukazuješ Bohu tak veľkú úctu, aká mu má byť právom preukazovaná.
41. Týmto obetovaním nekončeným spôsobom obveseľuješ najsvätejšiu Trojicu.
42. Túto takú ušľachtilú obeť prinášaš ako svoj vlastný dar, lebo ti ho daroval sám Kristus Pán.
43. Keď si na svätej omši nábožne prítomný, konáš dielo najvznešenejšej bohoslužby.

44. Účasťou na svätej omši preukazuješ človečenstvu Ježiša Krista najvyššiu službu a najvhodnejšiu poklonu.
45. Tým uctievaš utrpenie Ježiša Krista najlepším spôsobom a stávaš sa účastným jeho ovocia.
46. Zbožnou účasťou na svätej omši tiež môžeš najlepším spôsobom uctievať a potešiť Božiu Matku.
47. Rovnako nábožnou účasťou na svätej omši môžeš uctievať všetkých anjelov i svätých, a to viac než mnohými modlitbami.
48. Nábožnou účasťou na svätej omši môžeš svoju dušu viac obohatiť, než čímkoľvek iným na svete.
49. Lebo tak konáš jeden z najlepších dobrých skutkov.
50. Konáš vznešené cvičenie v pravej viere a zasluguješ si tiež veľkú odmenu.
51. Keď sa pri svätej omši nábožne a pokorne skláňaš pred svätou hostiou a pred svätým kalichom, konáš úžasný skutok poklony.
52. Koľkokrát na svätú hostiu nábožne a s vierou pohliadneš, za každým si zasluguješ zvláštnu odmenu v nebi.
53. Koľkokrát sa kajúcne udrieš do prs, toľkokrát dosiahneš odpustenie niektorých previnení.
54. Keď si v stave smrteľného hriechu prítomný na svätej omši, Boh ti zakaždým ponúka milosť k pokániu.
55. Keď sa na svätej omši zúčastňuješ v stave milosti Božej, Boh ti zakaždým rozmnožuje milosť posväcujúcu a udeľuje ti mnoho milostí pomáhajúcich, čiže milostí napomáhajúcich k dobru.
56. Pri svätej omši sa duchovne nasycuješ Telom a napájaš Krvou Ježiša Krista.
57. Pri nej nadobúdaš tú milosť, že môžeš Ježiša Krista, skrytého pod svätými spôsobmi, vidieť na vlastné oči.
58. Tiež sa pri nej stávaš účastným i požehnaní kňaza, ktoré Kristus Pán v nebi potvrdzuje.
59. Skrze sústredenú účasť na svätej omši bývaš požehnaný aj v časných veciach.
60. Tak bývaš uchránený pred mnohými nešťastiami, do ktorých by si bol inak upadol.
61. Tak bývaš tiež posilnený vo svojich pokušeniach, v ktorých by si bol býval inak premožený.
62. Skrze každú svätú omšu si tiež môžeš zaslúžiť milosť pre šťastnú hodinu smrti.
63. Každá svätá omša, ktorú na počesť anjelov a svätých nábožne prežívaš, ti zvláštnym spôsobom získava ich príhovor a ich pomoc vo všetkých záležitostiach.
64. V hodine tvojej smrti ti budú sväté omše, na ktorých si bol nábožne prítomný, poskytovať útechu a pevnú dôveru v Božie milosrdenstvo.
65. Pôjdu s tebou na Boží súd a vymôžu ti milosť u toho prísneho Sudcu.

66. Smieš dúfať v krátky a mierny očistcový oheň, pretože si skrze mnoho svätých omší svoje tresty za hriechy z väčšej časti už odpykal.
67. Skrze každú svätú omšu si zmierniš očistec viac, než skrze ktorýkoľvek ťažký kajúcny skutok.
68. Jedna svätá omša, na ktorej si sa zaživa nábožne zúčastnil, ti prospeje viac než mnohé, ktoré budú za teba slúžené po smrti.
69. Za sväté omše, na ktorých si bol nábožne prítomný, zaiste obdržíš v nebi vysoký stupeň slávy a udržíš si ho na veky.
70. Lebo každá svätá omša, na ktorej si bol nábožne prítomný, ťa v nebesiach povýši o niečo vyššie a rozmnoží tvoju blaženosť.
71. Za svojich priateľov sa nemôžeš výdatnejšie modliť, ako keď za nich obetuješ svätú omšu alebo sa na nej zúčastníš.
72. Svojim dobrodincom sa za prijaté dobrodenia najštedrejšie odmeníš, keď sa za nich nábožne zúčastníš na svätej omši.
73. Biednym, chorým a umierajúcim nemôžeš poskytnúť výdatnejšiu pomoc, ako skrze svätú omšu.
74. Mnohým hriešnikom môžeš získať milosť k pokániu, keď budeš za nich nábožne na svätej omši prítomný.
75. Skrze nábožnú účasť na svätej omši môžeš všetkým veriacim kresťanom vyprosiť mnoho milostí potrebných ku spáse.
76. Skrze nábožnú účasť na svätej omši môžeš milo občerstviť dušičky v očistci.
77. Keď nemôžeš dať za svojich zomrelých priateľov, príbuzných a dobrodincov slúžiť sväté omše, môžeš ich vyslobodiť z očistca i skrze nábožnú účasť na svätej omši.

Keď budeš poctivo čítať túto knihu nájdeš veľkú hojnosť dôkazov o tom, že sväté omše všetky tieto milosti i ovocie vydobývajú.

Čo ti z toho vyplýva, nábožná duša? Čo si teraz myslíš o svätej omši? Či si ešte myslíš, že je na svete aj iný dobrý skutok, ktorým by sme si mohli nadobudnúť toľko milostí a ovocia, ako skrze svätú omšu? Či teraz už neuznávaš, že páter Sanchez hovoril pravdu, keď povedal: „*Keby len kresťan vedel tieto veci použiť vo svoj prospech, mohol by sa skrze jednu svätú omšu viac obohatiť, než skrze všetky veci, ktoré Pán Boh stvoril!*“ Veru, svätá omša je veľkým pokladom! Blahoslavený ten, kto si s tak malou námahou môže nazhromaždiť tak veľké poklady! Kto by teda nemal rád účasť na svätej omši? Kto by ju chcel svojvoľne zameškať? Ó, milá duša, nezanedbávaj svätú omšu, ale nechaj všetko ležať, čo bez porušenia povinnosti svojho stavu môžeš nechať, a choď na svätú omšu.

Uvažuj, ako by si sa zarmútila, keby si mala za jeden deň stratiť sedemdesiatsedem centov, nechcem povedať zlatiek alebo dukátov! Zaiste by si sa sedemdesiatsedemkrát udrela do čela a svoju stratu ľutovala. Čím viac sa teda

máš zarmucovať, keď si v niektorý deň bez zavinenia, ba pre obyčajnú lenivosť a nedbalosť, svätú omšu zanedbala a tak o tie poklady, ktoré sa pri nej rozdeľujú, sa z vlastnej vôle pripravila! A čo, ak je tých zanedbaných svätých omší veľa? Ty sa snáď pre tak veľké straty ani nezarmucuješ, akoby si žiadne straty neutrpeľa? Či to nie je znamením, že prevzácny poklad svätej omše ani nepoznáš, alebo si ho aspoň nevážiš? Ak však budeš túto knihu usilovne čítať, dúfam, že v budúcnosti budeš tento nebeský poklad viac poznávať, aj si ho viac vážiť, a preto ho aj horlivejšie vyhl'adávať.

IV. HLAVA. KRISTUS PÁN VO SVÄTEJ OMŠI OBNOVUJE SVOJE VTELENIE

V prechádzajúcej hlave som sa dotkol tajomstiev svätej omše len v krátkosti a uvažovali sme o nich len povrchno. Teraz však preberieme jedno po druhom, vysvetlím ich a vezmeme si ich úprimne k srdcu. Začneme s tajomstvom vtelenia Pána.

To, že sa v každej svätej omši obnovuje vtelenie Ježiša Krista, dokazujem najprv zo svedectva slávneho a zbožného učiteľa Marchantia, ktorý hovorí: „*Čím iným je svätá omša, než živým a dokonalým predstavením vtelenia Pána; ba obnovením narodenia, života, utrpenia i smrti Ježiša Krista a celého jeho vykupiteľského diela?*“⁸⁷ Je to podivuhodný a skoro neuveriteľný výrok! Aby mu teda nikto neupieral vieru, chcem v tejto hlave jasne dokázať, akým spôsobom Kristus Pán pri svätej omši denne obnovuje svoje milostiplné vtelenie.

Aké znamenité, plodné a nevysvetliteľné dobrodenie preukázala Božia dobrotivosť ľudskému pokoleniu vtedy, keď Boží Syn kvôli ľuďom a pre ich spásu zostúpil z neba, pôsobením Ducha Svätého v lone Panny Márie sa stal človekom a z nej sa narodil! Tomuto nepochopiteľnému tajomstvu sa pri svätej omši kňaz klania, keď v Kréde, čiže vo Vyznaní viery, hovorí „*Et incarnatus est*“, to jest „*a vtelil sa*“, a pri týchto slovách nielen skláňa svoju hlavu, ale s úctou kľaká na koleno a Božej dobrotivosti a milostivosti za toto jej najhlbšie pokorenie sa všemožne skladá vd'aky.

Cirkev svätá tiež spasiteľne ustanovila, aby veriaci každý rok po celý advent o tomto vznešenom dobrodení Božom, že totiž Ježiš Kristus sa pre nás vtelil, pozorne uvažovali, s nábožnosťou ho uctievali a Božiemu zľutovaniu zaň vrúcne d'akovali, ako je to zaiste aj našou zvrchovanou povinnosťou. Lebo skrze svoje milostiplné vtelenie nám Kristus Pán preukázal toľko dobrého, že mu

⁸⁷ Hortus pastorum „ad sacrificium missae“

nebudeme môcť za to nikdy, ani v tomto čase, ani po celú dlhú večnosť, dostatočne ďakovať.

Ale, ó div divúci! Milovaný Spasiteľ sa neuspokojil iba s tým, aby sa len raz stal človekom, ale vo svojej nekonečnej božskej múdrosti vymyslel a ustanovil zvrchované tajomstvo svätej omše, aby svojmu milovanému Otcovi aj Duchu Svätému mohol denne a bezprestania obnovovať a rozmnožovať ono najštedrejšie zaľúbenie, ktoré mal Boh pred časmi z tohto tajomstva. Pri svätej omši sa teda tajomstvo vtelenia Syna Božieho tak naživo obnovuje, ako by sa skutočne opäť dialo; ba ono sa skutočne opäť deje, hoci spôsobom duchovným. Aby som toto tvrdenie dokázal, ako svedectvo uvádzam slová katolíckej Cirkvi, ktoré v deviatu nedeľu po Svätom Duchu v sekréte, čiže v tichej modlitbe po obetovaní, hovoria toto: „*Koľkokrát sa deje pamiatka tejto krvavej obety, toľkokrát sa koná dielo nášho vykúpenia.*“ Cirkev tu nehovorí, že sa toľkokrát predstavuje dielo nášho vykúpenia, ale že sa toľkokrát skutočne *koná*. V čom inom však spočíva dielo Vykupiteľa, než v tom, že sa za nás vtelil aj narodil, trpel a umrel? A toto všetko sa teda pri každej svätej omši skutočne koná.

O tej istej veci napísal ctihodný Alan: „*Podobne ako sa Syn Boží pri anjelskom pozdravení skrze zatienenie Ducha Svätého stal raz v Panne Márii človekom, tak sa pri každej svätej omši stáva takmer opätovne človekom, lenže inak, totiž sviatosným spôsobom, a to cez zatienenie toho istého Ducha Svätého.*“⁸⁸

Preto tiež svätý Augustín volá: „*Ó, vznešená dôstojnosť kňaza, v ktorého rukách sa Kristus Pán opätovne vteluje! Ó, nebeské tajomstvo, ktoré tak zázračným spôsobom skrze kňaza konajú Boh Otec, Syn, aj Duch Svätý!*“⁸⁹ A svätý Ján z Damasku píše: „*Ak by sa ma niekto opýtal, ako sa premieňa chlieb na sväté Telo Pána, povedal by som mu: Duch Svätý zatieňuje kňaza a pôsobí to isté, čo spôsobil v lone preblahoslavenej Panny Márie.*“⁹⁰ Podobne jasne o tomto tajomstve svedčí aj svätý Bonaventúra, keď píše: „*Nezdá sa, že by Boh menej činil, keď každodenne ráči zostupovať z neba na oltár, ako urobil vtedy, keď zostúpil z neba a vzal na seba ľudskú prirodzenosť.*“⁹¹

Ak budeme vrúcne uvažovať o tomto vznešenom tajomstve, ktoré sa pri svätej omši koná, budeme hovoriť i my ako svätý Augustín: „*O vznešená dôstojnosť kňaza, v ktorého rukách sa Kristus Pán opätovne vteluje!*“ Ó, vznešená dôstojnosť tiež každého katolíka, pre spásu ktorého sa Ježiš Kristus každodenne pri svätej omši duchovným spôsobom opäť vteluje! Musíme tiež volať slovami Svätého Písma: Ó, ako veľmi nás, úbohých hriešnikov, miloval Syn Boží! Lebo „*Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna*“⁹² za

⁸⁸ Alan. de Rupe: Liber p. 1. c. 27

⁸⁹ Homil. 2. in Ps. 37

⁹⁰ De orthod. fide lib. 4. cap. 14

⁹¹ De informat. novit. p. 1. cap. 11

⁹² Ján, 3, 16

spásu ľudstva! Ó, aká to sladká útecha pre nás biednych ľudí, keď uvážime, že Boh nás tak vrúcne miluje, že denne opäť zostupuje z neba a svoje milostiplné vtelenie pre našu spásu, opäť obnovuje! Či by sme nemali mať najväčšiu radosť z takej útechy?

Zbožný Tomáš Kempenský hovorí vo svojej knihe „O nasledovaní Krista“: „*Ak sa slúži svätá omša, alebo ak si na nej nábožne prítomný, má sa ti ona zdať tak veľkou, novou a útechy plnou, ako by Kristus Pán až v ten deň do lone preblahoslavenej Panny vstupoval a stal sa človekom.*“⁹³ Akou nevysvetliteľnou útechou by nás to naplnilo, keby sa ešte teraz Kristus Pán stal v lone preblahoslavenej Panny človekom a nám toto tajomstvo prikázal zvestovať! Kto by sa s radosťou neponáhľal Kristovi Pánovi pokoriť a prosiť ho o milosť a zľutovanie? Ak sa však pri každej svätej omši znova duchovnom spôsobom vteluje, prečo sa na ňu s veľkou radosťou neponáhľame? Prečo ho pri nej o milosť a zľutovanie nevzývame? Avšak, najdôležitejšou príčinou tohto smutného javu je to, že nemáme živú vieru, aby sme o tomto veľkom Božom dobrodení mohli s náležite rozjímať.

Teraz budeme skúmať, akým spôsobom Kristus Pán obnovuje svoje vtelenie pri svätej omši, a ako mnoho zázrakov pri tom robí. Naša svätá viera nás učí, že keď kňaz pred pozdvihovaním drží vo svojich rukách hostiu, táto je len prirodzeným chlebom. Sotvaže však nad ňou vyslovil slová premenenia, v tom okamihu, keď posledné slovo predniesol, je mocou Božou hostia premenená na pravé a živé Telo Ježiša Krista. S týmto Telom je však spojená i jeho presvätá Krv, pretože živé Telo bez krvi byť nemôže. Potom má kňaz namiesto chleba, ktorý pred krátkym okamihom mal ešte pred sebou, vo svojich rukách Ježiša Krista, pravého Syna Božieho. Ó, aké je to nad akúkoľvek mieru veľké tajomstvo! Ó, aký je to neoceniteľný zázrak, v ktorom je sústredená nie jedna, ale mnoho podivuhodných vecí!

Či to nie je zázrak nad všetky zázraky, keď sa z chleba stáva pravé Telo Ježiša Krista a keď sa prirodzené víno premieňa na pravú Krv Pána? Či to nie je zázrak nad všetky zázraky, že po svätom premenení na oltári už nie sú viac ani chlieb ani víno, hoci ich spôsoby čiže podobnosti tam zostávajú? Lebo svätá Hostia si udržala podobu, farbu, chuť, ako predtým pri chlebe a Krv Pána má tú istú farbu, vôňu, chuť ako predtým víno pred premenením! Či to nie je zázrak nad všetky zázraky, že po premenení vonkajšie spôsoby skutočne zostávajú, hoci predsa na ničom nezávisia, k ničomu nie sú prilepené a že bývajú udržiavané iba nadprirodzeným spôsobom? Či to nie je zázrak nad všetky zázraky, keď Ježiš Kristus, Syn Boží, pravý Boh a zároveň pravý človek, je prítomný so svojim božstvom i so svojim človečenstvom v tejto malej podobe svätej Hostie; ba nielen v nej, ale aj v najmenšej čiastočke z nej, a to skutočne a podstatne?

⁹³ Kniha 4. kap. 2

Všetky tieto a mnohé iné veľké zázraky, ktoré ďalej nevysvetľujem, robí Kristus Pán počas pozdvihovania pri každej svätej omši pre našu spásu a prezrádza nám tak nadmieru veľké a blahodarné dobrodenia. To veľmi dobre poznala svätá panna Gertrúda, o ktorej sa dočítame v jej zjaveniach, že keď raz bola prítomná na svätej omši, pred pozdvihovaním sa hlboko sklonila a povedala Pánovi Ježišovi: „*O najsladší Ježišu! Dielo, ktoré chceš teraz vykonať, je tak vznešené a prevzácne, že ja vo svojej úbohosti sa naň ani pozerat' neopovažujem. Preto sa chcem ponoriť do najhlbšej pokory a tak podiel na Tvojich milostiach pre seba očakávať; lebo viem, že toto sväté premenenie slúži všetkým vyvoleným ku blahu.*“ Na to jej Pán Ježiš povedal: „*Ty vieš, že pri svätej omši sa obetujem svojmu nebeskému Otcovi za spásu celého sveta; ale ani to ti nie je neznáme, že mnohí ľudia túto tak blahodárnu obeť ku svojmu prospechu neužívajú. Ak sa budeš z celej svojej sily pričiňovať o to, hoci by ti to aj veľmi za ťažko prichádzalo, aby si v ľuďoch rozpálila vrúcnu lásku k obete svätej omše, tak aby čo najúčinnejšie mohla pomáhať živým aj mŕtvym, staneš sa tak mojou najlepšou pomocníčkou v tomto mojom diele.*“⁹⁴

Takýmto spôsobom by si mal, milý čitateľu, uvažovať pred premenením čiže pred pozdvihovaním, aké veľké a podivuhodné dielo koná tvoj Boh na oltári pre tvoje blaho. A vo svojom srdci by si si mal vzbudzovať vrúcnu túžbu, aby za tvojej spoluúčasti slúžila prítomná božská obeť na väčšiu česť Božiu aj k blahu veriacich. A mal by si sa teda modliť asi ako svätá Gertrúda, takto: „*Ó, najsladší Ježišu! Dielo, ktoré teraz konáš, je tak vznešené a prevzácne, že ja si vo svojej biede netrúfam naň pozerat'. Preto sa chcem ponoriť do najhlbšej pokory a tak pre seba očakávať diel Tvojich milostí; lebo viem, že toto sväté premenenie slúži všetkým vyvoleným k blahu. Ó, kiež by som mohol, najsladší Ježišu, svojou pomocou prispieť k tomuto dôstojnému dielu! Ako rád by som chcel vynaložiť všetky sily k tomu a Tebe slúžiť aj v tých najťažších námahách, len keby táto obeť, ktorá prospieva všetkým živým aj mŕtvym kresťanom, mohla podľa svojej hodnoty, čo najúčinnejšie všetkým pomáhať! A vrúcne ťa prosím, aby si všetkým, aj tomu, kto svätú omšu slúži, aj tým, ktorí sú na nej nábožne prítomní, ráčil hojne ušetriť zo svojich milostí, aby tú najdôstojnejšiu obeť mohli na Tvoju väčšiu slávu aj na väčšie blaho veriacich obetovať. Amen.*“

Teraz uvažujme, akú veľkú moc dal Kristus Pán kňazom, keď ich poveril, aby s málo slovami činili najväčší zázrak, totiž aby premieňali chlieb na Jeho najsvätejšie Telo a víno na Jeho presvätú Krv. O tejto kňazskej moci hovorí ctihodný Alan de Rupe takto: „*Moc Boha Otca je taká veľká, že svet, aj všetko, čo na ňom je, vytvorila z ničoho; ale moc kňaza, ktorú však s ním zdieľa tiež ten istý Boh, je taká veľká, že kňaz vnáša do sviatosti a božskej obety samotného Boha Syna.*“ A ďalej pridáva ešte tieto pamätné slová: „*Táto obeť prináša najväčší diel Božej oslavy, aj najväčší údel radostí Bohorodičky; ona je aj*

⁹⁴ Život i zjavenie 3. kniha, 6 kap.

rozkošou nebešťanov, najbezpečnejšou pomocou živých a najradostnejšou útechou duší trpiacich v očistci.“⁹⁵

Ó, žasni nad nevysvetliteľnou mocou slov premenenia a nad obnoveným vtelením Ježiša Krista v rukách kňaza! Aká je to pre teba výsada, keď môžeš skrze obeť svätej omše, pri ktorej sa Syn Boží stáva sviatosťou aj obeťou, pripraviť nebeskému Otcovi väčšiu slávu, než akú mu môžu pripraviť aj samotní Boží anjeli! Aké je to šťastie pre teba, keď môžeš Matke Božej, ktorá je aj tvojou Matkou, pripraviť najvrúcnejšiu radosť, keď na jej počesť buď dáš svätú omšu slúžiť, alebo si na nej nábožne prítomný a pri nej jej tam znova vteleného Syna ako dar obetuješ! Veď svätá omša je najväčším údelom radostí Bohorodičky! Ako zriedka si asi o tom uvažoval, že je v tvojej moci, rozmnožiť blaženosť nebešťanov! A predsa môžeš ich blaženosť rozmnožiť obeťou svätej omše, keď ju budeš všemohúcemu Bohu na ich väčšiu česť obetovať! Lebo svätá omša je najvyššou rozkošou nebešťanov! Aké je to upokojenie a aká útecha je to pre teba, keď svojim milým príbuzným a priateľom, či živým, alebo už zosnulým, môžeš pomôcť a prispieť k ich záchrane! A hľa, môžeš tak urobiť skrze božskú obeť svätej omše, ktorá je najistejšou pomocou živých a najsladšou útechou zomrelých!⁹⁶

Na tomto mieste musím opätovne s Kristom Pánom zvolať: „*Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nik, kto v neho verí, nezahynul, ale mal život večný.*“ Túto svoju veľkú lásku Boh svetú zjavil po prvýkrát, keď svojho Syna zoslal z neba, aby vzal na seba ľudskú prirodzenosť. Túto veľkú lásku však Boh svetú zjavuje denne znova, keď svojho Syna opäť posiela z neba, aby pri svätej omši obnovoval svoje vtelenie. Skrze svoje prvé vtelenie nám Kristus Pán získal veľké poklady Božích milostí; vo svojom obnovenom vtelení tieto nebeské poklady Božích milostí rozdeľuje medzi tých, ktorí svätú omšu nábožne slúžia alebo sa na nej nábožne zúčastňujú. Aby som toto svoje tvrdenie znázornil, uvediem podivuhodný príklad.

Kronika Menších bratov rozpráva nasledujúcu udalosť⁹⁷: Blahoslavený Ján z Ferma čiže z Alvernie slúžieval svätú omšu s najväčšou nábožnosťou, pričom často oplýval takou nebeskou sladkosťou a blaženosťou, že jeho slabé telesné sily nemohli zniesť tak veľké rozkoše. Raz v deň Nanebovzatia Panny Márie mal mať slávnostnú svätú omšu. Vtedy už od počiatku svätej omše pociťoval takú rozkoš a blaženosť, že sa právom obával, ako ju bude môcť dokončiť. Keď pokročil až ku pozdvihovaniu, uvažoval o nesmiernej láske Ježiša Krista, ktorá ho nútila, aby zostúpil z neba a stal sa človekom a ktorá ho doposiaľ núti, aby toto svoje človečenstvo každodenne pri svätej omši obnovoval. Jeho srdce zmäklo a ubudlo mu toľko síl, že slová premeny nemohol vysloviť. Prvé slová: „*Hoc est enim*“ ešte vyriekol, ale ďalej už nemohol. Keď to predstavený kláštora

⁹⁵ Op. cit. pars 4. cap. 27

⁹⁶ O tom viac nižšie: Hlava 19. a 22;

⁹⁷ Chronic. chinorum pars 3. lib 2

spozoroval, sám súc kňazom, ponáhl'al sa k oltáru, postavil sa vedľa Jána a chcel mu pomôcť, aby povedal zvyšné slová. Ostatní bratia a aj mnohí svetskí páni a svetské panie, medzi ktorými boli niektoré z najdôležitejších osobností tej krajiny, stáli plní úzkostí, domnievajúc sa, že sa Jánovi prihodilo nejaké nešťastie. Tento sa tak začal premáhať, že posledné zo slov premeny, totiž „*Corpus meum*“ vyriekol len s najväčšou námahou. Sotva však tak urobil, hľa, podoba hostie sa premenila na podobu prerozkošného Ježiška a blahoslavený Ján ho držal ako Novorodenca vo svojich kňazských rukách. Ježiško mu dal tak jasne a zreteľne spoznať svoju najhlbšiu pokoru, ktorá viedla k tomu, aby sa pred časmi stal človekom a pri každej svätej omši toto vtelenie denne obnovoval, že toto poznanie strávilo všetky kňazove sily a v sladkom omdlení sa sunul k zemi. Predstavený a ostatní bratia pri oltári ho rukami zadržali, aby nespadol na zem; a panie, ktoré pribehli sa snažili nejakými vôňami balzamu ho zase priviesť k sebe; čo sa im aj podarilo. Hoci bol potom tak unavený, že sám nemohol ani pohybovať údmi, ani pozdvihnúť svoje ruky, aby urobil znamenie svätého kríža, predsa za pomoci predstaveného pokročil vo svätej omši tak ďaleko, že mohol najsvätejšie Telo a Krv Pána požiť. Ale sotva to urobil, úplne stratil vedomie, že ho museli odniesť od oltára do sakristie ako mŕtveho. Tam ležal bez akéhokoľvek života niekoľko hodín, tak že nebolo možné ním pohnúť. Svetskí páni i panie bedákali nad ním a oplakávali ho už ako mŕtveho, až sa konečne predsa zase prebral. A prosili ho potom pre lásku Božiu, aby im povedal, čo sa mu pri oltári prihodilo a čo vo svojom vytržení mysle videl. Keď ho teda tak veľmi a opätovne prosili, povedal: „*Keď som pred pozdvihovaním uvažoval o láske Ježiša Krista, ktorá Ho pohla, aby sa pred časmi stal človekom a toto svoje vtelenie denne vo všetkých svätých omšiach obnovoval, zmäklo mi srdce ako teplý vosk a moje telo sa mi zdalo byť bez kostí, takže som nebol schopný, ani stáť na nohách, ani tie slová premenenia vysloviť. Keď som ich však predsa s najväčším namáhaním vyslovil, hľa, tu som na mieste svätej Hostie zbadal premilého Ježiška vo svojich rukách. Jedinký jeho pohľad na mňa prenikol moje srdce a odňal mi všetky telesné sily tak, že som klesol do sladkej mdloby a v horúcej láske tohoto božského Dieťaťa som celkom upadol do vytrženia mysle.*“ Potom ten kňaz rozprával zbožným dušiam ešte veľa o tom, čo vo vytržení mysle pocítil a vykladal im, akú neskonalú lásku nám úbohým hriešnikom Kristus Pán preukazuje, keď pre našu spásu denne svoje milostiplné vtelenie pri svätej omši obnovuje a nám ovocie svojho vtelenia bohato dopriava a privlastňuje.

Pamätaj teda, ako veľmi nám toto obnovené vtelenie Pána prospieva, keď Spasiteľ pri svätej omši privlastňuje a rozdeľuje zásluhy zo svojho prvého vtelenia všetkým tým, ktorí sú pri svätej omši nábožne prítomní, a to každému podľa jeho schopností. Svojím hlbokým ponížením Spasiteľ uzmieruje spravodlivý Boží hnev a zadržáva tresty, ktoré sme si dávno zaslúžili. Pre tieto a mnohé iné dobrodenia, ktoré nám Pán Ježiš pri svätej omši preukazuje, mu

nikdy nedokážeme dostatočne poďakovať. Nedokážeme mu však viac poďakovať, ako keď budeme denne, alebo koľkokrát nám to je možné, nábožne prítomní na svätej omši a ju najsvätejšej Trojici Božej na poďakovanie za všetky obdržané dobrodenia úprimne obetovať.

V. HLAVA. KRISTUS PÁN VO SVÄTEJ OMŠI OBNOVUJE SVOJE NARODENIE

O tomto najsladšom tajomstve narodenia Pána spieva Cirkev svätá po celej zemi slovami proroka: „*A v ten deň sa stane, že hory budú kvapkať sladkosť, a z kopcov bude vytekať mlieko.*“⁹⁸ Skutočne v ten svätý deň, keď jednorodený Syn Boží, priodený našim ľudským telom, vstúpil do tohto sveta, kvapkali hory sladkosťou a z kopcov tieklo mlieko a med. Lebo Ten, ktorý je nad mlieko i med sladší, ba ktorý sám je prebohatým prameňom všetkej sladkosti, svojím vstúpením do tohto sveta osladil všetko: priniesol pravú radosť z neba, oznámil pokoj všetkým ľuďom dobrej vôle, priniesol srdečnú útechu zarmúteným, obveselil svet rannými zorami novej a lepšej budúcnosti.

Akú veľkú radosť mal v tej noci nebeský Otec, keď videl svojho milovaného a večného Syna sa teraz rodiť zo svojej najmilšej dcéry Márie! A akou rozkošou oplýval Syn Boží, vidiac seba tak priodeného ušľachtilým človečenstvom, že od tej doby nemal iba Otca v nebesiach, ale aj Matku na zemi! Aké zaľúbenie mal z toho Duch Svätý, keď videl, že ten, ktorého najpevnejším zväzkom s Bohom Otcom po celú večnosť spájal, sa teraz tiež jeho pričinením tak pevne zjednotil s ľudskou prirodzenosťou, že dve, neskonale ďaleko od seba rozdielne prirodzenosti, božskú i ľudskú, spojil do jednej Osoby Ježiša Krista! Akú blaženosť pociťovala preblahoslavená Panna Mária, keď sa na svoje novonarodené Dieťaťko pozerala a spoznávala, že ono je nie len jej synáčikom, ale je aj zároveň pravým, jednorodeným Synom Otca nebeského! Akú nevýslovnú blaženosť pociťovalo asi všetkých deväť anjelských chórov, keď zbadali svojho Boha zostupovať na zem, aby vykúpil ľudstvo, a to aby potom mohlo zaujať nebeské sídla, ktoré stratili padlí anjeli!

Akí šťastní boli vtedajší ľudia, ktorým bolo dopriate uvidieť na vlastné oči ono premilostné Dieťa, najkrajšie zo všetkých ľudských dietok, vo vlastnom náručí ho pojať a svojimi ústami bozkávať! Písmo Sväté o tom síce nič nehovorí, avšak v životopise svätého Jozefa z Kupertina sa dočítame, že tomuto zbožnému Božiemu služobníkovi sa zjavil svätý Bonaventura a okrem iných vecí mu oznámil, ako po odchode svätých troch Kráľov sa mnohí ponáhľali do Betlehema, aby uvideli nového izraelského Kráľa a klaňali sa mu tiež ako tí traja

⁹⁸ Joel 3, 18

Králi. A ako všetci žasli nad podivuhodnou krásou Dieťaťa a prosili jeho Matku, aby ho smeli vziať do náručia a bozkávať. A blahoslavená Bohorodička rada udeľovala súhlas, avšak s ustrnutím badala, aké ľúbezné bolo útle Dieťaťko k panenským dušiam, ale k nečistým však bolo neprívetivé.

Hoci týchto ľudí pokladáme za šťastných, my sami sme predsa ešte šťastnejší, lebo na to isté milé Dieťaťko každodenne pozeráme očami viery a máme účasť na radošti z jeho narodenia. Svätý pápež Lev I. píše: „*Slová evanjelia i prorokov nám pomáhajú a roznečujú nás tak, že sa nám zdá, akoby sme narodenie Ježiša Krista neuctievali tak ako niečo minulé, ale akoby sme ho na svoje oči ako prítomné uzreli.*“⁹⁹ Áno, na tomto milostiplnom narodení Pána môžeme byť skutočne a každodenne prítomní, ba ho aj duchovným spôsobom na vlastné oči uzrieť, ak budeme na svätej omši prítomní. Lebo pri svätej omši sa narodenie Pána skutočne obnovuje a k nášmu blahu opätuje.

To sa dozvedáme zo zjavenia mystičky Hildegardy, abatyši rádu svätého Benedikta, ktorá píše takto: „*Keď sa pri svätej omši premenili chlieb a víno na Telo a Krv Pána a ja som hľadela na oltár, zjavili sa mi tiež znamenia vtelenia a narodenia Pána ako v nejakom zrkadle, práve tak, ako sa to stalo so Synom Božím, keď bol na svete.*“¹⁰⁰ Z tohto svedectva, ktoré bolo skúmané a potvrdené aj samotným pápežom, môžeme spoznať, že pri svätej omši sa narodenia Ježiša Krista obnovuje a nebu tak živo predstavuje, ako sa to prvýkrát stalo pred devätnástimi storočiami v Betleheme.

Toto duchovné narodenie Pána nám chce Cirkev svätá tiež postaviť pred oči, keď prikazuje, aby pri svätej omši bol spievaný chválospev, ktorý zaspievali anjeli v noci, v ktorej sa Kristus Pán narodil a ktorý znie: „*Gloria in excelsis Deo!*“, to jest: „*Sláva Bohu na Výsostiach!*“ Keď počuješ alebo sa modlíš tento chválospev, predstavuj si, akoby aj k tebe hovoril anjel to, čo povedal pastierom: „*Zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému ľudu. Lebo dnes sa vám v meste Dávidovom narodil Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán. A toto bude vám znamením: Nájdete Nemluvniatko obvinuté plienkami a uložené v jasliach.*“ Predstavuj si, akoby ti tvoj Anjel strážny hovoril: „*Raduj sa, chránenec môj! Lebo teraz, pri tejto svätej omši, sa Spasiteľ znova rodí k tvojmu najväčšiemu prospechu a uvidíš ho na vlastné oči v podobe svätej Hostie!*“ A skutočne sa tak aj stáva. Nemalo by ťa toto tajomstvo obzvlášť tešiť? Ak však budeš živo veriť, že Kristus Pán sa pri svätej omši znova rodí duchovným spôsobom, budeš sa tam k Jezuliatku tiež tak chovať, ako sa k nemu zachovali tí, ktorí boli takí šťastní, že ho mohli uvidieť na vlastné oči v Betleheme.

Milé Dieťaťko, ktoré sa na oltári skrýva pod spôsobmi chleba a vína, nemôžeme síce telesnými očami uvidieť; vidíme ho však vnútorným okom svojho rozumu, ktorý osvietený pravou vierou, bez akejkoľvek pochybnosti

⁹⁹ Opera s. Leonis M. Sermo 9. in Nativ. Dei

¹⁰⁰ Revel. lib. 2. Visio 6

pevne verí, že presladký Pán Ježiš je skutočne prítomný v týchto podobách. Dôvodov prečo sa pri svätej omši našim telesným očiam neukazuje, je mnoho. Najdôležitejším z nich je ten, že tak nadobúdame príležitosť, v tejto tak dôležitej veci sa cvičiť vo viere a pri každej svätej omši si zasluhovať veľkú odplatu. Aby sme potom boli upevnení vo viere v osobnú prítomnosť Pána Ježiša v Najsvätejšej Sviatosti, často sa v nej aj telesne ukazoval, a to nie len zbožným kresťanom, ale aj pohanom. O tom chcem z mnohých príkladov uviesť aspoň jeden.

Historik Albert Kantius¹⁰¹ rozpráva, ako cisár Karol Veľký mnoho rokov bojoval proti pohanským Sasom a ako sa pričínal, aby ich odvrátil od modloslužby a získal pre kresťanskú vieru. Hoci ich často vojenskou mocou premohol a donútil ku zrieknutiu sa modlárstva, predsa sa poštvaní svojim vojvodom Vittekindom opäť stávali vierolomnými a kresťanskú vieru zapierali. Keď teda v pôstnom čase cisár Karol dvanásťkrát tiahol s mocným vojskom do Saska a tam sa dočkal Veľkej noci, všetkým svojim bojovníkom nariadil, aby sa pripravili na prijatie sviatostí a v tábore so všetkou nábožnosťou oslavovali Veľkú noc. V tom čase mal vojvoda Vittekind veľkú žiadosť uvidieť cisárov tábor i kresťanskú bohoslužbu. Preto, aby ho nepoznali, odložil svoj drahocenný odev, obliekol si škaredé, roztrhané šaty, odišiel bez sprievodcov ako žobrák do cisárskeho tábora a prosil vojakov o almužnu. Pritom si všetko všímal a tak spozoroval, že cisár aj jeho bojovníci na Veľký piatok všetci smutne obchádzali, prísne sa postili, horlivo sa modlili, v predvečer Veľkej noci sa spovedali a na Veľkonočnú nedeľu pristúpili k stolu Pána. Pri svätej omši, počas pozdvihovania, na vlastné oči videl, ako kňaz držal v ruke krásne Dieťaťko a jeho srdce sa pri tom pohľade naplnilo tak veľkou, predtým nikdy nepocítenou rozkošou, že až do konca svätej omše z kňaza nespustil oči. Keď bojovníci pristupovali k stolu Pána, s úžasom zbadal, že kňaz tiež podával každému to krásne Dieťaťko a každý ho prijímal a požíval, hoci nie každý tým istým spôsobom. K niektorým sa to roztomilé Dieťaťko ponáhľalo s podivuhodnou radosťou; k iným však vojsť nechcelo, ale nohami aj rukami sa bránilo, až bolo donútené ísť. Toto všetko vojvoda videl na vlastné oči a nemohol sa tomu neslýchanému tajomstvu dostatočne vynačudovať. Po skončení bohoslužieb vyšiel z chrámu, posadil sa medzi žobrákov a prosil vychádzajúcich z chrámu o almužnu. Cisár udeľoval almužny všetkým žobrákom vlastnou rukou. Keď Vittekind prijímal almužnu, všimol si jeden cisárov sluha, že ten žobrák má jeden prst chromý a podľa toho ho poznal a povedal cisárovi do ucha: „*Toto je Vittekind, saský vojvoda, spoznávam ho po jeho chromom prste.*“ A cisár si ho dal zavolať do stanu a povedal mu: „*Prečo sa vydávaš za žobráka, keď si vojvoda Sasov?*“ Vittekind sa zľakol a z bázne, aby nebol zajatý ako vyzvedač, povedal cisárovi: „*Nemajte mi toho za zlé! Lebo som tak urobil jedine preto, aby*

¹⁰¹ De rebus Saxon., lib. 2, c. 8

som tým slobodnejšie mohol pozorovať bohoslužby kresťanov.“ „A čo si teda videl“, opýtal sa ho cisár. A on odpovedal: „Zbadal som také podivuhodné veci, aké som ešte nikdy nevidel, o akých som ani nikdy nepočul a ktoré tiež celkom pochopiť nemôžem.“ Potom mu rozprával všetko, čo videl na Veľký piatok, v predvečer Veľkej noci, aj vo Veľkonočnú nedeľu počas svätej omše a prosil cisára, aby mu tie tajomstvá vysvetlil. Cisár sa veľmi začudoval, že Boh ráčil tomuto zatvrdnutému pohanovi takú milosť preukázať, aby mohol vo svätej Hostii na vlastné oči uvidieť milé Jezuliatko, čo premnohým svätým neráčil dopriať. Potom vojvodovi vysvetlil dôvod zármutku na Veľký piatok, ako aj dôvod pôstu, spovedania i prijímania veriacich. A týmto vysvetlením natoľko pohlol vojvodovým srdcom, že sa prísazne zriekol pohanstva, prijal kresťanstvo a po dostatočnom poučení bol pokrstený. Potom tiež vzal so sebou niekoľko kňazov do svojej vlasti, pomocou ktorých sa saské vojvodstvo pomaly stalo kresťanským.

Táto podivná udalosť, ktorou sa začalo trvalé obrátenie pohanských Sasov, ťa môže poučiť o tom, ako je roztomilé Jezuliatko prítomné v podobe svätej Hostie, keď sa ukázalo nielen zbožným katolíckym kresťanom, ale vo svojej prirodzenej podobe sa pri svätej omši ukázalo aj tomuto pohanovi. Túto svoju prekrásnu podobu síce Kristus Pán skrýva pred našimi telesnými očami, ale neskrýva ju pred očami svojho nebeského Otca a celého nebeského tvorstva.

Keď milí anjeli vidia toto novorodené Dieťaťatko, padajú pokorne na kolena a klaňajú sa mu so všetkou úctivosťou. Na to poukazujú slová svätého Pavla, hovoriaceho: *„Keď uvádza Prvorodeného na svet, hovorí: A klaňajte sa mu všetci anjeli Boží.“*¹⁰² V noci narodenia Pána Boh Otec uviedol svojho Prvorodeného po prvýkrát na svet. Pri svätej omši ho opätovne uvádza na svet a na oltáre, aby sa tam za nás obetoval a nám ovocie zo svojho narodenia privlastňoval. A aj tu sa mu klaňajú anjeli, ako to Cirkev spieva v prefácii svätej omše: *„Skrze ktorého velebnosť Tvoju chvália anjeli, klaňajú sa panstvá, chvejú sa mocnosti; skrze ktorého nebesia a mocnosti nebies i blažení serafíni sa ku spoločnému plesaniu spájajú.“* Podobný chválospev zaspievali anjelské zbory v noci narodenia Pána, totiž: *„Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!“* A tak podobne aj my máme zároveň so zástupmi nebeských anjelov velebiť Jezuliatko pri predrahej obeti svätej omše, lebo opäť prichádza z neba k nášmu najväčšiemu prospechu, aby zásluhy zo svojho narodenia bohato privlastnilo všetkým tým, ktorí sú na svätej omši nábožne prítomní.

¹⁰² Žid. 1, 6

1. Aké radosti čerpá nebo z toho, že Ježiš Kristus vo svätej omši obnovuje svoje narodenie

To, akú veľkú radosť čerpá nebo z tajomstva, že Ježiš Kristus vo svätej omši obnovuje svoje narodenie, nedokáže vysvetliť žiadny ľudský rozum, ale je k tomu treba poznanie anjelov. Lebo iba anjeli každodenne pozorujú a zakúšajú, aká neopísateľná blaženosť vzniká v nebi z neustáleho obetovania svätej omše. Nám pozemšťanom síce nie je možné pochopiť, akú radosť má najsvätejšia Božia Trojica; ale z učenia našej svätej viery predsa len vieme, že má všetku blaženosť zo seba a že jedna božská Osoba zdieľa svoju radosť s Druhou. O nestvorenej Múdrosti, totiž o Synovi Božom, Písmo sväté hovorí: „*Je bleskom večného svetla, nepoškrvneným Zrkadlom Božej velebnosti a obrazom jeho dobrotivosti.*“¹⁰³ Toto Zrkadlo stálo bez poškrvny pred očami nebeského Otca od večnosti, v ňom sa čo najjasnejšie spoznáva a z toho pohľadu sa nekonečným spôsobom raduje. Lebo v tomto Zrkadle videl, teraz vidí a vidieť bude po celú večnosť, ako všemocný, oslavy plný, múdry, silný, vznešený, bohatý, preblažený a neskonálny je a po celú večnosť byť neprestane. Toto jeho vlastné sebapoznanie a neustále pozeranie do tohto božského Zrkadla je podstatnou a nekonečne dokonalou blaženosťou Boha Otca; takže keby nemal žiadne iné radosti, už iba táto jediná by ho najdokonalejším spôsobom oblažovala po celú večnosť.

A toto prečisté Zrkadlo sa novým spôsobom postavilo pred oči nebeskému Otcovi v milostiplnom narodení Pána Ježiša. Pri narodení Pána bolo toto božské Zrkadlo priodené najušľachtilejšou ľudskou prirodzenosťou a vôkol bolo akoby obložené rôznymi vzácnymi cnosťami a dokonalosťami. Preto, aby sme to ľudsky vyjadrili, nebeskému Otcovi sa pri narodení Pána Ježiša dostalo novej blaženosti skrze pozeranie do tohoto prejasného Zrkadla, ktorú On s celým nebeským dvorstvom zdieľal. Preto tiež anjeli, oplývajúci rozkošou, spievali sladkým hlasom tak lahodný spev, že podobný spev zem doposiaľ nepočula; a zbožní pastieri ním boli na poli privedení až k nebeskému vytrženiu mysle. S chválospevom „*Gloria in excelsis Deo*“ sa anjeli znášali z neba k betlehemským luhom; pred jasľami, v ktorých odpočívalo novorodené Dieťaťko, sa vrhali na tvár a v pokore sa čo najhlbšie klaňali jeho najvyššiemu Božstvu.

Toto všetko, čo sa stalo v noci narodenia Pána, sa deje ešte aj dnes vo všetkých svätých omšiach, pri ktorých sa jednorodený Syn Boží opäť stáva človekom v rukách kňazov. Skrze slová premenenia však nebýva stvorený nový Kristus tak, že by sa jeho osoba zmnohonásobila, ale rozmnožená býva iba jeho osobná prítomnosť; a teda na mieste, na ktorom skôr nebola, je táto prítomnosť skutočne vytvorená. Je totiž len jeden Kristus a len jeden Kristus zostáva. Ale

¹⁰³ Múdr. 7, 26

i napriek tomu je nielen duchovným, ale aj telesným spôsobom skutočne prítomný na oltári pri každej svätej omši. A v tých svätých spôsoboch zostáva tak dlho prítomný, kým tieto spôsoby zostávajú neporušené.

Keď sa teda Syn Boží znova rodí na oltári, keď toto Zrkadlo bez poškrvny, vyzdobené rozličnými božskými dokonalosťami, býva v rukách kňaza pozdvihnuté a kňazom aj prítomným zbožným ľuďom je obetované Bohu Otcu, akou asi radosťou a slasťou býva nebeský Otec týmto oblažený! Zaiste sa o nič menej neraduje, než ako sa radoval zo svojho Syna v onej noci, kedy sa prvýkrát narodil na tento svet! Lebo aj v betlehemskej maštaľke, aj pri svätej omši vidí na oltári jedného a toho istého svojho Syna, o ktorom sám pri jeho krste v rieke Jordán povedal: „*Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie.*“ Rozdiel je len v tom, že vtedy bol Kristus Pán priodený smrteľným telom, kým vo svätej omši je ozdobený osláveným telom a okrášlený skvostnými drahokamami svojich piatich svätých rán. Vtedy sa narodil telesným spôsobom, teraz sa rodí spôsobom duchovným, ale predsa pravdivým.

Tiež vedz, že pri pozeraní do tohto božského Zrkadla Boh Otec nebýva iba naplnený radosťou, ale že toto Zrkadlo, ktoré je živé a ktorým je sám jeho najmilší Syn, Otca s detinskou láskou miluje a nevýslovným spôsobom ho obveseľuje. A táto sladká blaženosť, ktorú Boh Otec prijíma od ľudskej prirodzenosti Ježiša Krista, prevyšuje všetky radosti i oslavy, ktorých sa mu dostáva z chvály anjelov, z úcty svätých a zo všetkých služieb zbožných ľudí na svete. Veď najdôstojnejšie človečenstvo Ježiša Krista, ktoré je spojené s jeho božstvom v jednej Osobe, a tak sa samo stalo božským, môže a dokáže hodne uctievať, milovať a tešiť nekonečne vznešené Božstvo. To je možné tiež odvodiť z vlastných slov Spasiteľa, ktoré predniesol k svätej Mechtilde, keď povedal: „*Ja jediný viem a dokonale chápem, ako sám seba denne za blaho veriacich na oltári obetujem; čo ani cherubíni ani serafíni, ani všetky nebeské mocnosti dokonale pochopiť nemôžu.*“¹⁰⁴ Teda jedine Kristus Pán vie a iba on jediný pozná, ako by mal denne na oltári nekonečné Božstvo dôstojne velebiť a oblažovať. A to tiež robí s takou ľúbeznosťou, že to ani cherubíni, ani serafíni, ani všetky nebeské mocnosti spolu dostatočne nechápu a tým menej to sami môžu činiť! Všetko nebeské osadenstvo sa síce plné úžasu prizera a s chvejúcim srdcom sa diví tomu, čo sa na oltári deje; avšak nie je schopné tento spôsob a toľko nekonečnej radosti a rozkoše pochopiť. A pretože sa tak deje denne v tisícoch svätých omši, kto by mohol oceniť, kto by mohol vyjadriť, kto by mohol vysvetliť akej hojnej a akej sladkej rozkoši sa dostáva najsvätejšej Trojici Božej denne vo svätých omšiach?

Ó, môj najmilší Bože! Ako Ti tú oslavu i blaženosť zo srdca prajem! Ako sa z nich z celej duše radujem! A ako si zo všetkých síl žiadam, aby som Ti túto Tvoju radosť svojou vlastnou zbožnosťou mohol rozmnožiť! Prosím Ťa, ó Pane

¹⁰⁴ Revel. lib. 2. cap. 31

Ježišu Kriste, aby si namiesto mňa vo všetkých svätých omšiach najsvätejšiu Trojicu miloval a obveseľoval a jej všetku lásku i radosť, ktoré som jej ja preukazovať zanedbal, nadmerne doplniť ráčil.

2. Aké úžitky čerpá svet z toho, že Ježiš Kristus vo svätej omši obnovuje svoje narodenie

Konečne tiež uvidíme, aké veľké úžitky čerpá hriešny svet z toho, že Pán Ježiš svoje milostiplné narodenie každodenne vo všetkých svätých omšiach duchovným spôsobom obnovuje. O prvom narodení Pána predpovedá prorok Izaiáš: „*Maličký sa nám narodil a Syn je nám daný.*“¹⁰⁵ To isté však možno povedať aj o duchovnom narodení Spasiteľa, ktoré sa obnovuje vo všetkých svätých omšiach: „*Maličký sa nám narodil, a Syn je nám daný.*“ Tento maličký Syn prichádza vo všetkých svätých omšiach zo vzdialenej, cudzej zeme, zo vznešeného nebeského raja. A prináša nám so sebou nesmierne poklady a nebeské dary: Božie milosti milosrdenstva; ľútosť nad spáchanými hriechmi; ich odpustenie; a tiež aj odpustenie trestov za ne; nápravu života; milosť v hodine smrti; rozmnoženie nebeskej slávy; taktiež aj požehnanie pre naše časné zamestnanie; a chráni nás pred nešťastím, hriechom aj hanbou. Všetky tieto a ešte mnoho iných milostí je Pán Ježiš ochotný v každej svätej omši štedro udeľovať tým, ktorí sa na nej zúčastňujú so skutočnou zbožnosťou a úctivosťou.

Ak však nad Izaiášovým proroctvom budeme uvažovať ešte viac, uvidíme v ňom ešte viac vecí, ktoré sú pre nás osobitnou útechou. Lebo prorok hovorí, že Maličký sa nám narodil a Syn nám je daný. Ak sa nám teda milý Spasiteľ vo svätej omši narodil a je nám daný, tak On je teda naším vlastným. Ak potom je On sám naším vlastným, je naším aj všetko to, čo je jeho; a tak teda aj všetko to, čo On robí na oltári, je naším vlastným! Teda česť, vďaka, služba, ktoré On najsvätejšej Trojici Božej na oltári vzdáva, je tiež naším vlastným dielom! Nemalo by to byť pre človeka, ktorý je na svätej omši zbožne prítomný, veľkou útechou, keď uvažuje, že nie iba svätá omša, ale aj milované Jezuliatko je jeho vlastníctvom? Keby si vtedy v posvätnú noc narodenia Pána v betlehemskej maštali, vzal na svoje ruky roztomilé Jezuliatko, vyzdvihol ho a nebeskému Otcovi ho priniesol na obetu, prosiac, aby sa nad tebou pre toto premilé Dieťa zmiloval, či by ťa nebol prijal na milosť a všetky hriechy ti odpustil? Ale ak je to tak, čiň to isté pri svätej omši, najmä v adventnej a pôstnej dobe! V duchu pristupuj k oltáru, vezmi Jezuliatko na svoje ruky a obetuj ho Bohu Otcu na nebesiach!

Pri tomto tajomstve je veľmi podivuhodná ešte jedna vec a vyžaduje si vysvetlenie: Ježiš Kristus sa na oltári znovu rodí nie iba duchovným spôsobom,

¹⁰⁵ Izai. 9, 6

ale tiež na seba prijíma takú pokornú podobu, že sa tomu musia diviť nebesia i zem. Prvé vtelenie a narodenie Pána vysvetľuje svätý Pavol dôraznými slovami, keď píše Filipanom: „*Zmýšľajte tak ako Kristus Ježiš: On, hoci má božskú prirodzenosť, nepridržiaval sa svojej rovnosti s Bohom, ale zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu, stal sa podobný ľuďom a podľa vonkajšieho zjavu bol pokladaný za človeka. Uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži.*“¹⁰⁶

Toto sú veľmi pozoruhodné slová, ktorými nám svätý Pavol objasňuje nevysloviteľnú pokoru Ježiša Krista a stavia nám pred oči jeho dobrovoľné poníženie sa. Ale kto uvažuje o duchovnom narodení Pána Ježiša počas svätej omše, stretáva sa tu s ešte väčšou a nepochopiteľnejšou pokorou. Lebo pri svojom narodení v Betleheme bol Pán Ježiš aspoň ľuďom podobný, keď na seba prijal podobu mimoriadne pekného dieťaťa. Ale pri svätej omši prijíma podobu chleba a nezdá sa ničím iným ako kúskom chleba! Ba, on sa tu tak ponízuje a všetkého sa zrieka, že svoje vznešené božstvo aj človečenstvo skrýva aj v najmenšej čiastke spôsobu chleba!

Ó, aká to nepochopiteľná pokora, aké to neslýchané zrieknutie sa všetkého! O tejto svojej poníženosti môže Spasiteľ zaiste plným právom povedať, čo o ňom predpovedal jeho korunovaný predok Dávid slovami: „*Ja som však červ a nie človek: pohanenie ľudí, a vyvrhel' lúzy.*“¹⁰⁷ Lebo čo je nepatrnejšie a nižšie, ako malinká čiastočka svätej podoby chleba, v ktorej sa Kristus Pán z lásky k nám skrýva? Ako veľmi sa v nej pripravil o poctu a dôstojnosť, ktorá mu prislúcha! Alebo kde je pri najsvätejšej Sviatosti tá česť, ktorá oslávenému Telu prináleží? Kde je jeho všemohúcnosť, ktorej sa všetci majú klaňať? Kde je jeho vznešená velebnosť, ktorá naplňa nebesia i zem bážňou a trasením? Všetko to odložil a namiesto toho prijal najhlbšie poníženie! Ten, ktorého nebesia obsiahnuť nemôžu, je tu obsiahnutý v malej podobe Hostie! Ten, ktorý sedí v nebi na tróne božskej velebnosti, tu leží ako zviazaný Baránok na oltári, pripravený, aby bol za nás opäť duchovným spôsobom zabitý! Ó, aká to nevyjadriteľná pokora najvyššieho Pána nebies i zeme! Ó, aká to neoceniteľná láska najvernejšieho Milovníka ľudského pokolenia!

Okrem toho sa Pán Ježiš pri svätej omši vydáva do rúk kňazov, a to nielen zbožných, ale aj vlašných a ľahostajných, takže títo s ním môžu podľa svojej vôle zaobchádzať. Ba, čo je ešte zvláštnejšie: ponízuje sa tak, že sa ani nevzpiera, byť nimi žehnaný, hoci svätý Pavol tvrdí, že „*A je nesporné, že väčší požehnáva menšieho.*“¹⁰⁸ Ako to, že Kristus Pán, ktorý je nekonečne väčší a vznešenejší ako kňazi, prijíma od týchto nekonečne zanedbateľných ľudí požehnanie? A predsa kňaz žehná hostiu znamením svätého kríža nielen pred premenením, ale aj po ňom, keď sa už premenila na Telo i Krv Pána; a to nie raz, ale pätnásťkrát.

¹⁰⁶ Filip. 2, 5-8

¹⁰⁷ Žalm 21, 7

¹⁰⁸ Žid. 7, 7

Ó, aké to nevystihnuté poníženie! Keď Kristus Pán prišiel k Jánovi, aby bol od neho pokrstený, Ján mu bránil, hovoriac: „*Ja mám byť od teba pokrstený a ty ideš ku mne?*“ A tak podobne by sa mal aj kňaz vlastne zhroziť a povedať: „*Pane Ježišu Kriste! Ja by som mal od Teba prijímať požehnanie; a ty, ó Pane najvyšší chceš odo mňa biedneho hriešnika byť žehnaný?*“

A prečo sa Kristus Pán tak ponízuje? Jeden z najdôležitejších dôvodov je ten, že svojim najhlbším ponížením chce svojho rozhnevaného Otca uzmierniť a jeho spravodlivé tresty od nás odvrátiť. Lebo nie je výdatnejšieho prostriedku, ktorým je možné svojho nepriateľa zmieriť, ako keď sa pred ním niekto pokoruje a prosí o odpustenie. Tak to spoznáваме pri bezbožnom kráľovi Achabovi, o ktorom nám Písmo Sväté rozpráva takto: Keď mu prorok Eliáš zvestoval, ako ho bude Pán Boh, jeho manželku i jeho dietky pre jeho veľké neprávosti tak kruto trestať, že nikto z nich nebude pochovaný, ale že ich mŕtve telá zožerú psy a krkavce, tak sa Achab pred Hospodinom pokoril. Písmo Sväté o tom hovorí: „*Keď teda Achab počul tieto slová, roztrhol svoje rúcho a žininou si pokryl svoje telo, postil sa, spal vo vreci a chodil so spustenou hlavou. A takéto slovo Pánovo sa dostalo k Eliášovi, Tesbitskému: Či si nevidel, ako sa Achab ponížil predomnou? Keďže sa k vôli mne tak ponížil, za jeho dni neuvediem zlé, ale za dni jeho syna uvediem zlé na jeho dom.*“¹⁰⁹

Ak teda bezbožný kráľ Achab, o ktorom Písmo Sväté hovorí, že „*nebolo podobného Achabovi, ktorý by robil tak zle pred tvárou Hospodinovou*“, svojim pokorením a ponížením tak veľmi uzmieril všemohúceho Boha, že Boh na neho nezoslal trest, ktorým mu hrozil, čo všetko musí u Boha zmôcť nepochopiteľné pokorenie sa Ježiša Krista na oltári! Tam sa Kristus Pán pokoruje určite nekonečne viac, než sa ponížil Achab; a to k vôli hriešnikom, ktorí svojou pýchou a zlobou na seba privolali tresty a súdy spravodlivého Boha! Na oltári Kristus Pán zo seba skladá rúcho slávy a skrýva sa v podobe svätej Hostie. Tam nielen stojí s hlavou sklonenou, ale leží na oltári ako zviazaný obetný Baránok a volá z hĺbky svojho Srdca k Bohu, Otcovi svojmu, o odpustenie hriechov a odvrátenie zaslúžených trestov od úbohých hriešnikov. Či by nemal Boh svojim anjelom povedať, ako povedal Eliášovi Thesbitskému: „*Či ste nevideli, ako sa môj syn pokoruje predomnou.*“ Ó, áno, zaiste na to anjeli odpovedajú: my to vidíme a žasneme nad nekonečným ponížením svojho Pána i Boha! A Boh zaiste hovorí: „*Pretože sa teda môj božský Syn pre hriešnikov tak veľmi ponížil a pokoril, nechcem im urobiť zlé, ani ich trestať, ako by si to pre svoje ťažké neprávosti zaslúžili.*“

Počuješ, ó hriešniku, čo hovorí Boh? Spoznaj z toho predsa, odkiaľ to pochádza, že ti spravodlivý Boh tak veľmi predlžuje život a že ťa už dávno podľa miery tvojich neprávostí nepotrestal! Vezď, že to pochádza v prvom rade z toho, že si sa tak často na svätej omši zúčastňoval a tak si sa stal aj účastným na prosbe

¹⁰⁹ III. Kráľ. 21, 27

Ježiša Krista. Pán Ježiš sa ťa ujal na oltári, seba namiesto teba pred Bohom Otcom pokoril, a tak od teba odvrátil zaslúžený trest! Buď teda svojmu vernému Príhovorcovi vďačný a povedz mu z celého srdca:

Modlitba. Česť a chvála buď Tebe, ó najsladší Ježišu, za Tvoju nekonečnú lásku, s ktorou ráčiš vo všetkých svätých omšiach zostupovať z neba, chlieb na svoje presväté Telo, a víno na svoju predrahú Krv premieňať; seba v týchto nepatrných spôsoboch ukrývať, takou nekonečnou pokorou hnev svojho spravodlivého Otca zmierovať a tresty, ktoré sme si za svoje hriechy zaslúžili, od nás odvracať. Ďakujeme Ti z celého srdca za túto neoceniteľnú pokoru. Chválime a velebíme Ťa; žehnáme Ťa; oslavujeme Ťa zo všetkých svojich síl; a prosíme celé nebeské osadenstvo, aby zároveň s nami Teba velebilo a tak dopĺňalo to, čo sa našej vlastnej vďačnosti nedostáva. Tiež Ťa pokorne prosíme, aby si ráčil otvoriť oči našich myslí, aby sme milostiplné tajomstvá, ktoré každodenne vo všetkých svätých omšiach obnovuješ, jasne poznávali, dôstojne uctievali a ich na rozmnoženie svojho blaha užívali. Amen.

VI. HLAVA. KRISTUS PÁN OBNOVUJE SVOJ ŽIVOT VO SVÄTEJ OMŠI

Zo všetkých vecí, ktoré oči aj uši pozemšťanov obveseľujú a v ktorých sa minulé udalosti naživo predstavujú, divadlá určite nepatria k tým najzanedbateľnejším. Lebo v divadlách mávajú márniví a všeteční ľudia toľko zaľúbenia, že na to vynakladajú veľa peňazí, aby sa pri nich mohli baviť cez deň aj v noci. Keby sme viac dbali na veľké tajomstvá svätej omše a chceli by sme si ich naživo predstaviť, ako Ježiš Kristus priodený radostnými rúchami, vystupuje pri svätej omši akoby na javisko, aby tam obnovil všetky tajomstvá svojho podivuhodného života a živo nám ich postavil pred oči, zaiste by sme sa pri prvom údere zvonu ponáhľali do kostola a tam s najväčšou žiadostivosťou by sme sa na tomto premilom divadle zúčastnili. Zaiste by sme tak v prvom rade činili z toho dôvodu, ktorý uvádza učený Sanchez, keď píše, „že v tomto presvätom divadle sa nám darujú aj privlastňujú zásluhy nášho Vykupiteľa“.¹¹⁰ Preto je teda veľmi divné a poľutovaniahodné, že ľudia, hoci v divadle musia nemálo platiť, predsa tam chodia radšej ako na svätú omšu, pri ktorej sa nič neplatí; a že pri divadlách mrhajú aj vzácny čas, ktorý by pri svätej omši mohli veľmi prospešne využiť; lebo ak budeme na svätej omši nábožnými divákmi, budeme mať tiež vždy účasť na prebohatej odplate.

Snáď na to odpovieš: „Niet divu, že všeteční ľudia sa radšej ponáhľajú do divadla ako na svätú omšu, pretože v divadle sa koná veľa zábavného, zatiaľ čo vo svätej omši sa nič neukazuje, čo by mohlo obveseliť zrak aj sluch.“ Na to

¹¹⁰ Thesaur. Missae cap. 11

hovorím: Je to zaiste veľká zaslepenosť márnivých ľudí, ktorí nepozerajú inak ako telesnými očami, ale na duchu sú úplne slepí. Lebo keby videli očami svätej viery, zaiste by počas presväteho divadla svätej omše pociťovali mnoho srdečných radostí, lebo *svätá omša je krátkym súhrnom a obnovením celého tajuplného života Ježiša Krista!* Svätá omša, hovorím, nie je iba vymysleným predstavovaním udalostí na spôsob divadla, ale je skutočným a pravdivým opakovaním toho, čo Kristus Pán vykonal a vytrpel na svete.

Vo svätej omši máme totiž pred sebou to isté Dieťaťko, ktoré pastieri našli zavreté do plienok v maštali v Betleheme; avšak v ešte chatrnejších plienkach, totiž v podobe svätej Hostie. Na oltári vidíme ležať to isté Dieťaťko, ktoré jeho preblahoslavená Matka predstavila trom svätým Kráľom, aby sa mu klaňali a ktoré vložila do náručia aj Simeonovi: aby sme sa mu aj my s nábožnosťou klaňali a ho ako v náručí svätej lásky vrúčne objímali. Počas svätej omše počúvame tiež ohlasovanie sväteho evanjelia. A hoci sa to deje len ústami kňaza, predsa z neho nemáme o nič menší úžitok, ako keby nám ho kázal sám Kristus Pán, ak toto Božie slovo prijímame s úprimnou vierou. Vo svätej omši robí Pán Ježiš navyše oveľa väčší zázrak, než aký kedysi vykonal pri svadbe v Káne galilejskej. Lebo tam premenil len vodu na víno; vo svätej omši však premieňa víno na svoju presväťú Krv! Vo svätej omši tiež obnovuje svoju poslednú večeru a posväcuje chlieb i víno, ako to urobil vtedy. Vo svätej omši býva Pán Ježiš opäť zabitý, nie však rukami bezbožných katov, ale duchovným spôsobom skrze ruky posväteného kňaza, ktorý ho prináša nebeskému Otcovi na obeť. O tom píše zbožný kňaz Sanchez tieto pamätané slová: „*Kto by chcel mať prospech z obete Pánovej, ten môže vo svätej omši práve tak získať odpustenie svojich hriechov a nadobudnúť nebeské milosti, ako keby bol osobne prítomný pri všetkých tajomstvách utrpenia Pána.*“¹¹¹ Z toho je možné spoznať, aká blahodarná je svätá omša a aké mnohé milosti a zásluhy z nej každý človek môže získať!

Počujme tiež, akým spôsobom zbožný Dionýz Kartuzián hovorí, že tajomstvá života Ježiša Krista sa vo svätej omši obnovujú; hovorí: „*Celý život nášho Pána Ježiša Krista na tomto svete nebol ničím iným, ale iba jedinou slávnou svätou omšou, v ktorej bol on sám oltárom, chrámom, kňazom i obetou!*“¹¹²

Kristus Pán sa priodel kňazskými rúchami v najsvätejšej sakristii, totiž v lone svojej presvätej Matky, v ktorom prijal naše človečenstvo a odel sa rúchom smrteľného života.

Z tejto sakristie vystúpil v presväťú noc svojho narodenia a začal tak *Introit* čiže úvod ku svätej omši, keď vstúpil na svet.

¹¹¹ Thesaur. Missae cap. 2

¹¹² De vita sacerdotali art. 16

Keď ležal v jasliah plakal, zaspieval *Kyrie eleison*, čiže: Pane zmiluj sa nad nami!

Gloria in excelsis Deo, to jest: Sláva Bohu na výsostiach, čo spievali anjeli, keď sa ukázali pastierom, a tí ich povzbudzovali k uctievaniu a chvále Božej a keď ich k maštali do Betlehema sprevádzali.

Kollekty čiže spojené modlitby ľudu konal Kristus Pán, keď celé noci trávil v modlitbách a dovoľával sa pre nás milosrdenstva Božieho.

Epištolu čítal Pán Ježiš, keď vysvetľoval Mojžišov zákon i slová prorokov a poukazoval na to, ako na ňom samom sa vyplňajú proroctvá.

Evanjelium spieval Spasiteľ, keď v chodil židovskej krajine z miesta na miesto a hlásal svoje sväté evanjelium.

Offertorium čiže obetovanie konal Syn Boží, keď sa denne ponúkal svojmu nebeskému Otcovi za spásu ľudí a sľuboval všetko za nich podstúpiť i vytrpieť.

Prefaciú čiže predspev zaspieval Vykupiteľ, keď namiesto nás bezprestania velebil Boha a vzdával mu vďaky za nám preukázané dobrodenia.

Sanktus čiže „*Svätý, svätý, svätý Pán Boh zástupov, hosanna na výsostiach!*“ spieval židovský ľud na Kvetnú nedeľu, kedy Kristus Pán, sediac na osliatku, slávne vchádzal do Jeruzalema.

Konsekráciu čiže posvätenie vykonal Pán Ježiš, keď pri poslednej večeri premenil chlieb na svoje presväté Telo a víno vo svoju predrahú Krv.

Pozdvihovanie Tela a Krvi Pánovej sa uskutočnilo, keď Pána Ježiša, na kríži pribitého, kati vyzdvihli a celému svetu ako na obdiv vystavili.

Páter noster čiže Otčenáš sa modlil Kristus Pán sám, keď prehovoril svojich sedem posledných slov z kríža.

Rozlomenie svätej Hostie sa stalo, keď sa pri smrti odlúčila najsvätejšia Duša Pána Ježiša od jeho požehnaného Tela.

Agnus Dei čiže: „*Baránok Boží, ktorý snímaš hriechy sveta*“ vyslovil vojenský stotník so svojimi vojakmi, keď po skonaní Pána zvolal: „*Skutočne to bol Syn Boží!*“

Sväté prijímanie sa uskutočnilo, keď mŕtve Telo Pána, pomažúc ho, uložili do hrobu.

Požehnanie na konci dal Pán Ježiš, keď vystupujúc do neba z Olivovej hory, naposledy s pozdvihnutými rukami žehnal svojich učeníkov.

Hľa! Toto je tá slávna i dlhá svätá omša, ktorú Kristus Pán slúžil na zemi. On tiež prikázal, aby apoštoli a ich nástupcovia svätú omšu, hoci oveľa kratšie, denne slúžili až do skončenia časov. O tom sa vyjadruje zbožný kazateľ Fornerus takto: „*Svätá omša je krátkym obsahom života Ježiša Krista, v ktorom sa nám za pol hodinu predstavuje to, čo on vykonal za tri tridsať rokov svojho pozemského života.*“¹¹³ Lebo podobne ako si účtovník vo svojej účtovnej knihe dopodrobna zapisuje, ako mnoho prijal a vydal a na konci knihy potom všetky

¹¹³ Conc. 80 in psalm. Miserere;

tie jednotlivé položky sčíta a účet uzatvorí, tak bývajú vo svätej omši všetky tajomstvá života i utrpenia Pána zhrnuté a v krátkom prehľade nám postavené pred oči. Sme teda práve takí šťastní, ak nie ešte šťastnejší, ako tí, ktorí s Pánom Ježišom kráčali po zemi. Lebo oni počuli a videli len jednu, hoci veľmi dlhú svätú omšu, kým my sa môžeme každodenne zúčastniť na viacerých svätých omšiach a vidieť a s nepatrnou námahou získať ovocie celého života Pána Ježiša. Aby som ti však, milý čitateľu, ešte jasnejšie postavil pred oči to, ako Kristus Pán všetky tajomstvá svojho života počas svätej omše obnovuje, poviem ti o tom podivuhodný príbeh.

Tomáš z Cantimpré, bývalý žiak presláveného učenca Alberta Veľkého v Kolíne a spolužiak svätého Tomáša Akvinského, neskôr svätiaci biskup v Cambrai v severnom Francúzsku, muž nad iných významný a učený, píše takto: „V roku Pána 1254 sa v Douai stalo, že istý kňaz, udeľujúc v kostole svätého Amata vo veľkonočnom čase sväté prijímanie, zbadal jednu svätú Hostiu ležať v prachu na zemi. Pri tom pohľade sa veľmi zľakol, nevediac, ako sa to mohlo prihodiť; a padnúc na kolená, chcel tú svätú Hostiu úctivo zdvihnúť. Tu však s úžasom spozoroval, ako sa ona sama pozdvihla zo zeme a vznášala sa vo vzduchu. Pretože nemal po ruke iný korporál, iba ten na ktorom stálo ciborium, vzal uteráčik, nazývaný purifikatórium, ktorým býva vysušovaný kalich, podržal ho pod svätou Hostiou a potom ju naň položil. Potom ju s radosťou odniesol na oltár, pokorne pred ňou pokľakol a prosil Pána Ježiša o odpustenie toho zneuctenia, ktorého sa mu dostalo. Keď pritom nábožne pozeral na najsvätejšiu Sviatosť, s veľkým počudovaním spozoroval, že podoba svätej Hostie zmizla a premenila sa na podobu milostného Dieťaťa. Kňaz bol tým tak veľmi dojatý, že začal plakať a vzlykať a to tak hlasno, že všetci kanonici toho kostola sa z chóru ponáhľali, aby tomu kňazovi prišli na pomoc. Tu aj oni všetci zbadali podivuhodne krásne milé Dieťaťko; a boli z toho tak pohnutí, že sa pre samú radosť a rozkoš nemohli ani upokojiť. Potom dobehli aj všetci prítomní ľudia z kostola, aby zbadali ten veľký zázrak a na vlastné oči sa presvedčili o skutočnej prítomnosti Pána Ježiša. A hľa, nový div divúci! Hoci kňazi zo zboru videli roztomilé Jezuliatko, svetskí ľudia ho nemohli vidieť; zato však namiesto neho uzreli Pána Ježiša v mužnej podobe, obklopeného božskou velebnosťou. Boli tak preľaknutí a zasiahnutí úžasom, že to nemohli ani vypovedať, ani nikdy po celý život zabudnúť. Z úctivosti hneď skláňali svoje oči k zemi a zase ich pozdvihovali, aby videli Pána Ježiša. Toto vznešené zjavenie trvalo po celú hodinu. Kto by nám asi vypovedal, aké množstvo vrúcnych povzdychov počas tej doby tu títo ľudia vyslali k Pánovi Ježišovi a akú veľkú slasť vtedy vo svojich srdciach zakúsili? Keď sa zbehlo nesmierne veľa ľudí a Pán Ježiš po hodine svoju ľúbeznú podobu pred ich očami opäť ukryl, kňaz uzavrel presvätú Hostiu do svätostánku a ľud začal rozčirovať správu o tomto veľkom zázraku široko ďaleko. Keď sa o tom dozvedel tiež menovaný svätiaci biskup Tomáš,

odcestoval z Cambrai do Douai, aby tú vec vyšetril: a prišiel k dekanovi zborového kostola svätého Amata, pýtal sa ho, čo je pravdy na tom, že sa vraj Kristus Pán zjavil v chráme, zverenom do jeho správy. Dekan odpovedal: „*Pravdou nie je len to, že mnohí zbadali Pána Ježiša vo svätej Hostii; ale mnohí ho vidia v jeho ľudskej podobe skutočne doteraz.*“ „A vo mne povstala veľká žiadostivosť,“ píše ďalej svätiaci biskup, „aby som aj ja Krista Pána v jeho ľudskej podobe videl; a preto som prosil dekana, aby aj mne túto najsvätejšiu Hostiu ukázal. A odišiel so mnou do kostola a s nami tiež vstúpil veľký zástup ľudí v očakávaní, že Pána Ježiša ešte raz uvidí. Dekan s bázňou otvoril svätostánok, vybral z neho najsvätejšiu Sviatosť a udelil s ňou požehnanie zhromaždenému ľudu. Hľa, zázrak! Ľud sa ozval hlasným krikom a volal: „*Ó, Ježišu! Ó, Ježišu!*“ A opýtal som sa, čo ten krik a plač mal znamenať? A oni mi odpovedali: „*Vidíme nášho milého Spasiteľa.*“ Ale ja som nemohol nič iné rozoznať, jedine podobu svätej Hostie. Preto som sa veľmi skormútil a domnieval som sa, že snád' pre svoje hriechy nie som hoden, aby som mohol Spasiteľa uvidieť. Preto som si podrobne pospytoval svoje svedomie. Keď som však v ňom nemohol nič dôležité nájsť, prosil som Pána Ježiša so slzami v očiach o milosť, aby som ho aj ja mohol uvidieť. Keď som sa takto vrúcne pomodlil, moja prosba bola vypočutá. Naozaj som zbadal Pána Ježiša, ale nie v podobe dieťaťa, ako ho mnohí z ľudu videli, ale v podobe dokonalého muža. Zbadal som Krista Pána úplne jasne. Jeho nos a obočie boli krásne utvorené; oči nadmieru jasné a príjemné; vlasy mu splývali z hlavy až na ramená; fúzy mal dosť dlhé a pod bradou trochu zakrútené. Jeho čelo bolo hladké a široké; tvár trochu chudá a bledá, hrdlo primerane dlhé a hlava trochu naklonená. V tejto krásnej podobe som sa pozeral na Spasiteľa dobrú chvíľu a ten pohľad mnou natoľko pohol, že sa moje srdce rozplývalo láskou i rozkošou. Keď som sa takto po nejakú chvíľu týmto milostivým pohľadom pokochal, zmenila sa lahodná podoba tej tak krásnej tváre Pána a ja som ho zbadal v podobe, ktorú mal pri svojom prehorkom utrpení. Videl som ho trním korunovaného a pokropeného premnohou krvou, ktorá mu tiekla z čela cez tvár. Tento tklivý pohľad pohol moje srdce takou útrpnosťou, že mi vyhrkli horké slzy a ja som bolestiplné utrpenie Pána prehorko oplakával. Ba, zdalo sa mi, ako by sa ostnatá trňová koruna Pána zabodávala do mojej hlavy, keďže som pociťoval bolestné bodnutia na celej hlave i na čele. Hojne zhromaždený ľud zatiaľ prepukol do zmäteného kriku a každý dával zvláštnym spôsobom najavo svoje city, pretože každý videl a poznával Spasiteľa v inej podobe. Niektorí totiž videli Pána Ježiša v podobe premilého Dieťaťa; iní v tom istom okamihu v podobe krásneho Batoliatka; iní v podobe dospelého Mládenca; iní v podobe ušľachtilého Muža; a iní v podobe veľkého Trpiteľa. Aké pohnútky každý vo svojom srdci zakúšal; aké vrúcne vzdychy k svojmu Spasiteľovi vysielal; ako dával najavo svoje vnútorné pohnutie aj navonok svojimi hlasmi a pohybmi; aké mnohé a sladké alebo horké slzy preliat, to nech

si každý sám domyslí, lebo mne nie je možné toto všetko opísať.“¹¹⁴ A tento jav trval viac dní a opakoval sa zakaždým, keď bola svätá Hostia vystavená na verejnú úctu. Tieto zázračné zjavenia boli príčinou toho, že pri kostole svätého Amata v Douai bolo založené zvláštne bratstvo na uctievanie najsvätejšej Sviatosti oltárnej, ktoré sa čoskoro veľmi rozšírilo, medzi svojimi členmi malo osobnosti aj z najvyšších kruhov a viacerými pápežmi bolo obdarené premnohými odpustkami. Toto bratstvo doposiaľ koná s veľkou slávou každoročnú pamiatku tohto zjavenia a to vždy v stredu po Veľkej noci.¹¹⁵

A podobne, ako sa vtedy Pán Ježiš ukazoval zázračným a nám nepochopiteľným spôsobom, tak robí až doteraz vo všetkých svätých omšiach, keď v nich celý svoj život aj celé svoje utrpenie obnovuje a všetky udalosti svojho pozemského života nebeskému Otcovi i Duchu Svätému, svojej premilostivej Matke i všetkým anjelským chórom, zástupom svätých tak jasne predstavuje, akoby sa to všetko opäť pred nimi skutočne dialo!

Kristus Pán teda predstavuje všetkým tým, ktorí sú prítomní na svätej omši, udalosti zo svojho pozemského života: totiž ako ležal v jasliach, ako bol obrezaný a obetovaný v chráme; ako utekal do Egypta a tam žil vo vyhnanstve; ako sa postil; ako kázal a prechádzal z miesta na miesto. Ukazuje im tiež, ako bol prenasledovaný, predaný, zradený, obžalovaný, bičovaný, korunovaný, ukrižovaný, usmrtený i pochovaný; ale ako zase vstal zmŕtvych a vystúpil na nebesia. Týmto živým predstavovaním a pravým obnovovaním svojho svätého života i utrpenia nepôsobí Pán Ježiš svojmu nebeskému Otcovi i Duchu Svätému, ako aj všetkému nebeskému osadenstvo radosti o nič menšie, než aké im pôsobil skrze tieto tajomstvá po celý svoj pozemský život; a áno zaiste im robí oveľa väčšie radosti, než aké môžu pozemšťanom poskytovať divadlá akéhokoľvek druhu! A preto tiež nebesia nadobúdajú z každej svätej omši neporovnateľne väčšie radosti i slasti, než ako ich môžu nadobudnúť z akéhokoľvek iného predmetu alebo dobrého skutku na tomto svete.

Túto radosť nebešťanom pôsobí nielen živé predstavovanie obnoveného života i utrpenia Pána Ježiša, ale aj modlitby a príhovory, ktoré človečenstvo Ježiša Krista počas svätej omše vysiela k Bohu. Lebo vo všetkých svätých omšiach Pán Ježiš uctieva, velebí, miluje a oslavuje najsvätejšiu Trojicu Božiu; ďakuje jej a slúži jej zo všetkých síl svojho božstva, z celej moci svojho človečenstva, z celej hĺbky svojho božského Srdca. A všetko to robí spôsobom tak vznešeným a nám nepochopiteľným, že jeho modlitba chvály, vd'aky a lásky nepochopiteľne prevyšuje všetku chválu i lásku anjelov, ako aj všetky pocty a služby svätých, ktoré oni najsvätejšej Trojici preukázali po dobu svojho pozemského života. Z toho môžeš spoznať, akou úžasnou bohoslužbou je svätá omša; a čo všetko si môžeš u Boha vymôcť, keď ju budeš nábožne slúžiť alebo

¹¹⁴ Cantiprat. lib. Apum II. c. 40

¹¹⁵ Fastes et légendes du S. Sacrement par Gualle. Cambrai, 1863

sa na nej zbožne zúčastňovať! O ostatných službách, ktoré Kristus Pán svojmu nebeskému Otcovi počas svätej omše koná, nájdeš ďalšie vysvetlenie nižšie a ešte podrobnejšie.

Ku koncu tejto kapitoly ešte uvažuj, akou prospešnou nám je svätá omša; a aké mnohé a veľké zásluhy si skrze ňu môžeme pre seba získať! Kristus Pán, náš verný Vykupiteľ, pracoval tridsaťtri rokov na tomto svete a nazhromaždil taký bohatý poklad zásluh, ktoré nepotreboval pre seba, ale uložil ho pre nás, pre svoje úbohé deti. Avšak doteraz sa neprestáva pričíňovať, ale pokračuje vo svojom diele, ako sám o sebe svedčí: „*Môj Otec pracuje doteraz, aj ja pracujem.*“¹¹⁶ Ale ďalej nepôsobí, aby nám zaslúžil ešte viac, ale aby nás urobil spôsobilými na to, aby sme si jeho zásluhy mohli privlastniť. Preto vo všetkých svätých omšiach obnovuje svoj presväť život a v každej jednej z nich opakuje to, čo vykonal za tridsaťtri rokov svojho pozemského života. A to všetko stavia svojmu nebeskému Otcovi pred oči, aby ho s nami uzmieril. Tak obveseľuje svojho Otca a odníma mu nevôľu, ktorú pre naše hriechy Otec pojal proti nám. Toto všetko obetuje svojmu nebeskému Otcovi, aby zaplatil náš dlh u neho; a ak sme nábožne prítomní na svätej omši, udeľuje nám zo svojich zásluh podľa našej schopnosti, aby sme si tak skrze ne odpykali zaslúžené tresty.

Nuž, ďakujeme svojmu najvernejšiemu priateľovi, Ježišovi Kristovi, ktorý pre nás toľko pracoval a nazhromaždil nám taký bohatý poklad zásluh! Uznávajme jeho láskyplné zmýšľanie voči nám, keď nám z tohto predraheho pokladu svojich zásluh denne ponúka dary! Podľa možnosti nepremeškajme možnosť byť denne zbožne prítomní na svätej omši a tak s nepatrnou námahou si z tohto pokladu privlastňovať veľký podiel! Keby si sa mohol v časných veciach tak ľahko obohatiť, ako vo svätej omši môžeš ľahko svoju dušu obohatiť, či by si ľutoval námahu a stratu času? Ako si teda môžeš počínať tak nadmieru váhavo v prípade svätej omše a nekonečný poklad, v nej uložený, si nevšímať, keď ide o to, aby si získal poklady, ktoré majú platnosť po celú večnosť?

VII. HLAVA. KRISTUS PÁN VO SVÄTEJ OMŠI OBNOVUJE SVOJU MODLITBU

Miláčik Pána, svätý apoštol Ján, píše tieto pamätné slová: „*Máme Príhovorcu u Otca, Ježiša Krista, spravodlivého. A On je zmiernou obetou za naše hriechy.*“¹¹⁷ Či to nie je utešené uistenie našej spásy, keď Písmo Sväté takto

¹¹⁶ Ján 5, 17

¹¹⁷ I. Ján. 2, 1. 2.

výslovne hovorí, že sám Syn Boží a prísediaci na Božom súde, ba sám pravý Sudca živých i mŕtvych, je našim Príhovorcom, Zástupcom i Orodovníkom?

A naskytujú sa nám otázky: *kedy a kde* Kristus Pán tento svoj úrad koná? Katolícka Cirkev verí a učí, že Pán Ježiš za nás oroduje a svojmu nebeskému Otcovi nás odporúča nielen v nebi, ale aj na zemi, a to vo svätej omši. O tom svedčí učený Suarez týmito slovami: „*Koľkokrát býva svätá omša obetovaná, toľkokrát Ježiš Kristus prosí za toho, kto ju obetuje, a za tých, za ktorých ju obetuje.*“¹¹⁸ Podľa toho Kristus Pán vo svätej omši prosí za kňaza, ktorý ju slúži, ako aj tých, ktorí ju s ním obetujú, ako aj za všetkých, za ktorých kňaz i zhromaždenie veriacich chcú svätú omšu zvlášť obetovať.

Akým spôsobom Pán Ježiš vo svätej omši prosí svojho Otca a prihovára sa za nás, to vysvetľuje svätý Vavrinec Justiniani týmito slovami: „*Ked' býva Ježiš Kristus vo svätej omši na oltári duchovne usmrcovaný, volá k svojmu nebeskému Otcovi a ukazuje mu rany na svojom presvätom Tele, aby svojimi horlivými modlitbami ochránil ľudí od trestov na večnosti.*“¹¹⁹ To sú zaiste krásne slová, ktoré nám naznačujú, ako verne sa Kristus Pán za nás prihovára a ako horlivo sa ujíma našich záležitostí! Na svete sa našej spásy ujímal tak horlivo, že strávil mnoho dlhých nocí bez spánku, v nepretržitom modlení i bdení za nás. O tom výslovne svedčí svätý Lukáš, keď píše: „*Vyšiel na vrch modliť sa a strávil celú noc v modlitbe s Bohom.*“¹²⁰ A že sa tak nestalo iba raz, ale častejšie, to dosvedčuje ten istý svätý evanjelista slovami: „*Cez deň učil v chráme, ale na noc vychádzal von a zdržiaval sa na hore, ktorá sa volá Olivová.*“¹²¹ A o niečo nižšie ešte hovorí: „*Potom vyšiel von a ako zvyčajne šiel na Olivovú horu.*“¹²² Z týchto slov jasne vysvitá, že Pán Ježiš zvyčajne odišiel v noci na Olivovú horu a tam pod holým nebom zotrval na modlitbách. A ako modliac sa vkročil na tento svet, počas celého svojho života nepodnikal nič bez modlitby a pri poslednej večeri rozlúčku so svojimi apoštolmi zakončil modlitbou ako najvyšší Kňaz, a tak sa modlil aj na kríži; a žehnajúc svojich učeníkov, s modlitbou vystúpil na nebesia. Ak sa pýtaš, o čo prosil a za koho sa modlil? Odpovedá ti svätý Ambróz takto: „*Pán Ježiš sa nemodlil z toho dôvodu, aby sám niečo dostal: ale aby niečo pre mňa vyprosil.*“¹²³ Teda nie pre seba, ale pre mňa, pre teba a pre všetkých ľudí prebdel verný Spasiteľ mnoho nocí v modlitbách, aby nás svojimi príhovormi u svojho nebeského Otca ochránil od večného zahynutia. Kristus Pán vopred vedel, ako mnoho miliónov ľudí, za ktorých podstúpi prehorkú smrť, predsa zahynie, a to pre svoju zlú vôľu. Záhuba týchto duší vyvolala v jeho predobrotivých očiach mnoho tisíc slz a z jeho premilosrdného Srdca vyvolala mnoho tisíc vzdychov!

¹¹⁸ Disput. 79. sect. 2;

¹¹⁹ Sermo devotissimus de Corpore Christi;

¹²⁰ Luk. 6, 12

¹²¹ Luk. 21, 37

¹²² Luk. 22, 39

¹²³ Liber 5. in Lucam

A všetky tieto horlivé modlitby, ktoré náš verný Spasiteľ na tejto zemi pre oslavu svojho nebeského Otca a pre našu spásu vykonal, opäť obnovuje a opakuje v každej svätej omši; a stavia ich akoby v krátkom prehľade Bohu Otcu práve tak jasne pred oči, ako by ich všetky ešte raz hovoril. Rovnako tak mu ukazuje všetky svoje vrúcne slzy, ktoré pre spásu hriešnikov preliat; predkladá mu všetky vzdychy srdca, ktoré vyšli z jeho pŕs; a ukazuje mu ako mnoho nocí v bdení a v modlitbách strávil, aby vyprosil ušetrenie hriešnikov. Toto všetko síce obetuje za spásu celého sveta, ale v prvom rade za blaho každého z tých ľudí, ktorí sú na svätej omši nábožne prítomní. A teraz uváž, aká svätá, aká nábožná a aká mocná musí byť tá modlitba, ktorou Ježiš Kristus, najsvätejší z najsvätejších, sám Syn Boží, osobne z celej sily svojho božského človečenstva prednáša Bohu Otcu! Ó, Bože, aká pôsobivá a svätá musí byť táto modlitba, aká spasiteľná musí byť pre tých, za ktorých sa koná! Aká príjemná musí byť táto modlitba nebeskému Otcovi! Aká milá celej najsvätejšej Trojici! Ďalej vedz, že Kristus Ježiš na oltári sa nielen modlí za všetkých prítomných, ale aby jeho modlitba výdatnejšie pôsobila na ich spásu, tak sa svojmu nebeskému Otcovi aj obetuje! Aké mocné a blahodárne musí byť toto obetovanie! Kto to dostatočne pochopí? Počuj, čo ohľadom toho napísané v zjavení svätej Gertrúdy: „*Pri pozdvihovaní svätej Hostie videla, ako Ježiš Kristus svojimi vlastnými rukami pozdvihol svoje najsladšie Srdce v podobe zlatého kalicha, svojmu Otcovi ho predstavil a samého seba Jemu spôsobom tak nevyjadriteľným za Cirkev svoju obetoval, že žiaden tvor to nemôže pochopiť.*“¹²⁴

Uvažuj teda, akým vznešeným tajomstvom je táto božská obeta omše svätej! V nej sa Kristus Pán obetuje spôsobom tak vznešeným, že to nikto dokonale nemôže postihnúť! To vyslovil a osvedčil sám Kristus Pán, keď sa o tomto svojom obetovaní svätej Mechtilde, sestre svätej Gertrúdy, vyjadril takto: „*Iba ja sám viem a dokonale poznávam, ako sa denne na oltári Bohu, svojmu Otcovi, obetujem za blaho veriacich; čo ani cherubíni, ani serafíni, ani akékoľvek nebeské mocnosti nemôžu dokonale pochopiť.*“¹²⁵ Aká milostiplná je teda pre nás obeta svätej omše! Akých premnohých spasiteľných darov bývame na nej účastní!

Okrem toho všetkého treba si dobre povšimnúť, že Pán Ježiš sa vo svätej omši neobetuje vo svojej velebnosti, v ktorej teraz tróni na nebesiach, ale v takom pokorení a ponížení, ktorému podobné nie je možné nájsť. Lebo na oltári je prítomný nielen v podobe svätej Hostie, ale aj v najmenšej čiastočke tejto svätej podoby čiže spôsobu. Keď sa teda náš Pán a Spasiteľ skrýva v tak nepatrnej čiastočke spôsobu chleba, ako sa potom po pravde na neho vzťahuje to, čo o ňom kráľ Dávid predpovedá, keď spieva: „*Ja som potom červ, a nie človek: pohanenie ľudí a vyvrhel' obce!*“ Lebo ako sa ľahko stáva, že taká

¹²⁴ Revelat. 2. zväz., 4. kniha, 62. kap.

¹²⁵ Revel. lib. 2, cap. 31

maličká čiastočka svätej Hostie nebýva spozorovaná a teda tiež nie je podľa slušnosti uctievaná!

V tejto tak malinkej podobe, v tomto svojom najhlbšom ponížení, volá Kristus Pán z oltára k Bohu, hore k nebesiam, hlasom tak mocným, že rozdeľuje mraky a preniká nebo, aby sa dostal k milosrdenstvu Božiemu. O kráľovi mesta Ninive sa dočítame, že keď sa z kázania proroka Jonáša dozvedel, ako má mesto po štyridsiatic dňoch upadnúť do skazy, povstal z trónu, odložil svoje kráľovské rúcho, priedel sa kajúcny rúchom, posadil sa do popola a celému svojmu ľudu nariadil, aby so všetkou silou volali k Bohu o zľutovanie.¹²⁶ A touto svojou pokorou a kajúcnosťou dosiahol to, že Boh to mravne spustnuté mesto pre jeho pokánie ušetril. Keď teda tento pohanský kráľ svojim ponížením získal pre svoje mesto milosť, čo všetko dosiahne asi u najdobrotivejšieho Boha sám Kristus Pán, ktorý sa vo svätej omši oveľa viac ponízuje! Ved' odložiac svoju velebnosť, stojí pred božským trónom svojho nebeského Otca, skrývajúc sa v nepatrnej podobe svätej Hostie a volá plnou silou ku všemohúcemu Bohu o zľutovanie pre ľudí, takmer hovoriac:

„Ó, milý Otče môj nebeský! Pozri na toto moje najkrajnejšie pokorenie a najhlbšie poníženie. Pred Tebou sa tak skláňam, že sa skôr zdám byť podobný červovi, ako človeku! Tak robím pre úbohých hriešnikov i hriešnice, aby si im odpustil a ráčil ich ušetriť. Vo svojej domýšľavosti povstali proti Tebe; ja sa však pred Tebou pokorujem! Oni Ťa svojimi hriechmi rozhnevali, ale ja Ťa chcem svojim najhlbším pokorením uzmierniť! Oni vyvolali Tvoju spravodlivú pomstu proti sebe, ja ju však chcem svojimi horlivými modlitbami od nich odvrátiť! Preto ich ušetri pre mňa, ó najmilší Otče, a netrestaj ich podľa ich neprávosti! Nevydávaj ich odpornému diablove a nedopušť, aby naveky zahynuli! Lebo sú moji, ja som ich draho vykúpil pre seba Krvou svojou! Najmä Ťa prosím, ó najmilší Otče, za tu prítomných hriešnikov a hriešnice, za ktorých teraz v tejto svätej omši ešte raz svoj život kladiem a svoju drahú Krv duchovným spôsobom prelievam, aby si ich mocou svätej Krvi a mojej prehorkej smrti od večnej smrti uchrániť ráčil.“

Ó, Pane Ježišu Kriste, kam Ťa až zavádza láska k Tvojim veriacim, že sa ich tak verne ujímaš, toľko za nich na oltári robíš a tak horlivo sa za nich prihováraš! Túto Tvoju nekonečnú lásku a vernosť nebudeme môcť nikdy dostatočne oceniť, tým menej iným spôsobom oplatiť, iba ak budeme usilovne a nábožne prítomní na tejto Tvojej presvätej obete svätej omše! Kto by tiež nebol rád prítomný na svätej omši, keď vie, že počas nej sám Ježiš Kristus prosí o jeho blaho; ale nielen prosí, ale aj svoje utrpenie obnovuje a seba samého nevyjadriteľným spôsobom ako obeť prináša, a to len preto, aby jeho príhovor bol ešte mocnejší! Kto by sa nespoliehal na takýto príhovor? Kto by si nežiadal takého Príhovorcu u Boha? Ó, ako ľahko ho môžeš mať! Ba už ho skutočne máš,

¹²⁶ Jonáš 3, 1 a nasled.

keď si s náležitou nábožnosťou prítomný na svätej omši! Niet pochyb o tom, že Pán Ježiš, visiac na kríži, tých veriacich, ktorí stáli pod jeho krížom, obzvlášť odporúčal svojmu nebeskému Otcovi a im celkom zvláštne privlastnil ovocie svojho hrozného utrpenia. A preto tiež nemôže byť pochybnosti ani o tom, že Kristus Pán robí to isté aj vo svätej omši; že teda privlastňuje ovocie svojho prehorkého utrpenie najmä všetkým prítomným, ktorí ho o príhovor u Boha Otca mocne vzývajú a vrúcne prosia, aby sa za nich obetovať ráčil. Potom sa zaiste za nich prihovára práve tak mocne, ako sa na kríži modlil za svojich nepriateľov. Čo všetko asi zmôže taká modlitba a príhovor! Ako by mohla zostať bez blahodarných účinkov pre nás? Ó, ako pevne sa skrze svätú omšu zakotví naša nádej na budúcu spásu, ak budeme presvedčení o tom, že jednorodný Syn Boží sa v nej ráči za nás denne u svojho nebeského Otca prihovárať a našej ohrozenej spásy sa počas nej tak vrelo sa ujímať!

Či by si sa nezaradoval, keby najblahoslavenejšia Panna Mária zostúpila z neba, zjavila sa ti a na tvoje potešenie ti povedala: „*Milé dieťa, neboj sa; lebo ja ti sľubujem, že nebezpečné dielo tvojej spásy vezmem na seba a svojho Syna budem z tohto dôvodu vrúcne prosiť: ba skôr ho neprestanem prosiť, kým mi nesľúbi, že ťa spasí?*“ Či by si nezaplesal pri takých slovách a z hĺbky svojho srdca nezvolal: „*Ó, teraz som zo srdca potešený; lebo viac nemám starosť o svoju spásu! Ved' sa mi zjavila Matka Božia a naozaj mi sľúbila, že neprestane za mňa u Pána Ježiša orodovať, kým mi nevyprosí spásu?*“

Keď vkladáme tak veľkú nádej do príhovoru presvätej Matky Božej, prečo sa práve tak nespoliehame, ba oveľa viac, na všemohúci príhovor oslavy najhodnejšieho Syna Božieho? A on nám nielen sľubuje, že sa ujme našej spásy a že o to bude prosiť svojho nebeského Otca, ale on vo všetkých svätých omšiach, na ktorých sme skutočne prítomní, tiež popravde za nás prosí; ba prísnej spravodlivosti Božej robí takmer násilie, aby nás netrestala podľa nášho previnenia, ale aby nám poskytovala potrebné milosti pre spásu. A neprosí sám; zároveň s ním prosia, ba volajú jeho slzy s toľkými prosbami, koľko ich preliat! S ním volajú aj jeho sväté rany toľkými hlasmi, koľko ich bolo na jeho presvätom tele! S ním prosí aj jeho presvätá Krv toľkými slovami, koľko kropajú jej z jeho bolestných rán vyteklo! S ním volá aj jeho božské Srdce toľkými pohybmi, koľko povzdychov z neho vyšlo! Toto volanie presvätej Krvi, jeho rán, slz i vzdychov je všemohúce. Ono preniká oblakmi, preniká do neba a hýbe otcovským srdcom nebeského Otca. Čo všetko by nezmohla táto úpenlivá modlitba Ježiša Krista? Aké milosti nám nebude môcť vyprosiť? Ktoré zlé veci nebude môcť od nás odvrátiť?

Keď teda teraz vieš, že Pán Ježiš vo svätej omši obzvlášť prosí nebeského Otca za všetkých prítomných, prečo sa teda na nej s nábožnosťou nezúčastňuješ, aby si sa stal účastným jeho modlitby? Tak často sa sťažuješ a nariekaš, že nie si schopný nábožne sa modliť, prečo teda nechodíš na svätú omšu, aby sa tam

Kristus Pán za teba a namiesto teba modlil a tvoje nedostatočné modlitby doplnil? Ved' predsa tak láskavo ťa tam k sebe pozýva, a hovorí: „*Pod' te ku mne všetci, ktorí pracujete a ste obťažaní a ja vás občerstvím.*“ Prečo teda nejednáš podľa tohto pozvania Syna Božieho, úbohý človeče? Prečo sa k nemu neponáhľáš na svätú omšu? Keď sa ti zle darí, beháš k ľuďom, aby si sa im postťažoval a prosil ich, aby sa za teba pomodlili. Ak sa spoliehaš na modlitbu ľudí, prečo sa oveľa viac nespoliehaš na všemohúcu modlitbu Ježiša Krista? Ved' predsa žiješ v nevýslovne veľkej biede, lebo väzíš v stálom nebezpečenstve večného zahynutia! Na to sa pýtali učeníci božského Majstra, keď počuli, ako je ťažké dostať sa do neba: „*A kto môže byť spasený?*“ A on im odpovedal: „*U ľudí je to nemožné, ale nie u Boha.*“¹²⁷ Keď teda z úst samého Syna Božieho počuješ, že sa nemôžeš z vlastnej sily spasiť, prijmi teda, v tomto svojom najväčšom nebezpečenstve, každodenne útočisko vo svätej omši, aby sa počas nej Kristus Pán modlil za teba a vyprosil ti spásu u svojho nebeského Otca!

Snáď si povieš: Ach, ja úbohý človek, nie som toho hoden, aby za mňa prosil Kristus Pán! Takto nezmýšľaj, ale buď si istý, že ak budeš vo svätej omši Krista Pána čo i len jediným vrúcnyim povzdychom oslavovať, on už len preto bude zaiste za teba prosiť; ba on tak musí urobiť! Lebo jeho svätý apoštol Pavol tvrdí: „*Lebo každý veľkňaz, vybraný spomedzi ľudí, je ustanovený pre ľudí, aby ich zastupoval pred Bohom, aby prinášal dary a obety za hriechy*“¹²⁸. Preto je teda Ježiš Kristus od Boha, svojho Otca, ustanovený za nášho najvyššieho Kňaza; a keďže práve vo svätej omši koná svoj úrad najvyššieho Kňaza, musí tiež mocou svojho úradu prosiť za svoj ľud a najsvätejšiu obeť svätej omše zaň obetovať. A on tak skutočne tiež robí nielen za všetkých dohromady, ale aj za každého jednotlivca zvlášť; podobne, ako keď za všetkých dohromady, ale aj za každého jednotlivo zvlášť trpel; a podobne, ako síce má o všetkých ľuďoch vôbec starostlivosť, tak sa ale stará aj o každého jednotlivca zvlášť. Preto netreba, aby si o tom pochyboval, či Kristus Pán aj za teba prosí, ale naopak máš o tom byť pevne presvedčený, že tak naozaj počas každej svätej omše, na ktorej si zbožne prítomný, robí.

Z toho všetkého, čo bolo doteraz povedané, si sa zaiste dostatočne poučil, ako mocne a horlivo Pán Ježiš prosí za nás na oltári; a aká spasiteľná je nám úbohým pozemšťanom táto jeho modlitba! Zostáva už len to, aby si svoju modlitbu spájal s modlitbou Ježiša Krista a jeho prosil, aby on svoju modlitbu s tvojou modlitbou ráčil spojiť. Skrže toto spojenie sa tvoja modlitba stane taká mocná, že ju žiadna iná modlitba ani zďaleka nemôže prevýšiť. To vyjadruje Fornerus, biskup Hebronský, nasledujúcimi slovami: „*Modlitby, ktoré ten, ktorý je na svätej omši nábožne prítomný, obetuje Bohu za seba a spája ich s najsvätejšou obetou svätej omše, sú mocnejšie, než všetky ostatné modlitby, aké*

¹²⁷ Mar. 10, 26. 27.

¹²⁸ Žid. 5, 1.

by kto hoci aj po celé hodiny s veľkou horlivosťou konal, ba, keby sa takto ocitol aj v nebeskom vytržení! Takú prevysokú cenu však tieto modlitby nemajú samy o sebe, ale len kvôli zásluhám z utrpenia Pána Ježiša; ktoré ukazujú svoju preveľkú moc práve vo svätej omši, v ktorej sa nám zázračným spôsobom privlastňujú Božie milosti a nebeské statky.“¹²⁹ Toto svoje tvrdenie Fornerus dokladá ešte týmto dôkazom: „*Lebo ako je hlava najušľachtilejším údom tela, ktorý všetky ostatné údy svojou dôstojnosťou prekonáva, tak aj modlitba Ježiša Krista, ktorý je hlavou Cirkvi a vo svätej omši sa za nás modlí, prekoná spojené modlitby všetkých kresťanov, ktorí sú údmi jeho tajomného tela.*“

Podobne ako medený peniaz, vhozený do roztaveného zlata, sa pozláti, tak býva aj naša chatrná modlitba, keď ju pri nekrvavej obete Ježiša Krista spájame s jeho prosbami, skrze toto spojenie zušľachtená jeho modlitbami a ponúkaná Bohu Otcu ako príjemný dar. Z toho vyplýva, že aj modlitba, ktorú počas svätej omše nekonáš s náležitou pozornosťou bez svojho zavinenia, je predsa omnoho vzácnejšou modlitbou, ako akákoľvek nábožná modlitba, ktorú vykonáš doma. Preto nekonajú múdro a z hľadiska svojich zásluh si veľmi škodia tí kňazi, ktorí svoje kňazské hodinky a tí nekňazi, ktorí svoje obyčajné modlitby vykonávajú doma, zatiaľ čo by ich ľahko mohli vykonať počas svätej omše. Keby totiž svoje pobožnosti konali počas svätej omše, zároveň s tým úmyslom, aby sa na svätej omši zúčastnili a svoju modlitbu s modlitbami Ježiša Krista pri jeho nekrvavej obeti spájali, mali by zo svojich pobožností oveľa väčší úžitok, než aký im pripadá, keď ich konajú doma alebo na poli. Lebo by sa stali účastníkmi všetkých tých milostí, o ktorých sa v tejto knihe píše, a nazhromaždili by si tak veľký poklad zásluh pre nebo.

VIII. HLAVA. KRISTUS PÁN VO SVÄTEJ OMŠI OBNOVUJE SVOJE UTRPENIE

O žiadnom tajomstve zo života Pána nemôžeme s väčším úžitkom rozjímať a tiež žiadne nie je hodné väčšej úcty, ako práve tajomstvo prehorkého utrpenia a prebolestnej smrti Pána, skrze ktoré sa uskutočnilo naše vykúpenie. Svätí Otcovia toto tajomstvo prekrásne vysvetľujú a tým, ktorí o utrpení a smrti Pána horlivo rozjímajú, sľubujú, že za to dostanú od Boha prehojnú odplatu. Hoci je mnoho užitočných spôsobov, ktorými môžeme nábožne uctievať prehorké utrpenie Pána, myslím si, že ho nie je možné lepšie a dôstojnejšie uctievať, ako práve nábožnou účasťou na svätej omši. Lebo pri nej je Pán Ježiš naozaj prítomný na oltári, aby tam svoje prehorké utrpenie a svoju prebolestnú smrť

¹²⁹ Conc. 38. n. 10. in psalm. Miserere.

opakoval a znova predstavil. Preto nemožno o umučení Pána nikdy lepšie rozjímať, ako práve počas svätej omši.

To, že sa umučenie Pána obnovuje počas svätej omši, môžeme vidieť takmer na vlastné oči a nahmatať vlastnými rukami, pretože pri nej všetko poukazuje a pripomína utrpenie Pána. Najmä znamenie kríža, ktoré sa nám pri nej stále a všade stavia pred oči. Na oltárnom kameni je vytesaných päť krížov, ktoré biskup mnohokrát posvätil znamením kríža. Na oltári stojí aj kríž s obrazom Ukrižovaného; na Hostii je vytlačený kríž; v omšovej knihe je pred kánonom vyobrazený Kristus Pán na kríži. Na humeráli je vyšitý kríž; na manipule, na štóle, na omšovom rúchu sú našité kríže; kríže sú aj na kalichu a na paténe. Kňaz sa pri svätej omši značí znamením kríža 16-krát, a obeť značí 29-krát. Čo iné znamenajú tieto mnohé kríže, než to že pri svätej omši sa krvavá obeť Ježiša Krista, jeho horké utrpenie a prebolestná smrť predstavuje, opakuje a obnovuje?

1. Akým spôsobom obnovuje Pán Ježiš svoje utrpenie pri svätej omši

I keď Kristus Pán pri poslednej večeri apoštolom povedal: „*Toto robte na moju pamiatku!*“, svätá omša sa však nekoná len na jeho pamiatku, ale aj na obnovenie jeho utrpenia. Lebo katolícka Cirkev zhromaždená na Tridentskom koncile učí takto: „*Keby niekto tvrdil, že obeť svätej omše je ... len obyčajnou upomienkou na obeť, ktorú Kristus Pán vykonal na kríži ... nech je vyobcovaný.*“ A na inom mieste: „*V tejto božskej obete, ktorá sa koná skrze svätú omšu, je ten istý Ježiš Kristus obsiahnutý a rovnakým spôsobom sa nekrvavo obetuje ten, ktorý sám seba raz na oltári kríža krvavým spôsobom obetoval.*“¹³⁰ Keby sme o tom nemali iný dôkaz iba tento jediný, musel by nám katolíckym kresťanom stačiť a zbaviť nás všetkých pochybností. Lebo čo učí katolícka Cirkev a čo nám predkladá na uverenie, to musíme bez akéhokoľvek pochybovania prijímať za pravdu a nesmieme tomu ani v najmenšom odporovať, pretože by sme inak prestali byť pravovernými katolíkmi. Cirkev Pána učí, že ten istý Ježiš Kristus, ktorý sa pred časmi krvavým a prebolestným spôsobom obetoval na kríži, je pri svätej omši skutočne prítomný a nekrvavým spôsobom býva opäť zabíjaný.

Na dôkaz toho Cirkev hovorí: „*Lebo obeť na kríži a obeť na oltári je jedna a tá istá obeť; a za pomoci obetujúcich kňazov z ľudu je pri obete na oltári jeden a ten istý Obetujúci, ktorý sa obetoval aj na kríži; rozdiel je iba v spôsobe obetovania.*“ Tým chce Cirkev Pána povedať: „*V oboch obetách, v tej na kríži i v tejto na oltári, býva zabíjaná i obetovaná tá istá Obet, teda Baránok Boží; a obe obeť obetuje ten istý Obetujúci, Ježiš Kristus; len spôsob, akým sa obetoval na kríži, je rozdielny od toho, akým sa obetuje na oltári. Lebo na kríži*

¹³⁰ Conc. Trid. sess. 22, can. 3. cap. 3

Kristus Pán obetoval sám seba krvavým spôsobom, pričom ho bezbožní kati zabili svojimi rukami. Na oltári Kristus Pán obetuje tiež sám seba, ale nekrvavým spôsobom, pričom tak robí skrze ruky a službu pozemských kňazov, ktorí ho duchovným spôsobom usmrcujú.“

Slová „zabiť (utratiť)“, latinsky „*immolare*“, Cirkev svätá používa v omšovej knihe veľmi často. Svätý Augustín používa toto slovo taktiež, keď hovorí: „*Či nebol Kristus Pán raz na kríži zabitý? A predsa opäť býva zabitý v najsvätejšej Sviatosti, každý deň a za všetky národy!*“¹³¹ Tento výraz „zabiť“, „utratiť“, je veľmi pamätihodný. V Písme Svätom sa totiž používa viac ako stokrát a síce v tom zmysle, že obetné zvieratá boli zabité a tak boli Bohu obetované. Ak teda Cirkev svätá používa to isté slovo pri svätej omši, chce tým zaiste dať najavo, že Kristus Pán nebýva pri svätej omši slovami kňaza a pozdvihovaním najsvätejšej Sviatosti iba obetovaný, ale že býva pri svätej omši ako obetný Baránok duchovným spôsobom tiež mučený, usmrtený a Bohu ako obeta utratený, ako bude ešte neskôr jasnejšie vysvetlené.

Lebo svätý Cyprian hovorí takto: „*Utrpenie Pána je tou istou božskou obetou, ktorú obetujeme aj my.*“¹³² Tým chcel povedať: Keď slúžime svätú omšu, obnovujeme to isté, čo sa stalo pri umučení Pána. Ešte jasnejšie sa v tejto veci vyjadruje svätý Gregor, keď hovorí: „*Ten, ktorý vstal z mŕtvych, viac neumiera; ale predsa tajomným spôsobom trpí za nás v obete svätej omše.*“¹³³ Práve tak jasne sa v tejto záležitosti vyslovuje tiež Teodoret, hovoriac: „*My neobetujeme žiadnu inú obetu, ale tú, ktorá bola obetovaná na kríži.*“¹³⁴

Takýchto svedectiev by sa dalo uviesť veľké množstvo, ale aby som toto vysvetlenie zbytočne nepredĺžil, obmedzím sa iba na to, čo hovorí neomylné svedectvo Cirkvi Pána. A tá sa modlí na deviatu nedeľu po Svätom Duchu v sekrete, čiže v tichej modlitbe po obetovaní, takto: „*Prosíme Ťa, ó Pane, ráč nám dať, aby sme toto tajomstvo často a hodne konali: lebo koľkokrát slávime pamiatku tejto obety, toľkokrát sa deje dielo nášho vykúpenia.*“ Tu sa naskytá otázka, čo sa pod „*dielom nášho vykúpenia*“ rozumie? Ale na túto otázku nám naozaj dokážu odpovedať už aj deti. Lebo ak sa ich opýtaš na to čím sme boli vykúpení, zaiste ti odpovedia: Umučením nášho Pána Ježiša Krista! Keď teda Cirkev hovorí, že toto dielo nášho vykúpenia sa koná vo všetkých svätých omšiach, tak z toho vyplýva, že vo všetkých svätých omšiach sa obnovuje umučenie Pána. A tú istú myšlienku vyjadruje Cirkev svätá tiež v sekrete svätej omše konanej na počesť viacerých svätých mučeníkov, kde sa modlí: „*Tvoje bohaté požehnanie, ó Pane, nech zostúpi, aby naše dary urobilo Tebe príjemnými a nám sa z nich stala sviatosť vykúpenia.*“ Tieto slová však nesmieme chápať tak, akoby sme snád obetou svätej omše boli znovu vykúpení.

¹³¹ Epist. 23. ad Bonifac.;

¹³² Epist. ad Cecil.

¹³³ Homil 137

¹³⁴ In cap. 8. Žid.

Zmysel týchto slov je ten, že sa nám sila vykúpenia, vyplývajúceho z utrpenia Pána, vo svätej omši privlastňuje. To Cirkev Pána vyjadruje aj na inom mieste omšovej knihy slovami: „*Aby nám skrze pôsobenie tejto Sviatosti pripadlo naše vykúpenie.*“¹³⁵

Podobne sa pýta Mansi: „*Čím iným je svätá omša, ako istým obnovením nášho vykúpenia?*“¹³⁶ A Molina hovorí veľmi krásne: „*Svätá omša prevyšuje všetky iné obety v nekonečnej miere, pretože naše vykúpenie nielen predstavuje, ale sama je tým istým dielom nášho vykúpenia, ktoré sa v podivuhodných tajomstvách na oltári naozaj deje.*“¹³⁷ Tieto svedectvá môžu každému stačiť, aby nadobudol presvedčenie, že svätá omša je obnovením aj pokračovaním utrpenia Pána; a že tichý Baránok Boží býva vo všetkých svätých omšiach duchovným spôsobom opäť zabíjaný. Aby sa ti toto všetko ešte živšie predstavilo pred oči, uvediem ešte jeden krásny príklad.

Amerumnes, knieža Saracénov, poslal jedného dňa syna svojho brata do mesta Amplona v Sýrii, kde bol postavený významný chrám ku cti svätého Gregora. Keď tento Saracén zďaleka zbadal tento chrám, nariadil svojim služobníkom: „*Zaved'te naše ťavy do toho kostola a položte im krmivo na oltár.*“ Keď chceli sluhovia vykonať rozkaz svojho pána vtedy, povedali kňazi kniežaťu: „*Varuj sa, pane, tak urobiť! Lebo tento dom je chrámom Božím, ktorý bez trestu nie je možné zneuctiť.*“ Ale knieža, nedbajúc na výstrahu, predsa prikázal nahnať ťavy do chrámu. Tie však padli hneď mŕtve k zemi. Toho sa knieža veľmi zľakol a preto rozkázal svojim sluhom, aby mŕtve ťavy odpratali. V tom čase sa však práve konala veľká slávnosť a v kostole bolo zhromaždené veľké množstvo ľudu, aby sa zúčastnili na svätej omši. S úzkosťou, ale predsa kňaz začal posvätné dielo, obávajúc sa, aby Saracén najsvätejšiu Sviatosť nejakou nezneuctil. Ten sa však postavil vedľa oltára, aby bohoslužbu kresťanov lepšie videl. Keď potom kňaz podľa gréckeho obradu pri svätej omši nožom rozdelil svätú Hostiu na štyri diely, Saracén uvidel v rukách kňaza Dieťaťko, ktoré bolo zabité a ktorého Krv bola vliata do kalicha. To popudilo Saracéna do takej miery, že chcel kňaza pri oltári prebodnúť; avšak žiadostivosť, aby ešte viac videl, ho zadržala od vykonania tohto úmyslu. Pri svätom prijímaní zbadal, že ľudia ktorí pristupovali k stolu Pána, požívali z mäsa toho milého Dieťaťa. Pohlľadom na to sa pohan tak roztrpčil, že si sám sebe hovoril: „*Či nie sú kresťania netvormi, keď pri svojej modloslužbe zabijajú dieťa a ako divoká zver požívajú ľudské mäso? Ale toto ukrutné zavraždenie toho nevinného dieťaťa ja vlastnou rukou pomstím a týmto divým ľudozrútom spôsobím hanebnú smrť.*“

Po svätej omši kňaz požehnal chlieb pre tých, ktorí si netrúfali pristúpiť k stolu Pána, rozdelil ho medzi nich a kúsok podal i Saracénovi. Tento sa ho však arabsky opýtal: „*Čo je to?*“ Kňaz mu odpovedal: „*Požehnaný chlieb.*“ Na to sa

¹³⁵ Fer. III. p. Domin. 3. Quadrag.

¹³⁶ Bibliot. Moralis tom. III. tract. 48. discurs. 5

¹³⁷ Tract. de Missa 4. cap. 6

pohan hnevľivo rozkríkol: „Či som práve nevidel, že si ten chlieb obetoval, ty hanebný pes, ty neľudský vrah! Či som to na vlastné oči nevidel, ako si ty to krásne Dieťaťko zabil, jeho krv vľial do kalicha, jeho telo na štyri diely rozkrojil a na misku položil? Či som nevidel, ako si jedol z mäsa Dieťaťa, a z jeho krvi pil a aj ostatným si podával na požívanie?“ Kňaz sa tej reči veľmi začudoval a povedal: „Pane! nie som hoden toho, aby som zbadal tak veľké tajomstvo; keďže si to však zbadal ty, som presvedčený o tom, že zaiste si veľký pred Pánom.“ Saracén trochu uchľáhlený týmito slovami sa pýtal ďalej: „Či som nevidel dobre?“ A kňaz odpovedal: „Zaiste, pane, dobre si videl. Ale ja sám to veľké tajomstvo nevidám, lebo som človek hriešny; ja vídam iba podobu chleba a vína, ktoré my kňazi posväcujeme a tak na Telo i Krv Ježiša Krista premieňame.“ Keď Saracén počul to vysvetlenie, bol ním veľmi dojatý. A prikázal, aby jeho služobníci aj zhromaždení kresťania opustili kostol a potom chytiac kňaza za ruku, hovoril: „Teraz spoznávam, že kresťanské náboženstvo je veľké. Preto ťa prosím, otče môj, aby si ma ráčil do neho prijať a po kresťansky ma pokrstiť.“ Kňaz odvetil: „Odpusť mi, pane! To urobiť nemôžem. Alebo keby sa tvoj strýko o tom dozvedel, zabil by ma a tento kostol by zničil. Ak chceš však naozaj byť pokrstený, chod' k nášmu biskupovi na vrchu Sinai. Porozprávaj mu, čo sa ti tu prihodilo a on ťa zaiste poučí o našej viere a potom ťa pokrstí.“

Potom sa Saracén vrátil k svojim ľuďom, ale nepovedal im nič o tom, čo sa mu prihodilo, sotva sa uľožili na odpočinok, tajne odišiel k onomu kňazovi, odložil svoj skvostný odev, obliekol sa do hrubého pútnického rúcha a bez vedomia ostatných utiekol na horu Sinai. Tam biskupovi porozprával dôvod svojho obrátenia, prijal poučenie o kresťanských pravdách, bol pokrstený menom Pachomius a neskôr prijatý aj do rehoľného stavu. Keď po tri roky viedol prísny život, odobral sa so súhlasom svojich predstavených k svojmu otcovi, v nádeji, že ho obráti na svätú vieru. Ale nepodarilo sa mu to! Naopak, bol hrozne mučený a nakoniec ukameňovaný.¹³⁸

Tento zázrak nám znázorňuje, ako sú v najsvätejšej Sviatosti prítomné nielen pravé Telo a pravá Krv Ježiša Krista, ale tiež, ako Pán Ježiš počas svätej omše býva skutočne zabíjaný, nie síce telesným spôsobom, ale duchovným. To, že práve tento Saracén zbadal pri svätej omši duchovné zabitie Dieťaťka, sa stalo preto, aby sa tento pohan, ktorý dovtedy nemal žiadne vedomosti o našej svätej viere, najprv naplnil prekvapením, potom o tom premýšľal a nakoniec bol pohnutý k prijatiu kresťanskej viery. Boh si ale tiež prial, aby táto udalosť bola zaznamenaná, aby sme sa o tomto tajomstve lepšie poučili a vo svojej svätej, pravej viere sa tým viac upevnili.

Hoci teda Ježiš Kristus nebýva pri svätej omši zabíjaný telesným, ale duchovným spôsobom, predsa sa pri nej ukazuje svojmu Otcovi i celému nebeskému osadenstvu v poľutovaniahodnom výzore, ktorý mal pri svojom

¹³⁸ Apud Bollandum ad Vitam s. Georgii M. 23. April;

bičovaní, korunovaní i ukrižovaní; a to tak naživo, ako by to všetko skutočne znova trpel pre tento svet. Preto tiež kňaz Lancicius píše: „*Svätá omša je predstavením utrpenia i smrti Ježiša Krista, a to nielen slovami, ako to býva v divadlách, ale v skutočnosti a v pravde.*“¹³⁹ A tak učí aj svätý Tridentický koncil¹⁴⁰, že „*v tejto viditeľnej obete svätej omše sa predstavuje tá krvavá obeta, ktorá bola raz obetovaná na kríži, pretože v božskej obete svätej omše je obsiahnutý ten istý Kristus a nekrvavým spôsobom býva zabíjaný.*“ Preto aj svätí Otcovia nazývajú svätú omšu opätovným utrpením Ježiša Krista a tvrdia, že Pán Ježiš v najsvätejšej Sviatosti tajomným spôsobom znova zakúša svoje utrpenie a znova býva zabíjaný. Niečo podobné v tejto veci píše tiež ctihodný Marchantius nasledujúcimi slovami: „*Svätá omša nie je iba predstavením Pánovho utrpenia, ale je aj jeho duchovnou a nekrvavou obnovou. Lebo podobne ako Pán Ježiš raz trpel a hriechy celého sveta vzal na sa, aby ich svojou Krvou zmazal, tak aj my skladáme svoje hriechy deň čo deň na neho, ako na toho istého Baránka Božieho, ktorý má byť zabitý na oltári, aby zahladil naše nepravosti.*“¹⁴¹ Týmito slovami je naznačená príčina, pre ktorú Pán Ježiš obnovuje svoje utrpenie vo svätých omšiach. V nasledujúcej časti si o tom ešte viac porozprávame.

2. Prečo Pán Ježiš obnovuje vo svätej omši svoje utrpenie

V prvej časti tejto hlavy som myslím dostatočne ukázal, akým spôsobom Pán Ježiš vo svätej omši naozaj obnovuje svoje utrpenie. Ale *prečo* to tak robí, je snáď mnohým neznáme, a preto si o tej príčine pohovoríme v tejto časti.

Dôvod, pre ktorý Pán Ježiš podstúpil svoje prehorké utrpenie, nám vysvetľuje veľmi zbožný a učený kňaz Segneri nasledujúcimi slovami: „*Keď Kristus Pán žil na zemi, podľa svojej božskej vševládajúcnosti videl, že hoci bude trpieť hroznú muky za spásu ľudstva, predsa bude naveky mnoho miliónov ľudí zavrnutých; a že títo teda nebudú mať účasť na ovoci jeho vykúpenia. Ako náš Brat však nekonečným spôsobom miloval spásu ľudí, a preto pociťoval nevyjadriteľnú útrpnosť s tými, ktorí mali byť naveky jej zbavení. Preto ponúkol svojmu nebeskému Otcovi, že bude nielen po tri hodiny, ale po všetky dni až do skončenia sveta visieť živý na kríži, aby tak týmito svojimi predlhými mukami, svojimi vždy tečúcimi slzami, svojimi vrúcnyimi modlitbami a vzdychmi upokojil prísnu Božiu spravodlivosť a aby tak pohl milosrdenstvom Božím, aby ustanovilo prostriedky, ktorými by bola urobená prietrž tak pre veľkej záhuby toľkých miliónov duší.*“¹⁴²

¹³⁹ De Missa num. 223

¹⁴⁰ Sess. 22, cap. 1

¹⁴¹ Hort. pastor. Cand. myst. tract. IV. lect. 15

¹⁴² Homo christ. Tom. I. discurs 12. c. 14

Že Kristus Pán chcel visieť až do konca sveta na kríži, o tom svedčí aj svätý Bonaventura vo svojich rozjímaniach. S ním súhlasí aj zbožný učiteľ duchovného života Avila aj iní. Áno, Kristus Pán zvláštnym spôsobom sám zjavil mnohým svätcom, že bol ochotný obzvlášť za každého jednotlivého hriešnika vytrpieť všetko to, čo vytrpel pre spásu celého sveta! Keď sa teda milý Spasiteľ ponúkol, že až do skončenia sveta bude visieť na kríži, jeho nebeský Otec mu to odoprel a povedal: Stačí, keď zostaneš tri hodiny živý visieť na kríži. Kto si ani potom ešte nebude chcieť tieto zásluhy z tvojho prehorkého utrpenia privlastniť, ten nebude môcť tebe, ale bude musieť samému sebe pripočítať vinu za to, že bude naveky zavrhnutý!

Touto zápornou odpoveďou Boha Otca nebola však vrúcna láska Pána Ježiša k nám úbohým ľuďom uhasená, ale ešte viac rozpálená, takže sa tým viac roztúžil po tom, aby nám úbohým hriešnikom prispel na pomoc. Preto vo svojej božskej múdrosti ustanovil iný prostriedok, pomocou ktorého by zostával vo svete aj po svojej smrti, ktorým by pokračoval vo svojom milostiplnom utrpení, takmer telesným spôsobom by visel na kríži a bezprestania by sa mohol k Bohu modliť za našu spásu. A týmto podivuhodným prostriedkom je práve najsvätejšia a najdôstojnejšia obeta svätej omše. V tej doposiaľ za nás denne trpí, ba bezprestania duchovným spôsobom visí na kríži a volá za nás k Bohu svojim všemohúcim hlasom o zľutovanie.

V živote svätej panny Kolety sa hovorí, že mala obzvlášť veľkú lásku ku svätej omši, a preto tiež každodenne bývala s najväčšou nábožnosťou na nej prítomná. Keď raz bola na svätej omši, ktorú slúžil jej spovedník, začala pri pozdvihovaní znenazdania hlasne volať: „*Ó môj Bože, ó Pane Ježišu, ó Ježišu, ó vy anjeli i svätí Boží, ó vy ľudia aj hriešnici, pozrite a počúvajte zázraky nad zázraky!*“ Takto a podobne volala nejakú chvíľu a na počudovanie pohla aj všetkých prítomných k útrpnosti. Po svätej omši sa jej jej spovedník pýtal, prečo tak žalostne volala a plakala. A ona odpovedala: „*Ja som videla a počula tak podivuhodné veci, že keby ste vy ctihodný otče, ich bol videl a počul, bol by ste volal snád' ešte hlasnejšie, ako ja.*“ „*A čo si videla?*“ spýtal sa jej kňaz. A ona odpovedala: „*Hoci tieto veci sú tak vznešené, áno božské, že sa človeku nepatrí o nich hovoriť, z poslušnosti by som vám ich predsa chcela oznámiť. Keď ste, ctihodný otče, pozdvihol najsvätejšiu Sviatosť, zbadala som Ježiša Krista visieť na kríži s krvácajúcimi ranami a počula som ho úpenlivo sa modliť k Bohu týmito a podobnými slovami: Pozri, milý Otče, na moje telo, v ktorom som visel na kríži a v ktorom som trpel za spásu sveta! Pozri na moje rany; pozri na moju preliatu Krv; pováž, čo som vytrpel, ako bolestne som umieral! A toto všetko som vytrpel preto, aby boli úbohí hriešnici zachránení a nezahynuli. Ty ich však chceš vo svojej spravodlivosti pre ich hriechy zatradiť a odovzdať diablovej. Kto mi potom odplatí moju prehorkú smrť? Potom nebudem môcť očakávať od hriešnikov, ktorí zahynuli, nielen žiadne vd'aky, ale oni budú mne a môjmu*

*utrpeniu o to viac zlorečiť, pretože sa budú pre neho v pekle o to viac trápiť! Ak sa však dostanú do večného života, budú mi po celú večnosť dobrorečiť a mne za moje prehorké utrpenie vzdávať vd'aky. Preto Ťa, Otče najmilší, vrúcne prosím, aby si ušetril úbohých hriešnikov kvôli mne a zachoval ich od večného zahynutia pre moje prehorké utrpenie!*¹⁴³

Z týchto slov môžeš ľahko spoznať, ako verne za nás prosí Pán Ježiš vo svätej omši a volá k svojmu nebeskému Otcovi o zľutovanie. Keďže svätá omša je obnovením utrpenia Pána Ježiša, musí sa pri nej tiež niečo diať, čo sa dialo aj na kríži. Vtedy Pán Ježiš veľkým hlasom a so slzavými očami volal: „*Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia!*“ A preto práve tak volá aj pri svätej omši na oltári, síce za všetkých hriešnikov celého sveta, ale najmä za všetkých tých, ktorí sú na svätej omši prítomní. Tento jeho hlas nie je mdlý a slabý, ale všemohúci a nevýslovne silný. Lebo tento hlas rozdeľuje oblaky, preráža nebo a vniká do srdca nebeského Otca. Pri svätej omši Ježiš Kristus zaiste koná úrad Príhovorcu, ako hovorí Písmo Sväté: „*Príhovorcu máme u Otca, Ježiša Krista spravodlivého. A On je obetou zľutovania za naše hriechy.*“¹⁴⁴ A svätý Pavol o ňom píše: „*Kristus Ježiš, ktorý za nás umrel, áno, ktorý aj vstal z mŕtvych, ktorý je po pravici Božej, ktorý sa tiež prihovára za nás.*“¹⁴⁵ On sa za nás síce prihovára v nebi, ale obzvlášť sa za nás modlí na oltári, lebo tam koná svoj kňazský úrad; a pretože podľa slov Písma sa patrí, aby kňaz obetoval a modlil sa za odpustenie hriechov ľudu.

O tom nám svedčí svätý Vavrinec Justiniani, keď píše: „*Zatiaľ čo Kristus Pán býva na oltári obetovaný, volá k svojmu Otcovi a ukazuje mu rany na svojom tele, aby svojimi príhovormi zachránil ľudí od večných múk.*“¹⁴⁶ Ó, ako veľa dobrého Kristus Pán svojou modlitbou na oltári vykonáva! Ako často by krajiny i ľudia zahynuli, keby ich Kristus Pán svojimi modlitbami nezachoval! Ako veľa tisícov je tých, ktorí si teraz užívajú nebeskú blaženosť, a boli by v pekle, keby ich všemohúci Kristus Pán svojím príhovorom nevyslobodil od zahynutia! Nuž teda, ó hriešniku, ó hriešnica! radi a často sa zúčastňujte na svätej omši, aby ste sa stali účastnými príhovorov Ježiša Krista; aby ste boli uchránení od všetkého zlého a aby ste pre tohto všemohúceho Príhovorcu dostali od Boha to, čo vlastnými prosbami a zásluhami dosiahnuť nemôžete!

Z toho, čo bolo doteraz povedané, vysvitá prvý dôvod, pre ktorý Pán Ježiš obnovuje svoje utrpenie pri svätej omši a ktorým je: aby sa tak mocne za nás modlil ako to urobil na kríži; a predstavením svojho utrpenia pohol nebeského Otca k milosrdenstvu.

Teraz si všimnime ešte iné príčiny, ktoré ak dobre spoznáme, nám poslúžia k veľkému úžitku a k sladkej úteche. Kristus Pán totiž obnovuje svoje utrpenie

¹⁴³ Bollandus in Vita s. Coletae. ad diem 6. Martii

¹⁴⁴ I. Ján 2, 1. 2

¹⁴⁵ Rim. 8, 34

¹⁴⁶ Sermo de Corpore Christi

pri svätej omši aj z toho dôvodu, *aby nám tak privlastnil zásluhy zo svojej obeti na kríži.*

Aby si to lepšie porozumel, vedz, že Kristus Pán, v celom svojom živote, najmä však na kríži, získal nesmierny poklad zásluh, z ktorého vtedy nikomu inému nedal podiel, ale iba tým nemnohým zbožným, ktorí sa ukázali byť tohto prevzácneho pokladu hodnými. Z tohto pokladu zásluh deň čo deň rozdeľuje pri rozličných príležitostiach, najmä pri svätej omši. My úbohí hriešnici sme neboli účastní tej milosti, aby sme mohli byť prítomní na krvavej obete Pána na kríži na vrchu Kalvárii a tak si tam jej ovocie privlastniť. Ak však prichádzame na svätú omšu a ak sa na nej zúčastňujeme s patričnou nábožnosťou, Kristus Pán nám pri nej privlastňuje aj cenu a moc svojej krvavej obety na kríži, aj cenu a moc celého svojho utrpenia, hoci nie všetkým rovnakým spôsobom, ale každému jednému zvlášť, podľa jeho zbožnosti pri svätej omši.

Teraz vedz, ako veľmi nám prospieva to, že Pán Ježiš pri svätej omši obnovuje svoje utrpenie za nás a nám ho daruje a privlastňuje! Z akého dôvodu to Kristus Pán pre nás robí? Robí to hlavne preto, aby sme mohli zásluhy z jeho utrpenia a smrti užívať ako svoj majetok a Bohu pre svoj najväčší zisk obetovať. A o tom či nám veľmi prospieva tiež obetovanie zásluh Ježiša Krista, o tom sa môžeme poučiť od svätej Mechtily, ktorej Kristus Pán povedal: *„Hľa! Privlastňujem ti všetky horkosti zo svojho utrpenia, aby si ich mohla mne ako svoje vlastníctvo späť dať aj obetovať.“* A aby sme sa dozvedeli, že Kristus Pán i nás, najmä pri svätej omši, robí účastnými takého obdarovania, preto tej svätici ďalej povedal: *„Kto mi moje utrpenie, ktoré som mu daroval, obetuje, tomu ho privlastňujem na odplatu dvojnásobne. A v tom zmysle má byť chápaný môj prísľub: Stokrát viac dostane a životom večným vládnuť bude.“*¹⁴⁷

Či nie sú tieto slová nadmieru potešiteľné? Či sa nemáme cítiť nevýslovne šťastní, keď nám Pán Ježiš zanechal svätú omšu, v ktorej nám udeľuje tak vzácne poklady, ktoré môžeme ešte tak ľahko rozmnožiť a zväčšiť? Lebo keď si povzdychneš: *„Ó, Pane Ježišu, obetujem Ti Tvoje prehorké utrpenie!“* on ti odpovedá: *„Milé dieťa! Ja ti ho vraciam dvojnásobne.“* Ak opätovne povieš: *„Ó, Pane Ježišu, obetujem ti Tvoju červenú Krv!“* On hovorí: *„Milé dieťa! Ja ti ju vraciam dvojnásobne!“* Skrátka, koľkokrát ty jemu niečo z jeho utrpenia prinesieš na obetu, toľkokrát dostaneš späť to isté, ale s rozmnožením. Preto veľmi často obetuj Pánovi Ježišovi niečo z jeho utrpenia, lebo tak sa môžeš veľmi ľahko obohatiť pokladmi milosti Božej.

Nachádzam ešte jeden dôvod, pre ktorý chce Pán Ježiš obnovovať svoje utrpenie pri svätej omši. Robí tak preto, aby jeho veriaci, ktorí nemohli byť prítomní pri jeho krvavej obeti na kríži, mohli byť aspoň prítomní pri nekrvavej obeti svätej omši a tým si získali práve toľko milostí a zásluh, ako keby boli stáli pod jeho krížom, avšak len ak by boli s rovnakou nábožnosťou prítomní pri

¹⁴⁷ Revel. lib. 1. cap. 14

obete svätej omše. Počuj, čo o tomto dôvode hovorí učený kňaz Molina: „*Kristus Pán nariadil, aby jeho Cirkev obetovala vždy tú istú obetu, ktorú on obetoval sám na kríži. Táto obeta síce nemala byť krvavou obetou, avšak s onou krvavou podstatne totožnou. A pretože svätá omša je s obetou Pána na kríži totožná, musí mať tú istú moc a tie isté zásluhy a preto tiež byť Bohu Otcu práve tak príjemná, ako krvavá obeta na kríži. To že svätá omša je tou istou skutočnou aj podstatnou obetou, ktorú Kristus Pán dokonal na kríži, vyplýva z toho, že má ten istý obetný Dar, toho istého obetujúceho Kňaza a že sa tiež tomu istému Bohu a z toho istého dôvodu obetuje. Rozdiel medzi oboma tkvie iba v tom, že svätá omša sa obetuje iným spôsobom, než akým bola obetovaná krvavá obeta na kríži. Lebo vtedy bol Kristus Pán plný krvi a bolesti, kým vo svätej omši sa obetuje bez krvi a bez bolesti.*“¹⁴⁸

Rozjímaj predsa o týchto krásnych a dôrazných slovách! Uvažuj, akou neoceniteľnou obetou je svätá omša, akú vznešenú cenu a akú pôsobivú moc má! Lebo takto o nej nehovoria len uvedení zbožní a učení muži, ale opakujem, samotná neomylná Cirkev Pána výslovne učí, že: „*obeta svätej omše a obeta Pána Ježiša na kríži sú jednou a tou istou obetou!*“¹⁴⁹ Z toho všetkého teda celkom zrejme vysvitá, že Pánovi Ježišovi práve tak veľmi vd'áčime a sebe práve tak veľké zásluhy získavame, keď sme nábožne prítomní na svätej omši, ako keby sme nábožne stáli na kopci Kalvárii pod jeho krížom; a to všetko len vtedy získavame keď sme skutočne s takou nábožnosťou prítomní na svätej omši, s akou by sme boli prítomní pod krížom. Či teda nemáme byť pokladaní za šťastných, že môžeme byť denne prítomní na utrpení Pána pri svätej omši a stávať sa účastnými jeho ovocia? Či nemáme byť blažení, keď nám je denne dopriate pri najdôstojnejšej obeti svätej omše stáť pod krížom umierajúceho Spasiteľa; svojimi očami ho vidieť, s ním sa rozprávať, jemu sa z nášho utrpenia žalovať a od neho dostávať pomoc aj útechu, práve tak ako tí, ktorí stáli telesne pod jeho krížom? Ó, kresťania, vážte si túto milosť, ktorú vám Kristus Pán denne preukazuje! Nikdy si nezabudnite privlastňovať tie milosti, ktoré nám Kristus Pán denne pri svätej omši ponúka! Osvojujte si z toho pokladu, z ktorého je vám Kristus Pán denne ochotný udeľovať a neprestávajte mu za nevýslovné milosti, plynúce zo svätej omše, asi takto ďakovať:

Modlitba ďakovná. Ak uvažujem o Tvojej nevýslovnej láske, Pane Ježišu, naplňam sa takým úžasom, že nedokážem ani vysloviť, čo pociťujem vo svojom srdci. Ty teda, ó môj Bože, si viac ceníš spásu mojej duše, ako si ju cením ja? Ty teda viac činiš pre moje blaho, ako to robím ja? Ty si teda pre nás hriešnikov ustanovil onú božskú obetu a objavil si tak účinný prostriedok, ktorým by sme mohli spravodlivosť Božiu upokojiť a zmieriť? Klaniam sa Ti, chválím a vebím Ťa, Ty Horliteľ za moju spásu, na všetkých oltároch, kdekoľvek si

¹⁴⁸ De Missa tract. 4. cap. 5

¹⁴⁹ Concil. Trid. sess. 22, cap. 2.

prítomný. A v spojení s tým vd'aky vzdávaním, ktoré si Ty obetoval svojmu nebeskému Otcovi pri poslednej večeri, ja Ti tiež ďakujem za to, že si tú božskú obeť ku cti svojho Otca a pre spásu našich duší ustanoviť ráčil. A k tomuto svojmu vd'aky vzdávaniu pozývam tiež všetkých tých svätých, ktorí túto najdôstojnejšiu obeť obzvlášť nábožne uctievali a jej mocou i pôsobením sa dostali do večnej radosti. Pozývam ich k vd'aky vzdávaniu preto, aby Teba v spojení so mnou chválili, velebili a oslavovali za všetko to dobré, ktoré nám pri každej obeti svätej omše uštedruješ a v Cirkvi svojej až do konca časov uštedrovať chceš. Prosím Ťa čo najúpenlivejšie, udeľ mi tú milosť, aby som sa mohol na presvätej obeti denne s pravou nábožnosťou zúčastňovať a ovocie z nej plynúce, v najhojnejšej miere si privlastňovať. Amen.

IX. HLAVA. KRISTUS PÁN PRI SVÄTEJ OMŠI OBNOVUJE SVOJU SMRŤ

Kristus Pán povedal: „*Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí život za svojich priateľov.*“¹⁵⁰ Pretože nikto nemá nič cennejšie ani príjemnejšie ako svoj život a tiež nikomu nemôže dať nič vzácnejšie ako práve život. Avšak láska Ježiša Krista k nám bola oveľa väčšia, lebo on svoj život nepoložil iba za svojich priateľov, ale aj za svojich najhorších nepriateľov; a nepoložil za nich život obyčajného človeka, ale obetoval za nich najšľachetnejšiu a najsvätejšiu dušu! V tom istom evanjeliu svätého Jána Spasiteľ tiež hovorí: „*Život svoj dávam za svoje ovce.*“¹⁵¹ Zdá sa, že tieto slová poukazujú na niečo zvláštne. Lebo Spasiteľ nehovorí: „*Život svoj vydám za svoje ovce;*“ tiež nehovorí: „*Život svoj som vydal za svoje ovce*“, ale: „*Život svoj dávam za svoje ovce.*“ To znamená: „*Ja neprestávam svoj život vydávať za svoje ovce.*“ A tak robí každý deň pri svätej omši, v ktorej svoju smrť obnovuje. Ako sa to deje, chcem teraz vysvetliť.

Niekde sa predstavuje utrpenie Pána Ježiša ako tragická hra. Medzi inými dejmi pribíjajú mladého muža na kríž a po dlhšom visení a zvieraní smrteľnými bolesťami sa zdá, že vypúšťa ducha a umiera. A niekto ten dej predstavuje tak dojemne, že diváci sú dojatí utrpením a v ich očiach sú slzy. Pri svätej omši sa však nedeje takáto tragická hra, že by pri nej niekto iný predstavoval umierajúceho Spasiteľa, ale sám Spasiteľ tu predstavuje svoju smrť tak, že pri nej duchovným spôsobom skutočne zomiera! Túto úlohu nechcel zveriť ani anjelom, ani svätým, lebo oni by ju nemohli našim očiam tak živo a tak prirodzene predstavovať, ako to robí on sám. Aby teda Boh, celé nebeské osadenstvo i celé ľudstvo mali túto tragickú hru jeho smrti denne pred očami, predstavuje Kristus Pán sám pri každej svätej omši svoju smrť práve tak, ako ju

¹⁵⁰ Ján 15, 13.

¹⁵¹ Ján 10, 17

podstúpil na kríži. To chcem najskôr znázorniť podivuhodným príkladom a potom dokázať aj vysvetlením bohoslovcov.

Cesarius z Heisterbachu hovorí takto: „U nás v kláštore žil mních, menom Gottšalk, ktorý sa narodil na zámku Wolmerstein a skôr ako vstúpil do kláštora, bol kanonikom pri arcibiskupskom chráme v Kolíne nad Rýnom. Keď tento mních pred šiestimi rokmi na úsvite Narodenia Pána slúžil pri postrannom oltári svätú omšu a pri nej plný zbožnosti prelieval hojné slzy, po pozdvihovaní zbadal vo svojich rukách namiesto svätej Hostie Dieťaťko tak krásne, že by sa pohľadom na toľko krásy dozaista aj samotní anjeli rozradovali. Kňaz vzal to Dieťaťko do svojho náručia a bozkával ho s nevýslovnou láskou. Po nejakej chvíli Dieťaťko zmizlo a kňaz dokončil obetu svätej omše so zvláštnou zbožnosťou. Čoskoro potom ochorel a pred svojou smrťou vyjaval svoje videnie nášmu prelátovi Henrichovi. Ten potom na svojej ceste do Frieslandu rozprával túto zázračnú udalosť farárovi Adolfovi z Dieverenu, ktorý si povinnosti svojho svätého úradu nekonal práve s valnou horlivosťou. Keď tento počul o zjavení, ktoré mal mních, povzdychol si a povedal: Prečo Boh takéto veci zjavuje svätcom a mužom dokonalým vo viere? Skôr by mal také zjavenie dopriať mne, úbohému hriešnikovi a ľuďom mne podobným, ktorí bývame často zmietaní pochybnosťami, či Kristus Pán je skutočne prítomný v najsvätejšej Sviatosti. Skoro potom mal tento kňaz pri svätej omši to isté zjavenie, ktoré oblažilo zbožného mnícha Gottšalka. Keď totiž chcel pred Agnus Dei rozlomiť svätú Hostiu, náhle zbadal vo svojich rukách prekrásne Dieťaťko, ktoré sa naň milostivo usmievalo. Najprv sa toho zjavenia veľmi zľakol. Keď sa však trochu spamätal, pozeral na Dieťaťko so srdečnou radosťou. Po nejakej chvíli chcel vedieť, čo sa nachádza na druhej strane svätej Hostie. A hľa, sotva ju obrátil, uvidel Krista Pána na kríži, ako skláňa hlavu a ako sa zdá, že vypúšťa svojho ducha. Tento pohľad natoľko dojal jeho srdce, že takmer z toho ochorel a zo sústrasti začal roniť premnohé slzy. A podobu umierajúceho Spasiteľa videl tak dlhú chvíľu, že bol na rozpakoch, či má prestať slúžiť svätú omšu, alebo má pokračovať. Zhromaždený veriaci ľud sa s údivom pozeral na kňaza a nemohol si vysvetliť, prečo tak horko plače a čo sa mu prihodilo. Zatiaľ zmizla podoba trpiaceho a umierajúceho Spasiteľa, svätá Hostia nadobudla svoju predchádzajúcu podobu a farár doslúžil svätú omšu s hojnými slzami. Ľud chcel vedieť, čo sa mu prihodilo, prečo tak dlho svätú omšu slúžil a prečo tak plakal. Preto kňaz vystúpil na kazateľnicu a hovoril o tom, ako sa mu zjavilo Jezuliatko a chcel poslucháčom popísať aj bolestiplnú postavu umierajúceho Spasiteľa. Avšak jeho srdce pri tom tak zmäklo, jeho oči tak slzili a jeho ústa tak vzdychali, že nemohol zo seba dostať zrozumiteľného slova. Preto s plačom zostúpil z kazateľnice a strávil niekoľko dní osamote, oplakávajúc svoje hriechy a rozjímajúc o prehorkom utrpení a prebolestnej smrti Pána. Až neskôr mnohým zbožným ľuďom dopovedal, aké zjavenie sa mu vtedy pri svätej omši stalo. A

toto zjavenie mu po celý ďalší život tak hlboko utkvelo v srdci, že si polepšil svoj život, spáchané hriechy pokáním odčinil a svojich veriacich potom ako horlivý duchovný pastier vo všetkých dobrých veciach vždy príkladom predchádzal.¹⁵²

Keby sa aj nám dostalo takej milosti, aby sme mohli vo svätej Hostii uvidieť svojho umierajúceho Spasiteľa, ako radi by sme potom na svätú omšu prichádzali, ako nábožne by sme sa pri nej modlili a akú srdečnú sústrasť by sme mali so svojim Vykupiteľom! Ale hoci telesnými očami svojho umierajúceho Spasiteľa počas svätej omši nevidíme, pozeráme sa naňho očami svojho ducha, totiž vo svätej viere! A koľkokrát si v sebe túto vieru vzbudzujeme, toľkokrát preukazujeme Pánovi Ježišovi veľkú službu a zasluhujeme si veľkú odmenu. Aby sme to však tým pevnejšie verili, Kristus Pán nám dáva počas svätej omši niektoré viditeľné znamenia o svojej smrti, ktoré teológovia vykladajú nasledovne:

Keď Pán Ježiš pri poslednej večeri premieňal chlieb a víno na svoje presväté Telo a svoju predrahocennú Krv, nechcel tak urobiť naraz a tiež nie pod jedným spôsobom, ale ten zázrak chcel urobiť dvakrát a pod dvojakým spôsobom, aby nám tak svoju smrť veľmi živo predstavil pred oči. Zaiste mohol nad chlebom povedať: „*Toto je moje Telo i moja Krv!*“ a chlieb by sa po týchto slovách naozaj premenil na jeho živé Telo aj na živú Krv. Ale keby to takto urobil, tak by táto samotná podoba čiže spôsob chleba zaiste jasne nepredstavovala jeho prehorkú smrť. A preto svojimi zázračnými slovami najprv premenil len chlieb na svoje sväté Telo a dal ho svojim učeníkom jesť; potom podobne tiež premenil len víno na svoju presvätú Krv a dal ju svojim učeníkom piť. A nakoniec prikázal, aby to isté a taktiež robili aj oni. Prostredníctvom Ducha Svätého vnukol svojej Cirkvi, aby aj kňazi najprv premieňali chlieb na jeho presväté Telo a pozdvihovali ho; a potom aby aj víno premieňali na jeho presvätú Krv a pozdvihovali ju a tak ľudu jeho smrť jasne a zreteľne stavali pred oči.

O tomto obraznom predstavovaní smrti Ježiša Krista pod rozdielnymi spôsobmi chleba a vína píše Lancicius takto: „*Pretože prirodzená smrť nastáva tým, že sa krv celkom oddeľuje od tela, tak i Kristus Pán umrel na kríži, keď sa jeho presvätá Krv oddelila od jeho požehnaného tela; a týmto spôsobom sa obetoval. A podobne sa zobrazuje aj jeho smrť pri svätej omši oddelením jeho Krvi od jeho Tela. Lebo zázračnými slovami premeny sa jeho Telo predstavuje pod spôsobom chleba a jeho Krv pod spôsobom vína.*“¹⁵³

Tým, že Kristus Pán pri svätej omši stavia Bohu Otcu pred oči svoju smrť, tak mu znova dosvedčuje a obetuje najdokonalejšiu poslušnosť, ktorú mu na zemi vždy s najväčšou ochotou preukazoval. Svojho nebeského Otca síce vo

¹⁵² Dial. mirac. vol. 2. dist. 9. cap. 2 a 3

¹⁵³ De Missa cap. 5

všetkých veciach dokonale poslúchal, avšak jeho ľudskej prirodzenosti neprišla poslušnosť v žiadnej veci tak zaťažko, ako keď mal z poslušnosti k nemu podstúpiť smrť a síce tú najbolestnejšiu. Túto poslušnosť nám popisuje svätý Pavol slovami: „*Ponížil seba samého a stal sa poslušným až na smrť, a to smrť na kríži.*“ Aby sme však pochopili, akou milou bola táto tvrdá poslušnosť Bohu Otcu a ako preštedro ju On odmenil, svätý apoštol dodáva: „*Pretože ho Boh povýšil a dal mu meno (čiže dôstojnosť a slávu), ktoré je nad všetky mená.*“¹⁵⁴ A túto dokonalú poslušnosť Pán Ježiš obetuje svojmu nebeskému Otcovi pri svätej omši a s ňou zároveň aj všetky svoje vznešené cnosti, ktoré pri smrti konal, najmä svoju najvyššiu nevinnosť, svoju najhlbšiu pokoru, svoju nepremožitelnú trpezlivosť a svoju ohnivú lásku, ktorú vo svojom Srdci prechovával nielen k svojmu Otcovi, ale aj ku svojim katom, k svojim nepriateľom aj ku všetkým nevďačným hriešnikom.

Pán Ježiš pri svätej omši ukazuje svojmu nebeskému Otcovi tiež všetky svoje prehorké bolesti, ktoré pri svojej smrti znášal; všetky tie smrteľné rany, ktoré jeho Srdce rozrývali, všetky hrôzy smrti, ktoré trpel a konečne aj ono násilné bodnutie kopijou, ktorým bolo jeho Srdce prebodnuté. Toto všetko mu predstavuje tak živo, ako by sa to práve dialo a znova opakovalo. Takto Kristus Pán obnovuje ono neskonalé zaľúbenie, ktoré mal jeho Otec pri jeho skutočnej smrti, keď videl, ako jeho Syn z lásky k Nemu a pre jeho väčšiu česť preochotne podstupuje najbolestnejšiu smrť. Ako vtedy Kristus Pán utíšil hnev svojho Otca, hriešnikom vydobyl milosrdenstvo a uzmieril svet s Bohom, tak to isté robí opäť vo všetkých svätých omšiach a zabezpečuje nám tak veľké blaho, čo mu nikdy nebudeme môcť dostatočne odplatiť!

A teraz uvažujme o týchto pravdách trochu podrobnejšie a zo svedectva bohumilých Učiteľov spoznávajme, aký veľký prospech nám táto obnovená smrť Pána prináša! Svätý pápež Gregor píše: „*Táto zmierna obeta zvláštnym spôsobom zachraňuje duše od večnej záhuby, pretože týmto blahodarným tajomstvom sa predstavuje smrť jednorodeného Božieho syna.*“¹⁵⁵ Ó, aký utešený je tento výrok pre všetkých tých, ktorí sa pre svoje hriechy obávajú zavrhnutia! Lebo svätý Gregor, ktorý bol obzvlášť učeným a zbožným Učiteľom Cirkvi, nám výslovne dosvedčuje, že prehorká smrť Pána, ktorá sa pri svätej omši duchovným spôsobom predstavuje aj obnovuje, má v sebe tú veľkú moc, že obzvlášť zachraňuje duše pred večnou záhubou. Ak teda aj ty chceš byť uchránený od večnej smrti, usilovne prichádzaj na svätú omšu, uctievaj pri nej prehorkú smrť Pána a obetuj ju Bohu Otcovi!

Tiež je veľmi pamätihodné to, čo píše učený Mansi: „*Svätá omša nie je iba pripomenutím tej krvavej obeti, ktorá bola vykonaná na oltári kríža, ale je tou istou obetou, ktorú Kristus Pán na hore Kalvária obetoval, keď tam za nás*

¹⁵⁴ Filip. 2, 8. 9

¹⁵⁵ Homil. 37. in Evang.

podstúpil prebolestnú smrť. A preto má obeta svätej omše tiež tak veľkú cenu, ako ona obeta dokonaná na kríži. ¹⁵⁶

To isté vyjadrujú aj slová kardinála Hosia, ktorý preutešene hovorí: „*Hoci Ježiša Krista pri svätej omši znova nezabíjame, predsa si zásluhy z jeho smrti privlastňujeme práve tak, ako keby práve teraz podstupoval smrť. Pri krvavej obeti na kríži bola aj jeho smrť krvavá; v tejto nekrvavej obete svätej omše je jeho smrť nekrvavá a deje sa tajomným spôsobom; ale predsa táto nekrvavá smrť pôsobí práve tak, ako ona krvavá smrť, keby sa práve v prítomnom okamihu stávala.*“ ¹⁵⁷

Z tohto dôvodu aj opát Rupert z Deutzu hovorí: „*Tak ako Kristus Pán v tom stave, v akom pnel na kríži, v pravde vydobyl odpustenie hriechov všetkým tým, ktorí ho od začiatku sveta očakávali, počnúc od spravodlivého Ábela až po lotra, ktorý bol ukrižovaný po jeho boku; práve tak skutočne zjednáva všetkým veriacim odpustenie ich hriechov pod spôsobmi chleba a vína.*“ ¹⁵⁸ To akým spôsobom svätá omša pôsobuje odpustenie hriechov, vysvetlím nižšie v 15. Hlave. Z tohoto výroku zbožného a učeného opáta Ruperta môžeš zatiaľ čerpať tú útechu, že značnú časť trestov, ktoré sme si za svoje hriechy zaslúžili, môžeme odčiniť tak, že budeme s nábožnosťou prítomní na svätej omši.

O tejto veci veľmi krásne hovorí aj P. Segneri toto: „*Obeta Pána na kríži je vo všeobecnosti príčinou toho, že sa nám hriechy odpúšťajú; obeta Pána na oltári je potom zvláštnou príčinou, ktorá privlastňuje silu i pôsobnosť preliatej Pánovej Krvi tomu a onomu človeku podľa jeho spôsobilosti. Prehorké utrpenie a smrť Pána poklady nazhromaždili, svätá omša ich rozdeľuje. Smrť Pánova je spoločnou pokladnicou, svätá omša je kľúčom, ktorý ju otvára.*“ ¹⁵⁹ To sú veru povznášajúce slová, ktoré dodávajú odvahu všetkým tým, ktorí sú chudobní na zásluhy, aby usilovne prichádzali na svätú omšu a skrze ňu sa obohacovali. P. Segneri však vo svojom výklade pokračuje ešte takto: „*Uvažuj teda, čo znamená konať obeť svätej omše; a čo znamená, byť na nej účastný! Ak obetujem, pôsobujem, že Syn Boží, ktorý zomrel za všetkých ľudí, teraz opäť zomiera duchovným čiže nekrvavým spôsobom za mňa a za každého z nás, a to práve tak, akoby znova zomieral za každého jednotlivca zvlášť.*“ Vezmi si tieto slová k srdcu. V tejto svätej obete zomiera za teba Ježiš Kristus duchovným spôsobom, a bol by ochotný aj telesne znova za teba zomrieť, keby to bolo možné a potrebné!

Takto sa vyjadrila preblahoslavená Panna Mária k Alanovi, veľkému služobníkovi Božiemu: „*Môj Syn tak veľmi miluje tých, ktorí sa radi zúčastňujú na svätej omši, že by chcel za každého z nich, keby bolo treba, toľkokrát zomrieť,*

¹⁵⁶ Bibl. moral. tom. III. tract. 48 discours. 3

¹⁵⁷ De Eucharistia cap. 41

¹⁵⁸ Comment. in evang. s. Joannis Lib. XIV. in cap. VI.

¹⁵⁹ Homo christ. disc. 12. c. 9

koľkokrát je vo svojom živote nábožne prítomný na svätej omši. ¹⁶⁰ To sú veru tak podivuhodné slová, že im je sotva možné uveriť! A predsa sú v súlade s nekonečnou láskou Ježiša Krista, ktorá ho nabáda, aby denne nie raz, ale mnoho tisíckrát duchovným spôsobom znova zomieral za úbohých hriešnikov! Uč sa teda z toho byť denne nábožne prítomný na svätej omši; a pri každej z nich si pomysli, že kráčaš s Pánom Ježišom na horu Kalváriu, aby si mu bol nápomocný pri jeho utrpení i smrti! To ťa učí aj nábožný Tomáš Kempenský, keď píše takto: *„Keď slúžiš alebo sa zúčastňuješ na svätej omši, tak sa ti má javiť tak veľkou, novou a utešenou, ako keby Kristus Pán práve teraz a v tento deň pnel na kríži a trpel i umieral za spásu ľudí.* ¹⁶¹

Ó, Bože, aká to láska, aká to milosť pre nás! Ako veľmi nám teda prospieva, keď si dokážeme privlastňovať bohaté ovocie, ktoré sa nám ponúka vo svätej omši! Keby si bol býval pri smrti Pána na vrchu Kalvária a tam by si nebeskému Otcovi prinášal na obetu ukrutné muky a smrteľnú úzkosť jeho umierajúceho Syna, či by ti nebol pre túto tvoju obetu odpustil všetky tvoje hriechy, keby si ho vtedy ako kajúcny hriešnik vrúcne prosil o odpustenie? Nuž teda, konaj pri svätej omši, čo by si bol robil na Kalvárii! Lebo na oltári je prítomný a duchovne aj za teba zomiera ten istý premilostivý Spasiteľ! A po pozdvihovaní si vo svojom srdci alebo aj ústami hovor:

Najsvätejší Otče! Pozri, ako Tvoj jednorodený Syn, ktorý pred mnohými rokmi v najprudších bolestiach za mňa zomrel, teraz opäť duchovným spôsobom za mňa zomiera a zásluhy svojej prehroznej smrti Tebe za moje hriechy ako obetu prináša! V spojení s touto jeho obetou prednášam Tebe skrze presladké Srdce Pána Ježiša všetky bolesti, tresty, muky, rany i urážky, ktoré Tvoj Syn vytrpel pri svojom umučení; najmä Ti obetujem jeho najtrpkjší smrteľný boj a jeho najpotupnejšiu smrť. Najmilší nebeský Otče, pozri na toto všetko čo vytrpel Tvoj Syn za mňa! A toto všetko obnovuje na tomto oltári a obetuje za mňa! Všetko to mi privlastňuje a dáva mi do daru ako majetok! A ja všetko toto, ako svoj majetok, predkladám zase pred Tvoj zrak a obetujem Ti to k Tvojej väčšej úcte a pre spásu svojej duše. Najúpenlivejšie ťa prosím, aby si mi pre túto moju obetu ráčil odpustiť hriechy, aby si mi odpustil zaslúžené tresty, udelil mi nápravu života a pre prehorkú smrť svojho Syna ma od večnej smrti milostivo ochránil. Amen.

¹⁶⁰ B. Alan rediv. p. 2, c. 7

¹⁶¹ O nasledovaní Krista kn. 4. hl. 2.

X. HLAVA. KRISTUS PÁN VO SVÄTEJ OMŠI ZNOVA PRELIEVA SVOJU KRV

Svätý Pavol nám opisuje starozákonný zvyk, podľa ktorého býval ľud pokropený krvou obetovaného zvieraťa a tak očistený i posvätený, týmito slovami: „*Keď totiž Mojžiš oznámil všetkému ľudu všetky prikázania podľa zákona, vzal krv teliat a capov s vodou, so šarlátovou vlnou a yzopom a pokropil samu knihu aj všetok ľud, hovoriac: „Toto je krv zmluvy, ktorú pre vás nariadil Boh.“ Podobne pokropil krvou aj stánok a všetko bohoslužobné náčinie. A podľa zákona sa skoro všetko očisťuje krvou a bez vyliatia krvi niet odpustenia. Podoby nebeských vecí bolo treba takto očisťovať; no nebeské veci samy lepšími obetami, ako sú tamtie.*“¹⁶² Toto prelievanie krvi obetných zvierat a to pokropovanie boli predobrazy preliatia Kristovej Krvi a pokropovaním jeho božskou Krvou bývame oveľa lepšie očistení od hriechov, než ako bývali od hriechov očistení Židia krvou zvierat. Pretože ten istý svätý Pavol hovorí takto: „*Lebo ak už krv capov a býkov a popol z jalovice pokropením poškvrných posväcuje, aby boli telesne čistí, o čo viac krv Krista, ktorý skrze večného Ducha sám seba priniesol Bohu na obeť bez poškvrných; očistí nám svedomie od mŕtvych skutkov, aby sme mohli slúžiť živému Bohu.*“¹⁶³

Tu by snáď niekto povedal: „*Kristus Pán preliat svoju svätú Krv pri svojom umučení a pokropil ňou veriacich, ktorí vtedy žili; my sme však vtedy ešte neboli narodení a preto nemáme účasť na tejto veľkej milosti.*“ Milý priateľu, nezarmucuj sa preto; lebo svätá Krv Pána bola preliata na kríži práve tak aj za teba, ako za vtedy žijúcich veriacich. Lebo svätý Pavol výslovne hovorí: „*Kristus Ježiš dal seba samého na vykúpenie za všetkých;*“¹⁶⁴ a „*za všetkých zomrel.*“¹⁶⁵ Ak Kristus Pán zomrel za všetkých a vydal sa na vykúpenie za všetkých, tak nezomrel iba pre spásu vtedy žijúcich veriacich, ale aj za teba, i za mňa, aj za všetkých, ktorí ešte až do skončenia sveta budú žiť. Okrem toho vo svojej božskej múdrosti ustanovil ešte iný prostriedok, pomocou ktorého svoju svätú Krv denne prelieva a naše duše ňou pokropuje a očisťuje. To sa deje v každej svätej omši. A to ti hneď podrobne dokážem.

Ako prvého svedka uvádzam svätého Augustína, ktorý píše takto: „*Vo svätej omši sa prelieva Krv Kristova za hriešnikov.*“¹⁶⁶ Tieto slová sú tak jasné, že nepotrebujú vysvetlenie; a tento svedok je tak poctivý, že mu nikto neodopiera vieru! Ako druhého svedka menujem svätého Jána Zlatoústeho, ktorého slová znejú takto: „*Pri svätej omši býva Baránok Boží zabitý za teba a jeho Krv tečie*

¹⁶² Žid. 9, 19-25

¹⁶³ Žid. 9, 13, 14

¹⁶⁴ I. Tim. 2, 5

¹⁶⁵ I. Kor. 3, 15

¹⁶⁶ Sermo 11. de sanctis. Tom. V.;

duchovným spôsobom na oltári. Jeho krv, ktorá je v kalichu, sa čerpá z jeho nepoškvrneného boku na tvoje očistenie.“¹⁶⁷

Keď kňaz hovorí nad kalichom slová premenenia, tak nimi takmer čerpá Krv z boku Ježiša Krista, odkiaľ ona vteká do kalicha, z ktorého potom duchovným spôsobom bývajú kropené duše prítomných veriacich. Slová premenenia znejú: „*Toto je kalich Mojej Krvi, Nového i večného Zákona, tajomstvo viery, ktorá bude za vás a za mnohých vyliata na odpustenie hriechov.*“ Toto sú Kristove slová, ktorými premenil víno na svoju svätú Krv. Tie isté slová vyslovujú tiež všetci kňazi pri svätej omši a to na príkaz Pána Ježiša. A tieto slová nevyslovujú tak, akoby posvätný dej poslednej večere iba rozprávali a teda uvádzali to, čo Pán Ježiš doslova povedal nad kalichom. Lebo keby iba takto rozprávali, sväté premenenie by nespôsobili! Oni slová premeny vyslovujú zároveň aj ako tvrdenie; totiž s tým úmyslom, že vyslovujú pravdivé slová a že sa aj pravdivými majú stať; ako aj že sú skutočne pravdivé a popravde sa deje to, čo obsahujú, že sa totiž nimi víno premieňa na presvätú Krv Pána.

Kňaz nehovorí len: „*Toto je kalich mojej Krvi*“, ale tiež dodáva: „*Ktorá bude vyliata za vás a za mnohých na odpustenie hriechov.*“ Podobne teda, ako boli neomylné splnené prvé slová, musia byť splnené aj nasledujúce slová. Preto býva tiež presvätá Krv Ježiša Krista pri svätej omši naozaj prelievaná, a to „*za vás a za mnohých*“. Tieto slová znamenajú: Krv Pána sa prelieva za vás, ktorí ste prítomní na svätej omši ako aj za mnohých neprítomných, ktorí svätú omšu dali slúžiť, aj za tých, ktorí by sa radi na svätej omši zúčastnili, len keby mohli a tiež aj za tých, ktorí pre chorobu, zajatie, alebo pre iné dôležité a neodkladné povinnosti sa na svätej omši síce nezúčastňujú, ale aspoň sa do nej odporúčajú. Za týchto mnohých, býva pri svätej omši preliata Krv Pána na odpustenie hriechov.

Ó, či toto nie je vznešené tajomstvo nevýslovnej lásky Pána Ježiša k nám úbohým hriešnikom? Ako to máme veriť, že presladký Pán Ježiš, ktorý za nás preliat svoju predrahou Krv až do poslednej kvapky, tú istú svoju presvätú Krv skutočne po všetky dni aj všetky hodiny za nás znovu vždy prelieva pri svätých omšiach na odpustenie našich hriechov a pre našu spásu? Ó, naozaj to môžeme veriť, ba my to veriť musíme, a to preto, že to tvrdí sám Kristus Pán! Aké veľké milosti, aké veľké oblaženie sa teda dostáva tým, ktorí sa na svätej omši nábožne zúčastňujú! Krv Ježiša Krista nebýva za nich iba preliata, ale býva preliata na odpustenie ich hriechov! „*Lebo koľkokrát býva preliata Krv Ježiša Krista, toľkokrát býva preliata na odpustenie hriechov*“; tak učí sv. Ambróz. Kto by teda nechodil rád na svätú omšu, keď je ubezpečený o tom, že tam môže dosiahnuť odpustenie svojich hriechov? (Akým spôsobom sa to deje, o tom rozpráva nižšie 15. Hlava)

¹⁶⁷ De Eucharistia

V celej katolíckej Cirkvi niet vzácnejšej svätej veci nad presvätú Krv Pána, pretože jej jediná kvapka má väčšiu cenu ako všetky poklady celého sveta, ba celého neba, a to preto, že je to Krv samotného Bohočloveka. A táto predrahocenná Krv nie je prítomná len pri svätej omši, ale je aj našim majetkom, práve tak, ako je každý iný poklad našim majetkom, keď sme ho právom nadobudli. Keďže Kristus Pán je sám celý vo svätej omši našim majetkom, ako som v 5. Hlave vysvetlil, preto je našim majetkom aj všetka jeho presvätá Krv a my ju môžeme ako svoje vlastníctvo obetovať Bohu nebeskému.

1. Ako sa vo svätej omši pokropuje presväťou Krvou Pána

V prvom odseku tejto hlavy sme rozjímali o tom, ako býva presvätá Krv Pána vo všetkých svätých omšiach vyliata. Vysvetlenie toho, ako presväťou Krvou býva aj kropené, zostalo až na toto miesto. Vezď teraz, milý čitateľu, že, ako sa za nás vo svätej omši skutočne prelieva blahoslavená Krv Pána, práve tak býva aj duchovným spôsobom kropená na všetkých prítomných a vyliata na ich úbohé duše. O tom máme v Starom Zákone viditeľný predobraz, ktorý nám vykladá svätý Pavol, a to pri Mojžišovi, ktorý celý ľud kropil krvou capov a teliat a hovoril: „*Toto je krv zmluvy, ktorú s vami urobil Boh.*“¹⁶⁸ A skoro tie isté slová vyslovil Kristus Pán pri poslednej večeri nad kalichom, keď povedal: „*Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi, ktorá sa vylieva za vás.*“¹⁶⁹ Svätý Pavol k uvedeným slovám pripája ešte toto: „*Potrebné bolo teda, aby sa obrazy nebeských vecí takto očisťovali, ale samé nebeské veci lepšími obetami, než sú tie.*“¹⁷⁰ Tým chcel povedať: židovská synagóga, ktorá bola predobrazom katolíckej Cirkvi, bola očistená skrze pokropenie krvou zvierat; katolícka Cirkev býva očisťovaná skrze pokropovanie prevzácnou Krvou zabitého Baránka Božieho. Nič však nemôže byť očistené krvou a vodou, iba ak by bolo krvou a vodou pokropené. Pretože naše duše bývajú pri svätej omši skrze Krv Ježiša Krista očisťované, musia ňou tiež byť pokropované! A to chcem tiež dokázať nasledujúcim:

Svätý Ján Zlatoústý hovorí: „*Ak vidíš Pána obetovaného na oltári, kňaza skloneného a modliaceho sa nad obetou a všetkých prítomných sfarbených onou drahocennou Krvou, či sa môžeš ešte domnievať, že si medzi ľuďmi a na zemi? Či nemáš byť ihneď vytrhnutý do neba, zhadzovať zo seba všetky telesné žiadosti a so slobodnou dušou a čistým srdcom prezerat' to, čo sa deje v nebi?*“¹⁷¹ Týmito slovami tento znamenitý Učiteľ Cirkvi zrejme vyjadruje, že ľud býva pri svätej omši pokropený a sfarbený Krvou Pánovou. Z toho vyplýva, že Krv Pána býva

¹⁶⁸ Žid. 9, 20. 23

¹⁶⁹ Luk. 22. 20

¹⁷⁰ Žid. 9, 23

¹⁷¹ De sacerd. lib. 3. cap. 4

pri svätej omši preliata nielen za nás, ale aj vyliata na nás. S tým súhlasí aj Marchantius, keď píše: „*Predrahá Krv Pána býva pri svätej omši vyliata ako obeta a prítomní veriaci bývajú tou istou Krvou duchovným spôsobom pokropení.*“¹⁷² Jasnejšie sa ani nemohol vyjadriť a podobne jasne hovorí aj svätý miláčik Pána takto: „*Ktorý si nás zamiloval a umyl nás svojou krvou od našich hriechov.*“¹⁷³ Hľa! Tu svätý Ján tvrdí, že nás Kristus Pán svojou svätou Krvou nielen pokropuje, ale celkom nás v nej aj umýva!

O tejto veci tu podávam ešte veľmi jasné svedectvo zo slov svätého Pavla, ktorý píše: „*Pristúpili ste k Ježišovi, prostredníkovi novej zmluvy, a k pokropeniu krvou, ktorá volá hlasnejšie ako Ábelova.*“¹⁷⁴ Pýtam sa: kedy pristupujeme k Pánovi Ježišovi, svojmu Prostredníkovi? A odpovedám: Vo svätom prijímaní pristupujeme k nemu celkom blízko a prijímame ho do svojich srdc. Vo svätom prijímaní však nepristupujeme k Pánovi Ježišovi ako k Prostredníkovi, ale ho požívame ako pokrm svojich duší. Ale vo svätej omši k nemu pristupujeme ako k svojmu pravému Prostredníkovi a Príhovorcovi. Lebo vo svätej omši kňaz Ježiša Krista len zastupuje, kým On sám je vlastným najvyšším Kňazom, ktorému mocou jeho úradu prislúcha, aby prosil za ľud. Ak potom vo svätej omši pristupujeme k Pánovi Ježišovi ako k svojmu Prostredníkovi, pristupujeme k nemu zároveň na pokropenie jeho presväťou Krvou, ako učí svätý Pavol. To sa však vo svätých omšiach nedeje telesným spôsobom, ale duchovným; to jest: v žiadnej svätej omši nebývajú síce Krvou Pána pokropené naše telá, ale vo všetkých bývajú pokropené naše duše. Pri svojom hroznom umučení prelieval Kristus Pán svoju Krv tak, že kvapkala na ruky a šaty katov a tiež stekala na kamene a po zemi. Vo svätej omši prelieva tú istú Krv; lenže ona počas nej nekvapká na zem ani na telá, ale rozlieva sa na duše prítomných veriacich. Áno, ako Mojžiš pokropil židovský ľud krvou zvierat katolícky kňaz pokropuje kresťanský ľud svätenou vodou, a tak duchovným spôsobom Ježiš Kristus pokropuje ľudské duše svojou krvou, ktorá sa za nich vo svätej omši prelieva.

Toto pokropenie duše nám prospieva oveľa viac ako pokropenie tela. Dôkazom toho sú kati i Židia, ktorí síce boli božskou Krvou Pána na svojich rukách aj tvári, teda na telách, pokropení, ale predsa sa neobrátili, ale vo svojej zatvrdnutosti a rozhorčenosti sa upevnili. Keby bol trpiaci Spasiteľ pokropil svojou Krvou ich duše, boli by sa bezpochyby obmäkčili, obrátili aj očistili. A tak by aj nám málo prospelo, keby vo svätej omši boli pokropené Krvou Pána iba naše telá; ale veľmi veľa nám prospieva, keď Krvou Syna Božieho bývajú pokropené naše duše. Lebo tak bývajú očistené i posvätené a nadmieru krásne vyzdobené.

Počúvaj, čo o tom hovorí svätá Magdaléna de Pazzi: „*Ak ľudská duša prijme Krv Pána, nadobúda takú dôstojnosť, akoby bola priodená drahocenným*

¹⁷² Candel. myster. tract. IV. recollect. ad sacrific. Missae

¹⁷³ Zjav. 1, 5 . Preklad Písma Sv. z r. 1995 hovorí: Ktorý nás miluje a svojou krvou nás oslobodil od hriechov.

¹⁷⁴ Žid. 12, 24

rúchom. Ba ona sa začne tak skviet' a tak krásne žiarit', že keby si mohol vidieť lesk duše pokropenej Krvou Pána, chcel by si sa jej takmer klaňať. ¹⁷⁵ Ó, aké to pamätané slová! Blažená duša, ktorá je takou krásou priodená! Blažené oči, ktoré na tak podivuhodnú krásu môžu hľadieť! Ó, milý priateľu, ponáhľaj sa často na svätú omšu, aby si bol počas nej pokropený Krvou Ježiša Krista a tak priodený drahocenným rúchom, aby si sa mohol po celú večnosť skviet' pred všetkými anjelmi i svätými. Aby si bol ešte viac posilnený v tejto viere, že najdôstojnejšia Krv Ježiša Krista sa pri svätej omši na nás vylieva, poviem ti o tom podivuhodný príklad.

Platina, ktorý popísal životy rímskych pápežov, rozpráva udalosť zo života pápeža Urbana IV., ktorá sa stala okolo roku 1265 v Bolsene, meste ležiacom neďaleko Ríma. Istý kňaz, keď vyslovil slová premenenia nad Hostiou, začal pochybovať o tom, či tá svätá Hostia, ktorú držal v rukách, je pravým Kristom Pánom. A pomyslel si: „*Nič pri tejto Hostii nevidím, nič pri nej necítim, nič pri nej neznamenam; teda tiež nie je pravda, že by táto hostia bola Kristom Pánom!*“ Takto nielen pochyboval o prítomnosti Pána Ježiša v najsvätejšej Sviatosti, ale ju celkom popieral a upadol tak do ohavného bludu. Napriek tomu pokračoval vo svätej omši a svätú Hostiu hore pozdvihol. A čo sa stalo? Z pozdvihnutej svätej Hostii začala tiecť krv, podobne ako keď jemný dážď sprcha z oblakov. Kňaz sa tak toho pohľadu zľakol, že nevedel, čo má robiť. Chvíľu zostal stáť s pozdvihnutou svätou Hostiou ako vo vytržení a s úžasom i hrôzou pozoroval, ako z nej jemne a pokojne vyteká krv. Prítomný ľud, vidiac ten zázrak, sa tak pohol na mysl, že začal hlasno volať: „*Ó svätá Krv, čo to znamená? Ó, božská Krv, kto je príčinou tvojho prelievania.*“ Iní potom volali: „*Ó, červená Krv, vylievaj sa na naše duše a očisti ich od ich hriechov! Ó, drahocenná Krv, volaj za nás k Bohu o zľutovanie!*“ Skrátka, jeden volal tak, iný inak; jeden sa bil do prs, iný ronil vrúcne slzy. Kňaz, zmäteným týmto krikom ľudu, sa spamätal zo svojho strnutia, spustil svätú Hostiu dole a chcel ju položiť na korporál. Tu však spozoroval, že korporál je na všetkých miestach tak zvlhčený presvätou Krvou Pána, že na ňom sotva mohol nájsť suché miestečko, na ktoré by svojho Boha položil. Tým sa mu otvorili oči a on spoznal svoje previnenie a z celého srdca začal ľutovať svoju nevieru. V slúžení svätej omše síce pokračoval, ale činil tak s toľkými slzami, že sa pre plač musel častejšie zastaviť. Po svätom prijímaní zložil zakrvácaný korporál, schoval ho a to veľké a zázračné znamenie chcel zatajiť. Ľud sa však po svätej omši okolo neho zhromaždil a pýtal sa ho, čo sa to počas omši svätej prihodilo? A chcel vedieť, či je pravda to, čo zbadal. Tým bol kňaz donútený, aby schovaný korporál zase vyňal a ľudu ukázal. Keď zbožní ľudia zbadali korporál zmáčaný Krvou Pána, tak sa v mysli pohli, že padali na kolená, bili sa do prs, horko plakali a s pokorou vzývali Božie zľutovanie. Povest' o tomto zázraku sa skoro rozniesla široko ďaleko a zástupy ľudí sa

¹⁷⁵ In Monitis, vita eius annexis cap. 14. n. 4

s nábožnosťou ponáhľali do Bolseny, aby uvideli ten veľký div. Keď sa o tom dozvedel aj pápež Urban IV., ktorý sa vtedy zdržiaval v susednom meste Orviete, odkázal kňazovi, aby prišiel k nemu a ten korporál priniesol so sebou. Kňaz sa dostavil s veľkou úzkosťou, padol pred pápežom a zhromaždenými kardinálmi a duchovnými na kolená, ukázal im zakrvácaný korporál a rozprával, ako o prítomnosti Pána v najsvätejšej Sviatosti pochyboval a ako bola Krv Pána preliata na korporáli. Pápež aj všetci kardináli i kňazi padli na kolená, klaňali sa svätej Krvi Pánovej, bozkávali úctyhodný korporál a boli pri pohľade naň veľmi pohnutí. Na uctenie svätej krvi Pána potom pápež v Bolsene prikázal vystavať nádherný chrám a nariadil, aby sa na pamiatku tohto zázraku každoročne konala slávnostná procesia. Tento zázrak sa stal tiež hlavným dôvodom, pre ktorý pápež Urban IV. v roku Pána 1264 potvrdil pre Bolsenu slávnosť Božieho tela.¹⁷⁶

Až do tej doby totiž bývala táto slávnosť konaná, iba biskupom Robertom v Lutychu. Dialo sa tak na podnet svätej Juliany, kláštornej panny, ktorá v tejto záležitosti mala zvláštne zjavenie od Boha. Slávnosť Božieho tela bola neskôr, na cirkevnom koncile konanom vo Vienne, nariadená pápežom Klementom V. pre celú Cirkev.

Zázračnú udalosť, ktorá sa stala v Bolsene, potvrdzujú tiež mnohí iní historici. Zázračný korporál sa doteraz uchováva v katedrále v Orviete, zatiaľ čo oltárny kameň, na ktorom sa ten zázrak stal, sa uctieva v Bolsene.

Čo sa raz pred rokmi stalo viditeľne v Bolsene, to sa doteraz každodenne stáva vo všetkých kostoloch, pri všetkých svätých omšiach neviditeľne. Keď kňazi pri najsvätejšej obete pozdvihujú najdôstojnejšiu Hostiu a posvätený Kalich, z oboch steká božská Krv, podobne ako keď mierny dážď spadá z oblakov. Božská Krv nesteká na zem, ani na hlavy ľudí, ale do srdca, do duší a do myslí prítomných, nie len zbožných, ale aj zlých. Zbožných očisťuje a ozdobuje; robí ich plodnými pre dobré skutky; občerstvuje ich v ich slabostiach a pôsobí v nich ešte mnoho iného dobrého, pri každom z nich podľa jeho schopností. Duše, ktoré nie sú zbožné, sa snažia zbožnými urobiť; zatvrdnuté srdcia obmäkčiť; mysle hriešnikov obrátiť; a všetkým nepriateľom ponúka odpustenie aj milosť. Ak je hriešnik tak zatvrdnutý, že milosti Božie prijať nechce, táto presvätá Krv predsa volá za neho o milosť a zadrhuje od neho spravodlivú pomstu Božiu.

Uvažuj teda, ó duša Boha milujúca, akej veľkej milosti sa stávaš účastnou, keď pri každej svätej omši bývaš naozaj kvapkami božskej Krvi Kristovej pokropená, očistená a ozdobená! Ó, keby si sa mohla sama v tejto svojej ozdobe a kráse uvidieť, ako srdečne by si sa rozradovala, ako vrúcne by si Bohu ďakovala a ako veľmi by si sa rozhorlila, aby si veľmi často a pobožne bývala prítomná na svätej omši!

¹⁷⁶ Platina in vita Urbani IV. Pontif.

Keby si stál na vrchu Kalvária pod svätým Krížom a stekajúcimi kvapkami presvätej Krvi Pána Ježiša by si bol pokropený, či by si to nepovažoval za najväčšiu milosť od Boha? Je však nad akúkoľvek pochybnosť isté, že keď sa na svätej omši nábožne zúčastňuješ, skutočne tak duchovným spôsobom stojíš pod krížom Pána a tvoja duša býva práve tak Jeho krvou pokropená, ako by bolo bývalo pokropené tou istou Krvou tvoje telo, keby si telesne stál pod krížom Pána na Kalvárii. Ak teda budeš pri svätej omši práve tak zbožne prítomný, ako by si bol býval pod krížom, bude ti pokropenie Krvou Pána pri svätej omši práve tak prospievať, ako by ti prospelo pokropenie tou istou Krvou na vrchu Kalvária.

2. Ako vo svätej omši volá za nás do neba presvätá Krv Pána

Z milostí a dobrodení, ktoré prítomní nadobúdajú pri obeti svätej omše, patrí medzi najdôležitejšie tá milosť, že keď božská Krv Ježiša Krista býva vyliata na oltári, tak volá za nich k Bohu a vyprosuje im jeho zľutovanie. Aké užitočné je toto volanie pre hriešnikov! Ako mocne zadržáva prísnu pomstu Božiu od nich! O niektorých ťažkých hriechoch Písmo Sväté výslovne tvrdí, že volajú k Bohu do neba o pomstu a jeho hnev popudzujú proti vinníkom. Lebo takto hovorí Boh ku Kainovi, ktorý prvý zo všetkých pokropil krajinu ľudskou krvou: „*Hlas krvi tvojho brata volá ku mne o pomstu.*“¹⁷⁷ O inom hriechu hovorí Pán: „*Žaloba na Sodomu a Gomoru je veľká a ich hriech je veľmi ťažký. Zostúpim, aby som sa presvedčil, či naozaj tak robia, aká je obžaloba, čo došla ku mne.*“¹⁷⁸ A tým, ktorí vo svojej nespravodlivosti utláčajú chudobné vdovy a siroty, hovorí Duch Svätý: „*Či netečú slzy po tvári vdove a jej výkriky sa nevznášajú (proti tomu), kto ich vyvolal? Lebo slzy z jej tváre vystupujú do neba a Pán, keď ju počuje, nebude sa z toho radovať.*“¹⁷⁹ Svätý Jakub označuje inú nespravodlivosť ako hriech volajúci do neba, keď píše: „*Hľa, mzda, ktorú ste zadržali robotníkom, čo vám žali polia, kričí. A krik žencov došiel k sluchu Pána Zástupov.*“¹⁸⁰ Ba ústami proroka Izaiáša Boh nazýva ťažké hriechy krikom: „*Lebo vinicou Pána zástupov je dom Izraela a júdski mužovia jeho sadom rozkošným. On čakal na právo - a hľa, bezprávie, na spravodlivosť - a hľa, krik!*“¹⁸¹ teda je počuť krik tých, ktorým sa ubližuje. Z týchto slov je zrejmé, že smrteľný hriech bezprestania vystupuje ako hrozný krik k Bohu a vyvoláva jeho spravodlivý hnev proti hriešnemu svetu.

Kto teda utišuje tento nekonečný Boží hnev? Kto od nás odvracia túto hroznú pomstu spravodlivého Boha? Ani na nebi, ani na zemi nie je k tomu nič spôsobilejšie ako hlas predrahocenej božskej Krvi Ježiša Krista! Lebo hoci je

¹⁷⁷ I. Mojž. 4, 10.

¹⁷⁸ I. Mojž. 18, 20, 21.

¹⁷⁹ Sir. 35, 18, 19

¹⁸⁰ Jak. 5, 4

¹⁸¹ Izai. 5, 7

krik bezpočetných hriechov tak silný, že zaznieva až do neba, predsa je hlas preliatej Krvi Bohočloveka omnoho silnejší, pretože je všemohúci a nekonečný; a naplní nielen zem, ale aj celé šire nebo a preniká otcovým Srdcom Božím. Hoci hrozný krik tak mnohých, strašných neprávosti Božie Srdce veľmi roztrpčuje, predsa je ľúbeznosť hlasu preliatej Krvi Ježiša Krista tak nekonečne sladká, že zabraňuje všetkej nevôli a hnevu Božieho Srdca a ho viac utišuje, než ho mohol rozhnevať krik hriechov.

Snáď máš na jazyku otázku: Ale ako môže táto svätá Kristova Krv volať do neba, keď predsa nič z toho nepočujeme ani nezaznamenávame? A ja odpovedám otázkou: Ako mohla preliata krv Ábela volať do neba, keď Ábel bol predsa mŕtvy a jeho krv z jeho rán pokojne vytekala? A predsa Boh povedal Kainovi: „*Hlas krvi tvojho brata volá ku mne o pomstu!*“ Je zrejmé, že tu nie je reč o telesnom hlase, ale o duchovnom; a tento duchovný hlas bol teda taký silný, že vystupoval zo zeme až do neba, prenikal Srdce nebeského Otca a vyzýval ho k pomste proti bratovrahovi. A práve tak je hlas preliatej Krvi Ježiša Krista pri svätej omši duchovným hlasom, ale tak mocným, že rozhnevaného Boha privádza k zľutovaniu. To, že naozaj táto predrahá Krv Pána pri svätej omši „*volá*“ k Bohu, nám chce priviesť na myseľ svätý Pavol, keď píše: „*Pristúpili ste k Ježišovi, Prostredníkovi novej zmluvy, a k pokropeniu krvou, ktorá hovorí hlasnejšie ako Ábelova.*“¹⁸² To, že pri svätej omši pristupujeme k Pánovi Ježišovi, nášmu Prostredníkovi a k pokropeniu jeho Krvou, bolo dostatočne objasnené v predchádzajúcej kapitole. Z toho teraz podľa zmyslu slov apoštola vyplýva, že keď pristupujeme k pokropeniu touto presväťou Krvou Pána, ona za nás volá k Bohu. Svätý Pavol síce nehovorí, že Krv Pána „*volá*“, ale že pokropenie tou Krvou, alebo jej vyliatie „*hovorí*“. To znamená, že presväťá Krv Pána, keď ešte bola v jeho prevelebnom tele, nevolala, ale mlčala; keď však pri jeho prehorkom utrpení bola bolestne a nevinne vylievaná, začala hovoriť, hovorila mocne, čiže volala až všemohúcim hlasom, a to o zľutovanie pre hriešnikov.

A práve tak mocne hovorí, čiže prenikavo volá táto drahocenná Krv k Bohu všemohúcemu, keď pri svätej omši býva preliata, asi týmito slovami: „*Vid' a pozoruj, ó spravodlivý Bože! ako ja drahocenná Krv Tvojho jednorodeného Syna, som bola tak hanebne, tak bolestne, tak bohato a tak milostne preliata! Pozri a uváž, s akým násilím, s akým posmechom a s akou ukrutnosťou som bola zneuctená, popľuvaná, zlorečená a nohami pošliapaná! A toto všetko som znášala s najväčšou trpezlivosťou preto, aby hriešnici mohli byť mnou očistení a spasení. Ty potom, ó prísny Sudca, chcel by si ich pre ich hriechy zatratiť a do pekelnej priepasti uvrhnúť? Kto mi dá potom náhradu za všetko vytrpené pohanenie? Kto mi potom odplatí za posmechy a úškľabky, ktoré som zniesla? Prekliati v pekle mi to zaiste vynahradzovať nebudú, ale budú ma skôr*

¹⁸² Žid. 12, 24

s diabolskou nenávisťou preklínať a zlorečiť mi! Ak však hriešnici budú pre mňa spasení, budú ma večne velebiť a všemožnými spôsobmi sa mi odvdáčať. Počuj preto, ó milosrdný Bože, moje spravodlivé volanie! Pre mňa dopraj hriešnikom milosť k pokániu a polepšenie života! Spravodlivým potom pre mňa rozmnož milosti, aby vo všetkom dobrom až do smrti verne vytrvali!“

Ak teda úcty najhodnejšia Krv Pána takto volá k Bohu, ako by bolo možné, aby Boh takéto volanie nevypočul? Veď aj nevinne preliata krv Ábelova volala tak mocným hlasom zo zemi do neba, že Boha samého zvolala na zem a roznieťila ho k pomste proti bratovrahovi, ako to Hospodin sám vyznal, keď hovorí: „*Hlas krvi tvojho brata volá ku mne zo zeme. Preto budeš teraz zlorečený na zemi, ktorá otvorila svoje ústa a prijala krv tvojho brata z tvojej ruky.*“ Ak teda preliata Ábelova krv mohla niečo také dokázať, čo ešte len dokáže nevinne preliata Krv Ježiša Krista, keď býva deň čo deň opätovne preliata i obetovaná pri svätej omši? Veď svätý Pavol tvrdí: „*Pristúpili ste k pokropeniu Krvou, ktorá hovorí hlasnejšie než Ábelova!*“ Lebo krv Ábelova volala o pomstu, kým Krv Ježiša Krista volá o zľutovanie. Boh je potom viac naklonený k zľutovaniu ako k pomste, ako to Cirkev v istej modlitbe za zosnulých hovorí: „*Bože, ktorého vlastnosťou je, vždy sa zľutovávať a odpúšťať.*“ A svätý Peter tvrdí: „*Pán nechce, aby niekto zahynul, ale aby sa všetci dali na pokánie.*“¹⁸³ Preto tiež preliata Krv Pána oveľa ľahšie vyprosí zľutovanie, než krv Ábelova vyvolala pomstu Božiu.

Táto božská Krv Ježiša Krista volala k Bohu o zmierenie sveta, keď bol obrezaný, keď sa potil na Olivovej hore, keď bol bičovaný, korunovaný, ukrižovaný. A toho zmierenia sa aj dovolala, ako svedčí svätý Pavol slovami: „*Zaiste Boh v Kristovi zmieril svet so sebou.*“¹⁸⁴ A práve tá istá Krv Pána tiež volá pri svätej omši, a to nielen jedným hlasom, ale toľkými hlasmi, koľko kropajú tej Krvi bolo preliatych. A volá hlasom prenikavým, všemohúcim; volá z plnej svojej božskej i ľudskej sily; volá nie iba pri jednej svätej omši, ale pri všetkých tých tisícoch svätých omšiach, ktoré bývajú denne slúžené. A Krv Pána nevolá sama, ale s ňou zároveň volajú aj jeho rany; a síce toľkými slovami, koľko ich bolo na jeho presvätom Tele. S Krvou volá tiež Pánovo Srdce; a to toľkými prosbami, koľkokrát sa ono pohlo. Konečne s Krvou Pána volajú aj jeho ústa, a to toľkými modlitbami, koľko vzdychov vyšlo z božských úst Pána. Bolo by možné, že by toto päťnásobné volanie, ktoré prichádza z Krvi Krista Pána, z jeho Srdca, z jeho úst, z jeho rán, z jeho duše, nemalo preniknúť a obmäkčiť Srdce Boha Otca? Aj keby sa bol Boh Otec vážne rozhodol, že hriešnikov nebude šetriť, ale že ich podľa zásluh potrestá, božská Krv Ježiša Krista má predsa takú moc a účinnosť, že jej musí ustupovať všetko na nebi aj na zemi; a že jej Božia spravodlivosť žiadne slušné prosby odoprieť nemôže.

¹⁸³ II. Petr. 3, 9.

¹⁸⁴ II. Kor. 5, 19

Na dôkaz toho teraz pripomeniem známy pôvod zázračného korporálu vo Walldurne, kam v oktáve Božieho Tela po celé storočia až do dnešného dňa prichádzajú mnohé procesie. Walldurn je mestečko v Odenwalde, v bývalej mohučskej arcidiecéze. Tam v roku Pána 1550 slúžil miestny farár Otto svätú omšu, pri ktorej z nepozornosti prevrhol kalich s Krvou Pána, takže sa rozliala po korporáli. A hľa, v tom okamihu sa na ňom objavili: uprostred Kristus Pán, visiaci na kríži, a po oboch jeho stranách jedenásť korunovaných a krvou zaliatych hláv, podobných tým, aké vídame na obrazoch svätej Veroniky. A tie podoby boli tak prirodzené a tak krásne, že by podobné zaiste žiadny maliar nedokázal vytvoriť. Farár sa tak zľakol tohto úkazu, že sa chvel na celom tele a bál sa veľkého trestu od Boha aj od svojho biskupa. Preto ten krvavý korporál po svätej omši skryl pod oltárny kameň. Roky uplynuli od tej doby, ale farár nemohol získať pokoj svedomia, že tento div Božej lásky a zľutovania zatajil. A bral si to tak k srdcu, že kvôli tomu na smrť ochorel; ba, smrteľnými úzkosťami na duši a na tele stále hrozne trýznený, prial si umrieť. Keď však dlho zápasil so smrťou a nemohol ani žiť ani umrieť, nadobudol presvedčenie, že týmito smrteľnými úzkosťami je preto tak horko trýznený, že ten krvavý korporál schoval. Preto povolal k sebe susedného farára, vyspovedal sa mu, ako z nepozornosti rozlial Krv Pána a potom zakrvácaný korporál uschoval; pričom mu dal aj povolenie, aby verejne oznámil, čo sa mu pri svätej omši prihodilo. Čoskoro po tomto vyznaní usnul. Potom bol oltárny kameň podľa všetkých vtedy platných cirkevných predpisov obhliadnutý a vyzdvihnutý a na korporáli boli skutočne zistené a tiež podivuhodne zachované tie podoby. A ihneď sa pri tom podivuhodnom korporáli začali diať rozličné zázraky, o ktorých sa čoskoro doniesla správa až do Ríma. Pápež Urban V. celú záležitosť podľa cirkevných predpisov prísne vyšetril a udelil hojné odpustky všetkým tým, ktorí by putovali na uctenie presvätej Krvi Pána do Walldurnu.¹⁸⁵

Naskytá sa otázka, prečo asi Boh chcel, aby sa rozliata svätá Krv Pána v podobe Ukrižovaného a jedenástich korunovaných Kristových hláv objavila na tom korporáli? Medzi inými dôvodmi sa mi zdá tá, že preliata Krv Pána volá k Bohu o milosrdenstvo. Po ľudsky povedané, práve ústa sú tým údom, ktorým voláme a kričíme. Jedenásť hláv, každá so svojimi ústami, sa na tomto korporáli ukázali snáď preto, že práve toľko kropajú sa rozlialo z prevrhnutého kalicha na korporál. A tieto ústa volali k Bohu nie o pomstu a trest, ale o milosť a zľutovanie, aj pre toho farára, aj pre ľud, ktorý by chcel tú svätú Krv navštevovať a uctievať. Kňazovi vyprosila táto Krv tú milosť, že svoj hriech pred svojou smrťou oželel a sviatostne sa z neho vyznal. A milosť, ktorú vyprosila svätá Krv Pána vtedajšiemu ľudu, vyprosuje všetkému ľudu aj dnes, takže aj najväčší hriešnici, ktorí svoje hriechy po dlhé roky zamlčovali, pred ňou k poznaniu hriechov prichádzajú, ich oplakávajú a úprimne sa z nich vyznávajú. Aby sme

¹⁸⁵ Fastes et Légendes du Saint Sacrement. str. 225

my úbohí ľudia takmer na vlastné oči mohli vidieť, že preliata Krv Pána pri svätej omši volá za nás k Bohu, Kristus Pán chcel, aby jeho preliata aj rozliata Krv na korporáli vo Walldurne sa objavila v podobe Ukrižovaného a okrem toho aj v podobe jedenástich hláv a až do dnešného dňa sa zachovala. Teraz nie sú síce tie hlavy dosť zreteľné, ale doposiaľ je možné vidieť, keď sa k onomu úplne neporušenému korporálu priblížime, viditeľné škvrny na tých miestach, kde boli sväté hlavy.

Okrem všemohúceho volania božskej krvi Pána si je treba ešte všimnúť, že ona má ešte jednu vlastnosť, ktorá môže rozhnevaného Boha uzmierniť. Keď je totiž na oltári vyliata, vystupuje z nej ľúbezná vôňa, ktorá je schopná, Boží hnev pre hriechy ľudí uzmierniť. Lebo vo Svätom Písme čítame už o zápalných židovských obetách: „*Dbajte na to, aby ste v určenom čase prinášali moje obetné dary, potravinové a zápalné obety na príjemnú vôňu pre mňa! ... Takto budete obetovať sedem dní, deň po deň, jedlá na zápalnú obetu príjemnej vône pre Pána. To sa bude obetovať okrem ustavičnej celostnej žertvy a príslušnej nápojovej obety.*“¹⁸⁶ Ak bola už vôňa, ktorá vystupovala zo spáleného mäsa a z preliatej krvi obetovaných zvierat, všemohúcemu Bohu ľúbeznou a na uzmiernenie jeho hnevu spôsobilou, čo potom zmôže až táto nad akúkoľvek mieru sladká i mocná vôňa krvi Ježiša Krista, keď býva Bohu ako dôstojná zápalná obeta vyliata aj obetovaná na oltári!

Keď kňaz obetuje kalich, hovorí: „*Obetujeme ti, Pane, kalich spasenia a vzývame tvoju dobrotivosť, aby sa vznášal ako ľúbezná vôňa pred tvárou tvojej velebnosti za spasenie naše a celého sveta. Amen.*“ To sú tie slová, ktorými býva Bohu v kalichu obetované víno, ktoré je určené na to, aby bolo premenené na sladkú a ľúbeznú Krv Ježiša Krista. Svätý Pavol hovorí: „*Kristus nás miluje a vydal seba samého Bohu za nás ako dar a obetu ľúbeznej vône!*“¹⁸⁷ Keď bola táto drahocenná obeta obetovaná na kríži a Krv Pána v bolestiach vyliata, vystupovala z nej k nebesiam vôňa tak ľúbezná, že celkom zapudila zápachy, ktoré vystupovali k nebu z hanebných obetí modlárov a z premnohých a ohavných hriechov všetkých ľudí. Lebo Boh mal viac zaľúbenia v prehorkej smrti a preliatej Krvi svojho Syna, než mal odpor voči všetkým hriechom sveta. Koľkokrát sa teda táto drahocenná zápalná obeta deje na oltári a táto sladká Krv Pána býva duchovným spôsobom vyliata, toľkokrát denne vystupuje čerstvá a ľúbezná vôňa k Bohu do neba. Ak teda pri svätej omši ľútostivo obetuješ sladkú Krv Pána, zaháňáš skrze príjemnú vôňu tejto božskej Krvi odporný zápach vlastných hriechov a Bohu tiež pripravuješ oveľa ľúbeznejšiu vôňu, než ako si mu spôsobil zármutok zápachom svojich hriechov.

V Písme Svätom, kde sa hovorí o tom, že oslepnutý praotec Izák pobozkal svojho syna Jakuba, prideného Esauovými rúchami, ďalej čítame: „*Keď sa*

¹⁸⁶ IV. Mojž. 28, 2. 24

¹⁸⁷ Efez. 5, 2

priblížil a keď ho pobožkal, zacítil vôňu jeho šiat a požehnal ho, hovoriac: „Hľadže, vôňa syna môjho je ako vôňa nivy, ktorú požehnal Pán.“¹⁸⁸ Ako teda vôňa rúcha priniesla Jakubovi požehnanie jeho otca Izáka, práve tak spôsobuje sladká vôňa preliatej božskej Krvi Ježiša Krista to, že milý Boh sa prikláňa k tomu zbožnému človeku, ktorý mu ju pri svätej omši priniesol na obetu a udeľuje mu svoje požehnanie. Aj všetci svätí v nebi bývajú takou obetou svätej omše obzvlášť obšťastnení, pretože ľúbezná vôňa Krvi Ježiša Krista vystupuje tak sladko a príjemne z oltára, že previeva celým nebom a všetkých jeho obyvateľov občerstvuje a obveseľuje. Preto sa snaž, ó duša Boha milujúca, aby si sa aj ty vo všetkých svätých omšiach s nábožnosťou klaňala najsvätejšej Krvi Pána, srdečne ju vzývala a úprimne obetovala. Môžeš tak činiť napríklad takto:

Modlitba. Ó najsvätejšia Trojica Božia! Pozri pri tejto božskej obete, ako aj pri všetkých svätých omšiach, slúžených v túto hodinu na celom svete, v pravde na prítomnú drahocennú Krv Ježiša Krista, ktorú za mňa i za všetkých hriešnikov ráčil vyliat', keď bol bolestne obrezaný, keď sa v hrozných úzkostiach na Olivovej hore potil, keď bol bičovaný, trním korunovaný, obnažený, ukrižovaný, po smrti do boku bodnutý. Prinášam tú svätú Krv pred trón Tvojej božskej velebnosti a obetujem Ti ju, svojmu pravému a živému Bohu, skrze božské Srdce Pánovo aj skrze ruky všetkých kňazov a prajem si, aby som Ti ju mohol obetovať nielen teraz, ale aj v každom okamihu celého svojho života, aj pri svojej smrti; a síce s tou istou láskou aj s tou istou bolesťou, s ktorými ju Pán Ježiš sám za nás vylial! Tiež Ti obetujem všetky tie krvavé kropaje potu, ktoré Tvoj premilý Syn na Olivovom vrchu vypotil; ďalej všetky slzy, ktoré za nás vyronil a konečne tú tak svätú a spasiteľnú vodu, ktorá mu vytekla z boku! A s touto obetou spájam aj všetku krv, ktorú preliali mučeníci vo svojich mukách a vyznávači vo svojich kajúcnych skutkoch. Toto všetko Ti obetujem v spojení s touto obetou svätej omše, ako aj so všetkými obetami vôbec, k Tvojmu neskonalému zaľúbeniu na dokonalé odpustenie mojich hriechov, k náležitému zadosťučineniu za tresty, ktoré som si zaslúžil a na úplnú náhradu všetkého toho dobrého, ktoré som vykonať mal aj mohol, ale som neurobil. Zároveň Ti to všetko obetujem na potešenie zarmútených, na posilnenie ľudí so smrťou zápasiacich, na občerstvenie duší v očistci a na obrátenie všetkých neveriacich, blúdiacich i zatvrdnutých hriešnikov. Amen.

¹⁸⁸ I. Mojž. 27, 27.

XI. SVÄTÁ OMŠA JE NAJDÔLEŽITEJŠOU ZÁPALNOU OBETOU

V Starom Zákone bolo štvoro hlavných obetí. Predovšetkým *obety zápalné* na uznanie najvyššej Božej velebnosti; po druhé *obety chvály a vzdávania vd'aky* za dosiahnuté dobrodenie; po tretie *obety pokojné a prosebné* na vyprosenie dobrodenia od Boha; a konečne po štvrté obety zmierne a kajúcne na odpustenie hriechov a zmazanie trestov. Každá z týchto obetí bola zvláštnym spôsobom prednášaná Bohu podľa nariadenia Zákona a nebolo teda dovolené konať rôzne obete tým istým spôsobom.

Od počiatku sveta až do čias Pána Ježiša boli všemohúcemu Bohu obetované nespočetné zápalné obety, ktoré mu podľa svedectva Svätého Písma boli príjemné. Podľa ustanovenia Mojžišovho Zákona museli Židia na zápalnú obetu denne obetovať dvoch jednoročných baránkov, jedného ráno a druhého večer; v sobotu potom museli obetovať dvoch baránkov ráno a dvoch baránkov aj večer. V čase každého nového mesiaca museli priniesť na zápalnú obetu vždy sedem baránkov, dve teľatá a jedného barana; a práve toľko museli obetovať na Veľkú noc a na slávnosti Letníc, vždy po sedem dní idúcich za sebou. Na slávnosť Stánkov museli na zápalnú obetu priniesť po sedem dní idúcich za sebou denne štrnásť baránkov, trinásť teliat, dvoch baranov a jedného capa. Okrem týchto drahých, ale prikázaných obiet, vždy na niektorý z uvedených štyroch úmyslov, jednotlivci obetovali ešte osobitné obety, každý podľa svojej zbožnosti, a to voly, teľatá, ovce, baránky, holuby, víno, chlieb, kadidlo, soľ, koláče a i.

Na tomto mieste to všetko uvádzam s tým úmyslom, aby si poznal aké nákladné, namáhavé a nečisté obety vtedy mali židovskí praotcovia aj kňazi. A predsa týmito svojimi drahými obetami preukazovali všemohúcemu Bohu len nepatrnú česť a zasluhovali si nimi iba nepatrné odmeny, ako to spomína svätý Pavol na viacerých miestach v epištole k Židom. Ak však Sväté Písmo, ako som v prechádzajúcej hlave vysvetlil, predsa o týchto obetách tvrdí, že boli Bohu ľúbezné, vyplýva to z toho, že boli predobrazmi krvavej obety Ježiša Krista. Z toho môžeš spoznať, akí úbohí boli vtedajší Židia a akí šťastní sme my katolícki kresťania. Lebo náš Spasiteľ nám dal takú zápalnú obetu, že hoci nestojí takmer nič a môže byť ľahko obetovaná, predsa je Božej velebnosti najpríjemnejšia, nebu najradostnejšia a očistcu najutešenejšia.

Keby niekto vlastnou rukou a s najväčšou nábožnosťou vykonal všetky krvavé obety, ktoré boli obetované od začiatku sveta až do čias Pána Ježiša, a teda sám zabil, spálil a obetoval všetky tie zvieratá, bol by týmito tisíckami tisícov obetí bezpochyby preukázal Bohu veľkú službu. A predsa by táto jeho služba nemohla byť porovnaná ani s tou službou, ktorá sa Božej velebnosti deje jediným obetovaním kresťanskej zápalnej obety. Bože môj! Kto to môže uveriť?

Ako je niečo také možné? A predsa to uveríš a spoznáš, že to možné je, keď krátko poviem: Touto zápalnou obetou katolíckej Cirkvi je obeta svätej omše!

Ako je ti už povedomé, sacrificium je vonkajší, viditeľný dar, ktorý býva riadne vysväteným kňazom obetovaný len a jedine Bohu, na uznanie najvyššej vlády Boha nad všetkými tvormi a len jemu býva zasvätený. Svätý Tomáš Akvinský hovorí: „*Touto zápalnou obetou dosvedčujeme, že Boh je prvým počiatkom všetkého stvorenia a posledným cieľom všetkej blaženosti aj najvyšším vládcom všetkých vecí. Jemu prinášame na znamenie svojej povinnej poddanosti a úctivosti niečo viditeľné, aby sme obetovaním tohto viditeľného predmetu naznačili vnútornú obetu, v ktorej sa naša duša sama prináša na obetu Bohu, ktorý je začiatkom jej stvorenia a cieľom jej blaženosti.*“¹⁸⁹ To je krátky výklad toho, čím je zápalná obeta. Nevzdelaným ľuďom sa tento výklad asi zdá ťažký a temný, ale stane sa im zrozumiteľnejším ak budú pozornejšie sledovať to, čo ďalej vysvetľujem.

Túto zápalnú obetu vyhradil Boh len pre seba samého, a preto nikdy nedovolil, aby bola obetovaná niekomu inému. Takto hovorí ústami proroka Izaiáša: „*Ja som Hospodin, to je moje meno! Slávu svoju nikomu nedám ani chvály svoje modlám.*“¹⁹⁰ Ak Boh už v Starom Zákone zakázal, aby bola niekomu inému obetovaná zápalná obeta, z toho ľahko usúdiš, že naša zápalná obeta, totiž svätá omša, nesmie byť obetovaná žiadnemu tvorovi, ani Matke Božej nie, ani žiadnemu svätému. Boh síce dovolil, aby sme jeho milých svätcov, chválili, milovali, uctievali, vzývali, na ich počesť zapaľovali kadidlo, rozsviecovali svetlá a konali im rozličné vonkajšie aj vnútorné služby; ale nikdy nám nedovolil, aby sme im obetovali svoju zápalnú obetu, totiž svätú omšu. Preto tiež Tridentský koncil hovorí: „*Hoci Cirkev na počesť a pamiatku svätých dáva často slúžiť aj niektoré sväté omše, predsa neučí, že obeta svätej omše sa prináša svätcom, ale vyznáva, že svätá omša sa obetuje len samotnému Bohu, ktorý svätca ctí a slávou korunoval. Preto tiež kňaz pri svätej omši nehovorí: obetujem tebe, ó Peter alebo Pavol, svätú omšu, ale ďakuje Bohu za víťazstvo, ku ktorému im Boh svojou milosťou dopomohol; a svätých vzýva iba o ochranu, aby sa totiž v nebi prihovárali za nás, keď my konáme ich pamiatku na zemi.*“¹⁹¹ Z tohto učenia Cirkvi Pána teda poznávaš, že obetu svätej omše neprinášame žiadnemu svätcovi, ale iba a výhradne Pánu Bohu na uctenie jeho svätých.

A teraz poukážem na podstatu a spôsob zápalnej obety v Starom Zákone, aby sme tým ľahšie chápali, aká vznešená je naša zápalná obeta. Pri židovských zápalných obetách (celopaloch) bolo všetko mäso strávené ohňom. Pri iných obetách bola ale spálená iba časť obety, kým ostatok bol rozdelený medzi kňaza a obetujúcich a nimi bol požitý. Pri zápalnej obete bolo preto spálené všetko, aby bolo naznačené, že Bohu prináleží všetko, a preto má byť obetované aj všetko

¹⁸⁹ Summa theol. 2, 2, qu. 85

¹⁹⁰ Izai. 42, 8

¹⁹¹ Sess. 22, cap. 3.

na jeho službu a k jeho cti. Práve tak by Boh mohol podľa svojej prísnej spravodlivosti žiadať, aby mu každý človek obetoval svoj život, ako to prikázal Abrahámovi, aby zabil svojho syna Izáka a obetoval mu ho. Boh sa však uspokojil s tým, že zbadal Abrahámovu ochotu a poslušnosť. V Starom Zákone Boh tiež prikázal, aby mu boli zasvätení všetci prvorození, udávajúc ako dôvod: „*Lebo všetko to je moje.*“¹⁹²; uspokojil sa však s tým, keď matky svoje deti len priniesli do chrámov a tam ich vykúpili darom.

Tam mu musel byť panenskou matkou Máriou obetovaný aj jeho jednorodený Syn. A hoci ho jeho Matka vykúpila piatimi lotmi striebra¹⁹³, predsa sa s tým Boh neuspokojil, ale chcel, aby Matka svojho Syna neskôr vydala aj na umučenie a zabitie, aby tak touto drahocennou smrťou oslobodil všetkých ľudí od povinnosti obetovať Bohu svoje životy ako zápalnú obeť. Z tohto dôvodu svätý Pavol píše: „*Keďže jeden zomrel za všetkých, teda všetci (v ňom) zomreli a za všetkých zomrel Kristus.*“¹⁹⁴ Život Pána Ježiša však bol nekonečne šľachetnejší ako život všetkých ľudí spolu, a preto aj jeho smrť bola pred Božími očami nekonečne záslušnejšia a milšia, akoby mu bola bývala smrť všetkých ľudí. Keďže Pán Ježiš býva vo všetkých svätých omšiach prinášať na obeť Bohu, Boh Otec už z každej jednotlivej svätej omši nadobúda viac cti i služby, než keby boli na jeho česť ako obeť zabití, jemu prednesení a spálení všetci ľudia.

Preto tiež hovorí istý zbožný učiteľ duchovného života: „*Svätá omša je zo všetkých skutkov nábožnosti a bohomyšľnosti skutkom najdôležitejším.*“ A tak hovorí právom, lebo pri svätej omši dosvedčujeme ani nie tak slovami, ako skôr skutkom, že Boh je hoden toho, aby prijal obeť nášho života. A túto najsvätejšiu obeť máme prinášať s takým úmyslom, s akým sa v starozákonnej dobe vyjadroval židovský kňaz pri svojej zápalnej obeť, keď asi hovoril: „*Ako ja zabíjam toto zviera ku cti Božej, tak by mohol aj Hospodin, ako náš najvyšší Pán, keby chcel, úplne zničiť nás. Keďže je hodné aby sme svoj život vydávali na jeho česť, tak to zabitím tohto obetného zvieraťa dosvedčujem. A tak sa tu pred Tebou objavujem, ó Pane! aby som ti na obeť priniesol život tohto zvieraťa, namiesto toho, aby som obetoval svoj život.*“

Podobne sa vyjadruje aj učený kňaz Sanchez, ktorý povedal: „*Pri svätej omši konáme Bohu tak dôstojnú službu, že mu na celom svete nemôže byť preukázaná žiadna iná väčšia a milšia. Lebo svätou omšou dosvedčujeme, že velebnosť Božia je taká veľká, že je hoden, aby bol uctievaný takou obeťou, v ktorej by mu neboli prinášané životy teliat, ani krv capov, ale najdrahocenejší život a najsvätejšia Krv samotného jeho jednorodeného Syna.*“¹⁹⁵ Uvažuj o týchto vznešených slovách a pozri, akú neuveriteľnú česť preukazujeme

¹⁹² II Mojž. 13, 2. V novom preklade Sv. Písma z r. 1995 je: „To bude moje.“

¹⁹³ IV. Mojž. 18, 16

¹⁹⁴ 2. Kor. 5, 14. 15

¹⁹⁵ Thesaur. Missae cap. 12.

všemohúcemu Bohu presväťou obetou svätej omše! Či by si nemal teda rád chodiť na svätú omšu, aby si mohol zároveň s kňazom preukazovať túto najvyššiu česť všemohúcemu Bohu, ako svojmu zvrchovanému Pánovi? Ak ľahkomyselne zanedbávaš svätú omšu, svojmu Bohu ukrádaš takmer tú istú úctu, akú by si mu mohol preukázať skrze svätú omšu!

Počuj ďalej, ako sa vyjadruje Marchantius, keď hovorí: „*Čím iným je svätá omša, ako posolstvom k najsvätejšej Trojici Božej, ktorá jej prináša neoceniteľný Dar, ktorý jej obetujeme na uznanie jej zvrchovanej moci nad všetkým stvorením a na dôkaz našej neobmedzenej úctivosti k nej? Bohu trojjedinému, ktorý je Pánom života i smrti, obetujeme život i smrť Ježiša Krista ako každodenný poplatok Cirkvi bojujúcej na zemi, a to za spolupôsobenia a v prítomnosti Cirkvi víťaznej v nebi. A robíme tak preto, aby jedinému Bohu v troch Osobách bola celým stvorením preukazovaná najvyššia česť a aby tiež jeho najvyššia moc, múdrosť, dobrota a neskonalá dokonalosť, ktoré z tohto tajomstva vyplývajú, boli po zásluže uctené. A čo môže byť Najvyššiemu Bohu milšie, ako keď sa nebesia a zem spájajú, aby jeho veľkú moc i slávu uznali a uctili?*“¹⁹⁶

Tejto najvyššej cti, ktorej sa Bohu dostáva kresťanskou zápalnou obetou – svätou omšou - sa mu nedostáva ani od ľudí, ani od anjelov, ale od samotného Krista Pána. Lebo len on sám pozná nekonečnú veľkosť a nepochopiteľnú oslavu Božej velebnosti a tiež len on dokonale vie a poznáva, aká neskonalá česť Bohu patrí. Preto tiež iba on sám môže Božiu velebnosť náležite uctievať a tak aj skutočne robí pri všetkých svätých omšiach, a to s tak nevýslovnou úctivosťou, aká Božej velebnosti prislúcha. Hoci anjeli i ľudia si môžu Boha veľmi uctiť, napriek tomu je všetko toto oproti úcte, ktorú Bohu preukazuje Kristus Pán, takmer ako nič.

Keďže Syn Boží sa odovzdáva do našej moci, a to tak že ho duchovným spôsobom môžeme obetovať ako nevinného Baránka najsvätejšej Trojici Božej ako pravú zápalnú obetu, môžeme tiež skrze neho preukazovať najsvätejšej Trojici takú veľkú úctu i službu, aká prináleží nevystihnutej velebnosti Božej. Keby nám Kristus Pán túto zápalnú obetu, totiž svätú omšu, nezanechal, museli by sme po všetky časy zostať voči Bohu najväčšími dlžníkmi a tiež by sme vo svojich dlhoch museli zomierať. Či nám teda Spasiteľ nepreukázal najväčšie dobrodenie tým, že z obyčajnej lásky k nám ustanovil najsvätejšiu obetu svätej omše? Či nie sme preto zvrchovanou mierou povinní, aby sme mu za to preveľké dobrodenie s vrúcny srdcom ďakovali a tiež tento jeho dar používali na zaplatenie svojho dlhu u Boha? Na začiatku tejto hlavy si sa dočítal, ako úbohí Židia obetovali mnoho drahocenných celopalov všemohúcemu Bohu a ako sa zvrchovanou mierou snažili o to, aby mu náležitú poctu vzdávali a službu konali. Ale nepomerne drahocennejšia zápalná obeta, než akú mali Židia, máme v obete svätej omše. A hľa! Tá ťa ani nič nestojí, veď ti ju Kristus Pán dáva dobrovoľne

¹⁹⁶ Hort. past. candel. myst. tract. 4. ad sacrif. missae

ako dar, aby si ju najsvätejšej Božej Trojici obetoval a tak jej vzdával náležitú poctu. A ty by si snád' nemal v sebe pociťovať žiadostivosť, aby si tento vzácny Spasiteľov dar prijal a svojmu Pánovi a Bohu ako obetu prinášal? Ako sa raz budeš chcieť za takú nedbalosť zodpovedať? Preto si zariad' svoje časné záležitosti tak, aby si sa mohol veľmi často a pokiaľ možno každodenne, zúčastňovať na svätej omši. Počas nej sa môžeš modliť takto:

Modlitba. Pozri, Otče nebeský! Tvoj Jednorodný Syn je tu pod spôsobmi chleba a vína skrytý, prítomný a sám sa Ti prináša ako obeta k Tvojej najväčšej pocte i oslave. A tohoto Tvojho Syna, Ježiša Krista, ktorý sa mi dáva do vlastníctva, Ti ja prinášam ako obetu zápalnú, Tebe premilú a obetu najľúbeznejšej vône. Touto obetou vyznávam, že ty si najvyšším Pánom všetkých vecí, prvým začiatkom všetkého stvorenia, posledným cieľom a koncom nebeskej blaženosti, že si Bohom najvyššej velebnosti, ktorému samotnému takáto obeta patrí. Túto obetu Ti prinášam tiež na dôkaz svojej povinnej najhlbšej poníženosti, ako aj na uznanie všetkých, nespočetných dobrodení, ktoré si mi preukázať ráčil. Pre moc tejto najvyššej zápalnej obety Ťa prosím, aby si ma pod svoju otcovskú ochranu vziať ráčil a moju dušu i telo od všetkého zlého vždy chrániť ráčil. Amen.

XII. SVÄTÁ OMŠA JE NAJVYŠŠOU OBETOU CHVÁLY

Žiaden človek nemôže pochopiť a žiaden anjel vyjadriť aký a nad akékoľvek pomyslenie mocný Pán je všemohúci Boh. Jeho bytosť je nekonečná, jeho svätosť nepreskúmateľná, jeho sláva neoceniteľná, jeho bohatstvo nevyčerpatel'né. On je najprísnejší v spravodlivosti, najľúbeznejší skrze milosrdenstvo, najlahodnejší pre krásu; skratka: Boh je súhrnom všetkej dokonalosti. Hoci ho anjeli a svätí z celého srdca milujú, predsa sa chvejú pred jeho úžasnou velebnosťou a klaňajú sa jej v najhlbšej pokore. Zo všetkých svojich síl chvália, veľbia, blahoslavia jeho nekonečnú dokonalosť a chválením Boha sa ani nemôžu nasýtiť. Túto chválu Boh od nich aj vyžaduje, lebo jemu ako zvrchovanému Pánovi oni patria.

Od večnosti, skôr ako niečo bolo stvorené, všemohúci Boh chválil sám seba a tri Božské osoby sa kochali navzájom vo svojej velebnosti a sláve. Boh Otec chválil nepreskúmateľnú múdrosť svojho Syna, Boh Syn veľbil najľúbeznejšiu dobrotu Ducha Svätého a Duch Svätý blahoslavlil všemohúcnosť Boha Otca. To môžeme spoznať zo zjavenia svätej Mechtildy, ktorej Kristus Pán povedal: „*Ak ma chceš chváliť, zveľebuj ma v spojení s onou preveľkou oslavou, ktorou ma ctili od večnosti Boh Otec vo svojej všemohúcnosti a Duch Svätý vo svojej dobrotivosti! Chváľ ma v spojení s onou najvyššou oslavou, ktorou som ja vo svojej nevyspytateľnej múdrosti veľbil Boha Otca i Ducha Svätého a s ktorou*

Duch Svätý skrze svoju nezmeniteľnú dobrotivosť od večnosti vyvyšoval Boha Otca aj mňa. ¹⁹⁷

Hnaný svojou nekonečnou zhovievavosťou, vytvoril milý Boh nebo i zem, anjelov i ľudí, tvory živé aj neživé, aby bol nimi všetkými podľa ich dôstojnosti a možnosti chválený a uctievaný. Že táto oslava Boha bola naozaj najdôležitejším účelom stvorenia, o tom svedčí Sväté Písmo slovami: „*Pán všetko učinil pre seba samého,*“ ¹⁹⁸ teda aby od bol svojimi tvormi poznaný aj uctievaný. To robili milí anjeli hneď od svojho stvorenia, tak robia doposiaľ a tak budú robiť aj po celú večnosť. To robili aj slnko i mesiac so všetkými hviezdami, ako sám Boh o tom vydáva svedectvo, keď hovorí Jóbovi: „*Kde si bol, keď som stvoril zem? ... Keď ma spolu chválili hviezdy ranné a plesali synovia Boží?*“ ¹⁹⁹ Hviezdami rannými aj synmi Božími sa chápu anjeli, ktorí boli stvorení predtým, než boli položené základy zeme. Všetky tvory aj nerozumné i bezcitné, totiž všetky zvieratá, krotké i divé, všetky stromy a rastliny, všetky kovy a kamene tiež chvália Boha; každý tvor totiž svojim spôsobom a podľa svojej možnosti slúži Bohu Stvoriteľovi na chválu aj poctu, lebo on pôsobil, že vznikli.

Ak všetky tvory Boha chvália, čím viac sme chválou i úctou mu povinní my ľudia, keď nás obzvlášť pre tento účel Boh stvoril a rozumom obdaril! Z praotcov Starého Zákona to veľmi dobre uvážil aj spoznal najmä kráľ David, a preto vo svojom vrelom roztúžení, aby mohol Boha náležite chváliť, písal a modlil sa alebo spieval vznešené chválospevy, ktoré nazývame žalmy a ktoré neobsahujú takmer nič iné, len čistú chválu Boha. Ba, aby mohol Boha náležite uctievať, tento svätý spevák zvoláva nebo i zem a pozýva všetky živé aj neživé bytosti, aby mu boli nápomocné v tom, aby mohol čo najviac chváliť a velebiť svojho a ich Boha. Aby potom v chvále Božej pokračovali aj potomkovia, dal svoje žalmy do rúk kňazov i levitov a prikázal im, aby takýmto spôsobom každodenne pri bohoslužbách oslavovali izraelského Boha. Kráľa Davida s horlivosťou nasledovali traja mládenci v ohnivej peci, ktorí uprostred plameňov spievali na chválu Bohu a k tejto chvále tiež pozývali všetko tvorstvo slovami: „*Dobrorečte všetky diela Pána Pánovi; chváľte a nadovšetko ho vyvyšujte na veky. Dobrorečte anjeli Pána Pánovi: chváľte a nadovšetko vyvyšujte ho na veky*“ atď. ²⁰⁰

Ak už židovský ľud s takou horlivosťou Boha chválil, o čo viac sme k tomu zaviazaní my kresťania, keď nás Boh pre tento cieľ na krste svätom prijal za svoje deti, ako o tom píše svätý Pavol: „*Predurčil nás k prijatiu za synov skrze Ježiša Krista na chválu slávy svojej milosti.*“ ²⁰¹ Boh nás kresťanov teda prijal za

¹⁹⁷ Revelat. lib. 1, cap. 33

¹⁹⁸ Prísl. 16, 4. V novom preklade Písma Sv. z r. 1995 je: „Pán všetko stvoril pre svoj cieľ“

¹⁹⁹ Job. 38, 4, 7;

²⁰⁰ Dan. 57, 58.

²⁰¹ Efez. 1, 5. 6.

svoje deti, aby sme jeho milosť chválili a velebili. Toto je teda našou najvyššou povinnosťou, ktorá nás všetkých ľudí zaväzuje tak, že ten kto ju neplní, sa prehrešuje proti Bohu. To mnohí zbožní cisári, králi i kniežatá pociťovali tak hlboko, že vybudovali mnoho nádherných chrámov, založili mnoho kláštorov i ústavov, aby v nich vo dne i v noci bol bezprestania cirkevnými hodinkami chválený a zveľbovaný vznešený Pán nebies i zeme. Preto tiež katolícka Cirkev nariadila, aby každý duchovný, akonáhle už bol vysvätený na subdiakona, sa až do smrti každodenne modlil svoje predpísané cirkevné hodinky a nimi Boha chválil a to pod hrozbou smrteľného hriechu. Rovnakú povinnosť majú tiež skoro všetky kláštorné sestry, ktoré sú zaviazané k službe v ráde, ako aj mnísi, o ktorých s radosťou počúvame, že všetci, vo dne aj v noci, svojho Boha a Stvoriteľa s horlivosťou a nábožnosťou chvália.

K tejto horlivej chvále Božej napomína všetkých ľudí aj múdry Sirach týmito dôraznými slovami: „*Oslavujte Pána, koľko len vládnete, on je ešte väčší, lebo obdivuhodná je jeho velebnosť. Dobrorečte Pánovi a zveľbujte ho podľa svojej schopnosti, je väčší nad všetku chválu.*“²⁰² A korunovaný spevák David spieva vo svojom poslednom žalme: „*Chváľte ho za mocné skutky jeho, chváľte ho podľa veľkosti jeho!*“²⁰³ Kto to však tak dokáže robiť, keď veľkosť Pána je nekonečná a nepochopiteľná a keď všetku chválu anjelov i ľudí prevyšuje? Ako teda môžeme splniť svoju povinnosť a Boha, ako sa patrí, chváliť a velebiť?

Keď Kristus Pán videl, že ľudia vo svojej slabosti nemôžu Boha veľmi velebiť, ustanovil pri poslednej večeri svätú omšu, ktorá sa právom nazýva *obetou chvály* a tiež ako pravá obeta chvály býva Cirkvou denne Bohu Najvyššiemu prinášaná. Ved' kňazi predsa pri svätej omši viackrát podľa omšovej knihy hovoria slová: „*Obetujeme Ti, ó Pane! Obetu chvály*“ alebo: „*Prinášame Ti, ó Pane! obetu chvály ku cti tvojho Svätého.*“ A aké vznešené je chválenie Boha vo svätej omši spievané v chválospeve: „*Gloria in excelsis Deo!*“ Tu sa spieva: „*Chvála Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle! Chválime Ťa, dobrorečíme Ti, klaniame sa Ti, oslavujeme Ťa*“ atď. A ku koncu prefácie kňaz hovorí: „*Sanctus...*“, to jest: „*Svätý, svätý, svätý Pán Boh zástupov! Nebo i zem sú plné Tvoje slávy! Hosanna na výsostiach! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pána! Hosanna na výsostiach!*“ Či to nie sú vznešené chvály Boha? Či nespievajú také trojnásobné „*Sanctus*“ aj nebeskí serafíni? Či nespievali „*Hosanna na výsostiach*“ nedospelé deti, zaiste z vnuknutia Ducha Svätého, keď Pán Ježiš vchádzal na osliatku do Jeruzalema? Pri svätej omši teda oslavujeme Boha tou chválou, ktorá mu zaznievala v nebi aj na zemi a ako ju doposiaľ spievajú ústa kňazov mnoho tisíckrát po všetky dni, koľkokrát totiž túto naj dôstojnejšiu obetu Pánu Bohu na oltároch obetujú.

²⁰² Sir. 43, 32, 33

²⁰³ Žalm 150, 2

My ľudia sme stvorení na to, aby sme Boha chválili a velebili ho najdokonalejším, ba neskonalým spôsobom. Lebo keď je Božia vznešenosť neskonalá, patrí jej tiež neskonalá chvála. Kto by však mohol taký chválospev vynájsť, ktorý by v sebe obsahoval všetky Božie dokonalosti a podľa ich ceny ich velebil? Keďže to nikto nedokáže, sme Kristovi Pánovi zaviazaní neskonalou vdakou za to, že nám dal vo svätej omši taký chválospev, ktorým môžeme všetky svoje nedostatky nahradiť a všemohúcemu Bohu dôstojnú obeť chvály obetovať.

Svätí cirkevní Otcovia svätú omšu tiež označujú ako obeť chvály. Z nich som si vybral len jedného, ktorý pre svoju učenosť i zbožnosť vyniká nad ostatných ako knieža. Je to svätý Augustín. Ten hovorí: „*V Tele a Krvi Ježiša Krista Cirkev obetuje obeť chvály.*“²⁰⁴ A ako krásne nás pozýva svätý Tomáš Akvinský ku chvále Božej, keď spieva:

*„Chvál' Sion Spasiteľa,
Chvál' Pastiera, Vodcu, vrelo
prespevuuj mu v piesňach na česť!
Rozozvuč sa k chválam Kráľa,
Nevyspievaš dokonale,
Aký veľký a dobrý je.“*

V tom istom duchu hovorí aj svätý Vavrinec Justiniani: „*Je isté, že žiadnou inou obeťou Boh nebýva úctivejšie chválený, ako nepoškrvnenou obeťou oltára, ktorú Kristus Pán preto ustanovil, aby Cirkev mohla konať Božiu chválu.*“²⁰⁵ Tieto slová nás poučujú o tom, že ak chceme Boha dôstojne chváliť, nemôžeme to lepšie urobiť, ako keď sa s nábožnosťou zúčastníme na svätej omši a obetujeme ju Bohu. O tom, ako býva Boh takto chválený, krásnymi slovami vyjadruje slávny Molina: „*Pri svätej omši sa Bohu Otcovi obetuje jeho jednorodený Syn so všetkou tou chválou a poctou, ktorú mu na zemi preukázal.*“²⁰⁶ Skrze svätú omšu sa teda Bohu Otcovi dostáva neskonalkej chvály, totiž Božskej chvály jeho vlastného Syna. Áno, Kristus Pán velebí Boha na oltári chválou tak vznešenou, akú si Boh zasluhuje, aby ňou chválený bol. Takou chválou, akú mu nemôžu preukazovať ani anjeli, ani svätí v nebi, a tým menej ľudia na zemi. Preto sa tiež jedinkou svätou omšou dostáva Bohu väčšej chvály, než akej sa mu môže dostávať od všetkých anjelov i svätých v nebi.

P. Segneri rozpráva o panne, ktorá vrúcne túžila, aby mohla Boha čo najviac chváliť. Preto tiež často vzdychala k nebesiam: „*Ó, kiež by som mala tisíc jazykov, ktorými by som Ťa mohla, Bože môj, chváliť. Kiež by som mala všetkých ľudí vo svojej moci, aby so mnou Boha chválili! Kiež by som mohla všetky nerozumné tvory rozumom i citom obdarit', aby so mnou Boha bezprestania chválili! Kiež by som mohla utvoriť nové nebo a samými serafínmi*

²⁰⁴ Lib. 1. c. 20 contra advers. Legis

²⁰⁵ Sermo de Corpore Christi

²⁰⁶ De Missa tract. 3. cap. 9

naplniť, ktorí by Boha večne chválili! Kiež by som mala tolko duševných i telesných síl, aby som sa ti, ó Bože môj, mohla viac klaňať, viac Ťa chváliť, uctievať, velebiť, aj viac Ti blahorečiť, než to robia všetky zbory anjelov a všetky zástupy svätých: ó, akou preblazenou by som sa potom cítila!“²⁰⁷ A keď sa opäť raz touto svätou žiadosťou roznieť, počula hlas: „Vedz, dcéra moja, že jediná svätá omša mi vzdáva nielen takú chválu, akú si ty žiadaš mi obetovať, ale aj nepomerne väčšiu, než akú si len môžeš žiadať! Preto sa s horlivosťou zúčastňuj na svätej omši a obetuj mi v nej tú chválu, ktorej sa mi v nej dostáva, a tak ma budeš podľa svojej žiadosti chváliť a aj svoju túžbu ukojíš!“

Z toho môžeš, nábožná duša, odvodiť, akou nad mieru vznešenou musí byť obeta svätej omše, keď sa ňou Bohu dostáva väčšia pocta i oslava, než všetkou chválou nebeských duchov!

Keď o tomto riadne uvažujeme, musíme Ježiša Krista tým viac chváliť a milovať, pretože ustanovením najdôstojnejšej obety svätej omše nám poskytol taký ľahký prostriedok, ktorým by sme mohli velebnosť Božiu po zásluhe chváliť aj uctievať. Také uvažovanie má v nás vzbudiť aj vrúcnu túžbu po tom, aby sme sa na svätej omši často a nábožne zúčastňovali a tak konali svoju povinnosť, ktorá nás zaväzuje uctievať Božiu velebnosť. Boh nás tiež povolal k viere, aby sme ho aj pre túto veľkú a nezaslúženú milosť srdečne chválili a tiež jeho česť a oslavu rozširovali. Toto sa veľmi páči Božej velebnosti a slúži jej k zvláštnej pocte, ako to Boh sám vyjadruje slovami: „Obeta chvály ma uctí.“²⁰⁸

Ak máš koho chváliť, musíš vedieť, čo chváliteľné v sebe má. Ak o ňom nič dobré nevieš, nemôžeš tiež nič dobré o ňom rozprávať. Ak však o ňom vieš mnoho dobrého, môžeš aj mnoho dobrého o ňom rozširovať. A práve tak to je aj s Pánom Bohom. Anjeli i svätí vedia mnoho dobrého o Bohu, pretože ho vidia tvárou v tvár, a preto tiež v ňom poznávajú takú dokonalosť, že ju nemôžu ani dosť vynachváliť ani vypovedať. Preto chvália najvyššiu velebnosť Boha len podľa svojich síl a oslavujú jeho nevystihnuteľnú dokonalosť aspoň tak dobre, ako sú toho schopní. Ale ich chvála nie je predsa nič iné, len chválou stvorených bytostí, a preto tiež nie je nikdy taká vznešená, akú si neskonala velebnosť Božia zaslúži.

Samotná ľudská prirodzenosť Ježiša Krista pre svoje osobné spojenie s Božskou prirodzenosťou dokonale poznáva, ako neskonale vznešená je Božia bytosť a ako veľmi si zasluhuje, aby bola chválená. Preto tiež len ľudská prirodzenosť Pána Ježiša, všade kde je prítomný, Boha chváli a velebí tak, ako je toho on hoden. Túto chválu vzdáva Kristus Pán Bohu hlavne na oltári vo svätej omši, pretože ona je obetou chvály a býva obetovaná pre najvyššiu oslavu Božiu. A teraz pozor na to, čo nasleduje! Tú chválu, ktorú Kristus Pán na oltári Bohu vzdáva, obetuje najmä v mene tých, ktorí sú prítomní na svätej omši a nahrádza

²⁰⁷ Homo christ. disc. 12, c. 4

²⁰⁸ Žalm 49, 23

tak za nich to, čo oni v chválení Boha opomenuli. Ba, on im celkom venuje túto svoju chválu Boha, aby ju mohli obetovať Najvyššiemu Bohu ako svoju vlastnú a tak si splniť svoju povinnosť voči nemu. Keď teda človek vo svojom srdci hovorí: „*Bože môj! obetujem Ti tú istú chválu, ktorú Ti Tvoj milovaný Syn prednáša na oltári,*“ tak vtedy sám obetuje všemohúcemu Bohu vyššiu chválu, než ktorú mu vzdali alebo môžu vzdávať všetci anjeli a svätí. Lebo títo mu, ako stvorené bytosti, obetujú iba chválu obmedzenú a konečnú, zatiaľ čo človek prednášajúci Bohu chválu Ježiša Krista, neobetuje chvály ľudské, ale Bohu prednáša chválu Božskú a nekonečnú.

Aby si sa však nedomnieval, že hovorím sám zo seba, uvediem ti na dôkaz ešte niektoré svedectvá zbožných a učených mužov, ktorým môžeš zaiste veriť. Vysoko osvietený kňaz Jan d'Angelis píše o svätej omši takto: „*Ak uvažujem o vznešených tajomstvách svätej omše, zdajú sa chvála a oslava, ktorých sa nebeskému Otcovi obetovaním jeho Syna pri svätej omši dostáva, tak úžasnými, ako by mu chvála, ktorú mu vzdávajú nebeskí duchovia, v porovnaní s touto chválou, skoro žiadnu rozkoš nespôsovovala. Lebo hoci anjeli a svätí Boží preukazujú Pánu Bohu znamenité služby a dôstojným spôsobom spievajú na chválu Bohu, je predsa táto ich chvála skoro ako bez ceny oproti tej chvále, ktorej sa najsvätejšej Trojici dostáva skrze svätú omšu. Lebo keď tí, ktorí sú nábožne prítomní na svätej omši, obetujú nebeskému Otcovi jeho vteleného Syna, obetujú mu Boha, a preto aj česť, chválu a vďaku bez konca.*“²⁰⁹

Tieto pamätné slová nám ukazujú, že všemohúci Boh dostáva vo svätej omši od ľudskej prirodzenosti Ježiša Krista väčšiu chválu, než od všetkých tvorov. V tejto najdôstojnejšej obete velebia Pána Boha aj nebesia, zem i všetko stvorenie, ako to vysvitá z vierohodných zjavení, ktorých sa dostalo svätej Brigite. Tá hovorí: „*Keď raz kňaz slúžil svätú omšu a pokročil až k pozdvihovaniu, videla a počula som, ako slnko aj mesiac so všetkými hviezdami, ba celé nebesia sa pohybovali a v najsladších lúbezných zvukoch na chválu Bohu spievali, takže ich spev bolo počuť široko d'aleko. A k nim sa pridružilo nespočetné množstvo nebeských spevákov, ktorých milostiplný spev nie je možné úplne popísať. Zbory anjelov pozerali na kňaza a skláňali sa pred ním v najhlbšej úcte. Diabli sa však chveli hrôzou a utekali odtiaľ. Sotva kňaz nad chlebom vyriekol slová premenenia, premenil sa tento na živého Baránka, ktorý mal ale ľudskú tvár. A všetci anjeli, ktorých tu bolo toľko, ako práškov v slnečných lúčoch, sa mu klaňali a slúžili mu. Prítomných bolo tiež také veľké množstvo svätých duší, že ich moje oko nemohlo prezrieť a aj tieto velebili a chválili Boha zároveň s anjelmi a preukazovali úctu Božiemu Baránkovi.*“²¹⁰

A uprostred týchto anjelov a svätých stojíš ty, ó duša nábožná, keď si na svätej omši a pomáhaš im svojho Boha chváliť a velebiť! Uvažuj teda, akej

²⁰⁹ De Missa tract. 2, cap. 13

²¹⁰ Zjav. 8. k. 56

veľkej oslavy a akej vznešenej chvály sa všemohúcemu Bohu dostáva vo svätej omši od nich i od teba! Ale hoci tá chvála, ktorú Bohu spolu vzdávate, je veľká, predsa tá česť, ktorá sa dostáva Bohu skrze samotnú svätú omšu, je neskonale väčšia. Lebo Kristus Pán je pri svätej omši sám obetou i kňazom. Kto by mohol popierať, že chvála a pocta, ktorej sa Bohu pri svätej omši dostáva, pre neskonalú vznešenosť osoby Ježiša Krista, ktorý sa pri nej obetuje a obetovaný býva, neskonalým spôsobom prevyšuje všetku chválu i poctu, ktorú mu všetky tvory preukazujú? Áno, koľkokrát sa Božská obeta svätej omše obetuje, toľkokrát bývajú rozčerené vlny svätej lásky v mori Božej bytosti, takže sa prelievajú zo Syna na Otca a z Otca na Syna.

Akej neskonalej lásky, akej vznešenej oslavy sa najsvätejšej Trojici dostáva z každej svätej omši! Ako prebohato sa skrze ňu nahrádza Božej velebnosti všetka tá chvála, ktorú sme my veľmi často vzdávať zabúdali. Ba, všetky pohanenia a potupy, ktoré sa denne Bohu od zlých ľuďí dejú, bývajú skrze svätú omšu opäť odčinené. Keby to tak nebolo, nebolo by možné, aby ešte trval svet, v ktorom a od ktorého všemohúci Boh býva denne potupovaný nespočetnými spôsobmi! Ako sa mu také rúhania protivia, o tom svedčím ústami proroka Izaiáša takto: „*A teraz, čo tu mám?... Ustavične, po celý deň býva moje Meno hanené.*“²¹¹ Tým chcel povedať: Prečo mám dlhšie vo svete pretrvávať, kde ma bezprestania hania, tupia, preklínajú? Chcem teda zo sveta odísť a moci diabla ho ponechať. Ba, svet zahubím a rúhačov do pekla uvrhnem. Zaiste Boh má dosť príčin na to, aby takto zmýšľal a konal, pretože už jediný smrteľný hriech by stačil k tomu, aby bol celý svet po práve Bohom zničený. A prečo teda tak Boh nerobí? Čo ho zadržuje od spravodlivej pomsty? Som pevne presvedčený, že práve najdôstojnejšia obeta svätej omše. Lebo ona je pred všetkými ostatnými nábožnými skutkami najviac spôsobilá k tomu, aby spravodlivé Božie tresty od nás zadržovala. Hoci sa bezbožníci bezprestania rúhajú Božej velebnosti, tak táto Božia velebnosť býva práve tak bezprestania obetovaním toľkých tisícok svätých omší denne uctievaná a Kristom Pánom samým podľa svojej zásluhy a dôstojnosti oslavovaná.

Či teda nemáme dostatok dôvodov na to, aby sme Ježišovi Kristovi z celého srdca ďakovali, že pre nás ráčil ustanoviť obetu svätej omše, pre ktorú býva bezbožný svet zachovaný, rúhači bývajú od peknej priepasti uchránení a nekonečný Boh býva najdôstojnejším spôsobom chválený, velebený a uctievaný? Ak patíš aj ty k tým, ktorí tak často opomínali Boha náležite chváliť a oslavovať, ako náhradu za svoju nedbalosť sa počas svätej omši modlievaj asi takto:

Modlitba. Najsvätejší Otče! S bolesťou aj zármutkom sa Ti vyznávam, že som Ťa nikdy, ako som bol povinný, náležite nechválil, ale vo chvále Tvojej som bol veľmi nedbalý a lenivý. Chcem sa teraz pokúsiť o to, aby som svoje

²¹¹ Izai. 52, 5.

pochybenie, ako len vládzem, opäť napravil. Preto pri tejto svätej omši si robím útočisko z pokladu zásluh Tvojho božského Syna a žiadam si z neho toľko, koľko potrebujem, aby som nedbalosť svoju nahradil. Aby som Ti teda za premeškanú chválu dal dôstojnú náhradu, prinášam Ti skrze presladké Srdce Pána Ježiša, Tvojho Syna, tú božskú a Tebe tak príjemnú chválu, ktorú Ti Tvoj jednorodený Syn z hĺbky svojho Srdca bohato vzdal a po celú večnosť bude v nebi vzdávať. Tiež Ti skrze to isté Srdce Pána Ježiša prinášam tú vynikajúcu poctu, ktorú Ti Tvoj jednorodený Syn vo všetkých svätých omšiach doposiaľ vzdal a ešte vzdá až do skončenia sveta. Najmä Ti skrze toho istého Tvojho milovaného Syna, v moci Ducha Svätého, obetujem tú najdokonalejšiu oslavu a poctu, ktorú Ti Tvoj božský Syn práve v tejto svätej omši ako aj vo všetkých svätých omšiach, ktoré sa v tejto chvíli na zemi slúžia, vzdáva vo svojom božskom Srdci a vyslovuje svojimi presvätými ústami. Toto všetko sa stalo pre mňa, mne je darované, to všetko som ja prijal! A preto je všetko toto moje a ja Ti to ako svoj majetok prinášam na obetu. A pretože všetky tieto chvály sú naozaj božské a neskonalé, preto úplne nahrádzajú nielen tú chválu, ktorú som opomenul, ale ju aj nevystihnuteľým spôsobom predstihujú! Preto pevne dôverujem, že Ty, ó môj Bože, túto nadbytočnú náhradu ráčiš dobrotivo a láskavo prijať a že mi predchádzajúce zanedbanie Tvojej chvály nebudeš viac započítavať! Áno, pevne a s dôverou očakávam, že mi pre túto božskú obetu tak hojne udeľíš svoje milosti, aby som Ti v budúcnosti vernejšie slúžil, Teba na zemi tým nábožnejšie chválil a tak si zaslúžil, aby som Ťa aj po celú večnosť so všetkými Tvojimi vyvolenými v nebi chváliť i velebiť mohol. Amen.

XIII. SVÄTÁ OMŠA JE NAJLEPŠOU ĎAKOVNOU OBETOU

Dobrodenia, ktorých sa nám z preštedrej ruky Pána zadarmo dostalo a doposiaľ denne dostáva, sú také veľké a rozmanité, že ich nemôžeme ani spočítať, tým menej oplatiť. Lebo Boh nás stvoril, daroval nám zmysly a zdravé údy tela a urobil našu dušu na svoj obraz. Duch Svätý našu dušu očistil krstnou vodou, vyzdobil cnosťami a vyvolil za svoju snúbenicu. Boh ustanovil osobitného anjela strážneho pre našu službu, on nás živí ako svoje dievky, on nám odpúšťa vo sviatosti pokánia naše hriechy, on nás nasycuje svojim najsvätejším Telom, svojou predrahú Krvou. Boh s trpezlivosťou znáša všetky tie urážky, ktoré mu robíme, on zhovievavo vyčkáva na čas nášho obrátenia, on nám udeľuje dobré vnuknutia a áno predchádza nás svojou milosťou. Boh nás poučuje, vypočuje naše pokorné prosby a ochraňuje nás od všetkého zlého. Boh nás potešuje v našich súženiach, posilňuje nás v pokušeniach, milostivo prijíma naše dobré skutky a preukazuje nám nespočetné dobrodenia.

Tieto a ešte mnohé iné dobrodenia nám už predobrotivý Boh preukázal. A predsa sa tým jeho štedrosť ešte neuspokojila, ale akoby to všetko bolo ešte málo, Boh pripojil k svojim dobrodeniam ešte aj to, že nás prijal za svoje deti. Toto neoceniteľné dobrodenie vychvaľuje svätý Ján týmito slovami: „*Pozrite, akú lásku nám daroval Otec, voláme sa Božími deťmi a nimi aj sme.*“²¹² A svätý Pavol k tomu pripája: „*Ale ak sme deti, sme aj dedičia: Boží dedičia a Kristovi spoludedičia*“²¹³ Či to nie je veľkým dobrodením, že všemohúci Boh a Pán nás úbohých žobrákov ráčil prijať za svoje dietky a za svojich riadnych dedičov?

Ku všetkým týmto dobrodeniam Boh ešte pripojil iné nadmieru veľké dobrodenia. Keď sme totiž pre svoje hriechy upadli do moci diabla, vyslobodil nás z jeho okov skrze svojho vlastného Syna. Toto nenahraditeľné dobrodenie nám chcel Kristus Pán vstúpiť hlboko do srdca, keď povedal: „*Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna*“²¹⁴ a nielen preto, aby sa našou prirodzenosťou priodel, ale tiež aby za nás najbolestnejšiu smrť vytrpel. A pritom treba uvážiť, že milý Boh nám toto nesmierne dobrodenie nepreukázal ako svojim priateľom, ale ako svojim nepriateľom, čo nám aj svätý Pavol dôkladne kladie na srdce, keď píše: „*Boh však svoju lásku k nám dokazuje tým, že Kristus zomrel za nás, keď sme boli ešte hriešnici.*“²¹⁵ Táto Božia láska je taká veľká, že ju nikdy nebudeme môcť ani pochopiť ani odplatiť.

Keby ti Boh žiadnu inú milosť nepreukázal, než že by bol na teba len raz láskavo pohliadol, nemohol by si sa mu nikdy za také veľké dobrodenie dostatočne poďakovať a ani mu ho odplatiť, lebo Boh je Pán neskonalej velebnosti, zatiaľ čo ty si len biedny červík na tejto zemi. Ako mu teda odplatiš to, že sa z lásky k tebe vtelil, bolesťou naplnený život viedol a najtrpkejšou smrťou na kríži skončil?

Zbožný a učený Osorius hovorí: „*Ak si od niekoho prijal mnoho dobrého, si povinný, bohato sa mu za to odplatiť, ak sa nechceš stať nevďačným.*“²¹⁶ Keď si však od Boha prijal nespočetné dobrodenia, si povinný dbať o to a premýšľať nad tým, ako by si mu ich veľmi odplatil. Preto hovorím častejšie ako kráľ Dávid: „*Čím sa odplatím Bohu Hospodinovi za všetko, čo mi urobil?*“²¹⁷ Alebo povzdychni s prorokom Micheášom: „*Čo hodného obetujem Pánovi?*“²¹⁸ Alebo často hovor, ako vyhlásil mladý Tobiáš: „*Akú mzdu mu dáme, alebo čo môže byť hodným jeho dobrodenia?*“²¹⁹ Čo títo svätí muži hovorili a činili, hovor a čiň aj ty! Si povinný Bohu sa za všetky uvedené veľké dobrodenia sa odvdáčiť, ak

²¹² 1. Ján 3, 1

²¹³ Rim. 8, 17

²¹⁴ Ján 3, 16

²¹⁵ Rim. 5, 8. 9.

²¹⁶ Conc. de Missa

²¹⁷ Žalm 11, 3.

²¹⁸ Mich. 6, 6

²¹⁹ Tob. 12, 2

nechceš upadnúť do veľkej neprávosti, ktorej sa hovorí nevďak a skrze nevďačnosť sa proti Bohu hrubo prehrešiť.

Čo teda teraz urobíš, ó úbohý človeče, ako svoj veľký dlh splatíš? Počuj, akú radu pre teba má kráľ Dávid, keď hovorí: „*Obetuj Bohu obetu chvály a splň Najvyššiemu svoje sľuby.*“²²⁰ Ako som vysvetlil v predchádzajúcej hlave, najvyššou obetou chvály, ktorou môžeš poctiť Boha, je presvätá obeta svätej omše. Preto podľa Dávidovej rady svojmu najväčšiemu Dobrodincovi nemôžeš preukázať žiadnu lepšiu vd'aku, než keď sa budeš usilovne zúčastňovať na svätej omši a každú Bohu obetovať na odplatenie jeho dobrodenia. Lebo takto učí svätý Irenej: „*Táto božská obeta je preto ustanovená, aby sme neboli svojmu Bohu nevďační.*“²²¹ Tými slovami chcel vyjadriť: Keby sme nemali obetu svätej omše, nemali by sme na svete nič, čím by sme sa mohli Bohu za obdržané dobrodenia dostatočne odplatiť, a preto nám náš Spasiteľ ustanovil svätú omšu, aby sme mali mocnú d'akovnú obetu na odplatenie Božích dobrodení.

Že svätá omša je naozaj d'akovnou obetou a býva obetovaná na poďakovanie za od Boha obdržané dobrodenia, môžeme ľahko vyčítať zo slov omšovej knihy. Pozri, ako vznešene kňaz d'akuje milému Pánu Bohu, keď sa v Glórii takto modlí: „*Chválime Ťa, velebíme Ťa, klaniame sa Ti, oslavujeme Ťa. Vďaky Ti vzdávame pre Tvoju veľkú slávu, Pane Bože, Kráľu nebies, Bože Otče všemohúci!*“ V Prefácii nás kňaz napomína, aby sme boli Bohu vd'ачní, týmito slovami: „*Vzdávajme vďaky pánu Bohu nášmu. Naozaj je dôstojné a správne, príhodné a spasiteľné vzdávať vďaky vždy a všade tebe, Pane svätý, Otče všemohúci, večný Bože, skrze Krista, Pána nášho.*“ Tieto slová Prefácie obsahujú tak vznešenú chválu a tak úžasnú vd'aku, že Cirkev sotva môže všemohúcemu Bohu vznešenejšie d'akovať.

Keď kňaz pokročí až k premieňaniu, hovorí tieto slová: „*Pán Ježiš vzal chlieb do svojich svätých a ctihodných rúk a keď pozdvihol oči k nebu, k tebe Bohu, Otcu svojmu všemohúcemu, tebe vzdal vďaky.*“ Ó, ako ľúbezne asi Pán Ježiš pozdvihol svoje oči! Ako mocne d'akoval, takže jeho vd'aka prevýšila vd'aku všetkých anjelov a nahradila vd'aku všetkých ľudí! A keďže my nie sme schopní, svojmu Bohu dostatočne d'akovať, ustanovil Ježiš Kristus pri poslednej večeri svätú omšu ako d'akovnú obetu, aby našej nedostatočnosti pomohol. A čo urobil vtedy, to isté robí doposiaľ po všetky dni na všetkých oltároch. Tu vo svätej omši pozdvihuje svoje ľúbezne oči k svojmu nebeskému Otcovi a jemu d'akuje za všetky nám preukázané dobrodenia. Keďže toto vd'akyvzdanie je skutkom jednej z Božských Osôb, tak je aj neskonalé, ako Boh sám. A pretože je neskonalé, nemôže Boh žiadne väčšie od nás žiadať; a keďže Boh od nás nemôže žiadať žiadne väčšie vd'akyvzdanie, musí sa mu toto tiež najlepšie páčiť.

²²⁰ Žalm 49, 14

²²¹ Adv. haeres. lib. 4, cap. 22

Ak si teda na svätej omši, spoj svoje srdce a svoju vôľu so Srdcom a s vôľou Ježiša Krista a ďakuj Bohu zo všetkých síl a z celého srdca! Aby potom tvoje vdaky boli tým mocnejšie, obetuj Bohu Otcovi aj to vdakyvzdanie, ktoré mu robí jeho Syn pod spôsobmi chleba a vína a pri ktorom On namiesto teba za všetky tebe preukázané dobrodenia vzdáva Bohu nad mieru veľkú vdaku.

Z toho vyplýva, že keby si od prebudenia svojho rozumu až do tejto hodiny Bohu na kolenách za všetky preukázané milosti vzdával vdaky, predsa by si tým všetkým srdečným ďakovaním nedokázal toľko, ako keď si nábožne prítomný na jedinej svätej omši a pri nej Bohu ďakuješ! Keby si na rozmnoženie svojej vdaky poprosil všetkých zbožných ľudí, aby zároveň s tebou milému Bohu za dosiahnuté dobrodenia ďakovali a keby všetci títo spolu s tebou po celý svoj život všemohúcemu Bohu vyslovovali vdaky, predsa by všetci títo spolu Bohu nevzdali toľko vdaky, ako pochádza z jedinej svätej omše, keď je na nej niekto nábožne prítomný a Bohu ju prináša ako ďakovnú obeť! Ba, keby si vzýval aj celé nebeské osadenstvo a keby všetci blažení duchovia spolu s tebou a so všetkými zbožnými dušami na zemi bezprestania s anjelskou nábožnosťou Boha vebili a jemu ďakovali, predsa by mu tak veľkú a milú vdaku nepreukázali, akú mu preukazuje jeho božský Syn skrze jedinú svätú omšu.

Bezpochyby sa tomuto výroku čuduješ a žiadaš si dozvedieť sa čo je toho príčinou. Chcem ti tú príčinu v krátkosti slovami vysvetliť. Učenci hovoria, že: „*To, čo je konečné, nestojí v žiadnom pomere k tomu, čo je nekonečné.*“ Čo je nekonečné, prekonáva totiž to, čo je konečné, a to spôsobom nekonečným. Teraz vedz, že všetky vdakyvzdávania všetkých nebeských i pozemských tvorov sú len konečné, čiže obmedzené, ako sú aj oni sami koneční a teda toto vdakyvzdávanie má len konečnú moc a obmedzenú cenu. Ale vdaka Syna Božieho, ktorú on vo svätej omši vzdáva a obetuje svojmu nebeskému Otcovi, je nekonečná čiže neobmedzená, ako je On sám neobmedzený a teda má nekonečnú moc a neobmedzenú cenu. Preto sa tiež Bohu Otcovi nekonečne viac páči, než vdakyvzdanie celého neba a celej zeme. Toto neobmedzené vdaky činenie vzdáva Ježiš Kristus svojmu nebeskému Otcovi na oltári obzvlášť za teba, duša Boha milujúca, keď si na svätej omši nábožne prítomný; áno, dáva ti ho aj do vlastníctva. Môžeš ho teda Bohu Otcovi ako vlastné vdakyvzdávanie odovzdávať aj obetovať. A ak tak robíš, nevzdávaš Bohu vdaku konečnú a obmedzenú, ale vdaku neobmedzenú a božskú! Ó Bože, kiež by sme dostatočne spoznali, aký veľký poklad máme vo svätej omši, akí prešťastní by sme boli! Ako by sme sami seba blahoslavili, keď by sme mohli byť prítomní na svätej omši; a s akou horlivosťou by sme sa na nej zúčastňovali! Ved' svätá omša je jediným prostriedkom, ktorým môžeme Bohu za dosiahnuté dobrodenia hodne ďakovať! Svätý Tomáš Akvinský hovorí: „*Milosti Božie musia byť Bohu odplatené vdakyvzdaním a musia byť Bohu vrátené tou istou cestou, ktorou prišli od Boha k nám.*“ Avšak všetky nebeské dary k nám prichádzajú skrze Ježiša

Krista, ktorý nám ich získal a zaslúžil svojou obetou na kríži. Preto ich musíme tiež skrze Ježiša Krista samého v obete svätej omše Bohu Otcovi späť odosielať. Ak teda si na svätej omši nábožne prítomný a nebeskému Otcovi Ježiša Krista, Jeho milovaného Syna ako obetu prinášaš a svoje vd'aky s ďakovaním Pána Ježiša spájaš, naplňaš tak čo najdokonalejšie povinnosť, ktorú máš voči Bohu, aby si mu totiž za obsiahnuté dobrodenia čo najlepšie ďakoval. To je tiež učenie svätého Pavla, ktorý veriacich stále napomína, aby Bohu „*vd'aky činili vždy za všetko v mene Pána nášho Ježiša Krista.*“²²²

Na koniec vedz ešte, ako veľmi krásne o tejto príčine píše kňaz Segneri. „*Uvažuj, ó zbožný kresťan, nad tým ako veľmi sme Pánovi Ježišovi k vd'ake zaviazaní za to, že obetu svätej omše ustanovil. Bez nej by sme nemohli Bohu za dosiahnuté dobrodenia nikdy dostatočne ďakovať. Boh nám preukázal svoju neobyčajnú lásku tým, že nám nielen preukázal nespočetné dobrodenia, ale že nám zároveň dal tiež do rúk najlepší prostriedok, aby sme mu mohli za také veľké dobrodenia primerane ďakovať. Ó, kiež by sme si toto svoje šťastie dostatočne vysoko cenili a vo svoj prospech ho užívali. Keď sme prítomní na svätej omši tak Kristus Pán, ktorý býva za nás na oltári zabitý a svojmu nebeskému Otcovi obetovaný, sa stáva našim majetkom. Ak je Kristus Pán celý našim vlastníctvom, prislúchajú nám aj jeho nekonečné zásluhy. A tie môžeme teda Bohu Otcu častejšie obetovať, a tak si ťažké bremeno, ktoré nás tak tvrdo tlačí, uľahčovať.*“²²³

Ak chceš Bohu za jeho každodenné dobrodenie náležite vzdávať vd'aky, usilovne prichádzaj na svätú omšu! Počas nej potom obetuj nebeskému Otcovi jeho jednorodeného Syna so všetkou tou vd'ačnosťou, ktorú On na zemi preukázal Otcovi a doposiaľ denne pri svojej božskej obeti na oltári preukazuje; a hovor asi takto:

Vd'akyzdanie. Ó, aké veľké a početné sú dobrodenia, ó Pane, ktorými Ty mňa úbohého bez mojich zásluh zahŕňaš a zahŕňať neprestávaš! Čím sa Ti mám odplatiť za všetko to, čo si mi doposiaľ daroval, keď nemám vôbec nič, čo by bolo hodné Tvojej neskonalej velebnosti? Chválím Ťa, oslavujem Ťa, velebím Ťa z celého srdca a zo všetkých síl Ti vzdávam vd'aky za všetky dobrodenia, ktoré si mi na duši aj na tele tak preštedro preukázal! Tiež pozývam všetkých ľudí so všetkými ostatnými tvormi, aby sa so mnou spojili, Tebe vd'aky činili a Tvoju neskonalú štedrosť všemožne oslavovali a velebili. Tiež čo najzdvorilejšie vás všetkých obyvateľov nebeskej vlasti pozývam, obzvlášť teba, ó Panna preblahoslavená a Rodička môjho Boha, aby ste so mnou najsvätejšiu Trojicu Božiu za všetky mne preukázané dobrodenia vysoko velebili, chválou vyvyšovali a jej najvrúcnejšie vd'aky vzdávali! Keďže všetky tieto chvály a vd'aky nie sú ešte zďaleka hodné Tvojej neskonalej velebnosti, ó Bože, chcem

²²² Efez. 5, 20

²²³ Homo christ. disc. 12. c. 11.

mať útočisko v neprebernom poklade Tvojich zásluh, Pane Ježišu Kriste a prinášam Ti a skrze Teba najsvätejšej Trojici Božej, ako hodnú odplatu za všetky dobrodenia, tie božské chvály i vd'aky, ktoré si Ty sám počas pozemského života vzdával a doposiaľ vo všetkých svätých omšiach denne tak mocne zo svojho božského Srdca vzdávaš a obetuješ. Ty potom, ó najsvätejšia Trojica Božia, ráč tieto tak príslušné vd'aky, ktoré ja v spojení s Pánom Ježišom Tebe obetujem a bezprestania si obetovať žiadam, milostivo prijať a na hodné odplatenie svojich dobrodení najdobrotivejšie pripočítať. Amen.

XIV. SVÄTÁ OMŠA JE NAJMOCNEJŠOU PROSEBNOU OBETOU

V Mojžišovom zákone Boh nariadil Židom, aby mu neobetovali iba zápalné obety, ktorými by uznávali jeho zvrchovanú moc nad všetkým stvorením, ale aby mu prinášali aj obety pokojné, ktorými by si mohli vydobýť časné statky a uchránili by sa pred nebezpečenstvami. Tieto pokojné obety čiže obety prosebné boli pre Židov veľmi dôležité, lebo si nimi získali mnoho pozemských statkov a ochránili ich od mnohých zlých vecí. Tak sa dočítame v Svätom Písme, že keď Filištínci prepadli synov izraelských, títo volali k Samuelovi, aby sa za nich modlil u Boha. Ten obetoval za ľud baránka a prosil Boha o pomoc. A Boh zoslal na Filištíncov veľký strach, takže ich Izraeliti ľahko zahnali.²²⁴ Aj Dávid obetoval pokojnú obetu, a tak odvrátil od ľudu mor, ktorým ho Boh trestal.²²⁵ A podobných prípadov sa vo Svätom Písme nachádza mnoho.

Ak Boh už Židom dal takú mocnú prosebnú obetu, o čo viac asi ustanovil takúto obetu pre vyvolený národ Nového Zákona, pre svojich milých kresťanov, obetu ktorou by si mohli od neho vyprosovať rôzne duševné i telesné statky a odvracať od seba zlé veci! A ak už v Starom Zákone zabitý a obetovaný baránok, ako pokojná obeta, vymohol u Boha tak mnoho milostí pre tých, ktorí ho obetovali, o čo väčšiu moc potom musí mať nevinný Baránok Boží, keď býva za nás na oltári zabitý a nami aj s celým pokladom svojich zásluh Bohu Otcovi obetovaný!

Cirkev svätá je oveľa šťastnejšia, než synagóga čiže židovská náboženská spoločnosť. Lebo v Starom Zákone nebolo dovolené, aby krvavá obeta mohla byť Bohu prednesená na rozličné úmysly, ale každá obeta slúžila len pre jeden účel. Židovská zápalná obeta slúžila iba na to, aby bola znamením, že sa obetujúci podrobí zvrchovanej Božej vláde. Ich zmierna obeta bola iba na odpustenie hriechov a obeta prosebná bola len preto nariadená, aby si Židia skrze ňu niečo od Boha vyprosovali. Každá obeta bola tiež svojím zvláštnym spôsobom a s vlastnými obradmi obetovaná a nebolo dovolené jednu a tú istú

²²⁴ I. Král. 7, 7 a nasled.;

²²⁵ II. Král. 24, 25 ;

obetu obetovať dvojakým spôsobom a na rôzne úmysly. Inak je to v katolíckej Cirkvi! Hoci Cirkev má len jednu jedinú obetu, túto môže obetovať na rozličné úmysly a cez túto svoju jedinú obetu spôsobiť viac, než spôsobili Židia všetkými svojimi zápalnými, zmiernymi aj prosebnými obetami.

To, že svätá omša môže byť obetovaná na rozličné úmysly, o tom nás poučuje Tridentský koncil takto: „*Keby niekto povedal, že obeta svätej omše je iba obetou chvály a vd'aky, alebo iba pamiatkou na krvavú obetu, ktorá bola vykonaná na kríži, a nie zároveň aj obetou zmiernou, alebo že prospieva iba tomu, kto ju sám užíva a že nesmie byť obetovaná za živých i za mŕtvych, na odpustenie hriechov i trestov, na zadosťučinenie a v iných potrebách, nech je z Cirkvi vyobcovaný.*“²²⁶ Tieto slová sú článkom viery, ktorému nesmie nikto, pod hrozbou smrteľného hriechu, odporovať. A tak je teda isté, že svätá omša môže byť slúžená na rozličné úmysly a že svätou omšou si môžeme od Boha vyprosiť a obdržať veľa vecí. Tak môžem svätú omšu slúžiť alebo sa na nej zúčastniť alebo ju dať slúžiť ku cti Božej, na radosť Rodičky Božej, k pocte anjelov a svätých, pre svoju spásu, na dosiahnutie a udržanie svojho zdravia, na ochranu pred nešťastím, na odpustenie hriechov, na nápravu svojho života a na dosiahnutie šťastnej hodiny smrti. A toho všetkého sa môžem doprosovať skrze obetu svätej omše nielen pre seba, ale aj pre svojich priateľov a pre všetkých veriacich; a tú istú svätú omšu môžem tiež slúžiť alebo sa na nej zúčastniť alebo dať slúžiť na ten úmysel, aby ňou boli vyslobodené úbohé duše z očistca.

Aká mocná je svätá omša ako obeta prosebná, o tom nás poučujú cirkevní učitelia, z ktorých jeden píše takto: „*Táto božská obeta má pri vyprosovaní nesmiernu moc, pretože aj cena tejto obety je nesmierna; a dôstojnosť Ježiša Krista, pravého Obetníka pri nej, je neskonalá; takže žiadna milosť a žiadna vec nie je taká veľká, že by nemohla byť vyprosená obetovaním tejto obety. A keby bol počet tých, ktorí vo svätej omši prosia, akokoľvek veľký, všetci dostanú skrze túto božskú obetu všetko, keď ju obetujú sami za seba alebo ju dajú za seba obetovať niekým iným. Je to z toho dôvodu, že Kristus Pán, vlastný obetujúci Kňaz vo svätej omši, je Bohu Otcovi neskonale príjemný; ďalej že aj jeho zásluhy, ktoré svojmu Otcovi obetuje, sú neskonalé a že jeho utrpenie, jeho Krv a jeho rany majú nevyjadriteľne veľkú cenu.*“²²⁷

Tieto jasné slová poukazujú na to, odkiaľ tá veľká moc svätej omše pochádza; totiž zo vznešenej dôstojnosti osoby Ježiša Krista, ktorý prináša túto obetu ako vlastný Kňaz; ďalej z nevystihnutej ceny zásluh plynúcich z jeho utrpenia a smrti, ktoré on vo svätej omši prináša ako obetu svojmu nebeskému Otcovi. Ak teda Ježiš Kristus svojmu nebeskému Otcovi vo svätej omši obetuje ešte viac, ako Otec od neho žiada, ako by mu mohol niečo odoprieť?

²²⁶ Sess. 22, can. 3;

²²⁷ Marchantius, Candel. myst. tract. 4. lect. 15 ;

S tým, čo som práve napísal, súhlasí aj svätý Vavrinec Justiniani nasledujúcimi krásnymi slovami: „*Žiadna obeta nie je väčšia a žiadna nie je užitočnejšia, ako je obeta svätej omše. V nej sa Bohu Otcovi pripomínajú a obetujú rany, ktoré náš Prostredník dostal; potupa, ktorú zniesol; a šľahy, ktoré vytrpel. Vo svätej omši sa Bohu Otcovi obetuje aj ľudská prirodzenosť Ježiša Krista, ktorú na seba prijal, aby Boh videl, koho poslal na svet, aby sa na jeho príhovor dostalo hriešnikom odpustenia, klesnutým pomoci a spravodlivým života.*“²²⁸ Ak teda kňaz, ktorý svätú omšu slúži a ľud, ktorý sa na nej zúčastňuje, obetujú nebeskému Otcovi utrpenie i smrť, rany i zásluhy Ježiša Krista, tak potom tieto úžasné dary celkom ľahko vymôžu splnenie akýchkoľvek slušných prosieb.

V Starom Zákone nariadil Boh sudcom, aby neprijímali žiadne dary, hovoriac: „*Nebudeš prijímať osoby, ani dary, lebo dary oslepujú oči múdrych a zmenia slová spravodlivých.*“²²⁹ Boh právom zakázal sudcom prijímať dary, pretože je takmer nemožné, aby bohaté dary pri súdoch nešli na úkor spravodlivosti. Lebo neexistuje tak tvrdé srdce, ktoré by sa darmi neobmäkčilo a darcovi priaznivo nenaklonilo. Podobne nie je správna ani taká váha, ktorá by sa nenaklonila na tú stranu, na ktorej leží zlato. Kto by teda mohol pochybovať o tom, že Boh sa k nám nakloní, keď mu pri svätej omši prinesieme taký vzácny Dar? Boh má zaiste veľmi jemné a preláskavé srdce. Ako by teda s radosťou neprijal preušľachtilý dar, ktorý mu ponúkame, totiž svojho premilého Syna a kvôli nemu by prísny súd svojej spravodlivosti podstatne nezmenil? Hoci Písmo Sväté hovorí, že „*dary oslepujú oči múdrych*“, nemožno predsa povedať, že takýto Dar zaslepí oči nanajvýš múdreho Boha! Ale predsa hovorím, že Boh pre obetu svätej omše svoj súd spravodlivosti mení a zmierňuje; a to preto, že obetovanie jeho Syna robí zadosť jeho božskej Spravodlivosti a týmto prevzácnym Darom sa miska váh jeho milosrdenstva nakláňa na našu stranu a v náš prospech.

Zbožný duchovný učiteľ hovorí: „*Vo svätej omši nielen prosíme o milosti a dobrodenia v mene Božieho milosrdenstva a pre dobrotivosť Božiu, ale tiež ako obetu prinášame tú cenu, ktorú nám Kristus Pán zaslúžil svojim utrpením, takže preto nás božská Spravodlivosť musí vypočúť.*“²³⁰ Uvažuj, aké vzácne dary vo svätej omši obetujeme a ako draho vykupujeme obdržané dobrodenia od Boha! Ved' obetujeme ľudskú prirodzenosť Ježiša Krista, ktorá je s jeho božskou prirodzenosťou osobne spojená a týmto spojením je najvyšším spôsobom zušľachtená! Obetujeme Bohu toto ušľachtilé človečenstvo, ktoré bolo bičované pre väčšiu česť Božiu, trnám korunované i ukrižované. Obetujeme mu tieto rany, ako aj slzy a predrahou Krv Ježiša Krista, ktoré on vo svojom úctyhodnom človečenstve preliat.

²²⁸ Sermo de Corp. Christi ;

²²⁹ V. Mojž. 16, 19 ;

²³⁰ Kisel, alv. 2. conc. 36;

Obetovaním svätej omše dávame teda Bohu naozaj viac, než čoho sa svojou modlitbou domáhame. Nie je teda dôvod, prečo by Boh naše slušné prosby nemal vypočúť. Či by mal preštedrý Boh, ktorý sľúbil nenechať bez odmeny ani pohár studenej vody, nás nechať bez odmeny, keď mu s nábožnosťou obetujeme kalich plný najsvätejšej Krvi jeho božského Syna, ktorá sa vo svätej omši znova prelieva? Áno, ak Boh vypočul hlas Ábelovej krvi, ktorá sa k nebu ozývala, o čo skôr vypočuje nás, keď vo svätej omši táto božská Krv jeho Syna volá za nás o milosť a vzýva jeho milosrdenstvo pre nás.

Kristus Pán povedal pri poslednej večeri: „*Veru, veru, hovorím vám: Ak budete o niečo prosiť Otca v mojom mene, dá vám.*“²³¹ Ale kedy môžeme Boha Otca v mene jeho Syna lepšie prosiť, ak nie vo svätej omši, pri ktorej ho samého osobne Bohu Otcovi pred oči staviame a zároveň so všetkými modlitbami, ktoré On na svete vykonal, Bohu Otcovi obetujeme? Svätý Bonaventúra hovorí: „Ak niekto drží vojvodcu v zajatí, neprepustí ho skôr, ak sa takou istou veľkou časťou peňazí nevykúpi. A tak nemáme ani my Ježiša Krista, ktorého vo svätej omši „*držíme v zajatí*“, prepustiť skôr, pokiaľ by nám neudelil odpustenie našich hriechov a neprislúbil by nám prístup do neba. Preto teda, keď kňaz pozdvihuje Telo Pána na oltári, akoby volal k celému zhromaždenému ľudu: Pozri! Ten, ktorého celý svet obsiahnuť nemôže, je ako zajatec v našich rukách. A preto ho neprepustíme skôr, pokiaľ nedostaneme to, o čo prosíme!“²³² Zaiste nám svätý Bonaventúra dáva dobrú radu a mal by ju teda každý používať a ako praotec Jakub hovoriť: „*Pane, nepustím Ťa, iba keď mi dáš požehnanie!*“²³³

Čo všetko môže svätá omša vymôcť, keď pri nej niekto s dôverou nebeského Otca v mene Pána Ježiša prosí, to teraz objasním ešte lepšie niekoľkými príkladmi.

V kronikách kapucínov sa dočítame, že v r. Pána 1582 žila v meste Spell zbožná žena, ktorá mala veľmi zlého muža. Ten jej denne ubližoval nie len hanlivými a potupnými slovami, ale aj bitím. Takto zúfalá žila niekoľko rokov. Toho času k nej jedného dňa prišli kvôli almužne dvaja kapucíni, brat Laktanc a brat František z Nurzie. Úbohá žena sa im s mnohými slzami sťažovala na svoju biedu. Bratia ju tešili a poradili jej, aby sa denne zúčastňovala na svätej omši a pri nej svoju veľkú biedu Bohu všemohúcemu ako obeť prinášala. A uistili ju, že jej surový muž sa mocou svätej omše stane miernejším a v budúcnosti bude s ňou lepšie zaobchádzať. Žena sa im poďakovala za dobrú radu a sľúbila, že sa podľa nej zachová. Ale muž sa k nej správal tak tvrdo, že jej nikdy nedovolil, aby odišla na svätú omšu vo všedný deň. Tá žena sa veľmi rmútila, že nemohla konať podľa rady bratov. Čoskoro potom muž podnikol ďalekú cestu a žena dostala príležitosť denne sa zúčastňovať na svätej omši. A robila tak so zvláštnou nábožnosťou, odporúčala seba i svojho zlého muža do svätej omše a z celého

²³¹ Ján 16, 23;

²³² Expositio Missae, cap. 4;

²³³ I. Mojž. 32, 26;

srdca vzývala Boha, aby mužovu myseľ na lepšiu ráčil obrátiť. Tento sa vrátil zo svojej cesty skôr, než sa žena nazdala. A keď sa od slúžky dozvedel, že jeho manželka je v kostole a že za jeho neprítomnosti sa denne na svätej omši zúčastňovala, veľmi sa rozhneval, preklíňal ju do pekla a hrozil, že ju zabije. Keď sa teda úbohá žena vrátila, schmatol ju za krk a chcel ju zadusiť. Vo svojej úzkosti nešťastná žena volala Boha a prosila Pána Ježiša skrze moc svätej omše, aby nedopustil, aby bola zadusená. A hľa! Božia pomoc tu bola okamžite! Ruky rozhnevaného muža zdreveneli, takže nimi nemohol ženu dusiť, ani ich od nej späť odtiahnuť. Tým sa ešte viac rozčúlil, svoju ženu vyhlásil za čarodejnicu a všemožne sa usiloval usmrtiť ju. Táto jeho zatvrdilosť však rozmnožila aj Božiu pomstu voči nemu. Jeho ruky zmeraveli ešte viac, stali sa chladnými ako kameň, až celkom stuhli a zostali nepohnuté. Tu zúrivec spoznal trestajúcu ruku Božiu, oželel svoje hriechy a sľúbil manželke polepšenie, ak ho svojou modlitbou od toho trestu oslobodí. Žena jeho sľubom sprvu nedôverovala a myslela si, že jej bude milší muž chromý, než mučiteľ zúrivý. Konečne jej muž so všetkou vážnosťou sľuboval, že svoj bezbožný život polepší a že s ňou bude zaobchádzať ako so svojou riadnou manželkou. Potom obaja vzývali Božie zľutovanie, Bohu učinili mnohé sľuby i záväzky, až ich prosby konečne dosiahli vypočutia. To zapôsobilo na toho bezbožného muža tak, že od tej chvíle svoj život úplne zmenil, so svojou manželkou mierne a láskavo zaobchádzal a aj veľmi usilovne a nábožne s ňou býval prítomný na svätej omši.

Snád' namietneš, že: ak je svätá obeta tak vzácna a pôsobivá, ako teda, že Boh vždy nevypočuje tých, ktorí mu ju obetujú? Na túto otázku odpovedá kardinál Bona takto: *„Vyplýva to z povahy prosby; prosiaci pri darcovi predpokladá takú slobodu, že podľa vôle môže prosbu vypočuť alebo ju zamietnuť. Vo svojej prosbe k Bohu síce udávame dôvod, pre ktorý sa domnievame, že by Boh mohol našu žiadosť vypočuť; ale On tým ešte nie je nútený, aby nám bol po vôli. Ba my zaiste nedosiahneme vypočutie našej prosby, keď naša vôľa v tej veci, o ktorú prosíme, sa nezhoduje s vôľou Božou; čo však my nemôžeme vedieť, keď o tú vec prosíme. Ale predsa je isté, že obeta svätej omše nezostáva bez účinku, aj keď nám Boh pri nej vypočutie niektorej prosby odopiera. Lebo hoci by nám aj nechcel dať vec, o ktorú práve prosíme, udeľuje nám za ňu určite inú, ktorá nám je užitočnejšia a pre spásu užitočnejšia. A keby nám túto nedal ihneď, udeľí nám ju predsa v takom príhodnom čase, keď on sám ráči. Niektoré milosti, o ktoré prosíme, bývajú tiež také veľké, že nám ich Boh neudeľuje ihneď, keď prideme raz alebo dvakrát na svätú omšu a raz alebo viackrát ho o ne prosíme, ale žiada, aby sme na svätej omši boli prítomní častejšie, vrúcnejšie, zbožnejšie a vytrvalejšie ho o požadované milosti prosili.“*²³⁴

²³⁴ De Missa tract. ascet. cap. 1;

Podobné odpovede sa môžeme tiež dočítať v zjaveniach svätej Gertrúdy. Keď sa raz Pána Ježiša pýtala, prečo sa jej modlitby tak často míňajú účinkom, odpovedal jej Pán: *„Ak Ja, nepochopiteľná Múdrosť, niekedy tvoje modlitby podľa tvojho priania nevypočúvam, stáva sa tak preto, aby som ti dal veci užitočnejšie, pretože sama vo svojej ľudskej slabosti nemôžeš vždy rozoznať, čo ti viac prospieva.“*²³⁵ Inokedy sa táto svätica zase pýtala Krista Pána: *„Ako prospieva mojim priateľom to, keď sa za nich tak často modlím, ale žiadne polepšenie na nich nevidím?“* A Spasiteľ jej odpovedal: *„Nediv sa tomu, že svojimi telesnými očami ovocie svojej modlitby nevidíš, veď ja také ovocie rozdeľujem podľa svojej večnej múdrosti pre väčší prospech. Hovorím ti, čím častejšie sa za koho modlitby konajú, tým blaženejší bude. Lebo žiadna verná modlitba nezostane bez ovocia, hoci pre ľudí zostáva tajným spôsob, akým sa to ovocie ukazuje.“*²³⁶

Táto odpoveď môže každého potešiť. Ak podľa Pánovho prísľubu žiadna modlitba nezostáva bez ovocia, o čo menej zostane bez ovocia svätá omša, ktorú niekto slúžil alebo na ktorej bol nábožne prítomný! Lebo svätá omša je najlepšou modlitbou na svete, ako ďalej podrobnejšie vysvetlím. Zapamätaj si zatiaľ dobre, čo bolo povedané v zjavení svätej Gertrúde, že *„žiadna verná modlitba nezostane bez ovocia!“* Verná modlitba spočíva najmä v tom, keď sa modlíme s dokonalou horlivosťou a s dôverou v Boha. Kto sa modlí bez dôvery v Boha, dokáže svojou modlitbou málo, alebo nedokáže vôbec nič, ako vidno z nasledujúceho príkladu.

V životopise svätého opáta Severina sa hovorí, že raz sa blízko zámku Korullisu objavilo nesmierne množstvo kobyliek, ktoré ničili všetky stromy i ovocie. V tejto ťažkej situácii sa všetci postihnutí ľudia utiekli k menovanému svätcovi a prosili ho, aby svojimi príhovormi u Boha od nich odvrátil toto nešťastie. Opát plný súcitu zvolal ľud do kostola a dôrazným kázaním ho vyzval k pokániu a k modlitbe. Nakoniec povedal: *„Keďže nepoznám lepšiu modlitbu ako je obeta svätej omše, budem ju teraz na odvrátenie tohto súženia slúžiť; vás potom napomínam, aby ste ju zároveň so mnou Pánovi Bohu obetovali a najpevnejšiu dôveru v túto presvätú obeť skladali.“* Skľúčený ľud túto výzvu s radosťou a s horlivosťou poslúchol. Len jeden človek povedal neposlušne: *„Vaša nádej je márna a ničomná. Keby ste sa napríklad zúčastnili na všetkých omšiach a po celý deň vytrvali na modlitbách, predsa by ste tým ani jednu kobylku neodohnali.“* Po týchto slovách odišiel domov pracovať; ostatní však zostali v kostole, nábožne sa zúčastnili na svätej omši a s horlivosťou prosili Boha, aby ráčil zahnať kobylky. Keď bola svätá omša dokončená a ľudia skončili svoje pobožnosti, rozišli sa na svoje polia, aby videli, čo účasťou na svätej omši a svojou modlitbou docielili. A hľa! Na ich veľký úžas sa náhle zdvihol mohutný

²³⁵ Zjav. 3. hl. 34;

²³⁶ Tamtiež hlava 30;

roj kobyliiek a odletel. A zaradovali sa tomu veľmi a s pohnutým srdcom vzdávali Bohu vďaky. Onen opovážlivec bol prítomný a plný úžasu videl ako sa kobylyky vznášajú do vzduchu, takže sotva mohol uveriť svojim očiam. Ale jeho hriešna nedôvera mala byť potrestaná. Lebo, hľa! Celé množstvo kobyliiek, ktoré už odletelo ďaleko, sa náhle vrátilo, spustilo sa na pole onoho muža a s ohromnou pažravosťou zožralo všetku jeho úrodu. Teraz, keď videl svoju biedu na vlastné oči, so slzavými očami síce prosil Boha o pomoc; ale márne! Kobylyky neodleteli skôr, pokiaľ celé jeho pole nespustošili.²³⁷

Skladajme teda v účinnosť svätej omše veľkú dôveru! Počúvaj, ako nás k tomu nabáda svätý Pavol, keď píše: „*Pristupujme teda s dôverou k trónu milosti, aby sme dosiahli milosrdenstvo a našli milosť a pomoc v pravom čase.*“²³⁸ Ale kde stojí ten trón milosti, ku ktorému máme pristúpiť? Nie je ním nebo, lebo tam nemôžeme vystúpiť. Tiež ním nie je onen trón, ktorý bol upevnený nad archou zmluvy, lebo ten bol iba predobrazom trónu milosti. Ale je ním oltár, na ktorom býva Baránok Boží usmrcovaný, vydávajúc svoj život s tým úmyslom, aby nám vyprosil milosť a zľutovanie. A teda k tomuto trónu milosti máme denne pristupovať a tam pomoc vo všetkých svojich potrebách vyhľadávať! Ale musíme tam prichádzať s nábožnosťou, úctivosťou, dôverou a vernosťou. Lebo je to trón milosti a nie pomsty! Je to trón zľutovania a nie spravodlivosti! Je to trón, kde nachádzame pomoc a nie zavrnutie. Ak si teda chceš vo svätej omši niečo vyprosiť, je potrebné, aby si sa počas nej s najväčšou dôverou a nábožnosťou modlil, asi takto:

Modlitba. Pohliadni, ó Otče milosrdenstva, v tejto svätej omši pristupujem s dôverou k tvojmu trónu, aby som si od Teba vyprosil odpustenie svojich hriechov a pomoc vo svojich potrebách. Svoju najväčšiu dôveru skladám do presvätej obety svätej omše a pevne dúfam, že skrze túto obetu všetko u Teba dosiahnem. Lebo dôstojnosť Toho, ktorý túto obetu prináša, totiž Ježiša Krista, Syna Tvojho, je neskonalá. Dar, ktorý sa Ti pri nej obetuje, má nekonečnú cenu a nevýstižná je aj moc tejto presvätej obety. A táto trojaká nekonečnosť pri tejto obete Teba, ó Bože môj, takmer s násilím núti, aby si mi požadované dobrodenie udelil, ak sa to neprieči Tvojej úcte a mojej spáse. Preto Ťa s najväčšou dôverou prosím, pre nekonečné zaľúbenie, ktoré vo svätej omši máš, ráč mi pre svoju väčšiu česť požadovanú milosť udeliť, dôveru moju v milostiplnú obetu svätej omše rozmnožiť, mne i všetkým, za ktorých sa mám modliť, dať všetko, čo nám pre spásu je potrebné a milostivo nás odvráť od všetkého, čo by nám na duši alebo na tele zhubne pôsobiť mohlo. Amen.

²³⁷ Surius, Vitae Sanctorum, in vita s. Severini abbatis 2. januarii;

²³⁸ Žid. 4, 16.

XV. SVÄTÁ OMŠA JE NAJMOCNEJŠOU ZMIERNOU OBETOU

To, že skazená ľudská prirodzenosť, ktorá nás tak často privádza k pádu, potrebuje zmierujúce obety, to uznáva už sám náš rozum; a uznávali to už aj praotcovia pred Mojžišovým zákonom. Ako hovorí Písmo Sväté, Jóbove deti konávali radostné hostiny pri príležitosti svojich narodenín. Ale keď bolo po hodoch, zvolával ich Jób k sebe, posväcoval ich a obetoval za nich zápalné obety. Alebo hovoril: „*Aby snád' moji synovia nezhršli a nezlorečili Bohu!*“²³⁹ Z toho je zrejmé, že praotcovia, ktorí žili len podľa prirodzeného zákona, od najstarších dôb a z vnuknutia svojho rozumu prinášali Bohu uzmierujúce obety čiže obety zmierné a prosievali ho o odpustenie. V Mojžišovom zákone sám Boh nariadil zmiernu obetu takto: „*Človek, ... ktorý by poznal svoj hriech, nech robí pokánie za hriech a obetuje zo stáda ovcu alebo kozu a kňaz sa bude modliť za neho aj za jeho hriech. Ak by nemohol obetovať dobytok, nech Hospodinovi obetuje dve hrdličky alebo dvoch holúbkov, jedného za hriech a druhého ako obetu zápalnú ... A kňaz bude prosiť za neho i za jeho hriech a odpustený mu bude.*“²⁴⁰

Ak teda Starý Zákon, ktorý bol iba tieňom Nového Zákona, mal k najväčšej úteche a spásu Židov zmiernu obetu, určite ešte viac pristane, aby aj Cirkev mala zmiernu obetu, a to tým dokonalejšiu, čím vyššie stojí kresťanstvo nad židovstvom! Touto kresťanskou zmiernou obetou za hriechy celého sveta je krvavá obeta na kríži, avšak aby toto zmierenie, ktoré Kristus Pán na dreve kríža vydobyl, nám za naše každodenné hriechy bolo až do skončenia sveta privlastňované, Pán Ježiš pri poslednej večeri ustanovil presväťú obetu svätej omše, ako sám hovorí, „*na odpustenie hriechov*“. Táto obeta svätej omše nie je novou a zvláštnou obetou, ale len nekrvavým obnovením a predstavením krvavej, zmierlivej obety na kríži a s touto krvavou obetou je vo svojej podstate jedna a tá istá. Preto tiež Cirkev právom nazýva obetu svätej omše obetou zmiernou²⁴¹ a tiež nám výslovne hovorí, prečo ju Pán Ježiš pri poslednej večeri ustanovil, vysvetľujúc to takto: „*Aby totiž svojej milovanej neveste, Cirkvi, zanechal viditeľnú obetu, pomocou ktorej by nám krvavá obeta na kríži bola ako prítomná predstavovaná a jej blahodarná moc na odpúšťanie tých hriechov, ktorými sa denne previňujeme, privlastňovaná.*“ Tieto slová sú článkom viery, ktorým nikto nemôže ani nesmie odporovať; a tieto slová nám jasne ukazujú, že svätá omša je naozaj zmiernou obetou, lebo ju Kristus Pán ustanovil za tým účelom, aby jeho Cirkev mala sacrificium čiže božskú obetu na odpustenie každodenných hriechov. Ó, spasiteľná obeta svätej omše! Ako veľmi sa sluší blahoslaviť katolícku Cirkev, ktorá má v sebe takú mocnú zmiernu obetu!

²³⁹ Jób 1, 5;

²⁴⁰ III. Mojž. 5, 4-10;

²⁴¹ Concil. Trid. sess. 22. can. 3; et sess. 2, cap. 3 ;

To, že svätá omša je pravou zmiernou obetou a ľudu slúži a aj obetovaná býva na odpustenie hriechov, na to kňaz poukazuje už na jej začiatku. Hlboko sklonený k zemi sa hlasne modlí Confiteor, čiže všeobecné vyznanie hriechov a pri tejto modlitbe sa bije trikrát do prs. Keď sa potom miništrant pri oltári vo svojom mene i v mene zhromaždeného ľudu taktiež pomodlil Confiteor a bil sa do prs, kňaz hovorí nad ľudom: „*Zmiluj sa nad vami všemohúci Boh, nech vám odpustí vaše hriechy a privedie vás do večného života. Amen.*“ Potom sa značí znamením svätého kríža a hovorí: „*Nech nás omilostí všemohúci a milosrdný Pán, nech nás rozhreší a odpustí nám hriechy. Amen.*“ A čoskoro potom hlasne volá o milosrdenstvo Božie a o odpustenie hriechov v Kyrie eleison! t. j.: „*Pane, zmiluj sa nad nami!*“ Či toto všetko nie je pokorným a zbožným volaním, ktoré preniká do neba a nám u Boha vyprosuje milosti a odpustenia? Taktiež v mnohých Kolektách čiže zobraňoch modlitieb, v Sekréte čiže tichých modlitbách po obetovaní, ako i v záverečných modlitbách po svätom prijímaní sa kňaz často modlí za odpustenie našich hriechov. Napokon tiež jasným hlasom trikrát vyslovuje Agnus Dei, t.j. „*Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, zmiluj sa nad nami! a udeľ nám pokoj!*“ Toto všetko je zaiste jasným svedectvom toho, že svätá omša je zmiernou obetou a že sa teda obetuje na odpustenie našich hriechov.

O tom píše Marchantius takto: „*Podobne ako trpiaci Spasiteľ vzal na seba hriechy celého sveta, aby ich svojou Krvou odčinil, tak vkladáme aj my jemu svoje hriechy, ako obeti krvavej; aby ich na oltári odčinil. Na znamenie toho sa kňaz na začiatku svätej omše hlboko skláňa pred stupňami oltára a nebeskému Otcovi sa predstavuje v duchu pokory, akoby obťažovaný hriechmi celého ľudu, aby pohol jeho milosrdenstvom. Takým spôsobom predstavuje Ježiša Krista na Olivovej hore, ktorý pre veľkú ťarchu hriechov sveta, ktorá bola na neho zložená, ležal na tvári, krvou sa potil a volal k svojmu Otcovi o zľutovanie i zmierenie. Tak podobne sa modlí aj kňaz na mieste Ježiša Krista za odpustenie svojich hriechov aj hriechov všetkých prítomných, áno za odpustenie hriechov celého sveta a obnovuje za nich výkupnú cenu, ktorú Kristus Pán raz za naše vykúpenie zložil, aby tak opätovne slúžila na zničenie našich každodenných hriechov.*“²⁴²

A teraz si tiež povšimnime to, čo hovoria svätí Otcovia o svätej omši, ako o zmiernej obeti a ako ju oni vysvetľujú.

V liturgii svätého apoštola Jakuba sa hovorí: „*Obetujeme Ti, ó Pane! túto nekrvavú božskú obetu na odpustenie hriechov, ktorých sme sa dopustili z nevedomosti, my aj ľud.*“ Na tomto mieste si pamätaj, že my ľudia sa dopúšťame mnohých hriechov, ktoré nespoznávame a z ktorých predsa budeme vydávať odpočet. Že aj nepoznané zločiny sú hriechmi, to spoznávame zo slov kráľa Dávida, ktorý prosí za ich odpustenie týmito slovami: „*Na hriechy mojej*

²⁴² Candel. myst. tract. IV. lect. 15;

*mladosti a moje nevedomosti si nespomeň!*²⁴³ A opäť sa modlí: „*Kto chápe previnenia? Preto od mojich tajných previnení (t. j. mne nevedomých) očisti ma a cudzie (hriechy) odpusť služobníkovi svojmu!*“²⁴⁴ Aby sme teda pred Božiu tvár nepredstúpili neočistení od svojich tajných a nám nevedomých hriechov, je veľmi vhodné, aby sme usilovane prichádzali na svätú omšu, ktorá „*býva obetovaná na odpustenie hriechov, pochádzajúcich z nevedomosti ľudu.*“

To isté tvrdí Marchantius: „*Obeta svätej omše, ktorá býva Bohu prinášaná, slúži tiež na uzmiernenie smrteľných hriechov, najmä však nevedomých, totiž tých, na ktoré sa ani po usilovnom sputovaní svedomia už nemôžeme rozpamätať.*“²⁴⁵ Svätá omša sama o sebe však hriechy nezmažáva, ale získava nám ľútosť, najprv zvlášť nad všetkými hriechmi nám vedomými a potom aj nad všetkými hriechmi nepoznanými a zabudnutými. O týchto nevedomých hriechoch hovorí aj svätý Gregor, keď píše: „*Spravodliví sa neľakajú pre svoje vedomé hriechy, lebo sa z nich spovedali a za nich činili pokánie. Ale strachujú sa pre svoje nevedomé hriechy, o ktorých píše svätý Pavol takto: Nie som si vedomý ničoho, ale tým ešte nie som ospravedlnený, lebo kto ma súdi, je Pán,*²⁴⁶ *ktorý má však bystrejšie oči ako človek! Keďže my úbohí ľudia sa budeme raz na Božom súde pre svoje nevedomé hriechy nachádzať vo veľkom nebezpečenstve a budeme pre ne znášať mnoho úzkostí, je zaiste veľmi prospešné, aby sme všetky sväté omše obetovali spravodlivému Bohu na odpustenie svojich nevedomých hriechov.*“

Aby sme sa zase vrátili k tomu, čo svätí Otcovia hovoria o svätej omši ako o zmiernej obeti, uvádzam ďalej to, čo píše svätý pápež a mučeník Alexander I.: „*Obetovaním tejto božskej obety býva Pán uzmiernený a odpúšťa nám veľké množstvo hriechov.*“²⁴⁷ Pozri teda, zbožná duša! ako ľahko môžeš nadobudnúť odpustenie svojich hriechov, keď budeš na tento úmysel obetovať svätú omšu, avšak mimo svätej omši sa takéto zmierenie deje len ťažko. Svätý Cyril Jeruzalemský hovorí: „*Krista Pána obetujeme ako Baránka Božieho zabitého za naše hriechy, aby nám všetkým Boha naklonil k zmierlivosti.*“²⁴⁸ A podobne sa tiež vyjadruje svätý Ambróz: „*Kristus Pán obetuje ako Kňaz sám seba, aby nám Boh naše hriechy odpustil.*“²⁴⁹ A musel by som opísať celé hárky, keby som mal uviesť všetky výroky svätých Otcov od najstarších kresťanských čias, ktorými označujú svätú omšu ako zmiernu obetu. Uvediem tu len výrok našej katolíckej Cirkvi, ktorá sa na Tridentском sneme o svätej omši vyjadruje ako o zmiernej obete, takto: „*Svätý cirkevný snem učí, že táto obeta je skutočnou zmiernou obetou, ktorá spôsobuje, že keď počas nej pristupujeme k Bohu so skrušeným srdcom, v pravej viere, s bážňou aj úctivosťou, s ľútosťou i kajúcnosťou,*

²⁴³ Žalm 24, 7;

²⁴⁴ Žalm 18, 13, 14;

²⁴⁵ O. cit. tract. 4, lect. 15 ;

²⁴⁶ I. Kor. 4, 4 ;

²⁴⁷ Epist. 1, cap. 4 ;

²⁴⁸ Catech. mystag. cap. 5 ;

²⁴⁹ Offic. lib. 1. cap. 48 ;

nadobúdame Jeho milosrdenstvo a nachádzame milosti v čase, keď pomoc potrebujeme. “²⁵⁰ Aké potešiteľné a príjemné sú tieto slová! Akú veľkú vdáku a chválu teda dlhujeme Ježišovi Kristovi za to, že nám zanechal takú účinnú obeť, aby sme ňou mohli uzmierniť Boží hnev!

Snáď ti teraz príde na myseľ otázka: Na čo je nám táto zmierná obeť, keď Boží hnev môžeme zmieriť aj bez nej, úprimnou ľútosťou? Na to ti odpovedám: Je skutočne pravda, že úprimnou ľútosťou môžeme uzmierniť Boží hnev. Ale rád by som sa od teba dozvedel, odkiaľ má zlomyseľný hriešnik takúto úprimnú ľútosť nadobudnúť? Sám od seba ju nenadobudne, lebo niečo také nemôže dokázať práve tak, ako mŕtvy nemôže sám seba vzkriesiť! Keby si totiž mohol hriešnik sám od seba vzbudzovať pravú ľútosť, bolo by asi málo ľudí naveky zavrnutých, pretože každý by si pri svojom konci vzbudzoval ľútosť, aby dosiahol milosť u Boha. Tomu, kto počúva dôrazné a inšpirujúce kázania, alebo číta nábožne knihy, sa síce môže stať, že sa prikláňa k pravej ľútosťi, avšak ani to sa nedeje bez zvláštnej Božej milosti! Ale rozhnevaný Boh nie je nikomu povinný túto milosť udeľovať a tiež ju spravidla neudeľuje, ak nebýva o ňu inak prosený. Ale ani na nebi ani na zemi nenachádzame nič, čo by mohlo Boha viac pohnúť k tomu, aby nám dožičil svojej milosti, ako práve obeť svätej omše. V tomto duchu zbožný teológ P. Gobat hovorí ²⁵¹: „*Svätá omša sa tým, ktorí sú na nej nábožne prítomní, stáva zmiernou obetou takým spôsobom, že im Boh udeľuje tú milosť, aby mohli vykonať to, čo im je na odpustenie smrteľných hriechov nevyhnutne potrebné. Boh im totiž pri svätej omši udeľuje milosť, aby svoje hriechy dobre spoznali, skrúšene ich oľutovali a dokonale sa z nich vyspovedali.*“

To, ako ľahko sa dá obetovaním svätej omše dosiahnuť odpustenie hriechov, je možné spoznať aj zo slov Pána Ježiša, ktoré povedal svätej Gertrúde. Keď sa v antifóne toho svätého dňa spievalo: „*Bol obetovaný, pretože sám chcel,*“ povedal Pán tejto svojej vernej služobníci: „*Ak veríš tomu, že na kríži by som nebol býval prinesený Bohu, svojmu Otcovi, ako obeť, keby som to sám nebol chcel, ver aj tomu, že si doteraz čo najvrúcnejšie žiadam, obetovať sa tomu istému Bohu, svojmu Otcovi, za každého jednotlivého hriešnika práve tak milostivo, ako som sa vtedy obetoval za blaho celého ľudstva. Preto tiež každý hoci obťažovaný aj tými najťažšími hriechmi, môže dúfať v ich odpustenie, ak bude môjmu božskému Otcovi, prinášať na obeť moje utrpenie i moju smrť, a síce v tej pevnej viere, že táto obeť mu môže skutočne vymôcť milosti a s tým pevným presvedčením, že pamätanie na moje utrpenie, spojené so živou vierou a s úprimnou ľútosťou, je najúčinnnejším prostriedkom proti hriechu.*“²⁵²

Ó, naozaj sladké a útechy plné sú tieto slová! Naplňaj teda, úbohý hriešnik, toto vrúcne pranie svojho božského Vykupiteľa a denne častejšie obetuj Bohu

²⁵⁰ Sess. 22, cap. 2 ;

²⁵¹ Alphab. Sacri aud. n. 528 ;

²⁵² Zjav. 4. kn. 25. kap. ;

Otcovi nevinné utrpenie a prehorkú smrť jeho premilého Syna, s tou pevnou dôverou v prísľub Ježiša Krista, že aj tebe sa dostane spasiteľného ovocia odpustenia hriechov. Toto obetovanie sa môže diať nielen vo svätej omši, ale aj mimo ňu a nie len ústami, ale aj srdcom. Lebo v uvedených slovách Krista Pána niet o tom zmienka, že by sa ono obetovanie muselo diať práve vo svätej omši a ústne.

Ak však už iba duchovné obetovanie utrpenia a smrti Pánovej je tak dôležité a mocné, akým účinným sa ešte len stane skutočné a živé obetovanie, ktoré sa deje vo svätej omši! Lebo vo svätej omši obetuješ Ježiša Krista nie iba slovami, alebo duchovným spôsobom, ale obetuješ ho skrze ruky kňaza v skutočnosti a telesným spôsobom, pretože obetuješ to isté, čo obetuje kňaz. Kňaz obetuje pravé Telo a pravú Krv Ježiša Krista nie len vo svojom mene, ale aj v mene všetkých prítomných, ba menom všetkých veriacich, ako o tom bude viac povedané v 25. Hlave.

Aby sme sa zase vrátili k tomu, že svätá omša je zmiernou obetou, musím ešte dodať, čo povedal Kristus Pán svätej Mechtilde. Hovoril: „*Ku svätej omši prichádzam s takou miernosťou, že pri nej nemôže byť tak veľký hriešnik, aby som ho s trpezlivosťou nezniesol a aby som mu hriechy neodpustil, keď len o to prosí.*“²⁵³ Tieto utešené slová nám naznačujú, akou mocnou zmiernou obetou je svätá omša, keď Krista Pána tak udobruje, že ani najhoršieho nepriateľa, ktorý by sa na ňu dostavil, od nej neodrádza, ani počas nej neláskavo na neho nevzhliada, ale prijíma ho akoby s otvorenou náručou a keď počul od neho len jediný povzdych nad svojimi hriechmi je ochotný mu ihneď a s radosťou odpustiť.

Či nie sme preto svojmu najsladšiemu Spasiteľovi zaviazaní k veľkej vd'ake za to, že nám ustanovil tak spasiteľnú a vzácnu zmiernu obetu, ktorou môžeme rozhnevaného Boha tak ľahko zmieriť a svoje ťažké previnenia bez namáhania odčiniť? Akí nešťastní boli oproti nám kresťanom starí Židia, ktorí museli konať nákladné zmierne obety, tak že za nepatrné previnenie obetovali ovcu alebo kozu, chudobní dvoch holubov, bohatí býka alebo kravu! A predsa nemohli ani týmito drahými obetami ani jediný hriech zmazať, ako o tom svedčí svätý apoštol Pavol slovami: „*Nie je možné, aby krv býkov a capov zahladila hriechy!*“²⁵⁴ Keby sme mali za každý hriech obetovať ovcu alebo kozu, odkiaľ by sme ich toľko zohnali? Kde by sme vzali peniaze na zakúpenie tých zvierat? Zaiste by sme museli nechať svoje hriechy neuzmierené a Boh by nás s nimi raz uvrhol do pekla! Keď máme vo svätej omši takú mocnú obetu, ktorou sa môžeme bez akýchkoľvek nákladov zo svojich hriechov vykúpiť, a predsa túto presvätú obetu tak ľahkomyselne zanedbávame alebo sa na nej len nedbalo a nenábožne zúčastňujeme, čo by sme boli ešte len činili, keby sme boli žili pred narodením

²⁵³ Revel. 5. kn. 18. hl. ;

²⁵⁴ Žid. 10, 4;

Pána a za čias Starého Zákona? Uvažuj predsa, úbohý hriešnik, ako nesprávne konáš, keď tak mnohé sväté omše ľahkomyselne zanedbávaš a odpykanie si svojich hriechov odkladáš až do budúceho života! Naprav teda svoju ľahkomyselnosť a nedbalosť novou horlivosťou, veľmi často obetuj Bohu zmiernu obeť a s kajúcnou myslou sa zúčastňuj na obeti svätej omše!

I. Ako svätá omša spôsobuje odpustenie ťažkých hriechov a obracia zatvrdilých hriešnikov

To, že svätá omša má moc Boha uzmierniť, dosvedčuje svätý Tomáš Akvinský nasledujúcimi slovami: „*Vlastný účinok svätej omše je ten, že Boh býva uzmierení.*“²⁵⁵ Na dôkaz svojho tvrdenia používa porovnanie: „*Ako človek odpúšťa bližnemu krivdu, ktorej sa proti nemu dopustil, keď na zmierenie dostal vzácny dar alebo mu bola preukázaná príjemná služba, tak podobne býva rozhnevaný Boh uzmierení tou príjemnou službou, ktorú mu preukazujeme, keď sa nábožne zúčastňujeme na obeti svätej omše a tým prevzácnym darom, ktorý mu obetovaním Tela a Krvi Ježiša Krista prinášame.*“ Toto je výrok anjelského učiteľa, ktorému všetci teológovia prisvedčujú a ktorý sa tiež dá dokázať z Písma Svätého.

Praotec Jakub si rozhneval svojho brata Ezaua, lebo ho oklamal o otcovom požehnaní a o prvorodenstve. Keď sa potom obával, že sa mu rozhnevaný Ezau pomstí, povedal si: „*Udobrím ho darmi, ktoré ma predchádzajú; len potom predstúpim pred neho. Možno bude zhovievavý.*“²⁵⁶ A poslal mu mnoho tiav, kráv, volov, oslov, oviec, kôz, baranov a tak uzmieril rozhnevaného brata. Ak budeš ty počas svätej omši rozhnevanému nebeskému Otcovi obetovať cnosti i zásluhy, rany i bolesti, utrpenie aj smrť jeho premilého Syna, uzmieriš ho oveľa ľahšie, ako uzmieril Jakub Ezaua, pretože tieto pravé dary majú nekonečnú cenu a Bohu Otcovi sa nad mieru páčia. Hriechy, ktorých si sa dopustil, volajú síce o pomstu, ale Krv Ježiša Krista, ktorá sa vo svätej omši prelieva, volá o zľutovanie. A keďže jej hlas je všemohúci, preniká ďalej, než hlas tvojich hriechov. Preto tiež Albert Veľký píše: „*Týmto vzácnym darom zhasíname všetok hnev a všetku nevôľu Božiu.*“²⁵⁷

To, že moc svätej omše kajúcného hriešnika s Bohom uzmieruje, o tom nepochybuje nikto. Naskytá sa však otázka, či svätá omša uzmieruje s Bohom i hriešnikov nekajúcnych? Teda, či mocou tejto božskej obety sa dostáva do stavu Božej milosti a či s Bohom býva uzmierení človek, ktorý je v stave nemilosti, čiže v smrteľnom hriechu, keď sa na svätej omši sám zúčastňuje alebo ju za seba dáva slúžiť, alebo keď niekto iný je za neho nábožne prítomný na svätej omši?

²⁵⁵ Pars 3. qu. 49. art. 4;

²⁵⁶ I. Mojž. 32, 21;

²⁵⁷ De Eucharist. dist. .: tract. 2, c. 1

Na túto otázku odpovedám krátko: Nie! Lebo žiadny hriešnik sa nemôže dostať z nemilosti u Boha a vojsť do jeho milosti inak, iba skrze pravú ľútosť. Ak je teda hriešnik prítomný na svätej omši bez ľútosti, alebo ju za seba dáva slúžiť, nebýva ňou s Bohom zmierený, ale zostáva v stave nemilosti.

Ako teda nekajúcnemu hriešnikovi prospeje svätá omša, na ktorej sa zúčastnil alebo ju za seba dal slúžiť? Prospieva mu veru veľmi, a to aj z pohľadu časného i večného. Z časného pohľadu mu prospieva tým, že ho Boh pre ňu ochraňuje od rozličných nehôd, alebo mu udeľuje pozemské dary. Vyplýva to z toho, že Boh podľa učenia katolíckej Cirkvi vo svojej neskonalej dobrotivosti nenecháva bez odmeny ani najmenší dobrý skutok, ktorý sme vykonali. Ako by teda mohol bez hojnej odplaty nechať svätú omšu, ktorá mu bola obetovaná a ktorá sa mu nad mieru páči? Každá svätá omša, na ktorej sa niekto nábožne zúčastnil, si zasluhuje síce odplatu na večnosti, ale pretože nekajúcny hriešnik nie je schopný večnej odplaty, Boh mu podľa svojej nevýslovnej dobroty odpláca svätú omšu, na ktorej sa zúčastnil alebo ktorú za seba dal slúžiť, pozemskými statkami, totiž tak, že mu udeľuje niektoré dobrodenia a šťastie na zemi a ochraňuje ho od nešťastia. A tak teda ľuďom veľmi prospieva každá svätá omša aj v prípade pozemského blaha.

Ale svätá omša prospieva ľuďom oveľa viac v prípade ich posmrtného blaha. Lebo podľa učenia teológov svätá omša bezprostredne spôsobuje Božiu milosť predchádzajúcu, mocou ktorej býva hriešnik privedený k poznaniu smutného stavu svojej duše a k poznaniu odpornosti svojich smrteľných hriechov. Ďalej svätá omša pomáha hriešnikovi aj k Božej pomoci, aby si nad svojimi hriechmi vzbudzoval úprimný žiaľ a ľútosť, v dokonalej kajúcnosti sa zo svojich hriechov sviatostne vyspovedal a tak dospel k odpusteniu hriechov. Táto Božia pomoc, ktorú si ľudia zasluhujú tak, že sa na svätej omši zúčastňujú alebo ju za seba dávajú slúžiť, nepôsobí u všetkých ľuďí rovnakým spôsobom, ale u jedného viac, u iného menej. Lebo ak nie je hriešnik, ktorý sa na svätej omši zúčastňuje alebo za ktorého sa ona slúži, príliš zatvrdilý, ale je aspoň trochu naklonený k ľútosť, privádza ho Božia milosť, plynúca zo svätej omše, ľahšie k poznaniu hriechov a k pokániu. Ak je však hriešnik pevne odhodlaný, vo svojom hriechu zotrvať, Boh mu pre svätú omšu síce tiež ponúka svoju zvláštnu pomoc, ktorú by mu mimo svätú omšu inak neponúkol, ale hriešnik túto milosť neprijíma, zavrhuje ju a od seba odpudzuje.

Ale to, že hriešnik ponúkanú pomoc a predchádzajúcu milosť Božiu neprijíma, ale ju od seba odsudzuje, nevyplýva snáď z toho, že svätá omša už nie je viac zmiernou obetou. Svätá omša je a zostáva zmiernou obetou a musí za takú byť vždy považovaná, lebo Cirkev Pána učí takto: „*Kto by povedal, že obeta svätej omše nie je zmiernou obetou, nech je z Cirkvi vyobcovaný.*“²⁵⁸ Svätá omša sa zaiste preto nazýva zmiernou obetou, lebo hriešnikovi pripravuje pomoc pre

²⁵⁸ Concil Trid. sess. 22, can. 3;

zásluhy Ježiša Krista, aby sa vo svojich hriechoch spoznal a pokánie za ne robil. Táto pomoc je istá a pripadá tým, ktorí sa na svätej omši zúčastňujú. Toto nie je síce vo Svätom Písme výslovne napísané, ale jasne to vyplýva z učenia Cirkvi a z názoru teológov. Lebo keby svätá omša neprinášala hriešnikom pomoc k pokániu, nemala by o nič väčšiu moc, aby nám zásluhy z vykúpenia Pána privlastňovala, než akýkoľvek iný dobrý skutok, ktorý nejaký zbožný človek za hriešnika obetuje. Aby som to povedal v podobenstve, hovorím: Pri svätej omši prikladá Kristus Pán zatvrdnutému hriešnikovi v duchovnom zmysle na jeho tvrdé srdce náplasť, aby sa pod ňou smrteľný vred otvoril a jedovatý hnis vytiekol. Túto liečivú náplasť pripravil Kristus Pán na kríži, keď svoje rany, slzy, kropaje potu, svoju preliatu Krv aj vytrpené bolesti ako výborné liečivé masti na plátno natrel a tak mocný liek proti smrteľným ranám na duši pripravil.

Nestáva sa vždy, že by účinok svätej omše bol ihneď viditeľný a že by sa teda hriešnik ihneď obrátil, avšak napriek tomu všetkému Boh nájde vhodnú dobu na jeho obrátenie. Ved' vieme, že hoci Kristus Pán sa na kríži so slzavými očami modlil za hriešnikov a svoje horké utrpenie za nich obetoval, predsa z mnohých tisíc prítomných len nemnohí sa obrátili, ktorí sa kajúcne bili do prs a v pravej viere, ako stotník, vyznali: „*Tento bol skutočne Syn Boží!*“ Ostatní zostali vo svojej zlobe zatvrdili a pohrdli im ponúkanou Božou milosťou. Avšak v deň Turíc, keď po zoslaní Ducha Svätého svätý Peter svojim kázaním pohol ich tvrdé srdcia a uspôobil ich na prijatie Božej milosti, až tu sa ukázal účinok modlitby a obety Ježiša Krista na kríži, keď sa tritisíc zúčastnených naraz obrátilo. A podobne obeta aj svätej omše neobracia hriešnikov vždy hneď naraz, ale pomaly a vo vhodnú dobu, keď totiž zatvrdnosť hriešnika pominula a jeho srdce sa stalo spôsobilejším, aby mohlo prijať milosť Božiu. Takéto neskoršie obrátenie, predtým zatvrdilého hriešnika, je hlavným účinkom svätej omše, na ktorej sa hriešnik zúčastnil alebo ktorú za seba dal slúžiť. To dosvedčuje aj Marchantius, keď píše: „*Svätá omša nezmazáva hriechy, ale nadobúda nám ľútosť alebo aspoň pravú žiadosť kajúcnosti. Túto ľútosť Boh niekedy hriešnikovi udeľuje už počas svätej omše, ktorá sa za neho obetuje, niekedy až v neskoršej dobe, ale predsa ako účinok obety svätej omše. A tak sa stáva, že mnohí bývajú až po dlhom čase zvláštnym prispením Božím obrátení bez toho, aby vedeli, že sa to deje mocou svätej omše. Niekedy hriešnici nebývajú obrátení, a to preto, že neprijali pomoc, ktorú im Boh ponúkal, alebo s ňou spolu nepôsobili, ale ju zneužívali.*“²⁵⁹

O tom svedčí aj katolícka Cirkev na Tridentском sneme slovami: „*Ak na svätú omšu prichádzame kajúcne a ak ju Bohu obetujeme, Pán býva touto obetou uzmierený, udeľuje nám milosť k pokániu a odpúšťa nám hriechy, hoci by boli seba väčšie.*“²⁶⁰ Ó, aké sú tieto slová plné útechy pre hriešnikov, akú veľkú nádej

²⁵⁹ Candel. myst. tr. 4, lect. 15 ;

²⁶⁰ Sess. 22, cap. 2;

poskytujú malomyselným a zmalátneným! Vo svätej omši sa naplňa to, čo hovoril múdry Sirach v Starom Zákone: „*Obeta spravodlivého (alebo kajúcneho hriešnika) naplňa oltár olejom (t. j. robí ho Bohu príjemným) a je ľúbezňou vôňou pred tvárou Najvyššieho.*“²⁶¹ Keď totiž úbohý kajúci sa hriešnik vo svätej omši obetuje nebeskému Otcovi jeho jednorodeného Syna na uzmiernenie, nakloní si ho k miernosti pre zásluhy Ježiša Krista, ktoré sú mu tak milé. Preto tiež mudrc v Písme Svätom hovorí: „*Dar skrytý krotí hnev a dar do lona najväčšie rozhnevanie.*“²⁶² To znamená, že dar, ktorý rozhnevanému tajne vložíme do lona, ho umierni. Čo iného je týmto skrytým darom, než práve Telo Pána pod spôsobom chleba a než sladký Ježiško, odpočívajúci na kolenách Bohorodičky? A tento skrytý a vzácny Dar máme teda pri svätej omši obetovať, aby sme veľký hnev večného Sudcu uhasili aj zmierili.

A to robí kňaz, ako tvrdí svätý Bonaventúra, keď pozdvihuje svätú Hostiu po premenení a akoby takmer našim menom hovorí: „*Ó, Otče nebeský! Zhrešili sme a veľmi sme Ťa nahnevali. Ale pozri teraz do tváre Pomazaného svojho, ktorého Ti s nábožnosťou predstavujeme, aby sme Ťa pohli, aby si svoj hnev na premenil milosrdenstvo. Neodvracaj teda svoju tvár od svojho božského Syna, o ktorom si povedal: Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie. Pre Neho nás obráť k sebe a odvráť od nás svoj hnev!*“²⁶³ Takýmto prosením a obetovaním dosiahli už mnohí hriešnici milosť k pokániu, ktoré by snád' inak neboli obdržali. Lebo takéto obetovanie zmiernej obety má v sebe tú moc, že obmäkčuje tvrdé srdcia a obracia zatvrdnutých hriešnikov. Na to poukazuje aj Cirkev Pána, keď sa v sobotu pred Smrtnou nedeľou vo svätej omši takto modlí: „*Prosíme Ťa, ó Pane, daj sa týmto našim obetným darom obmäkčiť a tiež našu vzdorovitú vôľu k sebe obráť!*“ O toto by Cirkev pri oltári Boha neprosila, keby nevedela, že skrze obetovanie tejto mocnej zmiernej obety môžu byť obrátení aj zatvrdilí hriešnici a že tiež aj skutočne často obrátení boli. Preto každý hriešnik, hoci by uviazol akokoľvek hlboko v bahne hriechov, a hoci by sa aj domnieval, že sa už obrátiť ani nemôže, sa má predsa často zúčastňovať na svätej omši a plný dôvery sa takto modliť: „*Prosím Ťa, ó Pane, daj sa týmto mojim obetným darom obmäkčiť a milostivo obráť k sebe aj moju vzdorovitú vôľu!*“ Boh potom jeho modlitbu vypočuje a mocou svätej omše mu udelí tú milosť, aby sa obrátil.

Ale snád' mi teraz niekto namietne: Môže taká modlitba prospieť, keď Písmo Sväté výslovne hovorí: „*Kto odvracia svoje uši, aby nepočúval zákon, jeho modlitba bude ohavnosťou?*“²⁶⁴ Na túto otázku odpovedá svätý Tomáš Akvinský: „*Hoci Písmo Sväté na mnohých miestach jasne vyjadruje, že Bohu sa nepáči modlitba človeka, ktorý žije v smrteľnom hriechu, predobrotivý Boh predsa nijako nezavrhuje tú modlitbu, ktorá pochádza z dobrého vnuknutia*

²⁶¹ Sir. 35, 8 ;

²⁶² Prísl. 21, 14;

²⁶³ In explicat. Canonis ;

²⁶⁴ Prísl. 28, 9 ;

našej prirodzenosti, ale milostivo ju prijíma pre svoju neskonalú dobrotivosť.“²⁶⁵

Ale dajme tomu, že by rozhnevaný Boh modlitby zatvrdilého hriešnika nechcel prijať: je predsa isté, že nepohrdne svätou omšou, ktorú mu ten istý obetuje, ale že ju s najväčším zaľúbením prijme. Nehovorím, že sa Bohu páči modlitba, ktorú hriešnik počas svätej omši koná, ale tvrdím, že svätá omša, ktorú obetuje zatvrdilý hriešnik, je Bohu nad mieru príjemná. Keby ti na príklad tvoj nepriateľ poslal po svojom služobníkovi tisíc dukátov, či by si ich neprijal? Mám za to, že áno a rád, keď by si ich veľmi potreboval a povedal by si si asi: „*Hoci je darca mojím nepriateľom, ktorého nenávidím, dukáty ktoré mi daroval, sú mi predsa milými a užitočnými,*“

Niektó si snád' povie: ako to, že by spravodlivý Boh mal rád prijať najskvostnejší Dar, totiž Telo a Krv svojho božského Syna, z rúk hriešnika, ktorý sa mu celkom protiví a ktorého nenávidí? Áno, celkom istotne! Ba, hovorím ti, že Boh si sám sebe povie: Hoci tento hriešnik je mojím nepriateľom a ohavnosťou predo mnou, Dar ktorý mi z dobrého srdca prináša, je mi predsa milým a príjemným. A keďže mi ním preukazuje zvláštnu úctu, chcem mu pre tento Dar ponúknuť svoju milosť. Ak ju prijme, chcem zabudnúť na potupu, ktorú mi spôsobil a priateľstvo svoje s ním obnoviť!

Toto som si nevymyslel ja a nehovorím to zo seba, ale to odvádzam z výslovného učenia Cirkvi svätej, ktoré som už predtým uviedol: „*Ak kajúcne prichádzame na svätú omšu a ak ju Bohu obetujeme, Pán býva touto obetou uzmiernený, udeľuje nám milosť k pokániu a odpúšťa zločiny i hriechy, hoci by boli seba väčšie.*“ Ó, aké sú to utešené slová! Načerpaj teda, ó malomysel'ný hriešnik, novú nádej, vzbud' si pevnú dôveru v Boha, že ti bude nápomocný k pokániu na spásu! Ó, rýchlo sa zbav okovov zúfalstva skrze všemohúcu zmiernu obetu! A hoci Písmo Sväté hovorí, že: „*V rovnakej nenávisti sú u Boha bezbožník aj jeho bezbožnosť,*“²⁶⁶ práve si predsa spoznal ako je treba týmto slovám rozumieť. Prichádzaj teda často na svätú omšu a obetuj ju svojmu Bohu s celým svojim srdcom! Ak by si sa počas svätej omše aj práve nachádzal v jednom alebo vo viacerých smrteľných hriechoch, nedopúšťaš sa tým, že prichádzaš na svätú omšu, žiadneho nového smrteľného hriechu, tak ako smrteľne hrešia tí, ktorí nehodne pristupujú k stolu Pána, ale dostaneš pomoc aj milosť, aby si mohol vybrádnúť zo stavu smrteľného hriechu.

To isté sa deje, ak sa nejaký zbožný človek zúčastní na svätej omši za zlého človeka a nábožne ju obetuje za jeho obrátenie. O tom máme znamenitý dôkaz v zjaveniach svätej Gertrúdy. Táto Kristova nevesta raz vo svätej omši prosila Pána, aby hriešnikov, ktorí sa majú obrátiť a majú byť spasení, predišiel svojou milosťou a pre vysokú dôstojnosť svätej omše im vopred doprial milosť pokánia.

²⁶⁵ 2. 2. qu. 83, a. 16.

²⁶⁶ Múdr. 14, 9 ; V novom preklade Písma Sv. je: „Boh rovnako totiž nenávidí modlára aj jeho dielo pohanské.“

Pri tejto príležitosti tiež rada prosila za obrátenie tých hriešnikov, ktorí mali byť zavrnutí. S tými úbohými hriešnikmi mala veľký súcit, ale netrúfala si za nich prosiť, obávajúc sa, že nebude vypočutá. Ale Pán ju chcel pre túto jej bázeň a malomyselnosť pokarhať, a preto povedal: „*Či si snád' dôstojná prítomnosť môjho nepoškvrneného Tela a mojej predrahej krvi nezasluhuje, aby sa aj tí, ktorí spejú k záhube, opäť k lepšiemu životu nenavrátili?*“ A svätica sa veľmi podivila týmto láskavým slovám, hlboko o nich v srdci uvažovala a potom s veľkou dôverou svojmu Bohu povedala: „*Prosím Ťa, ó najdobrotivejší Spasiteľu, pre dôstojnú prítomnosť Tvojho nepoškvrneného Tela a Tvojej predrahej Krvi, ráč predsa niektorým hriešnikom, spejúcim do záhuby, dopriať milosť na obrátenie. A aby som bola vypočutá, obetujem Tebe a skrze Teba najsvätejšej Trojici Božej túto presvätú obetu svätej omše aj so všetkým, čo Ty pre blaho úbohých hriešnikov na tomto oltári robíš a pôsobíš.*“ A Pán prijal túto vrúcnu modlitbu s veľkou dobrotivosťou a uistil svätú Gertrúdu, že jej prosbu vypočul a niektorých hriešnikov preložil zo stavu zavrhnutia do stavu spasenia.²⁶⁷

Nuž teda, úbohý hriešnik, čerpaj z tohto svedectva novú nádej na svoju spásu! Často sa s veľkou nábožnosťou zúčastňuj na svätej omši a obetuj ju nebeskému Otcovi za obrátenie svoje, ako aj za obrátenie ostatných zatvrdilých hriešnikov!

2. Ako svätá omša spôsobuje uzmiernenie všedných hriechov

Svätá omša uzmieruje nielen ťažké hriechy a teda smrteľné, ale aj hriechy všedné, ktoré milého Boha urážajú viac, ako sa my úbohí hriešnici domnievame. O tom akú veľkú zlobu v sebe obsahuje aj každý všedný hriech, o tom nás poučuje svätý Bazil, keď píše takto: „*Čo by sme si asi mysleli o synovi, ktorý by sa vyjadril takto: Budem sa varovať toho, aby som otca zradil alebo sa proti nemu dopustil iného ťažkého zločinu, pre ktorý by ma mohol vydediť, ale vo všetkých ostatných veciach budem nasledovať svoje rozmary a činiť svoju vôľu, hoci mi je známe, že takéto konanie sa otcovi páčiť nebude. Zmýšľal by takýto syn naozaj synovsky? Zaiste že nie!*“

A predsa, ó duša kresťanská, takto hovoríš pred Bohom, svojim nebeským Otcom, ak nie slovami, tak predsa skutkami, kedykoľvek sa úmyselne dopúšťaš všedného hriechu! Vtedy hovoríš: „*Viem, že na Bohu celkom závisím, že za všetko čo mám a čím som, len Jemu vdáčim, že mi doposiaľ každodenne premnoho dobrého preukazuje. Avšak Boh musí byť spokojný s tým, že mu nerobím žiadne veľké ťažkosti! Ale s tým nech nepočíta, že by som ho chcel ušetriť malých urážok! Viem, že sa mu nepáči moja márnivosť, ale ja nemám*

²⁶⁷ Revel. 3. lib. 9. cap. ;

chut', sa jej zrieknuť! Viem, že sa mu protiví hnev, ktorý dostatočne silne nepotláčam, ale ja si nechcem robiť násilie! Viem, že konám proti jeho vôli, keď celé hodiny zaháľam, keď toľko neužitočných a ľahkomyselných slov hovorím, keď som tak málo nábožným pri modlitbe, keď svoje srdce tak veľmi upínam na veci časné, keď tak veľa príležitostí k dobrému bez úžitku zanedbávam. Toto všetko dobre viem, ale nepociťujem v sebe pud, aby som sa v týchto veciach napravil. “ Povedz, duša kresťanská, nie je neslušné, sa voči Bohu takto správať? Nesvedčí to o nevďačnosti k nemu? A predsa tak konáš, keď sa skoro denne dopúšťaš všedných hriechov a tak podnecuješ Boží hnev a jeho spravodlivosť k trestom! Keby si nemal žiadnu zmiernu obeť, ktorou by si mohol hnev svojho nebeského Otca uzmierniť, kam by si nakoniec vo svojej biede dospel? Hoci tvoje každodenné nevernosti voči Bohu nie sú smrteľnými hriechmi, predsa veľmi potrebuješ zmierne obety, aby si nakoniec nevyvolal Boží hnev voči tebe a teba ako neužitočného syna z domu nevyhnal!

Aby si tomuto zlu predišiel, predobrotivý Spasiteľ ustanovil na spásu všetkých ľudí mocnú zmiernu obeť, ktorou je božská obeť svätej omše a ktorá najmä všedné hriechy mocne umoruje. O tom svedčí Tridentský koncil týmito slovami: „*Kristus Pán pri poslednej večeri ustanovil obeť svätej omše, aby nám bola privlastňovaná spasiteľná moc tejto obety na odpustenie tých hriechov, ktorými sa denne previňujeme.*“²⁶⁸ To sú slová Cirkvi Pána, ktoré nepotrebujú vysvetlenie, lebo celkom jasne vyjadrujú to, že svätá omša je ustanovená Pánom Ježišom hlavne na odpustenie každodenných alebo všedných hriechov.

Pascharius sa o tomto vyjadruje takto: „*Táto obeť svätej omše sa denne opakuje, lebo denne hrešíme a dopúšťame sa takých hriechov, ktorých sa vo svojej ľudskej krehkosti ani ubrániť nemôžeme. Keďže kresťan denne klesá, Kristus býva denne duchovným spôsobom za neho zabitý.*“²⁶⁹ Kristus Pán nám síce poskytol ešte aj iné prostriedky, aby sme nimi všedné hriechy odpykávali ako všetky spôsoby pôstu a umŕtvovania, modlitby a pobožnosti, almužny a úkony lásky k bližnému vôbec, ktoré konáme s kajúcnou myslou na odpustenie hriechov. Ale žiadny z týchto prostriedkov nie je taký mocný, ako obetovanie svätej omše!

Preto učený Suarez hovorí: „*Je pravdepodobné, že tí kresťania, ktorí obetujú svätú omšu na odpustenie svojich všedných hriechov, sa tiež stávajú účastnými na tejto milosti, a to preto, že nie len užívajú taký mocný prostriedok na odpustenie hriechov, ale aj tým obetovaním dávajú najavo, že majú takú vôľu, ktorá všedným hriechom odporuje.*“²⁷⁰ Tým chcel povedať: Keďže žiadny všedný hriech nám nebýva odpustený, ak by sme ho neľutovali, istým znamením zase je, že svoje všedné hriechy skutočne ľutujeme, keď prichádzame na svätú

²⁶⁸ Sess. 22. cap. 1;

²⁶⁹ De Corpore et sang. Christi, cap. 9 ;

²⁷⁰ In III. p. disp. 79, sec. 5 ;

omšu s týmto úmyslom, aby sme si počas nej odpustenie vyprosili. Keď si teda niekto žiada odpustenie hriechov, dáva tým najavo, že by sa ich rád zbavil.

Kto by teda rád nechodil na svätú omšu, keď tak jednoduchým spôsobom môže zahladať svojej každodenné hriechy?

Akú veľkú moc na odpustenie všedných hriechov má svätá omša, to dokazuje učený Suarez týmito slovami: „*Kristus Pán ustanovil obetu svätej omše a spojil s ňou cenu svojej prehorkej smrti a tú nám privlastňuje na odpustenie našich všedných hriechov.*“ Tým chcel povedať: Keďže pri svätej omši Kristus Pán za nás opäť zomiera duchovným spôsobom, odpúšťa nám mocou svojej prehorkej smrti naše všedné hriechy. Preto aj Osorius hovorí: „*Skrze obetu svätej omše bývajú z nás sňaté tresty za hriechy a všedné hriechy nám bývajú odpustené aj s povinnosťou trpieť za ne tresty.*“²⁷¹ A iný veľmi zbožný učiteľ duchovného života Jakub Stratus sa vyjadruje plným právom takto: „*Ovocie svätej omše je úžasne veľké, lebo nám privlastňuje nevystihnuteľné poklady zásluh a zadosťučinenie Ježiša Krista. Všedné hriechy sa rozpúšťajú vo svätej omši ako vosk pri ohni a mnohé tresty, ktoré sme si svojimi hriechmi zaslúžili, bývajú od nás zadržované mocou svätej omše.*“²⁷² Všedné hriechy bývajú zaiste strávené ohňom Božej lásky, ktorý vo svätej omši plápolá na oltári. Preto, ó duša Boha milujúca, hovor na začiatku svätej omše počas Confiteor: „*Ó, Bože spravodlivý! Všetky hriechy svojho života skladám so skrúšeným srdcom a s pevnou dôverou na tento oltár, aby boli ohňom Tvojej božskej lásky úplne strávené, predrahou Krvou môjho Pána Ježiša úplne zmazané a skrze Jeho neskonalé zásluhy úplne splatené. Amen.*“

K uvedeným prísľubom pripájam ešte tento Marchantiov výrok: „*Je zrejmé, že obeta svätej omše, už podľa svojho ustanovenia, zahladzuje všedné hriechy. Pretože Kristus Pán dobre vedel, že naša prirodzenosť je slabá a kvôli dedičnému hriechu je naklonená na zlé, tak jej voči tejto jej krehkosti poskytol pohodlný prostriedok, na zahladenie každodenných pochybení ustanovením každodennej svätej obety.*“²⁷³ Za toto preveľké dobrodenie nemôžeme Spasiteľovi nikdy dosť poďakovať, ba nedokážeme ho ani dosť vysoko oceniť! Lebo keby sme túto božskú obetu nemali alebo ju na odčinenie svojich hriechov neužívali, s akou veľkou ťažobou hriechov by sme sa dostavili pred súdnu stolicu Božiu! Aké dlhé a bolestné muky by sme za ne v budúcom živote museli vytrpieť! Lebo o všedných hriechoch spieva kráľ Dávid: „*Lebo ma obklúčili zlé veci bez počtu... Sú početnejšie ako vlasy mojej hlavy,*“²⁷⁴ a „*Poklesky - ktože ich zná,*“²⁷⁵ teda: kto ich všetky pozná? Tieto hriechy ani my mnohí nespoznávame a preto sa tiež z nich nespovedáme a ich nenapравujeme.

²⁷¹ Conc. 4. de missa;

²⁷² De Sacrificio Missae, sect. 1. c. 8;

²⁷³ Candel. myst. 4, lect. 15. pr. 4;

²⁷⁴ Žalm 39, 13;

²⁷⁵ Žalm 18,13;

Zahladzujeme ich však a konáme za ne zadosťučinenie premocnou zmiernou obetou, ktorú nám náš najväčší Dobrodinec tak preláskavo daroval.

Ak sa chceš dozvedieť, ako by si sa mal správať, aby si vo svätej omši dosiahol odpustenie svojich všedných hriechov, nasleduj príklad svätej Gertrúdy, ktorá vo svojich „Zjaveniach“ o sebe píše takto: „*Keď bol raz Baránok Boží počas svätej omše, ktorá je skutočným a najvýdatnejším zmierením za všetky ľudské previnenia, kňazom na oltári obetovaný, podala som ho ja Gertrúda Bohu na zahladenie všetkých svojich hriechov a Boh Otec milostivo prijal túto obetu podľa svojho nevystihnuteľného milosrdenstva.*“²⁷⁶

Nasleduj túto svätú pannu a pri pozdvihovaní svätej Hostie hovor: „*Ó, Otče nebeský! S takou zbožnosťou a s takým dôrazom, ako urobila svätá Gertrúda, Ti aj ja obetujem skrze ruky kňaza túto najdôstojnejšiu obetu Tela a Krvi Tvojho božského Syna, aby som Ťa náležite uzmieril a dokonalé očistenie od všetkých ťažkých i všedných hriechov dosiahol. Otče najdobrotivejší! Pretože táto presvätá obeta je najúčinnnejším aj najmocnejším prostriedkom, ktorý môže všetky ľudské previnenia zahladiť, ráč sa ňou uzmierniť, mne moje nespočetné hriechy odpustiť a zavinené tresty prepáčiť. Amen.*“ Čím častejšie a horlivejšie budeš v tomto zmysle svätú omšu obetovať, tým väčší počet všedných hriechov zahladíš.

Ďalej tiež vedz, že obeta svätej omše zahladzuje nielen všedné hriechy, ale že tiež očisťuje dušu od všetkých škvŕn a nedostatkov. O tom svedčí svätý Ján Damascenský takto: „*Nepoškvŕnená a nekrvavá obeta svätej omše napravuje všetky škody a očisťuje od všetkých poškvŕn.*“²⁷⁷ To predpovedal aj prorok Ezechiel slovami: „*A vylejem na vás vodu čistú a očistení budete od všetkých svojich poškvŕn.*“²⁷⁸ Toto očistenie sa stáva skrze tú najsvätejšiu vodu, ktorá vytekala z otvoreného boku Pána, ako o tom rozpráva svätý Ján slovami: „*Jeden z vojakov kópiou otvoril jeho bok a hneď vyšla Krv a voda.*“²⁷⁹ To sa nestalo náhodou, ale z osobitného Božieho ustanovenia. Lebo predobrotivý Spasiteľ chcel túto ranu do boku dostať a po svojej smrti otvorenú zanechať, aby sa nám stala „*Studnicou vody, tryskajúcou do života večného.*“²⁸⁰

O tejto Studnici predpovedal prorok Zachariáš takto: „*V ten deň bude studnica otvorená domu Dávidovmu, aj obyvateľom jeruzalemským, na obmytie hriešnikov.*“²⁸¹ Z tohto žriedla bezprestania odteká drahocenný prúd Krvi a Vody Pánovej a poskytuje voľný prístup všetkým, aby sa mohli od svojich poškvŕn očistiť a smäd svoj uhasiť. Ale tento prúd tečie len na tých, ktorí k nemu pristupujú a prospieva len tomu, kto z neho čerpá na odpustenie hriechov. Toto spasiteľné žriedlo vydáva svoj prúd vo všetkých svätých omšiach na všetkých

²⁷⁶ Zjav. kn. 3, kap. 14;

²⁷⁷ De orthod. fide lib. 4, cap. 14;

²⁷⁸ Ezech. 36, 25 ;

²⁷⁹ Ján 19, 34;

²⁸⁰ Ján 4, 4;

²⁸¹ Zachar. 13, 1;

prítomných, lebo pri tejto príležitosti sa bok Pána znova otvára. Ó, akí blažení sme, že nám tento božský prameň bezprestania tečie na naše očistenie! Akí prešťastní sme, že táto studnica je vždy otvorená a každému, kto k nej pristupuje, udeľuje vodu prehojne a zadarmo! Aké množstvo nečistých hriešnikov k tej studnici už pristúpilo a z nej s radosťou preľúbezný balzam a ružovú vodu načerpalo, ako o tom svedčí prorok Izaiáš slovami: „*S radosťou budete čerpať vody zo studnice Spasiteľovej.*“²⁸² Hriešnikov, ktorí k tejto studnici z nedbalosti nepristupujú, ale radšej hynú smädnom v množstve a ohavnosti hriechov, Spasiteľ s láskou aj s dôrazom pozýva k tejto studnici a ústami svojho proroka hovorí: „*Všetci smädni podte k vodám aj vy, ktorí nemáte striebra, poponáhľajte sa, kupujte a jedzte! Podte, kupujte bez striebra a bez akejkoľvek odmeny víno a mlieko!*“²⁸³ A podobne nás pozýva aj svätý Ján slovami: „*A Duch i nevesta volajú: „Príd!“ Aj ten, čo počúva, nech volá: „Príd!“ Kto je smädny, nech príde, a kto chce, nech si naberie zadarmo vody života!*“²⁸⁴

Uváž teda, s akou láskavosťou prorok Izaiáš i apoštol Pána Ján nás pozývajú k tejto spasiteľnej studnici a ktorá vo svätej omši tryská. S akou dobrotivosťou nás vyzývajú, aby sme pristúpili k tomuto liečivému prameňu a v ňom svoje duše obmyli, očistili aj posvätili! A hľa, oni nás pobádajú k tomu, aby sme len prišli a tejto najušľachtilejšej a najdrahocenejšej zo všetkých vôd si nakúpili zadarmo, bez peňazí! Lebo na svätú omšu môžeš predsa prichádzať zadarmo aj bez peňazí! Za nás sa slúži, nám počas nej vytryskuje prameň milosti a spásy, z ktorého môžeme zadarmo naberať vodu života a ktorá má vyššiu cenu, ako všetky kráľovstvá tohto sveta. Akým nevďakom by bolo, keby sme tento prameň milostí nechávali márne tiecť, keby sme z ľahkomyselnosti alebo z nedbalosti zabúdali byť na svätej omši kajúcne a nábožne prítomní a počas nej svoje duše od poškvŕn i hriechov neočisťovali. Preto sa vo svätej omši modlievaj takto:

Modlitba. Pane Bože nebies! Na Tvoj obetný oltár skladám všetky svoje hriechy i previnenia, ktorých som sa dopustil od onoho dňa, keď som bol schopný prvého hriechu, až do dnešného dňa. Spál ich tu všetky dohromady, spál ich ohňom svojej lásky a znič všetky poškvŕny mojich hriechov! Ó, Ty najčistejší Baránok Boží, ktorý si bol za spásu sveta zabitý a zjednal si mier medzi nebom i zemou! Neodpuď ma od seba, mňa ktorý sa k tebe s dôverou približujem, ale očisti moje svedomie od každého previnenia a vráť mi Tvoju milosť, ktorú som stratil svojimi hriechmi! Odpusti mi ich a vo svojom nevystihnuteľnom milosrdenstve ma pripuť k sebe na bozk pokoja. Amen.

²⁸² Iz. 12, 3;

²⁸³ Iz. 55, 1;

²⁸⁴ Zjv. 22, 17

XVI. SVÄTÁ OMŠA JE NAJDÔSTOJNEJŠOU OBETOU ZADOSTŮČINENIA

Hoci sa pod zmiernou obetou rozumie aj obeta zadosťučinenia, predsa je medzi oboma, ktoré bývajú takto spolu zahrnuté, nemalý rozdiel, na ktorý poukazujú už odlišné pomenovania. Skrže *zmiernu obetu* býva totiž Boh s kajúcnyh hriešnikom zmierený, čiže Boh hriešnikovi odpúšťa urážky alebo *hriechy*, skrže obetu zadosťučinenia bývajú hriešnikovi odpustené *tresty*, ktoré si svojimi hriechmi zaslúžil. Preto obe tieto obety od seba odlišujem a o svätej omši, ako o obeti zadosťučinenia, osobitne pojednávam v tejto Hlave.

Treba teda hneď na začiatku povedať, že každý hriech čiže urážka Boha plodí hlavne dve zlá: previnenie a trest. Previnenie čiže nemilosť u Boha sa kresťanom odpúšťa skrže ľútosť a sviatosťnú spoveď, ale trest za previnenie síce býva tiež skrže ľútosť, sviatosťnú spoveď a kajúcne skutky odpustený, ale len zriedka úplne. Obyčajne býva odpustený iba čiastočne. Podľa toho, či je ľútosť vrúcnejšia, spoveď úprimnejšia, kajúcne skutky prísnejšie, býva odpúšťaná väčšia alebo menšia časť zaslúženého trestu. Pretože však naša ľútosť býva obyčajne veľmi slabá, spoveď v mnohých častiach nedostatočná a horlivosť ku kajúcnyh skutkom nepatrná, býva nám tiež málo zo zaslúžených trestov odpustených. Čo nám na trestoch zostáva, musíme nahradiť buď na svete modlitbami, bdením, pôstami, almužnami, púťami, spoveďami, sv. prijímaním, odpustkami alebo si to musíme odpykať po smrti v očistci. Všetky spôsoby pozemského pokánia sa našim zmyslom veľmi protivia, a preto ich premnohí vôbec nekonajú. Ale či nemáme ešte iný prostriedok, ktorým by sme si tresty za hriechy odpykali a očistcových múk sa buď vôbec uchránili, alebo aspoň ich trvanie skrátili?

Ó, zaiste, máme taký prostriedok! Konajme len tak, ako onen služobník vo svätom evanjeliu, o ktorom sám Spasiteľ rozpráva takto: „*Kráľovstvo nebeské sa podobá človeku kráľovi, ktorý žiadal odpočet od svojich služobníkov. A keď žiadal odpočet od toho, ktorý mu bol dlžný desať tisíc hrivien a tento nemal čím zaplatiť, kázal ho jeho pán predať, aj jeho ženu, aj deti, aj všetko, čo mal a tak zaplatiť. Ten služobník potom padol na kolená a prosil ho, hovoriac: Pozhovej mi a všetko ti zaplatím!*“²⁸⁵ Kto by sa nečudoval tomuto opovážlivému služobníkovi, ktorý neprosil za odpustenie alebo zmenšenie svojho dlhu, ale iba za odloženie a trpezlivosť s jeho splatením! Lebo povedal: Pozhovej mi, len ma ponechaj po nejaký čas vo svojej službe, predĺž mi len o niečo málo môj život a ja ti všetko správne zaplatím! Ale ako by bolo bývalo možné, aby tento úbohý služobník mohol zaplatiť onen nesmierny dlh, aj keby žil trebárs ešte dvesto aj viac rokov? Lebo jedna hrivna predstavuje podľa našich peňazí skoro dve tisíc

²⁸⁵ Mat. 18, 23-26;

zlatých. Desať tisíc hrivien je teda asi dvadsať miliónov. Kedyže by mohol byť obyčajný služobník schopný, aby toľko zaplatil?

Ale vedz, milý čitateľu, že Pán Ježiš nevyprával skutočné udalosti, ale že hovoril v podobenstve. A pod týmto služobníkom chápal veľkého hriešnika, ktorý sa dopustil mnohých ťažkých hriechov a za ne si zaslúžil aj veľké tresty. Tebe teda, ó hriešniku, Spasiteľ vyčíta: „*Nevieš, že si biedny, úbohý a chudobný, aj slepý, aj nahý!*“²⁸⁶ Ba nevieš a tiež tomu ani neveríš, ako hlboko väzíš v dlhoch u Boha! Ako chceš všetkými svojimi dobrými skutkami zaplatiť desať tisíc hrivien, keď za celý svoj život si nemôžeš zaslúžiť ani jednu hrivnu? Lebo už jediný smrteľný hriech vzápätí prináša taký veľký trest, žeby si ho ani za celú večnosť nepretrpel, keby si len z vlastných síl mal zaň zadosťučiť! Ale máme predsa prostriedok, ktorým sa môžeme z tých nesmiernych dlhov vymaniť. Padni len, ako onen služobník, pred svojim Pánom Bohom na kolena a hovor skrúšene, ako on: „*Pane, pohovej mi! Dopraj mi ešte trochu času na pokánie! A ja Ti všetok dlh správne zaplatím!*“ A čím zaplatíš? Tým prostriedkom je svätá omša, ako obeta zadosťučinenia za tvoj dlh, ktorý si na seba uvalil svojimi hriechmi! Ak nemáš majetok, aby si mohol dať sväté omše slúžiť, môžeš sa snád aspoň odo dneška veľmi často a s úprimnou nábožnosťou na svätej omši zúčastňovať a nebeskému Otcovi ju na zaplatenie svojich nesmiernych dlhov obetovať.

Tú istú radu nám udeľuje aj učený kňaz Sanchez, keď píše: „*Ak si na svätej omši, uvažuj, že ona je tvojím majetkom, že ti ju totiž darovali Boh Otec aj Boh Syn.*“²⁸⁷ To, že je skutočne tvojím majetkom, ti hovorí kňaz, keď sa po obetovaní obracia ku všetkým zhromaždeným a hovorí: „*Orate fratres..!*“ to jest: „*Modlite sa, bratia, aby moja i vaša obeta bola lúbezná u Boha Otca Všemohúceho.*“ Všetkým zhromaždeným teda kňaz hovorí, že obeta, ktorú obetuje, nie je iba jeho obetou, ale aj obetou ich všetkých, a preto tiež patrí aj tebe! A keď si to náležite uvážil, povedz svojmu Bohu: „*Pane Bože, ako mnoho som Ti dlžný? Snád sto alebo tisíc alebo možno až desať tisíc hrivien? Pane, uznávam svoj dlh a som ochotný Ti ho zaplatiť. Zo zásluh svojich však nemôžem nič splatiť, ale môžem zaplatiť z prebohatých zásluh Tvojho Syna, ktorý je na tomto oltári prítomný a mne odovzdaný do vlastníctva. A tento poklad Ti ponúkam. Vezmi z neho toľko, koľko som Ti dlžný.*“ Veru, právom sa tomu čuduješ a nad tým žasneš, ako môžeš také veľké svoje dlhy splatiť, čiže zbaviť sa toľkých časných trestov za svoje hriechy, a to iba nábožnou účasťou na svätej omši!

Aby som však tvoju dôveru vo svätú omšu ešte zväčšil, chcem ti jej moc a účinnosť ešte obšírnejšie vysvetliť a povedať ti to, čo o tom píšu teológovia. Ale najskôr si zapamätaj, čo som už predtým povedal o svätej omši: že Kristus Pán je sám pri svätej omši vlastným obetujúcim kňazom, ako aj vlastným obetným

²⁸⁶ Zjav. 3, 17;

²⁸⁷ Thesaur. missae cap. 9 ;

Baránkom, ktorý za nás býva nekrvavým spôsobom zabitý. Čo teda svätá omša obsahuje, akú má cenu a účinnosť? Ona nepochádza od slabých a hriešnych ľudí, ale od Krista Pána, samého Bohočloveka! Sila a účinok obety svätej omše teda nemôže byť zbožnosťou obetujúceho kňaza človeka zväčšený, ani jeho hriešnosťou umenšený, ale akonáhle sa svätá omša zákonným a právoplatným spôsobom obetuje, má sama zo seba, z moci sebe vlastnej, cenu neskonalejšiu a účinnosť zázračnú. Teológovia sa o tom vyjadrujú takto: Svätá omša pôsobí „*ex opere operato*“, to znamená: sama sebou, pre zásluhy Ježiša Krista, a nie „*ex opere operantis*“ čiže pre spolupôsobenie kňaza človeka alebo spolupôsobenie prítomných. Tým stojí obeta svätej omše priamo proti obetám Starého Zákona. Lebo krv býkov a capov bola podľa učenia svätého Pavla u Boha bez ceny a samotné obetovanie týchto vecí malo cenu a silu podľa toho, aké zmýšľanie mali obetujúci, či totiž Bohu obetovali vo viere, nádeji a láske k nemu. Preto teológovia hovoria: Obety Starého Zákona pôsobili „*ex opere operantis*“, to jest: mali len silu a cenu podľa zmýšľania obetujúcich, nie samy o sebe, čiže „*ex opere operato*“.

Keď sa teda obetuje svätá omša, neomylnou mocou práve tohto obetovania, z nej prýšči nepreberný prameň zásluh, ktorý nám Kristus otvoril vo svojom svätom živote, vo svojom prehorkom trpení a najmä svojou prebolestnou smrťou. K tomuto prameňu zásluh Ježiša Krista môže pristúpiť každý, keď sa rozhodne na svätej omši nábožne zúčastniť. A na odpykanie svojich časných trestov si môže z neho načerpať toľko, koľko si len môže priať, a to podľa svojej schopnosti a nábožnosti. Lebo tento poklad zásluh Ježiša Krista je taký bohatý, že keby ho Pán Boh medzi všetkých bývalých, terajších aj budúcich hriešnikov a hriešnice rozdelil a každému dal toľko, koľko by na dokonalé odčinenie všetkých previnení potreboval, tak by všetky dlhy všetkých dohromady nadbytočne zaplatil a ešte by dostatočne zostalo pre nespočetné svety. Kristus Pán nám z tohto pokladu svojich zásluh už mnohokrát udelil, a to koľkokrát sme si totiž v sebe vzbudzovali pravú ľútosť, koľkokrát sme sa skrúšene spovedali a k stolu Pánovmu pristúpili alebo nejaký iný dobrý skutok vykonali. Ale nikdy neudeľuje z toho pokladu tak štedro, ako práve vo svätej omši. O tom nám vydáva svedectvo Cirkev svätá na Tridentском koncile slovami: „*Ovocie krvavej obety na kríži býva skrze nekrvavú obetu svätej omše rozdeľované a prijímané najhojnejším spôsobom.*“²⁸⁸ Dôvody tohto si spoznal už skôr. Veď svätá omša je najznamenitejšou obetnou službou, Bohu najmilšou a ľuďom najspasiteľnejšou práve preto, že sám Kristus Pán je v nej zároveň vlastným obetujúcim Kňazom aj obetným Darom. A aby sa veriaci na svätej omši radi zúčastňovali, tak Kristus Pán tým štedrejšie v nej rozdeľuje zo svojho pokladu. O tom sa Marchantius vyjadruje takto: „*Vo svätej omši sa nám privlastňujú*

²⁸⁸ Sess. 22, cap. 2 ;

mocné zásluhy Ježiša Krista a otvárajú sa nám jeho bohaté poklady, aby sme si z nich nebeské statky vybrali a všetky svoje nadbytočné dlhy mohli zaplatiť. ²⁸⁹

Toto rozdeľovanie z pokladov zásluh Ježiša Krista si môžeš predstaviť tak, ako by náš božský Spasiteľ vo svätej omši zostupoval z oltára, kráčal od jedného prítomného k druhému a každému kládol do rúk kus nebeského zlata, ako odmenu za to, že na svätej omši bol nábožne prítomný. Z takého rozdeľovania býva vylúčený len ten, kto žije v smrteľnom hriechu, alebo kto počas svätej omši tára, smeje sa, žartuje, všetečne sa vôkol pozerá, iných pri modlitbe vyrušuje alebo dobrovoľne spí. Všetci ostatní ňou dostávajú niečo z tohto nebeského pokladu, avšak nie všetci rovnako veľa! Niektorí dostane viac, iní menej, podľa toho, či sa na svätej omši zúčastňuje s väčšou alebo menšou nábožnosťou. A toto nebeské zlato z pokladov zásluh Ježiša Krista môže a má každý zhromažďovať, Bohu Otcovi ho obetovať, ním svoje dlhy u neho splácať, milosť Božiu v sebe rozmnožovať a svoju budúcu oslavu v nebi zväčšovať. Ó, kiežby o týchto slovách všetci úbohí hriešnici usilovne uvažovali a keby na to zabudli a Boha hriechom urazili, ihneď sa do kostola ponáhľali a na svätej omši sa nábožne zúčastnili! Keby potom túto svätú omšu Bohu Otcovi obetovali na odpustenie svojich hriechov, na splatenie svojich dlhov u Boha a na polepšenie svojho života, užívali by najlepší a najmocnejší prostriedok na to, aby u Boha dosiahli odpustenie, zbavili sa zaslúžených trestov a uchránili sa budúceho upadnutia do hriechu.

Ak si, milý čitateľ, pozorne prečítal začiatočnú časť tejto Hlavy, bezpochyby si praješ vedieť, *či si môžeš skrze svätú omšu odpykať mnohé tresty za svoje hriechy?* To ti však nemôžem povedať skôr, kým ti nevysvetlím, akú veľkú cenu má svätá omša. Nepoviem ti to svojimi slovami, ale vyjadrím ti to výrokom práve tak učeného ako aj zbožného kňaza Lancicia, ktorý hovorí takto: *„Cena obety svätej omše je nesmierna a to zo svojej vlastnej moci. Lebo, hoci sa teraz koná skrze ruky kňaza človeka, má predsa tú istú preveľkú cenu, akú mala tá istá obeta, keď ju Kristus Pán sám pri poslednej večeri svojmu nebeskému Otcovi obetoval, pretože práve vo svätej omši je vlastným obetujúcim Kňazom, ako aj pravým obetným Darom opäť sám Kristus Pán. Pri poslednej večeri konal Kristus Pán božskú obetu, čiže sacrificium neskonalej ceny, pretože všetky jeho skutky, ktoré na svete vykonal, mali neskonalú cenu pre nevystihnuteľnú dôstojnosť, ktorú on ako Bohočlovek mal. Z toho teda vyplýva, že aj svätá omša má teraz neskonalú cenu.* ²⁹⁰

Potom Lancicius dokazuje, že hoci cena svätej omše je nesmierna, predsa sa nikomu nesmiernou mierou neprivlastňuje. Lebo keby sme mohli raz svätou omšou všetky svoje ohromné dlhy splatiť a nesmierne tresty si odpykať, nemuseli by sme teda v budúcnosti ani žiadne pokánie viac činiť. To by sa však

²⁸⁹ Candel. myst. tract. IV. ad sacrif. missae;

²⁹⁰ De missa lib. 2. n. 294;

protivilo učeníu našej svätej katolíckej Cirkvi. Ale isté je, že keď svätá omša má neskonalú cenu, tak skrze ňu si tiež môžeme odpykať veľa trestov. Ba, keby človek s takou nábožnosťou, aká mu je vôbec možná, sa na svätej omši zúčastnil, mohol by tak naraz odpykať ešte aj svoje zostávajúce previnenia a tresty!

Ó, môj Bože, ako veľmi sme zaviazaní k vd'ačnosti Pánovi Ježišovi, že nám tak vzácnu obeť dobrovoľne daroval a do ruky nám vložil taký prostriedok, ktorým môžeme svoje ťažké previnenia odčiniť! Keďže každá svätá omša, nech ju slúži akýkoľvek kňaz, má nevystihnuteľnú cenu, tak zaiste si môžeme skrze každú z nich, na ktorej sa nábožne zúčastňujeme, odpykať veľký diel svojich zaslúžených trestov, a to diel oveľa väčší, než sme schopní odpykať si akýmkoľvek iným aj ťažkým kajúcnyim skutkom.

O tom vydáva svedectvo aj svätý Vavrinec Justiniani, keď píše: „*Položte na jednu misku váh všetky svoje dobré skutky, totiž modlitby, bdenie, pôsty, trýzne, umŕtvovanie, púte a im podobné záležitosti a na druhú misku váh položte iba jednu svätú omšu! Ak potom pozdvihnete váhu, uvidíte, že medzi miskami nie je rovnováha, ale že miska, na ktorú ste položili svätú omšu, hlboko klesla. Nedivte sa tomu! Lebo vo svätej omši sa obetuje Ten, v ktorom telesne prebýva božská moc, ktorý sám v sebe zahrňa nevyrovnateľný poklad a ktorého príhovor je všemohúci.*“

Kňaz Ľudovít z Argentanu, bývalý provinciálny predstavený v Normandii, muž neobyčajnej zbožnosti a učenosti, píše takto: „*Veľmi si síce vážim všetky rôzne kajúcne skutky, ktoré na odpustenie svojich hriechov konáme. Mám za to, že keby sa niekto po celý svoj život postil o vode a chlebe, keby všetky poklady celého sveta rozdal chudobným ako almužny a keby až do skončenia sveta zotrval v nábožných modlitbách, že by tieto sväté skutky boli zaiste veľké i záslužné pred Bohom, a aj veľmi cenné pred všetkými ľuďmi. A predsa, keby ich niekto položil na misku váh božskej Spravodlivosti, zďaleka by tak nevážili, ako jediná svätá omša, pri ktorej sa obetuje predrahá Krv Ježiša Krista. Lebo táto Krv má neskonalú cenu, s ktorou žiadne ľudské skutky nemožno vôbec porovnať. Napriek tomu všetkému nie sú naše kajúcne skutky zbytočné, ale sú veľmi potrebné na nápravu nášho života a na vykorenenie zlých zvykov.*“²⁹¹

Ale nesmieš si, milý čitateľ, tieto výroky svätých a učených mužov, nesprávne vykladať a snáď si myslieť: „*Ak má obeť svätej omše neskonalú cenu a ak si môžem skrze ňu všetky časné tresty za svoje hriechy najľahšie odpykať, budem chodiť len na svätú omšu a nemusím sa žiadnym iným kajúcnyim skutkom mučiť, aby som svoje dlhy u Boha zahladil!*“ Zaiste obeť svätej omše má neskonalú cenu, avšak z neskonalých zásluh Ježiša Krista môžeš vo svätej omši získať na odpykanie časných trestov za hriechy len toľko, koľko si zasluhuješ za svoje úprimné kajúcne zmýšľanie. Lútosť a kajúcnosť za svoje hriechy však najlepšie dokazuješ pôstami, modlitbami, almužnami a inými dobrými skutkami.

²⁹¹ Exercit. Christ. tom. 2; 11, § 3;

Svätá omša teda nerobí tieto skutky nepotrebnými, ale ťa k nim skôr pobáda, aby si sa pre ne stal hodnejším a aby si skrze najdôstojnejšiu obeť svätej omše, získal čo možno najviac milostí na odpustenie trestov za svoje hriechy. Preto tiež vyššie menovaný kňaz Ľudovít z Argentanu píše: „*Kajúcne skutky nie sú zbytočné, ale pre nápravu života a pre vykorenenie zlých zvykov sú veľmi potrebné!*“ A to isté nás učí aj naša svätá katolícka Cirkev na Tridentском koncile, keď hovorí: „*Tieto tresty na zadosťučinenie nás bezpochyby mocne odťahujú od hriechov, udržiujú nás takmer na uzde a v budúcnosti robia kajúcnikov opatrnejšími a bdejšími. Tiež v nás zahladzujú pozostatky po hriechoch a odnímajú nám, skrze protikladné cnostné úkony, hriechne zvyky, ktoré sa z hriechneho spôsobu nášho života v nás objavili.*“²⁹²

Keby sa však chcel niekto ešte ďalej pýtať: „*či sa skrze jednu svätú omšu zahladzuje alebo skraca veľa očistcových múk*“, odpovedám mu, že o tejto veci Boh Cirkvi žiadne zjavenie neurobil, práve tak ako jej tiež neoznámil, ako mnoho a aké ťažké časné tresty dušiam ukladá za smrteľný alebo za všedný hriech. Ale ak uvážime, že „*do neba sa nič poškrveného nedostane,*“²⁹³ ďalej že očistec je „*žalárom, z ktorého nikto nevyjde, kým by nenavrátil posledného dlžného peniažku,*“²⁹⁴ konečne, že Cirkev za ťažké hriechy kedysi ukladala viacročné kajúcne skutky, tak je z toho všetkého možné ľahko odvodiť, že spravodlivosť Božia udržiuje úbohé duše po dlhú dobu v očistci na očistenie, každú podľa toho, akých mnohých hriechov sa dopustila a aké mnohé tresty si za ne zaslúžila. Ale práve preto, že nevieme, ako dlho tresty dušičkám v očistci trvajú, Cirkev za nich stále koná výročné pamiatky a modlí sa za ne, aj keď už z tohto sveta odišli pred stovkami rokov. Ale jednu skutočnosť poznáme naisto z neklamného učenia Cirkvi, že totiž „*úbohým dušičkám v očistci môžeme svojimi modlitbami pomáhať, najmä Bohu milou obeťou svätej omše.*“²⁹⁵ Nemôžeme teda úbohým dušičkám preukázať lepšiu službu, ako keď sa často zúčastňujeme na svätej omši a počas nej sa vrúcne za nich modlíme, alebo keď dáme svätú omšu za nich obetovať. Lebo táto obeť podľa svedectva svätých otcov Cypriana, Bazilia, Ambróza a Jána Zlatoústeho zahladzuje celkom, alebo aspoň z väčšej časti muky, ktoré im ešte zostávajú vytrpieť, hoci odpustenie ťažkých hriechov už dosiahli.

Katolícki teológovia tiež majú za to, že dušičky v očistci mávajú na ovocí obety svätej omše, ktorá býva za ne slúžená, tým väčší podiel, čím viac sa stali hodnými vo svojom pozemskom živote takejto pomoci a ju si žiadali. Ak teda chceš ujsť očistcovým trestom alebo si ich skrátiť, prichádzaj teraz veľmi usilovne na svätú omšu a zbožne sa počas nej modlievaj. Pozri! Keby si bol pre ťažký zločin odsúdený, aby si ležal pol hodiny na rozžeravenom rošte a bolo by

²⁹² Sess. 14, cap. 8;

²⁹³ Zjav. 21, 27;

²⁹⁴ Mat. 5, 26 ;

²⁹⁵ Concil. Trid. sess. 25. de purgat. ;

ti dané zvoliť si, či budeš nábožne prítomný na svätej omši, alebo túto polhodinu pretrpíš v ohnivých mukách, či by si radšej nezvolil nábožne sa zúčastniť na nie jednej, ale dvadsiatich, ba stovkách svätých omší, aby si mohol tomu hroznému mučeniu ujsť? Je pravdepodobné, že po smrti neodídeš rovnou cestou do neba, ale že budeš po dlhý čas trpieť v očistci. Rovnako je isté, že nenájdeš bezpečnejší prostriedok, ktorým by si sa očistcových múk uchránil, nad nábožnú účasť na svätej omši. Ako môžeš byť teda taký pochabý, že tak mnoho svätých omší celkom ľahkomyselne zanedbávaš, keď si sa predsa dozvedel, že každou svätou omšou, na ktorej si sa s kajúcnosťou a nábožnosťou zúčastnil, môžeš tak mnoho časných trestov za svoje hriechy odpykať, očistcové muky zmierniť a dobu trestu významne skrátiť?

Snád sa teraz niekto opýta: „*Ak nábožná účasť na svätej omši zbavuje po smrti toľkých trestov, koľkých trestov sa zbaví ten, kto dá sám za seba slúžiť svätú omšu?*“ Odpovedám: Kto dáva zaživa za seba slúžiť svätú omšu, odpykáva zo svojich trestov za hriechy oveľa viac, ako keď sa na svätej omši iba nábožne zúčastní. Lebo zvláštne ovocie svätej omše pripadá v prvom rade tomu, za ktorého ju kňaz obetuje a ktorému ich privlastňuje podľa vôle Božej. Ale či každému býva zahladených mnoho trestov, o tom Kristus Pán Cirkvi neposkytol žiadne zjavenie. Pri tejto príležitosti tiež dodávam, že ten, kto za seba dáva slúžiť svätú omšu, nadobúda z nej oveľa väčšie ovocie, keď je na nej tiež sám s náležitou pobožnosťou prítomný. Marchantius o tom svedčí slovami: „*Kto dáva za seba slúžiť svätú omšu, získava z nej väčší úžitok, keď je na nej tiež prítomný, než keď sám na nej nie je zúčastnený. Lebo hoci neprítomný nadobúda úžitok, ktorý mu kňaz privlastňuje, nenadobúda predsa zásluhu, ktorá by mu pripadla, keby bol aj svätej omši prítomný.*“²⁹⁶

Teraz nasleduje ešte dôležité ponaučenie, ktoré je známe len nemnohým. Keď totiž obyčajní ľudia prichádzajú požiadať kňaza, aby slúžil svätú omšu na počesť niektorého svätého, aby si u Boha niečo vyprosili alebo aby boli zbavení zlého, hovoria asi takto: Prial by som si svätú omšu obetovať ku cti Matky Božej alebo za choré dieťa a podobne a pri tom úmysle nerobia tak, aby im samým alebo niekomu inému bola privlastnená zásluha z tejto svätej omše. Ak aj kňaz na to nepamätá a ovocie obety svätej omše nikomu neprivlastní, pripadá ono podľa učenia mnohých teológov do cirkevnej pokladnici, pokiaľ by ho dobrotivý Boh, prihliadajúc na prostotu takých ľudí, im sám neprivlastnil. Ak teda dávaš na svätú omšu, aby bola slúžená na počesť niektorého svätého alebo na vyprosenie nejakého dobrodenia u Boha, maj vždy na mysli, aby si zásluhu z tej svätej omše sebe samému vyhradil aj privlastnil. Potom máš dvojnásobný zisk z takejto obety svätej omše. Lebo uctievaš matku Božiu alebo niektorého svätca, ktorému na počesť dávaš slúžiť svätú omšu a zároveň Bohu splácaš aj mnoho dlhov, pretože tak zahladzuješ tresty, ktoré by si inak za svoje spáchané hriechy

²⁹⁶ Candel. myst. tract. 4, l. 15, pr. 3 ;

bol povinný vytrpieť. Ak si chceš skrze svätú omšu, ktorú dávaš slúžiť, niečo vyprosiť, skutočne si to vyprosíš, ak to naozaj prospieva tvojmu blahu a okrem toho zároveň u Boha splatíš značnú časť svojich dlhov. Nad tým by mal každý premýšľať, pretože na tom veľa záleží.

Z toho všetkého, čo som v tejto Hlave povedal, máme čerpať novú horlivosť, aby sme sa na svätej omši často a nábožne zúčastňovali a pričíňovali sa o to, aby sme každý všedný deň boli aspoň na jednej svätej omši; v nedeľu potom a vo sviatok, pokiaľ možno, na dvoch i na troch, aby sme tak svoje zostávajúce tresty za hriechy už na tomto svete zahladili. Aké spasiteľné je sa na svätej omši s nábožnosťou zúčastňovať, môžeš spoznať z nasledujúceho podivuhodného príkladu.

Šimon z Montfortu, slávny víťaz nad Albigenčanmi, býval denne s veľkou nábožnosťou prítomný na svätej omši. O tom vedeli veľmi dobre aj jeho nepriatelia, a preto jedného dňa, keď bol Šimon práve na svätej omši v poľnej kaplnke, tak v tom čase prepadli tábor katolíkov. Vo veľkom hluku, ktorý sa pri tom strhol, sa Šimonovi dôstojníci poponáhľali k nemu a hlásili mu, že nepriatelia vpadli do tábora, že jeho vlastný ozbrojený ľud sa nachádza vo veľkom nebezpečenstve a že bude zničený, ak mu okamžite nepríspeje na pomoc. Ale tento vojvodca, práve tak zbožný ako udatný, odpovedal: „*Dovoľte, aby som dal prednosť veciam božským pred ľudskými a aby som svojmu Spasiteľovi v tejto svätej omši vykonal povinnú službu.*“ Potom dal dôstojníkom primerané rozkazy a na svätej omši s najväčšou nábožnosťou zostal i naďalej. Čoskoro sa dostavili iní sluhovia, oznamujúci, aké veľké škody už Albigeni narobili. Ale Šimon povedal: „*Neodídeme z tohto miesta, pokiaľ neuvidím svojho Spasiteľa a nepokloním sa mu.*“ Potom s o to väčšou vrúcnosťou odporúčal Kristovi Pánovi svoj ozbrojený ľud, práve teraz sa nachádzajúci v tak veľkej tiesni a prosil ho pre túto jeho svätú obeť, aby mu prišiel na pomoc. Keď sa pri pozdvíhaní svätých spôsobov pokoril prítomnému Bohu a Spasiteľovi a Otcovi nebeskému obetoval Telo aj Krv jeho Syna za svoje vojská, povstal a jasným hlasom povedal: „*Teraz, Pane, prepustiš svojho služobníka v pokoji, lebo oči moje videli Spasiteľa.*“ A obrátiac sa k dôstojníkom, povedal: „*Nuž, teraz tam odídeme a ak je to vôľa Božia, zomrieme za Toho, ktorý ráčil za nás zomrieť na kríži.*“ Potom sa ozbrojil, vyskočil na svojho vojnového koňa, rozdelil svojich osemsto jazdcov a nepatrný zástup pešiakov do troch vojov a náhle napadol mnohopočetného nepriateľa. Na nepriateľské voje sa Šimon vrhol v mene najsvätejšej Trojice, jeho zástupy nasledovali jeho príklad a dosiahli veľké víťazstvo. Dvadsať tisíc nepriateľov zostalo na bojisku a ostatní so svojimi vojvodcami, Raimundom grófom z Toulouse a Petrom, kráľom aragonským, sa dali na útek. Toto veľké víťazstvo, ktoré dobyl Šimon z Montfortu v r. 1211, pripisovali všetci jeho udatnosti. Tento zbožný človek však slávnostne vyhlásil, že toto slávne víťazstvo nevydobil silou svojho vojnového

ľudu, ktorý mal sotva tritisíc mužov, ale silou obety svätej omše, pri ktorej v pokore prosil o Božiu pomoc.²⁹⁷

Dúfam, že mnohí z tých, ktorí budú o tomto príklade premýšľať, sa naplnia podobnou dôverou v silu a účinnosť obety svätej omše a potom sa budú s horlivosťou pričiňovať o to, aby sa na tejto predôstojnej obete tým usilovnejšie a nábožnejšie zúčastňovali. Najmä tak majú robiť veľkí hriešnici, ktorí za svoje previnenia doposiaľ vykonali len nepatrné pokánie. Nech uvažujú nad tým, že prísna Božia spravodlivosť nenecháva bez trestu žiaden hriech, a preto nemajú zabúdať na príslovie, úplne pravdivé: „*Aut poenitendum, aut ardentum!*“ to jest, „*Treba sa buď kajať, alebo sa raz páliť.*“ Ale určite je pre teba, úbohý hriešnik, oveľa lepšie, aby si sa za svoje hriechy teraz tu na tomto svete sám kajal, než aby si musel byť na onom svete vystavený prísnej Božej spravodlivosti! Ak teda teraz nechceš žiadne ťažké kajúcne skutky činiť, drž sa aspoň toho ľahkého prostriedku k pokániu a veľmi usilovne a nábožne bývaj prítomný na svätej omši! A počas svätej omši sa na zahladenie trestov, ktoré si si zaslúžil za svoje hriechy, modlievaj so skrúšeným srdcom, asi takto:

Modlitba. Ó, Bože, Otče nebeský! Zhrešil som pred nebom i pred Tebou a vyznávam, že moje hriechy sú veľké a početné. Dúfam síce, že si mi ich vo svojom neskonalom milosrdenstve odpustil, pretože som ich úprimne oľutoval a skrúšene sa z nich vyspovedal. Ale aké nepatrné sú moje kajúcne skutky proti mojim mnohým hriechom! Ako málo som doposiaľ odčinil za tresty, ktoré som si zaslúžil svojimi hriechmi! Ako veľmi sa podobám tomu služobníkovi, ktorý svojmu pánovi zostal dlžný desať tisíc hrivien! Pane a Bože môj! Ako môžem dosiahnuť odpustenie svojich hriechov, ako odpykať svoje tresty? Aj keby si mi predĺžil život ešte o mnoho rokov a keby som konal aj najťažšie kajúcne skutky, predsa by som nebol schopný, urobiť zadosť Tvojej spravodlivosti a zaslúžené tresty si odpykať! Na odpykanie previnení i trestov nepoznám lepší prostriedok, ako je obeta svätej omše. Pozri teda, ó Pane! S týmto úmyslom sa chcem na tejto obete svätej omše nábožne zúčastniť, aby som Tebe väčšiu česť a radosť spôsobil, za svoje hriechy zadosť urobil a zaslúžené tresty zahladil. A obetujem Ti onen presvätý život, ono najtrpkejšie utrpenie, onú najbolestnejšiu smrť, ktoré Tvoj milovaný Syn vytrpel a ktoré teraz tu aj vo všetkých svätých omšiach obnovuje. Áno, obetujem Ti jeho horké slzy, jeho krvavý pot a jeho predrahou Krv, ktorú preliat vo všetkých svätých omšiach tajomným spôsobom, znova ju prelieva a Tebe obetuje. Obetujem Ti všetky jeho kajúcne skutky, jeho nevystihnuteľné cnosti a zásluhy. A teraz Ťa prosím, ó Bože spravodlivý, polož všetky tieto prevzácne obetné dary na jednu miskú váh svojej spravodlivosti a moje hriechy na druhú miskú a potom zaiste zásluhy Ježiša Krista ďaleko prevážia všetky dlhy moje. Dúfam teda a dôverujem v túto predrahou obetu viac, než vo všetky svoje kajúcne skutky a chcem sa pričiniť o to, aby som usilovnou

²⁹⁷ Fórnerus conc. 78 in psalm. Miserere.

a zbožnou účasťou na svätej omši svoj veľký dlh splatil a nebeskú slávu pre neskonale zásluhy nášho Pána Ježiša Krista si zaslúžil. Amen.

XVII. SVÄTÁ OMŠA JE NAJZNAMENITEJŠÍM DIELOM DUCHA SVÄTÉHO

Už na viacerých miestach tejto knihy som sa dotkol vzťahu obety svätej omše k Bohu Otcovi aj k jeho jednorodenému Synovi, Pánovi Ježišovi; teraz uvažujme o vzťahu svätej omši k Bohu Duchu Svätému. Aby sme poznali, ako mocne pri obete svätej omše Duch Svätý pôsobí, vkladám na toto miesto zvláštnu Hlavu a odporúčam ti, milý čitateľ, aby si ju čítal obzvlášť počas svätodušných sviatkov.

Ako mnoho dobrého preukazuje Duch Svätý milým kresťanom, nie je možné dostatočne poznať a tým menej sa dá to vypovedať. Veď Duch Svätý je božská Láska a božské Zľutovanie, ktoré sa bezprestania stará o to, aby sa Božej Spravodlivosti zadosť učinilo a úbohých hriešnikov od večnej záhuby uchránilo. Duch Svätý veľmi prispel k dielu nášho vykúpenia tým, že toto dielo začal aj dokončil. Duch Svätý začal dielo nášho vykúpenia v panenskom lone preblahoslavenej Panny Márie, pretože jeho spolupôsobením sa Slovo telom stalo, najsvätejšia duša Ježiša Krista ako človeka bola stvorená a jeho božstvo s jeho človečenstvom nevystihnuteľným spôsobom sa spojilo v jednu jedinú Osobu. Dielo nášho vykúpenia dokončil Duch Svätý na Turíce, keď sa sám spojil s veriacimi v podobe ohnivých jazykov, žiarou svojej lásky ich roznieť a zatvrdnutých hriešnikov, ktorí sa ani pozeraním na zázraky a utrpenie Ježiša Krista nedali obmäkčiť, milosťou svoju obrátil. Duch Svätý tiež stále zostáva pri pravých veriacich a hoci ho mnohí zneuctujú, predsa ich neopúšťa, ale klope na ich srdce a opätovne si žiada u nich prebývať.

Všetky tieto veci sú veľké božské skutky. Napriek tomu som sa však odvážil ako nadpis tejto Hlavy napísať slová: *Svätá omša je najznamenatejším dielom Ducha Svätého*. Ako ten nápis odôvodním? Urobím to ľahko týmto spôsobom. Všetci teológovia tvrdia, že tajomstvo vtelenia Syna Božieho je zázrakom zo všetkých najväčším, a to preto, že v ňom bolo spojené neskonale veľké božstvo s nízkym človečenstvom v jednej Osobe Ježiša Krista. Ale tento najväčší zázrak vykonal Duch Svätý, ako to vyslovujeme v apoštolskom vyznaní viery, hovoriac v jeho treťom článku: „*Počal sa z Ducha Svätého, narodil sa z Márie Panny.*“ A hoci tento zázrak vtelenia Syna Božieho je neskonale veľký, predsa sa zdá, že zázrak, ktorý sa deje vo svätej omši, je ešte väčší. Lebo vo

svätej omši sa vznešené božstvo i dokonalé človečenstvo Ježiša Krista tak ponizuje, že aj v najmenšej čiastočke svätej Hostie je osobne prítomný.

Že potom toto poníženie sa deje pôsobením Ducha Svätého, o tom máme výslovné svedectvo v liturgii, čiže v omšovom poriadku, ktorý pripisujú apoštolovi svätému Jakubovi. V tejto liturgii sa čítajú priamo pred pozdvihovaním tieto slová: *„Pána a Darcu života, ktorý s Tebou, Bože Otče a s Tvojim jednorodeným Synom tróni a panuje a s Tebou je jednej bytnosti od večnosti, zošli tiež teraz na nás a na tieto predložené sväté dary, aby svojou svätou, spasiteľnou a neoceniteľnou prítomnosťou prišiel posvätiť, tento chlieb a ho „svätým Telom Pána a tento kalich predrahou Krvou Tvojho Pomazaného urobil.“*

A podobne čítame v liturgii svätého Jána Zlatoústeho: *„Požehnaj, Pane, tento chlieb svätý! Urob teda tento chlieb predrahým Telom svojho Pomazaného! Požehnaj, Pane, tento svätý kalich. A to, čo tento kalich obsahuje, urob predrahou Krvou svojho Pomazaného, premeň to skrze Ducha Svätého.“* Hľa, ako títo dvaja veľkí svätci pripisujú Duchu Svätému premenenie chleba a vína a jeho na dokonanie tohto svätého diela vzývajú²⁹⁸, hoci samotné premenenie sa deje skrze zázračné slová Spasiteľove. Ako totiž Duch Svätý, podľa svedectva archanjela Gabriela, spôsobil vtelenie Syna Božieho v Panne Márii, keď do nej vstúpil a ju zatienil²⁹⁹, tak býva vzývaný, aby podobne spolupôsobil pri obnovovaní človečenstva Ježiša Krista vo svätej omši.

Na to poukazuje aj kňaz vo svätej omši, keď urobí prvý kríž nad obetovanou Hostiou a Kalichom, keď pozdvihuje oči k nebu, obe ruky i ramená rozpína, potom obe zase skladá a so srdečnou nábožnosťou vzývajúc Ducha Svätého, sa takto modlí: *„Veni Sanctificator...“*, to jest: *„Príd', Posvätitel'u, všemohúci, večný Bože a požehnaj túto obeť, pripravenú Tvojmu svätému menu.“* Podobne znie aj modlitba svätého Ambróza pred začiatkom obety svätej omše: *„Nech teda, ó, Pane! zostúpi neviditeľná velebnosť Ducha Svätého, podobne ako pred vekmi zostúpila na obetné dary praotcov.“*

Toto zostúpenie Ducha Svätého nám opisuje sv. abatyša Hildegarda vo svojich zjaveniach takto: *„Keď kňaz, odetý do posvätného rúcha, pristúpil k oltáru, zbadala som, že z neba zostúpilo jasne žiariace svetlo, celý oltár obklúčilo a tak dlho trvalo, až kňaz po dokončenej svätej omši odišiel od oltára. Keď kňaz došiel vo svätej omši až k Sanktus a tie nevýslovné tajomstvá začali, hľa! tu z neba zostúpil na chlieb a víno plápolajúci oheň, nadmieru krásnej jasnosti, ktorý obetné dary prenikol tak, ako slnko svojimi lúčmi preniká a osvetľuje sklo. Zatiaľ to isté svetlo pozdvihlo chlieb a víno hore k nebesiam a vrátilo ich ihneď zase na oltár, ale už to neboli chlieb a víno, ale pravé Telo a pravá Krv Ježiša Krista, hoci očiam ľudí sa zdali chlebom a vínom. A keď som*

²⁹⁸ Toto vzývanie, zvané „epiklesis“, sa nachádza aj v iných východných liturgiách ;

²⁹⁹ Luk. 1, 35;

teraz na toto Telo a na túto Krv Pána hľadela, tu som pri nich videla vtelenie, narodenie, utrpenie i zomieranie nášho Spasiteľa práve tak, ako sa to Božiemu Synovi raz stalo.“³⁰⁰

Podobne ako prirodzený oheň preniká drevom a premieňa ho na horúci uhol, tak zázračným spôsobom preniká oheň Ducha Svätého chlieb a víno, keď slová Ježiša Krista bývajú nad nimi vyslovené a premieňa ich na Telo a Krv Pána. To, čo teda zbadala osvietená abatyša Hildegarda, sa skutočne deje tajomným spôsobom v každej svätej omši. V okamihu, keď kňaz vyslovuje tie zázračné slová Pána nad chlebom a vínom, neviditeľne zostupuje nebeský oheň na oltáre, aby premenil chlieb a víno na pravé Telo a pravú Krv Pána.

O tom máme dva krásne predobrazy v Starom Zákone. Prvý z nich sa stal pri prvej Áronovej obete. *„A ukázala sa sláva Hospodinova všetkým. A hľa! od Hospodina vyšiel oheň, pohltil zápalnú obetu, aj oleje, ktoré boli na oltári. Keď to uzreli zástupcovia, chválili Hospodina, padnúc na svoje tváre.*“³⁰¹ Druhý sa stal pri zasvätení Šalamúnovho chrámu. *„A keď Šalamún dokončil modlitby, z neba zostúpil oheň a pohltil zápalné obety aj (iné) obety a velebnosť Hospodinova naplnila dom ... Všetci synovia izraelskí videli zostupujúci oheň na dom a slávu Hospodinovu a padnúc tvárou k zemi, na podlahu, dláždenú kamením, klaňali sa a chválili Hospodina, že je dobrý, že jeho milosrdenstvo trvá naveky.*“³⁰²

To boli jasné predobrazy toho, čo sa deje v našej obete svätej omše, v ktorej oheň Ducha Svätého stále padá z neba, stravuje chlieb a víno a premieňa ich na Telo a Krv Pána. Hoci my úbohí hriešnici nebývame účastní tejto milosti, aby sme tento podivuhodný oheň mohli vidieť, videli ho predsa pre mnohí iní. Preslávený historik Baronius o svätom Ignácovi, carihradskom patriarchovi, rozpráva, že keď s veľkou láskou k Bohu a s neobyčajnou uzobranosťou mysle slúžil svätú omšu, nezriedka pred ním svätý chlieb zmenil svoju podobu a javil sa ako horúci uhol, obkľúčený nebeským leskom.³⁰³ Keďže Duch Svätý je Láskou Boha Otca i Syna, tak sa ľuďom rád ukazuje v obraze lásky, to jest v podobe horiaceho ohňa.

Niečo podobné sa dočítame aj v životopise Bohu oddaného kňaza Jozefa z Kupertina. Keď mal tento svätý kňaz počas svätej omše vysloviť slová premenenia, vždy pociťoval takú veľkú bázeň a úzkosť, že ich sotva mohol vysloviť. Ale keď táto úzkosť pominula, predniesol tie slová úplne rýchlo. A raz sa ho jeho predstavený opýtal, prečo slová premenenia niekedy vyslovuje s ťažkou, inokedy zase veľmi rýchlo? A on odpovedal: *„Tieto sväté slová mi pripadajú v ústach ako horiace uhličky a stáva sa mi to ako niekomu, kto má veľmi vrele sústo v ústach, ktoré pre horúčnosť v ústach prehadzuje z miesta na miesto,*

³⁰⁰ Revel. lib. 2. cap. 6;

³⁰¹ 3. Mojž. 9, 23. 24;

³⁰² II. Paralip. 7, 1-3;

³⁰³ Annal. ad ann. 878. n. 43;

až ho nakoniec z úst vypúšťa, lebo tú horúčosť nemôže zniesť!“ S akou nábožnosťou a úctivosťou majú teda všetci kňazi vyslovovať tieto predôstojné slová, ktoré vyšli z božských úst samého Spasiteľa a ktorých zázračnou mocou ich vlastný Stvoriteľ zostupuje z neba do ich kňazských rúk!

Preslávený kňaz Mansi píše: „*Nekrvavá obeta svätej omše je tak podivuhodná a vznešená, že Duch Svätý zostupuje sám z neba, aby ju posvätil a že zástupy okolo stojacich anjelov, sa tomu dielu s najväčšou rozkošou čudujú a nad ním žasnú.*“³⁰⁴

Ó, aká svätá je teda obeta svätej omše, keď ju Pôvodca všetkej svätosti, Duch Svätý sám žehná a naplňa svojou svätosťou! Aký silný, aký ľúbezny a sladký musí teda byť tento nebeský Chlieb, ktorý sám Duch Svätý pripravuje! Avšak oheň Ducha Svätého nepripravuje sväté Hostie za pokrm iba nám, ale hlavne kvôli našej obete, aby sme ju mohli obetovať Bohu na jeho väčšie uctenie a sebe na spasenie. Akou vzácnou a drahocennou obetou je teda svätá omša! Veľká je pôsobnosť Ducha Svätého v nej, keď ju pre ľudí robí prameňom požehnaní pre čas aj pre večnosť! Veď svätý Učiteľ národov o pôsobení Ducha Svätého píše takto: „

Tak aj Duch prichádza na pomoc našej slabosti, lebo nevieme ani to, za čo sa máme modliť, ako treba; a sám Duch prosí za nás nevysloviteľnými vzdychmi. A ten, ktorý skúma srdcia, vie, po čom Duch túži: že sa prihovára za svätých, ako sa páči Bohu.“³⁰⁵

Tak to napísal svätý Pavol. A zmysel jeho slov je ten, že jedna božská Osoba druhú neprosí, lebo všetky tri sú v jednom božstve a rovnakým spôsobom aj prikazujú aj rozdeľujú. Keďže však na odlíšenie Osôb sa Bohu Otcovi pripisuje spravodlivosť, Bohu Synovi múdrosť a Bohu Duchu Svätému dobrota a milosrdenstvo, volá teda božské Milosrdenstvo k božskej Spravodlivosti, aby hriešnikov podľa zásluhy neztratila, ale z milosti spasit' ráčila. Tak treba rozumieť aj slovám svätého Pavla, že Duch Svätý „*za nás prosí vzdychmi.*“ Ale naskytuje sa otázka, kedy teda asi zvlášť Duch Svätý za nás prosí nevysloviteľnými vzdychmi? Na túto otázku odpovedám: Hoci je isté, že Duch Svätý za nás prosí vždy, je práve tak isté, že tak robí zvláštnym spôsobom pri svätej omši.

To možno súdiť najmä z toho dôvodu, že aj anjeli obzvlášť pri obete svätej omše za nás prosia. Lebo svätý Ján Zlatoústý o nich hovorí: „*Vo svätej omši nevolajú k Bohu iba ľudia, ale aj anjeli pri nej skláňajú svoje kolená a archanjeli sa za nás modlia.*“ A aby to vysvetlil, hovorí: „*Majú na to príhodnú dobu, pretože k svojim službám majú presväťú obetu. Poukazujú na Telo Pána na oltári a prosia za ľudské pokolenie.*“³⁰⁶ A podobne ako anjeli volia dobu obety svätej omše, aby za nás prosili, lebo ona je dobou milosrdenstva, v ktorom rozhnevaný

³⁰⁴ Bibliot. mor. tom. III. tract. 48, disc. 4;

³⁰⁵ Rim. 8, 26. 27;

³⁰⁶ Homil. 3. de incomp. Dei nat.

Boh býva udobrený takou mocnou zmiernou obetou, práve tak sa dá domnievať, že aj božská Dobrota, Duch Svätý, v tom istom čase, keď ľudská prirodzenosť Ježiša Krista oroduje za nás u Boha Otca, kedy rany aj Krv Syna Božieho volajú o zľutovanie pre nás, zároveň s týmto nevýslovným vzdychaním za nás prosí a svojou božskou zľutovanosťou sa snaží zmierniť prísnu Božiu spravodlivosť. Boh Otec, ktorý spytuje srdcia, vie, že Duch Svätý nič iné nežiada, len to čo „*sa podľa Boha*“ čiže čo sa s vôľou Božou dokonale zhoduje, čo smeruje k jeho väčšej oslave a nám ľuďom napomáha ku spáse.

Z tohto opisu je možné spoznať neskonalú dobrotivosť Ducha Svätého. Kto by teda neveril, keď je to výslovne znamenane v Písme Svätom, že sa Duch Svätý tak horlivo ujíma našej spásy a za nás nielen prosí, ale aj s nevýslovným vzdychaním žiada o zľutovanie pre nás? Kto by teda nemal s radosťou veriť, že Duch Svätý je naším najvernejším a najlepším priateľom? Preto sa teda s veľkou dôverou spoliehaj na tohto svojho verného priateľa a osobitnou láskou sa mu zasväcuj! A pretože najmä vo svätej omši za teba prosí, aspoň niekedy sa na nej zúčastni s tým úmyslom, aby si mu dosvedčil svoju vďačnosť a lásku. Obetuj mu ju na jeho zvláštnu úctu a na jeho zaľúbenie, modliac sa pri nej asi takto:

Modlitba. Prosím Ťa, ó Duchu Svätý, aby si všetkým kňazom, ktorí tú predôstojnú obetu slávia, prichádzal na pomoc, vdychoval im svojho Ducha a ich srdcia svojim ohňom tak roznechoval, aby toto tajomstvo, vyžadujúce zvrchovanú úctu, konali vždy na väčšiu česť najsvätejšej Trojice Božej, na rozmnoženie blaženosti všetkých nebeských duchov, na rozmnoženie spásy všetkých veriacich, na obrátenie všetkých neveriacich na občerstvenie všetkých úbohých dušičiek trápiacich sa v očistci! Udeľ tiež všetkým, ktorí sa na tejto svätej obete zúčastňujú, tú milosť, aby na nej boli prítomní so živou vierou a úprimnou nábožnosťou a tak sa stali účastnými jej ovocia. Amen.

XVIII. SVÄTÁ OMŠA JE NAJSLADŠOU RADOSŤOU BOHORODIČKY A SVÄTÝCH NEBEŠŤANOV

Kráľovná Ester v celom svojom živote nezakúsila väčšiu česť a radosť, ako v ten deň, keď si ju kráľ Asvér z pomedzi všetkých panien z celého svojho kráľovstva vyvolil, vlastnými rukami korunoval a kráľovnou svojich početných krajín urobil. A podobne je možné povedať, že Panna Mária, preblahoslavená Bohorodička, nikdy nepocítila väčšiu radosť a česť, ako v ten deň, keď ju jej Syn uviedol do nebeských radostí a korunoval ju na Kráľovnú nebies i zeme. Táto jej radosť a pocta boli také veľké, že väčšie ani nemôžu byť. A predsa v nápis

tejto Hlavy hovorím, že svätá omša je najsladšou radosťou Panny Márie, Bohorodičky.

Ako to dokážem? Sám od seba však nie! Môžem to však dokázať zo slov zjavenia, ktoré sa stalo blahoslavenému Alanovi, vernému služobníkovi najblahoslavenejšej Panny. Tie slová znejú: „*Ako si božská Múdrost' vyvolila jedinú Pannu, aby sa z nej narodil Vykupiteľ sveta, tak ten istý Vykupiteľ zriadil jediné kňazstvo, aby skrze neho svetu po všetky časy privlastňoval poklady svojho vykupiteľského diela obetou svätej omše a udeľovaním sviatostí. A to je najväčšia radosť Bohorodičky, to je najvyššou slasťou nebešťanov, to je pevnou pomocou živých, to je najväčšou útechou zomrelých.*“³⁰⁷

V týchto slovách sa výslovne hovorí, že svätá omša je najväčšou radosťou Bohorodičky. Aby si to lepšie porozumel, musíš vedieť, že Matka Božia a ostatní nebešťania majú dvojité blaženie v nebesiach: blaženie *podstatnú* a blaženie *náhodnú*. Podstatná blaženosť spočíva v pozeraní na Boha, v jeho poznávaní a užívaní, ako aj v tom stupni slávy, na ktorý bol svätec pri svojom vstúpení do neba postavený. V tejto výške oslavy svätec zostane po celú večnosť a táto jeho podstatná blaženosť nemôže byť ani zvýšená ani znížená. Blaženosť náhodná čiže náhodné radosti spočívajú v tom, že sa svätcovi niekedy dostáva zvláštnej pocty a radosti, keď mu totiž Boh alebo iní svätci alebo ľudia preukazujú nejakú zvláštnu poctu alebo niečo príjemné obetujú. Tak napríklad môžeme veriť, že keď sa na zemi koná sviatok niektorého svätca, tak v ten istý deň mu Boh a ostatní blahoslavení duchovia preukazujú zvláštnu poctu aj v nebi. Vtedy mu tiež anjel strážny na jeho väčšie potešenie ponúka ako vonnú kyticu alebo ako prevzácný dar všetko to, čo sa každý jeho ctiteľ na zemi na jeho česť pomodlil alebo vykonal. O tom sa dá veľa pekného dočítať v zjaveniach svätej Gertrúdy. Akých ďalších náhodných radostí sú ešte človečenstvo Pána Ježiša a všetci anjeli aj svätí v nebi schopní, je možné spoznať z týchto Spasiteľových slov: „*Hovorím vám, že v nebi bude radosť nad každým hriešnikom, činiacim pokánie.*“³⁰⁸ Táto radosť milých anjelov a svätých Božích v nebesiach nie je ich podstatnou radosťou, ale iba náhodnou, pretože sa toľkokrát obnovuje, koľkokrát sa niekto z hriešnikov obrátil; a opäť prestáva, keď niektorý obrátený hriešnik upadol späť do svojich hriechov.

Z tohto vysvetlenia už môžeš poznať, ako je treba rozumieť tým uvedeným slovám, že „*svätá omša je najväčšou radosťou Bohorodičky*“; je totiž najväčšou radosťou z jej náhodných radostí, nie z podstatných. Lebo hoci milú Bohorodičku môžeme uctievať premnohými spôsobmi a spôsobovať jej zvláštne radosti, predsa žiadna z jej náhodných radostí neprevyšuje tú radosť, ktorej sa jej dostáva skrze svätú omšu. To ti chcem vysvetliť týmto spôsobom. Ak sa ty na počesť Bohorodičky modlíš mnohé ružence, spievaš žalmy, s nábožnosťou

³⁰⁷ B. Alanus rediv. p. 4. c. 277;

³⁰⁸ Luk. 15, 7;

prednášaš iné modlitby a toto všetko na jej väčšiu poctu a radosť obetuješ a niekto iný sa však na jej počesť nábožne zúčastní na svätej omši a jej milého Syna, ktorý je prítomný na oltári, jej s úctivosťou predstavuje, ktože z vás dvoch jej obetuje milší dar a robí jej väčšiu radosť? Bez akejkol'vek pochybnosti nie ty, ale ten druhý, ktorý jej na počesť obetuje túto najvyššiu bohoslužbu. Lebo obnovená prítomnosť jej Syna jej spôsobuje mnoho tisíckrát väčšiu radosť, než akú jej môžeš preukázať všetkými žalmami, litániami a akýmikoľvek modlitbami.

A okrem toho Matke Božej spôsobuješ ešte inú a veľmi veľkú radosť, koľkokrát sa na svätej omši s pravou nábožnosťou zúčastňuješ. Keďže totiž preblahoslavená Bohorodička nadovšetko miluje a vyhľadáva všetko to, čo smeruje k väčšej úcte Božej a k spáse duší, má tiež nevýslovnú radosť, keď vidí, že nábožnou účasťou na svätej omši preukazuješ najsvätejšej Trojici najvyššiu česť a obetuješ jej najvzácnejší Dar. Ďalej, čo by sa asi mohlo najsvätejšej Matke Božej prihodiť príjemnejšieho, sladšieho a radosnejšieho, ako keď si nábožne prítomný na presvätej obeti svätej omše, pri ktorej sa potom jej jednorodenému Synovi klanáš v pravej viere, pred ním sa pokoruješ s kajúcnyim srdcom, prosíš ho so všetkou úprimnosťou o odpustenie svojich hriechov, keď Bohu Otcovi staviaš pred oči prehorké utrpenie a predrahú Krv Spasiteľa mu obetuješ na svoje očistenie?

Ak teda premilá Matka Božia nadobúda tak veľkú česť a radosť z nábožnej účasti na svätej omši, z toho môžeš ľahko usúdiť, ako rada sa asi ponáhľa na pomoc tým, ktorí sú na jej počesť prítomní na svätej omši alebo na jej oslavu dávajú svätú omšu obetovať. Na dôkaz toho ti poviem teraz udalosť, ktorú zaznamenal preslávený historik Baronius. V roku Pána 998 francúzsky kráľ Róbert s veľkou vojenskou silou obliehal pevný hrad St. Germain. Obklúčenie sa statočne bránili a kráľovi robili nemalé škody. Tým sa kráľ tak veľmi rozhneval, že si zaumienil, že na šiesty deň obliehania podnikne útok na tú pevnosť s celým svojim vojskom. Vo svojej núdzi hľadali obliehaní útechu a pomoc u zbožného kňaza Gisleberta, z rádu svätého Benedikta. Ten ich napomínal, aby svoju nádej skladali v Bohorodičku a na jej počesť, aby sa na svätej omši nábožne zúčastnili. On sám potom slúžil sv. omšu pri oltári blahoslavenej Panny a celá posádka sa na nej zúčastnila s najväčšou nábožnosťou. A hľa! počas svätej omši sa nad celou pevnosťou rozťahla hustá hmla, takže obliehatelia ju nemohli vidieť a na ňu útočiť. Posádka však mohla nepriateľov dobre rozoznávať a narobila im veľké škody. Keď teda kráľ spozoroval, že jeho vojenská sila je veľmi oslabená, ba že je v nebezpečenstve úplnej porážky, rýchlo sa zriekol obliehania a odtiahol.

Hoci podobné zázraky na príhovor Bohorodičky sa nestávajú vždy, jej vzývanie nie je predsa nikdy bez úžitku, ale pri iných príležitostiach býva zase inak a bohato odmenené. Čím bližšie stojí Panna Mária vo svojej dôstojnosti ako Matka Božia k najsvätejšej Trojici v porovnaní s ostatnými obyvateľmi neba,

tým mocnejší je aj jej príhovor u Boha, ako sú príhovory ostatných svätých. Zvláštnym spôsobom bola táto moc príhovoru najblahoslavenejšej Panny zjavená blahoslavenému Alanovi z rádu kazateľov, ktorý potom pre väčšiu poctu Bohorodičky napísal a nám zanechal nasledujúce poučenie: 1. Čo si Mária od Boha žiada, to vždy dostáva. 2. Boh sa rozhodol preukázať každému milosrdenstvo, za koho Panna Mária prosí. 3. Príhovor Bohorodičky má na osudy ľudí mocný vplyv. 4. Mária miluje hriešnikov viac, než môže milovať človek človeka. 5. Mária miluje blaho hriešnikov tak, že by denne chcela za každého vytrpieť všetky muky celého sveta na zadosťučinenie, keby to Boh dopustil. 6. Najnižšia služba, ktorú niekto Panne Márii preukáže, má oveľa väčšiu cenu, ako akákoľvek iná služba, ktorú niekto preukázal inému svätcovi. 7. Jediné Zdravas Mária, s nábožnosťou vyslovené, je pre ňu prevzácnym darom. 8. O čo je celé nebo väčšie ako jediná hviezda na ňom, o toľko je väčšie milosrdenstvo Panny Márie oproti milosrdenstvu ktoréhokoľvek iného svätca. 9. O čo viac svetu prospieva slnko ako všetky hviezdy, o toľko mocnejší a užitočnejší je nám príhovor Bohorodičky oproti príhovorom ostatných svätcov. 10. Služba, ktorú niekto preukazuje Panne Máriu, zároveň obveseľuje všetkých svätých. 11. Služba, ktorú niekto preukazuje svätým, má cenu ako striebro; služba, ktorú niekto koná Bohorodičke, sa rovná zlatu; služba, ktorú niekto preukazuje Kristovi Pánovi, sa rovná cennému drahokamu; služba, ktorou sa niekto zasväcuje najsvätejšej Trojici, sa rovná cene hviezd. 12. Panna a Bohorodička Mária denne oslobodzuje niektoré duše z očistca.³⁰⁹

Týchto dvanásť výsad čiže milostí je ako koruna s dvanástimi hviezdami, ktorú videl svätý Ján v zjavení na hlave Panny Márie.³¹⁰ Kto o nich pozorne uvažuje, cíti sa takmer ako násilím pohnutý k tomu, aby Matke Božej slúžil a ju uctieval. Lebo kto by sa na jej počesť rád nepomodlil Zdravas Mária, keď verí, že jediné také pozdravenie je pre ňu prevzácnym darom? Kto by jej nemal s radosťou slúžiť, ak verí, že najnepatrnejšia služba preukázaná Panne Márii ďaleko prevyšuje všetky služby, ktoré bývajú preukazované ostatným nebešťanom? Slúž teda Panne Márii so všetkou pozornosťou a najmä častou a zbožnou účasťou na svätej omši; a v nej jej predstavuj jej najsladšieho Syna, Pána Ježiša. Lebo koľkokrát býva slúžená svätá omša, toľkokrát býva Kristus Pán znova narodený a toľkokrát sa znova zaskvie aj Panna Mária vo svojej materskej dôstojnosti.

Veľkou útechou a radosťou je pre nás aj to, keď vieme, aký veľký úžitok má svätá omša pre milých nebešťanov; a že sa môžeme na nej zúčastniť a obetovať ju počas ich sviatkov na rozmnoženie ich cti. Akým spôsobom môže byť náhodná radosť svätých nebešťanov rozmnožená, som už vysvetlil predtým. A k tomu na tomto mieste ešte pripájam, že svätci si od nás zasluhujú, aby sme

³⁰⁹ B. Alanus rediv. c. 9;

³¹⁰ Zjav. 12, 1 ;

ich uctievali. Lebo sám Boh ich ako svojich verných služobníkov poctil a ešte stále uctieva. Pre svoje cnosti si tiež zasluhujú, aby sme ich aj my uctievali, ako hovorí Spasiteľ: „*Chodiť budú so mnou v bielom rúchu, lebo sú toho hodní.*“³¹¹ A Boh povedal: „*Ktokoľvek ma oslávi, oslávim ho.*“³¹² Prvý dôvod teda, prečo máme uctievať svätcov je, že Boh sám ich uctieva. Druhý dôvod je, že pre svoje cnosti sú takej pocty hodní. A ďalším dôvodom, ktorý udávame je, že svätci, pokiaľ žili na zemi, sa poctám vyhýbali a vo svojej pokore sa považovali za nehodných pôct, ba bezbožnými zlomyseľnými ľuďmi bývali v mnohých prípadoch bez viny opovrhovaní a znášali rozličné potupy a mnohé prenasledovania. Preto Boh tiež chce, aby ich nevinnosť a ich cnosti vyšli na svetlo a aby im kresťania vzdávali úctu.

Príklad o tom máme v Mardochovi, ktorý napriek tomu, že Bohu úprimne slúžil, bol na smrť prenasledovaný pyšným Amanom. Spravodlivý Boh však zmaril Amanov úmysel a spôsobil, že jeho verný služobník nadobudol česť pred celým ľudom. Lebo keď sa kráľ opýtal Amana: „*Čo by sa malo stať mužovi, ktorého chce kráľ uctievať?*“ Aman odpovedal: „*Človek, ktorého chce kráľ uctievať, má byť oblečený do kráľovského rúcha a byť posadený na koňa, na ktorom jazdí kráľ, má si vziať korunu na svoju hlavu a poprední z kráľovských kniežat a mocnárov nech držia jeho koňa a idúc po uliciach mesta, nech volá: Tak bude ctený, kohokoľvek by chcel ctíť kráľ.*“ A kráľ mu povedal: „*Ponáhľaj sa a vezmi rúcho aj koňa a urob ako si povedal Mardochovi Židovi, ktorý sedí pred dverami paláca. Hľad, aby si nič z toho, čo si povedal, neopomenul!*“³¹³

Ak teda tento pohanský kráľ Asver Mardochovi pre jeho vernú službu prikázal preukázať takúto česť, akú veľkú česť asi predobrotivý Boh preukazuje svojim verným služobníkom za tak veľké služby, ktoré mu vykonali a aké veľké pocty im asi pripraví aj od celého nebeského dvora! A poctu im zaiste preukáže najmä v tie dni, kedy boli preslávnym spôsobom uvedení do neba a kedy sa ich sviatky na celom svete svätia. A svojej Cirkvi vnukol skrze Ducha Svätého, aby v také dni jeho verných služobníkov a nebeských vyvolencov uctievala cirkevnými hodinkami, modlitbami, pobožnosťami, kázňami, chválospevmi, slávnostnými prosebnými sprievodmi, najmä však konaním najsvätejšej obete svätej omše. Lebo „*človek, ktorého chce nebeský Kráľ uctievať, má byť takto uctievaný!*“

Najvýznamnejšia česť, ktorú milým svätým môžeme preukázať, im býva vzdaná predrahou obetou svätej omše, ak ju na ich počesť niekto slúži alebo sa na nej zúčastní a všemohúcemu Bohu na rozmnoženie ich oslavy alebo aj náhodných radostí obetuje.

Poddaní hrávajú divadlo na počesť svojho panovníka a on, hoci sa o ňom v predstavení snád ani zmienka nerobí, predsa ich s radosťou prijíma, práve

³¹¹ Zjav. 3, 4;

³¹² I. Sam. 2, 30;

³¹³ Ester 6, 6-10;

preto, že sa mu táto hra dáva na počesť. A podobne majú tiež svätí nebešťania zvláštnu radosť z obete svätej omše, hoci sa v nej predstavuje iba život a utrpenie Pána a obetuje sa Bohu všemohúcemu, a to práve preto, že sa toto presväté predstavenie koná na ich počesť a celé nebesia sa z neho spolu radujú.

Ak však meno niektorého svätca býva vo svätej omši vyslovené, ten sa cíti ešte viac poctený, raduje sa ešte viac a svätá omša sa mu stáva príjemnejšou, ako to tvrdí svätý Ján Zlatoústý: „*Ak poddaní pripravujú svojim kráľom triumfálnu slávu, bývajú popri ich menách oznamované tiež mená ich spoločníkov v bojoch, ktorí proti nepriateľovi udatne bojovali. A tak je tiež pre svätých veľkou ct'ou, keď bývajú menovaní vo svätej omši, v prítomnosti svojho Pána, ktorého život aj utrpenie sa predstavuje ako v triumfálnej oslave a keď bývajú velebené ich vznešené skutky, ktoré v boji proti pekelnému nepriateľovi vykonali.*“³¹⁴ Pritom sa tiež všemohúcemu Bohu koná aj vďaka za sily, ktoré im poskytol v boji a za milosti, s ktorými im k víťazstvu dopomohol. Z tohoto dôvodu sa učený Molina vyjadruje takto: „*Svätým nemôže byť preukázaná žiadna príjemnejšia služba, ako keď im niekto v ich mene prináša Bohu všemohúcemu obetu svätej omše, jemu pri nej za dobrodenia, ktoré im preukázal, ďakuje, ich zásluhy si pripomína a ich zároveň so svätou omšou najsvätejšej Trojici obetuje.*“³¹⁵

Kto chce náhodné radosti niektorého svätca rozmnožiť, musí nielen na svätej omši, slúženej na jeho počesť, byť prítomný, aby pri nej Bohu ďakoval za milosti, ktoré mu On udelil, ale musí tiež túto svätú omšu čiže Krista Pána v najsvätejšej Hostii so všetkou nábožnosťou obetovať Bohu Otcovi na rozmnoženie náhodných radostí a blaženosti tohto svätca. To robievala vždy sv. Gertrúda a tiež viedla svoje kláštorné spolusestry k takejto zbožnosti. A často v duchu zbadala, akým prospešným sa také obetovanie ukázalo.

O tom sa je možné dočítať v jej zjaveniach toto: „*Na sviatok svätého Michala archanjela obetovala najsvätejšiu Sviatosť Tela a Krvi Pána pri svätej omši Bohu Otcovi so slovami: Na poctu tohto Tvojho vznešeného kniežaťa Ti, ó Pane najdobrotivejší, obetujem túto najsvätejšiu Sviatosť. Obetujem Ti ju na chválu a na rozmnoženie radosti Tvojho archanjela, a na väčšiu oslavu a blaženosť všetkých anjelov i svätých. Potom zbadala, ako Boh Otec tú jemu obetovanú Sviatosť podivuhodným spôsobom k sebe pritiahol a nebeským duchom z nej vliat takú nevýslovnú blaženosť, že sa nad akúkoľvek mieru rozradovali a zdali sa že oplývali najvyššou mierou blaženosti. Preto ku svätej Gertrúde prišli po sebe všetci anjeli i svätí a s veľkou úctivosťou jej za tú jej obetu ďakovali.*“³¹⁶

Pri tejto udalosti si je treba povšimnúť tú okolnosť, že sv. Gertrúda neobetovala najsvätejšie Sviatosť anjelom, ale Bohu Otcovi. Na to nesmieš, milý čitateľ, zabúdať, čo som povedal už na začiatku tejto knihy aj pri iných

³¹⁴ Horn. 21. in acta;

³¹⁵ De dign. sacerd. tract. 4. c. 1 ;

³¹⁶ Zjav. 4. kn. 55. kap. ;

príležitostiach: že akákoľvek obeta všeobecne, ale obeta svätej omše zvlášť, nemôže byť obetovaná tvorovi, teda ani Bohorodičke, ani niektorému anjelovi alebo človeku, ale jedine a výhradne Bohu Najvyššiemu, Stvoriteľovi a Pánovi všetkých bytostí. Lebo skutok obetovania je najdôležitejším spôsobom klaňania sa, z čoho samého už vyplýva, že vlastná obeta môže byť prinesená iba Bohu samému. To isté tiež vyslovuje samotná Cirkev Pána, keď kňazovi na počiatku kánonu kladie do úst tieto slová: „*Teba teda, najdobrotivejší Otče! skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho, Pána nášho, pokorne prosíme a žiadame, aby si v milosti prijal aj požehnal tieto dary, tieto služby, tieto nepoškvrnené obety, ktoré Tebe prinášame.*“ Ak si to, čo v tejto Hlave vysvetľujem, pozorne prečítaš, nikde nenájdeš, že by som povedal, ako sa Bohorodičke, anjelom alebo svätým obetuje svätá omša, ale zistíš, že tvrdím, ako sa na väčšiu poctu svätých svätá obetuje omša najsvätejšej Trojici Božej. Pri tomto obetovaní svätej omše sa síce tiež koná zmienka o svätých, ale nikdy nie v tom zmysle, ako keby sa obetovalo im. Lebo, aby som použil slová sv. Augustína: „*My nezriadujeme oltáre mučeníkom, ale iba na pamiatku mučeníkov. Či snád' nejaký kňaz stál niekedy blízko svätých tiel pri oltári a modlil sa takto: „Obetujeme tebe, Peter, Pavol, Cyprián?“*³¹⁷ A skoro tie isté slová tohto vysoko osvieteného Učiteľa používa aj naša svätá Cirkev, keď sa na Tridentском koncile vyjadrila takto: „*Hoci Cirkev niekedy koná na počesť a na pamiatku svätých niektoré sväté omše, predsa tým neučí, že sa obeta prináša svätým, ale tvrdí, že sa prináša iba Bohu samému, ktorý svätých korunoval. Preto tiež kňaz nehovorí: Obetujem tebe, Peter alebo Pavol, túto obetu, ale d'akuje Bohu za ich víťazstvo, prosí ich iba o ochranu, aby sa totiž oni, ktorých pamiatku my tu na zemi oslavujeme, ráčili za nás u Boha v nebi prihovárať.*“³¹⁸ V takomto zmysle predrahú obetu svätej omše na počesť svätých sláviť je správne i slušné, ako to Cirkev svätá opätovne aj výslovne tvrdí, keď učí: „*Keby niekto povedal, že je podvodom, na počesť svätých a na dosiahnutie ich príhovoru u Boha obetovať svätú omšu, ako to Cirkev Pána má v úmysle, nech je vyobcovaný.*“³¹⁹

Aby som lepšie znázornil, ako bývajú česť a blaženosť nebešťanov skrze obetu svätej omše rozmnožené, poviem ešte iný príklad zo zjavenia svätej Gertrúdy. Keď istá panna z kláštora svätej Gertrúdy po zbožnom živote bohumilo zomrela, iná panna z toho istého kláštora sa na svätej omši za tú zomrelú zúčastnila a pri pozdvihovaní svätej Hostie sa modlila takto: „*Otče nebeský! Obetujem Ti túto Svätú Krv a Hostiu Tela Pána Ježiša za našu zomrelú spolusestru, s touto svätou Hostiou Ti zároveň obetujem všetky dôkazy lásky a oddanosti, ktoré Ti najsladšie Srdce Pána Ježiša vždy preukazovalo.*“ Hneď potom Boh tej rehoľníčke otvoril duchovný zrak a ona zbadala, že tá blahoslavená sestra už požíva nebeské radosti, ale zdalo sa jej, že v tom istom

³¹⁷ Contra Faust. lib. 20. , cap. 21. tom. VI. ;

³¹⁸ Sess. 22. cap. 3 ;

³¹⁹ Conc. Trid. ses. 22. cap. 5 ;

okamihu bola vyvýšená k vyššiemu stupňu blaženosti, ako by bola preložená do vyššej dôstojnosti, bola jasnejšími rúchami priodená a ctihodnejšími služobníkmi obklopená. A tak sa dialo toľkokrát, koľkokrát zbožná rehoľníčka opakovala obetovanie svätej omše za zosnulú.³²⁰

Aké vznešené je ovocie takéhoto obetovania! Ako veľmi boli rozmnožené náhodné radosti tejto duše, už blaženej v nebi! Kto by tomu mohol veriť, keby o tom tieto nebeské zjavenia, nevydávali veľmi dobre osvedčené svedectvo? Mohla teda tá blahoslavená duša byť skutočne skrze obetovanie svätej omše povznesená na vyšší stupeň oslavy a vyznamenaná krajšou ozdobou? Dobré si však zapamätaj slová spomínaného zjavenia! Nehovorí sa v nich, že táto duša bola postavená na vyššom mieste, ale že sa zdalo, akoby bola povýšená na vyšší stupeň oslavy. Lebo vyšší stupeň oslavy patrí k podstatnému blahu svätcov, ktoré zvýšené byť nemôže. Uvedená duša nenadobudla teda v nebi obetovaním svätej omše vyšší stupeň podstatnej blaženosti, ale veľmi veľké rozmnoženie svojich náhodných radostí.

Poznaj z toho, akú veľkú radosť môžeš niektorému svätcovi spôsobiť obetovaním aj jedinej omše svätej! A keby si sa na jeho počesť pomodlil napríklad aj celý žaltár, predsa by si mu nepripravil toľko radosti, koľko pripravila tá rehoľníčka v Pánovi zosnulej spolusestre svojimi málo slovami a koľko ty môžeš pripraviť svojmu sv. patrónovi obetovaním svätej omše na jeho počesť! Ak teda budeš chcieť v budúcnosti milého nebešťana riadne uctievať, zúčastňuj sa často na svätej omši na ich počesť a pri pozdvihovaní svätej Hostie obetuj Bohu jeho premilého Syna na väčšiu česť a radosť svojich svätých patrónov. Pozeraj teda denne do kalendára, ktorého svätého pamiatka pripadá na ten deň a počas svätej omši hovor tomuto svätému takto: „*Milý svätý N.! Na tejto svätej omši sa chcem zúčastniť na tvoju počesť.*“ A pri pozdvihovaní hovor: „*Milý Bože! Obetujem túto svätú omšu k väčšej oslave a radosti tohto svätého N.*“ Čo tým spôsobíš, sa dozvieš v hodine svojej smrti.

XIX. SVÄTÁ OMŠA JE NAJVÄČŠÍM ÚŽITKOM PRE VERIACICH

V tejto časti, v ktorej chcem vysvetliť úžitky, ktoré ľudia zo svätej omše nadobúdajú, by som mal toľko a tak podivuhodných vecí vypovedať, že skoro ani neviem, kde začať a kde skončiť. Lebo svätí Otcovia a učители, preslávení učenosťou i zbožnosťou, rozprávajú o tom tak veľa, že to sotva možno prehliadnúť. Z pomedzi nich uvádzam najskôr svätého Vavrinca Justiniana, ktorý píše takto: „*Zaiste nikto nemôže ľudským jazykom vypovedať to, aké prebohaté ovocie z obetovania svätej omše vzrastá a aké veľké dary a milosti*

³²⁰ Zjav. 5, kn. 4. kap. 4.

nám z nej vyplývajú.“ Po týchto slovách uvádza niektoré milosti a dary nasledovne: „Obetovaním svätej omše býva hriešnik uzmierený s Bohom a spravodlivý človek sa stáva spravodlivejším. Zločiny bývajú odpustené, zásluhy zväčšené, cnosti rozmnožené, neprávosti zmenšené a nástrahy diabla premožené.“³²¹

Ctihodný kňaz Antonín Molina, zbožný a učený španielsky kartuzián, napísal vo svojej knihe *„O dôstojnosti kňazského stavu“* o obeti svätej omše toľko úžasných vecí, že srdce každého človeka sa musí naplňať láskou k nej. Vyberám z jeho diela len tento výrok: *„Nič nie je človeku užitočnejšie, nič úbohým dušiam v očistci prospešnejšie a nič na dosiahnutie pokladov Božích milostí výdatnejšie ako obeta svätej omše. Táto obeta je taká znamenitá, že aj dobré skutky, ktoré vo dne v noci v spojení s výbornými cnosťami konáme, môžeme oproti obeti svätej omše, keď sa riadne koná, považovať akoby za nič.“³²²* To sú veru slová vznešené i utešené, ktoré skoro presahujú všetku ľudskú chápacosť! Veď sa zdá byť odporujúcim viere, že by riadne obetovanie svätej omše mohlo byť také úžasné, aby s ním ani zďaleka nemohli byť porovnané všetky naše dobré skutky, ba ani cvičenie sa v cnostiach, ktoré konáme s pravou nábožnosťou, s najväčšou pozornosťou, v hlbokkej pokore, s vrúcnou láskou a s čistým úmyslom! A predsa, milý čitateľ, túto pravdu ľahko pochopíš, keď si predchádzajúce Hlavy tejto knihy pozorne čítal a dobre si o nich uvažoval. Aby si však k týmto slovám prilnul s o to väčšou vierou, uvediem ti tu ešte viac príkladov.

Fornerus, biskup Hebronský, sa o úžitkoch plynúcich zo svätej omše vyslovuje takto: *„Kto je bez smrteľného hriechu nábožne prítomný na svätej omši, nadobúda viac zásluh, ako keby z lásky k Bohu vykonal aj najťažšie dielo alebo podnikol ďalekú púť na niektoré miesto milostí. A nie je to bez príčiny. Lebo naše dobré skutky nadobúdajú cenu i dôstojnosť podľa toho, akú znamenitú vec sme nimi vykonal. Čo teda môže byť ušľachtilejšie, drahocennejšie, áno viac božské, než práve presvätá obeta svätej omše?“³²³* Ó, aké utešené sú tieto slová! Na tomto mieste by mali uši i srdce otvoriť všetci tí, ktorí vyhľadávajú duchovný zisk a žiadajú si konať služby svojmu milému Bohu. Tento učený a zbožný biskup Forner, ktorý napísal také vznešené veci o svätej omši, učí, že ten kto sa v stave milosti Božej zúčastní na svätej omši, si u Boha zaslúhuje viac, než keby z lásky k nemu vykonal najťažšie dielo alebo podnikol najťažšiu a najdlhšiu púť. Takže kto by sa teda nemal rád zúčastňovať na svätej omši, keď si ňou môže získať takú veľkú zásluhu a Bohu Najvyššiemu preukázať takú veľkú poctu? Podľa môjho názoru teda nekoná múdro ten, kto sa vydáva na ďalekú púť, ale pritom zanedbáva veľa svätých omší. Lebo svojim namáhavým cestovaním si

³²¹ Lib. de obed. c. 14 ;

³²² Tract. 3. cap. 10. § 2;

³²³ Cone. 83. num. 9. in Psal. Miserere ;

nemôže ani zd'aleka nahradiť tú škodu, ktorú zameškaním aj jedinej svätej omše utrpí.

Nakoniec uvádzam najsilnejší dôkaz, svedectvo svätej katolíckej Cirkvi, ktorá učí takto: „*Vyznávame, že veriaci kresťania nemôžu vykonať žiadne iné také sväté a božské dielo, ako je práve toto úžasné tajomstvo, v ktorom sa denne skrze kňaza deje na oltári ona oživujúca obeta, ktorá nás opäť zmieruje s Bohom Otcom.*“³²⁴ Keby sme nemali iné svedectvo o tom, ako veľmi nám svätá omša prospieva, než toto jediné, muselo by samé postačiť k tomu, aby pohlo všetkými zbožnými dušami, aby sa denne s nábožnosťou zúčastňovali na svätej omši.

Nedomnievaj sa, že Cirkev svätá tieto slová používa iba vo vzťahu ku kňazom! Ved' výslovne hovorí, že *veriaci kresťania* nemôžu nič lepšie vykonať. Avšak kňazi nemôžu vykonať nič svätejšie, áno nič, čo by bolo tak božské, než keď konajú obeť svätej omše, ale aj svetskí ľudia nemôžu urobiť nič svätejšieho, nič viac božského, ako keď sa na svätej omši nábožne zúčastňujú, pri nej prisluhujú, ju s kňazom spolu obetujú, svätú omšu slúžiť dajú, omšové modlitby spolu s kňazom vyslovujú a tak duchovne svätú omšu spoluslúžia. A keďže toto všetko je dielo najsvätejšie, áno božské, preto tiež konať toto dielo je najužitočnejšie a najzáslužnejšie.

Otvor teda, ó duša, Boha milujúca, svoje oči a vid', otvor svoje uši a počuj, otvor svoje srdce a pocíť, čo tvoja milá matka, Cirkev katolícka, k tvojej úteche hovorí a čomu ťa pre tvoje väčšie blaho učí! Nemôžeš sa cvičiť v žiadnej cnosti, ktorá by ti tak prospievala, tak napomáhala k blahu a tak rozmnožila zásluhy, ako keď sa nábožne zúčastňuješ na obeť svätej omše! Lebo tento úkon má podľa výroku Cirkvi Pána prednosť pred všetkými dobrými skutkami. Ako slnko leskom i silou prevyšuje všetky hviezdy a samo o sebe zemi oveľa viac prospieva ako všetky hviezdy dohromady, práve tak prevyšuje zbožná účasť na rannej svätej omši svojou dôstojnosťou a užitočnosťou všetky dobré skutky celého nasledujúceho dňa. A ako je kus zlata oveľa znamenitejší a cennejší, než kus olova, práve tak je aj nábožná účasť na svätej omši znamenitejšia, ako všetky tvoje ostatné modlitby a kajúcne skutky. Ako sa teda môžeš na svätej omši nedbať zúčastňovať, nerozvážne ju zanedbávať alebo pre nejaký nepatrný zisk ju vynechávať?

Svätý František Saleský si cenil účasť na svätej omši viac než duchovné rozjímanie, hoci toto je najznamenitejším spôsobom modlitby. Lebo, keď raz istej rehoľníčke, z rádu ktorý založil, nariadil aby založila nový kláštor, čoskoro potom jej napísal: „*Milá dcéra, prosím, aby ste najprv zariadili kaplnku, aby ste sa mohli denne zúčastňovať na svätej omši. Ak to nie je možné, aby ste mali svätú omšu doma, chod'te denne so všetkou počestnosťou do najbližšieho kostola. Lebo po celý deň býva mocne posilňovaná duša toho, kto ráno stál tak blízko pri*

³²⁴ Concil. Trid. sess. 22. Decretum: de observand. et evitand. in celebr. Missae;

svojom Spasiteľovi, ktorý je v tej božskej obete prítomný.“³²⁵ Potom táto rehoľníčka, svätá Johana Františka Fremiotová, odpovedala svojmu duchovnému otcovi a opýtala sa ho takto: „Mám teda prerušiť rozjímanie, alebo ho celkom vynechať, aby som sa mohla zúčastniť na svätej omši? Alebo mám vo všedné dni svätú omšu opustiť, aby som sa mohla venovať rozjímaniu?“ A svätec jej odpovedal: „Je oveľa užitočnejšie, keď sa budeš denne zúčastňovať na svätej omši, ako keby si svätú omšu zanedbávala pod zámenkou, aby si mohla doma rozjímať. Lebo skutočná prítomnosť Ježiša Krista, ktorú pri svätej omši užívame, nemôže byť nahradená prítomnosťou Pána pri rozjímaní, najmä keď si katolícka Cirkev veľmi praje, aby sa každý človek denne zúčastňoval na svätej omši.“

Z tejto odpovede svätého Františka Saleského vyplýva, že nábožná účasť na svätej omši je lepšia a užitočnejšia, než rozjímanie, najmä pre tých, ktorí si nevedia rozjímanie zariadiť tak, aby z neho čerpali skutočný prospech. O tom svedčí tiež Forner, Biskup v Hebrone: „Modlitba toho, kto sa na svätej omši nábožne zúčastňuje a Bohu za seba obetuje, ďaleko prevyšuje všetky iné modlitby aj nebeské nazeranie.“³²⁶ A udáva aj dôvod svojho tvrdenia takto: „Deje sa tak pre zásluhy z utrpenia Ježiša Krista, ktoré pri svätej omši podivuhodným množstvom milostí a nadbytkom nebeských statkov mocne pôsobia.“

Ak máš ale iný názor a ak chceš o najsvätejšom živote i utrpení Pána Ježiša rád rozjímať, nemôžeš to veru nikdy robiť lepšie, ako práve počas svätej omše, kde máš pred očami všetky tajomstvá života i utrpenia Pána, ktoré sa vo svätej omši obnovujú. Ak si chceš Ježiša Krista predstaviť alebo sa s ním porozprávať, máš ho tu osobne prítomného v jeho ľudskej a božskej prirodzenosti. Nemysli si, že by ťa kňaz v tvojom rozjímaní vyrušoval. Lebo to nie je žiadnou roztržitosťou, ale práve pravou uzobranosťou mysle, keď úkony kňaza pri oltári sleduješ a o význame obradov uvažuješ.

XX. SVÄTÁ OMŠA ROZMNOŽUJE BOŽIE MILOSTI AJ NEBESKÚ BLAŽENOSŤ

V mestách a obciach sa konávajú výročné trhy, pri ktorých sú ponúkané na predaj rozličné užitočné veci. A podobne Cirkev svätá, ba celé nebo každodenne koná trh, pri ktorom ponúka na kúpu najdrahocenejšie veci. A čo dáva na predaj? Milosť Božiu a oslavu nebeskú! A aj keď je tento tovar veľmi drahocenný, je možné ho kúpiť úplne lacno, ba bez peňazí! Počuj, ako nás na tento trh pozýva prorok Izaiáš, keď nás volá: „Vy, ktorí nemáte striebra,

³²⁵ Lib. 3. epist. 11 ;

³²⁶ Conc. 38. in psal. Miserere.

*poponáhľajte sa ... kupujte bez striebra a bez akejkol'vek platby!*³²⁷ Tiež žalmista Pána tvrdí, že nebeské veci je možné dostať zadarmo, keď spieva: „*Milosť a slávu dá Hospodin.*“³²⁸ Milosti a slávu síce Pán udeľuje pri mnohých príležitostiach, avšak zriedkakedy štedrejšie, ako pri svätej omši. To chcem v tejto Hlave dokázať, avšak ešte skôr vysvetlím čo je *milosť*.

Milosť je vnútorná, nadprirodzená pomoc, ktorú nám Boh udeľuje pre zásluhy Ježiša Krista ku spáse našich duší. Rozoznávame dvojakú milosť: *posväcujúcu* a *pomáhajúcu*. *Posväcujúca* milosť Božia je nezaslúžený, nadprirodzený dar, ktorý našej duši udeľuje Duch Svätý, aby sme sa z hriešnikov stali spravodlivými deťmi Božími a dedičmi nebeskými. Podstata posväcujúcej milosti Božej spočíva v tom, že ona tvorí nadprirodzenú, do našej duši vliatu akosť, pomocou ktorej bývame nad svoju vlastnú prirodzenosť vyzdvihnutí, prirodzenosti Božej účastní alebo jej podobnými učeniami. Rímsky katechizmus opisuje milosť posväcujúcu takto: „*Táto milosť je, ako to cirkevný Tridentický koncil všetkým veriacim pod trestom vylúčenia z Cirkvi na verenie predkladá, nie iba odpustením hriechov a nie iba akousi vonkajšou priazňou Boha k nám, ale božskou, v duši väziacou vlastnosťou čiže akosťou. Je ako leskom a svetlom, ktorým všetky poškrvny našich duší bývajú zničené a duše samotné krajšími a skvelejšími učinené.*“³²⁹ A táto milosť zostáva v duši naveky, iba ak by ju z nej človek smrteľným hriechom nevypudil.

Pomáhajúca milosť Božia je tá vnútorná, nadprirodzená pomoc, ktorou Boh osvecuje náš rozum a pobáda našu vôľu, aby sme sa zlého varovali a dobrého si žiadali a ho vykonávali. *Pomáhajúca* milosť Božia slúži na to, aby posväcujúca milosť Božia bola do našej duše uvedená; alebo aby, keď už v stave posväcujúcej milosti sme, bola táto konaním dobrých skutkov v nás rozmnožená a uchovaná. Čím viac spoznáme posväcujúcu milosť Božiu v jej veľkosti a vznešenosti, tým lepšie dokážeme oceniť aj božskú moc a veľký význam milosti Božej pomáhajúcej.

Akou vzácnou vecou je milosť Božia, o tom učí svätý Tomáš Akvinský, zvaný „*anjelsky učiteľ*“, týmito slovami: „*Cena celého sveta so všetkým, čo v ňom je, má pred Bohom menšiu cenu, ako milosť jedného jediného človeka.*“³³⁰ Túto pravdu však sotva možno uveriť a tým menej ju pochopiť, a predsa spočíva na najpevnejších základoch. Lebo ak človek má milosť Božiu, je priateľom Božím a keď zomrie v tejto milosti Božej, Boh mu dopriava nebeské statky, ba On sám sa mu dáva za odmenu, ako povedal Abrahámovi, hovoriac: „*Ja som tvoj ochranca a tvoja veľmi veľká odplata!*“³³¹ Keďže však poklady nebies i zeme sú v Bohu; ba pretože Boh je neskonale viac, než všetko, čo na nebi aj na

³²⁷ Izai. 55, 1.;

³²⁸ Žalm 83, 12;

³²⁹ De baptis. num. 49;

³³⁰ I. 2, qu. 113. a 9. ad 2;

³³¹ I. Mojž. 15, 1;

zemi je, z toho vyplýva, že keď človek za verné užívanie milosti Božej dostane ako odplatu Boha samého, získava na stotisíckrát viac, ako keby si celý svet aj so všetkými jeho pokladmi zaslúžil! Z toho môžeš ľahko usúdiť, ako hlúpo konajú ľudia, ktorí pre biedny, okamžitý, hriešny pôžitok ľahkomyselnejšie než Ezau opúšťajú dedičstvo, väčšie ako svet! Prorok Jeremiáš sa tejto hlúposti čuduje slovami: „*Žasnite nad tým nebesia a brány jeho skormúťte sa veľmi.*“³³² Kto by bol tak opovážlivý a hlúpy, aby pre krátky, hriešny pôžitok chcel, aby slnko zmizlo zo sveta, aby hviezdy spadli z neba, aby sa všetky živly vzbúrili a tak aby bol celý svet obetovaný jeho hrdlu a jeho žiadostivosti?! Čo ale znamená záhuba celého sveta v porovnaní so stratou milosti Božej? A predsa ľudia strácajú milosť Božiu tak ľahko, tak často! A ako málo je tých, ktorí sa snažia, od takej hroznej straty uchrániť seba alebo iných! A ako veľmi málo je tých, ktorí sa pre takú stratu aspoň rmútia a ju oplakávajú!

Uvažuj ďalej, že zbožný človek posväcujúcu milosť Božiu v sebe rozmnožuje každým dobrým skutkom a čím dlhšie zbožne žije, tým viac milostí si zasluhuje; a nie iba veľkými dobrými skutkami, ale aj každým nepatrným skutkom, ako keď si v sebe vzbudzuje nejakú dobrú myšlienku, keď svoju vôľu roznecuje k dobrému, keď sa pokoruje pred Bohom, alebo keď si len vo svojom srdci povzdychne: „*ó, môj Bože! ó najmilší Ježišu!*“ a podobne. Všetky takéto myšlienky, slová i skutky v človeku rozmnožujú posväcujúcu milosť Božiu; za každý z takýchto úkonov dostáva človek nové milosti, ale aj hojnejšie odplaty v nebi, ako o tom vydáva svedectvo sám Spasiteľ, keď uisťuje: „*A kto by dal piť jednému z týchto maličkých čo len za pohár studenej vody v mene učeníka, veru, hovorím vám: Nepríde o svoju odmenu.*“³³³ Takto konajúci totiž v nebi dostane väčšiu poctu aj radosť; Boh mu ich udelí štedrejšie; dá sa mu lepšie spoznať; dá mu väčšiu schopnosť, aby ho mohol vrúcnejšie milovať a dokonalejšie požívať. Ak si je teda možné posväcujúcu milosť Božiu tak ľahko zaslúžiť a za jej verné užívanie dosiahnuť takú veľkú odplatu, kto by rád nečinil ľuďom dobre a Bohu z celého srdca neslúžil?

Počúvaj ďalej, aké podivuhodné veci pôsobí milosť Božia v duši: Predovšetkým robí dušu nevýslovne krásnou a tak spanilou a príjemnou, že krása slnka, hviezd, kvetov i ľudí s ňou nemôže byť vôbec porovnaná. Keby si mohol dušu, vyzdobenú milosťou Božou, uvidieť telesnými očami, musel by si vyznať, že všetka prirodzená pozemská krása pred ňou bledne. Hoci tento nebeský lesk milosti Božej je nášmu telesnému oku, ba aj nášmu duchovnému zraku neviditeľný, nestráca tým nič zo svojej výnimočnosti, ba práve táto vlastnosť svedčí o vznešenosti, pretože všetko, čo môžeme telesnými očami vidieť a rozumom svojho ducha postihnúť, sa môže vyznačovať iba veľmi obmedzenou a pozemskou krásou. Bohomyselný Blossius hovorí: „*Je isté, že keby krása duše,*

³³² Jerem. 2, 12;

³³³ Mat. 10, 42. V preklade Písma sv. z r. 1995 ... ako učeníkovi, veru...

ozdobenej milosťou Božou, mohla byť videná, tak by dívajúcich sa naplnila takým nesmiernym prekvapením a úžasom, že by boli ako bez seba!“ Keď raz Boh pri zjavení ukázal túto krásu svätej Kataríny Sienskej, bozkávala šľapaje tých, ktorí sa snažili priviesť hriešnikov späť k milosti Božej a úžasom ako bez seba povedala svojmu spovedníkovi: „Ó, otče môj! Keby ste bol zbadal krásu duše, ozdobenej milosťou Božou, zaiste by ste za každou išiel tisíckrát na smrť.“ A Kristus Pán sám, ktorý pre tento lesk svätých duší prišiel z neba na svet, povedal svätej Brigite, že „keby mala ten lesk uvidieť telesnými očami, bola by ním tak oslepená a premožená, že by sa ako krehká nádoba rozsypala a bez života klesla k zemi.“

Po druhé: milosť Božia privádza dušu k priateľstvu s Bohom a pôsobí, že Boh a omilostená duša sa stávajú dvomi vernými a dôvernými priateľmi. O tomto priateľstve sa Spasiteľ zmieňuje, keď hovorí: „Už vás nebudem nazývať služobníkmi ... ale nazval som vás priateľmi.“³³⁴ K týmto slovám svätý Cyril Alexandrijský poznamenáva: „Čo je väčšie, čo je vznešenejšie nad to, byť a nazývať sa priateľom Kristovým? Táto dôstojnosť prevyšuje všetky medze ľudskej prirodzenosti. Lebo všetky veci slúžia Stvoriteľovi, ako spieva žalmista Pána; a niet ničoho, čo by jeho slúženiu nepodliehalo. Ale ak je to tak, potom Pán povznáša svojich služobníkov, ktorí jeho prikázania verne plnia, k nadprirodzenej oslave, keď ich nenazýva služobníkmi, ale priateľmi a tiež ako k priateľom sa k nim správa.“³³⁵ A v tomto priateľstve s Bohom nás milosť Božia robí účastnými na božskej prirodzenosti; do duše nám vtláča jeho nadprirodzený obraz a robí nás tak akosi Bohu rovnými a jeho najvrúcnejšej dôvernosti hodnými. Áno, milosť Božia našu prirodzenosť tak premieňa a s Bohom tak vrúcne spája, že Boh v nás akoby sám seba nachádza a tak nás môže milovať s tou istou láskou, akou miluje samého seba. Takto býva človek, v biede a nečistote zrodený, milosťou Božou nad všetky nebesia vyzdvihnutý a Bohom ako pravý priateľ objímaný. Áno, keď hriešnik svojou nevierou, čiže ťažkým hriechom túto pásku priateľstva s Bohom pretrhne, Boh ho napriek tomu nechce nadobro opustiť, ale zostáva takmer stáť pred prahom jeho duše a stále klope a prosí, aby mohol opäť vojsť ako sám hovorí: „Áno, stojím pri dverách a klopem. Ak niekto počuje môj hlas a otvorí dvere, vojdem k nemu a budem s ním večerať a on so mnou.“³³⁶

Po tretie: duša človeka býva milosťou Božou tak zušľachtená, že sa stáva nielen priateľkou Božou, ale aj dieťaťom Božím. Keby cisár prijal žobravé dieťa za svoje, aká veľká česť by to bola pre také úbohé dieťa! Ale tisíckrát väčšou čťou pre dušu je, keď ju oslavy najhodnejší Boh prijal za svoje dieťa! Tomu sa čuduje miláčik Pána, keď píše: „Pozrite, akú veľkú lásku nám daroval Otec:

³³⁴ Ján 15, 15 ;

³³⁵ Comment. in Joan. lib. 10. cap. 23 ;

³³⁶ Zjav. 3, 20;

*voláme sa Božími deťmi a nimi aj sme!*³³⁷ A svätý Pavol k tomu dodáva: „*A ak synovia, teda aj dediči; zaiste dediči Boží a spoludediči Kristovi.*“³³⁸ Ó, aký bohatý je podiel toho, kto je dedičom Božím! Ako nie je možné vystihnúť, akým veľkým a bohatým Pánom je nekonečný Boh, tak nemožno ani pochopiť, akou veľkou ct'ou a milosťou je byť dieťaťom aj dedičom Pána Boha. Nič teda nepoukazuje na vznešenosť milosti Božej tak, ako práve to, že ona nás robí Božími deťmi; podobne ako na druhej strane nás nič tak nepobáda k tomu, aby sme nad láskou Pána Boha k nám žasli, ako práve to, že nás prijal za svoje deti.

Z toho, že nás Boh urobil svojimi priateľmi, ba že nás prijal i za svoje deti, vyplýva, že Boh je k duši človeka nesmierne štedrý a že s ňou hojne zdieľa svoje dary. Udeľuje jej cnosti i bohomyseľnosti; naplňa ju útechami, dobrými žiadosťami a vnútornými radosťami. Ochraňuje ju, posilňuje ju, riadi a spravuje ju; ba, ako sme už počuli, odovzdáva jej seba samého a celkom sa s ňou spája, ako hovorí Písmo: „*Jeho božská moc nám darovala všetko... Skrze Pána Ježiša nám Boh daroval veľké a drahé prísľuby, tak aby sme sa skrze ne stali účastnými na Božej prirodzenosti.*“³³⁹ Či to nie sú vznešené, nad akékoľvek pomyslenie bohaté dary? Keď si vážime priazeň a blahosklonnosť vysoko postavených pánov a ju s horlivosťou vyhľadávame, s o čo väčšou horlivosťou a žiadostivosťou máme teda vyhľadávať takú drahocennú priazeň a milosť u Boha!

I. Svätá omša obzvlášť rozmnožuje milosť Božiu

Z tohto krátkeho vysvetlenia už môžeš trochu spoznať, akou vznešenou vecou je milosť Božia a ako si naozaj zasluhuje to, aby si sa o ňu so všetkou usilovnosťou pričinoval. Prvýkrát ti Boh svoju posväcujúcu milosť daroval na krste svätom a keď si ju ťažkým hriechom stratil, opäť ti ju vrátil pri kajúcnom prijatí sviatosti pokánia. Túto posväcujúcu milosť Božiu rozmnožuješ každým dobrým skutkom, ktorý vykonáš v stave tejto milosti Božej. Čím je skutok dokonalejší a čím lepšie ho vykonáš, tým väčšie a hojnejšie milosti od Boha zaň dostaneš. Z toho usúď, ako veľa posväcujúcej milosti Božej môžeš získať nábožnou účasťou na svätej omši, keď ona je jedným z najlepších dobrých skutkov, ako si sa v tejto knihe už presvedčil! To, že svätá omša milosť Božiu skutočne a obzvlášť rozmnožuje a oslavu nebeskú zväčšuje, o tom svedčia teológovia na mnohých miestach svojich spisov, z ktorých teraz niektoré uvediem.

„Nie iba kňazi, ale aj tí, ktorí svätú omšu dajú slúžiť a ktorí sa na svätej omši nábožne zúčastňujú, si môžu podľa svojej hodnosti zaslúžiť rozmnoženie

³³⁷ 1. Ján 3, 1;

³³⁸ Rim. 8, 17;

³³⁹ 2. Petr. 1, 3. 4;

posväcujúcej milosti Božej a nebeskej oslavy; a zasluhujú si to podľa toho, do akej miery pri obete svätej omše spolupôsobia.“ Týmito slovami vyjadruje zbožný učiteľ duchovného života, kňaz Gervasius³⁴⁰, že kňazom, ktorí svätú omšu obetujú, sa dostáva pri každom obetovaní rozmnoženia posväcujúcej milosti Božej aj budúcej oslavy. Ako veľa si zasluhujú, to je možné posúdiť z toho, že kňaz pri každej svätej omši musí urobiť viac ako päťsto obradov, ako to vyžadujú omšové predpisy. Keďže obrady sú konané z poslušnosti, už preto z nich má väčšiu zásluhu. Keď teda kňaz, slúžiaci svätú omšu, pri obradoch všetky slová zreteľne vyslovuje a svätú omšu vôbec s pozornosťou, pobožnosťou a rozvahou obetuje, svoje zásluhy stále rozmnožuje. Naproti tomu, keby niektorý kňaz na predpísané obrady moc nedbal a so svätou omšou sa ponáhľal, tak by nielen svoje zásluhy, z nej plynúce, premrhal, ale dopustil by sa aj toľkých hriechov, koľko obradov a predpisov by z hriechnej nevedomosti alebo nedbanlivosti riadne nevykonal.

Rozmnoženie posväcujúcej milosti Božej a budúcej slávy si ďalej zasluhujú tí, ktorí si žiadajú, aby za nich alebo za iných bola obetovaná svätá omša. Lebo tým, že sa svätá omša obetuje Bohu, sa tiež stávajú účastnými na moci aj ovocí tej istej svätej omše; a ak sú v stave posväcujúcej milosti Božej, nadobúdajú rozmnoženie tej istej milosti.

Tí, ktorí sa na svätej omši nábožne zúčastňujú, nadobúdajú veľké rozmnoženie posväcujúcej milosti Božej a budúcej slávy nielen pre zbožnosť, ktorú pri svätej omši dávajú najavo, ale aj pre rôzne cnosti, ktoré pri svätej omši konajú. Lebo predovšetkým si vzbudzujú žiaľ a ľútosť toľkokrát, koľkokrát sa pri nej so skrúšeným a pokorným srdcom bijú do prs. Ďalej znamenitým spôsobom osvedčujú svoju vieru, pretože považujú za pravdu to, že Pán Ježiš je vo svätej Hostii skutočne prítomný a na oltári sa obetuje svojmu nebeskému Otcovi za hriešnikov. Táto viera je základom našej spásy. A pretože vo viere sa náš rozum s pokorou skláňa pred slovom Božím, je osvedčovanie viery zároveň jedným z najzáslušnejších dobrých skutkov. Koľkokrát teda pohliadneš na svätú Hostiu, alebo ak na ňu nemôžeš hľadieť, koľkokrát si predstavíš, že Pán Ježiš je prítomný na oltári, toľkokrát konáš veľmi cnostné dielo a zasluguješ si veľké milosti, ktoré ti po tvojej smrti pomôžu, aby si v nebi postúpil o niekoľko stupňov vyššie.

Popri cnosti viery vo svätej omši tiež osvedčuješ cnosť klaňania; a to nie len raz, ale toľkokrát, koľkokrát sa skloníš a vnútri aj navonok dáš svojmu Bohu najavo svoju úctu. Hoci tak konáš len svoju povinnosť, Kristus Pán má v tvojom počínaní predsa zvláštne zaľúbenie a odmeňuje ťa zaň novou milosťou. Keď po premenení pri pozdvíhaní s pokorou pozeráš na najsvätejšie Telo a na kalich s predrahou Krvou Pána, osvedčuješ tak svoju zbožnosť; a ak pravé Telo a pravú Krv Pána Ježiša, v týchto svätých spôsoboch ukryté, prinášaš nebeskému Otcovi

³⁴⁰ De Missa; num. 45 ;

na obeť, preukazuješ mu najvyššiu česť a najväčšiu službu. Lebo tento Dar je tak znamenitý, že Boh sa preň stáva človeku dlžníkom. Ba, koľkokrát pri svätej omši povieš: „*Môj Bože! obetujem Ti Tvojho milého Syna, obetujem Ti jeho prehorké umučenie, obetujem Ti jeho prebolestnú smrť*“, toľkokrát osvedčuješ cnosť štedrosti voči Bohu a každým takýmto obetovaním si zasluhuješ nové milosti a nové odmeny. Ak sa počas svätej omše modlíš: „*Pane! obetujem Ti túto svätú omšu za všetkých živých aj mŕtvych, najmä za tých za ktorých som najviac povinný sa modliť*“, osvedčuješ tým lásku k blížnemu a zaslúžiš si bohatú odmenu. Ak počas svätej omše duchovne prijímaš, čiže si žiadaš, aby si s kňazom smel skutočne prijímať Telo i Krv Pána, zasluhuješ si tak zvláštne milosti a dostane sa ti tiež duchovného nasýtenia i napojenia. Predovšetkým vedz, že zbožná účasť na svätej omši je jedným z najznamenitejších a najzáslušnejších dobrých skutkov; ba skutkom božským, ako o tom svedčí Cirkev svätá slovami: „*Musíme nutne vyznať, že veriaci kresťania nemôžu vykonať iné tak sväté, ba božské dielo, ako keď svätú omšu slúžia, alebo sa na nej zúčastňujú.*“ Preto tiež pri svätej omši nadobúdaš podstatné rozmnoženie milosti Božej i budúcu slávu. Pretože inoverci sa často rúhajú svätej omši, pohŕdajú ňou a označujú ju za modlárstvo, Bohu Najvyššiemu sa tiež veľmi páči, keď tieto potupy svätej omše sa snažíme zahľadiť a napraviť nábožnou účasťou na nej. To Boh odpláca ešte zvláštnymi milosťami ako o tom výslovne svedčia svätí Otcovia.

Svätý Cyril Jeruzalemský hovorí: „*Medzi tých, ktorí sa na svätej omši dôstojne zúčastňujú, bývajú hojne rozdeľované duchovné dary.*“³⁴¹ Svätý Cyprián píše: „*Tento nadprirodzený Chlieb a tento posvätený Kalich slúži k životu a k spáse celého človeka.*“³⁴² Pápež Innocent III. hovorí: „*Mocou obeti svätej omše bývajú všetky naše cnosti rozmnožené a ovocie všetkých milostí nám hojne rozdeľované.*“³⁴³ Preto právom napomínal mučeník svätý Maximus kresťanov, „*aby nikdy nezanedbávali obeť svätej omše a to pre milosť Ducha Svätého, ktorú on prítomným najštedrejšou mierou rozdeľuje.*“ Konečne Forner hovorí: „*Sila zásluh z utrpenia Ježiša Krista vo svätej omši mocne pôsobí množstvom podivuhodných milostí a nadbytkom nebeských statkov.*“³⁴⁴ Či tieto slová nie sú znamenitými svedectvami svätých Otcov o božskej milosti, ktorá býva vo svätej omši bohato, áno nadbytočne, udeľovaná?

K týmto svedectvám musím ešte pripojiť to, čo píše Osorius: „*Keby dal otec svojmu synovi desať tisíc hrivien zlata, aby s nimi obchodoval, či by sa tento syn aj pri nepatrnej námahe nestal skoro bohatým človekom? A teraz pozoruj, aké veľké poklady ti tvoj nebeský Otec dáva vo svätej omši, aby si bol podobný kupcovi, ktorý hľadá vzácne perly a mnoho získava. Boh Otec ti vo svätej omši*

³⁴¹ Catech. mistag. cap. 5;

³⁴² Sermo de coena ;

³⁴³ De myster. missae lib. 3 ;

³⁴⁴ Conc. 83. num. 10. in psal. Miserere;

odovzdáva svojho jednorodeného Syna, v ktorom osobne prebýva plnosť božstva a v ktorom sú skryté všetky poklady múdrosti a umenia.³⁴⁵ Ak teda aj svojho Syna za nás všetkých vydal, ako by nám s ním nedaroval všetko ostatné?³⁴⁶ Tak ti teda Boh Otec vo svätej omši dáva svojho Syna a s ním zároveň všetky jeho zásluhy i zadosťučinenie. Dáva ti jeho Telo i Krv, jeho ľudské Telo i ľudskú Dušu a všetky jeho poklady i vzácnosti, ktoré si vydobyl. Pozoruj teda, aké početné a aké veľké dary denne vo svätej omši dostávaš a s akým malým pričinením sa obohacuješ, keď totiž svojmu Bohu jeho Syna aj so všetkými jeho zásluhami na obetu prinášaš! Ale aký zisk si mal až doposiaľ zo svätej omše? Ak nie si doposiaľ bohatý na poklady posväcujúcej milosti Božej, či na tom nenesie vinu tvoja nedbalosť?

Ak teraz uvážiš tieto milosti a pripomenieš si ďalej tiež tých sedemdesiat sedem úžitkov a dobrých darov, plynúcich z nábožnej účasti na svätej omši, ako som už vysvetlil v 3. Hlave tejto knihy, musíš uznať, že na svete niet takého dobrého skutku, ktorým by si si mohol vydobyť toľko milostí a získať toľko zásluh, ako práve obetou svätej omše, či ju už nábožne slúžiš alebo sa na nej nábožne zúčastňuješ!

2. Svätá omša obzvlášť rozmnožuje nebeskú slávu

Akým skvostným, ale aj nepochopiteľným darom je nebeská sláva, pre ktorú sme stvorení, po ktorej vzdycháme a ktorú si najvrúcnejšie požívať prajeme! Ale čo ešte povedať o rozmnožení tejto nebeskej slávy, keď aj jej najmenšia čiastka je už taká veľká a sladká, že podľa slov svätého Pavla: „*Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevstúpilo to, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú*“³⁴⁷ Katolícka Cirkev síce učí³⁴⁸, že všetky dobré skutky spravodlivého človeka si zaslúžia rozmnoženie milosti Božej a nebeskú slávu; ale nehovorí a nemôže tiež povedať, ako mnoho milosti a slávy nám dobývajú. V súvislosti so svätou omšou Spasiteľ povedal svätej Gertrúde: „*Každý človek rozmnožuje a zhromažďuje svoje zásluhy pre večný život, koľkokrát sa nábožne zúčastní na svätej omši*“³⁴⁹ Týmito slovami je naznačené, že keď sa niekto snaží s nábožnosťou sa zúčastniť na svätej omši, rozmnožuje si svoju slávu v nebi. Ako veľmi si potom niekto dobrými skutkami môže rozmnožiť svoju slávu v nebi, na to poukazuje Spasiteľ svojim prísľubom: „*Dávajte a dajú vám: mieru dobrú, natlačenú, natrasenú, vrchovatú vám dajú*

³⁴⁵ Kol. 2, 3;

³⁴⁶ Rim. 8, 32;

³⁴⁷ 1. Kor. 2, 9 ;

³⁴⁸ Concil. Trid. sess. 6, can. 24;

³⁴⁹ Zjav. 3. kn. 18. kap. § 4

do lona. “³⁵⁰ Akou veľkou teda musí byť naša odmena v nebi za najznamenitejší z dobrých skutkov, totiž za nábožné obetovanie svätej omše!

Je isté, že každý človek každou svätou omšu, na ktorej sa s nábožnosťou zúčastňuje, si zasluhuje vždy nový stupeň nebeskej slávy. Podobne ako keď niekto vystupuje po schodoch a každým krokom prichádza vyššie, tak človek, ktorý sa na božskej obeti svätej omše s nejakou nábožnosťou zúčastňuje, každou svätou omšou postupuje o stupeň vyššie v nebi. Kto sa potom s väčšou nábožnosťou zúčastňuje na svätej omši, vystupuje o dva stupne vyššie v nebi; a kto sa s ešte väčšou uzbranosťou mysle a nábožnosťou zúčastňuje na svätej omši, vystupuje pri každej vyššie o tri aj viac stupňov v nebi. Čím vyššie potom kto v nebi vystúpi, tým viac sa Bohu priblíži a tým jasnejšie ho tiež poznáva, tým vrúcnejšie ho miluje, tým zvrchovanejšou mierou ho aj požíva. Tiež sa na každom vyššom stupni stáva krajším, lesklejším, lepším, oslávenejším a u všetkých svätých váženejším. Koľkokrát sa na svätej omši zúčastníš, toľkokrát sa to v nebi zaznamenáva a vyšší stupeň slávy sa ti určuje. A túto slávu nestratíš nikdy, iba vtedy, keby si sa dopustil smrteľného hriechu. Keď by si sa však potom kajúcny prijatím sviatosti pokánia s Bohom opäť zmieril, dostaneš tiež späť ten istý stupeň slávy, ktorý si predtým stratil. Ak sa teda budeš po celý svoj život denne s nábožnosťou zúčastňovať na svätej omši, koľko stupňov nebeskej slávy ti bude za túto tvoju horlivosť pririeknutých! Akým znamenitým kniežaťom, alebo akou vznešenou kňaznou budeš potom v nebi! Ó, koľkého bohatstva a radostí tam budeš mať! Ak si denne býval na dvoch alebo na troch svätých omšiach, bude tvoja sláva v nebi dvojnásobne alebo viacnásobne zvýšená.

Počuj, ako podivuhodne o tomto píše svätý Pavol: „*Ved' naše terajšie ľahké súženie prinesie nám nesmierne veľkú váhu večnej slávy.*“³⁵¹ Vezmi si tieto slová k srdcu a uvažuj o ich zmysle! Lebo sú tak vznešené, že im sotva možno uveriť. Kto by tiež mohol veriť to, že kratučké a ľahké súženie nám môže získať nad akúkoľvek mieru veľkú slávu, keby nám to Písmo sväté samo tak jasnými slovami netvrdilo? Ale keď svätý Pavol mohol napísať, že aj za kratučké a ľahké súženie budeme mať tak vznešenú odplatu, zaiste môžeme všetkým právom tvrdiť, že nesmiernu odplatu dostanú tí, ktorí sa na svätej omši nábožne zúčastňujú. Lebo zúčastniť sa na svätej omši zaiste znamená podrobiť sa kratučkému a ľahkému súženiu čiže sebazapreniu. Keď máš ďaleko do kostola; keď je cesta k nemu blatistá a namáhavá; keď v zime pri svätej omši mrzneš; keď kvôli svätej omši musíš skôr vstať z lôžka; keď musíš niektoré práce odložiť, aby si sa mohol na svätej omši zúčastniť; keď častejšie počas svätej omše nemôžeš svoju myseľ dostatočne uzobrať a s vrúcnou nábožnosťou sa modliť, tak tieto a podobné ťažkosti sú ľahkými umŕtvovaniami, ktorým sa

³⁵⁰ Luk. 6, 38.

³⁵¹ 2. Kor. 4, 17;

nepodrobuješ pre veci časné, ale pre vykonanie najvznešenejšej bohoslužby, pre vykonanie najdôležitejšieho zo všetkých dobrých skutkov, pre účasť na svätej omši. Z toho však vyplýva, že toto kratučké a ľahké súženie a nepohodlie ti zjednáva veľkú slávu v nebi; a že ti každé z týchto sebazaprení pomôže o niekoľko stupňov vyššie v nebi.

Akúsi predstavu o tejto veľkej sláve v nebi ti ukážem na peknej legende. Istý roľník mal takú veľkú úctu a lásku ku svätej omši, že keď pri práci na poli alebo v lese počul vyzváňať na svätú omšu, zanechal svoj pluh aj svoje voly a hneď sa ponáhlal do kostola. Tento zbožný obyčaj začal v mladosti a usilovne v ňom zotrval až do staroby. A keď tak išiel raz z poľa do kostola a cesta bola pre zlé počasie veľmi ťažká, povedal si: *„Som starý muž a nemôžem už tak vykračovať ako v mladosti. Domnievam sa, že sa Boh nebude preto na mňa hnevať, keď nebudem naďalej viac z poľa tak ďaleko do kostola dochádzať. Keď budem doma a budú vyzváňať na svätú omšu, tak pôjdem na svätú omšu, ale ak budem na poli, budem v mene Pána vo svojej práci pokračovať.“* Keď sa takto rozhodol, počul za sebou niekoho prichádzať a keď sa obzrel, uvidel anjela, ktorý mal lono naplnené kvitnúcimi ružami. Ten anjel bol taký krásny, že roľník sa domnieval, že vidí samého Pána Boha. Preto padol pred ním na kolena a povedal: *„Ó, môj milý Bože, čím som si zaslúžil tú milosť, že ku mne prichádzaš?“* Anjel odpovedal: *„Nie som Boh, ale tvoj anjel strážny.“* A roľník povedal: *„Ó, milý anjel môj! čo to znamená, že som sa stal hodným ťa uvidieť?“* Anjel povedal: *„Boh ma poslal, aby som za tebou chodil a to som tiež vždy robil, keď si z poľa na svätú omšu odchádzal.“* „A prečo?“ pýtal sa roľník. Anjel odpovedal: *„Koľko krokov si urobil ku kostolu, toľko ruží vypučalo na tvojich šľapajach. Tie som po každej zbral a do neba priniesol.“* Potom otvoril svoje lono, ukázal mu ruže, a povedal: *„Pozri, to sú tie ruže, ktoré som dnes zbral z tvojich stôp! Preto ti radím, aby si nerobil to, čo si sa práve rozhodol, ale aby si neprestával tak usilovne prichádzať do kostola, ako si to činil od mladosti. Ak zotrváš v tomto svojom chválitebnom diele verne až do konca, budem tvoju hlavu korunovať pri tvojej smrti ružami a ružami ovenčím aj tvoj trón v nebi, na tvoju večnú česť a slávu.“* Potom anjel zmizol. Roľník bozkával anjelove šľapaje, prelievajúc slzy radosti a ďakoval Bohu za toto utešené zjavenie. Toto zjavenie potom viac nemohol vymazať zo svojej mysle a krásou anjela a ľúbeznou vôňou ruží bol tak rozradostený nad nebeskými vecami, že sa mu všetko pozemské hnusilo. A po tomto zjavení žil len krátky čas a zomrel viac z túžby po nebeských radoostiach, než pre bolesti v chorobe.

Ak mu Boh už každý krok ku chrámu Pána tak bohato odmenil, o čo viac ho asi odmenil ešte len za nábožnú účasť na svätej omši!

3. O duchovnom svätom prijímaní

Posväcujúca milosť Božia a sláva v nebi bývajú tiež rozmnožené a zvýšené duchovným svätým prijímaním, keď ho konáme s pravou nábožnosťou. Duchovné sväté prijímanie je vrúcna žiadosť, aby sme mohli Krista Pána prijať a s ním sa spojiť. Toto spojenie s Pánom Ježišom sa môže stať aj mimo sviatosťné prijímanie a človeku môže zjednať veľa spasiteľných milostí. Keď Kristus Pán v ľudskej podobe kráčal po zemi, uzdravil mnohých chorých vkladaním svojich svätých rúk, ale tiež uzdravil mnoho neprítomných iba svojim slovom, ako dcéru kanaánskej ženy, syna kráľovského úradníka alebo stotníkovho služobníka. A podobne udeľuje mnoho milostí tým, ktorí ho v najsvätejšej Sviatosťi hodne prijímajú, ale nemenej robí účastných svojich milostí aj tých, ktorí majú veľkú žiadosť, aby ho mohli prijať. O tomto duchovnom svätom prijímaní treba rozumieť to, čo povedal Pán Ježiš: „*Ja som Chlieb života (čiže oživujúci). Kto prichádza ku mne, nebude lačniť a kto verí vo mňa, nebude nikdy smädný!*“³⁵² Lebo čo znamená prichádzať ku Kristovi, než v neho veriť, v neho dúfať a jeho milovať? Ale kto si praje toto robiť alebo činiť, duchovne prijíma a nikdy nebude smädný. Kristus Pán nespojil svoje milosti so sviatosťami tak, aby ich mimo prijímania sviatosťí nemohol udeľovať, ale mnohým ľuďom udeľuje viac milostí pri duchovnom svätom prijímaní, ako iným pri sviatosťnom svätom prijímaní, keď má totiž ten prvý oveľa väčšiu túžbu po ňom, než ten druhý. Lebo čím vrúcnejšie si kto žiada Krista Pána prijať, tým hojnejšie tiež nadobúda milosti z duchovného sv. prijímania.

Ak sa teda pýtaš, ako sa patrí duchovne prijímať? Odpovedá ti práve taký zbožný ako učený, biskup hebrónsky Forner, takto: „*Všetci tí, ktorí sa na svätej omši zúčastňujú a hodne sa pripravujú, bývajú Telom Kristovým duchovne nasýtení skrze ústa kňaza. Lebo sila svätej omše je taká veľká, že všetci tí, ktorí svoj úmysel spájajú s úmyslom kňaza pri oltári a žiadajú si byť účastní na obete svätej omše, tí zároveň s obetujúcim kňazom z tejto obete jedia a ovocie tohto duchovného pokrmu prijímajú.*“³⁵³ Toto ponaučenie je veľmi potešiteľné, najmä pre tých, ktorí by radi duchovne prijímali, ale nevedia, ako by sa pri tomto úkone mali správať. Lebo podľa výroku učeného Fornera postačuje, keď si pomyslia: „*Spájam svoj úmysel s úmyslom kňaza a žiadam si zároveň s kňazom pristúpiť k stolu Pána a ovocia tejto obete svätej omše sa stať účastným.*“

To, že nekňazi duchovným spôsobom prijímajú s kňazom, dokazuje ten istý duchovný učiteľ nasledujúcim porovnaním. „*Podobne ako údy tela bývajú práve tak nasýtené ako ústa, hoci sami nejedia, ale iba samotné ústa, práve tak bývajú ľudia nasýtení vo svätej omši duchovným spôsobom skrze ústa obetujúceho a prijímajúceho kňaza, hoci sami telesným spôsobom nič nejedia*

³⁵² Ján 6, 15;

³⁵³ Conc. 83. in psalm. Miserere;

ani neprijímajú. Lebo je slušné, aby ten, kto pri stole Pánovom s kňazom zároveň Bohu slúži, aj s týmto kňazom bol v duchu nasýtený. A ako by bolo neslušné, aby ten, kto pri kráľovskej tabuli prislúhoval, odchádzal hladný, tak si nie je možné ani pomyslieť, že by ten kto sa s nábožnosťou zúčastnil na svätej omši, odchádzal bez duchovného pokrmu.“

Biskup Forner ďalej ešte hovorí: „Podobne, ako pri slávnostnej hostine nikto z domácich netrpí hlad, deje sa aj pri svätej omši, v ktorej sa koná veľká večera, tak že nikto z prítomných s prázdnu neodchádza, iba že by dobrovoľne zatváral ústa svojho srdca pred rukou Ježiša Krista, ktorý mu duchovný pokrm podáva.“ A ďalej: „Podobne ako v pivnici, naplnenej novým vínom, je už vzduch presýtený vôňou vína, a prichádzajúceho opája, sa v obete svätej omše nachádza také množstvo milostí, že ony nielen všetko zlo od zúčastnených zapudzujú, ale sa aj na všetkých prúdom nebeskej blaženosti rozlievajú.“ Toto porovnanie je zaiste dostatočné na to, aby nám znázornilo, ako bývajú duchovným svätým prijímaním vo svätej omši nasýtení všetci prítomní.

Toto duchovné sväté prijímanie je teda sväté a spasiteľné, pretože človek môže skrze neho dosiahnuť veľa milostí. To učí aj naša svätá Cirkev na Tridentskom koncile, tvrdiac, že „Tí, ktorí v žiadosti jedia tento (im na oltári) predložený nebeský Chlieb, pociťujú jeho ovocie i úžitok skrze živú vieru, ktorá pôsobí skrze lásku.“³⁵⁴ Uvažuj teda, zbožná duša, aké utešené i radostné je toto učenie Cirkvi Pána! Ak teda každodenne nemôžeš Telo Pána skutočne prijímať v najsvätejšej Sviatosti, nie je ti predsa nič na závalu, aby si ho mohol denne vo svätej omši vo viere a so žiadosťou prijímať duchovne a tak sa stávať účastným jeho bohatých milostí.

XXI. SVÄTÁ OMŠA JE BEZPEČNOU KOTVOU NÁDEJE PRE ZOMIERAJÚCICH

Nikto nemôže vedieť aká horká je smrť, iba ten kto ju okúsil. Ale predsa môžeme aspoň tušiť, aká je smrť horká, keď stojíme pri smrteľnej posteli umierajúceho a pozorujeme jeho smrteľný boj. Vtedy naozaj porozumieme slovám, ktoré predniesol starogrécky mudrc Aristoteles, hovoriac: „Zo všetkých hrozných vecí niet nič hroznejšie ako smrť!“ A smrť nie je najhroznejšou vecou iba preto, že je odlúčením duše od tela, ale skôr preto, že je bránou do večnosti a privádza nás na prísny Boží súd. Keď si umierajúci obe tieto hrozné veci naživo predstavuje, jeho duša sa naplní takou úzkosťou, že sa mu srdce v tele chveje a studený pot mu vyráža.

³⁵⁴ Sess. 13. cap. 8.

Čo máme v tejto najväčšej biede robiť? Čím sa má zomierajúci potešiť, aby nezmalomyselnel? Čoho sa má pridržovať, aby ho diabol neuvrhol do zúfalstva? Odpovedám: Má priľnúť k milosrdenstvu Božiemu, v neho pevne dôverovať. Svätý Gregor hovorí takto: „*Kto robil vo svojom živote to, čo bol povinný robiť, ten nech sa pevne spolieha na milosrdenstvo Božie, ktoré ho určite neopustí. A kto nerobil to, čo by mal činiť, ten nech sa na neho nespolieha, lebo sa klamal.*“³⁵⁵ Ale kde je ten človek, ktorý vždy robil to, čo by mohol urobiť? Veru, medzi obyčajnými kresťanmi nájdeme medzi tisíckami sotva jedného. Lebo všetci by sme mohli vykonať oveľa viac dobrého, než konáme, len keby sme chceli.

Ak sa ma teda niekto pýta, načo sa môže zomierajúci človek najbezpečnejšie spoliehať, odpovedám mu: že sa nemôže spoliehať na nič bezpečnejšie, než na obetu svätej omše, ak ju vo svojom živote úprimne miloval, nábožne sa na nej zúčastňoval, mocne spoluobetoval a zriedka vymeškal. To preukážem z Písma svätého slovami žalmistu Pána, ktorý spieva: „*Obetujte obetu spravodlivosti (s úprimným úmyslom), dúfajte v Hospodina!*“³⁵⁶ Obetou spravodlivosti nie je však žiadna iná obeta, ale obeta svätej omše, ktorá božskej Spravodlivosti spláca dlhy, ktoré sme u nej svojimi hriechmi vyvolali a ktorá spravodlivo odčisťuje potupy, ktoré sme mu urobili. Toto nemohli úplne dokázať obety Starého Zákona, a preto ani nemohli byť úplne nazývané obetami spravodlivosti, ako obširne rozvádza Forner vo svojom výklade posledného verša žalmu Miserere a slov „*vtedy prijmeš obetu spravodlivosti.*“

Keďže Dávid spieva: „*Obetujte obetu spravodlivosti a dúfajte v Hospodina,*“ hovorí v duchu k nám kresťanom a napomína najmä kňazov, aby svätú omšu, obetu spravodlivosti, usilovne obetovali a potom sa bezpečne na Pána spoliehali, lebo touto obetou jeho hnev uzmierili a tresty za hriechy podľa spravodlivosti odpykali. To možno poznať aj z nasledujúceho verša toho istého žalmu: „*Obohatení sú plodom svojho obilia, i vína a oleja.*“³⁵⁷ Kňazi bývajú totiž pri svojom vysvätení pomazaní svätým olejom a pri svätej omši obetujú plody obilia a vína, ktoré premenením prinášajú všemohúcemu Bohu ako obetu najľúbenejšiu a obohacujú sa tak zásluhami a cnosťami. Preto kráľ Dávid ďalej spieva: „*V pokoji preto spať a odpočívať budem, lebo Ty, Hospodine, si mi dal zvláštnu nádej!*“³⁵⁸

Tieto slová hovorí David v mene každého veriaceho kresťana a poukazuje, načo by sa mal vo svojej hodine smrti najviac spoliehať. Že žalmista tieto Pánove slová hovorí v mene zomierajúcich, dáva Cirkev svätá najavo tým, že tieto jeho slová používa pri zomrelých keď hovorí: „*Odpočívajú v pokoji.*“ Kráľ Dávid

³⁵⁵ Moral; lib. 15, cap. 14;

³⁵⁶ Žalm 4, 6;

³⁵⁷ Žalm 4, 8; v novom preklade Písma sv. z r. 1995 je: „Môjmu srdcu dal si väčšiu potechu, než majú tí, čo oplývajú vínom a obilím.“

³⁵⁸ Žalm 4, 9. V novom preklade Písma sv. je: „V pokoji sa ukladám a usínam, lebo len ty, Pane, ma necháš odpočívať v bezpečí.“

hovorí: „*V pokoji spať budem,*“ „*in pace requiescam*“; a Cirkev o zomrelých hovorí: „*Resquiescant in pace*“; „*nech odpočívajú v pokoji.*“ Tak teda každý, kto sa vo svojom živote pozorne riadil radou kráľa Dávida a obeť spravodlivosti čiže svätú omšu s kňazom často Bohu obetoval, sa môže pevne spoliehať na premilosrdného Boha a v hodine smrti s Dávidom hovoriť: „*V pokoji spať a odpočívať budem, na obeť spravodlivosti čiže na svätú omšu spoliehajúc a v ňu dôverujúc; čiže v pokoji chcem začať svoj smrteľný spánok, a v pokoji svojho hrobu odpočívať až do súdneho dňa. Neľakám sa večnej smrti, lebo Ty si ma, ó Pane môj! v nádeji obzvlášť upevnil. Nemôžem si myslieť, že by som mal byť na veky zavrhnutý, pretože som Tebe, Bohu svojmu, tak často najpríjemnejšiu obeť spravodlivosti priniesol a skrze ňu som Ti tak často spôsobil neskonalé zaľúbenie, preukázal som Ti nekonečnú česť a nesmierne urážky, ktoré som Ti svojimi hriechmi spôsobil, podľa spravodlivosti som odpykal. Preto si ma tiež zvláštnym spôsobom v nádeji na večný život upevnil. S touto pevnou nádejou chcem v Pánovi zomrieť, s touto pevnou nádejou chcem v pokoji odpočívať a s touto pevnou nádejou chcem tiež pred Tvoj prísny súd predstúpiť.*“

Takto sa môže každý zomierajúci kresťan vo svojej najväčšej malomyselnosti potešovať a proti zúfalstvu posilňovať. Potom spozná, že svoju nádej postavil na pevnom základe, podobne ako ten zbožný muž, o ktorom rozpráva Pinellus. Tento zbožný muž nadmieru miloval svätú omšu a so zvláštnou nábožnosťou sa na nej skoro každodenne zúčastňoval. Keď spoznal, že sa blíži hodina jeho smrti, skladal svoju najväčšiu dôveru vo svätú omšu a tak aj v pokoji skončil. Jeho farár, ktorý ho pre jeho veľkú zbožnosť a pre veľmi cnostný, kresťanský život mal vo zvláštnej láske, sa pre jeho smrť veľmi zarmútil a usilovne sa modlil za pokoj jeho duše. Jedného dňa sa mu zomrelý zjavil vo veľkej sláve. Farár sa ho opýtal, kto je? A dostal odpoveď: „*ja som tvoj zomrelý farník, za ktorého sa tak usilovne modlíš.*“ A farár sa opýtal: „*Ako sa máš na onom svete?*“ A zjavenie odpovedalo: „*Milosťou Božou som sa stal dieťaťom v nebeskej blaženosti. Hoci som tvoje modlitby nepotreboval, predsa ti veľmi ďakujem, že si sa tak horlivo sa za mňa modlil.*“ Farár sa spýtal: „*Ktorý dobrý skutok z tvojho cnostného života na zemi Boh uznal v onom živote za jemu najmilší?*“ Duša odpovedala: „*Mojim najznamenitejším dobrým skutkom bola každodenná nábožná účasť na svätej omši. To mi prinieslo šťastnú hodinu smrti a milostivý súd.*“ Farár sa pýtal: „*A ako si býval prítomný na svätej omši?*“ Duša odpovedala: „*Keď som šiel z domu, poznamenal som sa vždy znamením svätého kríža a po ceste do kostola som sa modlil Otčenáš, prosiac Boha, aby mi ráčil udeliť milosť, aby som sa na svätej omši mohol zúčastniť so všetkou zbožnosťou. Keď som prišiel do kostola, padol som pred krížom na kolena a pomodlil sa k úcte piatich rán Krista Pána päť Otčenášov a Zdravasov. Počas svätej omše som sa nesprával inak, než akoby som bol býval na vrchu Kalvárii a videl svojho Spasiteľa visieť na kríži. Pri pozdvíhovaní svätej Hostie som sa klaňal svojmu*

Pánovi a Vykupiteľovi a obetoval jeho, aj svoju dušu a telo zároveň Bohu Otcovi. To bola moja každodenná pobožnosť, za ktorú som bol pre zásluhy Krvi a rán Pána Ježiša Krista odmenený nevýslovnou odplatom v nebi.“ Pri týchto slovách zjavenie zmizlo a zanechalo farára v najväčšej úteche a radostnom rozpálení.

Tohto zbožného muža môžu zaiste nasledovať všetci ľudia, najmä tí, ktorí bývajú v mestách, kde sa zavčasu rána aj neskôr slúži toľko svätých omší a môžu si s nepatrným namáhaním získať šťastnú hodinu smrti, aj milostivý súd, ako aj nevýslovnú odplatu v nebi. Tí potom, ktorí sa nemôžu na svätej omši zúčastniť, mali by si aspoň, ak sú svojimi pánmi, na štvrt' hodiny oddýchnuť od práce a odriekaním omšových modlitieb ju obetovať Bohu. Lebo pokiaľ viem, niet mocnejšieho prostriedku, na ktorý by sme sa mohli v hodinu smrti istejšie spoľahnúť, ako je každodenná nábožná účasť na svätej omši.

A to dokážem takto: podľa našej svätej viery sa nemôžeme na žiadnu vec tak pevne spoliehať a v ňu dôverovať, ako na zásluhy z utrpenia a smrti Pána. Tieto zásluhy Pána Ježiša Krista sú však vo svätej omši naozaj prítomné a bývajú všetkými, ktorí sa na svätej omši riadne zúčastňujú, obetované aj vzývané. A čo viac, bývajú všetkým, ktorí sú prítomní bez smrteľného hriechu, skutočne a pravdivo privlastňované a mierou prebohatou odovzdávané. Kto sa teda spolieha na svätú omšu, spolieha sa na zásluhy z utrpenia i smrti Pána.

Teraz by mohol niekto namietať: *„Každý veriaci musí zaiste pevne dôverovať v utrpenie a smrť Pánovu; lebo Kristus Pán preto tak trpel, aby naše hriechy zmazal a nás od večnej smrti ochránil, a preto tiež musíme oveľa viac dúfať v utrpenie a smrť Pána, než vo svätú omšu.*“ Na to odpovedám: Samozrejme, že musíme dúfať v utrpenie a smrť Pána, ale tak, že sa nám ovocie a zásluhy z utrpenia a smrti Pána privlastňujú. Ak sa nám neprivlastňujú, márna je naša nádej v utrpenie a smrť Pána! Lebo aký prospech majú veľkí hriešnici z toho, že za nich Kristus Pán trpel aj zomrel, ak budú predsa zavrhnutí? A prečo bývajú hriešnici zavrhnutí? Pretože im nebývajú zásluhy z utrpenia a smrti Pána privlastnené! A prečo im nebývajú privlastnené? Pretože sa takéhoto privlastnenia zásluh, plynúcich z utrpenia a milosti Pána, neurobili hodnými. A čím sa stávame hodnými, aby sme na zásluhách Pána Ježiša mohli mať podiel? Skrze pravú ľútosť, skrze hodné prijatie sviatostí, skrze konanie dobrých skutkov, najmä potom, keď svätú omšu s nábožnosťou slúžime alebo sa na nej zúčastňujeme. Lebo takto učí Cirkev svätá na Tridentском koncile: *„Ovocie z krvavej obeti na kríži sa nám v najhojnejšej miere rozdeľuje a nami prijímané býva skrze nekrvavú obeť svätej omše.*“³⁵⁹ A ďalej tam tiež učí: *„Svätá omša je ustanovená na to, aby nám bola skrze ňu privlastňovaná spasiteľná sila obety na kríži, na odpustenie tých hriechov, ktorými sa každodenne previňujeme.*“³⁶⁰

³⁵⁹ Sess. 22. cap. 2;

³⁶⁰ Kap. 1 ;

Pretože sa nám teda pri svätej omši bohato privlastňujú zásluhy Ježiša Krista, môžeme do nej všetkým právom vkladať pevnú dôveru.

Tak teda každý človek, ktorý sa počas svojho života často, rád a s horlivosťou zúčastňoval na svätej omši, sa môže pri svojej smrti tešiť a hovoriť: Či je možné, aby sa na mňa Boh hneval, keď som mu predsa obetovaním toľkých svätých omší preukazoval mnohé veľké služby a venoval mu mnohé vzácne dary, ktoré sú mu milšie ako všetky poklady nebies i zeme? Je možné, aby Boh ešte pamätal na moje hriechy a vyhradil mi za ne tresty, keď som ho denne tak pokorne prosil o odpustenie a jemu na splatenie svojich dlhov prebohaté zásluhy jeho Syna na obeť prinášal? Bolo by možné, že by moje modlitby nevypočul, keď sa predsa jeho milovaný Syn vo všetkých svätých omšiach so mnou a za mňa modlil a svoje sväté rany a svoju predrahou Krv za mňa obetoval?

Kto takto dúfa, nespolieha sa na seba, ani na svoje zásluhy, ale svoju nádej stavia na samotnom Kristovi Pánovi a na jeho modlitbu i zásluhy, ktoré sa mu skrze svätú omšu privlastňujú. Kto takto dôveruje, ten dôveruje v utrpenie Ježiša Krista, ktorého pamiatka sa pri svätej omši koná. A spolieha sa aj na Krv Pána, ktorá sa pri svätej omši obetuje a ktorou býva duchovným spôsobom pokropený. Spolieha sa ďalej na zásluhy Vykupiteľa, s ktorými sa s ním Pán Ježiš vo svätej omši delí a ktorých sa teda on stáva účastným. Spolieha sa tiež na prevzácny Dar, ktorý kňaz pri svätej omši svojimi rukami obetuje a ktorý Boh vo svojej nevýslovnej dobrotivosti s vdakou prijíma. Spolieha sa konečne na modlitbu, ktorú Kristus Pán sám skrze kňaza za neho hovoril a Bohu Otcovi za jeho spásu obetoval. Do týchto vecí máme, môžeme, aj budeme skladať svoju nádej.

A táto nádej je taká pevná, že učený Sanchez mohol napísať: „*Vo svätej omši nadobúdame takú pevnú nádej na budúci život, že potrebujeme dar nadprirodzenej viery, aby sme tú nádej mohli pochopiť.*“³⁶¹ Tým chce povedať: Účinok svätej omše a úžitok z nej sú také veľké, že by sme to ani uveriť nemohli, keby nás Boh nadprirodzeným spôsobom, skrze dar svätej viery, k tomu neposilňoval. To dobre poznávali svätí Otcovia, ktorí mali vo zvyku, sa práve nábožným slúžením svätej omše pripravovať na nastávajúcu smrť.

O svätom Teodorovi Studitovi, ktorý bol znamenitým a silným ochrancom katolíckej viery proti obrazoborcom, Baronius rozpráva³⁶², že tento pred smrťou upadol do tak ťažkej choroby, že vyzeral skôr mŕtvy ako živý. Keď bol už v poslednom ťažení, prosil Boha ešte o tú jedinú milosť, aby mu život predĺžil len na tak dlho, aby mohol ešte raz svätú omšu slúžiť a tak sa na ťažký smrteľný boj pripraviť. Na túto prosbu sa Teodor z choroby pozviechal a trochu sa zotavil. A tak na počudovanie všetkých prítomných povstal, odišiel bez cudzej pomoci pešo do kostola a slúžil svätú omšu s takou nábožnosťou, že všetci prítomní

³⁶¹ Thesaur. missae, cap. 1;

³⁶² Annal ad a. 826. n. 44;

s ním museli plakať. To bola jeho posledná a najlepšia príprava na smrť. Lebo keď sa po svätej omši zase uložil na lôžko, ticho a blažene zaspal v Pánovi.

Podobný príbeh rozpráva Baronius³⁶³ aj o svätom Tarasiovi, carihradskom patriarchovi. Hoci ten ťažko stonal a bol zbavený skoro všetkých síl, predsa sa nedal ničím zadržat' a svätú omšu denne obetoval. Slúžil ju vždy s horúcou láskou k Bohu, nič nedbajúc pri tom ani na najprudšie bolesti. A keď už pre veľkú únavu nemohol vzpriamene stát', predsa slúženie svätej omše nevynechával, ale spoliehajú sa na svoje prsia na oltári, takto konal nebeskému Otcovi najsvätejšiu obeť. To robil po všetky dni až do konca života a zaslúžil si tak blaženú smrť a život večný.

Takúto pobožnosť konajú ešte aj teraz mnohí zbožní kňazi, nevediac o žiadnej lepšej príprave na smrť a denne s nábožnosťou slúžia svätú omšu. A veriaci dávajú slúžiť svätú omšu za šťastnú hodinu smrti. Blahoslavení sú tí, ktorí sa až do konca života s horlivosťou a nábožnosťou zúčastňovali na svätej omši, lebo budú skrze nadprirodzenú silu svätej omše silne posilnení proti nástrahám diabla a uchránení od večnej záhuby. Túto útechu im dáva pápež Gregor, keď píše: „*Obeta svätej omše chráni dušu od večnej záhuby.*“³⁶⁴ Archanjel Rafael mohol Tobiášovi povedať: „*Almužna vyslobodzuje od smrti a ona očisťuje hriechy a činí, že nachádzame milosrdenstvo a život večný.*“³⁶⁵ Ak mohol Rafael tieto vznešené účinky pričítať almužne, o čo viac je možné povedať o svätej omši, že ona oslobodzuje duše od zlej smrti, očisťuje od hriechov, zjednáva milosrdenstvo a získava večný život!

A teraz počúvaj ešte, aké znamenité prísľuby učinil sám Kristus Pán tým, ktorí sa s nábožnosťou zúčastňujú na svätej omši. Svätej Mechtilde totiž povedal: „*Hovorím ti, že tomu, kto sa bude s horlivosťou a nábožnosťou zúčastňovať na svätej omši, pošlem na ochranu a útechu pri smrti, ako aj na sprevádzanie jeho duše na večnosť toľko svojich svätcov, koľkých svätých omší sa on na zemi s nábožnosťou zúčastnil.*“³⁶⁶ Ó, aké sú to sladké slová, aký je to utešený prísľub! Kto by nemal po takomto prísľube rád prichádzať na svätú omšu? Tieto slová nie sú síce článkom viery, ale pochádzajú predsa z osvedčených zjavení svätej Mechtildy a všetky zbožné duše ich doposiaľ považovali za vierohodné. Ó, Pane Ježišu, ak chceš svoj prísľub pri mne uskutočniť, budem môcť pri svojej smrti hovoriť ako kráľ Dávid: „*Pán je moje svetlo a moja spása, koho sa mám báť? Pán je ochranca môjho života, pred kým sa mám strachovať?*“³⁶⁷ Lebo, ak mi pri smrti podľa svojho sľubu pošleš toľko svätých na útechu a na ochranu proti diablu, koľkých svätých omší som sa s nábožnosťou zúčastnil alebo aspoň s nábožnosťou som sa na nich zúčastnil

³⁶³ Annal. ad a. 806;

³⁶⁴ Dialog. lib. 4. cap. 58 ;

³⁶⁵ Tob. 12, 9; V novom preklade Písma sv. je: „Milosrdenstvo vyslobodzuje zo smrti a očisťuje od každého hriechu. Tí, čo preukazujú milosrdenstvo, budú sa tešiť z dlhého života.“

³⁶⁶ Revel. lib. 2. cap. 4;

³⁶⁷ Žalm 26, 1;

chcel, nebudem sa ani celého vojnového šiku zlých duchov ľakat! Lebo každý jednotlivý svätec je dosť mocný, aby mohol zahnať všetkých pekelných duchov. Náplň teda, ó najdobrotivejší Ježišu, pri mne tento svoj sľub a nedopusť, aby som bol vo svojom dúfaní zahanbený! Aby som však bol hodný Tvojho prísľubu, chcem, ak je to možné, každodenne sa s najväčšou nábožnosťou zúčastňovať na svätej omši a ju skrze ruky kňazov k Tvojej väčšej cti a oslave obetovať.

Takýmto spôsobom odchádza duša z tohto sveta plná nádeje a spoliehajúc sa na silu svätej omše, bez bázne predstúpi pred Kristovu súdnu stolicu. Ale ako asi sa jej bude na tejto ceste viesť? To ti nemôžem lepšie znázorniť, ako keď ti poviem udalosť, o ktorej rozpráva slávny historik Baronius³⁶⁸ a ktorú oznámil svätý Bonifác, arcibiskup mohučský, skrze svoju sestru. Vtedy bol istý rehoľný brat po svojej smrti opäť vzkriesený k životu a ten svätému arcibiskupovi rozprával, čo sa s ním po smrti dialo, nasledovne: „*Keď som bol privedený na Boží súd, v ohyzdných podobách mi prišli v ústrety všetky moje spáchané hriechy a jeden po druhom ma oslovovali takto: ja som márnivosť, s ktorou si sa nad ostatných ľudí vyvyšoval! Iný vyhlásil: ja som lož, s ktorou si hrešil! Tretí hovoril: pozri tu na tie márne slová, ktoré si tak často hovoril! Opäť iný povedal: pozri tu na tie neužitočné myšlienky, ktorými si sa v kostole aj mimo neho zaoberal! A tak sa mi po rade predstavili všetky moje hriechy, z ktorých som sa z nedbalosti, zábudlivosti a nevedomosti nespovedal. Žalovali na mňa a hroznými hlasmi na mňa revali. Prítomní boli tiež diabli a vyčítali mi, kedy a kde som sa týchto hriechov dopustil. Potom mi v ústrety vyšli tiež tie nemnohé dobré skutky, ktoré som za svojho života vykonal a jeden po druhom povedali: Ja som poslušnosť, ktorú si svojim predstaveným preukazoval. Iný hovoril: ja som pôst, ktorým si svoje telo trýznil. Opäť iný vyhlásil: ja som modlitba, ktorú si konal. A tak predstupoval jeden dobrý skutok po druhom a tešili ma. Prítomní anjeli vydávali o mne svedectvo a tieto moje dobré skutky znamenite vynášali.*“

Čo sa prihodilo tomuto zbožnému bratovi, o ktorom svätý Bonifác takto rozpráva, sa bezpochyby prihodí aj tebe, aj mne, aj všetkým zomierajúcim. Spáchané hriechy sa nám predstavia v hroznej podobe pred oči, ale dokonalé dobré skutky nás budú posilňovať a potešovať. Ak si sa však zúčastnil na mnohých svätých omšiach, prídu ti ony v prekrásnej podobe v ústrety a odnímu ti všetku hrôzu. Akou veľkou útechou to bude pre tvoju stiesnenú dušu!

A môžeš sa aj nádejať, že sa ti stane to, čo blahoslavenému Nankerovi, vroclavskému biskupovi a o čom rozpráva cirkevný historik Raynald³⁶⁹. Tento Nanker prechovával zvláštnu dôveru ku svätej omši a preto býval, pokiaľ mu to bolo možné, každodenne s nábožnosťou prítomný na všetkých svätých omšiach, ktoré sa v jeho chráme slúžili. V hodine jeho smrti začula istá zbožná pani taký sladký a ľúbezný spev anjelov, že sa jej zdalo, akoby bola v raji. Keď si teda

³⁶⁸ Ad annum 716, n. 18;

³⁶⁹ Od. Raynaldi annal. eccl. ad ann. 1241.

veľmi priala dozvedieť sa, čo tento nebeský spev znamenal, počula hlas hovoriaci: „*Duša biskupa Nankera práve odišla zo svojho tela a svätými anjelmi je nesená od do neba.*“ Pani sa pýtala: „*Čím si tento biskup zaslúžil takú veľkú česť a milosť?*“ A hlas odpovedal: „*Skrze presvätú obetu svätej omše, na ktorej sa tak rád a vždy so zvláštnou nábožnosťou zúčastňoval.*“ Hľa, zbožný biskup Nanker prišiel do neba bez očistca, ba milí Boží anjeli ho tam niesli s veľkou slávou a za sladkého a radostného spevu! A najdôležitejšou príčinou toho bola zvláštna úcta ku svätej omši, skrze ktorú všetky svoje viny odpykal a tak si blažený koniec a rovnako tak aj dôstojné nanebovzatie zaslúžil. Ak teda chceš tiež takéto veľké milosti dosiahnuť, dlhým očistcovým mukám uniknúť a v nebi na vysoký stupeň povýšený byť, nasleduj tento príklad a usilovne prichádzaj na svätú omšu. Ak sa nemôžeš zúčastniť na toľkých svätých omšiach, ako onen blahoslavený biskup, môžeš si predsa v sebe aspoň vzbudzovať žiadosť, aby si sa mohol práve na toľkých, ba ešte na mnohých iných svätých omšiach denne a s nábožnosťou zúčastniť. Ak nemáš takú úctu a vážnosť ku svätej omši ako mal on, môžeš predsa tú žiadosť v sebe aspoň vzbudzovať, aby si takú, ba ešte oveľa väčšiu úctivosť mal. Potom bude Boh s touto tvojou dobrou vôľou spokojný a skutočne môžeš od neho dúfať v blažený koniec svojho života.

XXII. SVÄTÁ OMŠA JE NAJISTEJŠÍM VÝKÚPENÍM ZOMRELÝCH

Aké hrozné muky musia úbohé duše trpieť v očistci, teraz ešte nemôžeme pochopiť, ale raz to zistíme k svojmu najväčšiemu žiaľu! To čo trpia úbohé dušičky v očistci, o tom nechcem hovoriť svojimi slovami, ale slovami svätých Otcov. Medzi nimi je jedným z najdôležitejších svätý Augustín, ktorý sa takto vyjadruje: „*Jedným a tým istým ohňom bude trýznený vyvolený aj zavrhnutý. Ten oheň je prudší ako všetko, čo môžeme na tomto svete vidieť, myslieť a cítiť.*“³⁷⁰ Pováž len, aké bolestné muky musia ľudia v rozličných telesných chorobách zakúšať! Čítaj ďalej v životopisoch svätých a dozvieš sa, aké hrozné muky boli spôsobené svätým mučeníkom! A potom z toho budeš môcť ľahko usúdiť, aké ukrutné, aké hrozné a aké prebolestné musia byť ešte len muky v očistcovom ohni!

Svätý Cyril Jeruzalemský hovorí: „*Keby niekto všetky tresty, muky a bolesti, ktoré môžu byť na svete vymyslené, porovnal s mukou, ktorá je v očistci najmenšia, všetky hrozné veci na tomto svete by sa zdali ako útecha proti tejto muke.*“³⁷¹ Keď je to tak, ó Bože, aké neznesiteľné sú teda všetky očistcové muky! Svätý Tomáš Akvinský hovorí: „*Jediná iskrička očistcového ohňa prekonáva najťažšie utrpenie tohto života.*“³⁷² Aké sú to hrozné slová! Ó Pane,

³⁷⁰ Sermo 41. de sanctis tom. X ;

³⁷¹ Cyrill Hioros. in ep. ad August.;

³⁷² In 4. sent. dist. 21 ;

ako budeme my úbohí hriešnici môcť obstáť, ak budeme po smrti uvrhnutí do očistcových plameňov! Ach, čo budeme musieť potom pretrpieť! Ó Pane Ježišu! Ako budeme potom v týchto zúrivých plameňoch trýznení! A predsa je skoro isté, že bez týchto múk nebudeme môcť vojsť do neba, pretože nežijeme ani sväto ani dokonale, ale sme plní hriechov a zlých žiadostí!

Na tomto mieste by som mohol uviesť mnoho iných významných výrokov svätých Otcov, ale chcem sa už obmedziť iba na výrok svätého Bernarda, ktorý hovorí takto: „*Medzi našim prirodzeným ohňom a medzi očistcovým ohňom je taký rozdiel, ako medzi ohňom nakresleným a ohňom skutočným.*“ V živote svätej Magdalény de Pazzis, ktorá často videla očistcový oheň, a áno aj svojho brata v ňom našla, sa dočítame toto: „*V porovnaní s očistcovým ohňom nemôže byť veľký pozemský oheň hodnotený inak, iba ako príjemná záhrada.*“ Všetky tieto objasnenia očistcových múk nás majú mocne nabádať k tomu, aby sme sa za svoje hriechy na tomto svete kajali a nemuseli za ne pykať po smrti v onom neznesiteľnom očistcovom ohni. Taktiež to má v nás vzbudiť úprimný súcit' s úbohými dušičkami, ktoré v tom ohnivom očistcovom žalári musia trpieť tak rozmanité a tak ukrutné muky, že ich ani dostatočne nedokážeme ľutovať.

Trpiacim dušiam je možné síce rozličnými spôsobmi pomáhať a vyslobodiť ich z ich múk. Ale pre nich nie je mocnejšia pomoc nad obeť svätej omše. O tom vydáva svedectvo katolícka Cirkev na Tridentском koncile, keď hovorí, že očistec je a že tam uväzneným dušiam býva pomáhané skrze príhovory veriacich, ale hlavne skrze Bohu ľúbeznu obeť oltára.³⁷³ To je teda učenie Cirkvi a článok svätej viery, ktorému nikto nesmie odporovať. A tento článok nám jasne ukazuje, že dušiam v očistci sa dá najlepšie pomáhať obetou svätej omše. Práve to učil o niekoľko storočí skôr svätý Tomáš Akvinský, keď napísal, že „*všeobecným zvykom Cirkvi je za zomrelých obetovať a modliť sa a že táto obeta a príhovory živých sú veľmi užitočné zosnulým v Pánovi.*“³⁷⁴

Vyplýva to z toho, že vo svätej omši nielen kňaz a zhromaždenie veriacich vrúčne prosia všemohúceho Boha za vyslobodenie úbohých duší, ale že mu tiež ešte aj ich zostávajúce dlhy skutočne splácajú a tak zároveň spravodlivý hnev Boží uzmierujú. Keby niekto úpenlivo prosil prísneho sudcu, aby zbavil väzenia chudáka, ktorý bol pre dlhy posadený do väzenia, sotva by niečo dosiahol; ak by však orodovník k svojim prosbám priložil toľko peňazí, koľko bol väzeň dlžný, zaiste by ho čoskoro celkom zbavil väzenia. A úbohé dušičky v očistci nie sú u Boha v nemilosti, ale v milosti; lebo jeho hnev zmiernili úprimnou ľútosťou a sponďou. V ohnivom očistcovom žalári sú väznení iba preto, že doposiaľ Bohu dlhujú to, aby za svoje hriechy vytrpeli primerané tresty a škvŕn, ktoré na nich pre ich hriechy doposiaľ lipnú, sa dokonale zbavili. Ak sa teda zo súcitu za nich horlivo modlíš a im cenu čiže zásluhu zo svojej modlitby privlastňuješ, splácaš

³⁷³ Sess. 25. o očistci ;

³⁷⁴ In 4 sent. dist. 21 ;

tak niečo z ich veľkých dlhov, ale sotva ich z prehorkých múk vyslobodíš, pretože sám nebeský Sudca vyslovil takýto ortiel a povedal: „*Veru, hovorím ti, nevyjdeš odtiaľ, kým nezaplatíš do posledného peniažku!*“³⁷⁵ Z týchto slov Pána Ježiša spoznaj, aký je prísny, keď ani tomu, kto mu dlhuje desaťtisíc hrivien, neodpustí ani jediný halier, ale bude žiadať splatenie až do posledného haliera! Ale keď za úbohú dušu dáš slúžiť svätú omšu alebo sa na nej zúčastníš a spravodlivému Bohu ju budeš za ňu obetovať, splatíš veľkú časť dlhu tejto úbohej žalárovanej duše.

To či svätou omšou býva splatených mnoho trestov, nepoznáme, lebo to Boh svojej svätej Cirkvi nezjavil. Ale je celkom isté, že svätá omša, na ktorej sa niekto za svojho pozemského života sám zúčastnil alebo ju slúžil, prospieva omnoho viac; a že človek skrze ňu oveľa viac trestov spláca, než skrze svätú omšu, ktorá býva za jeho úbohú dušu slúžená po jeho smrti. Na dôkaz tohto tvrdenia uvádza učený Forner³⁷⁶ slová svätého Anselma: „*Jedna svätá omša, na ktorej sa niekto zaživa zúčastní, platí viac, než mnohé sv. omše, ktoré za neho bývajú slúžené po smrti!*“ Počúvaj prečo.

Najprv: Keď dáš za seba zaživa slúžiť svätú omšu alebo keď sa na nej možno len zúčastníš v stave milosti Božej, nadobúdaš tak rozmnoženie nebeskej slávy, čo sa nestáva, keby za teba po tvojej smrti bolo slúžených alebo vypočutých aj sto svätých omší. Lebo po smrti nebudeš viac žiť v čase, v ktorom by si si mohol zhromažďovať zásluhy.

Po druhé: Keď dáš za seba zaživa slúžiť svätú omšu alebo keď sa na nej zúčastníš v stave nemilosti u Boha, snád' ti Boh z milosrdenstva poskytne potrebnú milosť, aby si spoznal svoje hriechy, úprimne ich oľutoval a tak bol povolaný do stavu milosti Božej. Túto milosť však nemôžeš dostať po smrti. Ba, keby si snád' mal v ťažkých hriechoch zomrieť, môžu ti sväté omše, na ktorých si sa už za svojho života s nábožnosťou zúčastnil alebo za seba slúžiť dal, tak prospieť, že konečne v stave milosti Božej zomrieš.

Po tretie: sväté omše, na ktorých sa pred svojou smrťou zúčastníš alebo za seba slúžiť dáš, čakajú na teba po smrti, pôjdu s tebou na súd, budú za teba volať o milosť a milosrdenstvo a uchránia ťa buď celkom od očistcových múk alebo aspoň ti zmiernia a skrátia tresty. Ale ak budú sväté omše až po tvojej smrti za teba slúžené, budeš musieť na ne čakať v očistci, ak si sa na svete zo všetkého už neodkajal. A čakanie v očistci je čakanie ťažké a bolestné! Dajme tomu, že by si zomrel popoludní a musel by si čakať v očistci, až by za teba bola slúžila svätá omša na druhý deň; ach, akou dlhou a bolestnou by sa ti stala tá noc! Ba, keby kňaz začal svätú omšu za teba slúžiť v tom okamihu, v ktorom budeš zomierať a ty by si musel až do jej konca čakať a zatiaľ v najkrutejších očistcových plameňoch sa páliť, ach, akou dlhou by ti asi bola táto polhodina!

³⁷⁵ Mat. 5, 26;

³⁷⁶ Conc. 83 in ps. Miserere;

Keby si musel v tomto živote po dobu trvania jedinej svätej omše len ruku držať v ohni, či by si bol schopný, túto mukú pretrpieť? Čoho všetkého by si sa radšej nezbavil, aby si takému utrpeniu ušiel? Prečo teda, hoci to snád' veľmi ľahko môžeš, nedáš za svojho života nepatrnú almužnu na odslúženie svätej omše, aby si tak ukrutným mukám v očistci ušiel? Ved' je predsa lepšie, aby sväté omše čakali na teba, než aby si ty v tak hroznom utrpení musel čakať na ne!

Po štvrté: Keď dáš za svojho života almužnu na svätú omšu, zbavuješ sa svojho majetku a dávaš ho dobrovoľne na obeť milému Pánovi Bohu. Po svojej smrti sa už viac nezbavuješ žiadneho svojho majetku, lebo ti už viac nepatrí nič, ale všetko tvojím dedičom. Uvažuj tiež ďalej, ako často pozostalí veľmi nedbalo a váhavo plnia poslednú vôľu zomierajúceho! Preto sa počas svojho života sám staraj o spásu svojej duše, ak si ešte pánom svojho majetku a neponechávaj túto starosť dedičom! Ako často sa veru plní príslovie: „*Zíde z očí, zíde z mysle!*“

Za piate: Svätá omša, na ktorej sa niekto zažíva zúčastní alebo za seba slúžiť dá, môže splatiť oveľa viac trestov, ako mnohé sväté omše, ktoré za zomrelého bývajú slúžené. Lebo keď na tomto svete je čas milosti a na onom svete potom doba odplaty, spravodlivého Sudcu môžeš teraz tiež oveľa ľahšie uzmierniť, než potom. Lebo takto hovorí svätý Bonaventúra: „*Boh cení nepatrné, ale dobrovoľné pokánie v tomto živote oveľa vyššie, než pokánie oveľa ťažšie, ale nedobrovoľné v živote onom; podobne ako malý kúsok zlata platí oveľa viac, ako veľký kus olova.*“³⁷⁷

Akým dobrým skutkom je, za úbohé duše v očistci dať slúžiť svätú omšu alebo sa na nej zúčastniť a akou užitočnou a spasiteľnou vecou je, aj pre trpiace dušičky aj pre teba, ti chcem ukázať z príbehu, ktorý sa stal v nedávnej dobe.

V meste P. žilo mladé dievča, menom Mária B. Bola krajčírkou a pre svoj zbožný a cnostný život bola vo všeobecnej vážnosti a láske. Jedným z jej najmilších úkonov cnosti bol ten, že dávala každý mesiac slúžiť svätú omšu za tú dušu v očistci, ktorá bola najbližšie k vyslobodeniu. A ako Boh práve rád cnostných ľudí svojimi krížmi navštevuje, aby preveril ich cnosť, tak urobil aj onej zbožnej Márii. Upadla do ťažkej choroby, ktorá ju po celý rok pripútala na lôžko. Keď sa konečne predsa zase uzdravila, stratila skoro všetky svoje zákazníčky a nezostalo jej teda nič iné, než aby si hľadala nejakú službu. Úplne zaujatá touto myšlienkou, v prvý deň keď vyšla z domu, obrátila svoje kroky ku kostolu. Na ceste si so zármutkom spomenula na to, že po celú dobu svojej choroby zameškala ten milý úkon za dušičky, že totiž každý mesiac nedala slúžiť obeť svätej omše za tú dušičku v očistci, ktorá bola najbližšie k vstúpeniu do neba. Čo mala v tomto svojom postavení robiť? Všetky jej úspory sa počas dlhšej choroby minuli a zostal jej jediný zlatý. Mohla ho teda síce na jednu svätú omšu obetovať, ale potom by bola aj bez akejkoľvek pomoci i bez chleba a trpela by hladom. Ale uvažovala o tom, že úbohá duša predsa trpí ešte oveľa

³⁷⁷ Brevil. p. 1. cap. 3 ;

ukrutnejšie muky. A po nejakú chvíľu sama so sebou vo vnútri bojovala, ale potom v jej srdci zvíťazila láska a rozhodla sa, že túto novú obeť prinesie a že sa celkom odovzdá do rúk prozreteľnosti Božej. Vstúpila do kostola, kde sa práve kňaz pripravoval na svätú omšu. Priblížila sa k nemu a spýtala sa ho, či snád' túto svätú omšu niekomu nesľúbil. A keď kňaz povedal, že nie, oznámila mu, na aký úmysel si praje, aby túto svätú omšu obetoval. Potom sa na nej so všetkou nábožnosťou zúčastnila, modlila sa za tú dušu, ktorú chcela vyslobodiť a na jej prospech pristúpila k stolu Pána.

Keď Mária odišla z chrámu, vydala sa na cestu k svojej priateľke, u ktorej očakávala útechu, pomoc aj podporu. A hľa! Tu sa jej do cesty postavil mladý muž ušľachtilej postavy a nádherného výzoru, ktorý ju pozdravil a takto oslovil: „*Je pravda, že hľadáš miesto služobnej?*“ „*Áno, pane!*“ odpovedala Mária, úplne prekvapená touto otázkou, „*ale nemám tú česť, vás poznať. Ako teda môžete vedieť, čo som zatiaľ nikomu nepovedala?*“ „*Na tom nezáleží,*“ odvetil cudzinec, blahosklonne sa usmievajúc. „*Chod' len do tej a tej ulice, na číslo to a to a tam nájdeš pani, ku ktorej môžeš vstúpiť do služby a kde sa budeš cítiť úplne šťastnou.*“ A potom bez toho, aby jej nechal čas na odpoveď, ešte raz ju vlúčnym pokynom pozdravil a zmizol.

Celá udivená sa Mária bez meškania odobrala na to miesto, ktoré jej mladý muž označil. Zastavila sa pri vzácnom dome a zazvonila pri jeho dverách. Dvere jej otvorila sama veľmi ctihodná pani a Mária jej vysvetlila dôvod, prečo prišla. „*Je síce pravda,*“ povedala pani, „*že hľadám služobnú, ale ako si sa ty o tom mohla dozvedieť? Len včera večer som z vážneho dôvodu prepustila svoju predchádzajúcu služobnú a ja sama som o tom zatiaľ s nikým nehovorila. Práve som sa v tejto záležitosti chystala odísť. Preto si nedokážem vysvetliť, od koho si sa o mojom úmysle dozvedela?*“ Dobrá Mária teraz pani porozprávala o stretnutí s oným mladým mužom a ako v plnej dôvere v jeho výborné správanie urobila podľa jeho rady.

Potom pani zaviedla Máriu do svojej izby. Keď tam Mária vstúpila, padol jej zrak na podobizeň mladého muža v životnej veľkosti. „*Pani,*“ povedala Mária celá udivená, „*toto je ten dobrý pán, ktorý mi odporučil, aby som sa s vami porozprávala. Poznávam jeho postavu a onen výraz dobroty v jeho tvári, na ktorý nikdy nezabudnem.*“

Pri týchto slovách tá pani zbledla, slziac sklesla na stoličku a hovorila: „*Čo to hovoríš? Táto podobizeň predstavuje môjho syna, ktorého som pred štyrmi rokmi smrťou stratila!*“ Mária z toho ihneď spoznala podivuhodnú dobrotivosť, ktorú jej Boh dal najavo. A v slzách sa rozplývajúc, padlá na kolena pred tou úbohovou matkou a začala jej s najpohnotejšou úprimnosťou a otvorenosťou rozprávať všetko, čo sa jej to rána prihodilo. Vysvetlila, akú dlhú dobu bola chorá, ako o posledný zlatý vo svojom srdci bojovala, nemôcť sa rozhodnúť, či ho má použiť pre seba alebo venovať ho na odslúženie obety svätej omše za

dušu, ktorá je najbližšia k vyslobodeniu, ako sa stretla s oným mladým mužom atď.

Úbohá matka, rozochvená všetkými smutnými aj radostnými dojmami, sa vrhla plačúc Márii do náručia a zvolala: „*ó, ty dobrá dievča! Tebe ďakujem za vyslobodenie môjho dieťaťa z očistcových múk! Zomrel pred štyrmi rokmi, ale tak dokonale odovzdaný do vôle Božej, že som bola presvedčená, že je už v nebi. Ale bez tvojej obety by sa musel snád' ešte dlho trápiť v očistcových plameňoch. Tebe teda ďakujem za to šťastie, ktoré môj syn teraz v nebi požíva. On ťa ku mne poslal, buď za to Bohu tisícnásobná chvála! Áno, u mňa navždy zostaneš, ale nie ako služobná, ale ako veľmi milovaná priateľka a sestra.*“

Tak teda láska tejto chudobnej dievčiny k úbohým dušičkám v očistci dostala odplatu už na tomto svete! Toto rozprávanie som počul z úst ctihodného kňaza, ktorému ho Mária B. sama porozprávala.

Ako už bolo uvedené, nie je možné povedať koľko očistcových trestov býva obetou svätej omše odpykaných. Ale celkom určite vieme z neklamného učenia katolíckej Cirkvi, že úbohým dušiam v očistci môžeme pomáhať, najmä obetou svätej omše, ktorá je Bohu zvrchovane milou. Ó, keby sme mohli vidieť tie prúdy milostí, ktoré sa počas svätej omše z oltára do očistca vylievajú! Ako by sme žasli nad mocou i účinnosťou obety svätej omše, keby sme mohli vidieť, ako touto presvätou obetou bývajú úbohé, trpiace dušičky občerstvené aj vyslobodené. S akou horlivosťou by sme sa asi usilovali o to, aby za nich bola slúžená svätá omša! Ak pre nemajetnosť nemôžeš dať slúžiť žiadnu svätú omšu, aspoň sa za ne zúčastni na mnohých svätých omšiach a pros tiež svojich priateľov, aby sa za nich aspoň na nejakej svätej omši zúčastnili, pretože skrze tieto ich zásluhy môžu dušičky ľahko dosiahnuť svoje vyslobodenie. Tú istú radu dal zbožný duchovný učiteľ istej chudobnej vdove, ktorá sa mu sťažovala, že pre chudobu nemôže dať slúžiť žiadnu svätú omšu za svojho zomrelého muža. Ten jej povedal: „*Zúčastni sa teda na mnohých svätých omšiach a obetuj ich Bohu za úbohú dušu tvojho muža! Lebo tak môže byť ona vyslobodená z očistca skôr, ako keby za ňu svätá omša bola len niekedy obetovaná.*“ Túto radu schvaľujem aj ja a udeľujem ju všetkým chudobným ľuďom, ktorí nemôžu dať slúžiť žiadnu svätú omšu. Lebo, hoci platí, že ak dáme svätú omšu za nejakú dušu slúžiť, je to viac, než keď sa za ňu len na sv. omši zúčastníme, napriek tomu má úbohá duša osobitnú útechu z toho, že sa za ňu na svätej omši nábožne zúčastníš a Krv Pána Ježiša duchovne na ňu vylievaš.

Áno, milé dušičky v očistci z toho majú zvláštnu útechu, keď za nich predrahú Krv Ježiša Krista pri svätej omši obetujeme a ju na nich duchovne vylievame. Predobraz toho máme v Starom Zákone, kde Boh hovorí: „*Duša tela je v krvi a ja som vám ju dal, aby ste sa ňou očisťovali na oltári za vaše duše a aby krv bola na očistenie duše.*“³⁷⁸ O tomto výroku hovorí svätý Tomáš

³⁷⁸ III. Mojž. 17, 11 ;

Akvinský: „*V týchto slovách je vopred naznačené, že obeta Tela a Krvi Ježiša Krista má moc i účinok pre duše, ktoré si odpykávajú tresty v očistci.*“³⁷⁹ Lebo ak krv zabitých a Bohu obetovaných capov a teliat slúžila Židom na očistenie ich duší, o čo viac moci i účinnosti má potom predrahá Krv Ježiša Krista, na oltári prítomná aj obetovaná, aby aj naše duše od poškvín hriechov očistila a tiež trpiace duše v očistci vytrúbila a z múk ich vyslobodila!

Keď bola Krv Pána prvýkrát preliata na kríži, vyslobodila všetky duše z očistcového žalára, ako o tom svedčí prorok Zachariáš, ktorý budúceho Vykupiteľ oslovil takto: „*A ty pre krv zmluvy svojej vypustil si väzňov svojich z jamy, v ktorej niet vody.*“³⁸⁰ to je zo žalára. Tými slovami chce prorok naznačiť, že všeobecné vykúpenie duší je potrebné pripočítať preliatej Krvi Ježiša Krista. Čo máme teda povedať o moci svätej omše, v ktorej býva neustále prelievaná tá istá presvätá Krv Nového a večného Zákona na odpustenie našich hriechov? Bez všetkej pochybnosti má veľkú silu, aby mohla duše občerstviť, očistiť aj vyslobodiť. Človeka postihnutého silnou horúčkou nikdy neochladí a neobčerství pohár studeného nápoja tak, ako drahocenná Krv Ježiša Krista ochladzuje a občerstvuje úbohé duše v očistci, keď pri svätej omši býva na ne vyliata duchovným spôsobom.

Krásnym dokladom toho je udalosť zo života blahoslaveného Henricha Susa z rádu kazateľov. Keď študoval v Kolíne nad Rýnom, dohovoril sa s istým kňazom, s ktorým žil vo veľkom priateľstve, že ten z nich, kto druhého prežije, odslúži za zosnulého niekoľko svätých omší. Po dokončených štúdiách zostal Henrich v Kolíne, kým jeho priateľ bol poslaný do Švábska. Po niekoľkých rokoch tento kňaz zomrel a kňazovi Henrichovi bola jeho smrť oznámená. Tento sa síce rozpomenul na svoj záväzok, ale pretože bol práve preťažený povinnosťami slúžiť za iných, nemohol svoj záväzok voči tomuto zomrelému kňazovi ihneď splniť. A preto sa mnoho modlil, veľmi sa postil a konal iné kajúcne skutky za milého nebožtíka. Po niekoľkých dňoch sa mu zjavil zomrelý v podobe tak sklúčenej, že sa Henrich hrôzou zachvel na celom tele. Duša ho vážne oslovila a hovorila: „*Priateľu neverný! Ako plníš svoj sľub, ktorý si mi dal?*“ Dobrý Henrich sa zľakol ešte viac, než predtým a v hroznej úzkosti povedal: „*Nehnevaj sa na mňa, milý priateľu, že som kvôli prekážkam sľúbené sväté omše za teba nemohol odslúžiť. Ako náhradu za ne som sa za teba veľa modlil, prísne sa postil a vykonal iné mnohé kajúcne skutky.*“ Duch odpovedal: „*Tvoja Bohumilá modlitba nie je dosť mocnou, aby ma mohla z utrpenia vyslobodiť. To môže iba Krv Ježiša Krista, ktorý sa za mňa pri svätej omši obetuje. Keby si bol za mňa odslúžil sľúbené sväté omše, bol by som už z ohnivého žalára vyslobodený, ale že doposiaľ musím horieť, tým si vinný jedine ty sám!*“ Po týchto slovách opustil duch vyľakaného kňaza, ktorý sa týmto

³⁷⁹ 10 Opus cula omnia, tom. 2, opusc. 56., ed. Antverp. 1612;

³⁸⁰ Zach 9, 11

zjavením tak zarmútil, že skoro ochorel. Keď sa trochu zotavil, odišiel k svojmu predstavenému, porozprával mu o svojom zjavení a prosil ho, aby mu dovolil obetovať za dušu onoho priateľa kňaza, ako sa mu zaviazal. Keď sa tak stalo, zjavil sa mu onen duch opäť a oznámil mu, že je teraz vyslobodený a že sa bude za neho v nebi prihovárať.³⁸¹

Z tohto pamätného príkladu môžeš spoznať, aká mocná je Krv Ježiša Krista vo svätej omši a akého veľkého občerstvenia sa dostáva dušičkám v očistci skrze ňu, keď býva za nich vo svätej omši obetovaná. Ak zbožná modlitba blahoslaveného Henricha Susa, ktorý bol mužom podivuhodnej trpezlivosti a znamenitej svätosti, nebola predsa dosť mocná na to, aby mohla vyslobodiť dušu z očistca, čo už u Boha vymôže naša roztržitá modlitba? Ak sa však vo svätej omši modlíme a počas nej svoju modlitbu spájame s modlitbou Pána Ježiša, taká modlitba nadobúda podivuhodnú moc i účinnosť, ako sa dozvieš v nasledujúcej Hlave. Z tohto príkladu si teda vezmi ponaučenie, že vo svätej omši máš vždy obetovať Krv Ježiša Krista aj za úbohé dušičky v očistci, čím ony bývajú vo svojich mukách veľmi potešené aj občerstvené.

Aby si sa tým radšej na svätej omši za zosnulých zúčastňoval, alebo za nich sv. omšu konať dával, uvediem tu ešte niektoré výroky svätých. Svätý Gregor hovorí: „*Očistcové muky bývajú odpustené tým zomrelým, za ktorých býva slúžená svätá omša a za ktorých sa kňaz obzvlášť modlí*“³⁸² S tým výrokom súhlasí aj svätý Ján Zlatoústý, keď hovorí: „*Nie nadarmo svätí apoštoli stanovili, aby pri slávení vznešených tajomstiev bolo tiež pamätané na zosnulých. Zaiste vedeli, že im z toho plynie úžitok aj veľký prospech. Ako by sme im nemali zjednať zmierenie s Bohom svojou modlitbou, pri ktorej celý zhromaždený ľud stojí s rozpätými rukami, celý zbor duchovenstva pokorne volá k Bohu a úcty najhodnejšia obeta spočíva na oltári?*“³⁸³ Hľa, ako títo dvaja veľkí učitelia Cirkvi, Gregor a Zlatoústý, spolu súhlasia, že obeta svätej omše spôsobuje veľkú útechu dušičkám trpiacim v očistci!

Tiež kropenie hrobov zomrelých svätenou vodou a odymovanie kadidlom slúži úbohým dušiam v očistci k nemalému zmierneniu. Prirodzene, že svätená voda sa dotýka iba hrobu, ale v nej spočívajúca sila modlitieb Cirkvi a sila tvojej viery, keď sú s dôverou spojené, prenikajú do očistca a občerstvujú tam úbohé dušičky. Preto teda často pokropuj hroby svojich priateľov svätenou vodou a naozaj pripravíš ich dušiam mnoho útechy a veľké občerstvenie.

³⁸¹ Ephemerid. Dominic. ad diem 25. Jan;

³⁸² Dialog. lib. 4. c. 65;

³⁸³ Horn. 70. ad pop. Antioch.

XXIII. AKO SA KŇAZ AJ ANJELI MODLIA VO SVÄTEJ OMŠI ZA PRÍTOMNÝCH

Mnohí zbožní ľudia sa často sťažujú, že pri svojich modlitbách sú obťažovaní roztržitými myšlienkami. Tým neviem lepšie poradiť ako to, aby tým usilovnejšie prichádzali na svätú omšu a aby tam svoju biednu modlitbu spájali s modlitbou Ježiša Krista a obetujúceho kňaza. Tak sa ich zlá modlitba zlepší, podobne ako býva medený halier pozlátený, keď je vhodený do tekutého zlata. O tom často vydáva svedectvo menovaný biskup Forner, keď hovorí: „*Modlitba, ktorú niekto spája so svätou omšou a na ktorej sa nábožne zúčastňuje, je účinnejšia, než každá iná modlitba, hoci by bola aj po celé hodiny a s horlivosťou konaná.*“ V tejto Hlave chcem pre tvoju väčšiu útechu podrobne vysvetliť dôvody tohto tvrdenia.

Podľa predpisu omšovej knihy sú počas svätej omši kňazi povinní nielen modliť sa za všetkých veriacich a sv. omšu pre ich blaho všemohúcemu Bohu obetovať, ale tiež v nej musia niekoľkokrát celkom osobitne a výslovne vysielat' svoje modlitby k nebu za okolostojacich. Ak si teda prítomný na svätej omši, tak tieto modlitby bývajú konané aj za teba a prospievajú ti práve tak, ako keby si bol len ty sám s kňazom v kostole.

1. Ako sa kňaz modlí vo svätej omši za prítomných

Kňaz niekoľkokrát pozdravuje tých, ktorí sú zhromaždení okolo oltára, svätým pozdravom: „*Dominus vobiscum,*“ to je: „*Pán s Vami!*“ Je to pozdravenie podľa Písma svätého, lebo také používali pred časmi anjeli aj ľudia. Tak totiž pozdravil anjel Gedeóna³⁸⁴, Booz svojich žencov³⁸⁵, archanjel Gabriel preblahoslavenú Pannu Máriu³⁸⁶. Týmto pozdravom, ktorý kňaz osemkrát opakuje, praje ľudu blaho a spásu. Lebo ak je Boh s nami, potom je s nami aj jeho milosť, jeho požehnanie, jeho pomoc a jeho milosrdenstvo.

Kňaz nehovorí omšové modlitby vo svojom mene, ale v mene Krista a ako v Jeho osobe a v mene celého kresťanstva, ktorého je riadnym zástupcom pri oltári. Lebo celá katolícka Cirkev, to jest, všetci katolícki kresťania, vysielajú kňaza ako svojho vyslanca k oltáru Božiemu a odovzdávajú mu svoje prosby, aby ich pri konaní svojho božského úradu Bohu predkladal a s ním sa akoby dohovárал o všetkých tých dôležitých veciach, ktoré sa dotýkajú ich pozemského i posmrtného blaha, spásy celého kresťanstva na zemi, aj o vyslobodení úbohých dušičiek z očistca. Akým spôsobom a akými slovami má kňaz s Bohom za nás a

³⁸⁴ Sudc. 6, 12;

³⁸⁵ Rut 2, 4;

³⁸⁶ Luk. 1, 28;

za duše v očistci vyjednávať, Cirkev svätá uviedla a zároveň predpísala v omšovej knihe.

Keď teda kňaz pristúpi k oltáru a postaví sa pred tvár Božiu, Boh Otec na neho nepozera ako na úbohého hriešnika, ale ako na splnomocneného vyslanca svojej milovanej Cirkvi. Počúva jeho záležitosti a neodopiera mu žiadnu slušnú prosbu. Ba kňaza si ctí ako vyslanca svojho jednorodného Syna. Syna, ktorý je zastupovaný osobou pri oltári a ktorý má počas svätej omše na sebe rúcho so znamením umučenia a ktorý v jeho mene vyslovuje slová premenenia: „*Toto je moje Telo. Toto je kalich mojej krvi.*“ Keďže teda kňaz pri oltári zastupuje osobu Ježiša Krista, jeho modlitba u Boha mnoho zaváži; ba Kristus Pán ju sám ústami kňaza svojmu nebeskému Otcovi prednáša. Kňaz sa pri oltári nielen modlí, ale tiež obetuje dar; a to klenot neskonalej ceny, totiž premenené Telo i Krv Ježiša Krista. Boh Otec nemôže tento ponúkaný Dar odmietnuť, a teda kňazovi ani slušné žiadosti odoprieť. Ak teda svoju slabú modlitbu spojíš s modlitbou kňaza pri oltári, veľmi ju zdokonalíš, vysoko zušľachtíš a zároveň s jeho modlitbou ju do neba odošleš. Takýmto spôsobom ti kňaz pomáha pri modlitbe a čo nemôžeš dosiahnuť pre svoju nepobožnosť, býva doplnené mocnou modlitbou kňaza.

Ďalej uvažuj, že kňaz nehovorí omšové modlitby iba za teba, ale aj nad tebou, podobne ako sa konajú modlitby, zažehnávanie a čítanie evanjelia nad chorými, trpiacimi a posadnutými. Keď teda takéto modlitby a zažehnávanie oslobodili mnohých chorých od ich biedy a uchránili mnohých zbožných ľudí od nešťastí, čo všetko potom zmôžu modlitby svätej omše, v ktorých je Syn Boží zvolávaný z neba a chlieb a víno premieňané na jeho Telo a Krv! Vo svätej omši bývajú nad tebou tiež čítané dve evanjeliá a mnohé kolekty za dosiahnutie spásy a odvrátenie zla. Nakoniec ťa kňaz žehná svätým krížom, aby ťa v tento deň nestretlo žiadne nešťastie a aby sa všetko darilo k tvojmu blahu.

Snád by sa teraz mohol niekto opýtať, či sú tiež všetky sväté omše rovnako dobré? Ak mám odpovedať na túto otázku, musím vopred povedať, že v tomto prípade treba rozoznávať dve veci, a to: obetu samotnú a zbožnosť toho, kto ju koná. Ak sa teda pýtaš, či je obeta rovnako dobrá, ak ju koná kňaz zbožný alebo vlašný, odpoveď znie: „*Áno.*“ Podobne ako krst zostáva krstencovi vždy rovnako dobrým, bez ohľadu na to, či ho udelí hriešnik alebo spravodlivý, iba ak mal krstiteľ vôľu vykonať krst a pri ňom použil slová i obrady, ako ich Cirkev svätá predpisuje. Práve tak je aj svätá omša rovnako dobrá, či už je slúžená hriešnikom alebo spravodlivým, ak bol tento obetujúci kňaz riadne vysvätený, nebol z Cirkvi vyobcovaný, ak mal úmysel konať obetu svätej omše a používal pri nej predpísané slová a obrady. Vid' tiež XVI. Hlavu tejto knihy.

Ak sa potom pýtaš, či všetci kňazi konajú obetu rovnako zbožne a mysle prítomných povznášajú hore a ich vzdelávajú, odpoveď však znie: „*Nie.*“ Lebo niektorý kňaz koná obetu svätej omše nábožnejšie a vzdeláva ňou viac ako iný. A preto je tiež isté, že spôsob obetovania Bohu robí niektorú svätú omšu milšou

a inú menej príjemnou. Preto sa tiež kňaz po obetovaní darov obracia ku všetkým prítomným s naliehavou prosbou: „*Orate fratres,*“ to jest: „*modlite sa, fratia.*“ Tým žiada, aby mu prítomní pomáhali v tom, aby mohol obetné dielo vykonať s vrúcnu nábožnosťou a tak svoju aj ich obetu urobiť príjemnou Bohu všemohúcemu. Svätá omša, ktorú slúži nepobožný a nedbanlivý kňaz, sa Bohu nepáči tak ako sv. omša, ktorú slúži kňaz zbožný a horlivý. Ba ani všetky sväte omše toho istého zbožného kňaza sa nepáčia Bohu Najvyššiemu rovnako, ale tie, ktoré zbožný kňaz slúži s väčšou nábožnosťou, sú oveľa príjemnejšie ako tie, ktoré ten istý kňaz odslúžil s menšou zbožnosťou a s väčšou roztržitosťou.

Tak usudzuje aj svätý Bonaventúra, keď píše: „*Všetky sväte omše sú rovnako dobré, čo sa týka Krista Pána, ale čo sa týka obetujúcich kňazov, je niektorá svätá omša lepšia ako iná. Preto je lepšie keď sa veriaci zúčastňuje na svätej omši kňaza zbožného, ako kňaza nepobožného.*“³⁸⁷ A kardinál Bona to potvrdzuje slovami: „*Čím svätejší a Bohu milší kňaz je, tým príjemnejšia je jeho modlitba i obeta Bohu; a s čím väčšou nábožnosťou kňaz svätú omšu obetuje, tým viac úžitku aj cez ňu spôsobí. Lebo ako ostatné dobré skutky zbožného človeka sú tým záslušnejšie, s čím väčšou horlivosťou a zbožnosťou boli vykonané, tak je to aj vo svätej omši! S čím väčšou horlivosťou býva slúžená, tým viac prospieva kňazovi aj tým, za ktorých býva slúžená.*“³⁸⁸ Preto tiež kňaz vo svätej omši často prosí, aby Boh jeho obetu milostivo prijal a aby ju pre neho aj pre ľud spasiteľnou urobiť ráčil.

2. Ako anjeli orodujú vo svätej omši za prítomných

To, že milí anjeli sú prítomní na svätej omši, je nepopierateľné. Katolícka Cirkev to učí a žalmista Pána o tom svedčí slovami: „*Svojim anjelom prikázal, aby ťa strážili na všetkých tvojich cestách.*“³⁸⁹ Z toho vyplýva, že anjeli s nami chodia všade, všade nás obklopujú a podľa svedectva svätého Pavla ako „*služobní duchovia*“ sú určení na našu ochranu i službu. Ó, ako radi nás sprevádzajú, keď chodíme na svätú omšu! Ako sa radujú, keď sa na nej s nábožnosťou zúčastňujeme! S akou horlivosťou odháňajú zlých duchov, aby nám v pobožnosti neprekážali! Tak je počas svätej omše prítomných aspoň toľko anjelov, koľko je tam ľudí, pretože pri každom človeku stojí jeho anjel strážny, ktorý mu pomáha modliť sa a klaňať sa Kristovi Pánovi prítomnému na oltári. Pros teda svojho anjela strážneho, aby s tebou a za teba svätú omšu počúval; a s tebou sa Kristovi Pánovi klaňal, obetoval sa a jeho vzýval, aby tvoja nedostatočná modlitba bola nahradená jeho modlitbou a najdôstojnejšia obeta svätej omše bola tým Bohu všemohúcemu milšia.

³⁸⁷ De sacra Virtut. lib. 16, cap. 18;

³⁸⁸ De sacrificio Missae c. 1. §3;

³⁸⁹ Žalm 90, 11,

Okrem svätých anjelov strážnych ľudí sú na tomto vznešenom tajomstve svätej omše tiež s veľkou nábožnosťou prítomní mnohí z vyšších anjelských chórov a slúžia pri nej Pánovi Bohu s najväčšou úctivosťou. Lebo keď je na oltári osobne prítomný Kráľ anjelov a koná najvyššie dielo svojej božskej všemohúcnosti, patrí sa tiež, aby boli prítomní aj jeho kráľovskí služobníci a pri svojom Pánovi konali povinnú službu.

Táto účasť anjelov pri obeti svätej omše sa dá tiež dokázať zo slov svätého Pavla, ktorý hovorí: „*Priblížili ste sa ... k myriádam anjelov ... a k prostredníkovi novej zmluvy, k Ježišovi ...*“³⁹⁰ Tieto slová je možné vhodne vzťahovať na svätú omšu, lebo pri nej je prítomný Kristus Pán, náš pravý prostredník a koná dôležitý úrad nášho príhovorca, pričom ho obklopujú tisícky anjelov. Ak sa teda zúčastňuješ na svätej omši, naozaj môžeš spievať ako kráľ Dávid: „*Oslavovať ťa budem, Pane, celým svojim srdcom ... Pred tvárou anjelov Ti budem spievať žalmy. Klaňať sa budem k Tvojmu svätému chrámu a oslavovať budem Tvoje meno, pre Tvoje milosrdenstvo a Tvoju pravdu.*“³⁹¹ Vo svätej omši kľáčiš uprostred anjelov, si nimi obklopený a tí sa zároveň s tebou zúčastňujú na tej predôstojnej obete a horlivo sa prihovárajú za teba. Preto maj počas svätej omše na mysli napomenutie svätého Jána Zlatoústeho: „*Spomeň si, ó človeče, kto pri tejto hroznej obete okolo teba stojí. Nachádzaš sa tu uprostred cherubínov a serafínov a iných nebeských mocností.*“³⁹² Preto sa počas svätej omše správaj tak, aby si týchto svojich vznešených spoločníkov svojou nepobožnosťou nezarmucoval, ale aby si ich svojou horlivosťou obveseľoval!

To, že anjeli za nás orodujú vo svätej omši, o tom svedčí ten istý svätý učiteľ Cirkvi týmito jasnými slovami: „*Keď kňaz koná predôstojnú obetu svätej omše, v tom istom čase stoja pri ňom anjeli a celý zbor nebeských duchov pozdvihuje svoj hlas. Aj miesto okolo oltára je obklopené anjelskými zbormi na počesť Toho, ktorý býva na oltári duchovne zabitý.*“³⁹³ A na inom mieste hovorí: „*V tom čase nevolajú k Bohu iba ľudia, ale kolená svoje pred Bohom skláňajú anjeli aj archanjeli a orodujú za nás. Je to doba pre ľudí príhodná, lebo vtedy tu nie je na ich prospech iba presvätá obeta, ale aj modlitby anjelov, ktorí sa modlia asi takto: „Prosíme za tých, ó Pane, ktorých Tvoj Syn tak miloval, že za nich smrť podstúpil. Prihovárame sa za tých, za ktorých Tvoj Syn svoju krv preliat. Orodujeme za tých, za ktorých Tvoj Syn toto svoje telo obetoval.*“³⁹⁴ Pozoruj, s akou horlivosťou prosia milí anjeli za prítomných a prihovárajú sa za to, aby sa úbohým hriešnikom dostalo milosrdenstvo! Táto modlitba anjelov je oveľa mocnejšia, než modlitba nás úbohých ľudí. Lebo anjeli Boha nadovšetko milujú, na neho hľadajú z tváre do tváre a prosia z hĺbky svojho svätého srdca.

³⁹⁰ Žid. 12, 22.

³⁹¹ Žalm 137, 1, 2;

³⁹² Homil. de non contemn. ecclesiis;

³⁹³ De sacerdot. l. 6, cap. 4;

³⁹⁴ Homil. 3. de incomp. Dei natura;

A preto si tiež oveľa ľahšie od Boha niečo vyprosujú, ako my úbohí hriešnici skrze svoje chladné, roztržité a nedbalé modlitby. Ak teda spojíš vo svätej omši svojou modlitbu s modlitbou anjelov, táto modlitba prenikne nebesia a oveľa ľahšie dosiahne vypočutie, než keby si sa modlil doma sám.

Anjeli však na svätej omši nie sú iba prítomní, ale oni ju zároveň s našimi modlitbami obetujú Bohu všemohúcemu. O tom nás poučuje svätý miláčik Pána slovami: „*Prišiel aj iný anjel a zastal pred oltárom so zlatou kadidelnicou. Dostal veľa kadidla, aby ho pridal k modlitbám všetkých svätých na zlatý oltár, čo je pred trónom Božím. A dym kadidla s modlitbami svätých vystúpil z ruky anjela pred Boha.*“³⁹⁵ Tieto slová nám jasne oznamujú, že anjeli v kostole nábožným ľuďom modlitby odoberajú z úst a tie odovzdávajú jednému z najvznešenejších anjelov, aby ich on odniesol do neba a ich ako vonné kadidlo na zlatom oltári, ktorý stojí pred trónom Božím, Bohu obetoval a zapálil a tak mu najľúbeznejšiu vôňu pripravil. Aká modlitba by sa však Bohu Otcovi mohla páčiť viac, než naša modlitba vo svätej omši, ktorá sa tu spája s modlitbou jeho samotného, milovaného, jednorodného Syna? Preto sa anjeli Boží tiež s osobitnou horlivosťou snažia odnášať do neba ako prevzácne kadidlo práve tieto naše modlitby, aby sa tam zároveň objavili s obetou Božieho Syna pred tvárou Božej velebnosti.

Z toho všetkého, čo som práve povedal, môžeš ľahko spoznať, že anjeli svätú omšu aj so všetkými modlitbami, ktoré sa počas nej dejú, s radosťou odnášajú do neba a ako najpríjemnejšiu a najľúbeznejšiu vôňu ich prednášajú najsvätejšej Trojici Božej. Z toho vyplýva, že modlitba, ktorú počas svätej omši konáme, je oveľa mocnejšia, než modlitby mimo svätej omše, hoci by boli vykonané s rovnakou zbožnosťou. Preto sa snaž o to, aby si sa mohol denne zúčastniť na svätej omši a tak zároveň s anjelmi, ba uprostred tisícov anjelov svoje modlitby konať, skrze ich sväté ruky do neba odosielať a ich samých prosieť, aby tvoje modlitby odporúčali Bohu Najvyššiemu a tvoju nepobožnosť svojou pobožnosťou nahrádzali.

XXIV. SVÄTÁ OMŠA PRÁCI NEVADÍ, ALE JE JEJ NA OSOH

Zo všetkých vecí, ktoré ľudí od účasti na svätej omši obyčajne zadržávajú najviac, býva na pravom mieste uvádzaná práca, ktorej sú tak oddaní, že sa pre časný zisk dňom i nocou lopotia a každú hodinu, ktorú nevenovali práci, považujú za stratenú. Za stratenú hodinu považujú najmä tú, ktorú majú venovať účasti na svätej omši. Ale to ako veľmi sa mýlia a ako hrozne sa klamú, im musím hneď na začiatku tejto Hlavy ukázať. Ak niekto na ceste do práce na poli

³⁹⁵ Zjav 8, 4.

stretne svojho dobrého priateľa, ktorý mu rozpráva mnohé príjemné novinky, zaiste ho počúva aj pol hodiny a nemyslí si, že je povinný ísť do práce. Ale keby mal byť zatiaľ na svätej omši, zaiste by ho aj desaťkrát obťažovalo pomyslenie na to, aby odišiel a svoju prácu vykonal. Keby niekto inému, do práce idúcemu, ponúkol dúšok dobrého piva, zaiste by ho ľahko prinútil, aby s ním pol hodiny popíjal bez toho, aby by si tento robil pre takúto stratu času výčitky. Ale keby skoro ráno mal pred odchodom do práce ísť na svätú omšu, považoval by túto polhodinu za čas úplne stratený.

Z toho, milý čitateľu, poznávaš ako hanebne nás diabol klame a ako sa nás všemožným spôsobom snaží zadržať od účasti na svätej omši. Preto chcem v tejto Hlave vysvetliť, že účasť na svätej omši žiadnemu pracujúcemu neprináša škodu, ale že každému veľmi prospieva. Že práci nevaďí, ale ju podporuje.

To nemôžem dokázať lepšie, než ústami samotného Boha, ktorý pokarhajúc nadmernú starostlivosť človeka o získanie telesného chleba, dodal toto: „*Hľadajte teda najprv kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť a toto všetko vám bude pridané.*“³⁹⁶ Tieto slová je možné veľmi primerane vzťahovať k účasti na svätej omši. Znamenajú, ako by Kristus Pán povedal: „*Nebudte príliš starostliví o telesný pokrm, ale pred svojou prácou sa so všetkou nábožnosťou zúčastňujte na obete svätej omše! Ak sa budete Pánu Bohu túto službu preukazovať, za odmenu vám dá aj potrebný telesný pokrm.*“ Keď niekto preukáže vznešenému pánovi veľkú a veľmi príjemnú službu, či ju on nechá bez odplaty? Ale ak si na svätej omši prítomný aspoň s nejakou nábožnosťou a milovanému Pánu Bohu ju prinášaš na obeť, preukazuješ mu neoceniteľnú službu i neskonalú úctu a ponúkaním mu Daru tak skvostného, že svojou cenou prevyšuje celé neoceniteľné nebo, mu pripravuješ nevyjadriteľné zaľúbenie. A či by si sa snád mohol domýšľať, že tento tak uznanlivý Pán, za túto tvoju službu a za tento prevzácny Dar, ťa nechá, aby si utrpel škodu? To by bolo veru neuveriteľné! Lebo keďže Boh všetko dobré odmení, nemôže veru bez náležitej odmeny nechať najväčšiu službu, ktorú mu preukážeš vo svätej omši. A keby tak chcel predsa urobiť, mohol by si mu povedať v súdny deň: „*Pane! Na Tvoju počesť som sa zúčastnil na svätej omši a Ty si mi za to nič nedal; ba Ty si mi namiesto odplaty spôsobil škodu!*“ Aby sme mu však nemohli robiť takéto výčitky, to dokazuje pred celým svetom tým, že každému sa bohato odpláca za sväté omše, na ktorých sa s nábožnosťou zúčastňuje a že nebešťanom sa za ne bude odplácať aj po celú večnosť. Ako sa Boh mnohým ľuďom odplatil za to, že prichádzali na svätú omšu, dokážem na niektorých príkladoch.

Svätý Ján Almužník, ako sa dá dočítať v jeho životopise, rád rozprával túto udalosť. V Alexandrii vtedy žili dvaja obuvníci, z ktorých jeden mal ženu a deti a Boh ho obdaril pozemskými statkami, lebo denne chodil na svätú omšu. Druhý nemal deti, pracoval dňom i nocou a predsa trpel nedostatkom, pretože nikdy na

³⁹⁶ Mat. 6, 33

svätú omšu nechodil. A jedného dňa sa tento odobral k tomu šťastnejšiemu obuvníkovi a opýtal sa ho: „*Ako je to možné, že máš vo všetkom šťastie, hoci toľko nepracuješ ako ja?*“ Zbožný obuvník mu porozprával, že našiel poklad, z ktorého si každý deň niečo privlastňuje. Potom dvakrát vzal svojho druhu so sebou na svätú omšu. A ten veľmi mrzuto povedal: „*Cestu ku kostolu poznám sám a tiež už dlho viem, ako sa máme počas svätej omše chovať. Preto nie je potrebné, aby si sa mi posmieval, keď si mi nechcel ukázať svoj poklad.*“ Zbožný obuvník nato povedal: „*Nehnevaj sa na mňa, milý sused! Lebo som sa ti neposmieval, ale ukazoval som ti len miesto svojho pokladu! Miestom môjho pokladu je kostol a mojím pokladom je svätá omša! Z tejto denne čerpám toľko dobrého, že v mojom dome nie je žiadna núdza. Ak sa budeš aj ty pred svojou prácou denne s nábožnosťou zúčastňovať na svätej omši, bezpochyby aj teba Boh obdarí rovnakým dobrodením. Ako svedka ti uvádzam Krista Pána, ktorý vo svojom evanjeliu vyhlásil: „Hľadajte najskôr kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť a ostatné vám bude pridané.“ Ja som od počiatku svojho manželstva hľadal kráľovstvo Božie a každodenne sa s nábožnosťou zúčastňoval na svätej omši a naozaj som spoznal, že Boh časné statky udeľuje s nadbytkom. Ale ty si na túto spasiteľnú radu Krista Pána nedbal a svätú omšu si kvôli práci zanedbával, a preto si musel tiež skúsiť, že ti Pán Boh odňal pozemské veci a postihol ťa chudobou.*“ Toto napomenutie si onen úprimne zobral k srdcu, od tej doby aj on denne prichádzal na svätú omšu a skoro potom tiež zakúšal Božie požehnanie vo svojej domácnosti.

Tento príklad nie je vymyslený, rozprával ho svätý Ján, alexandrijský patriarcha, ktorý bol pre svoju veľkú dobročinnosť nazývaný „*Almužníkom*“ a v roku Pána 619 v Pánovi zomrel. Celkom správne nazýval onen zbožný obuvník svätú omšu pokladom, lebo ona je naozaj pokladom, o ktorom hovorí Duch Svätý: „*Ona je pre ľudí nevyčerpatelným pokladom. Kto ho využíva, získava priateľstvo s Bohom.*“³⁹⁷ Áno, svätá omša je zlatou baňou, z ktorej je možné dobývať pozemské i nebeské zlato. Lebo kto prichádza na svätú omšu v stave milosti Božej, stáva sa účastným na zásluhách Ježiša Krista a z kostola odchádza vždy bohatší, než do neho vstúpil. Od nebeského Otca tiež prijíma požehnanie, a to bohatšie a lepšie, ako dal Izák Jakubovi, keď mu povedal: „*Nech ti dá Boh z nebeskej rosy a zo bohatosti zeme, tiež hojnosť obilia a vína!*“³⁹⁸ Lebo toto Izákovu požehnanie bolo len pozemským požehnaním, ale požehnanie, ktoré dostávame vo svätej omši, je zároveň aj požehnaním nebeským. Ved' kňaz sa po pozdvihovaní modlí: „*aby sme my všetci, ktorí z tohto podielu na oltári prijímame presväté Telo a Krv tvojho Syna, boli naplnení všetkým nebeským požehnaním a milosťou. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.*“ Mocou tejto modlitby a pôsobením obetovanej svätej omše nadobúdame

³⁹⁷ Múdr. 7, 14

³⁹⁸ 1. Mojž. 27, 28 ;

teda požehnanie pre telo aj pre dušu, v prácach i zamestnaniach, vo veciach časných i večných. Ba vyplňa sa na nás i Božie požehnanie, o ktorom v Písme svätom čítame: „*Budeš požehnaný v meste, budeš požehnaný na poli. Požehnaný bude plod tvojho života, plod tvojej zeme a plod tvojho dobytká, tvojho stáda dobytká a tvojej čriedy oviec. Požehnané budú tvoje humná a tvoje sýpky. Požehnaný budeš, či budeš vchádzať alebo vychádzať.*“³⁹⁹

Je všeobecne známe aj pravdivé príslovie, že „*všetko záleží na Božom požehnaní*“. Pravdivosť toho zakúšajú remeselníci aj roľníci. Aj keby si pri konaní svojich prác počínali s najväčšou starostlivosťou, predsa z nich nemávajú úžitok, ak pri ich námahách im Boh nedopraje svoje požehnanie. Ale na svete niet lepšieho prostriedku, ktorým si istejšie môžeme získať milostiplné Božie požehnanie, ako práve nábožná účasť na svätej omši. Lebo vo svätej omši nám neudeľuje iba kňaz svoje kňazské požehnanie, ale svoje božské požehnanie nám pri nej udeľuje sám Kristus Pán! Tak raz svätá Brigita uzrela, ako pri pozdvihovaní svätej Hostie Kristus Pán svojou pravicom urobil kríž nad zhromaždeným ľuďom a povedal: „*Žehnám vás všetkých, ktorí vo mňa veríte.*“ Takéto požehnanie udeľuje Kristus Pán všetkým tým, ktorí sú prítomní na svätej omši a zároveň žehná aj všetkým ich prácam a zamestnaniam. Ale ak ľahkomyselne svätú omšu zanedbávaš, hoci by si sa na nej mohol ľahko zúčastniť, mrháš požehnaním Božím a tvoja práca ti nebude tak prospievať, ako keby si ju bol s Božím požehnaním začal aj skončil. Ba, ak denne zabúdaš prichádzať na svätú omšu a vo svojej domácnosti trpíš nedostatkom, nemusíš sa veľa pýtať, odkiaľ pochádza tvoja chudoba? Keďže si skúpy k Bohu, je aj Boh skúpy k tebe! Keďže mu zo samotnej nedbalosti odopieraš tú službu, ktorú by si mu nábožnou účasťou na svätej omši preukázať mohol, odopiera zase on tebe potrebný pokrm a odníma ti svoje požehnanie. Preto sa vyvaruj toho, aby si povedal: „*Čo mi je platná svätá omša? Ved' som sa ešte nestal bohatším preto, že som sa na nej zúčastnil, ani nie som chudobnejším preto, že som ju zanedbal. Ak som bol na svätej omši, mám z toho práve toľko, ako keď som na nej nebol!*“ Takto hovoria iba nerozumní ľudia, ktorí nevedia, čo je svätá omša. Ale ty si sa pri čítaní tejto knihy dozvedel o nadprirodzenej moci i účinkoch svätej omše a tvoje srdce sa z toho zaiste zaradovalo. A preto vieš, že koľkokrát sa na svätej omši nábožne zúčastníš, toľkokrát prospievaš nie len svojej duši, ale aj svojmu telu. Preto tiež učený biskup Forner hovorí: „*Pokrm, ktorý požiješ v deň, keď si sa na svätej omši zúčastnil, ti pôjde lepšie k duhu; práca, ktorú vykonáš, keď si sa na svätej omši zúčastnil, sa ti lepšie podarí; kríže a utrpenia, ktoré na teba doliehajú, sa ti skrze svätú omšu stanú znesiteľnejšími!*“ Podobne sa vyjadruje aj iný zbožný učiteľ duchovného života, ktorý povedal: „*Kto bol ráno na svätej omši nábožne prítomný, bude mať toho dňa viac šťastia pri svojej práci, pri svojom remesle, pri svojom obchode a na svojich cestách. Boh ho bude*

³⁹⁹ 5. Mojž. 28, 3-6;

posilňovať na duši i na tele, anjeli Boží budú pri ňom radšej prebývať a starostlivejšie ho ochraňovať. A keby si mal toho istého dňa, v ktorý si bol veľmi nábožne prítomný na svätej omši náhle zomrieť, Kristus Pán bude pri tvojom poslednom zápase pri tebe, ako ty si bol pri ňom na svätej omši.“

Ja k týmto slovám pripájam ešte viac a tvrdím, že účasť na svätej omši nie je práci vôbec na škodu, ale je jej skôr na osoh. To som často zakúsil na sebe a iní majú tiež podobné skúsenosti. O svätom Izidorovi, španielskom sedliakovi, sa v jeho životopise dočítame, že sa za ročný poplatok zviazal zveľaďovať role istého bohatého madridského šľachtica. Robil to s veľkou usilovnosťou a bez výnimky sa každé ráno nikdy nezabudol zúčastniť na svätej omši. A táto jeho zbožnosť sa Bohu tak veľmi páčila, že mu posielal svojich anjelov na pomoc, aby pri zveľaďovaní tej role nebolo nič zanedbané. Keď mu totiž jeho zbožná manželka priniesla na pole jedlo, často videla, ako mu dvaja anjeli s bielymi volmi a s dvoma pluhmi pomáhali orať. To svätý Izidor sám nevidel a jeho manželka mu to tiež nevyjavila, aby sa z toho snád' nestal domýšľavým. Ale niektorí sedliaci, ktorí boli poddanými toho šľachtica a svojmu svätému druhovi závideli, žalovali na neho u svojho pána a hovorili: „*Viete, milý pane, že Izidor, ktorému ste zveril zveľaďovanie svojich rolí, každé ráno odchádza do Madridu na svätú omšu, potom sa neskoro vracia a vykoná sotva polovicu práce. My, vaši verní poddaní, sme vám to chceli oznámiť, pretože takto prichádzate k veľkej škode.*“ Šľachtic sa kvôli tejto správe veľmi nahneval, odišiel na pole a dôkladne tam Izidora pokarhal a označil ho za neverného robotníka. Ale svätec pokojne odpovedal: „*Uznávam síce, že som vašim nájomníkom, avšak som tiež povinný slúžiť Kráľovi kráľov a túto službu nemôžem zanedbávať. Ak sa teda bojíte, že vám spôsobím škodu tým, keď prichádzam do práce neskôr ako ostatní, nahradím vám ju v žatve zo svojej vlastnej úrody.*“ Touto prívetivou odpoveďou sa šľachtic uzmieril a zbožnému mužovi naďalej neprekážal v tom, aby mohol každodenne chodiť na svätú omšu. Ale aby sa dozvedel, ako neskoro Izidor prichádza do práce, odišiel jedného ráno skoro do polí a ukryl sa tam za skalou. Odtiaľ videl, že Izidor skutočne začal orať oveľa neskôr ako ostatní. Podráždený týmto, vyskočil zo svojho úkrytu a zamieril rovno k svojmu poľu, aby tam svojho nájomníka pokarhal. Ale tu zbadal, že po oboch stranách Izidorovho pluhu na poli pracujú ešte iní dvaja oráči so záprahom bielych volov. Udivený sa zastavil a podrobne sledoval biele voly aj nových oráčov. Po nejakej chvíli podišiel vpred, aby si ich ešte podrobnejšie prezrel. Ale keď k nim prišiel úplne blízko, hľa, náhle mu pred očami zmizli oráči aj so svojimi pluhmi i so svojimi volmi. Čudujúc sa veľmi tomuto výjavu, pristúpil k svätému Izidorovi, zdvorilo ho pozdravil a povedal: „*Milý nájomník! Prosím ťa pre Boha, povedz mi predsa, kde sú tí muži, ktorí ti pomáhajú orať?*“ Svätec sa tej otázke usmial a nevedel, čo by mal odpovedať. A šľachtic povedal: „*Uisťujem ťa, že som videl ešte dvoch iných, ktorí vedľa teba orali. Ale keď som sa k nim priblížil, zmizli mi pred*

očami.“ Svätý Izidor odpovedal: „*Pred Bohom ťa uisťujem, že som pri svojej práci žiadneho pomocníka nezazrel, tým menej niekoho k nej volal, okrem samého Boha, o ktorého pomoc denne prosím.*“ Z toho šľachtic spoznal, že tí dvaja oráči boli anjeli a veľmi sa rozradoval z toho, že má tak svätého nájomníka.⁴⁰⁰

Z tejto pravdivej udalosti môžeš jasne poznať, že účasť na svätej omši práci neprekáža, ale jej prospieva, pretože Boh potom veci tak zariadi, že sa práca lepšie darí, rýchlejšie prebieha a lepší výsledok prináša. Nie je teda stratený, ale veľmi dobre vynaložený čas, ktorý venujeme službe Božej; čas, ktorý takmer sebe ukrádame, aby sme ho Bohu darovali; čas, v ktorom sa odriekame pozemského zisku, aby sme v ňom horlili pre česť Božiu. Takto vynaložený čas nám Boh hojne vynahradí časnými i večnými statkami. Počúvaj ešte, čo si o tejto veci myslí iný svätec.

Svätý Ferdinand z Talavery, prvý granadský arcibiskup, žil po dlhší čas na kráľovskom dvore a z panovníkovej vôle vybavoval najdôležitejšie záležitosti v ríši. Ako obyčajne mnohí závidia veľmožom a mocnárom krajiny, tak mnohí závideli aj svätému Ferdinandovi. A pretože na ňom nemohli nájsť žiadnu inú príčinu na pokarhanie, vyčítali mu, že deň čo deň sa zúčastňuje na obete svätej omše, hoci má také dôležité starosti, ktorých zanedbávanie má vraj tie najškodlivejšie následky. Hovorili: „*Kto žije na kráľovskom dvore, nie je v kláštore, a preto sa tiež nepotrebuje v tom istom čase zúčastňovať na omšovej obeti.*“ Istý priateľ toho zbožného muža mu jedného dňa dôverne prezradil, čo mu jeho nepriatelia vyčítajú. S úsmevom aj pokojom Ferdinand odpovedal: „*Práve preto, že mi pozemský kráľ ukladá toľko a tak namáhavých povinností, utiekam sa k nebeskému Kráľovi a z obetí svätej omše si prinášam moc i nadprirodzenú silu, aby som pod tiažou práce neklesal, aby som kvôli svetu na nebo a pre svetské povinnosti na spásu svojej duše nezabúdala!*“

Príklad tohto svätca zahanbuje tých ľudí, ktorí sa skôr kvôli svojej vlačnosti a lenivosti i pre najnepatrnejšie povinnosti na svätej omši buď vôbec nezúčastňujú alebo pred jej ukončením z chrámu utekajú! Všimni si tiež, kde je viac mravnosti a aj väčší pozemský blahobyt: či v tých osadách, kde vo všedné dni iba nemnohí ľudia bývajú na svätej omši, alebo v tých, kde ešte prevláda krásny zvyk, veľmi početne sa na svätej omši denne zúčastňovať? Pozoruj! Kde je väčší poriadok v hospodárstve, lepšia disciplína pri dobytku, starostlivejšie vychovávanie detí, kde je väčšia príchylnosť detí k rodičom: či v tých rodinách, ktoré počas týždňa nikdy neprichádzajú na svätú omšu, alebo v tých, kde k domácejmu poriadku patrí, aby sa aspoň jeden člen rodiny denne zúčastnil na obete svätej omše? Ó, vy úbohí ľudia, ktorí sa nechávate diablom tak zaslepovať, že nevidíte ani neužívate poklad, ktorý sa vám denne pri svätej omši otvára! Ako ľahko by ste mohli na sebe pozorovať to, ako Boh štedro odpláca na duši aj na

⁴⁰⁰ Henscken in Actis sanctorum, ad diem 11. maji.

tele tú službu, ktorú mu preukazujete účasťou na svätej omši! Ved' predsa sám Spasiteľ svojimi neklamnými ústami povedal: Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť a všetko ostatné časné vám bude hojne pridané! Je to akoby povedal: „*Ráno sa najprv zúčastni na svätej omši a vo svojich časných veciach obdržíš hojné požehnanie!*“

XXV. PREČO MÁME SVÄTÚ OMŠU SPOLUOBETOVAŤ?

Túto kapitolu, duša zbožná, čítaj obzvlášť pozorne a vštep si ju hlboko do pamäti. Lebo preveľmi záleží na tom, aby si o nej uvažovala; a potom riadiac sa ponaučením, ktoré obsahuje, veľký úžitok získala.

Svätá omša je, ako som už predtým dokázal, pravou, jedinou a najvyššou obetou kresťanstva a tí, ktorí sa na nej chcú riadne zúčastniť, ju musia Bohu Najvyššiemu prinášať na obetu. Lebo takto hovorí zbožný a učený teológ: „*Účasť na svätej omši nie je vlastne modlitbou, ale klaňaním sa a obetovaním (sacrificatio). Lebo všetci, ktorí sú prítomní na svätej omši, konajú sacrificium čiže božskú obetu zároveň s kňazom. Najdôležitejším Kňazom a Obetujúcim je však Kristus Pán, ktorý všetky sväte omše, ktoré sa slúžia, prináša nebeskému Otcovi na obetu. Po ňom ako druhý nasleduje kňaz, ktorý božskú obetu koná, je ľudským nástrojom Ježiša Krista a prepožičiava mu svoje ruky i jazyk na službu. V treťom rade tohto novozákonného kňazstva stoja všetci tí, ktorí sú prítomní na svätej omši. Aj oni majú do istej miery moc obetovať svätú obetu. A do štvrtého radu staviam tých, ktorí sväte omše objednali, alebo potrebné náčinie, ako kalich, omšové rúcho, albu atď. na obetovanie darovali. Do piateho radu by som postavil tých, ktorí sa pre potrebné a neodkladné povinnosti nemôžu osobne dostaviť na svätú omšu, ale aspoň v duchu sú na nej prítomní a duchovným spôsobom spolu s kňazom konajú svätú obetu. Všetci títo patria do istej miery k obetujúcim a stávajú sa účastnými na ovoci svätej obety a môžu ho tiež privlastniť aj iným.*“⁴⁰¹ Tieto slová obsahujú krásne i potešiteľné ponaučenie.

Mám za to, že medzi najdôležitejšie milosti, ktorými Boh svojich pravoverných vyznávačov obdaril, patrí tá, že najdôstojnejšiu božskú obetu svätej omše doprial obetovať svojej velebnosti nielen kňazom, ale aj všetkým veriacim: mužom, ženám i deťom. Takú milosť Židom nedoprial, lebo v Starom Zákone nielenže mu svetskí ľudia nesmeli priniesť krvavé obety, ale nebolo im dovolené ani zapáliť kadidlo v chráme. Jediné čo im bolo dovolené, ba aj nariadené bolo, aby ku každej zápalnej a pokojnej obete priložili aj kadidlo, ale

⁴⁰¹ P. Gobat in Alphab. sacri audiendi n. 220 ;

aby ho aj v chráme zapálili, to im dovolené nebolo. Kto by bol opovážlivo zapálil kadidlo, dopustil by sa hriechu.

Preto nám Písmo Sväté hovorí, že keď kráľ Ozeáš chcel na zápalnom oltári zapáliť kadidlo, kňazi mu to vytýkali a hovorili: „*Nie je to tvoj úrad, Ozeáš, aby si zapaloval kadidlo Hospodinovi, ale je to kňazský (úrad) teda synov Áronových, ktorí sú vyvolení a posvätení na túto službu. Vyjdi zo svätyne, nepotupuj ju, lebo to nebude pripočítané tebe na slávu Hospodina Boha. A Ozeáš držiak kadidelnicu sa rozhneval a kňazom hrozil. Vtedy sa pred kňazmi v Hospodinovom dome a pri oltári vonných vecí hneď na jeho čele objavilo malomocenstvo. Keď kňazi uzreli na ňom malomocenstvo, vyhnali ho von zo svätyne. A tak bol Ozeáš malomocný až do svojej smrti.*“⁴⁰² Pozri, aký trest stihol Ozeáša, keď sa opovážil zapáliť kadidlo napriek zákazu Hospodina.

V Novom Zákone sme v úplne inom postavení. Tu sa obyčajným ľuďom nielenže nezakazuje, ale milostivo dovoľuje, aby nielen kadidlo, ale aj najsvätejšie Telo a Krv Ježiša Krista vo svätej omši obetovali. Počúvaj a div sa tomu, ako svätý Peter vyzdvihuje túto výsadu kresťanov a keď k veriacim hovorí takto: „*Ale vy ste vyvolený rod, kráľovské kňazstvo, svätý národ, ľud určený na vlastníctvo ... a dajte sa vbudovať aj vy ako živé kamene do duchovného domu, do svätého kňazstva, aby ste prinášali duchovné obety, príjemné Bohu skrze Ježiša Krista.*“⁴⁰³

Týmito slovami chce svätý Peter naznačiť, že všetci veriaci, oboch pohlaví, sa vo svätej omši stávajú duchovným spôsobom kňazmi a od Boha majú moc mu prinášať duchovné obety. Ak potom obetujú svätú omšu skrze ruky kňaza, neobetujú ju iba duchovným spôsobom, ale aj telesným, pretože Bohu prednášajú práve to, čo kňaz drží v rukách, ako to bude ešte nižšie vysvetlené. Ó, aká veľmi milostivá je táto výsada veriacich! Aké je to veľké dobrodenie pre nich, že zo samej milosti, bez akýchkoľvek nákladov, si môžu zaobstarať najdrahocenejší poklad, Telo a Krv Pána; a tieto bez námahy, s málo slovami, Bohu obetovať k svojmu najväčšiemu úžitku! Ó zbožný kresťan! Usilovne užívaj predsa tieto milostivé výhody! Nemáš veru ľahšieho prostriedku, ako by si tak veľké poklady milosti získal, ako keď vo svätej omši konáš úrad svojho duchovného kňazstva.

Toto obetovanie je tiež najdôležitejším dielom, ktoré máš počas svätej omši konať, lebo bez neho sa ani nemôžeš náležite zúčastniť na svätej omši. Istý zbožný učiteľ duchovného života napísal: „*Zúčastniť sa na svätej omši neznamena len to, aby bol na nej niekto prítomný, ale je ju tiež treba zároveň s kňazom spoluobetovať.*“⁴⁰⁴ Dobre si povšimni tieto slová a verne ich skutkom nasleduj, ak chceš zo svätej omše nadobúdať hojný úžitok. A teraz ešte vedz, čo tento učiteľ hovorí ďalej: „*Všetci veriaci môžu svätú omšu obetovať, ale nie sami*

⁴⁰² II. Paralip. 26, 18-21;

⁴⁰³ 1. Pt 2, 9. 5.

⁴⁰⁴ P. Antonius de Spir. 5 .in direct. Confess, sect. 1. disp. 2. de missa.;

o sebe, ale skrze ruky kňaza. Ale aby o nekňazoch mohlo byť povedané, že svätú omšu obetujú, musia tiež zvláštnym spôsobom pri nej spolupôsobiť, totiž tak, že buď si svätú omšu objednávajú, alebo pri nej slúžia, alebo s pozornosťou sa na nej zúčastňujú. O neprítomných nie je možné povedať, že ju obetujú, hoci sú údmí Cirkvi, ak sa na svätej omši nejakým z uvedených spôsobov spolu nezúčastňujú.“

S týmto výrokom sa úplne stotožňujem a hovorím: Ak sa chceš zúčastniť na svätej omši na svoj prospech, tak ti nestačí, aby si pri nej bol len osobne prítomný, ale musíš aj zároveň s kňazom v nej Bohu obetovať. Lebo k podstate obety svätej omše patrí, aby bola Bohu v pravde prednášaná. Preto tí veriaci, ktorí sa počas svätej omše s nábožnosťou modlia iné modlitby, ako tie ktoré obsahujú skutočné obetovanie, síce vyhovujú predpisu Cirkvi, že sa máme v nedeľu a v zasvätený sviatok nábožne zúčastniť na celej svätej omši, ale ak ani slovami, ani v myšlienkach neprinášajú svätú omšu na obetu, nemávajú z nej taký veľký prospech ako tí, ktorí ju spoluobetujú.

I. Ako máme svätú omšu Bohu obetovať

Chcem bližšie vysvetliť, ako máš svätú omšu prinášať Bohu na obetu. Keby sa niekto nábožne pomodlil mnoho ružencov a Kristovi Pánovi a jeho preblahoslavenej Matke ich priniesol na obetu a keby sa niekto iný čo i len na jednej jedinej svätej omši zúčastnil a ju Bohu všemohúcemu vrúcne na obetu priniesol, zaiste by obaja obetovali príjemné dary a zaslúžili by si veľkú odplatu. Ale kto z oboch by milému Pánu Bohu priniesol ušľachtilejšiu obetu a teda si zaslúžil aj väčšiu odplatu? Bez akejkoľvek pochybnosti ten druhý, lebo obetoval dar nepomerne ušľachtilejší a zaslúžil by si preto oveľa väčšiu odmenu. Lebo čo daruje Pánu Bohu ten, kto obetuje mnoho ružencov? Obetuje síce sväte modlitby, ktoré vyšli čiastočne z úst samotného Bohočloveka, ale tieto modlitby, vyslovované aj s najväčšou nábožnosťou, sú predsa len úkonmi a modlitbami ľudí, a preto vždy zostávajú len darmi nedokonalými. Ale čo daruje Pánu Bohu ten, kto mu prináša na obetu svätú omšu? Daruje mu dary nadprirodzené, ba najdokonalejšie, najvznešenejšie, Boha najhodnejšie! Obetuje Telo Pána, Krv Pána, slzy Kristove, smrť Kristovu a všetky Kristove zásluhy. Či to nie sú najdokonalejšie dary a Bohu Otcu dary najpríjemnejšie?

Ale snád' namietneš: „*Kto obetuje ružence alebo iné modlitby, obetuje vlastné dary a vlastné pričinenie pri nich, kto však obetuje svätú omšu alebo zásluhy Ježiša Krista, neobetuje svoje dary, ale cudzie, prislúchajúce Kristovi Pánovi.*“ Na to ti odpovedám, že ten kto sa na svätej omši zúčastňuje a v nej ako obetu Bohu prináša zásluhy Ježiša Krista, neobetuje cudzie dary, ale svoje vlastné! Lebo skrze svätú omšu nám bývajú zásluhy Ježiša Krista darované a privlastnené. Na doklad toho by som ti mohol uviesť mnoho výrokov zbožných i učených mužov, z ktorých jeden hovorí: „*Skrze nekrvavú obetu svätej omše si*

privlastňujeme všetko, čo nám Kristus Pán utrpením, smrťou i svojou Krvou zaslúžil.“⁴⁰⁵ Aké posilňujúce a povznášajúce sú tieto slová! Ale keby si im snád' chcel odoprieť vieru, uvediem ti slová Cirkvi, ktorým vieru odoprieť nesmieš! Všeobecný cirkevný Tridentký koncil hovorí takto: „*Ovocie krvavej obety Pána na kríži býva skrze nekrvavú obetu svätej omše bohato prijímané.*“⁴⁰⁶ Hľaď, týmito slovami učí Cirkev svätá, že ten, kto sa na svätej omši zúčastňuje, nadobúda zásluhy Ježiša Krista a ovocie jeho utrpenia čo najštedrejšie prijíma. Pretože potom to, čo komu bolo darované, je práve tak jeho vlastné ako to, čo sám získal, môžeme vo svätej omši Bohu Otcovi zásluhy Ježiša Krista práve tak ako svoje vlastné obetovať a tak jeho najvyššiu velebnosť v najväčšej miere potešovať.

A teraz uváž, akú veľkú milosť ti Kristus Pán preukazuje tým, že ťa vo svätej omši robí duchovne kňazom a dáva ti moc, aby si mohol Bohu Otcu spoluobetovať najdôstojnejšiu obetu svätej omše, a to nie iba za seba, ale aj za iných, podobne ako to robí obetujúci kňaz! Lebo učený Forner hovorí takto: „*Svätú omšu obetuje za seba a za iných nielen kňaz, ale môžeš tak robiť aj ty! Každý kresťan, koľkokrát sa na svätej omši zúčastní, ju môže obetovať za seba i za všetkých svojich priateľov.*“⁴⁰⁷ To dosvedčuje aj Cirkev Pána omšovou knihou, kde kňazovi prikazuje, aby sa po Sanctus modlil takto: „*Pamätaj, ó Pane, na služobníkov i služobnice svoje, i na všetkých okolostojacich, ktorých viera Ti je známa a zbožnosť povedomá; za ktorých Ti obetujeme alebo ktorí Ti obetujú túto svätú obetu chvály za seba a za všetkých svojich blízkych.*“ Hľa, ako tieto slová jasne naznačujú, že každý, kto sa na svätej omši zúčastňuje, môže túto presvätú obetu práve tak obetovať Bohu ako ju obetuje kňaz, a to nielen za seba, ale aj za všetkých svojich priateľov a dobrodinco, za živých i za mŕtvych.

Keď kňaz hovorí „*Orate fratres*“, obracia sa a prosí všetkých prítomných, aby mu pri obetovaní svätej omše pomáhali, hovoriac: „*Modlite sa, bratia, aby moja i vaša obeta bola príjemná Bohu Otcovi všemohúcemu.*“ Týmito slovami chce kňaz povedať: „*Prosím vás, aby ste mi pomáhali modliť sa aj obetovať, pretože pri tejto obete máte taký záujem ako ja, pretože táto obeta nie je iba mojou, ale rovnako aj vašou obetou.*“

V kánone po pozdvihovaní Kalicha sa kňaz modlí takto: „*Tak teda aj my, služobníci Tvoji, ó Pane, ako aj Tvoj ľud svätý ... obetujeme Tvojej prevznešenej velebnosti z Tvojich darov i dobrodení ...*“ Hľa! Na tomto mieste kňaz výslovne hovorí k Bohu, že neobetuje iba sám, ale že aj svätý ľud prináša túto čistú obetu zároveň s ním. Ale ak prítomní ani slovami ani v myšlienkach svätú omšu s kňazom neobetujú, kňaza takmer klamú, alebo lepšie povedané, klamú samých seba, pretože sa ochudobňujú o veľkú zásluhu. Lebo často spomínaný Forner sa vyjadruje takto: „*Na tomto mieste by mali ľudia dobre uvážiť o aké veľké statky*

⁴⁰⁵ Paedagog. Christian. p. 2. c. 8. §2;

⁴⁰⁶ Sess. 22. cap. 2. ;

⁴⁰⁷ Conc 78 in psalm. Miserere,

sa okrádajú tí, ktorí zriedka prichádzajú na svätú omšu, ako i tí, ktorí sa síce na svätej omši zúčastňujú, ale pri nej nemajú záujem na tom, aby ju za seba a za svojich blízkych spoluobetovali.“⁴⁰⁸

Veľmi nespravodlivo teda voči sebe konajú nielen tí, ktorí svätú omšu ľahkomyselne zameškajú, ale veľmi si škodia aj tí, ktorí sa na svätej omši len tak ledabolo zúčastňujú alebo pri nej len svoje každodenné modlitby konajú a svätú omšu s kňazom vôbec na obetu neprinášajú. Lebo spoluobetovať svätú omšu s kňazom je to najlepšie, čo pri svätej omši môžeme robiť. A čím častejšie a srdečnejšie ju niekto spoluobetuje, tým viac Boha obveseľuje, tým viac trestov za svoje hriechy si odpykáva a tým väčšiu odmenu v nebi si zhromažďuje. Koľkokrát teda vo svätej omši vyslovíš: „*Obetujem, obetujem!*“ toľkokrát to pred Bohom zaznieva, akoby si volal: „*Platím, platím! Predkladám Ti, ó Pane, zlato zásluh Ježiša Krista, aby som ním zaplatil dlhy za svoje hriechy, dávam Ti toto zlato, aby som si zaň nakúpil nebeské statky, vyplácam Ti toto zlato, aby som ním vyslobodil úbohé duše z očístca.*“

Kedykoľvek síce môžeme s veľkým úžitkom hovoriť: „*Pane, obetujem Ti Tvojho milého Syna, obetujem Ti jeho utrpenie a smrť, obetujem Ti jeho cnosti a zásluhy*“, avšak toto obetovanie mimo svätej omše nie je tak mocné, ako keď ho konáš vo svätej omši. Lebo mimo svätej omše sa toto obetovanie deje iba slovami a je obetou iba duchovnou, vo svätej omši sa však deje skutočne a stáva sa obetou skutočnou. Vo svätej omši je Kristus Pán osobne prítomný a s ním sú zároveň prítomné aj jeho cnosti a zásluhy. Vo svätej omši býva znova duchovným spôsobom usmrcovaný a jeho utrpenie a smrť bývajú skutočne obnovené. Vo svätej omši Spasiteľ štedro rozdeľuje svoje zásluhy, ba nám ich aj dáva preto, aby sme ich mohli Bohu Otcovi obetovať. V mimoriadnej miere je mocné i pôsobivé už aj samotné obetovanie zásluh Ježiša Krista, ktoré sa koná mimo svätej omše, ako to on sám zjavil svätej Gertrúde, keď povedal: „*Keď je niekto akokoľvek obťažovaný svojimi hriechy, predsa môže dúfať v ich odpustenie, ak môjmu božskému Otcovi obetuje moje utrpenie a moju smrť.*“ Ak potom už obetovanie utrpenia Pána iba slovami, konané mimo svätú omšu, tak mocne pôsobí, čo potom dokáže obetovanie jeho utrpenia, ktoré sa deje počas jeho nekrvavej obety, pri ktorej Kristus Pán nie je iba prítomný, ale ju aj všetkým prítomným privlastňuje? Kristus Pán raz počas svätej omše povedal svätej Mechtilde: „*Hľa, privlastňujem ti svoju božskú lásku, svoju zbožnosť a svoje prehorké utrpenie. Všetky tieto veci Ti privlastňujem, aby si mi ich mohla dať opäť naspäť ako svoje. Ak to bude niektorá duša takto činiť, ja jej budem vracať dvojnásobne to, čo ona darovala mne. A koľkokrát mi bude toto obetovanie opakovať, toľkokrát jej budem ja vracať dvojnásobne. Toto je tá stonásobná odplata, ktorej sa človeku dostáva v tomto živote a po smrti potom obdrží za*

⁴⁰⁸ Conc. 87. in psalm Miserere, n. 3;

*odmenu večný život.*⁴⁰⁹ Z týchto slov je možné poznať, že Kristus Pán svoje zásluhy neudelil pri svätej omši iba svätej Mechtilde, ale že ich udeľuje aj nám a že my ich môžeme zase obetovať jemu na svoj veľký prospech.

2. Akú veľkú cenu má obetovanie svätej omše Bohu

Učený kňaz Sanchez hovorí⁴¹⁰: „*Zo všetkých častí a dôležitých vecí svätej omše najväčšiu útechu a najvyššiu duchovnú radosť poskytuje modlitba, ktorú kňaz hovorí po pozdvihovaní Kalicha, keď Bohu Otcovi obetuje nepoškvrneného Baránka, ktorý sníma hriechy sveta, týmito slovami: „Ó Pane, my, služobníci Tvoji, ako aj ľud Tvoj svätý ... obetujeme Tvojej prevznešenej velebnosti z Tvojich darov i dobrodení obetu čistú, obetu svätú, obetu nepoškvrnenú.“* A kňaz nazýva ľud „*svätým*“ preto, lebo býva skrze svätú omšu posvätený, ako to Kristus Pán sám hovorí: „*Pre nich sa ja sám posväcujem, aby boli aj oni posvätení v pravde.*“⁴¹¹ A posväcuje aj okolostojacich pokropením svojou Krvou, ktorú za nich vylial pri pozdvihovaní Kalicha, ako hovorí svätý Pavol: „*Posvätil ľudí svojou Krvou.*“⁴¹²

Uvažuj s akými dôraznými slovami kňaz v mene ľudu prináša Bohu svätú obetu, keď sa po pozdvihovaní modlí: „*My, služobníci Tvoji, ako i ľud Tvoj svätý, obetujeme Tvojej prevznešenej velebnosti z Tvojich darov i dobrodení obetu čistú, obetu svätú, obetu nepoškvrnenú.*“ Ó, aká drahocenná je táto obeta!

Čo obetujú kňaz i okolostojaci, keď tieto slová vyslovujú? Obetujú všemohúcemu Bohu dar tak vzácny, že keby niekomu patril celý svet a on by ho chcel Bohu veľkomyselne obetovať, predsa by mu nepriniesol tak veľký dar, ako mu prináša ten, kto mu vo svätej omši s nábožnou myslou obetuje jeho premilého Syna!

Čo dáva Bohu ten, kto mu Krista Pána obetuje vo svätej omši? Dáva mu tým dar tak prevzácny, že tento má práve takú veľkú cenu, akú má všemohúci, neskonalý Boh sám vo svojej nepochopiteľnej dokonalosti a velebnosti! Vyššie ocenenie už urobiť nemôžeme, pretože nemožno nájsť ani vymyslieť niečo vyššieho, ako je práve Boh.

Vo svätej omši síce neobetujeme vlastné božstvo Ježiša Krista, ale jeho človečenstvo, totiž jeho Telo, Dušu a Krv. Ale keďže človečenstvo Ježiša Krista je s jeho božstvom tak úzko spojené, že od neho nemôže byť odlúčené, tak s človečenstvom Pána tiež zároveň obetujeme aj jeho božstvo. Ak teda vo svätej omši obetuješ nebeskému Otcovi Krista Pána obetuješ mu najdrahocenejší drahokam: jeho božstvo, zároveň s prevzácny kalichom jeho človečenstva, a

⁴⁰⁹ Revelat. lib. 1. cap. 14;

⁴¹⁰ Thesaur. Missae, cap. 24;

⁴¹¹ Ján 17,19;

⁴¹² Žid. 13, 12;

tak mu ponúkaš najdokonalejší klenot, ktorý svojou cenou prevyšuje nebo i zem; áno, ponúkaš mu práve plnosť božstva. Akú neskonalejšiu česť a radosť pôsobíš teda nebeskému Otcovi, keď mu obetuješ tento neoceniteľný dar! Ved' mu venuješ Toho, o ktorom sa on sám vyjadril: „*Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie.*“ Akú bohatú odplatu dosiahneš raz za tento Dar! Lebo ten, ktorému tento prevzácny Dar venuješ, je najštedrejším a najvd'áčnejším Pánom na nebi i na zemi. Ako mnoho dlhov mu týmto splatíš, ved' tento Dar má nekonečne vyššiu cenu, než akú by si ty mohol dlhovať.

A tento Dar nie je darom cudzím, ale naším vlastným, lebo nám ho pred časmi dobrovoľne daroval Boh a každodenne nám ho ešte vo všetkých svätých omšiach znova dáva. O tom svedčí aj kňaz, keď často počas svätej omše hovorí, že táto obeta Tela a Krvi Ježiša Krista nie je iba jeho obetou, ale je aj obetou ľudu i našou. Keďže teda Kristus Pán je vo svätej omši náš, sú aj jeho nesmierne poklady naše. Z toho môžeš spoznať, ako veľmi sa môžeme vo svätej omši obohatiť. Preto je pravda, čo hovorí učený kňaz Sanchez: „*Ak sa človek dokáže náležite zúčastniť na svätej omši, môže sa v nej stať bohatším než skrze všetky Bohom stvorené veci.*“⁴¹³ Preto vo svätej omši obzvlášť dbaj na to, aby si Bohu Otcovi často obetoval jeho Syna, lebo čím častejšie ho budeš obetovať, tým bohatším sa staneš!

Tiež dávaj pozor na to, aby si svätú omšu obetoval vždy skrze ruky kňaza, hovoriac: „*Pane, obetujem Ti Tvojho premilého Syna skrze ruky kňaza.*“ Lebo tým akoby si hovoril: „*Pane, nie som hoden, aby som smel k tomuto svätému oltáru pristúpiť a Tvojho premilého Syna do svojich nehodných rúk vziať. Preto pristupujem len v duchu, podkladám obe svoje ruky pod ruky kňaza a iba pomáham pozdvihovať svätú Hostiu aj Kalich s Krvou Pána.*“ O anglickom kráľovi Henrichovi I. rozpráva cirkevný historik Raynald, že tento kráľ sa denne zúčastňoval na troch svätých omšiach a počas nich kľáčal na najspodnejšom stupni oltára. Keď potom kňaz pozdvihoval svätú Hostiu a Kalich s Krvou Pána, kráľ podkladal svoje ruky pod kňazove ramená a tak k najvyššej úteche svojho srdca zároveň s kňazom pozdvihoval do výšky najsvätejšiu Sviatosť.⁴¹⁴ Ó, keby tento posvätný obyčaj platil doposiaľ, či by sa každý rád neponáhlal na svätú omšu, aby bol v kostole prvý a mohol zároveň s kňazom pozdvihovať najsvätejšiu Sviatosť? Keďže však tento zvyk už vymizol, Boh sa uspokojuje s tvojou vôľou, keď hovoríš: „*Pane, obetujem Tvojho milého Syna skrze ruky kňaza.*“ Lebo dobre rozumie tomu, čo týmito slovami chceš vyjadriť.

Okrem svätej Hostii musíš Bohu Otcovi obetovať aj kalich s najdôstojnejšou Krvou Ježiša Krista. Je to dielo tak záslužné, že to nemožno ani s dostatočne vysvetliť. V životopise svätej Magdalény de Pazzis, vytlačenej v Ríme, čítame v Hlave 101. toto: „*Boh poučil sväticu, že obetovanie Krvi Ježiša*

⁴¹³ Thesaur. Missae, cap. 24;

⁴¹⁴ Od. Raynald. annal. eccles. ad ann. 1141 n. 43.

Krista je veľmi mocné na uzmiernenie Boha, rozhnevaného pre hriechy sveta. Boh sa jej sťažoval, že na svete je tak málo ľudí, ktorí by sa snažili jeho hnev zmierniť. A napomenul ju, aby to robila ona. Preto Bohu denne často, obyčajne päťdesiatkrát, s veľkou horlivosťou obetovala presväťou Krv Ježiša Krista za živých a za mŕtvych. A Spasiteľ jej často ukázal tie duše, ktoré obetovaním presvätej Krvi obrátila alebo z očistca vyslobodila.“

Tá istá tiež hovorievala: „*Je sa treba obávať, že nekajúcnosť hriešnikov je zavinená našou lenivosťou. Lebo keby sme za nich obetovali horlivé modlitby a Krv Ježiša Krista, boli by sa určite obrátili a večných múk uchránili. Preto teda bezprestania obetujeme Krv aj utrpenie Pána za hriešnikov!*“ Tieto slová si zasluhujú povšimnutie, pretože nám naznačujú ľahký prostriedok, ktorým môžeme Boha uzmierniť, hriešnikov obrátiť, zosnulých z očistca vyslobodiť a vlastné hriechy odpykať. Toto obetovanie presvätej krvi Pána sa môže konať vždy a na všetkých miestach, ale oveľa silnejším a užitočnejším je, keď ich konáme na svätej omši, pretože v nej sa toto obetovanie nedeje len slovami, ale aj skutkom. Lebo kňaz má naozaj Krv Pána v kalichu a obetuje ju telesným spôsobom nie len svojim menom, ale aj menom celej Cirkvi, najmä v mene prítomných. Ak teda niekto počas svätej omše hovorí: „*Ó Pane, obetujem Ti túto svätú Krv skrze ruky kňaza,*“ obetuje presväťú Krv telesným spôsobom, pretože obetuje tú istú, ktorú má kňaz v kalichu a získava si tak oveľa väčšie zásluhy, ako keby Krv Pána obetoval mimo svätú omšu iba slovami.

Akú veľkú cenu má také obetovanie, o tom sa môžeš tiež dočítať v živote tej istej svätice Magdalény de Pazzis. Tá hovorí: „*Ak človek obetuje Bohu Otcovi presväťú Krv Pána, venuje mu Dar tak vzácny, že Boh nemá dosť pokladov, aby ho oplatil. Lebo tento Dar je taký veľký, že sa Boh voči svojmu tvorovi cíti byť takmer zaviazaný k vd'ake.*“ Ó, aké vznešené a podivuhodné sú tieto slová! Je možné, aby obetovanie tejto presvätej Krvi bolo takým darom, že by Boh nemal rovnocennú vec, aby ho mohol oplatiť, ale cíti sa byť obetujúcemu vd'akou zaviazaný? Je to naozaj tak! Lebo čo je okrem Boha v nebi alebo na zemi, čo by sa cenou vyrovnalo drahocennej Krvi Pána? Veď jedna jediná kropaj tejto najdôstojnejšej Krvi má väčšiu cenu ako celé more peniace sa krvou svätých mučeníkov! Áno, svätý Tomáš Aquinský tvrdí, že: „*jedinká kropaj presvätej Krvi Pána je dosť mocnou na to, aby mohla celý svet od jeho hriechov očistiť.*“

Keby si bol býval na Kalvárii a mal takú vieru v Ježiša Krista a takú lásku k nemu ako máš teraz a keby si stekajúcu Krv Kristovu oboma rukami zo zeme naberal, s pravou dôverou k nebesiam pozdvihoval a so skrúšeným srdcom Bohu Otcovi obetoval, či by si nemal pevnú dôveru v to, že dosiahneš dokonalé odpustenie hriechov i trestov? A hľa! Tento tvoj Vykupiteľ je na oltári osobne prítomný a ako vtedy pnel na kríži celý doráňaný a skrvavený, tak teraz vo svätej omši duchovným spôsobom obnovuje svoje utrpenie voči svojmu nebeskému Otcovi a jeho presväťá Krv steká z jeho rán do Kalicha. Ak teda duchovným

spôsobom berieš do svojich rúk jeho rovnakú Krv a obetuješ ju Bohu Otcovi s takou nábožnosťou s akou by si ju obetoval na vrchu Kalvárii, zaiste čerpáš z tohoto obetovania nemenší prospech, než aký by si čerpal vtedy na Kalvárii! Lebo žiadny hriech nie je taký ohavný, že by nemohol byť zmytý Krvou Kristovou a žiadna vina nie je tak hrozná, že by nemohla byť zaplatená cenou krvi Bohočloveka! Táto božská Krv môže viac očistiť, viac uzmierniť a viac splatiť, než celý svet môže zhrešiť, znečistiť a zaviniť. Preto skladaj pevnú dôveru v presvätú Krv Pána a obetuj ju horlivo vo svätej omši Bohu najvyššiemu. Pros tiež podľa návodu svätej Magdalény de Pazzis milých anjelov, aby za teba presvätú Krv obetovali a milosť odpustenia hriechov ti vyprosovali.

XXVI. ÚPRIMNÉ NAPOMENUTIE, ABY SME SA KAŽDODENNE ZÚČASTŇOVALI NA SVÄTEJ OMŠI

Ak si túto knihu až potiaľto pozorne prečítal a len trochu uvažoval o jej obsahu, prebudila sa v tebe, dúfam, veľká horlivosť pre svätú omšu a netreba ti ďalšie napomenutia, aby si každodenne prichádzal na svätú omšu. Ale aby som tvoju horlivosť pre každodennú účasť na svätej omši ešte viac roznieť, chcem ešte predsa niečo dodať.

Predovšetkým ti hovorím, že žiadna denná hodina nie je drahocennejšia ako tá, keď sa na svätej omši zúčastníš a najsvätejšej Trojici ju obetuješ. Táto hodina je skutočne hodinou zlatou, lebo svoju celodennú prácu môžeš dobrým úmyslom a Božím požehnaním, plynúcim svätej zo omše, premeniť takmer na zlato; kým všetko, čo po celý deň robíš bez požehnania, plynúceho z obete svätej omše, má iba cenu obyčajného kovu.

Snád namietneš: „Práca je predsa nutnejšia než účasť na svätej omši, pretože bez práce si nemôžem zaobstarať potreby pre život ani pre seba, ani pre svojich blízkych.“ Ale ja ti odpovedám: „Zúčastniť sa na svätej omši je viac ako pracovať, lebo bez svätej omše sotva dosiahneš spásu.“ Nehovorím, že nemáš pracovať, ale hovorím, že si máš svoju prácu tak zariadiť, aby si sa mohol na svätej omši zúčastniť, ba že máš z práce polhodinky odňať, aby si sv. omšu mohol Bohu priniesť na obetu, pretože sa ti potom oveľa ľahšie bude pracovať a Boh ti oveľa viac požehná. Ak pre časný zisk alebo z nedbanlivosti nedbáš na svätú omšu, zameníš si zlatú hodinu svojho celodenného diela za hodinu olovenú a spôsobíš si veľkú škodu. Zanedbaním jedinej svätej omše, na ktorej by si sa mohol zúčastniť, sa zbavuješ stonásobne väčšieho prospechu, než aký môžeš získať prácou po celý deň. To sa môžeš dovtípiť zo slov Písma Svätého, ktoré

Kristus Pán predniesol s veľkým dôrazom, hovoriac: „*Ved' čo osoží človeku, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?*“⁴¹⁵

Ó, kiežby o tejto veci chceli uvažovať tí remeselníci, ktorí pre nepatrný zisk zanedbávajú sväté omše vo všedné dni! Zaiste by svoju prácu, najmä v mestách i mestečkách, začínali buď až po svätej omši alebo by ju prerušovali počas svätej omši, aby sa poponáhľali do kostola. Koľko asi môže remeselník pri svojom remesle alebo roľník pri svojej práci na poli za pol hodiny zarobiť? A koľko môže počas polhodiny zarobiť gazdiná alebo služobná prácou v dome? Či teda nie sú ľudia veľmi pochabí, že pre nepatrný časný zisk zanedbávajú svätú omšu. A predsa jedinou svätou omšou, na ktorej by sa nábožne zúčastnili, by si mohli vydobýť bohaté poklady pre nebo! Ale oni sa týchto drahocenných pokladov dobrovoľne zriekajú preto, aby nestratili niekoľko pozemských halierov! Ba, čo hovorím? Ved' nábožnou účasťou na svätej omši nestrácajú ani žiaden pozemský zisk, pretože Boh ich každodennú prácu kvôli účasti na obete svätej omše tým hojnejšie požehnáva! A čo povedať o úradníkoch, ktorí majú ráno voľné?

Pochabosť ľudí, ktorí vo všedné dni tak ľahkomyselne zanedbávajú svätú omšu, ukážem ešte zreteľnejšie. Keby z neba pršalo zlato, či by si rýchlo nezanechal svoj obchod a všetky svoje práce a nebežal by si na ulicu zbierať zlato? Či by ťa nemal každý právom za blázna, keby si chcel zotrvať pri svojej práci a zbieranie zlata zanedbať? A hľa! takým pochabým sa ukazuješ, keď z ľahkomyselnosti a nedbanlivosti zabúdaš prichádzať na svätú omšu! Lebo pri každej svätej omši sa z neba leje zlato, nie síce pozemské, ale lepšie, nadpozemské, nebeské a každý si môže po vôli nazbierať toľko, koľko sa mu páči. Snáď by si rád vedel, aké zlato sa to počas svätej omši z neba sa leje? Počuj teda! Z neba sa leje rozmnoženie milosti Božej, z neba sa leje rozmnoženie zásluh i cností, z neba sa leje rozmnoženie nebeskej slávy, z neba sa leje sladká útecha a nebeská zbožnosť, z neba sa leje Božie požehnanie pre všetky pozemské statky, z neba sa leje odpustenie všedných hriechov, odpustenie mnohých previnení i trestov, z neba sa leje podiel na zásluhách Ježiša Krista. Áno, vo svätej omši sa z neba leje samé šťastie, samá spása, samá milosť, samé zľutovanie. A či nie sú tieto veci osvedčeným zlatom? Ak teda pre nepatrnú námahu, ktorú by si musel podstúpiť, alebo pre nepatrný zisk, ktorého by si sa musel zrieknuť, svätú omšu vo všedné dni zanedbávaš, či nekonáš oveľa pochabejšie ako niekto, kto by počas zlatého dažďa chcel radšej pracovať, než si zlato nazbierať?

Všetci duchovní učitelia sú toho názoru, že život duše môže byť udržaný a podporovaný v milosti Božej jedine neustálym cvičením sa v dobrých skutkoch. Ak sa duša v dobrých skutkoch stále necvičí, jej život v milosti Božej vysychá a odumiera, podobne ako uhasína horiaca lampa, keď sa nedolieva nový

⁴¹⁵ Mat. 16, 26;

olej. Zo všetkých dobrých skutkov je však najdôležitejším nábožná účasť na svätej omši. Tento dobrý skutok prekonáva všetky ostatné o toľko, ako slnko svojim svetlom prekonáva všetky ostatné nebeské telesá. Svetlo slnka svieti zaiste jasnejšie, jeho žiara je väčšia a jeho sila je zemi oveľa užitočnejšia ako jas, teplo a sila všetkých ostatných hviezd dohromady. A tak je aj zbožná účasť na svätej omši Bohu príjemnejšia, tebe užitočnejšia, svetu spasiteľnejšia a dušičkám v očistci utešenejšia ako tvoje ostatné každodenné modlitby aj ostatné dobré skutky. Ktorýmkoľvek dobrým skutkom síce Bohu preukazuješ veľkú službu aj lásku, ale svätou omšou mu preukazuješ neskonalú česť a mimoriadnu lásku. Všetkými svojimi dobrými skutkami obveseľuješ všetkých anjelov a svätých, ale svätou omšou im pripravuješ radosti nepomerne väčšie. Všetkými svojimi dobrými skutkami si síce získaš zásluhy, ale svätou omšou si pri menšom namáhaní zaslúžiš odmenu oveľa väčšiu.

Účasťou na svätej omši nachádzaš veľký poklad nad akékoľvek pomyslenie, stávaš sa účastným na drahocenných zásluhách Ježiša Krista, ktoré bývajú rozdeľované všetkým prítomným, a to v tak prehojnej miere, že to ani pochopiť nemôžeš. Preto učený Forner nazýva svätú omšu „*bohatou zlatou baňou*“, v ktorej ten, kto v nej pracuje, si zasluhuje oveľa viac ako ten, kto sa namáha v akejkol'vek inej bani. A tak sa ten, kto sa na svätej omši s nábožnosťou zúčastňuje, obohacuje milosťami i zásluhami oveľa viac než niekto iný, kto koná iné dobré skutky. Cirkev svätá tiež svätú omšu označuje ako najsvätejšiu zo všetkých dobrých činov týmito slovami: „*Musíme nutne vyznávať, že veriaci kresťania nemôžu konať iné tak sväté a božské dielo, ako je práve toto hrozné tajomstvo obety svätej omše.*“⁴¹⁶ Ak podľa výslovného učenia Cirkvi Pána je svätá omša najsvätejším dielom, áno božským, zaiste je aj najvýhodnejším prostriedkom, ktorým si môžeme získať nebeské poklady. A ako Písmo Sväté tvrdí o múdrosti, že „*všetko zlato je v porovnaní s ňou ako drobný piesok alebo ako blato*“⁴¹⁷, tak sú aj všetky naše dobré skutky v porovnaní so svätou omšou len ako bezcenný piesok a blato.

Počuj tiež, ako nás nábožný Tomáš Kempenský vo svojej knihe „*O nasledovaní Krista Pána*“ napomína, aby sme veľmi často, pokiaľ možno každodenne, prichádzali na svätú omšu. Hovorí: „*Keby toto najsvätejšie tajomstvo bolo oslavované iba na jednom mieste na svete a iba jedným kňazom, s akou žiadostivosťou by kresťania túžili po tom, aby mohli byť na tom mieste a pri tom kňazovi Božom a na konaní božských tajomstiev sa zúčastniť! Kristus Pán je však denne obetovaný na mnohých miestach a mnohými kňazmi, takže Božia milosť a láska k ľuďom sa javí tým väčšia, čím viac sa účasť na Kristovom tele rozširuje na celý svet... Ako veľmi je teda treba ľutovať našu vlažnosť i lenivosť, že nás to s väčšou náklonnosťou neťahá ku Kristovi Pánovi, v ktorom*

⁴¹⁶ Concil. Trid. ses. 22 o svätej omši;

⁴¹⁷ Múdr. 7,9;

*spočíva všetka naša nádej a všetky naše zásluhy. Ku Kristovi Pánovi, ktorý je našim Vykupiteľom a Spasiteľom, ktorý je útechou pozemských pútnikov a večným pôžitkom nebeských obyvateľov! Ako veľmi je treba ľutovať to, že tak mnohí tak málo dbajú na toto spasiteľné tajomstvo, ktoré nebo obveseľuje a celý svet zachováva! Ó, aká to zaslepenosť a bezcitnosť ľudského srdca, keď si tak nevýslovnú milosť už necení, ale pri každodennej príležitosti sa k nej tak ľahostajne stavia!*⁴¹⁸

I. Prečo máme každodenne chodiť na svätú omšu?

So všetkou láskou a s úprimnosťou ťa napomínam, kresťanský čitateľ, aby si každodenne, pokiaľ je ti to len trochu možné, chodil na svätú omšu. Uvažuj, že si Bohom stvorený preto, aby si mu slúžil a aby si ho svojou službou každý deň uctieval. Ale svojmu Bohu nemôžeš lepšie slúžiť, ako keď sa každodenne zúčastňuješ na svätej omši, lebo ona je *najvyššou bohoslužbou*, ktorou môžeš svojho Pána poctiť. Uvažuj ďalej, že Bohu si tiež povinný vzdávať primeranú vďaku za toľko dobrodení, ktoré každodenne preukazuje tvojej duši i telu. Bohu sa však nemôžeš lepšie zavďačiť, ako keď sa každodenne zúčastníš na svätej omši, pretože ona je *najvyššou ďakovnou obetou*. Uvažuj ďalej, že si preto na svete, aby si Božiu velebnosť po zásluhe velebil aj chválil. Ako by si to mohol lepšie činiť, než skrze svätú omšu, ktorá je *najhodnejšou obetou chvály*? Uvažuj aj o týchto slovách Pána: „Každý strom, ktorý nenesie dobré ovocie, bude vyťatý a do ohňa hodený.“⁴¹⁹ Ale nemôžeš prinášať lepšie ovocie, ako keď sa v stave milosti Božej zúčastňuješ na svätej omši, pretože ona je *najlepším zo všetkých dobrých skutkov*! Nemôžeš teda svoj dlh voči Bohu lepšie splatiť, ako keď sa často a s horlivosťou zúčastňuješ na svätej omši, pretože ona je *obetou najbohatšieho zadosťučinenia*. Uvažuj tiež, že každodenne väziš v nebezpečenstve hriechov a nešťastia! Či môžeš toto stále nebezpečenstvo lepšie odvracať, ako keď sa často i nábožne zúčastňuješ na svätej omši, ktorá je *najsilnejšou obetou prosebnou*? Uvažuj, ako sú smrť aj diabol vždy v твоjich päťach a nasledujú ťa, aby ti život odňali a do pekla ťa uvrhli. Akou pevnejšou záštitou by si sa mohol vyzbrojiť proti nástrahám diabla, ako keď sa každý deň zúčastňuješ na svätej omši, ktorá je *najlepšou ochranou proti všetkému zlému*? Konečne ešte uvažuj, že v hodine svojej smrti budeš potrebovať veľkú pomoc Božích svätých, ale to si nemôžeš ničím viac zabezpečiť, ako keď sa na ich počesť veľmi často zúčastňuješ na svätej omši. Ved' Kristus Pán sľúbil svätej Mechtilde, „že každému pošle v hodine jeho smrti na útechu a pomoc toľko svojich svätých, koľkých svätých omší sa on vo svojom živote nábožne zúčastnil!“ Preto si toto úprimné napomenutie vezmi veľmi k srdcu a urob si

⁴¹⁸ 4. kn. I. kap. ;

⁴¹⁹ Mat. 7, 19;

najpevnejšie predsavzatie, že od dnešného dňa, ak ti to len bude trochu možné, sa budeš každodenne zúčastňovať na svätej omši!

Ak sa však nemôžeš vo všedné dni na svätej omši zúčastniť, dávaj teda niekedy za seba sväté omše slúžiť, aby si tak zanedbanie bohoslužby, ak si sa ním previnil, opäť odčinil, dlhy svoje u Boha splatil a tresty, ktoré si každodennými pokleskami zasluhuješ, od seba odvrátil. Ak si potom tak stiesnený, že za seba nemôžeš dať žiadnu svätú omšu obetovať, poviem ti o inom prostriedku, ktorý ti veľmi prospeje. Ak sa k tvojim dverám dostaví nejaký žobrák, prosiaci o almužnu, podaj mu niekoľko halierov alebo ukáž mu nejaké iné dobrodenie a povedz mu: „*Toto vám dávam, aby ste dnes alebo zajtra za mňa išiel na svätú omšu!*“ Chudobní ľudia, ktorým preukážeš dobrodenie, tvojej prosbe ľahko vyhovejú, a tak si budeš môcť vydoberať bohaté milosti zo svätej omše. Keď sa totiž niekto zúčastní na svätej omši za teba, daruje ti ovocie milostí, ktoré zo svätej omše nadobudol a dojednáva ti tiež zvláštnu milosť u Boha, ktorá ťa chráni pred časným aj večným nešťastím.

Jeden za druhého sa môže ľahšie zúčastniť na svätej omši, ako by za neho mohol pristúpiť k stolu Pána. Zaiste si už často z úst zbožných ľudí počul: „*Chcem pristúpiť k svätému prijímaniu a obetovať ho za toho alebo onoho, alebo za dušičky v očistci.*“ Toto sa však nesmie chápať tak, ako by sme mohli za niekoho prijímať niektoré sviatosti. Podobne ako sa nemôžem za niekoho najesť, tak tiež nemôžem za niekoho prijať pokrm pre dušu. Ak teda podľa tohto krásneho a spasiteľného zvyku obetujeme za niekoho sväté prijímanie, čo teda nadobúda ten, za ktorého ho obetujeme? Odpovedám: Pretože všetky naše dobré skutky zahladzujú nejakú časť trestov, ktoré sme si svojimi hriechmi zaslúžili, a teda bez akejkoľvek pochybnosti aj sväté prijímanie ako presväté dielo zahladzuje veľkú časť našich previnení, môžeme sa tohto zisku zrieknuť a privlastniť ho tomu, za ktorého na sväté prijímanie pristupujeme. A pretože po svätom prijímaní bývame v stave milosti Božej, môžeme sa tiež tým horlivejšie za iných modliť a im isté milosti vyprosiť.

Inak je to však s účasťou na svätej omši za niekoho iného. Lebo svätá omša je ustanovená práve na ten účel, aby sme ju nielen za seba, ale aj za iných mohli slúžiť alebo sa na nej zúčastniť. Preto sa tiež kňaz v omšovom kánone modlí: „*Pamätaj, ó Pane, na služobníkov i služobnice svoje, ako aj na všetkých okolostojacich, ktorých vieru i zbožnosť poznáš, za ktorých Ti my túto obeť chvály prinášame, alebo ktorí Ti ju sami prinášajú za seba a za všetkých svojich*“ ... Hľa! Tieto slová nám jasne značia, že svätú omšu môžeme obetovať za seba i za svojich blízkych a touto vznešenou obetou im vyprosiť mnoho milostí. Okrem toho každému, kto sa zúčastňuje na svätej omši, sa dostáva podiel na zásluhách alebo na zadosťučinení Ježiša Krista, podiel ktorý môže darovať iným, za ktorých sa práve na svätej omši zúčastňuje. Preto si myslím, že je oveľa výhodnejšie sa za iného zúčastniť na svätej omši ako za neho prijímať Sviatosť

oltáru. Ale najlepšie robí ten, kto vo svätej omši, ktorú obetuje za iného, zároveň pristupuje aj k stolu Pána, pretože tak seba aj iných najužšie spája s obetou na oltári.

2. Svätí nás povzbudzujú svojim príkladom, aby sme sa každodenne zúčastňovali na svätej omši

Príslovie hovorí: „*Slová pohnú, príklady priťahujú*,“ teda: povzbudzujú nás k skutočnému nasledovaniu. Ak ťa nemohli moje doterajšie slová ešte pohnúť, aby si sa každodenne zúčastňoval na svätej omši, postavím ti pred oči ešte rozličné príklady svätých, ktorí mali tie isté, ba snád' oveľa dôležitejšie zamestnania ako máš ty, a predsa denne prichádzali na svätú omšu.

Svätý Augustín píše o svojej milovanej matke, svätej Monike, ktorá zomrela v Pánovi v roku Pána 387, že neopomenula ani jediný deň sa zúčastniť na svätej omši. Lebo dobre poznala vysokú cenu tejto presvätej obety, ktorou bol raz náš dlhopis zmazaný. Keď na sebe pozorovala, že sa blíži jej smrť, neprikázala svojmu synovi pri svojom odchode zo sveta uskutočniť nejaký veľkolepý pohreb, ale svoju poslednú vôľu vyjadrila v tom, aby jej syn na ňu nikdy nezabúdal počas svojej svätej obety na oltári.⁴²⁰

Svätá Hedviga, vojvodkyňa sliezska a poľská, ktorá zomrela v roku Pána 1245, mala svätú omšu v takej nábožnej úctivosti, že každodenne bývala častejšie prítomná na svätej omši a keď v jej dvornej kaplnke neslúžilo sväté omše dosť kňazov, povolávala iných, len aby si dopriala to šťastie, aby sa mohla denne na mnohých svätých omšiach zúčastniť.

Svätý Ľudovít, francúzsky kráľ († 1270), býval každodenne prítomný na dvoch, nezriedka aj na troch alebo štyroch svätých omšiach. Keď sa raz dopytal, že ho niektorí dvorania preto ohovárajú, že vraj tak správe ríše odníma mnoho času, povedal: „*Akí sú tí páni starostliví, keby som ešte raz toľko času premrhal pri hre alebo na pri love, ani slovom by ma nikto z nich neohováral!*“⁴²¹ Skutočne znamenitá odpoveď, ktorá sa tvrdo dotýka nielen oných dvoranov, ale aj nás všetkých spolu! Lebo keby sme sa mali vo všedný deň zúčastniť na jednej alebo dvoch svätých omšiach, tu sa už zaiste z vnuknutia samého diabla domnievame, že ktovie akú veľkú škodu z toho vo svojich časných záležitostiach utrpíme. Ale ak hodinu alebo dve trávime tliachaním, hrou, pitím, spaním alebo pred zrkadlom, nerobíme si z toho žiadne výčitky svedomia, ale myslíme si, že sme tieto stratené hodiny veľmi dobre využili! Ó, aká veľká je to zaslepenosť!

O Henrichovi I., anglickom kráľovi, píše historik Raynald, že sa každodenne zúčastňoval na troch svätých omšiach, hoci naňho veľmi doliehali

⁴²⁰ Confess. lib. 9. c. 1. tom. 1;

⁴²¹ Od. Raynaldi annal. ad ann. 1270. n. 19 ;

vážne záležitosti krajiny. Keď ho raz navštívil francúzsky kráľ a povedal mu, že by mal byť skôr prítomný na kázaní ako na svätej omši, Henrich mu zdvorilo odpovedal: „*Mne je milšie, keď môžem svojho priateľa často vídať, než o ňom chválu počúvať!*“⁴²² A tak zmýšľam aj ja, a preto som tiež mnohým, ktorí sa ma pýtali čo je lepšie počúvať svätú omšu alebo kázanie, radil: Lepšie je počuť svätú omšu ako kázanie. Tým však nehovorím, že by sme mali kázanie zanedbávať, pretože aj kázanie máme pozorne počúvať. Hriešnikom veľmi prospieva k spáse, keď pozorne počúvajú kázanie, aby tak ľahšie svoje hriechy spoznali a odporom k nim sa naplnili.

O svätom Václavovi, vojvodovi českej krajiny, ktorý zomrel ako mučeník v roku Pána 929, legenda hovorí: Keď cisár Otto konal v Regensburgu ríšsky snem, nariadil, aby sa všetky kniežatá i panstvá zišli toho dňa na zasadnutie. Svätý Václav, ktorý tam bol prítomný, v ten deň zašiel najskôr na svätú omšu a bol na nej prítomný až do konca. Cisárovi kniežatá naňho zatiaľ dlho s nevôľou čakali a keď ešte stále neprichádzal, cisár povedal: „*Začneme s poradou a keď príde Václav, nech nikto nepovstane, aby ho uvítal a urobil mu miesto.*“ Keď bolo po svätej omši, vstúpil Václav do zasadacej siene a cisár uvidel po jeho stranách kráčať dvoch anjelov. Preto rýchlo povstal zo svojho trónu, šiel mu v ústrety a objal ho. Kniežatá sa potom hnevali, že sa cisár napriek svojmu vlastnému príkazu takto k Václavovi zachoval. Ale cisár sa ospravedlnil, hovoriac: „*Videl som dvoch anjelov vedľa českého vojvodu, preto som povstal, aby som mu preukázal svoju úctu.*“ Cisár tiež svätému Václavovi na tomto sneme ponúkol kráľovskú hodnosť.

O rímskom cisárovi Lotharovi rozpráva cirkevný historik Baronius, že ten aj pri poľnej výprave mával zvyk, denne sa zúčastniť na troch svätých omšiach.⁴²³ O cisárovi Karolovi V. rozpráva Surius v roku 1559, že ten bol po celý svoj život každý deň na svätej omši a iba raz, na poľnej výprave do Afriky, svätú omšu vynechal. O svätom Kazimírovi, poľskom kráľovskom princovi, ktorý zomrel v roku Pána 1483, rímsky breviár hovorí, že sa každodenne s vrúcnu nábožnosťou zúčastňoval na slávnostnej svätej omši.

Šľachetný Tomáš Morus, ktorý v roku Pána 1583 v Anglicku položil svoj život za svätú katolícku vieru, ani ako kráľovský kancelár, nikdy nevymeškal pred začatím svojich prác zúčastniť sa na svätej omši, hoci ako prvý minister kráľa býval zahrnutý najdôležitejšími záležitosťami kráľovstva. Keď ho raz zrána počas svätej omše volal posol ku kráľovi a povedal, že tá záležitosť je veľmi naliehavá, kancelár odpovedal: „*Len strpenie! Ešte predtým musím vzdať svoju poklonu vyššiemu Pánovi a pri nebeskom konaní u neho až do konca vytrvať.*“ A ani ako kráľovský kancelár nepovažoval pod svoju dôstojnosť, že pri svätej omši aj prislúhoval. Keď mu to ktosi vytýkal, že sa to vraj nehodí k

⁴²² Annal. ad 2. 1271. n. 61 ;

⁴²³ Annales ad ann. 1137. n. 22;

jeho vysokému postaveniu, pokojne odpovedal: „*Považujem to skôr za najväčšiu česť, že sa môžem Najvyššiemu zo všetkých vznešených služieb k tak nepatrnej službe prepožičať.*“⁴²⁴

Ak sa teda tak mnohí vznešení králi, kniežatá, páni i panie, ktorí mali na starosti riadenie dôležitých záležitostí celých kráľovstiev, predsa každodenne nábožne zúčastňovali na nie jednej, ale aj dvoch, troch svätých omšiach, ako sa budeme môcť ospravedlniť Bohu my, ktorí pre oveľa nepatrnejšie zamestnanie svätej omše vo všedné dni tak často a tak ľahkomyselne zanedbávame?

Ak svätú omšu zanedbávaš, netreba ani tak prihliadať na škodu, ktorú tým trpíš, ale skôr je dôležité mať na zreteli povinnú úctu, ktorú tak Pánu Bohu a jeho svätým uberáš. O tom píše ctihodný Beda takto: „*Ak niektorý kňaz, súc v milosti u Boha, bez náležitej príčiny, nie z neúctivosti k presvätej obete, ale skôr z nedbanlivosti svätú omšu neslúži, odníma, najsvätejšej Trojici Božej poctu, ktorá jej patrí a ukracuje anjelov o radosť, hriešnikov o odpustenie a milosť, dušičky v očistci o občerstvenie, Cirkev o dobrodenia a seba samého o liek. Či to nie je veľká škoda, ktorú takto nedbalý kňaz spôsobí? A nie oveľa menšiu škodu spôsobuje ten, ktorý by síce mohol byť prítomný na nebeských tajomstvách, avšak z nedbanlivosti to nerobí.*“⁴²⁵

Podobne sa vyjadrujú aj svätý Bonaventúra a iní, dávajúc nám na vedomie, aká škoda povstáva z toho v nebi, vo svete aj v očistci, keď kňaz bez podstatnej príčiny zabúda svätú omšu slúžiť. A hoci nie tak veľké škody, predsa škody nie o mnoho menšie pôsobi nebu, zemi i očistcu každý katolík, ktorý z ľahkomyselnosti, lenivosti a nedbanlivosti alebo zo zanedbateľnej príčiny vynechá nábožnú účasť na svätej omši vo všedné dni. Preto tiež učený Forner hovorí: „*Vedz, že najväčšiu škodu trpíš v tie dni, v ktoré sa odmietaš zúčastniť na svätej omši.*“⁴²⁶ Veru, iste by si prepustil takých služobníkov, ktorí by ti denne narobili toľko škody, ako ty pôsobíš Bohu tým, že z nedbanlivosti svätú omšu zanedbávaš!

Mohol by som ti uviesť mnoho príkladov o tých, ktorí pre zanedbávanie svätej omše boli Bohom potrestaní. Avšak uspokojím sa s rozprávaním iba jednej udalosti, ktorá sa stala v zime v r. 1570 blízko Ríma. Traja obchodníci odcestovali z Gubbia do Cisterna na výročný trh a spolu sa ubytovali v jednom hostinci. Keď bolo po trhu, na ktorom zarobili veľa peňazí, večer povedali dvaja tretiemu: „*Zajtra sa čoskoro ráno vydáme na cestu, aby sme mohli do Gubbia doraziť ešte skoro večer.*“ Ale tretí povedal: „*S tým nesúhlasím, ale myslím si, že by sme sa predtým mali zúčastniť na svätej omši, lebo zajtra je nedeľa, potom sa naraňajkovali a až potom sa v Pánovom mene vydali na spiatočnú cestu.*“ Ale prví dvaja nedbali na rady svojho druhu a trvali na tom, že sa čoskoro vydajú na cestu, aby ešte toho istého dňa dorazili do svojho domova. Tretí sa ich spýtal:

⁴²⁴ Thom. Stapleton in Vita eius.;

⁴²⁵ Beda, de Euchar;

⁴²⁶ Conc. 82 in pass;

„Chcete zajtra, v nedeľu, svätú omšu zanedbať?“ Ale tí mu odpovedali: „Pôjdeme zato v niektorý iný deň na dve sväté omše, tak nám to snád' Boh nebude mať tak za zlé, keď zajtra nebudeme pre takú dôležitú príčinu prítomní na žiadnej svätej omši.“ Márne ich tretí prehováral, ale keď svojou rečou nič nezmohol, nechal ich najprv odísť a sám išiel na svätú omšu, potom sa naraňajkoval a až potom sa vydal na cestu. Keď obaja jeho druhovia prišli až do Korfuone, dve míle od Cisterna, a chceli prejsť po drevenom moste, tu sa most, poškodený povodňou, pod nimi preboril a oni sa utopili. Tak náhle stratili peniaze i život a kto vie, či nie aj spásu svojich duší. Za hodinu potom dorazil do Korfuone aj ich tretí druh. Tu od obyvateľov počul o tej smutnej príhode a zbadal aj telá nešťastníkov, ktoré zatiaľ vylovili z vody a ležali na brehu. A veľmi sa zľakol, poznal v tom trestajúcu ruku Božiu i ďakoval Bohu, že ho od neočakávanej smrti ráčil ochrániť preto, že sa zúčastnil na svätej omši. Potom šťastne dokončil svoju cestu a bol prvým, ktorý manželkám nešťastníkov priniesol túto smutnú novinu.⁴²⁷

Kiež by zmúdreli všetci tí, ktorí sa neostýchajú pre skorý zisk bez akýchkoľvek výčitiek svedomia zanedbávať svätú omšu vo všedné dni, ale aj v dni nedeľné a sviatočné! Zaiste ich nie je možné ospravedlniť od smrteľného hriechu, pretože pre obyčajný časný zisk nie je dovolené svätú omšu v nedeľu a sviatočné dni zanedbať.

Aj rodičia sa prehrešujú, keď bez príčiny odrádzajú svoje deti, aby v nedeľu a sviatočné dni, išli na svätú omšu, ako to prikazuje Boží zákon.

Hospodári a gazdinky sú povinní nie iba svoje deti, ale aj služobníctvo viesť ku svätej omši a napomínať ich, aby sa tam nábožne a príkladne správali. To nehovorím sám od seba, ale podľa slov svätého Pavla, ktorý napísal toto: „Ved' kto sa nestará o svojich, najmä o domácich, zaprel vieru a je horší ako neveriaci.“⁴²⁸ Tieto veľmi pamätihodné, ba až hrozné slová vysvetľuje svätý Ján Zlatoústý takto: „Mať starostlivosť o domácich neznamená podľa učenia svätého Pavla iba pričiňovať sa o ich telesné potreby, ale starať sa aj o ich duševné blaho.“⁴²⁹ Ak už je v očiach Božích horší ten hospodár, ktorý svojim deťom aj domácim zanedbáva poskytovať potrebný pokrm a odev a je ako pohan a neveriaci, o čo horším zapieračom viery, pohanom a neveriacim je u Boha ešte len ten, kto sa o duchovné blaho svojich detí a domácich nestará!

⁴²⁷ Aug. Manni, select. hist. c. 145 ;

⁴²⁸ 1. Tim. 5, 8;

⁴²⁹ Homil. 14, in Tim.

XXVII. NAPOMENUTIE, ABY SME SA NA SVÄTEJ OMŠI NÁBOŽNE ZÚČASTŇOVALI

Je poľutovaniahodné, že mnohí ľudia počas svätej omši dávajú najavo takú malú zbožnosť a zúčastňujú sa na nej tak zle a bez akejkoľvek horlivosti. Mnohí takíto ľudia iba pozerajú na vchádzajúcich a odchádzajúcich, odriekavajú modlitby iba ústami a bez akéhokoľvek pohnutia srdca, aj po pozdvihovaní si sadajú do lavíc zo samej lenivosti, ba správajú sa tak, akoby ani neboli katolíckmi a v obeť svätej omše vôbec neverili. Ako to človeka v srdci bolí a ako sa musí rmútiť, keď pozoruje, že takíto biedni ľudia Bohu Najvyššiemu, ktorý na oltári koná také dôležité dielo pre našu spásu, preukazujú takú nepatrnú úctu!

S akou úctivosťou sa máme zúčastňovať na svätej omši, o tom nás poučuje naša svätá Cirkev na Tridentskom koncile týmito slovami: „*Pretože musíme nutne vyznávať, že veriaci kresťania nemôžu konať žiadne iné tak sväté a božské dielo, ako je toto hrozné tajomstvo ... jasne z toho vysvitá, že sa tiež musíme pričiňovať a všemožne usilovať o to, aby sme ho konali, ako len môžeme, s najväčšou vnútornou čistotou a neporušenosťou srdca, ako aj s vonkajšou viditeľnou nábožnosťou.*“⁴³⁰ Netreba, aby sme počas svätej omše pociťovali takú nábožnosť, akú by sme mohli ponímať aj zmyslami, ale postačuje pevná a horlivá vôľa, že na tejto presvätej obeť chceme byť prítomní s pravou pozornosťou a úctivosťou.

Pravá nábožnosť nezáleží totiž v sladkých citoch, ale v úprimnej žiadosti, aby sme Bohu horlivo slúžili a v tejto jeho službe verne vytrvali. Ak si teda praješ zúčastniť sa veľmi nábožne na svätej omši a predsa žiadne sladké city pri nej nezakúšaš, nenechávaj sa preto vo svojej modlitbe vyrušovať, ale pred Bohom sa len viac pokoruj a pomysli si, že nie si hoden tej milosti, aby ťa Boh pri tvojej modlitbe tešil sladkými pocitmi a vo svojej modlitbe bez omrzenia pokračuj. Len vtedy sa prehrešuješ a mnohých zásluh aj veľkej útechy sa zbavuješ, keď žiadnu nábožnosť počas svätej omše nepociťuješ, ale tiež si ani žiadnu žiadosť v sebe nevzbudzuješ, aby si nábožným bol a keď na to nevynakladáš žiadne úsilie, aby si sa nábožným stal.

Keď bola raz svätá Mechtilda na svätej omši, uvidela Krista Pána sedieť na vysokom kryštálovom tróne, spod ktorého vytekali dva veľmi jasné a krásne potôčiky. Keď sa tomu čudovala, bolo jej toto zjavené: „*Jeden potôčik znamená odpustenie hriechov, druhý duchovné utešenie a nábožnosť. Obe tieto milosti bývajú každému, kto je prítomný na svätej omši, oveľa skôr a ľahšie udelené pre mocnú prítomnosť Ježiša Krista.*“ Svätá Mechtilda ďalej rozpráva: „*Keď kňaz pozdvihol svätú Hostiu, Kristus Pán povstal zo svojho kryštálového trónu a pozdvihol svoje sväté Srdce oboma rukami nahor. Srdce bolo úplne priehľadné*

⁴³⁰ Sess. 22. de Missa,

a naplnené balzomom, ktorý vôkol pretekal, ale predsa ho neubúdalo. Srdcia mnohých prítomných sa vznášali vo vzduchu pod Srdcom Kristovým a naplnili sa balzomom, ktorý vytekal zo srdca Krista Pána a vzplanuli v jasnom plameni. Ale srdcia ostatných prítomných boli obrátené, naklonené k zemi, úplne vyprázdnené a bez svetla.⁴³¹ A svätici bolo zjavené, že tie srdcia, ktoré sa naplnili balzomom vytekajúcim zo Srdca Ježiša Krista a potom v jasných plameňoch vzplanuli, patria tým prítomným, ktorí sa ohňom svätej nábožnosti zanietene zúčastňovali na obete svätej omše. Ale tie srdcia, ktoré boli obrátené k zemi, že patria tým prítomným, ktorí sú ešte aj na tomto posvätnom mieste naplnení márnymi a hriešnymi pozemskými myšlienkami a bez nábožnosti, bez horlivosti aj bez lásky k Bohu zotrývajú na svätej omši.

Snáď sa opýtaš: „Čo mám teda robiť, keď niekedy počas svätej omše nepociťujem žiadnu nábožnosť a aj napriek celému svojmu namáhaniu sa nemôžem stať nábožným?“ Zachovaj sa podľa rady, ktorú dal Kristus Pán svätej Gertrúde, ako sa hovorí v jej zjaveniach. Keď sa jedného dňa snažila veľmi pozorne spievať na chóre a predsa pre ľudskú slabosť bola často roztržitou, povedala si: „Čo mi takáto nestála modlitba prospeje? Lepšie urobím, keď ju celkom preruším.“ A povstala a chcela z chóru odísť. Tú sa jej zjavil Kristus Pán, držiac v rukách svoje Srdce a povedal: „Hľaď! Tu ti predstavujem svoje Srdce, aby si mu mohla nariadiť, aby verne vyplnilo všetko to, na čo ty nemáš silu. Takýmto spôsobom sa pred mojimi očami objavia všetky tvoje skutky dokonalými vo zvrchovanej miere.“ Tomu sa svätá Gertrúda veľmi čudovala, ale považovala to za neslušné, aby šľachetné Srdce Ježiša Krista malo napravovať všetky jej nedokonalosti. Nato jej Pán povedal toto podobenstvo: „Aká by si bola nevrlá, keby si mala krásny hlas a veľkú chuť na spev a iná, nemajúca krásny hlas, by ťa nenechala za seba spievať. Práve tak si moje božské Srdce veľmi žiada, aby si mu, hoci nie vždy slovami, tak aspoň nejakým pokynom prikázala vykonať to, čo sama dobre vykonať nemôžeš.“⁴³² Aké to utešené slová, aké to vznešené ponaučenie! Ako ľahko sa dá teda nepobožnosť počas svätej omše nahradiť! Ak si teda počas nej príliš roztržitý a napriek všetkému namáhaniu sa nemôžeš stať zbožným, povedz iba: „Najmilší Ježišu! Zo srdca ľutujem, že som tak roztržitý pri svojej modlitbe. Preto sa pokorne prosiac odporúčam Tvojmu sladkému Srdcu, aby moju nepobožnosť ráčilo doplniť.“

Aby si sa teda na svätej omši nábožne zúčastnil, chovaj sa počas nej takto: Keď hodláš odísť na svätú omšu, dobre uváž, kam ideš a čo vo svätej omši chceš činiť. Do chrámu Pána nemáš prichádzať ako farizej alebo publikán, len aby si sa tam modlil, ale máš tam prichádzať ako kráľ Dávid, aby si tam tiež obetoval, ako on o sebe spieva slovami: „Pane, som tvoj sluha, som tvoj sluha a syn tvojej služobnice. Obetu chvály ti prinesiem a budem vzývať meno Pánovo.“⁴³³ Ak ideš

⁴³¹ Revel. lib. z. cap. 19;

⁴³² Zjav. 3. kn. 25. kap.;

⁴³³ Žalm 115,16 17;

na svätú omšu, odchádzaš tam preto, aby si vo svätej obete vykonal najvznešenejšiu bohoslužbu. Odchádzaš tam, aby si Bohu priniesol obeť preušľachtilú, ktorá mu je taká milá ako on sám sebe. Počuj ako sa o tom vyjadruje kňaz Gobat: „*Účasť na svätej omši nespočíva v modlitbe, ale v klaňaní sa a obetovaní, čiže v konaní božskej obety. Lebo všetci, ktorí sa na svätej omši nábožne zúčastňujú, majú tiež s kňazom spoluobetovať.*“⁴³⁴ A čo pod tým spoluobetovaním chápe, vysvetľuje na inom mieste takto: „*Obetovať božskú obeť znamená, konať najznamenitejšie dielo zo všetkých mravných cností. Lebo ak obetujeme, dosvedčujeme tým, že Boh je najvyšším Pánom, ktorému patrí nekonečná česť a že my sme jeho poddaní, s ktorými on môže zaobchádzať podľa svojho zaľúbenia. Preto je zo všetkých cnostných úkonov obeta Bohu najmilšia a nám ľuďom najužitočnejšia.*“⁴³⁵

Hľa! Takým znamenitým dielom je obeť, a preto tiež veľmi veľa záleží na tom, aby si ju dôstojne konal. Preto si na začiatku svätej omše vzbudzuj pevné predsavzatie, že sa na nej zúčastníš s nábožnosťou a pre spásu svojej duše. Ak si si zaumienil, že sa počas svätej omši budeš modliť niektoré modlitby, alebo ak si si povinný počas nej vykonať isté pobožnosti, konaj ich len do pozdvihovania. Pri pozdvihovaní však preruš svoje modlitby a Kristovi Pánovi sa zároveň s kňazom klaňaj a jeho obetuj. Lebo pri pozdvihovaní a po ňom máš výhradne konať modlitby, ktorými vyjadruješ svoju najhlbšiu poklonu a obeť, ak chceš mať z účasti na svätej omši veľký prospech.

Pri Konfiteor čiže pri všeobecnom vyznaní hriechov na začiatku svätej omše sa bi trikrát do prs a vzbudzuj si takú veľkú ľútosť nad svojimi hriechmi, ako ti to je len možné. Tiež si predstavuj, ako Kristus Pán na Olivovej hore ležal na tvári, hriechy tebou spáchané krvavými slzami oplakával a svojim krvavým potom umýval. Potom podľa návodu svojej modlitebnej knižky sleduj modlitby kňaza, alebo tiež hovor modlitby, ktoré si povinný vykonať alebo ktoré si si vykonať zaumienil. Potom svoju pozornosť sústreďuj predovšetkým na prvú hlavnú časť svätej omše, ktorou je obetovanie. Modli sa s kňazom, aby Boh na obetné dary - chlieb a víno, ráčil milostivo pozrieť, pretože ony sú určené na to, aby sa stali Telom a Krvou jeho premilého Syna a obetuj nebeskému Otcovi seba samého i so všetkými svojimi záležitosťami.

Pri Sanktus sa hlboko skloň a pred najsvätejšou Trojicou Božou sa pokoruj. Lebo toto trojité Sanktus čiže Svätý trojjedinému Bohu spievajú serafíni na nebesiach, ako o tom svedčí prorok Izaiáš. Miništrant pri oltári dáva pri Sanktus znamenie zvončekom preto, aby sa každý prítomný v pokore skláňal a Bohu so všetkou úctivosťou sa pokoril.

Po Sanktus začína kánon čiže tichá omša. Tichou omšou sa táto časť nazýva preto, lebo kňaz modlitby tejto časti hovorí tichým, sotva počuteľným,

⁴³⁴ In alphab. sacr. aud. n. 220;

⁴³⁵ In alphab. sacr. aud. n. 5;

hlasom, aby tak vyjadril našu hlbokú úctu k presväтым tajomstvám, ktoré sa tu konajú. Čo by sme mali počas tichej omše robiť, vyjadruje svätý Jakub vo svojej liturgii nasledujúcimi slovami: „*Každý človek má teraz mlčať, chvieť sa bázňou a nemá na nič pozemského myslieť, pretože sa blíži Kráľ všetkých kráľov a Pán všetkých zástupov, aby bol zabitý a veriacim za pokrm daný. Pred ním kráčajú so všetkou mocou i silou zbory anjelov, zakrývajú si svoje tváre a s veľkým plesaním spievajú chválospevy.*“

Na tomto mieste nemôžem zabudnúť na to, aby som ešte raz nezopakoval krásne slová, ktorými svätá Brigita opisuje tieto anjelské chválospevy: „*Keď kňaz, konajúc slávnostnú svätú omšu, pokročil až do pozdvihovania, počula som, ako pohyb slnka, mesiaca i hviezd vydávali v najkrajších ľubozvukoch chválospev, rozlievajúci a rozširujúci sa do ďaleka po celom nebi. Prítomné bolo tiež nespočetné množstvo nebeských zástupov, ktorých sladký spev nemôže žiadny ľudský zmysel pochopiť a žiadny ľudský jazyk vypovedať. Anjelské chóry pozerali na kňaza a skláňali sa pred ním v pokore a v najhlbšej úcte. Ale diabli sa chveli a triasli a s hrôzou odtiaľ utekali.*“⁴³⁶

Kto by sa nedivil tejto veľkolepej príprave celého neba na premenenie a pozdvihovanie, aby tento najväčší zázrak a toto najhlbšie tajomstvo boli po zásluže uctené? A my, úbohé pozemské červy, sme tak často prítomní na tomto božskom tajomstve bez akejkolvek úctivosti, ani dostatočne neuvažujeme nad tým, čo sa na oltári deje! Ó, kiežby Boh otvoril oči nášho ducha, ako ich otvoril svätej Brigite, aké zázračné veci by sme uzreli! Zbadali by sme, ako je celé nebo zamestnané tým, aby sa na nové predstavenie života, utrpenia i smrti Pána čo najdôstojnejšie pripravilo.

Až doteraz sme rozjímali o príprave na sväté premenenie, teraz si povieme, ako by sme sa pri samotnom premenení mali chovať. Keď sa má toto nepochopiteľné tajomstvo konať, otvárajú sa brány nebies a Syn Boží osobne a s najvyššou velebnosťou zostupuje, aby dielo nášho vykúpenia obnovil. Akým spôsobom prichádza, to ráčil sám zjaviť blahoslavenej rehoľníčke Mechtilde týmito slovami: „*Predovšetkým prichádzam s takou pokorou, že nikto z prítomných na svätej omši nie je tak opovrhnutý, aby som sa k nemu s pokorou nesklonil a ho nenavštívil, keď si to žiada. Po druhé prichádzam s takou trpezlivosťou, že aj môjho najväčšieho nepriateľa, prítomného na svätej omši, nielen s trpezlivosťou znášam, ale sa s ním aj zmierujem a jemu s radosťou všetky jeho previnenia odpúšťam, keď ma o to prosí. Po tretie prichádzam s takou veľkou láskou, že nikto nemá tak chladné a zatvrdnuté srdce, ktoré by som neobmäkčil a ohňom svojej lásky neroznietil, keď to len on sám chce. Po štvrté na svätú omšu prichádzam s tak ľúbezňou štedrosťou, že pri nej niet tak chudobného človeka, ktorého by som nechcel pokladmi svojej milosti obohatiť. Za piate prichádzam s pokrmom tak sladkým, že nikto nie je tak núdzny a lačný,*

⁴³⁶ Zjav. 8 kn., 96. hlava. Porovnaj hl. 12.;

ktorého by som neobčerstvil a až nadbytočne nenasýtil. Za šieste prichádzam so svetlom tak jasne svietiacim, že niet tak zaslepeného a temnotou zakrytého srdca, ktoré by som svojou prítomnosťou neosvietil. Za siedme prichádzam s hojnou svätosťou a milosťou, že niet človeka tak lenivého a nenábožného, ktorého by som nemohol z jeho spánku prebudiť.“⁴³⁷

Pozri, akým milostiplným spôsobom predobrotivý Spasiteľ počas svätej omše zostupuje z neba na naše oltáre a ako úprimne si žiada, aby mohol úbohé a svetom opovrhovaných prijať, svojich nepriateľov nielen zničiť, ale sa s nimi aj zmieriť, srdcia zatvrdnutých obmäkčiť, chudobných obohatiť, nevedomých osvietiť a nenábožných povzbudiť! Vo svätej omši tiež napĺňa to, čo raz povedal, že „Syn človeka prišiel, aby hľadal a spasil, čo zahynulo“⁴³⁸ a že „Boh neposlal svojho Syna na svet, aby svet súdil, ale aby bol svet spasený skrze neho.“⁴³⁹ Kristus Pán vo svätej omši zostupuje na naše oltáre, nie aby hriešnikov potrestal a zavrhol, ale aby ich na milosť prijal a milosrdenstvo im preukázal. Preto sa žiaden hriešnik nemá ostýchať, ale má chodiť na svätú omšu, lebo Kristus Pán tam nie je sudcom, ale Prostredníkom a Príhovorcom. Hriešny človek sa tiež nedopúšťa nového hriechu, keď sa v stave nemilosti zúčastňuje na svätej omši, ale uspôsobuje sa, aby sa Božím milosrdenstvom mohol dostať do stavu milosti posväcujúcej. Aj keby sa pre ľudskú krehkosť zúčastnil na svätej omši roztržito a nepobožne, nebude mu to Boh počítat' za hriech, ak si len pred svätou omšou vzbudil ozajstný úmysel, že sa na presvätej obete zúčastní s nábožnosťou a keď sa skutočne snaží svoju roztržitosť v pokore premáhať.

A teraz prichádzame k premeneniu. Čo asi pociťuje ľudská prirodzenosť Ježiša Krista, keď poznáva, ako mocou zázračných slov premenenia je takmer znova zrodená a keď hľadá na samu seba pod spôsobom svätej Hostie! Avšak Kristus Pán nepozera na seba v podobe chleba tak, ako sa človek vzhliada v zrkadle. Lebo človek vidí v zrkadle iba svoju vonkajšiu podobu. Kristus Pán však vidí v spôsoboch chleba a vína svoju rozmnoženú osobnú prítomnosť. A predsa sa nestal iným, keďže rozmnožený nebol on, ale rozmnožená čiže znásobená bola iba jeho prítomnosť. Seba vidí na dvoch miestach, ba nielen na dvoch, ale na toľkých, na koľkých sa premenenie počas svätej omši deje. Jeho radosť sa rozmnožuje, keď pozoruje, že ho veriaci na toľkých miestach pod spôsobom chleba milujú a sa mu klaňajú.

Počuj, čo rozpráva svätá Brigita o premenení. Píše: „Akonáhle kňaz vyslovil slová premenenia, zbadala som v podobe chleba živého Baránka, ktorý mal tvár ako človek. Baránka obkľučoval jasne svietiaci plameň, nespočetní anjeli sa mu klaňali a slúžili mu. A bolo ich asi toľko, ako prachu vo vzduchu.

⁴³⁷ Revel. lib.3 .cap. 2. ;

⁴³⁸ Luk. 19,10;

⁴³⁹ Ján 3,17;

Prítomný bol aj tak veľký zástup svätých duší, že ich moje oči nemohli prezrieť. ⁴⁴⁰

Keby sme mohli uvidieť, čo sa deje na oltári pri pozdvihovaní, ó Bože, ako by sme sa hrôzou zachveli! Svätý František sa o tom vyjadruje takto: „*Človek mal by celý stuhnúť, celý svet by sa mal zatriasť a celé nebo by sa malo zhromaždiť, keď Syn Boha živého spočíva v rukách kňaza na oltári! Ó, podivuhodná pokora, v ktorej jednorodený Syn Boží, Pán všetkého stvorenia, sa tak veľmi ponízuje, že sa pre spásu ľudí v nepatrnej podobe chleba skrýva!*“ ⁴⁴¹ Keďže však toto tajomstvo poníženia Pána na vlastné oči nevidíme, tak si ho ani nevšimame, zatiaľ čo anjeli, ktorí naň hľadajú, sa chvejú, ako sa o tom zmieňuje omšová prefácia. Ba aj diabli utekajú plní hrôzy, keď toto tajomstvo vidia, ako to zjavil Kristus Pán svätej Brigite, keď povedal: „*Podobne ako som iba slovami: Ja som, svojich nepriateľov telesným spôsobom zrazil k zemi, práve tak utekajú diabli, keď kňaz vyslovuje moje slová: Toto je moje Telo! a prestávajú duše obetujúcich pokúšať.*“ ⁴⁴²

Z toho môžeš spoznať, aké veľké tajomstvá sa pri pozdvihovaní dejú! Či nie je teda našou povinnosťou, aby sme aj my podobne ako anjeli a svätí všemožne Kristovi Pánovi slúžili a pri tejto najdôstojnejšej obete spolupôsobili? Preto máš pri pozdvihovaní prerušiť svoju obyčajnú modlitbu, oči pozdvihnúť k oltáru, vzbudiť si živú vieru v prítomnosť Krista Ježiša, Baránkovi Božiemu sa s pokorou klaňať a Otcovi nebeskému ho obetovať. A v tomto klaňaní máš tak dlho zotrvať, pokiaľ je Kristus Pán prítomný na oltári.

Ale ako veľa je ľudí, ktorí sa pri pozdvihovaní i po ňom nesprávajú inak, než ako keby Kristus Pán na oltári ani prítomný nebol. Aké neslušné to je, ti ukážem v podobenstve. Keby ťa tvoj priateľ často písomne prosil, aby si predsa raz k nemu prišiel a láskavo sa s ním pobavil a ty by si sa dal uprosiť a bol by si kvôli nemu vykonal ďalekú cestu, čo by si asi potom povedal, keby ťa ten priateľ pri tvojom príchode ani nepozdravil, ani neprivítal, ale nechal ťa stáť, ako by ťa ani nepoznal? Či by ťa taká nezdvorilosť priateľa veľmi nezamrzela? Či by si neľutoval, že si kvôli nemu vykonal takú ďalekú cestu? A teraz pozoruj, kam toto podobenstvo smeruje! Kristus Pán počas všetkých svätých omší kvôli tebe prichádza z neba na oltáre, prichádza ťa navštíviť, potešiť, milosťami obdarovať. Stojí pred tebou na oltári, pozerá na teba s láskyplnými očami a očakáva, čo mu povieš a ako sa k nemu zachováš? Ako ho musí zarmučiť, keď sa k nemu správaš práve tak, ako by tu ani nebol!

Snád sa ma opýtaš: „*Čo mám teda robiť, keď kňaz predniesol slová premenenia?*“ Na to odpovedám: Rob to isté, čo vidíš robiť kňaza! Sotva totiž kňaz vyslovil sväté slová premenenia, pokľaká a klania sa svojmu Pánovi a Bohu. Čiň to isté! Vrhni sa aj ty na kolená, skloň hlavu a klaňaj sa v zbožnej

⁴⁴⁰ Zjav. 8. kn. 56. kap.,

⁴⁴¹ List 12 ,

⁴⁴² Zjav. 4. kn. 58. kap.;

viere svojmu Bohu, ktorý je z lásky k tebe prítomný v podobe chleba. Už rozum ti hovorí, že si povinný preukazovať svojmu prítomnému Pánovi patričnú úctu. Aj Písmo Sväté nám v mnohých príkladoch ukazuje, ako sa Pánovi Ježišovi počas jeho pozemského života klaňali a preukazovali mu pocty. O mudrcoch, ktorí prišli od východu, hovorí: „*Keď vošli do domu, našli Dieťa s Máriou, jeho Matkou a padnúť na kolena sa mu klaňali.*“⁴⁴³ Keď slepý od narodenia počul z úst Pána Ježiša, že on je Syn Boží, „*padol a klaňal sa mu.*“⁴⁴⁴ Keď nábožné ženy uzreli vzkrieseného Krista Pána, „*pristúpia k nemu, chopili sa jeho nôh a klaňali sa mu.*“⁴⁴⁵ A to isté máš robiť aj ty, keď po premenení kňaz pokľaká a Kristovi Pánovi sa klania. Lebo to je tvoja povinnosť a ak ju nekonáš, sotva budeš bez chyby!

XXVIII. AKÉ POBOŽNOSTI MÁME KONAŤ PRI POZDVÍHOVANÍ SVÄTÝCH SPÔSOBOV?

Najsvätejšou chvíľou svätej omše je pozdvihovanie Tela a Krvi Pána. Tento obrad pozdvihovania bol pod vedením Ducha Svätého a Cirkvou svätou nariadený a na vzdelanie a na prospech veriacich vždy konaný. Ó, aké plesanie zakaždým zaznieva v nebi, keď kňaz pozdvihuje nad oltárom presvätú Hostiu a posvätený Kalich! A aký veľký prospech plynie z neho na veriacich na zemi! Aké občerstvenie prýšti do očistcových plameňov! Aká hrôza naplňa peklo! Ó, aký prevzácny Dar kňaz ponúka najsvätejšej Trojici Božej, keď najdôstojnejšie obetné Dary pozdvihuje do výšky, aby ich skrze ruky svätého anjela dal odniesť do neba! Akú nevyjadriteľnú radosť nadobúda nekonečný Boh, keď na tento podivuhodný obraz hľadá! A čo myslíš, aká je to podoba, ktorú kňaz pri pozdvíhaní stavia Bohu Otcovi pred oči? Je to jeho jednorodený Syn! Je to tak vzácny klenot, že by sme márne hľadali drahocennejší na zemi aj v nebi! A kňaz ho nebeskému Otcovi ukazuje pod najrozmanitejšími podobami. Ukazuje ho, akoby sa práve znova narodil, akoby znova cestu utrpenia nastupoval, teda akoby sa opäť krvou potil, bičovaný, tŕním korunovaný, ukrižovaný a usmrtený bol. Kňaz pri pozdvíhaní ukazuje človečenstvo Ježiša Krista, ako svojim prehorkým utrpením ľudské pokolenie vykupuje, za hriechy sveta robí zadosť a na kríži prosí za hriešnikov. Bohu Otcovi ukazuje najvyššiu nevinnosť, najhlbšiu pokoru, neprekonateľnú trpezlivosť, najvrúcnejšiu lásku, najdokonalejšiu poslušnosť, skrátka všetky tie cnosti, ktoré jeho Syn z lásky k nemu na zemi konal a ktorými si u svojho nebeského Otca tak veľké zaľúbenie vydobyl. Ó, aké sladké radosti asi pociťuje Boh Otec pri pozdvíhaní tých svätých spôsobov!

⁴⁴³ Mat. 2, 11;

⁴⁴⁴ Ján 9, 38;

⁴⁴⁵ Mat. 28, 9, 16.

Ale aj Kristus Pán sa pri pozdvihovaní sám predstavuje pred oči svojmu nebeskému Otcovi a obetuje sa mu takým spôsobom, že to žiadny stvorený rozum nemôže pochopiť. V zjaveniach svätej Gertrúdy sa dočítame toto: „*Pri pozdvihovaní svätej Hostie som videla, ako sa Kristus Pán sám predstavoval svojmu nebeskému Otcovi a takým spôsobom sa za svojich verných veriacich obetoval, že to rozum žiadneho z tvorov nemôže pochopiť.*“⁴⁴⁶ Čím menej však toto stretnutie Krista Pána s jeho nebeským Otcom pri svätom pozdvihovaní môžeme pochopiť a vyjadriť, tým vrúcnejšia a nábožnejšia môže a má byť tá modlitba, ktorú v tej chvíli k nemu vysielame.

Podľa rady svätého Bonaventúru môžu kňaz aj ľud pri pozdvihovaní hovoriť asi takto: „*Pozri, ó Otče večný! Tento Tvoj jednorodený Syn, ktorého nemôže obsiahnuť celý svet, je teraz naším väzňom. My ho neprepustíme, keď skrze neho dosiahneme to, čo tak usilovne od Teba žiadame. Skrze tohto Tvojho Syna Ťa prosíme o odpustenie našich hriechov, o rozmnoženie Tvojich milostí, o hojnosť cností a o radosti večného života!*“⁴⁴⁷ Počas pozdvihovania svätej Hostie by kňaz mohol ľudu právom hovoriť: „*Hľad'te, milí kresťania! Tu je náš Spasiteľ, náš Vykupiteľ a Oblažiteľ. Pozerajte na neho s pravou, živou vierou a vylievajte pred ním svoje srdcia v najvrúcnejších modlitbách! Blahoslavené oči, ktoré vidia to, čo vy vidíte! Blahoslavení sú tí, ktorých oči na túto naj dôstojnejšiu Hostiu s nábožnosťou hľad'a a pritom pevne veria, že pod týmito spôsobmi je náš Pán a Spasiteľ naozaj prítomný.*“ Každý z nás tu môže hovoriť, ako povedal praotec Jakub: „*Videl som Boha tvárou v tvár a zachránila sa duša moja.*“⁴⁴⁸ Ba, ešte väčším právom ako Jakub, to môžeš pri pozdvihovaní hovoriť, lebo on videl iba anjela, Bohom poslaného, ale ty skutočne vidíš svojho Spasiteľa, ktorého tvár je zahalená iba jemným rúškom podoby chleba! Ak teda pri pozdvihovaní so živou vierou vzdávaš povinnú česť svojmu Spasiteľovi, plynie ti z toho veľký prospech, takže naozaj budeš môcť hovoriť ako praotec Jakub: „*Videl som Boha tvárou v tvár a zachránila sa duša moja!*“

Pri pozdvihovaní majú všetci ľudia pozdvihnúť oči k oltáru a hľadiet' na najsvätejšiu Sviatosť. Ako veľmi sa to Bohu páči a ľudom prospieva, ráčil Kristus Pán zjaviť svätej Gertrúde týmito slovami: „*Koľkokrát človek s nábožnosťou hľadí na posvätenú Hostiu, alebo ak to nemôže, aspoň si v sebe vzbudzuje vrúcnu žiadosť, aby na ňu mohol pozerat', toľkokrát rozmnožuje svoje zásluhy pre nebo a tým väčšiu radosť bude mať raz v nebi z pozerania na Boha.*“⁴⁴⁹ Pozri a počuj, akú štedrú odplatu ti sľubuje Kristus Pán za každý zbožný pohľad na svätú Hostiu! Preto ho nikdy z lenivosti alebo nepozornosti neopomínaj! Pri pozdvihovaní tiež neskláňaj hneď hlavu, ale pozdvihni najprv oči k oltáru, aby si mohol na Spasiteľa s vierou a nábožnosťou hľadiet'. Tak to

⁴⁴⁶ Zjav. sv. Gertr. kn. 4. kap. 2, 6;

⁴⁴⁷ In exposit. Missae;

⁴⁴⁸ I. Mojž. 32, 30; v novom preklade Písma sv. je: „Videl som Boha z tváre do tváre a pritom som ostal nažive.“

⁴⁴⁹ Zjav. 4. kn. 25 kap.;

chce aj naša svätá Cirkev, ktorá v omšovej knihe preto predpisuje kňazom, aby svätú Hostiu a potom posvätený Kalich držali nad hlavou, aby mohli byť zbožnými ľuďmi videné a náležitým klaňaním uctené.

Aké spásanosné je toto pozeranie na Pána vo viere, ti teraz potvrdím pekným predobrazom Starého Zákona. Keď izraelský ľud reptal proti Bohu i proti Mojžišovi, Hospodin medzi nich poslal ohnivé hady, ktoré mnohých z nich jedovato uštipli aj usmrtili. A vydesený ľud volal k Mojžišovi o pomoc a Mojžiš zase prosil Boha, aby ušetril nešťastný ľud. Na to Hospodin povedal Mojžišovi: „*Urob medeného hada a postav ho na znamenie (vyzdvihni ho na dreve). Kto by bol uštipnutý, a sa pozeral na neho, bude živý.*“ Mojžiš teda urobil medeného hada a postavil ho na znamenie, na ktoré keď uštipnutí hľadeli, boli uzdravení.⁴⁵⁰ O tom, že tento medený had bol predobrazom Krista Pána, svedčí sám Spasiteľ slovami: „*Ako Mojžiš vyzdvihol hada na púšti, tak musí byť vyzdvihnutý Syn človeka, aby nikto, kto v neho verí, nezahynul, ale mal život večný.*“⁴⁵¹ Toto vyzdvihnutie, o ktorom Kristus Pán hovorí, sa udialo na kríži. Ale ako kedysi pohľad na medeného hada mal takú silu, že mohol Izraelitov ochrániť pred telesnou smrťou, tak má nábožné pozeranie na Krista Pána, keď býva pozdvihovaný pri svätej omši, tú moc, že môže duše, poranené jedom hriechov, uzdraviť a zarmútené a malomyselné srdcia potešiť i posilniť.

Ak si žiadaš, aby ti toto pozeranie na najsvätejšiu Sviatosť prinášalo tiež také požehnané ovocie, musíš si vzbudzovať veľmi živú vieru v Krista Ježiša, prítomného na oltári a v obetu, ktorú On svojmu nebeskému Otcovi prináša za úbohé duše. Toto vzbudzovanie si viery je veľmi záslužným dielom, lebo veriť znamená, na obyčajné slovo Pána považovať za pravdu niečo, čo ani vidieť, ani svojimi zmyslami poznať nemôžeme. Aké veľké zásluhy si takouto vierou môžeme získať, povedal sám Pán slovami: „*Blahoslavení, ktorí nevideli a uverili.*“⁴⁵² Tým chcel povedať: Tí, ktorí ma v najsvätejšej Sviatosti nevidia, a predsa sú v živej viere presvedčení o mojej prítomnosti v nej, konajú tak úžasnú cnosť, že si ňou zasluhujú večnú blaženosť. Teda čím častejšie a čím silnejšie si niekto v sebe túto vieru vzbudzuje, tým vyšší stupeň milosti si zasluhuje na zemi a tým vyšší stupeň slávy v nebi.

Aká záslužná je táto viera, môžeš poznať z nasledujúceho príbehu. Hugo zo Svätého Viktora, znamenitý učiteľ aj zbožný kňaz, ktorý zomrel v Pánovi v roku Pána 1140, už dlho v sebe prechovával túžbu, aby mohol Krista Pána raz osobne uvidieť a často horlivo Boha prosil o túto milosť. Boh nakoniec jeho modlitbu vypočul a jeho vrúcne prianie splnil. Keď jedného dňa s veľkou nábožnosťou slúžil svätú omšu, uzrel Pána Ježiša v podobe premilého Dieťaťa ležať na korporáli. Jeho radosť z tohto pohľadu bola nesmierna a trvala dlhšiu dobu. Napokon dieťa povedalo: „*Hugo! Keďže si ma chcel uvidieť telesnými*

⁴⁵⁰ IV. Mojž. 21, 8-9,

⁴⁵¹ Ján 3, 14. 15;

⁴⁵² Ján 20, 29;

očami, stratil si veľkú zásluhu zo svojej viery.“ Po týchto slovách zmizlo a zanechalo kňaza smutného z toho, že stratil zásluhu, ale aj rozradostneného, že mal také zázračné videnie. Z tohto príkladu si vezmi ponaučenie, aké záslužné je, na svätú Hostiu pozerat' v pevne viere.

Toto bolo tiež veľmi dobre známe svätému Ľudovítovi, francúzskemu kráľovi († 1270), ktorý sa nechcel takej zásluhy zbaviť. Keď totiž raz kňaz za jeho neprítomnosti slúžil svätú omšu v dvornej kaplnke a pri pozdvíhovaní svätej Hostie sa namiesto nej všetkým prítomným zjavilo milé Jezuliatko, jeden služobník sa poponáhlal ku kráľovi a prosil ho, aby išiel rýchlo do kaplnky a pozrel sa tam na Pána Ježiša prítomného v ľudskej podobe. Ale kráľ odpovedal: *„Nech sa na Pána Ježiša pozrú tí, ktorí neveria, ja ktorý v jeho osobnú prítomnosť v najsvätejšej Sviatosti pevne verím, si nežiadam ho uvidieť telesnými očami.*“ Tento svätý kráľ si zaiste prial uvidieť krásne Jezuliatko. Lebo čo by sa mohlo človeku v tomto živote prihodiť vzácnejšieho a radostnejšieho, než keby mohol uvidieť Najkrajšieho zo všetkých ľudských synov? Ale aby nestratil zásluhu z viery, svätý Ľudovít tú rozkoš svojim očiam radšej odoprel. Nasleduj tohto svätého kráľa a hoci by sa v tebe ozývala veľká žiadosť, aby si mohol Ježiša Krista vo svätej Hostii osobne uvidieť, uspokoj sa predsa tým, že môžeš na neho teraz pozerat' očami viery, aby si za odmenu tejto svojej viery na neho mohol raz v budúcej sláve tým dokonalejšie hľadiet' tvárou v tvár.

Keď si sa Kristovi Pánovi vo svätej Hostii vo viere poklonil, máš ho tiež obetovať Otcovi nebeskému. O sile a moci tohto obetovania som povedal už v 25. Hlave. Na tomto mieste pripájam len výrok svätej Gertrúdy, ktorý znie: *„Obetovanie svätej Hostie je najskutočnejším a najmocnejším uzmiernením každého ľudského previnenia.*“⁴⁵³ Tým chcela povedať: Ničím nemôžeme rozhnevaného Boha lepšie uzmierniť, ako keď mu pri svätej omši obetujeme najdôstojnejšiu Hostiu Tela i Krvi jeho Syna. Keďže sme všetci hriešnici, mali by sme si to dobre vštepiť do srdca, a preto by sme pri pozdvíhovaní mali svätú Hostiou s najvrúcnejšou nábožnosťou obetovať nebeskému Otcovi za odpustenie svojich hriechov!

Po pozdvíhovaní Tela Pána nasleduje pozdvíhovanie svätého Kalicha, ktoré má tiež zvláštny význam a nadprirodzenú moc, pretože v onom okamžiku býva drahocenná Krv Ježiša Krista duchovným spôsobom znova preliata a vylieva sa na všetkých prítomných. To jasne vyplýva zo svätých slov premenenia, ktoré znejú takto: *„Lebo toto je Kalich mojej Krvi, Nového a večného Zákona, tajomstvo viery, ktorá za vás aj za mnohých bude vyliala na odpustenie hriechov.*“ Ak si teda prítomný na svätej omši, stávaš sa účastným tej istej milosti, ako keby si na Kalvárii skrúšene stál pod krížom a tam by si bol pokropený Krvou Krista Pána. Ako by si bol vtedy býval očistený od svojich hriechov, tak si očistený od poškvŕn hriechov aj teraz, ak sa na obeti svätej omše

⁴⁵³ Revel. lib. 3, c.14;

zúčastňuješ s kajúcou mysl'ou a pri pozdvihovaní Kalicha bývaš duchovným spôsobom pokropený Krvou Krista Pána.

Izraelitom Boh v Starom Zákone povedal: „*Nech si každý zaobstará baránka pre svoju rodinu, pre každý dom ... keď ho celá izraelská pospolitosť v podvečer obetuje, nech vezme z jeho krvi a namaže ňou obe veraje a vrchný prah dverí na domoch ... Krv na vašich domoch, v ktorých bývate, bude znamením na vašu záchranu. Keď uvidím krv, prejdem popri vás a nezastihne vás nijaký zhubný úder, keď budem biť Egypt.*“⁴⁵⁴ Keď krv obetného baránka, ktorou Židia pokropili veraje svojich dverí, ich ochránila od anjela záhuby, čím skôr nás Krv nevinného Baránka Božieho, ktorá bola raz na dreve kríža preliata a ktorou bývame teraz každodenne vo svätej omši duchovným spôsobom kropení, uchráni pred zúrivosťou onoho zlého anjela, o ktorom svätý Peter píše, že „*obchádza ako revúci lev, hľadajúc, koho by zožral.*“⁴⁵⁵

Ale čo majú robiť tí, ktorí sú mimo kostola alebo ďaleko od neho a preto sa na svätej omši nemôžu zúčastniť? Týmto je na ich prospech v našej katolíckej Cirkvi zavedený krásny obyčaj, že pri pozdvihovaní svätej Hostie a svätého Kalicha sa dáva znamenie kostolným zvonom, aby tak boli všetci neprítomní upozornení na to, že náš milý Pán i Boh býva vo svätej omši na našu spásu pozdvihovaný. Pri tomto znamení zvonom si majú všetci pokľaknúť, nech sú kdekoľvek, doma alebo na poli a obrátiť sa tvárou ku kostolu, aby sa svojmu Pánovi i Bohu, spočívajúcemu v rukách kňaza, poklonili. Ó, ako mnohí z ľudskej bázne zabúdajú na tento svätý úkon. Bohu nevzdávajú náležitú úctu a tak sa pripravujú o veľkú zásluhu! Lebo kto sa pri pozdvihovaní klania Kristovi Pánovi a obetuje ho, koná cnosť viery, pokory i nábožnosti a stáva sa tak účastným hojného ovocia plynúceho zo svätej omše. Kto však na tento posvätný úkon z ľudskej bázne zabúda, toho sa týka slovo Pána: „*Lebo kto sa bude hanbiť za mňa a za moje slová, za toho sa bude hanbiť Syn človeka, keď príde v sláve svojej i Otcovej a svätých anjelov.*“⁴⁵⁶

A teraz sa ešte zamyslime nad tým, čo máme robiť po pozdvihovaní svätého Kalicha. Mnohí sa vtedy modlia päťkrát Otčenáš a päťkrát Zdravas Mária za seba a za svojich blízkych. Tieto modlitby sú síce veľmi dobré, avšak pre túto chvíľu neprimerané. Iní v tom čase pokračujú vo svojich povinných alebo obľúbených modlitbách, neberúc pri tom zreteľ na obetu svätej omše. Ak sa ma pýtaš, ako sa zachovať po pozdvihovaní svätého Kalicha, neviem ti dať lepšiu radu, než aby si robil to isté, čo robí kňaz. Obetovať totiž má nielen kňaz, ale aj ty. A keďže máš spoluobetovať, preto sa tiež máš počas svätej omše chovať tak, ako sa pri nej chová kňaz. Hoci ten pred pozdvihovaním túto obetu Bohu už veľakrát venoval a pri pozdvihovaní Telo aj Krv Pána výslovne obetoval, predsa neprestáva aj teraz obetovať, pretože nič lepšie robiť nemôže, než keď tento

⁴⁵⁴ II. Mojž. 12, 3-13;

⁴⁵⁵ 1 Pt 5, 8;

⁴⁵⁶ Luk. 9, 26;

najšľachetnejší Dar Bohu Otcovi úplne venuje a častejším obetovaním jeho radosť aj zaľúbenie rozmnožuje.

Preto, keď kňaz opäť postavil svätý Kalich na oltár, hovorí: „*Tak aj my, služobníci Tvoji, ó Pane, ako aj Tvoj ľud svätý, pamätajúc na toho istého Krista, Syna Tvojho, Pána nášho, na jeho blahoslavené utrpenie, ako aj zmŕtvych vzkriesenie a tiež na slávne nanebovstúpenie, obetujeme Tvojej prevznešenej velebnosti z Tvojich darov i dobrodení obetu čistú, obetu svätú, obetu nepoškvrnenú: svätý chlieb večného života a Kalich ustavičnej spásy.*“ O týchto slovách píše učený Sanchez: „*V celej svätej omši kňaz nehovorí utešenejšie slová, ako keď po pozdvihovaní hovorí: „Tak aj my, služobníci Tvoji, ako aj Tvoj ľud svätý... obetujeme ...“ Lebo ani kňaz ani všetci zhromaždení ľudia nemôžu urobiť nič lepšie, ako Bohu obetovať svätú omšu.*“⁴⁵⁷

Veru, čo my úbohí ľudia máme, čo by sme mohli neskonale bohatému Bohu priniesť ako milú obetu? Sme síce chudobní na cnosti a milosti, ale predsa mu vo svätej omši môžeme na obetu priniesť Klenot, nad ktorým nie je ani v nebi ani na zemi nič skvostnejšie! A tento Klenot má na mysli svätý Pavol, keď píše: „*Boh vydal svojho vlastného Syna za nás všetkých, akože by nám s ním nedaroval všetko?!*“⁴⁵⁸ A Boh tak skutočne urobil nie len pred časmi, ale svojho jednorodeného Syna opätovne vydáva za nás v každej svätej omši a zároveň nám s ním udeľuje aj všetko svoje bohatstvo, aby sme mu ho na splatenie svojich previnení mohli obetovať. Kto sa teda na svätej omši chce náležite zúčastniť, musí tiež svoj poklad dobre užívať a Bohu ho horlivo obetovať. Tí, ktorí môžu čítať, nachádzajú vo svojich modlitebných knihách poučenie, ako by to obetovanie mali konať. Ale iní, ktorí čítať nemôžu, majú všetko, čo o Kristovi Pánovi vedia, Bohu Otcovi prinášať na obetu asi takto:

Obetovanie. Otče nebeský !Obetujem Ti túto svätú omšu, obetujem Ti Tvojho premilého Syna, obetujem Ti jeho vtelenie, obetujem Ti jeho narodenie, obetujem Ti jeho prehorké utrpenie, obetujem Ti jeho krvavý pot, obetujem Ti jeho bičovanie, obetujem Ti jeho trním korunovanie, obetujem Ti jeho nesenie kríža, obetujem Ti jeho ukrižovanie, obetujem Ti jeho prehorkú smrť, obetujem Ti jeho predrahú Krv a obetujem Ti všetko, čo Tvoj premilý Syn za nás vykonal i vytrpel a čo v tejto svätej omši opäť obnovuje. Toto všetko Ti obetujem na Tvoju najvyššiu česť a na spásu svojej duše. Amen.

Táto modlitba je síce jednoduchá, nestrojená, ale veľmi mocná. Ľudia, ktorí čítať nevedia, si ju môžu ľahko zapamätať a vo svätej omši po pozdvihovaní opakovať. To im veľmi prospeje, ako vysvitá zo slov samého Krista Pána, ktoré povedal svätej Mechtilde: „*Pozri, darujem ti všetku horkosť svojho utrpenia, aby bola ako tvoja vlastná a aby si mi ju mohla ty opäť navracat' i obetovať. Ak tak bude niekto činiť, odplatím mu dvojnásobne!*“⁴⁵⁹ Z týchto slov

⁴⁵⁷ Thesaur Missae cap. 24.;

⁴⁵⁸ Rim. 8, 32,

⁴⁵⁹ Revel. lib. 1. cap. 15;

Ježiša Krista môžeš spoznať veľkú silu takéhoto obetovania a nahliadnuť, ako mnoho zásluh si môžu nazhromaždiť aj nevzdelaní ľudia, keď podľa tohto ponaučenia prinášajú nebeskému Otcovi na obetu utrpenie Ježiša Krista.

Tak si prospejú oveľa viac, ako keby počas premenenia, pri pozdvihovaní a po ňom sa neprestávali modliť ruženec. Tiež si majú zvykať, aby vždy prosili Krista Pána, aby ich nenábožnosť a nedostatočné obetovanie ráčil doplniť. Áno, aby On sám na miesto nich túto svätú omšu svojmu nebeskému Otcovi obetovať ráčil. Aké záslužné je takéto počínanie, pochopíš z nasledujúceho zjavenia. Keď sa raz svätá Mechtilda na počesť deviatich anjelských chórov deväťkrát pomodlila Otčenáš a svojho anjela strážneho požiadala, aby tú modlitbu predniesol ostatným anjelom, Kristus Pán jej povedal: „*Pros ma, aby som to urobil ja, lebo ma veľmi teší, to takto robiť. Túto obetu a modlitby, ktoré ja nebeskému Otcovi tvojim menom prinášam, vznešene zušľachťujem. A deje sa s nimi podobne, ako keď niekto hodí peniaz z lacného kovu do horúceho zlata a ten peniaz sa spojí so zlatom a už sa nezdá byť tým, čím bol predtým, ale tým, čím sa prostredníctvom svojho spojenia so zlatom stal.*“⁴⁶⁰ Každý by si mal dobre povšimnúť tieto slová, a preto vo svätej omši hovoriť: „*Najláskavejší Ježišu! Keďže svätú omšu nedokážem dobre obetovať, prenášam ju na Teba a prosím Ťa, aby si ju Ty sám svojmu Otcovi za mňa obetovať ráčil.*“

XXIX. S AKOU ÚCTIVOSŤOU SME POVINNÍ BYŤ PRÍTOMNÍ NA SVÄTEJ OMŠI?

Historik Jozef Flavius o židovských obetách hovorí, že v židovskom chráme denne konalo služby sedemsto kňazov a levitov, ktorí obetné zvieratá zabíjali, čistili, rozsekávali a na oltári pálili. To sa dialo s takou úctivosťou a v takom tichu, akoby bol v chráme len jeden kňaz. Ak teda Židia preukazovali takú úctivosť svojej zvieracej obete, ktorá bola len predobrazom našej obety svätej omše, čím viac máme my, kresťania, preukazovať všetku možnú úctivosť a nábožnosť najväčšiemu tajomstvu obety svätej omše, v ktorej najsvätejší Baránok Boží býva kvôli našej spásy duchovným spôsobom zabitý. O čo viac teda máme byť prítomní s najväčšou úctou a s najväčším mlčaním!

Príkladom židovských kňazov sa riadili i prví kresťania. Sv. Ján Zlatoústý hovorí o nich nasledovne: „*Keď mali vstúpiť do chrámu, pokorne bozkali prah dverí a počas svätej omše zachovávali také ticho, akoby nikoho v kostole nebolo.*“ Také úctivé ticho prikazuje kresťanom aj liturgia sv. Jakuba, kde sa hovorí: „*Všetci ľudia majú mlčať, s bážňou a chvením stáť a na nič pozemské*

⁴⁶⁰ Revel. lib. 1. cap. 53

nemyslieť, lebo príde kráľ všetkých kráľov, náš Pán Ježiš Kristus, aby bol zabitý a svojim veriacim za pokrm vydaný.“

Toto napomenutie si veľmi vzal k srdcu svätý biskup Martin, ktorý nikdy v kostole nesedával, ale vždy kľáčal alebo stál a s ustrašenou tvárou sa modlieval. Keď sa ho ktosi spýtal, prečo to tak robí, povedal: „*Či sa nemám báť, keď stojím pred svojim Bohom a Pánom?*“

Aj Dávid, preniknutý touto posvätnou bázňou, hovorí: „*Ja vojdem do Tvojho domu, do množstva Tvojho milosrdenstva, budem sa klaňať pri tvojom chráme v tvojej bázni.*“⁴⁶¹

Tu môžem právom použiť slová, ktoré Boh z horiaceho kra povedal Mojžišovi: „*Vyzuj obuv zo svojich nôh, lebo miesto, na ktorom stojíš, je zem svätá.*“⁴⁶² Svätejší je zaiste každý náš kostol, ktorý biskup mnohými obradmi, skrze pomazanie svätým olejom a modlitby vysvätil a ktorý skrze obetovanie svätej omše býva denne posväcovaný. Ak teda Dávid, miláčik Boží, len s bázňou a s chvením vchádzal do svätého stánku, kde stála len archa zmluvy, o čo viac máme my, úbohí hriešnici, vchádzať s bázňou a s chvením do našich tak veľmi posvätených kostolov, kde sa uchováva najsvätejšia sviatosť oltárna, kde sa koná božská obeta svätej omše a tam byť prítomní pri najvyššej bohoslužbe! Preto všemohúci Boh hovorí: „*Bojte sa mojej svätyne.*“⁴⁶³ To platí viac o našich kostoloch ako o svätostánku Izraelitov. Naše kostoly boli omnoho viac predobrazené Jakubovým rebríkom a miestom Bethel než chrám Šalamúna, o ktorom Jakub povedal: „*Aké hrozné je toto miesto! Niet tu iného, len dom Boží a brána nebeská.*“⁴⁶⁴

Toto všetko som pripomenul len preto, aby každý mohol spoznať, aké sväté sú naše kostoly i naša bohoslužba a s akou úctivosťou máme do kostola prichádzať a tam sa modliť. Z toho môžeš i usúdiť, ako hriešne konajú tí, ktorí prichádzajú do kostola s tak malou nábožnosťou a úctivosťou a správajú sa tam, akoby boli vo svojich domovoch alebo na ulici, nepomysliac ani na to, že kostol je domom Božím a skutočným príbytkom Syna Božieho. Niektorí sú tak opovážliví, že pri najvyššej bohoslužbe, počas najdôstojnejšej svätej omše, pri ktorej aj anjeli plní svätej bázne padajú na tvár, sa všetečne obzerajú na prichádzajúcich i odchádzajúcich, blúdia očami, myslia na svetské veci a bez ostychu klebetia a hovoria o zbytočných veciach. Týmto môže Kristus Pán celým právom povedať to, čo povedal predavačom v jeruzalemskom chráme: „*Dom môj sa bude volať domom modlitby a vy ste ho učinili pelešou lotrovskou.*“⁴⁶⁵

⁴⁶¹ Žalm 5, 8.

⁴⁶² 2. Mojž. 3, 5.

⁴⁶³ 3. Mojž. 26, 2. V novom preklade Písma sv. je: „majte v úcte moju svätyňu“.

⁴⁶⁴ 1. Mojž. 28, 17.

⁴⁶⁵ Mat 21, 13.

Naše kostoly sú omnoho viac ako modlitebňami, ony sú skutočnými domami Božími, lebo v nich v najsvätejšej Sviatosti oltárnej skutočne a podstatne prebýva Kristus Pán. Sv. Ján Almužník nestrpel, aby sa ktokoľvek v kostole rozprával. Kto tak urobil, tomu pred všetkými ukázal kostolné dvere a povedal: „*Ak si sem prišiel modliť sa, modli sa teda srdcom i ústami, ale ak si sem prišiel klebetiť, vedz, že je napísané: „Dom Boží je dom modlitby! Preto nerob z neho klebetiareň.“*

O všetečnom obzeraní sa po kostole počas svätej omše rozpráva blahoslavená panna Veronika z Binaska túto udalosť: „*Keď som raz počas svätej omši všetečne pozerala na istú sestru, kľáčiacu pri oltári, pokarhal ma môj anjel strážny s takou prísnosťou, že som hrôzou takmer omdlela. Ó, ako hrozne sa na mňa pozrel a akými tvrdými slovami ku mne prehovoril! Povedal: Prečo si žiadosti svojho srdca nemala na uzde a prečo si sa všetečne obzerala po svojej sestre? Vieš, že si sa tým proti Bohu nemálo prehrešila? Takto a podobne so mnou anjel hovoril a na príkaz Pána Ježiša mi pre toto obzeranie uložil ťažké pokánie. Po tri dni som preto horko plakala a keď sa teraz zúčastňujem na svätej omši, netrúfam si z bázne pred božskou velebnosťou pozdvihnúť ani hlavu.“⁴⁶⁶*

Ak už všetečné obzeranie sa je hriech, akým hriechom asi je počas svätej omše tárať a smiať sa! Keďže ústa môžeme oveľa ľahšie udržať na uzde ako oči, preto je tiež táranie v kostole oveľa väčším hriechom ako obzeranie sa. To znamená, že ním býva urážaný nielen Boh, ale pohoršovaní a vyrušovaní vo svojich modlitbách ním bývajú aj ostatní prítomní. Filip II., španielsky kráľ, prepustil zo svojho dvora dvoch urodzených pánov, pretože sa počas svätej omše rozprávali. Povedal: „*Lebo takí ľudia, ktorí nebeskému kráľovi preukazujú tak málo úcty, sa dajú i ľahko zviest' k tomu, aby odopreli povinnú úctu mne, pozemskému panovníkovi.“*

Ak chceš v obeti svätej omše preukazovať náležitú úctu, snaž sa počas nej, pokiaľ je ti to možné, kľáčať. Už svätý Pavol nám prikazuje: „*Preto ho Boh nad všetko povýšil a dal mu meno, ktoré je nad každé iné meno, aby sa na meno Ježiš zohlo každé koleno v nebi, na zemi i v podsvetí.“⁴⁶⁷ Čím viac máš teda ty kľakať na kolená, keď oslavy najhodnejší Pán Ježiš, je osobne prítomný na oltári, aby obnovil dielo nášho vykúpenia? Mnohí ľudia, najmä muži, majú ten zlozvyk, že po celú svätú omšu stoja, pri pozdvihovaní si síce na ten okamih pokľaknú, ale ihneď zase vstávajú, práve tak, akoby Kristus Pán už potom nebol na oltári prítomný. Kto nemôže kľáčať po celú svätú omšu, nech stojí alebo sedí od začiatku až do pozdvihovania, ale potom nech kľáči, až keď kňaz presvätú Krv Pána položí. Zbožná cisárovná Eleonóra, manželka Leopolda I. († 1720), bola na svätej omši vždy len na kolenách. Keď jej raz povedali, aby sa predsa šetrila a posadila sa, ona krásne odpovedala: „*Nikto z mojich dvoranov sa neopovažuje,**

⁴⁶⁶ Bollandus in vita eiusdem lib. 3, c. 9, ad 13. januarii;

⁴⁶⁷ Filip. 2, 9. 10.

aby si v mojej prítomnosti sadol, ale všetci sa predom mnou, úbohous hriešnicou, ukláňajú a ja by som si mala dovoliť správať sa inak pred Stvoriteľom a Pánom svojim? “

Na koniec musím ešte pokarhať veľký zlovyk vyskytujúci sa počas účasti na svätej omši. Mnohé panie i dievčatá sa do kostola tak vystrojujú, akoby išli na tanec alebo do divadla. Takým svätý Ján Zlatoústý hovorí: *„Ideš snád' ako nevesta na svadbu? Či ideš preto do kostola, aby si ľudom ukázala svoju krásu a nádheru? Ak ideš do kostola prosiť Boha o odpustenie, prečo si sa tak nádherne vystrojila? Tvoje oblečenie nie je predsa oblečenie kajúcnej hriešnice! Pre svoju nádheru nielen že nedostaneš odpustenie hriechov, ale svoje hriechy len rozmnožuješ a nový hnev Boží si zasluhuješ. “*

O takých fintiacich sa paniach a dievčatách hovorí svätý Ambróz: *„Čím bujnejšie sa ukazujú pred ľudmi, tým hanebnejšie sú pred Bohom, a čím viac ich ľudia obdivujú a chvália, tým viac nimi Boh pohŕda a nenávidí ich!“* Bohu sa protivia také fífleny a zatvára si uši pred ich modlitbami.

Avšak o tomto nechcem ďalej písať, skôr ako zakončenie tejto knihy podám ešte jednu Hlavu, v ktorej vysvetlím obrady svätej omše. Tak ti chcem, milý čitateľ, byť nápomocný, aby si sa mohol na tejto predôstojnej obete zúčastňovať s tým väčšou pozornosťou a nábožnosťou a s tým hlbšou úctivosťou.

XXX. VYSVETLENIE OBRADOV SVÄTEJ OMŠE

Skôr ako začnem vysvetľovať obrady svätej omše, podotýkam, že svätá omša sa skladá z troch hlavných častí: z obetovania, premenenia a prijímania. Tieto tri hlavné časti nariadil sám Kristus Pán.

Obetovaním sa rozumie žehnanie a vďakyvzdávanie nad chlebom a vínom, čím oba tieto dary bývajú venované Bohu. To vidíš aj pri poslednej večeri, pri ktorej Pán Ježiš vzal chlieb a víno, vzdával svojmu nebeskému Otcovi vďaky a tie dary požehnal.

Premenenie pozostáva vo vyslovení slov, ktoré Kristus Pán pri poslednej večeri povedal: *„Toto je moje Telo. Toto je moja Krv!“* Premenenie je najdôležitejšou časťou svätej omše, lebo skrze ňu sa Kristus Pán stáva prítomným na oltári a pretože práve v nej spočíva podstata obety, ako si sa už v tejto knihe predtým dočítal.

Prijímaním nazývame požívanie presvätého obetného pokrmu. Aj o tom sa pri poslednej večeri hovorí, keď pri nej Kristus Pán podal svojim apoštolom na požívanie svoje Telo a svoju Krv v podobe chleba a vína.

Všetko, čo predchádza obetovaniu, totiž rozličné žalmy, modlitby i čítania, sa kedysi nazývalo omšou katechumenov, pretože pri tejto prípravnej časti smeli

byť prítomní aj katechumeni čiže ľudia, ktorí sa iba učili kresťanské náboženstvo, ale pokrstení ešte neboli; a pred vlastnou svätou omšou, ktorá sa začína obetovaním, museli odísť z chrámu.

A teraz teda vysvetlím obrady týchto jednotlivých častí svätej omše.

1. Vysvetlenie úvodu svätej omše čiže omše katechumenov

Pred svätou omšou si kňaz umýva ruky, prosiac pritom Boha o milosť, aby mohol bez poškvvrny tela aj duše svätú obetu vykonať. Potom, odriekajúc rozličné modlitby, si oblieka posvätné rúcha, berie do ruky kalich so všetkým príslušenstvom a s miništrantami čiže omšovými služobníkmi odchádza k oltáru. Príďuc ku stupňom oltára, ak je na oltári svätostánok s najsvätejšou Sviatosťou, tam pokľakne, inak sa len ukloní. Potom vystúpi po stupňoch a na oltár na rozostrený korporál postaví kalich, prikrytý rúškom. Potom otvorí omšovú knihu a keď v nej vyhládal modlitby pripadajúce na ten deň, opäť sa vracia do prostriedku oltára. Odtiaľ zostúpi po oltárnych stupňoch dole, pokľakne alebo sa len hlboko pokloní a urobí znamenie svätého kríža, aby si spomenul na obetu svätého kríža, ktorá má byť teraz na oltári obnovená, alebo tiež aby naznačil, že všetka spása a všetko požehnanie pochádza z kríža. Potom sa striedavo s miništrantami modlí 42. žalm. Tento žalm, nazvaný „*Judika*“, vyjadruje všetky city, ktorými majú byť kňaz aj zhromaždený ľud preniknutí v okamihu, keď začína najvznešenejšia bohoslužba. Totiž cit horúcej túžby, aby mohli Bohu priniesť hodnú obetu chvály aj vd'aky, cit posvätnej bázne a zármutku srdca pri spomienke na vlastnú nehodnosť, cit dôvery, že Boh nepohrdne obetou skrúšeného srdca. V čase od Smrtnej nedele do Veľkej noci sa žalm *Judika* nehovorí, iba keby na ten čas pripadol nejaký sviatok, lebo v tomto čase má v nás prevládať pocit zármutku.

Potom sa kňaz, hlboko sklonený, modlí striedavo s miništrantami Konfiteor čiže všeobecné vyznanie hriechov. Všetci sa pri ňom, podobne ako kajúcny hriešnik, bijú do prs, aby aj navonok dali najavo kajúcnosť srdca. Potom kňaz v modlitbách, začínajúcich slovami „*Misereatur*“ a „*Indulgentiam*“, vzpriamený hovorí uistenie, že nám Boh pre kajúcnosť hriechy odpustí. Nasledujúce verše (krátke modlitbičky), ktoré kňaz hovorí sklonený a potom zase vzpriamený, striedavo s miništrantami, majú všetkým naznačiť, ako kňaz aj ľud uistením, že im Boh odpustí, bývajú v mysli pozdvihnutí a potešení. Pretože tieto modlitby sa konajú pred stupňami oltára, nazývajú sa *stupňovými modlitbami*.

Po stupňových modlitbách kňaz vystupuje po stupňoch k oltáru a bozkáva ho na znamenie úctivosti k Ježišovi Kristovi, ktorý zostúpi na oltár ako obetný Dar. Oltár bozkáva aj na znamenie láskyplného spoločenstva s tými svätými nebešťanmi, ktorých ostatky odpočívajú v priehlbine oltára. Pri slávnostných

svätých omšiach sa teraz koná *odymovanie* oltára. To má byť vonkajším znamením našej najvyššej úcty k Bohu. Má nás tiež upamätať na to, aby sme svoje modlitby vysielali k nebu, podobne ako sa dym vznáša nahor k nebesám. Na koniec býva odymovaný aj kňaz, a to z úcty k jeho úradu, ale aj na znamenie, že on má podobne ako kadidlo rozširovať ľúbeznu vôňu svojim cnostným životom.

Potom kňaz pristupuje k omšovej knihe, poznačí sa znamením kríža a číta *Introit* čiže úvod. Introit sa skladá obyčajne z nejakej časti svätého Písma a z jedného verša niektorého žalmu. Obsah sa zväčša vzťahuje ku konkrétnej dobe cirkevného roka alebo k jednotlivým sviatkom a povzbudzuje k radosti alebo túžbe, inokedy k zármutku a snaží sa pohnúť veriacich k takým citom, ktoré pri tejto slávnosti majú oživovať kňaza i ľud. Introit končí chválospevom k najsvätejšej Trojici: „*Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému.*“

S pocitom, že na Bohu úplne závisia a že sám kňaz aj ľud vo zvrchovanej miere potrebujú jeho pomoc, sa kňaz striedavo s miništrantami, ako zástupcami ľudu, modlí *Kyrie eleison! Kyrie eleison! Kyrie eleison!* a to trikrát so zreteľom na tri božské Osoby. Sú to grécke slová a znamenajú: „*Pane, zmiluj sa nad nami!*“ Tieto grécke slová, ako aj iné hebrejské slová, ako: „*Amen, Alleluja, Hosanna!*“ boli v omšová liturgii uchované na znamenie toho, že jedna, svätá, apoštolská a katolícka Cirkev zhromažďuje k svojej jednej obete národy všetkých jazykov, na vieru obrátených Židov aj pohanov.

Po tomto volaní o zľutovanie a milosť nasleduje *Glória* čiže „*Sláva Bohu na výsostiach!*“, ktorá je výrazom vd'aky i radosti nad spásou, ktorá v každej svätej omše prichádza obnovená na svet. Začiatok tohto chválospevu obsahuje slová, ktoré spievali anjeli pri narodení Pána a jeho pokračovanie obsahuje chválu aj vd'aku Bohu. Pretože *Glória* je spevom radostným, vynecháva sa v adventnom a pôstnom čase, v zádušných omšiach, ako aj v dňoch, kedy sa neslávi zvláštny sviatok.

Keď kňaz začína spievať *Glória* alebo ho hlasne hovoriť, pozdvihuje ruky, aby týmto pohybom naznačil svoju radosť aj radosť ľudu z milosti nášho vykúpenia. Ale keď v tejto modlitbe pokračuje, má ruky zopnuté na prsiach, aby akoby vo svojom vnútri zadržal radosť, ktorá ho naplňa. Ku koncu *Glória* sa kňaz poznačí znamením kríža, aby svoju vieru v najsvätejšiu Božiu Trojicu verejne vyznal a zároveň osvedčil, že kríž je žriedlom všetkej útechy a všetkou radosťou.

Po *Glória*, alebo ak bolo vynechané, bezprostredne po *Kyrie*, kňaz bozkáva oltár, obracia sa k ľudu a hovorí: „*Dominus vobiscum*“, to jest: „*Pán s Vami!*“ a ľud odpovedá ústami miništrantov pri oltári: „*Et cum spiritu tuo!*“, t. j.: „*Aj s duchom твоjim.*“ Kňaz zhromaždeným veriacim praje, aby bol Pán s nimi a pomáhal im, aby mohli svoje modlitby vykonať dôstojne a užitočne, lebo dobrá modlitba je darom Božím. Ľud potom kňazovi vracia to isté pranie, akoby

hovoril: Pán pomáhaj aj tebe pri tvojej modlitbe a pri konaní svätej obety! Toto pranie býva vo svätej omši viackrát opakované na znamenie vzájomných príhovorov kňaza aj ľudu a obapolného povzbudzovania sa k najvytrvavejšej a najhorlivejšej modlitbe.

Potom kňaz pristúpi k omšovej knihe, všetkých nabáda k modlitbe a z úctivosti skláňajúc svoju hlavu ku Krucifixu, hovorí: „*Oremus*“, to jest „*Modlime sa!*“ V skorších dobách bývali veriaci volaním: „*Flectamus genua*“, t. j. „*pokľaknime na kolená!*“, vyzývaní, aby pokľakli a chvíľu sa potichu modlili; pričom na zvolanie „*Lavate!*“, t. j. „*povstaňte!*“, povstávali, aby modlitbu kňaza vypočuli. Podobný spôsob vyzývania k modlitbe sa doposiaľ zachoval v niektorých dňoch ako zvyšok tohto starého obyčaja.

Nasledujúce modlitby sa nazývajú *Kolekty* čiže zozbierané modlitby, pretože v nich kňaz akoby do jednej zahrňuje a Bohu prednáša záležitosti Cirkvi aj zhromaždených veriacich. Prvá z týchto Kolekt sa vždy vzťahuje ku konkrétnej slávnosti toho dňa a je teda rozdielna vždy podľa sviatkov resp. výročného obdobia. Kňaz tieto modlitby vždy uzatvára slovami: „*Skrze Krista, Pána nášho,*“ pretože máme prísľub, že Otec nebeský nám dopraje všetko, o čo ho menom jeho Syna budeme prosiť. Na konci Kolekty ľud odpovedá „*Amen*“, t. j. „*Staň sa!*“

Pri „*Dominus vobiscum*“ a „*Oremus*“ kňaz rozpína ruky, pozdvihuje ich a zase ich spína, aby naznačil, že vypočutie svojej modlitby očakáva zhora. Spína ich na znamenie pokory, ktorou sa zrieka vlastných síl a úplne sa odovzdáva Pánovi. Po každej Kolekte kňaz drží ruky rozopäté, pripomínajúc Spasiteľa, ktorý sa s rozpäťtými rukami na kríži modlil za celé ľudské pokolenie.

Po Kolektách nasleduje *čítanie* z Písma Svätého. Z Nového Zákona sa číta len zo Skutkov apoštolských, z listov svätých apoštolov a zo Zjavenia svätého Jána. Toto čítanie zväčša pozostáva z úryvkov listov svätých apoštolov, preto sa mu tiež hovorí *epištola*, pretože list sa po grécky nazýva *epistolé*. *Epištola* každej svätej omše je vybraná vždy so zreteľom na cirkevné obdobie alebo na slávnosť toho dňa a má v nás vzbudiť ten svätý pocit, ktorý sa zhoduje s jednotlivými sviatkami alebo so slávnostným obdobím. *Epištola* nám má znázorniť poučenie, ktoré nám Boh poskytol cez svojich sluhov, skrze praotcov aj prorokov, skôr ako prišiel sám Syn Boží, aby svojím evanjeliom doplnil dielo nášho poučovania. Pri čítaní *epištoly* kladie kňaz ruky na omšovú knihu, sčasti na znamenie toho, že Písmo Sväté je majetkom Cirkvi a že jej Kristus Pán zveril jeho vysvetľovanie, sčasti na označenie toho, že kňaz s náukou a pravdami, ktoré *epištola* obsahuje, úplne súhlasí. Keď bolo čítanie dokončené, ľud ústami miništranta vyslovuje vďaku za obdržané poučenie slovami: „*Deo gratia!*“ to jest: „*Bohu vďaka!*“

Po *epištole* nasleduje niekoľko veršov, ktoré sú zvyškami žalmu, ktorý bol predtým spievaný na stupňoch oltára, zatiaľ čo sa diakon potichu pripravoval na čítanie evanjelia. Preto sa tiež týmto veršom hovorí *Graduale* čiže *stupňový*

spev. Vo veľkonočnom čase na miesto *Graduale* nastupuje víťazoslávny spev *Alleluja*, to jest: „*velebte Pána*“; zatiaľ čo vo svätopôstnej dobe býva spievaný *Traktus*, to jest: vážny, tiahly spev. Vo svätých omšiach počas veľkonočných a svätodušných sviatkov, ako aj po celú nasledujúcu oktávu a na slávnosť Božieho Tela nasleduje vzletný spev, zvaný *Sekvencia*. Hovorí sa mu tak preto, že je akoby pokračovaním a doplnením *Graduale*. Takú sekvenciu má tiež sv. omša na slávnosť Sedembolestnej Bohorodičky, a to pieseň „*Stabat Mater*“, to jest: „*Stála Matka ľutujúca*“; a zádušná omša „*Dies irae*“, to jest: „*Deň hnevu*“.

Oveľa vznešenejšie ako epištola je *Evanjeliium*, a to preto, že obsahuje zjavenie Božie, ktoré sme dostali nie ústami ľudí, ale skrze samotného jednorodeného Syna Božieho. Preto tiež od najstarších čias bývalo a ešte aj dnes je čítanie evanjelia sprevádzané najslávnostnejšími obradmi. Uprostred oltára sa kňaz modlí so sklonenou hlavou „*Munda cor meum*“, to jest: „*Očisti moje srdce a moje ústa, všemohúci Bože ... a daj mi tú milosť, aby som mohol Tvoje sväté evanjeliium dôstojne hlásať.*“ Pri slávnostných sv. omšiach koná túto modlitbu diakon kľáčiac na stupňoch oltára a potom si od kňaza žiada a prijíma od neho požehnanie. Po tejto modlitbe kňaz odchádza na ľavú stranu oltára na znamenie toho, že keď učenie svätého evanjelia zavrhlí Židia, ono prešlo k pohanom. Pri slávnostnej svätej omši sa diakon, ktorý spieva evanjeliium, obracia tvárou na sever. Sever je podľa učenia svätého Gregora Veľkého obrazom pohanstva. Tým, že sa evanjeliium číta alebo spieva smerom na sever, má byť naznačené, že svetlo učenia a príklad Ježiša Krista je určené na to, aby zahnilo temnotu pohanstva. To isté pripomínajú aj svetlá, ktoré pri slávnostných sv. omšiach bývajú miništrantami držané po oboch stranách knihy, z ktorej diakon evanjeliium spieva, zatiaľ čo dym vystupujúci z kadidla naznačuje našu hlbokú úctu k Božiemu slovu.

Čítanie alebo spievanie evanjelia začína pozdravom „*Dominus vobiscum*“ a slovami: „*Sequentia Sancti evanجليi secundum Mathaeum*“, to jest: „*Čo nasleduje, je vyňaté z evanjelia svätého Matúša*“ a pod. Potom miništrant v mene ľudu odpovedá: „*Gloria Tibi, Domine!*“ to jest: „*Sláva Tebe, Pane!*“ Pri tom sa kňaz i ľudia značia na čele, na ústach a na prsiach znamením kríža, aby tak dali najavo, že prosia Boha, aby im ráčil osvietiť ich mysle a otvoriť ich srdcia tak, aby sväté slovo Božie s ochotou prijímali a mali ústa ochotné k tomu, aby to slovo tiež s radosťou vyznávali. Kňaz ešte predtým robí znamenie kríža nad knihou evanjelií, pretože evanjeliium je kniha Ukrižovaného a lebo z jeho slov vyplýva požehnanie aj spása. Ľud hlásanie evanjelia počúva postojacky, aby dal najavo úctu k Božiemu slovu a naznačil ochotu, že chce bez otáľania konať podľa neho.

Čo sa týka obsahu úryvku z evanjelia, ktorý je vo svätej omši spievaný alebo čítaný, vždy počas veľkých sviatkov obsahuje udalosť alebo tajomstvo, ktoré boli podnetom k tomuto sviatku. Inokedy sa výber čítania z evanjelia riadi

podľa cirkevného roka. Na sviatky svätých bývajú čítané výroky Pána, ktorými sa títo svätí vo svojom živote hlavne riadili, takže čítaním tohto úryvku z evanjelia sa veriacim objasňuje pravda o tom, že život svätcov je uskutočnené evanjelium.

Keď kňaz čítanie evanjelia dokončil, miništrant menom ľudu ďakuje za dobrodenie, ktorého sa mu nebeským ponaučením dostalo, slovami: „*Laus Tibi, Christe!*“ To jest: „*Chvála Tebe, Kriste!*“ Kňaz potom z úcty k Božiemu slovu a tiež na znamenie toho, že sa nám skrze neho dostalo milosti aj zmierenia, pobožká knihu evanjelií. Na to poukazujú aj slová, ktoré pritom hovorí: „*Slová evanjelia nech zmyjú naše previnia!*“ Od najstarších čias bolo v nedeľu a počas sviatkov od oltára alebo z kazateľnice pripájané k čítaniu evanjelia aj ponaučenie, ktoré teraz nazývame kázeň. Po tejto kázni, bývali v začiatkoch kresťanstva katechumeni prepustení. Po prečítaní a vysvetlení evanjelia bola teda príprava na svätú omšu dokončená.

Potom nasleduje *Krédo*, čiže vyznanie viery konané podľa ustanovenia Nicejského koncilu a ktoré tvorí prechodnú časť k vlastnej obetnej slávnosti. Krédo je akoby ovocím hlásaného evanjelia. Jeho stredobodom je tajomstvo vtelenia Syna Božieho, ktorému sa kňaz v najhlbšej úcte klania, keď hovorí: „*Et incarnatus est*“, to jest: „*a vtelil sa*“. Ku koncu Kréda, pri slovách „*verím v budúci život večný*“, sa kňaz značí znamením kríža na pripomenutie toho, že toto znamenie Syna človeka sa zaskvie na nebi v deň všeobecného vzkriesenia a súdu sveta; a že pre zásluhy Ježiša Krista, ktoré získal svojou smrťou na kríži, budeme môcť vstúpiť do večného života. Krédo kňaz hovorí každú nedeľu, na sviatky Pána a preblahoslavenej Panny, ako aj počas sviatkov svätých apoštolov, cirkevných učiteľov, niektorých svätých a tiež aj v oktávach týchto sviatkov. Tak ako je Krédo ovocím hlásaného evanjelia, tak predstavuje aj prechod k vlastnej obetnej slávnosti. Lebo ak nie sme naživo preniknutiu pravou vierou, nemôžeme ani slušne konať sväté tajomstvá a s úžitkom sa na nich zúčastniť.

2. Vysvetlenie prvej hlavnej časti svätej omše, čiže Obetovanie

Po Kréde sa kňaz obracia k ľudu s pozdravom: „*Pán s Vami!*“ a slovom: „*Oremus!*“ t.j. „*modlime sa!*“ ho vyzýva k pozornosti a k účasti na obetných modlitbách pri obetovaní. Krátka časť, ktorú teraz kňaz hovorí a ktorá sa nazýva *Ofertorium*, je vyňatá z Písma Svätého a spája konanie obety buď s práve konaným sviatkom, alebo s obdobím cirkevného roka. Potom kňaz odkrýva kalich, berie Hostiu na miske (na paténe), pozdvihuje ju a prosí nebeského Otca, aby túto nepoškvrnenú Hostiu ráčil v milosti prijať na obetu za potreby všetkých veriacich a na ich spásu. Pozdvihovanie Hostie značí odovzdávanie všetkých a obzvlášť prítomných veriacich Bohu. Zároveň kňaz obracia svoje oči k nebu, aby vyjadril svoj úmysel, že obetný dar chce predložiť Bohu, ale spomenúc si na

svoju nehodnosť, ich opäť hneď klopi. Ku koncu modlitby robí s paténou, na ktorej Hostia leží, znamenie kríža nad korporálom, aby pripomenul obeť, ktorá sa stala na kríži a ktorá sa vo svätej omši opakuje.

Potom kňaz na epištolnej strane upraví kalich, vlieva do neho víno, žehná vodu, z ktorej niekoľko kvapiek primiešava do vína a prosí Boha, „*aby sme sa skrze tajomstvo vody a vína stali účastnými božstva Toho, ktorý sa ráčil stať účastným nášho človečenstva, Ježiša Krista, Pána nášho.*“ Víno nie je žehnané, pretože predstavuje Krista Pána, ktorý je sám, ako večný Syn nebeského Otca, žriedlom každého požehnania. Voda predstavuje ľudí, ktorí požehnanie potrebujú. Zmiešanie vína s vodou znamená, podľa vysvetlenia osvedčených učiteľov, spojenie ľudskej i božskej prirodzenosti v Kristovi Ježišovi. Vrátiac sa do prostriedku oltára, kňaz pozdvihuje Kalich a s očami pozdviženými k nebeskému Otcovi ho prosí, aby tento spásonosný Kalich ráčil milostivo prijať za blaho celého sveta. Potom aj s Kalichom robí nad korporálom znamenie kríža, stavia ho na oltár a prikryva pallou.

Vzhľadom na to, že tie obetné dary majú byť premenené na Telo a Krv Ježiša Krista, kňaz ich nazýva „*Hostiou nepoškrvenou*“ a „*Kalichom spásy*“. Toto prednášanie obetných darov nesmie byť mylne považované za samotnú svätú obeť. Lebo svätá obeť nepozostáva z prednášania chleba a vína, ale v prednášaní Tela a Krvi Pána, ktoré sa deje až pri premenení.

Potom sa kňaz hlboko skláňajúc nad oltárom, pokoruje v modlitbe pred Bohom, opäť sa pozdvihne, žehná obetné dary a prosí Ducha Svätého, aby zostúpil z neba a sám ich požehnal.

Pri slávnostnej svätej omši nasleduje *odymovanie* obetných darov, oltára i kňaza, ako som už vyššie vysvetlil. Dym z kadidelnice, ktorý zahaľuje celý oltár, tiež pripomína velebnosť Pána, ktorý už čoskoro zostúpi na oltár, ako kedysi zostúpil pri vysvätení chrámu v Jeruzaleme, celý dom naplnil mrakom a tak dal najavo, že modlitba a obeť na tom mieste sú mu príjemné.

Prednesenie čiže upravenie obetných darov sa končí *umývaním rúk*, ktoré kňaz koná na epištolnej strane oltára, modliac sa pri tom 25. žalm. Kňaz aj ľud sa majú týmto umývaním rúk rozpamätať na povinnosť, že pred Bohom sa majú ukazovať s čistými rukami a s čistým srdcom. Keď sa kňaz zase vrátil do prostriedku oltára, pokorne sa skláňa, spína ruky, modlí sa k najsvätejšej Trojici a opakuje prosbu, aby milostivo ráčila prijať túto obeť, ktorú jej prináša „*na pamiatku umučenia, vzkriesenia i nanebovstúpenia Ježiša Krista, Pána nášho; ako aj na počesť preblahoslavenej Márie vždy Panny a všetkých svätých.*“ Potom sa obracia k ľudu a slovami: „*Orate fratres!*“ „*Modlite sa, bratia!*“, nabáda všetkých prítomných, aby sa spolu s ním modlili za tú istú milosť. A keď ho ľud ústami miništranta uistil, že sa chce vo svojej modlitbe spájať s kňazom, kňaz odpovedá: „*Amen!*“ „*Staň sa!*“

Obrátiac sa späť k oltáru, kňaz začína *sekrety* čiže tiché modlitby, ktoré sa nazývajú tak preto, lebo sa hovoria potichu. Je ich toľko, koľko je kolekt; nezačínajú však vyzvaním: *Oremus, modlime sa!*, lebo toto vyzvanie veriacich k modlitbe sa už stalo pri *Orate fratres*.

Čo do obsahu tiché modlitby vždy spájajú predmet sviatku čiže slávnostného obdobia s obetovaním darov a vyjadrujú prosby, aby ich ako záruku našej vďaky a lásky, Boh blahosklonne prijal. Slová zakončenia poslednej tichej modlitby, „*Per omnia saecula seculorum*“, to znamená „*po všetky veky vekov*“, ktoré kňaz už hovorí buď nahlas alebo spieva, sú začiatkom prefácie.

Prefácia čiže predspev tvorí prechod k druhej hlavnej časti svätej omše, k premeneniu. Keď sa kňaz s pozdravom „*Pán s vami!*“ a pozdravom ľudu „*Aj s duchom tvojim!*“ spojil s prítomnými veriacimi k spoločnej modlitbe, slávnostne a dôstojne zdvíha ruky nahor, aby ľudu znázornil vzlet duše a volá k nemu: „*Sursum corda!*“ „*Hore srdcia!*“ Na to mu ľud odpovedá: „*Habemus ad Dominum*“, „*Máme ich u Pána.*“ Potom kňaz prítomných povzbudzuje, aby v spojení s ním Otcovi všemohúcemu, Bohu večnému, vzdávali vďaky a oslavovali ho skrze Krista Pána, „*skrze ktorého anjeli chvália jeho velebnosť, panstvá sa mu klaňajú, mocnosti sa pred ním v bázni chvejú, nebesia i nebeské sily, ako aj blažení serafíni ho v jednohlasnom plesaní velebia.*“ A pretože vzdávanie vďaky a chvály, prichádzajúce z úst smrteľných, sa zdajú byť kňazovi príliš slabými a nedostatočnými, spája ich s večným víťazoslávnym spevom blažených anjelských chórov a naplnený svätým nadšením s nimi volá: *Sanctus, „Svätý, svätý, svätý Pán, Boh zástupov! Plné sú nebesia i zem jeho slávy! Hosanna na výsostiach!“* A keď sa kňaz pripojil k nebeským duchom, aby večného Otca velebil, spája sa aj so zbožným zástupom veriacich, aby vteleného Bohočloveka radostne pozdravil, ktorý sa už-už blíži, aby zostúpil na oltár. Slová, ktorými kedysi obyvatelia Jeruzalema radostne vítali víťazoslávne sa ku chrámu blížiaceho Spasiteľa, teraz hovoria alebo spievajú kňaz i ľud; a súc naplnení prebláženým a pevným očakávaním, volajú: „*Benedictus, qui venit*“, to je: „*Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom! Hosanna na výsostiach.*“

3. Vysvetlenie druhej hlavnej časti svätej omše, čiže Premenenie

Modlitbám od Sanktus až do Pater noster hovoríme *Kánon*, čo znamená asi toľko, ako pevné pravidlo. Táto časť sa tak nazýva preto, že až na malé výnimky sa nemení, ale po celý rok zostáva tá istá, zatiaľ čo iné modlitby a obrady, ktoré sa konajú mimo Kánon, podliehajú podľa rozličných období roka, sviatkov i potrieb rozličným zmenám. Modlitby Kánonu koná kňaz potichu, pretože tichá reč poukazuje na niečo skryté a tajomné. Tiché vyslovovanie Kánonu a slov

premenenia má prítomnému ľudu naznačovať, že teraz sa deje nevýslovne hlboké tajomstvo. Stredobodom Kanónu sú slová premenenia.

Keď kňaz začína Kánon, pozdvihuje oči aj ruky k nebu. Napodobňuje tak Pána Ježiša, ktorý skôr ako robil zázraky, obracal svoj zrak hore. Kňaz tým chce tiež dať najavo svoju zbožnosť a dôveru v Boha. Ale svoj zrak hneď zase skláňa, bozkáva oltár, opäť sa vzpriami a modlí sa podobne ako Mojžiš s rukami pozdvihnutými. Tak ako modlitby pri obetovaní, aj modlitby pred posvätením tiež obsahujú dvojakú prosbu: aby nebeský Otec ráčil venované dary blahosklonne prijať a nám ráčil svoje milosti dopriať. K týmto všeobecným prosbám sa potom ešte pripájajú zvláštne prosby, aby totiž Boh ráčil dopriať ovocie tejto nepoškvrnenej obety celej svätej Cirkvi, najmä pápežovi, príslušnému biskupovi a všetkým pravoverným vyznávačom katolíckej a apoštolskej viery. Ďalej aby Boh vo svojom zľutovaní ráčil pamätať na svojich služobníkov aj služobnice N.N., aj všetkých prítomných, tých, ktorí túto svätú obetu konať dávajú, taktiež aj na tých, za ktorých sa koná, ako aj všetkých ich milých.

Keď sa kňaz takto pomodlil za Cirkev bojujúcu na zemi, ako aj zvlášť za niektorých jej členov, koná aj pamiatku Cirkvi víťaznej, svätých v nebi, aby Boh *„s ohľadom na ich zásluhy a ich príhovor nám milostivo udeliť ráčil to, aby sme vo všetkých svojich potrebách zakúšali jeho premocnú ochranu.“* Medzi svätými, ktorí tu bývajú vymenovaní, stojí v prvom rade preblahoslavená Panna Mária, ktorá nám Syna Božieho porodila a ktorý sa chce teraz hneď objaviť na oltári ako naša obeta. Potom nasledujú mená dvanástich apoštolov, lebo oni boli svedkami tejto obety. K nim pristupujú mená dvanástich mučeníkov z prvotných kresťanských čias, pretože oni obetu Ježiša Krista preliatím vlastnej krvi napodobňovali. Mená tu uvedených dvanástich apoštolov a dvanástich mučeníkov predstavujú počet dvadsaťštyri, na pamiatku dvadsiatichtyroch starcov v nebi, ktorí sú zástupcami všetkých svätých.

V Starom Zákone bolo obyčajom, že obetujúci skladal svoje ruky na obetné zviera, skôr ako bolo zabité a prosil Boha o odpustenie hriechov a prepáčenie trestov, ako aj o udelenie toho, čo sa mu pre telo aj pre dušu zdalo byť potrebné aj spasiteľné. A podľa tohto starozákonného obetného zvyku novozákonný kňaz svojim menom aj menom ľudu kladie svoje ruky nad obetné dary, skôr ako býva uzmierujúci Baránok tajomným spôsobom na oltári zabitý a prosí Boha, aby s ním i s celým ľudom ráčil *„uzmierený túto obetu prijať, dopriať všetkým svoj pokoj v tomto živote, uchránil nás od večného zatratenia a pripočítal k zástupu svojich vyvolených.“*

Teraz kňaz akoby sa premiestnil do večeradla v Jeruzaleme, kde Pán Ježiš v predvečer svojho utrpenia ustanovil a slávil presvätú obetu svätej omše, koná to isté, čo tam vtedy robil Kristus Pán. Keď kňaz Jeho zázračnými slovami premenil chlieb na presväté Telo a víno na presvätú Krv Pána, pokľakne, klania

sa, pozdvihuje presväté spôsoby a ukazuje ich ľudu, aby sa im aj on klaňal. Hlas zvončeka upozorňuje veriacich, že nastal ten presvätý okamih, kedy je Kristus Pán ako Boh i ako človek, skutočne a pravdivo prítomný na oltári. On, ktorému patrí česť a klaňanie naveky. Plní pokory sa na kolenách kľáčiaci prítomní, bijú do prs a potichu vzdychajú: „*Ježišu, v Tebe žijem! Ježišu, v Tebe zomieram! Ježišu, Tvoj som v živote aj vo smrti!*“

Teraz sa Ježiš Kristus nachádza nekrvavo usmrtený na oltári ako naša obeta! V najhlbšej pokore a so zvýšenou vrúcnosťou teraz kňaz volá k nebeskému Otcovi, aby túto presvätú obeť ráčil milostivo prijať a s ohľadom na ňu doprial požehnanie i milosti nielen živým, ale aby aj všetkým zosnulým v Pánovi ráčil dopriať miesto občerstvenia, svetla aj pokoja. Potom kňaz, kajúcne sa bijúci do prs, prerušuje slávnostné ticho slovami: „*Nobis quoque peccatoribus*“ t. j. „*Tiež nám hriešnikom*“, a potom sa opäť potichu modlí: „*Aj nám, svojim hriešnym služobníkom, ktorí dúfame v hojnosť tvojich zľutovaní, ráč darovať nejakú účasť a spoločenstvo so svojimi svätými apoštolmi a mučeníkmi.*“ Svätí, ktorých mená sa tu vyslovujú, sú títo: Ján Krstiteľ, svätý Matej, ktorého meno pred pozdvihovaním medzi apoštolmi vyslovené nebolo, potom svätí zo všetkých krajín, z každého povolania, veku a pohlavia. Cirkev tak chce naznačiť, že kresťan môže všade a v ktoromkoľvek povolaní pracovať na svojej spáse a ju aj dosiahnuť. Kňaz potom končí túto modlitbu slovami: „*Skrze Krista, Pána nášho*“ a pripája k nim poslednú vetu kánonu, ktorá obsahuje slová požehnaní a oslavy Božej. Hovorí: „*Skrze ktorého (Krista) Ty, ó Pane, všetko toto dobré vždy tvoríš, posväcuješ, oživuješ, požehnávaš a nám dávaš, skrze ktorého, s ktorým a v ktorom je Tebe, ó Bože Otče všemohúci, v jednote Duchu Svätého všetka česť a sláva na veky vekov. Amen.*“ Keď kňaz hovorí tieto slová, drží svätú Hostiu nad Kalichom, oboje trochu pozdvihuje, aby tak aj navonok naznačil, že vnútorne súhlasí s chválou, o ktorej ústami hovoril. Touto modlitbou sa končí kánon a nasleduje tretia hlavná časť svätej omše.

4. Vysvetlenie tretej hlavnej časti svätej omše, čiže Prijímanie

Tak ako je Prefácia úvodom ku Kánonu, tak je *Pater noster*, čiže „*Otčenáš*“ prechodom ku svätému prijímaniu. Pri premenení sa Kristus Pán za nás obetoval, teraz teda môžeme Boha, ako svojho Otca, pozdravovať, smieme mu svoje prosby s detinskou dôverou prednášať a mať účasť na nebeskej hostine pri svätom prijímaní. Modliac sa v Otčenáši „*Chlieb náš každodenný daj nám dnes!*“ zároveň vyslovujeme svoju túžbu po anjelskom Chlebe, ktorý nám býva podávaný pri svätom prijímaní.

Kňaz sa modlí Otčenáš hlasno a s pozdvihnutými rukami, aby tak všetkých prítomných podnietil k tomu, aby sa spolu s ním modlili. Uzatvára ho tichým „*Amen*“. Potom nadväzuje na poslednú prosbu Otčenáša, „*Ale zbav nás zlého*“,

a Bohu Otcovi v tichej modlitbe prednáša prosbu, aby ráčil jeho aj všetkých prítomných na príhovor svätých zbaviť všetkých zlých vecí minulých, prítomných i budúcich a všetkým nám udelil pokoj. Pri tejto modlitbe kňaz nad sebou urobí paténou znamenie kríža, paténu pobozká a Telo Pána na ňu položí. Potom si nábožne kľakne a klania sa svätej Hostii, rozlamuje ju, ako Kristus Pán lámal chlieb pri poslednej večeri a jej časť spúšťa do Kalicha. Podobne ako rozdelenie oboch spôsobov naznačuje smrť Pána, opätovné spojenie Tela i Krvi Pána pripomína jeho vzkriesenie.

Keď sa predtým kňaz obracal so všetkými svojimi prosbami k Bohu Otcovi, teraz sa obracia k Ježišovi Kristovi, svojmu Spasiteľovi, s touto modlitbou, ktorú hovorí trikrát: „*Agnus Dei*“, to jest: „*Baránok Boží, ktorý snímaš hriechy sveta: zmiluj sa nad nami!*“ V tretej prosbe namiesto „*Zmiluj sa nad nami*“ hovorí: „*Dona nobis pacem*“, t. j. „*Udeľ nám pokoj!*“ Potom nasleduje ešte modlitba za pokoj. V slávnostnej svätej omši sa na tomto mieste bozkávajú obetujúci kňaz a prisluhujúce duchovenstvo. V ranných kresťanských dobách, kedy boli veriaci počas svätej omše prísne oddelení od seba podľa pohlavia a všetci prítomní skutočne pristupovali k stolu Pána, bývalo také bozkávanie všeobecným zvykom. Len tí, ktorí spolu žijú v láske a priateľstve, sú hodní, aby Boha pokoja pri stole Pána prijímali. Potom sa kňaz, hlboko sklonený a s očami upretými k najsvätejšej Sviatosti, nadmieru vrúcny modlitbami pripravuje k svätému prijímaniu. Berúc svätú Hostiu do ruky, so skrúšeným srdcom, ako ten stotník v Kafarnaume, trikrát hovorí: „*Domine, non sum dignus*“, to jest: „*Pane, nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu, ale povedz iba slovo a uzdravená bude duša moja.*“ Potom kňaz prijíma presväté Telo a presvätú Krv Pána a tak sa s ním spája, preto sa tiež svätému prijímaniu hovorí *communio*, čo znamená toľko ako „*spojenie*“. Aj prítomným, ktorí si to želajú, podáva kňaz najsvätejšie Telo Pána na požívanie.

Po svätom prijímaní kňaz vyplachuje Kalich a vínom a vodou si nad ním umýva prsty, ktoré sa dotýkali svätej Hostie. Medzitým hovorí modlitby, vzťahujúce sa k požívaniu najsvätejšej Sviatosti. Medzitým bola omšová kniha prenesená na pravú stranu oltára. Tam sa potom kňaz modlí takzvaný *Communio*, to je časť z Písma Svätého, ktorá je zvyškom spevu, ktorý sa v skorších dobách konal počas svätého prijímania ľudu. Potom kňaz odchádza do prostriedku oltára, tam sa obracia k ľudu, opakuje pozdrav „*Pán s Vami!*“ a koná modlitby na zakončenie. Tieto modlitby na zakončenie sa tiež v latinčine nazývajú *Postcommunio*, pretože sa konajú po svätom prijímaní. Obsahujú vďaky kňaza aj veriacich Bohu za to, že im ráčil dopriať účasť na svätých tajomstvách a tiež prosbu k Bohu, aby v nás ovocie svätej obety a svätého prijímania uchovať ráčil. *Postcommunio* obyčajne ešte raz opakuje základnú myšlienku sviatku alebo cirkevného obdobia. Kňaz začína *Postcommunio* vyzvaním „*Oremus*“ a tieto modlitby vyslovuje alebo spieva s pozdvihnutými

rukami. Počet týchto modlitieb na zakončenie sa riadi presne podľa počtu Kolekt a Sekret. Zaiste je slušné, aby sme Bohu za obdržané dobrodenia práve toľkokrát činili vd'aky, koľkokrát sme ho za ne prosili. Počas svätopôstnych dní, kedy sa žiadny sviatok neslávi, po modlitbách na zakončenie nasleduje ešte jedna zvláštna modlitba, ktorá začína vždy týmito slovami: „*Humiliate capita vestra Deo*“, to jest: „*Skláňajte svoje hlavy pred Bohom!*“ Táto modlitba nám má byť povzbudením, aby sme, súc pamätliví na svoje hriechy, sa pred Bohom pokorovali a ho o milosť a zľutovanie prosili.

Po opätovnom pozdrave „*Pán s vami!*“ teraz kňaz zo stredu oltára oznamuje ľudu zakončenie svätej služby slovami: „*Ite, missa est!*“ to jest: „*Chod'te, omša sa skončila!*“ Ak v predchádzajúcich storočiach mali po svätej omši nasledovať ešte nejaké zvláštne pobožnosti, kňaz namiesto „*Ite, missa est*“ vyhlasoval „*Benedicamus Domino!*“ to jest: „*Dobrorečme Pánovi.*“ Týmito slovami kňaz nabádal ľud, aby ešte zotrval v chráme a zúčastnil sa na nasledujúcich nábožných cvičeniach. Za našich čias kňaz hovorí alebo spieva *Ite, missa est* zakaždým, keď bol na začiatku svätej omše chválospev Glória. V kajúcnom období, akými sú Advent a Pôst, Glória odpadá, a teda aj *Ite, missa est* a namiesto toho kňaz hovorí alebo spieva *Benedicamus Domino!* Potom kňaz dáva prítomným veriacim požehnanie a na zakončenie celej obetnej slávnosti, na ľavej čiže evanjeliovej strane oltára, zvyčajne číta začiatok evanjelia podľa svätého Jána. Ako pri Kréde, tak aj teraz kňaz pri spomienke na vtelenie Pána, keď hovorí: „*Slovo sa telom stalo*“, pokľakne. Za dobrodenie, že sa nám dostalo božského zjavenia a vykúpenia, ktorých najhlavnejšie tajomstvá sú obsiahnuté v evanjeliu svätého Jána, nakoniec kňaz aj vykúpený a omilostený ľud, s vd'ačným srdcom vyjadrujú svoje vd'aka slovami: „*Deo gratias!*“ to jest: „*Bohu vd'aka!*“

5. Vysvetlenie obradov svätej omše za zosnulých

Svätá omša za zosnulých má vo svojich obradoch niektoré odchýlky.

Pri stupňovej modlitbe sa vynecháva žalm Judika, pretože tento vyjadruje radosť, že môžeme vstúpiť do domu Hospodinovho, kým vo svätej omši za zosnulých Cirkev trúchli nad tým, že duše zomrelých v očistci trpia a do radosti Pánovej a do domu nebeského doposiaľ vojsť nemôžu.

Pri Introite kňaz neznačí znamením svätého kríža seba, ale omšovú knihu, akoby pred ním ležal zomrelý, ktorému chce žehnať a ktorému hneď v úvode svätej omše praje večné odpočinutie a večné svetlo. „*Sláva Otcu*“ atď. sa nehovorí ani tu a ani po žalme pri umývaní rúk, pretože je výrazom radosti.

Z rovnakého dôvodu je vypustená aj Glória na znamenie zármutku, pretože dušičky doposiaľ nestoja s anjelmi pred trónom Baránka a nemôžu s nimi ešte spievať nebeský chválospev. Namiesto radostného Graduale a Alleluja Cirkev

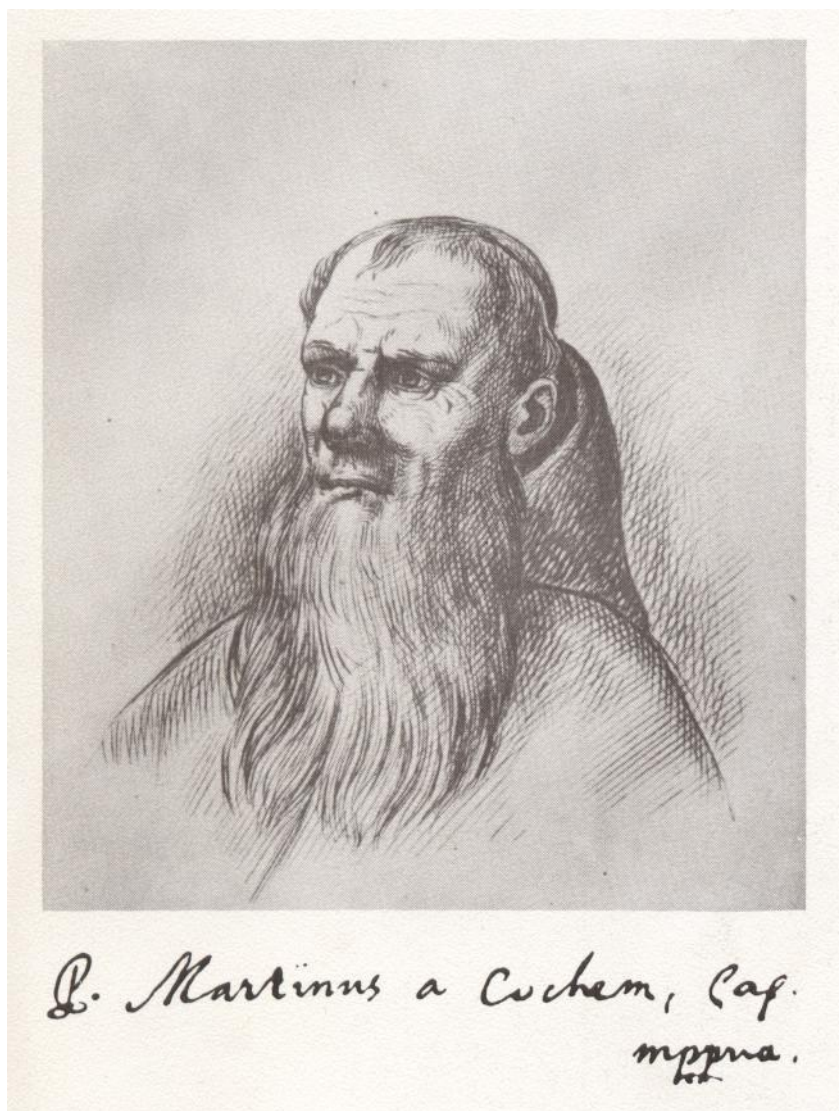
v Trakte prosí za vyslobodenie mŕtvych z očistcových múk a udelenie blaženosti vo večnom živote. Smutná aj vážna sekvencia, začínajúca slovami „*Dies irae*“, je volaním k Božej spravodlivosti o zmilovanie a je vrúcnou modlitbou o milosrdenstvo pre zosnulých. Pred evanjeliom sa kňaz nemodlí „*Pán bud' v srdci mojom*“ a diakon si nevyprosuje požehnanie. Rovnako kňaz po prečítaní evanjelia nebozkáva omšovú knihu a tiež nehovorí: „*Slová evanjelia nech*“ atď. Odpadá aj Krédo, pretože všetky tieto modlitby dávajú najavo akúsi radosť. Ale Cirkev aj veriaci smútia nad tým, že zomrelí, za ktorých sa svätá obeta koná, ešte neprijali plné požehnanie Slova Božieho, ani bozk večného pokoja s Bohom.

Pri vlievaní vody do vína kňaz nežehná vodu, keďže ona predstavuje živých veriacich, kým zomrelí, za ktorých sa obetuje, už viac nepodliehajú právomoci Cirkvi na zemi, ale spravodlivosti Božej. Pri *Agnus Dei* kňaz nehovorí: „*Zmiluj sa nad nami!*“ a „*Udel' nám pokoj!*“ ale dvakrát sa modlí „*Udel' im pokoj!*“ a po tretie dodáva: „*Udel' im pokoj večný.*“ Túto trojitú modlitbu za pokoj vysvetľujú teológovia v tom duchu, že Cirkev sa modlí, aby sa zomrelým dostalo najprv vyslobodenia od trestov, potom oslavy duše a konečne aj oslavy tela, čím sa až potom stáva ich blaženosť dokonalou. Ďalej odpadá modlitba za pokoj, ako aj bozk pokoja, pretože sa vzťahujú k Cirkvi bojujúcej. Namiesto „*Ite, missa est*“ sa hovorí alebo spieva „*Requiescant in pace!*“ to je: „*Nech odpočívajú v pokoji!*“ Načo ľud odpovedá: „*Amen!*“ Na konci svätého obetného diela kňaz neudeluje ľudu požehnanie, pretože ovocie i požehnanie, plynúce zo svätej omše, majú pripadať hlavne zosnulým.

Týmto som ti teda, zbožný čitateľu, stručne vysvetlil význam obradov svätej omše a končím ním celé svoje vysvetľovanie. Pokorne a snažne prosím iba o to, aby všetci tí, ktorým sa táto kniha dostane do rúk, aby ju často a pozorne čítali. Tak sa zaiste naplnia láskou i úctivosťou ku svätej omši a budú sa na nej zúčastňovať o to častejšie a nábožnejšie.

Ten, kto túto knihu pozorne prečítal, určite spoznal, akým znamenitým skutkom je nábožne sa zúčastniť na svätej omši a akú, nad akékoľvek pomyslenie, veľkú odmenu si tak zaslúžiť môžeme. Ba, ten kto sa na základe týchto ponaučení nábožne zúčastnil na mnohých svätých omšiach, bude z nich mať aj mnoho útechy na smrteľnom lôžku a tým väčšiu radosť v nebeskej blaženosti. Tí potom, ktorí si svätú omšu málo vážia, bez nábožnosti sa na nej zúčastňujú, z ľahkomyselnosti a nedbalosti ju zameškávajú, tí v hodine svojej smrti spoznajú, akú veľkú stratu utrpeli. Potom budú, avšak neskoro, ľutovať svoju nedbanlivosť a na onom svete budú za ňu pykať. A prosím milovaného Pána Boha, skrze Ježiša Krista, jeho jednorodného Syna, v moci Ducha Svätého, aby všetkým, ktorí túto knihu čítajú, ráčil osvietiť rozum, posilniť vôľu a obmäkčiť srdce tak, aby sa na najdôstojnejšej obete svätej omše vždy so všemožnou nábožnosťou zúčastňovali a aj na mňa úbohého vo svojich modlitbách pri nej pamätali! Amen.

CTIHODNÝ MARTIN Z KOHEMU

Slávny nemecký teológ, kazateľ a asketický spisovateľ sa narodil v roku 1630 v Cochem (v malom meste pri rieke Moselle) a zomrel v kláštore vo Waghäuseli 10. septembra 1712. Pochádzal z rodiny oddane pripútanej k viere a ešte ako mladý vstúpil do noviciátu kapucínov, kde sa vyznamenal svojou horlivosťou a vernosťou rehoľným pravidlám. Po vysvätení na kňaza bol poverený profesúrou teológie, ktorú zastával niekoľko rokov. Avšak svoj zápal mal uplatniť a slávu získať v inej sfére. Po pohrome, ktoré postihlo Európu v dôsledku tridsaťročnej vojny a potom ako sa v roku 1666 objavil mor a v krajine okolo Rýna, nastalo také spustošenie, že bolo potrebné zavrieť noviciáty a študijné inštitúty, a práve v tejto kríze zostal otec Martin bez zvláštneho poslania a v spoločnosti svojich mníchov sa venoval telesnej a duchovnej pomoci postihnutých.

Najviac ho trápila náboženská nevedomosť, ktorej obeťou sa stalo veľké množstvo veriacich, pretože boli zbavení svojich pastierov. V boji proti tomuto smutnému stavu sa rozhodol zostaviť krátke ľudové pojednanie o náboženských pravdách a povinnostiach a v roku 1666 vydal v Kolíne nad Rýnom resumé kresťanskej náuky, ktoré malo veľký ohlas. Bol to impulz pre jeho nadriadených, ktorí autora dôrazne nabádali, aby v tomto kurze pokračoval.

Odvtedy sa otec Martin špecializoval na ľudové kázanie a náboženské písanie a v arcidiecézach Trier a Ingelheim, ktoré dôkladne prešiel, sa na neho tlačili zástupy a nasledovali početné obrátenia. Horlivý kňaz pokračoval v tejto aktívnej službe až do svojej smrti a aj keď prekonal osemdesiaty rok svojho života, stále denne chodil do kaplnky svojho kláštora, kde pomocou ušnej trúby počúval spovede hriešnikov, ktorí sa k nemu hrnuli. Prestávky medzi misiami venoval svojim početným spisom, z ktorých najobsiahlejším sú cirkevné dejiny v 2 zväzkoch, spísané na apologetické účely a vyvolané útokmi protestantizmu na Cirkev. Autor ich však obmedzil len do roku 1100. Ďalšie diela otca Martina zahŕňajú širokú škálu tém: život Krista, legendy o svätých, poučné príbehy, objasnenie určitých bodov kresťanskej askézy, formy modlitby, metódy, ktorými sa treba riadiť pri dôstojnom prijímaní sviatostí atď. Tieto veľmi rozdielne témy majú spoločný príjemný, pôvabný štýl, veľkú erudíciu a skutočne serafínsku výrečnosť. O svojom autorovi prezrádzajú úprimnú zbožnosť a hlboké náboženské cítenie spojené s dôvernou znalosťou srdca ľudu a špeciálnych potrieb doby. Najznámejším zo všetkých učených kapucínskych diel je však nepochybne „Die heilige Messe“, na ktorom podľa vlastného vyjadrenia strávil celé tri roky čítaním Svätého Písma, dokumentov koncilov, cirkevných otcov a učiteľov a životov svätých, aby do útlej knižky správne zhrnul skrátenú správu o najsvätejšej obete svätej omše. Hneď ako sa táto kniha objavila, stala sa potešením pre katolíkov v Nemecku, nestratila nič zo svojej popularity a odkedy bola preložená do niekoľkých jazykov, možno povedať, že získala všeobecné renomé.

Zo strany dôstojných rehoľníkov si to vyžiadalo aj veľké vynaloženie energie, aby toto jeho úsilie dovedli do úspešného konca. Aj keď vo svojom kláštore trávil väčšinu dňa usmerňovaním duší a dodržiavaním pravidiel predpísaných kapucínskou rehoľou, bol to práve čas vyhradený na spánok, ktorý zvykol venovať svojim literárnym prácam. Niekedy po ranných modlitbách získal od predstaveného povolenie ísť do Frankfurtu, aby sa

porozprával so svojím vydavateľom, a keď sa mu to podarilo, vracal sa pešo do svojho kláštora v Königsteine, katechizoval malé deti, vypočul spovede a cestou navštevoval chorých. Ešte počas práce ho prepadla choroba, ktorej náhle vo veku osemdesiatdva rokov podľahol. Diela vydané za života otca Martina sú: „Die Kirchenhistorie nach der Methode des Baronius und Raynaldus bis 1100“ (Dillingen, 1693); „Die christliche Lehre“; "Heilige Geschichten und Exempel"; "Wohlriechender Myrrhengarten" (Kolín nad Rýnom, 1693); "Büchlein über den Ablass" (Dillingen, 1693); "Exorcismen für Kranke" (Frankfort, 1695); "Goldener Himmelsschlüssel" (Frankfort, 1695); "Gebetbuch für Soldaten" (Augsburg, 1698); „Anmuthungen währen.

Zdroj:

ILG, Geist des heiligen Franciscus Seraphicus (Augsburg, 1883); Etudes franciscaines (Paris), III, 448; Analecta Ord. Min. Cap., XXIII, 279; SISTER MARIA BERNARDINE, Martin von Cochem, sein Leben, sein Wirken, seine Zeit (Mainz, 1886).

Candide, H. (1908). Martin of Cochem. In The Catholic Encyclopedia. New York: Robert Appleton Company.